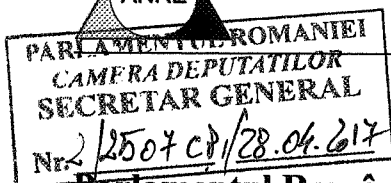

ANRE

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

Cabinet Președinte

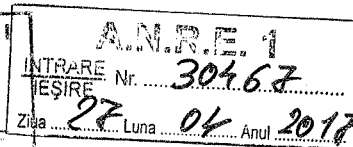
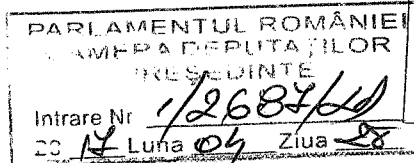

Parlamentul României

Camera Deputaților

Domnului Nicolae-Liviu DRAGNEA

Președintele Camerei Deputaților,

56-pt. BPR
[Signature]

Stimate domnule Președinte al Camerei Deputaților,

Vă transmitem **Raportul anual privind activitatea Autorității Naționale de Reglementare în domeniul Energiei pentru anul 2016**, realizat în conformitate cu cerințele de raportare prevăzute la art. 1, alin. (4), din Legea nr. 160/2012 privind organizarea și funcționarea ANRE.

Vă asigur, domnule Președinte, de întreaga mea considerație,

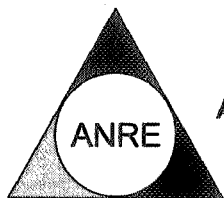
56-pt BPR
[Signature]

Președinte

[Signature]

Nicolae HAVRILET

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

RAPORT ANUAL

privind activitatea
Autorității Naționale de Reglementare
în Domeniul Energiei

Aprilie 2017

CUPRINS

CUVÂNT DE DESCHIDERE	4
I. STATUTUL ȘI ROLUL ANRE, OBIECTIVE STRATEGICE	7
II. EVOLUȚII ȘI TENDINȚE LA NIVEL EUROPEAN	10
III. SECTORUL ENERGIEI ELECTRICE	13
III.1 Licențe și autorizații	13
III.2 Separarea activităților	22
III.3 Reglementarea activităților de rețea	23
III.4 Evoluția pieței de energie electrică	45
III.5 Aplicarea schemelor de ajutor de stat în susținerea producerii de energie electrică din surse regenerabile de energie și a cogenerării de înaltă eficiență	125
IV. SECTORUL GAZELOR NATURALE	142
IV.1 Licențe și autorizații	142
IV.2 Reglementări tehnice	160
IV.3 Evoluția pieței de gaze naturale	164
V. EFICIENȚĂ ENERGETICĂ	217
V.1 Reglementări tehnice	218
V.2 Reglementarea și monitorizarea sistemelor de măsurare inteligentă	234
V.3 Activități în cadrul proiectelor europene din cadrul Energy Intelligent Europe (EIE) și Horizon 2020.	240
V.4 Activități privind monitorizarea în domeniul eficienței energetice	250
VI. ACTIVITATEA DE CONTROL ȘI PROTECȚIE A CONSUMATORILOR	257
VI.1 Activitatea de control	257
VI.2 Activitatea de soluționare a petițiilor	261
VI.3 Activitatea de soluționare a neînțelegerilor precontractuale și a disputelor	265
VII. ASPECTE JURIDICE PRIVIND ACTUL DE REGLEMENTARE	266
VIII. COOPERARE INTERNAȚIONALĂ, COMUNICARE ȘI INFORMAREA CLIENTULUI FINAL	269
VIII.1 Cooperare internațională	269
VIII.2 Comunicare și informarea clienților finali	279
IX. BUGET, SURSE DE FINANȚARE, ACHIZITII, FORMARE PROFESIONALĂ ȘI AUDIT	281
IX.1 Buget, surse de finanțare	281
IX.2 Achiziții publice	292
IX.3 Formare profesională	295
IX.4 Audit intern	297
X. CONCLUZII ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE ÎN PERSPECTIVĂ	301
ANEXE	321

ABREVIERI

CPC – Componentă Piață Concurențială

CPT – Consum Propriu Tehnologic

FUI – Furnizor de Ultimă Instanță

HG - Hotărârea Guvernului

OG - Ordonanța Guvernului

OUG - Ordonanță de urgență a Guvernului

PC-OTC – Piața Centralizată cu negociere dublă Continuă a Contractelor Bilaterale

PCCB – Piața Centralizată a Contractelor Bilaterale

PCCB – NC - Piața Centralizată a Contractelor Bilaterale cu Negociere Continuă

PRE – Parte Responsabilă cu Echilibrarea

PZU – Piața pentru Ziua Următoare

OR – Operator de Rețea

OTS – Operator de Transport și Sistem

SEN - Sistemul Electroenergetic Național

SNT - Sistemul Național de Transport Gaze Naturale

UD – Unitate Dispecerizabilă

CUVÂNT DE DESCHIDERE

O piața concurențială de energie electrică și gaze naturale care funcționează în beneficiul tuturor consumatorilor constituie premisa dezvoltării sectorului energiei, sector care, la rândul său, reprezintă motorul dezvoltării economice și sociale.

Concurența însă nu atrage după sine inutilitatea regulilor de protecție a consumatorilor, iar măsurile care promovează concurența nu sunt incompatibile cu cele care impun obligații privind protecția clienților finali. O piața liberalizată care funcționează într-un cadru de reglementare adecvat aduce o serie

de avantaje rezultate din promovarea concurenței ca soluție pentru stabilirea prețului și calității serviciilor prestate.

Viziunea politicii energetice europene de astăzi corespunde conceptului de dezvoltare durabilă și se concentrează pe o serie de aspecte cheie cum sunt accesul consumatorilor la sursele de energie la prețuri accesibile și stabile, dezvoltarea durabilă a producției, transportului și consumului de energie, siguranța în aprovizionarea cu energie, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

În contextul instituirii și al funcționării pieței interne și din perspectiva necesității de protecție și de conservare a mediului înconjurător, politica energetică a UE urmărește: asigurarea funcționării piețelor de energie în condiții de competitivitate; asigurarea siguranței aprovizionării cu energie în Uniune; promovarea eficienței energetice și a economiei de energie; dezvoltarea surselor regenerabile de energie; reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră; promovarea interconectării rețelelor energetice. Obținerea integrării depline a rețelelor și sistemelor energetice ale Europei și continuarea deschiderii piețelor energiei sunt esențiale pentru realizarea tranziției către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon și menținerea aprovizionării în condiții de securitate și la cel mai scăzut cost posibil.

De altfel, suportabilitatea prețurilor la consumatori care să nu compromită sustenabilitatea companiilor, concomitent cu asigurarea pentru operatorii din sectorul energetic a unor principii esențiale cum sunt cele privind predictibilitatea, transparența și stabilitatea legislației, în așa fel încât criteriile legate de existența piețelor liberalizate impuse la nivel european să poată fi aplicate constituie și va constitui și în viitorul apropiat principala provocare. *În toate programele anuale de elaborare a reglementărilor, ANRE are prevăzut un capitol special dedicat reglementărilor privind dezvoltarea unui sistem energetic orientat către consumator. Iar obiectivul general al ANRE pentru anul 2016 nu a făcut excepție.*

Astfel, în anul 2016, ANRE și-a îmbunătățit continuu activitatea de reglementare prin utilizarea la maximum a resurselor umane de care dispune, în vederea dezvoltării unui cadru modern de reglementare, unitar și simplu de aplicat pentru toți participanții la piață, de la micul consumator casnic până la marile corporații active în sectorul energiei electrice și al gazelor naturale.

Adaptarea cadrului de reglementare aferent pieței cu amănuntul de gaze naturale la modificările legislative privind structura pieței gazelor naturale din România ca urmare a implementării calendarului de liberalizare a prețurilor, stabilirea unui calendar de implementare a tarifelor de tip binom pentru serviciul de transport și distribuție energie electrică, susținerea contorizării inteligente și a modalităților practice de utilizare eficientă a energiei, revizuirea standardelor de performanță sunt doar câteva dintre obiectivele orientate către consumator pe care ANRE le-a luat în considerare la stabilirea programului de reglementări pentru anul 2016, în vederea armonizării reglementărilor cu prevederile legislative naționale și europene din domeniul energiei.

Pentru îndeplinirea obiectivelor privind întărirea drepturilor consumatorilor, în anul 2016, ANRE a revizuit o serie de reglementări orientate către consumator, cum sunt *Standardul de performanță pentru serviciul de distribuție a energiei electrice*, prin care utilizatorii rețelei electrice de distribuție vor beneficia de o calitate mai bună a serviciului de distribuție, iar în caz contrar, vor putea primi compensații bănești pentru neîndeplinirea de către operatorii de distribuție a indicatorilor de performanță prevăzuți.

De asemenea, în domeniul gazelor naturale, una dintre cele mai importante reglementări aprobate în 2016 a fost *Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale la clienții finali*, la elaborarea căruia s-au avut în vedere schimbările produse în ultimul timp în sectorul gazelor naturale, din care una dintre cele mai importante este liberalizarea totală a pieței interne de gaze naturale pentru clienții noncasnici. Prin promovarea acestui regulament, ANRE a urmărit crearea unui cadru de reglementare unitar care să asigure protecția clienților finali de gaze naturale, indiferent de regimul de furnizare al acestora, respectiv pe piața reglementată sau pe piața concurențială de gaze naturale.

Totodată, în luna decembrie 2016, ANRE a început implementarea unei aplicații web interactive, integrată în pagina de internet a ANRE, denumită "*Comparator oferte-tip de furnizare a gazelor naturale*". Aceasta va oferi tuturor utilizatorilor informații corecte, exacte, detaliate și actualizate privind ofertele-tip ale furnizorilor de gaze naturale, respectiv va efectua analize comparative ale ofertelor-tip existente pe piață, urmând să returneze un clasament al ofertelor care corespund opțiunilor exprimate de utilizator. „*Comparatorul oferte-tip de furnizare a gazelor naturale*” este un instrument independent, obiectiv și necomercial dezvoltat de ANRE în beneficiul tuturor clienților finali de gaze naturale. Accesul la această aplicație este gratuit și nu este condiționat în niciun fel, utilizatorii având acces rapid la toate ofertele-tip ale furnizorilor de gaze naturale din România. Informarea corectă și completă contribuie la creșterea puterii clienților finali și a capacității acestora de a-și apăra mai bine interesele, stimulând în același timp concurența între furnizori, care vor fi obligați să ofere prețuri tot mai competitive. Utilizatorii informați, pregătiți să-și exercite dreptul de a alege, vor beneficia de pe urma concurenței și, pe de altă parte, o vor susține.

Cu rol hotărâtor în tranziția către un sistem energetic mai competitiv, mai sigur și flexibil, interconectat cu piața europeană de energie, eficiența energetică este unul dintre pilonii de bază ai dezvoltării durabile și în particular, ai dezvoltării sistemului energetic. În anul 2016, ANRE a desfășurat o importantă activitate în domeniului eficienței energetice privind aplicarea legislației actuale pentru promovarea eficienței

energetice și elaborarea reglementărilor secundare, precum și activități în cadrul proiectelor finanțate din Programul Energy Intelligent Europe și Horizon 2020 și în grupuri de lucru interne și internaționale. În contextul ȋintelor naționale *Europa 2020* asumate de România în cadrul *Programului Național de Reformă (PNR) 2016*, creșterea eficienței energetice este una din cele trei priorități naționale în domeniul energiei, iar ANRE promovează dialogul constructiv cu toți factorii interesați în activitatea de reglementare și diseminarea susținută a noutăților legislative naționale și europene în domeniul eficienței energetice.

Având în vedere progresul înregistrat de România în îndeplinirea obiectivelor naționale de eficiență energetică, ANRE va prelua, în anul 2017, președinția *Asociației agențiilor naționale de eficiență energetică din Europa –EnR*, formată din 24 de agenții europene din domeniul energiei, ocazie cu care reprezentanții autorității vor prezenta activitățile viitoare, incluzând și conceptul de sărăcie energetică definit în cadrul noii legislații europene publicată în data de 30.11.2016, în contextul ȋintelor *Europa 2030* și *Energy Union - Energie curată pentru toți europenii*.

Pentru garantarea unui regim concurențial care să funcționeze în beneficiul tuturor consumatorilor și pentru asigurarea funcționării sectorului și pieței de energie în condiții de eficiență, transparență și protecție a consumatorilor, autoritatea de reglementare desfășoară o activitate susținută de monitorizare și control și aplică măsurile necesare, specifice activității de reglementare, pentru evitarea și, după caz, corectarea, oricăror posibile distorsiuni.

Cât privește prioritățile pe care ANRE și le-a stabilit pentru anul 2017, acestea sunt legate de creșterea eficienței piețelor de energie și integrarea acestora în piața europeană, armonizarea legislației secundare cu prevederile legislației primare și ale codurilor europene, dezvoltarea platformelor de tranzacționare, aplicarea prevederilor regulamentelor europene privind integritatea și transparența piețelor, asigurarea integrării surselor de energie regenerabile într-un mod sigur și fiabil, încurajarea investițiilor în rețele inteligente, informarea și protecția consumatorilor.

PREȘEDINTE

Niculae HAVRILEȚ

I. STATUTUL ȘI ROLUL ANRE, OBIECTIVE STRATEGICE

ANRE este o autoritate administrativă autonomă, cu personalitate juridică, sub control parlamentar, finanțată integral din venituri proprii, independentă decizional, organizatoric și funcțional, având ca obiect de activitate elaborarea, aprobarea și monitorizarea aplicării ansamblului de reglementări obligatorii la nivel național necesar funcționării sectorului și pieței energiei electrice, termice și a gazelor naturale în condiții de eficiență, concurență, transparență și protecție a consumatorilor, precum și de a implementa și monitoriza măsurile de eficiență energetică la nivel național.

Activitatea de reglementare a ANRE s-a desfășurat în anul 2016 în baza: Legii energiei electrice și gazelor naturale nr.123/2012, publicată în Monitorul Oficial nr. 485/16.07.2012, cu modificările și completările ulterioare (aprobate prin Legea nr. 127/2014 și Legea nr. 174/2014), Legii nr. 160/2012 pentru aprobarea OUG nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea ANRE, publicată în Monitorul Oficial nr. 685/03.10.2012, cu modificările și completările ulterioare, Legii nr. 23/2014 pentru aprobarea OUG nr. 57/2013 privind modificarea și completarea Legii nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, publicată în Monitorul Oficial nr. 184/14.03.2014 și a Legii nr. 121/2014 privind eficiența energetică, publicată în Monitorul Oficial nr. 574/01.09.2014, cu modificările și completările ulterioare.

Principalele atribuții conferite prin legislația primară sunt:

- emiterea, modificarea sau retragerea de autorizații și licențe;
- emiterea de reglementări tehnice și comerciale, asigurarea accesului și racordarea la rețelele de energie electrică și gaze naturale;
- emiterea și aprobarea de metodologii de stabilire a prețurilor și tarifelor, aprobarea de prețuri și tarife;
- asigurarea monitorizării funcționării piețelor de energie electrică și gaze naturale;
- promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie și cogenerare de înaltă eficiență;
- crearea cadrului legal pentru elaborarea și aplicarea politicii naționale în domeniul eficienței energetice în vederea atingerii obiectivului național de creștere a eficienței energetice.

Activitățile din domeniul energiei electrice și al energiei termice produse în cogenerare s-au desfășurat pentru realizarea următoarelor obiective strategice de bază:

- asigurarea dezvoltării durabile a economiei naționale;
- diversificarea bazei de resurse energetice primare;
- crearea și asigurarea funcționării piețelor concurențiale de energie electrică;
- asigurarea accesului nediscriminatoriu și reglementat al tuturor participanților la piața de energie electrică și la rețelele electrice de interes public;

- transparența tarifelor, prețurilor și taxelor la energie electrică în cadrul unei politici de tarificare, urmărind creșterea eficienței energetice pe ciclul de producere, transport, distribuție și utilizare a energiei electrice;
- constituirea stocurilor de siguranță la combustibilii necesari pentru producerea energiei electrice, precum și a energiei termice produse în cogenerare;
- asigurarea funcționării interconectate a SEN cu sistemele electroenergetice ale țărilor vecine și cu sistemele electroenergetice din Rețeaua Europeană a Operatorilor de Transport și Sistem de Energie Electrică - ENTSO-E;
- îmbunătățirea competitivității pieței interne de energie electrică și participarea activă la formarea atât a pieței regionale, cât și a pieței interne de energie a Uniunii Europene și la dezvoltarea schimburilor transfrontaliere;
- promovarea utilizării surselor noi și regenerabile de energie;
- asigurarea protecției mediului la nivel local și global, în concordanță cu reglementările legale în vigoare;
- asigurarea măsurilor de securitate în vederea prevenirii și combaterii actelor de terorism și sabotaj asupra infrastructurii SEN;
- asigurarea siguranței în funcționare a SEN;
- asigurarea siguranței în alimentarea cu energie electrică a clienților finali;
- promovarea producției de energie electrică realizată în sisteme de cogenerare de înaltă eficiență, asociată energiei termice livrate pentru acoperirea unui consum economic justificat.

Activitățile din **domeniul gazelor naturale** s-au desfășurat pentru realizarea următoarelor **obiective strategice de bază**:

- asigurarea dezvoltării durabile a economiei naționale;
- asigurarea continuității și a siguranței în alimentarea cu gaze naturale a clienților;
- protejarea intereselor legitime ale clienților finali de gaze naturale;
- promovarea, stimularea și asigurarea concurenței pe piața de gaze naturale;
- armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene în domeniu, cu respectarea principiului subsidiarității;
- transparența prețurilor și a tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale;
- dezvoltarea sectorului gazelor naturale în condiții de eficiență economică și protecție a mediului;
- promovarea producerii și utilizării surselor noi și regenerabile de gaze;
- asigurarea accesului nediscriminatoriu la sursele de gaze naturale;
- asigurarea măsurilor de securitate în vederea prevenirii și combaterii actelor de terorism și sabotaj asupra infrastructurii sectorului gazelor naturale;
- dezvoltarea interconectărilor sistemelor de transport al gazelor naturale cu sistemele similare din țările vecine și cu alte infrastructuri de transport și integrarea Sistemului național de transport al gazelor naturale în Rețeaua Europeană a Operatorilor de Transport și Sistem de Gaze naturale - ENTSO-G;

- asigurarea condițiilor necesare pentru buna funcționare a pieței gazelor naturale și pentru integrarea pieței naționale în piața internă europeană a gazelor naturale;
- asigurarea accesului nediscriminatoriu al terților la conductele de alimentare din amonte, depozitele de înmagazinare, sistemele de transport, sistemele de distribuție a gazelor naturale, precum și la instalațiile Gaze Naturale Lichefiate;
- asigurarea funcționării instalațiilor tehnologice de suprafață din câmpurile de producție, a depozitelor de înmagazinare, a sistemelor de transport și de distribuție a gazelor naturale, în condiții de siguranță și eficiență;
- asigurarea capacității de înmagazinare a gazelor naturale pentru nevoile curente și pentru cele care contribuie la securitatea energetică a țării.

În **domeniul eficienței energetice** în conformitate cu prevederile Legii nr. 121/2014 privind eficiența energetică, s-a înființat, în cadrul ANRE, Departamentul pentru eficiență energetică care contribuie la realizarea următoarelor **obiective strategice**:

- îmbunătățirea eficienței energetice este un obiectiv strategic al politicii energetice naționale, datorită contribuției majore pe care o are la realizarea siguranței alimentării cu energie, dezvoltării durabile și competitivității, la economisirea resurselor energetice primare și la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.
- implementarea politicii naționale de eficiență energetică prin:
 - eliminarea barierelor în calea promovării eficienței energetice;
 - promovarea mecanismelor de eficiență energetică și a instrumentelor financiare pentru economia de energie;
 - educarea și conștientizarea consumatorilor finali asupra importanței și beneficiilor aplicării măsurilor de îmbunătățire a eficienței energetice;
 - cooperarea dintre consumatorii finali, producătorii, furnizorii, distribuitorii de energie și organismele publice în vederea atingerii obiectivelor stabilite de politica națională de eficiență energetică;
 - promovarea cercetării fundamentale și aplicative în domeniul utilizării eficiente a energiei.
- asigurarea măsurilor de îmbunătățire a eficienței energetice în toate sectoarele economiei naționale, cu referiri speciale privind:
 - introducerea tehnologiilor cu eficiență energetică ridicată, a sistemelor moderne de măsură și control, precum și a sistemelor de gestiune a energiei, pentru monitorizarea, evaluarea continuă a eficienței energetice și previzionarea consumurilor energetice;
 - promovarea utilizării la consumatorii finali a echipamentelor și aparaturii eficiente din punct de vedere energetic, precum și a surselor regenerabile de energie;
 - reducerea impactului asupra mediului al activităților industriale și de producere, transport, distribuție și consum al tuturor formelor de energie;
 - aplicarea principiilor moderne de management energetic;
 - acordarea de stimulente financiare și fiscale, în condițiile legii;
 - dezvoltarea pieței pentru serviciile energetice.

II. EVOLUȚII ȘI TENDINȚE LA NIVEL EUROPEAN

Demersurile legislative europene importante ale anului 2016 au condus la finalizarea și publicarea a patru noi coduri de rețea pentru sectorul energiei electrice și lansarea pachetului legislativ intitulat „Energie curată pentru toți europenii”.

Regulamentul (UE) 2016/631 al Comisiei de instituire a unui cod de rețea privind cerințele pentru racordarea la rețea a instalațiilor de generare a fost adoptat în data de 14 aprilie 2016.

Documentul instituie norme armonizate pentru racordarea la rețea a unităților de producere, pentru a furniza un cadru legal clar pentru racordările la rețea, pentru a facilita comerțul cu energie electrică la nivelul întregii Uniuni, pentru a asigura siguranța în funcționare a sistemului, pentru a facilita integrarea surselor de energie regenerabile, pentru a crește concurența și a permite o utilizare mai rațională a rețelei și a resurselor, în beneficiul consumatorilor. Se stabilesc cerințe pentru racordarea la rețea a instalațiilor de producere a energiei electrice și obligații pentru asigurarea faptului că operatorii de transport și sistem utilizează adecvat capacitățile instalațiilor de producere a energiei electrice, într-un mod transparent și nediscriminatoriu care să asigure condiții de concurență echitabile pe întregul teritoriu al Uniunii.

Regulamentul (UE) 2016/1388 al Comisiei de stabilire a unui cod de rețea privind racordarea consumatorilor a fost adoptat în data de 17 august 2016.

În acest caz sunt stabilite cerințele pentru racordarea la rețea a: (a) locurilor de consum racordate la sistemul de transport; (b) instalațiilor de distribuție racordate la sistemul de transport; (c) sistemelor de distribuție, inclusiv a sistemelor de distribuție închise; (d) unităților consumatoare utilizate de un loc de consum sau de un sistem de distribuție închis pentru a furniza servicii de consum comandabil către operatorii de rețea relevanți și operatorii de transport și sistem relevanți. Documentul stabilește, de asemenea, obligații pentru asigurarea faptului că operatorii de rețea utilizează adecvat capacitățile locurilor de consum și ale sistemelor de distribuție, într-un mod transparent și nediscriminatoriu care să asigure condiții de concurență echitabile pe întregul teritoriu al Uniunii.

Regulamentul (UE) 2016/1447 al Comisiei de instituire a unui cod de rețea privind cerințele pentru racordarea la rețea a sistemelor de înaltă tensiune în curent continuu și a modulelor generatoare din centrală conectate în curent continuu a fost adoptat în data de 26 august 2016.

Documentul stabilește cerințele pentru racordarea la rețea a sistemelor de înaltă tensiune în curent continuu (HVDC) și a modulelor generatoare din centrală conectate în curent continuu (MGCCC) și obligații pentru asigurarea faptului că operatorii de transport și sistem utilizează adecvat capacitățile sistemelor HVDC și ale modulelor MGCCC, într-un mod transparent și nediscriminatoriu care să asigure condiții de concurență echitabile pe întregul teritoriu al Uniunii.

În Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 27.09.2016 a fost publicat **Regulamentul (UE) 2016/1719 din 26.09.2016 de stabilire a unei orientări privind alocarea capacităților pe piața pe termen lung.**

Regulamentul se aplică tuturor sistemelor de transport și interconexiunilor din Uniune, cu excepția sistemelor de transport de pe insulele care nu sunt conectate cu alte sisteme de transport prin interconexiuni. Calculul capacităților pe termen lung pentru intervalele de timp ale pieței pentru anul următor și pentru luna următoare ar trebui să fie coordonat cel puțin la nivel regional de către operatorii de transport și sistem pentru a se asigura fiabilitatea calculului capacităților și punerea la dispoziție pe piață a capacității optime. În acest scop, operatorii de transport și sistem ar trebui să stabilească un model comun de rețea, reunind toate datele necesare pentru calculul capacității pe termen lung și luând în considerare incertitudinile inerente programărilor pe termen lung. Abordarea bazată pe capacitatea netă de transport coordonată ar trebui să se aplice la calculul și alocarea capacităților transfrontaliere pe termen lung. Metoda bazată pe fluxuri de energie ar putea fi aplicată atunci când capacitățile interzonale între zonele de ofertare sunt foarte interdependente și abordarea este justificată din punctul de vedere al eficienței economice. Armonizarea normelor de alocare a capacităților interzonale pe termen lung necesită înființarea și funcționarea unei platforme de alocare unice la nivel european. Această platformă centrală ar trebui dezvoltată cu toți operatorii de transport și sistem pentru a facilita alocarea drepturilor de transport pe termen lung pentru participanții pe piață și ar trebui să asigure transferul drepturilor de transport pe termen lung de la un participant la piață eligibil la altul. Regulamentul completează anexa I la Regulamentul (CE) nr. 714/2009, în conformitate cu principiile stabilite la articolul 16 din document.

Regulamentul (UE) 2016/1952 al Parlamentului European și al Consiliului privind statisticile europene referitoare la prețurile la gaze naturale și energie electrică și de abrogare a Directivei 2008/92/CE a fost adoptat în data de 26 octombrie 2016.

Documentul vizează colectarea de date privind prețurile la gaze naturale și energie electrică pentru sectorul consumatorilor casnici și pentru sectorul industrial. În trecut, datele privind prețurile din sectorul industrial erau colectate în conformitate cu prevederile Directivei 2008/92/CE, dar datele privind prețurile din sectorul consumatorilor casnici erau colectate pe baza unui acord voluntar. Complexitatea tot mai mare a pieței interne a energiei face din ce în ce mai dificilă obținerea unor date fiabile și actualizate pentru gazele naturale și energia electrică în lipsa unor obligații juridice de a furniza aceste date, în special în cazul sectorului consumatorilor casnici. Modificările propuse comparativ cu situația la care se referă Directiva 2008/92/CE constau în cuprinderea prin actul legislativ a datelor care sunt colectate, în prezent, în mod voluntar.

Pentru a analiza principalii factori care determină prețurile energiei electrice și ale gazelor naturale, nu este suficient să se examineze doar prețurile finale la gaze naturale și energie electrică și prețurile de rețea, impozitele și prețul produselor. Pentru a identifica elementele care determină prețurile, la colectarea datelor s-a adăugat un set de variabile (subcomponente) care vor permite o analiză mai detaliată a datelor care sunt colectate pe baza unei metodologii armonizate.

Propunerile din cadrul pachetului Comisiei „**Energie curată pentru toți europenii**” sunt menite să arate că tranziția către o energie curată este sectorul de creștere al viitorului. În 2015, energia curată a atras investiții globale de peste 300 de miliarde de euro. UE are avantajul de a putea utiliza politicile de cercetare, dezvoltare și inovare pentru a transforma această tranziție într-o oportunitate industrială concretă. Mobilizând anual până la 177 de miliarde de euro de investiții publice și private începând din 2021, acest pachet poate genera o creștere de până la 1 % a PIB-ului de-a lungul următorului deceniu și poate crea 900 000 de noi locuri de muncă.

Propunerile legislative „**Energie curată pentru toți europenii**” vizează eficiența energetică, energia din surse regenerabile, organizarea pieței energiei electrice, securitatea aprovizionării cu energie electrică, precum și reguli de guvernanță pentru uniunea energetică. În plus, Comisia propune o nouă cale de urmat pentru proiectarea ecologică, precum și o strategie pentru o mobilitate integrată și automatizată.

Pachetul propus urmărește trei obiective principale: plasarea eficienței energetice pe primul loc, atingerea de către UE a poziției de lider mondial în domeniul energiei din surse regenerabile și asigurarea de condiții echitabile pentru consumatori.

Pachetul include și acțiuni pentru accelerarea inovației din domeniul energiei curate și pentru renovarea clădirilor din Europa. Acesta prevede măsuri de încurajare a investițiilor publice și private, de promovare a competitivității industriale a UE și de atenuare a impactului societal al tranziției către o energie curată. De asemenea, sunt căutate modalități prin care UE să ia noi inițiative în domeniul tehnologiei și al serviciilor legate de energia curată pentru a ajuta țările terțe să-și atingă obiectivele de politică energetică.

În data de 07.12.2016, Consiliul și Parlamentul European au ajuns la un acord provizoriu în legătură cu **propunerea de decizie privind instituirea unui mecanism de schimb de informații cu privire la acordurile interguvernamentale și la instrumentele fără caracter juridic obligatoriu dintre statele membre și țări terțe în domeniul energiei.**

Propunerea de decizie urmărește să remedieze deficiențele mecanismului actual de schimb de informații privind contractele energetice, sporind astfel transparența și coerența relațiilor externe ale UE în domeniul energiei și consolidând poziția de negociere a UE în raport cu țările terțe. Decizia, precum și regulamentul privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale, vor juca un rol esențial în punerea în aplicare a dimensiunii de securitate a strategiei privind uniunea energetică.

Aspectele-cheie asupra cărora s-a ajuns la un compromis se referă la:

- domeniul de aplicare al evaluării ex ante a acordurilor interguvernamentale de către Comisie: acesta va include gazele și petrolul și va conține o clauză standard de revizuire;
- definirea acordului interguvernamental: adăugarea „organizațiilor internaționale” și a „tranzitului”;
- obligația statelor membre de a explica Comisiei în scris în cazul în care se îndepărtează de avizul Comisiei din evaluarea sa ex ante.

III. SECTORUL ENERGIEI ELECTRICE

III.1 Licențe și autorizații

III.1.1. Acordare de licențe și autorizații

În cursul anului 2016 activitatea de acordare, modificare, retragere sau, după caz, de suspendare, de autorizații de înființare și de licențe s-a desfășurat în parametrii unui an normal. Activitatea realizată se prezintă sintetic în tabelele următoare.

Acordarea de autorizații de înființare

Nr. crt.	Centrale electrice autorizate (pe tip de energie primară)	Nr. de autorizații acordate	Putere electrică instalată a capacităților autorizate [MW]
1	Fotovoltaice	1	6,4
2	Hidrocarburi	6	439,261
3	Hidroelectrice	8	24,606
4	Biomasă	1	0,2
	Total	16	470,467

În anul 2016 au fost modificate 12 de autorizații de înființare, principalele motive fiind prelungirea valabilității acestora și modificarea unor date referitoare la titular sau la capacitățile energetice ce fac obiectul acestora.

Acordarea/ modificarea de licențe

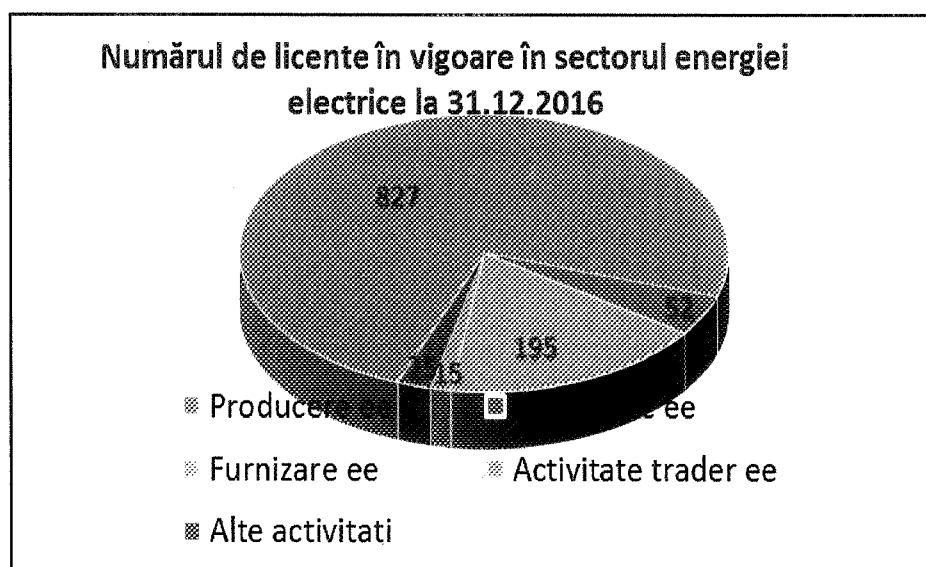
Nr. crt.	Activitatea obiect al licenței	Nr. de licențe acordate	Nr. modificărilor de licențe aprobate	Putere electrică instalată a capacităților incluse în licențe în anul 2016 [MW]
1	Exploatarea comercială a capacităților de producere de energie electrică (și termică în cogenerare)	106	110	287,8
2	Serviciul de distribuție a energiei electrice	3	11	-
3	Activitatea de furnizare a de energiei electrice	26(*)	62	-
4	Activitatea traderului de energie electrică	10(*)	1	-
5	Serviciul de transport al energiei electrice, serviciul de sistem și administrarea pieței de echilibrare	-	1	-
	TOTAL	145	185	287,8

(*) Numărul include și situațiile în care ANRE a confirmat unor titulari de licențe acordate de autorități de reglementare sau alte instituții din state membre ale UE dreptul lor de a desfășura în România activitatea de furnizare a energiei electrice sau activitatea traderului de energie electrică, în conformitate cu Procedura aprobată prin Ordinul ANRE nr. 91/2015.

Retragerea de licențe

Nr. crt.	Activitatea obiect al licenței	Nr. de licențe retrase	Puterea instalată a capacităților care au fost excluse din licențe în anul 2016 [MW]
1	Exploatarea comercială a capacităților de producere de energie electrică (și termică în cogenerare)	10	0,883
2	Furnizarea de energie electrică	13	-
		Total 23	

Din datele prezentate anterior se poate remarca o descreștere semnificativă a numărului solicitărilor de autorizații de înființare și licențe în raport cu ultimii 5 ani. Din totalul solicitărilor se remarcă ponderea ridicată a numărului modificărilor generate de prelungirea valabilității, precum și de schimbare a denumirii societăților sau a adreselor sediilor titularilor.

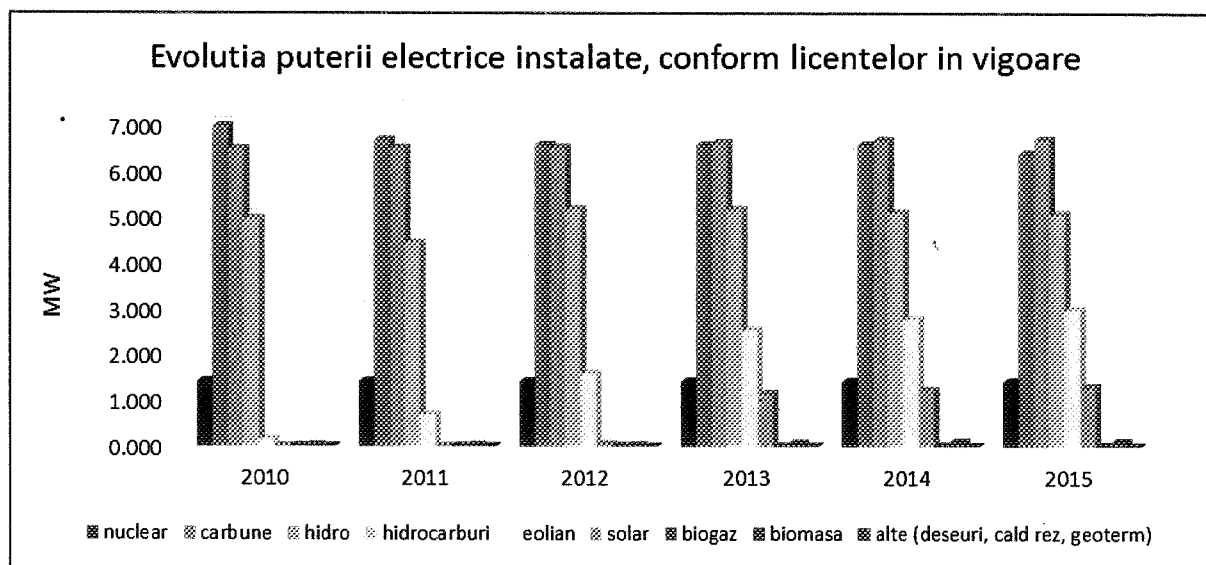

În cursul anului 2016 au fost retrase 23 licențe: la cererea titularilor, ca sancțiune, la transferul sau dezafectarea unor capacități energetice sau ca urmare a situațiilor de faliment, fuziune sau dizolvare a operatorilor economici titulari ai acestora.

Cca. 15 solicitări de autorizații de înființare și de licențe au fost clasate în cursul anului 2016, deoarece nu au fost întrunite condițiile

de acordare sau datorită lipsei documentelor prevăzute de regulament la împlinirea termenului maxim de transmitere acestora, fapt care nu a permis evaluarea criteriilor de acordare.

În cazul operatorilor de distribuție concesionari, al operatorului de transport și de sistem, precum și în cel al furnizorilor care au și calitatea de furnizor de ultimă instanță, ANRE a procedat la modificarea licențelor, în acord cu condițiile generale cadru aprobate, fiind actualizate datele cu privire la volumele de capacități energetice sau, după caz, alte informații cuprinse în condițiile specifice asociate acestor licențe.

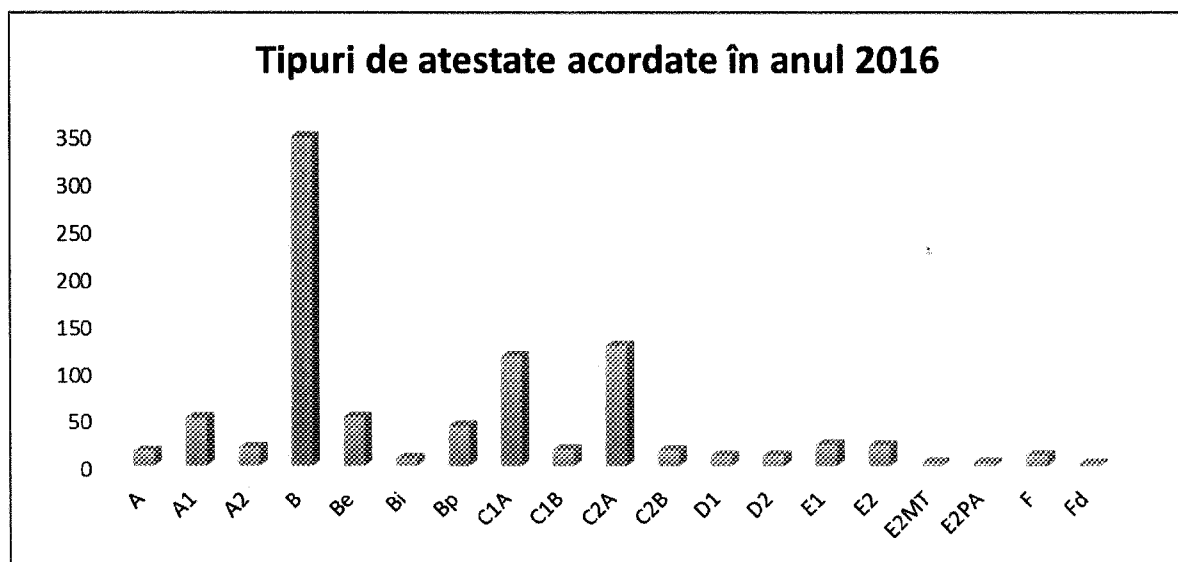

Tip energie primara:	2011	2012	2013	2014	2015	2016
nuclear	1413,000	1413,000	1413,000	1413,000	1413,000	1413,000
carbune	6662,200	6560,200	6560,200	6560,200	6360,200	6360,200
hidro	6488,026	6496,285	6612,408	6657,585	6678,708	6709,002
hidrocarburi	4423,955	5159,711	5157,654	5087,056	5048,415	5117,446
eolian	678,735	1587,035	2533,495	2762,135	2973,695	3072,920
solar	1,084	39,267	1142,901	1220,349	1284,304	1367,858
biogaz	2,650	6,078	7,971	12,193	16,448	16,773
biomasa	23,332	24,732	58,962	88,612	89,950	95,350
alte (deseuri, geotermală etc.)	0,000	0,050	4,780	4,780	4,780	4,780

Atestarea operatorilor economici

În anul 2016, au fost înregistrate la ANRE cca. 675 de solicitări din partea operatorilor economici din domeniul energiei electrice pentru diferitele tipuri de atestate prevăzute de regulament; în urma analizei documentațiilor anexate cererilor primite și în baza aprobării Comisiei de atestare, ANRE a emis în cursul anului 2016 un număr de 1009 decizii, prin care au fost acordate/modificate/suspendate/retrase atestate.

Situația atestatelor acordate în anul 2016, defalcată pe tipuri de atestate (definite pentru activități de proiectare/executare de lucrări de instalații electrice și diferite niveluri de tensiune), este prezentată sintetic în graficul de mai jos:

A	A1	A2	B	Be	Bi	Bp	C1A	C1B	C2A
15	50	19	346	51	7	42	115	17	126

C2B	D1	D2	E1	E2	E2MT	E2PA	F	Fd
16	10	10	22	21	3	3	11	2

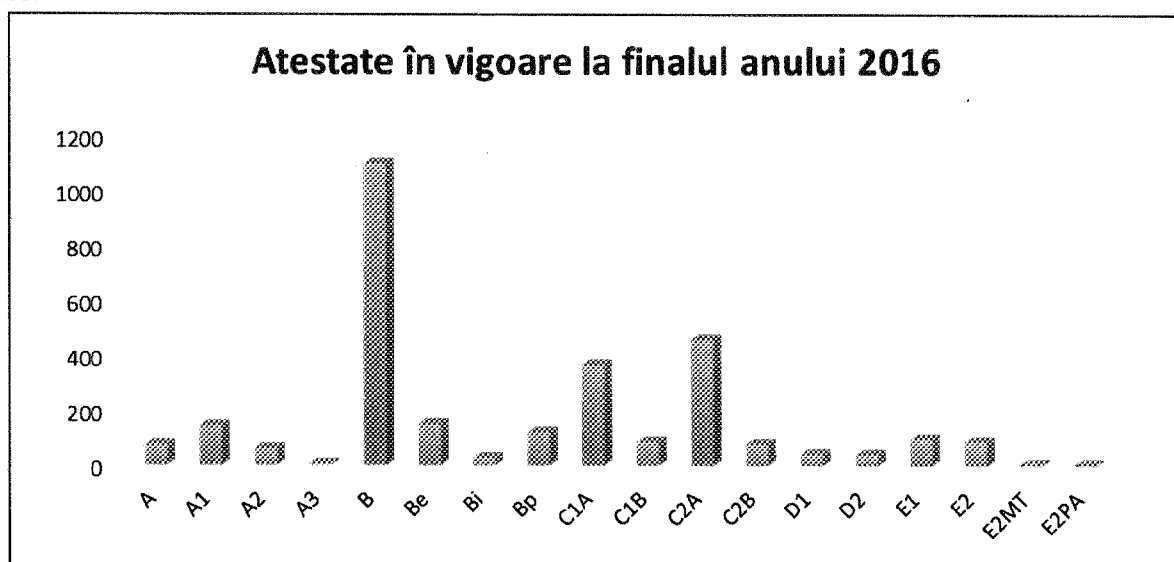
Tipurile de atestate emise de ANRE sunt:

- a) *Atestat* de tip **A** - încercări de echipamente și instalații electrice;
- b) *Atestat* de tip **A1**- încercări de echipamente și instalații electrice de joasă tensiune;
- c) *Atestat* de tip **A2**- încercări de echipamente și instalații electrice de joasă și medie tensiune;
- d) *Atestat* de tip **A3**- încercări de echipamente și instalații electrice, în vederea certificării conformității centralelor electrice eoliene și fotovoltaice cu normele tehnice aplicabile;
- e) *Atestat* de tip **B** - proiectare și executare de instalații electrice exterioare/ interioare pentru incinte/ construcții civile și industriale, bransamente aeriene și subterane, la tensiunea nominală de 0,4 kV;
- f) *Atestat* de tip **Bp** - proiectare de instalații electrice exterioare/ interioare pentru incinte/ construcții civile și industriale, bransamente aeriene și subterane, la tensiunea nominală de 0,4 kV;
- g) *Atestat* de tip **Be** - executare de instalații electrice exterioare/ interioare pentru incinte/ construcții civile și industriale, bransamente aeriene și subterane, la tensiunea nominală de 0,4 kV;
- h) *Atestat* de tip **Bi** - executare de instalații electrice exterioare/ interioare pentru incinte/ construcții civile și industriale;
- i) *Atestat* de tip **C1A** - proiectare de linii electrice, aeriene sau subterane, cu tensiuni nominale de 0,4 kV ÷ 20 kV și posturi de transformare cu tensiunea nominală superioară de cel mult 20 kV;
- j) *Atestat* de tip **C1B** - proiectare de linii electrice, aeriene sau subterane, cu tensiuni nominale de 0,4 kV ÷ 110 kV și posturi de transformare cu tensiunea nominală superioară de cel mult 20 kV;
- k) *Atestat* de tip **C2A** - executare de linii electrice, aeriene sau subterane, cu tensiuni nominale de 0,4 kV ÷ 20 kV și posturi de transformare cu tensiunea nominală superioară de cel mult 20 kV;

- l) *Atestat* de tip **C2B** - executare de linii electrice, aeriene sau subterane, cu tensiuni nominale de 0,4 kV ÷ 110 kV și posturi de transformare cu tensiunea nominală superioară de cel mult 20 kV;
- m) *Atestat* de tip **D1** - proiectare de linii electrice aeriene și subterane cu tensiuni nominale de 110 kV ÷ 400 kV;
- n) *Atestat* de tip **D2** - executare de linii electrice aeriene și subterane cu tensiuni nominale de 110 kV ÷ 400 kV;
- o) *Atestat* de tip **E1** - proiectare de stații electrice și de instalații aparținând părții electrice a centralelor;
- p) *Atestat* de tip **E2** - executare de stații electrice și de lucrări la partea electrică a centralelor;
- q) *Atestat* de tip **E2MT**- executare de lucrări la instalații electrice aferente părții de medie tensiune a stațiilor electrice;
- r) *Atestat* de tip **E2PA**- executare de lucrări la instalații electrice de protecție și automatizări din stațiile electrice;
- s) *Atestat* de tip **F** - executare de lucrări de vopsire a elementelor de susținere a rețelelor electrice/ defrișare pentru culoarul de trecere al liniilor electrice aeriene;
- t) *Atestat* de tip **Fv**- executare de lucrări de vopsire a elementelor de susținere a rețelelor electrice;
- u) *Atestat* de tip **Fd**- executare de lucrări de defrișare pentru culoarul de trecere al liniilor electrice aeriene.

Având în vedere modificările aduse cadrului de reglementare prin Ordinul ANRE nr. 45/2016, începând cu data de 21.09.2016, ANRE nu a mai emis tipurile de atestate F, Fv și Fd, iar cele emise până la respectiva dată și-au încetat valabilitatea. De asemenea ANRE nu a mai emis nici atestate de tip E2MT, însă în acest caz cele emise își păstrează valabilitatea până la preschimbare, competențele acestora fiind asimilate cu cele ale atestatelor de tip C2A.

Situația atestatelor acordate de ANRE, în vigoare la finalul anului 2016, este prezentată în graficul următor:

A	A1	A2	A3	B	Be	Bi	Bp	C1A	C1B	C2A
74	142	61	6	1093	150	28	120	365	86	456

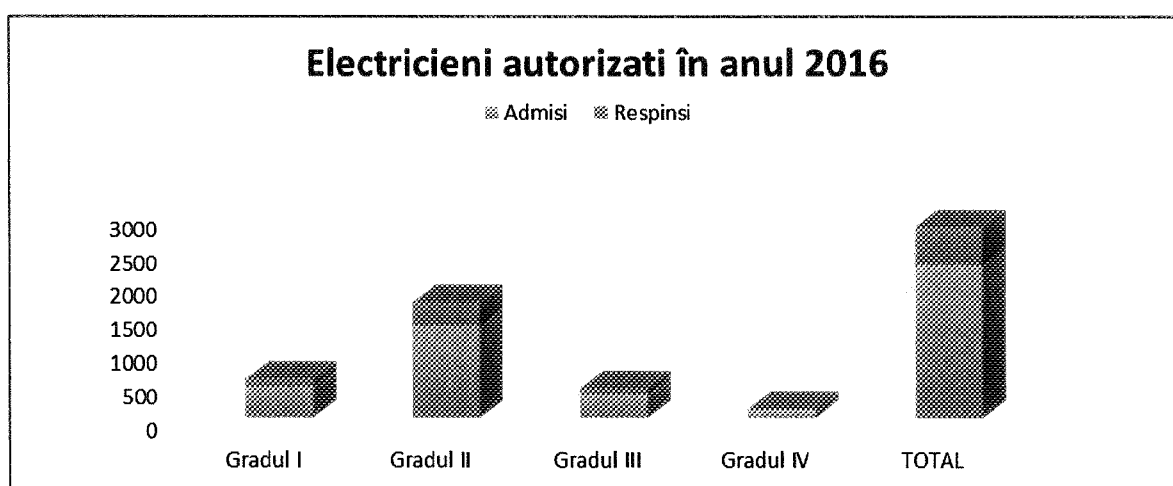
C2B	D1	D2	E1	E2	E2MT (C2A)	E2PA
76	42	39	96	86	5	4

De asemenea, cu privire la prestarea de servicii transfrontaliere cu caracter ocazional/temporar de către operatori economici, persoane juridice străine, înregistrate într-o țară membră UE/ SEE/ Elveția, în scopul realizării de lucrări la instalații electrice pe teritoriul României, au fost echivalate documentele similare atestatelor pentru un operator străin.

Autorizarea persoanelor fizice

În cursul anului 2016 ANRE a autorizat persoane fizice, ca electricieni, verificatori de proiecte, responsabili tehnici cu execuția și experți tehnici de calitate și extrajudiciari în domeniul instalațiilor electrice în conformitate cu prevederile *Regulamentului pentru autorizarea electricienilor, verificatorilor de proiecte, responsabililor tehnici cu execuția, precum și a experților tehnici de calitate și extrajudiciari în domeniul instalațiilor electrice*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 11/2013.

Pentru autorizarea persoanelor fizice, ANRE a organizat 2 sesiuni de autorizare – în primăvara și, respectiv, în toamna anului 2016. În total, în cadrul celor 2 sesiuni au fost primite, analizate și soluționate cca. 3350 de cereri pentru dobândirea calității de electrician autorizat, defalcate pe gradele și tipurile de autorizare reglementate, care sunt prezentate în figura alăturată:

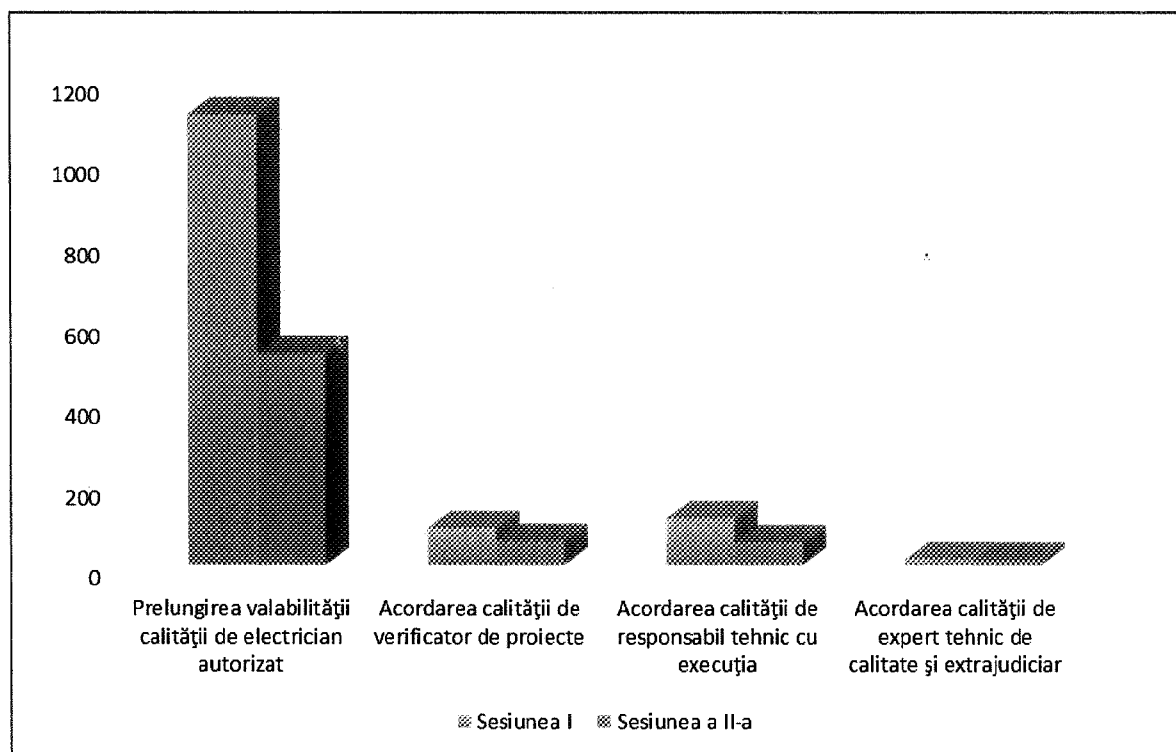
Gradul de promovabilitate la examenele de autorizare a electricienilor organizate în anul 2016 a fost de cca. 70%. Situația rezultatelor candidaților la examenele de autorizare în aceste perioade, este prezentată în tabelul de mai jos:

	Total cereri	Admisi	Respinsi
Gradul I	707	454	114
Gradul II	1947	1364	346
Gradul III	546	340	91
Gradul IV	154	106	20
TOTAL	3354	2264	571

Situația pe anul 2016 referitoare la prelungirea valabilității calității de electrician autorizat, respectiv la acordarea/prelungirea calității de verificator de proiecte, responsabil tehnic cu execuția și expert tehnic de calitate și extrajudiciar în domeniul instalațiilor electrice este următoarea:

	Total	Sesiunea I	Sesiunea a II-a
Prelungirea valabilității calității de electrician autorizat	1635	1113	522
Acordarea calității de verificator de proiecte	149	91	58
Acordarea calității de responsabil tehnic cu execuția	170	115	55
Acordarea calității de expert tehnic de calitate și extrajudiciar	25	13	12

Repartizarea pe fiecare dintre cele două sesiuni a solicitărilor la acordarea/ prelungirea calității de verificator de proiecte, responsabil tehnic cu execuția și expert tehnic de calitate și extrajudiciar în domeniul instalațiilor electrice este prezentată în figura alăturată:

Comparativ cu anii anteriori, s-a constatat, pe parcursul anului 2016, o ușoară creștere a numărului de cereri pentru autorizarea persoanelor fizice, în timp ce numărul solicitărilor cu privire la atestarea operatorilor economici a rămas relativ constant, un factor de influență constituindu-l modificarea cadrului de reglementare prin intrarea în vigoare a noului *Regulament pentru atestarea operatorilor economici care proiectează, execută și verifică instalații electrice*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 45/2016. Potrivit acestui regulament, atestatele care permit realizarea de activități la un nivel mai mare de tensiune le includ pe cele inferioare ca nivel de tensiune, fiind așteptată, în continuare, o diminuare a numărului de atestate solicitate și emise de ANRE.

III.1.2. Reglementarea activității de autorizare

În cursul anului 2016 a fost elaborate și aprobate următoarele reglementări cu privire la activitatea de autorizare:

Ordinul ANRE nr. 32/2016 pentru aprobarea metodologiei de întocmire a Raportului anual de către titularii de licențe din sectorul energiei electrice

Ca urmare a modificării legislației primare și a dezvoltării cadrului de reglementare aprobat de ANRE, s-a conturat necesitatea actualizării raportărilor privind aspectele: administrative, tehnico-organizatorice, economice și financiar-contabile (contabilitatea financiară și cea de gestiune), prevăzute de către cele două metodologii existente: *Metodologia de întocmire a Raportului financiar de către titularii de licențe* și *Procedura de întocmire a raportului de activitate anual de către titularii de licențe*. S-a urmărit

simplificarea și clarificare cerințelor din machetele de raportare și focalizarea acestora în special asupra activităților desfășurate de titularii de licențe prestatori de servicii reglementate. Au fost eliminate informațiile și datele redundante, solicitate și prin alte reglementări, precum și informațiile a căror utilitate nu a fost confirmată în practica ANRE. În urma acestui proces raportările au fost contopite într-un singur document, *Raportul anual*, care conține elemente actualizate conform necesarului actual de informații al ANRE iar metodologiile amintite au fost înlocuite cu *Metodologia de întocmire a Raportului anual de către titularii de licențe din sectorul energiei electrice*.

Ordinul ANRE nr. 45/2016 privind aprobarea regulamentului pentru atestarea operatorilor economici care proiectează, execută și verifică instalații electrice

Acest regulament l-a înlocuit pe cel aprobat prin Ordinul ANRE nr. 23/2013 și a adus modificări cadrului de reglementare existent, după cum urmează:

- extinderea aplicării prevederilor la persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale;
- simplificarea posibilității de a desfășura lucrări în instalații electrice de către operatorii economici din afara României;
- limitarea obligației operatorului economic de a deține o structură de personal complexă doar la perioada derulării contractelor, conform tipului de atestat deținut;
- acordarea atestatului pe durată nelimitată dar cu obligația vizării periodice;
- extinderea competențelor acordate titularilor de atestate, includerea competențelor pe nivele de tensiune și categorii de activități, astfel încât un titular de atestat să dețină un număr minim de atestate care să-i permită realizarea tuturor tipurilor de activități la un anumit nivel;
- introducerea unui sistem de atestarea a calității prestațiilor de către beneficiari acestora.

Ordinul ANRE nr. 116/2016 pentru aprobarea regulamentului pentru autorizarea electricienilor, verifcatorilor de proiecte, responsabililor tehnici cu execuția, precum și a experților tehnici de calitate și extrajudiciari în domeniul instalațiilor electrice

Printre modificările mai importante aduse de acest ordin se pot menționa:

- delimitarea competențelor acordate persoanelor fizice care dețin/solicită calitățile de verifcator de proiecte/expert tehnic de calitate și extrajudiciar în raport cu cele din sectorul construcțiilor, prin stabilirea acestora la limita instalațiilor electrice tehnologice;
- renunțarea la autorizarea persoanelor fizice care solicită calitatea de responsabil tehnic cu execuția în domeniul instalațiilor electrice, având în vedere prevederile legislației și reglementărilor în domeniul construcțiilor, prin care sunt definite subdomenii de autorizare instalații electrice, cât și rețelele electrice, aferente construcțiilor;
- acordarea de competențe suplimentare electricienilor având gradul I de autorizare;
- renunțarea la obligația deținerii unui document de absolvire a unui curs de pregătire teoretică în vederea participării la examenul de autorizare ca electrician;

- acordarea calităților de electrician autorizat, verficator de proiecte și expert tehnic de calitate și extrajudiciar în domeniul instalațiilor electrice tehnologice pe durată nelimitată; calitatea acordată urmează a fi atestată printr-o adeverință care va înlocui legitimațiile eliberate până în prezent pe durate determinate și va fi supusă vizării periodice.
- s-a reunit la implicarea ANRE în avizarea furnizorilor de formare profesională în domeniul instalațiilor electrice, fiind abrogată procedura aprobată prin Ordinul ANRE nr. 97/2014.

III.2. Separarea activităților

Certificarea operatorului de transport și de sistem

Referitor la certificarea Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice "Transelectrica" - S.A. ca operator de transport și de sistem al sistemului electroenergetic național, conform modelului de separare a proprietății, în cursul anului 2016 ANRE a continuat monitorizarea respectării condițiilor de certificare, cu ocazia modificărilor survenite în componența conducerii companiei (membrilor directoratului și a consiliului de supraveghere). La fiecare modificare notificată de operator ANRE a verificat menținerea condițiilor de separare, constatând că sunt îndeplinite cerințele legale în materie.

Separarea operatorilor de distribuție

ANRE a monitorizat aplicarea de către operatorii de distribuție concesionari a prevederilor Ordinului ANRE nr. 5/04.02.2015 pentru aprobarea *Regulamentului privind monitorizarea de către ANRE a programelor de conformitate stabilite de operatorii de distribuție a energiei electrice.*

În cursul anului 2016 au fost analizate rapoartele agenților de conformitate aferente anului 2015, primite de la cei 8 operatori de distribuție concesionari. ANRE a apreciat că măsurile cuprinse în programele de conformitate sunt în concordanță cu obiectivele de separare urmărite și cu procedura ANRE.

Pentru a accentua procesul de separare și de evitare a oricăror confuzii cu societățile înrudite de furnizare, ANRE a considerat necesară adoptarea de către operatorii de distribuție a unui calendar de rebranding și demararea acestui proces în cursul anului 2016.

În acest sens, ANRE a solicitat Societății de Distribuție și Furnizare a Energiei Electrice "Electrica" S.A. modificarea denumirii societății care conține atât referințe la activitatea de furnizare a energiei pe care o realizează direct, cât și la activitatea de distribuție a energiei electrice realizată prin cele trei societăți afiliate: Electrica Distribuție Transilvania Nord, Electrica Distribuție Transilvania Sud și Electrica Distribuție Muntenia Nord. Ca urmare societatea și-a modificat actul constitutiv și și-a schimbat denumirea în Societatea Energetică "Electrica" SA.

În cazul societăților parte a grupului ENEL, ANRE a fost informată că, începând cu luna februarie 2016, a fost demarată în mod voluntar acțiunea de rebranding, atât la nivel național cât și la nivel internațional a

grupului de firme ENEL. Acțiunea voluntară a vizat modificarea identității vizuale, respectiv a logoului și a emblemei societăților din cadrul grupului. ANRE a solicitat ca în situația operatorilor de distribuție a energiei electrice, elementele de rebranding să fie diferite de cele ale furnizorilor Enel Energie și Enel Energie Muntenia. Astfel, la finalul anului 2016 societățile Enel Distribuție Muntenia, Enel Distribuție Banat și Enel Distribuție Dobrogea au fost înregistrate cu noile denumiri: E-Distribuție Muntenia, E-Distribuție Banat și E-Distribuție Dobrogea.

În cazul societăților CEZ Distribuție și E.ON Distribuție România, ANRE a indicat principalele priorități ale procesului de rebranding, fiind solicitată asumarea unui calendar de implementare care să înceapă până la finalul anului 2016. Societățile amintite s-au conformat și au demarat acțiuni de rebranding modificându-și denumirile în Distribuție Energie Oltenia și, respectiv, Delgaz Grid.

Trebuie menționat că acțiunile de rebranding se preconizează să continue și în cursul anului 2017. În toate cazurile, ANRE a analizat suficiența măsurilor de rebranding adoptate, prin raportare la reglementările și practica europeană în materie, precum și cu considerarea costurilor pe care asemenea măsuri le implică. În realizarea demersurilor sale ANRE s-a raportat la detaliile oferite de notele interpretative publicate de Comisia Europeană (*Interpretative note on Directive 2009/72/EC concerning common rules for the internal market in electricity and Directive 2009/73/EC concerning common rules for the internal market in natural gas - The unbundling regime*, din 22 ianuarie 2010), precum și la posibilitatea de a acționa gradual și în cooperare cu operatorii, astfel cum rezultă și din "*Status Review on the Transposition of Unbundling Requirements for DSOs and Closed Distribution System Operators*" realizat de CEER în anul 2013 și "*Status Review on the Implementation of DSOs Unbundling Provisional of the 3rd Energy Package*" realizat și publicat de CEER la începutul anului 2016.

III.3. Reglementarea activităților de rețea

III.3.1. Aprobarea tarifelor reglementate aferente rețelelor electrice de interes public în cursul anului 2016

Tarifele reglementate de rețea, pe care ANRE le aprobă în domeniul energiei electrice conform prevederilor legale, sunt percepute de operatorii de rețea pe baza contractelor reglementate pentru racordarea la rețea, respectiv pentru prestarea serviciului de transport și de sistem, precum și a serviciului de distribuție a energiei electrice și sunt enumerate în continuare:

- tarifele pentru serviciul de transport al energiei electrice,
- tarifele pentru serviciul de sistem,
- tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, prestat de operatorii de distribuție concesionari,
- tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, prestat de operatori de distribuție, alții decât operatorii concesionari,
- tarifele de racordare la rețelele electrice publice,

- tariful practicat de operatorul pieței de energie electrică,
- prețuri reglementate pentru servicii tehnologice de sistem furnizate de operatori economici în baza unor acte normative,
- prețurile reglementate pentru energia electrică reactivă.

Tarifele pentru serviciul de transport al energiei electrice

Tarifele pentru serviciul de transport al energiei electrice practicate în cursul anului 2016 de C.N. Transelectrica S.A., în calitate de operator de transport și de sistem (OTS) au fost aprobate prin Ordinul ANRE nr. 89/2015, Ordinul ANRE nr. 93/2015 și Ordinul ANRE nr. 27/2016.

Aceste tarife au fost determinate în baza *Metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice*, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 53/2013, cu modificările și completările ulterioare.

Metodologia a stabilit regulile care stau la baza determinării tarifelor de transport pentru cea de-a treia perioadă de reglementare, concomitent cu traspunerea prevederilor din:

- Regulamentul (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1228/2003,
- Regulamentul (UE) nr. 838/2010 din 23 septembrie 2010, privind liniile directoare pentru mecanismul de compensare operatorii de transport și sistem precum și o abordare comună de reglementare în domeniul stabilirii tarifelor pentru serviciul de transport,
- Regulamentul (UE) nr. 347/2013 al Parlamentului european și al Consiliului din 17 aprilie 2013 privind liniile directoare pentru infrastructurile energetice transeuropene și de abrogare a Deciziei nr. 1364/2006/CE și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 713/2009, a Regulamentului (CE) nr. 714/2009 și a Regulamentului (CE) nr. 715/2009,
- Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare.

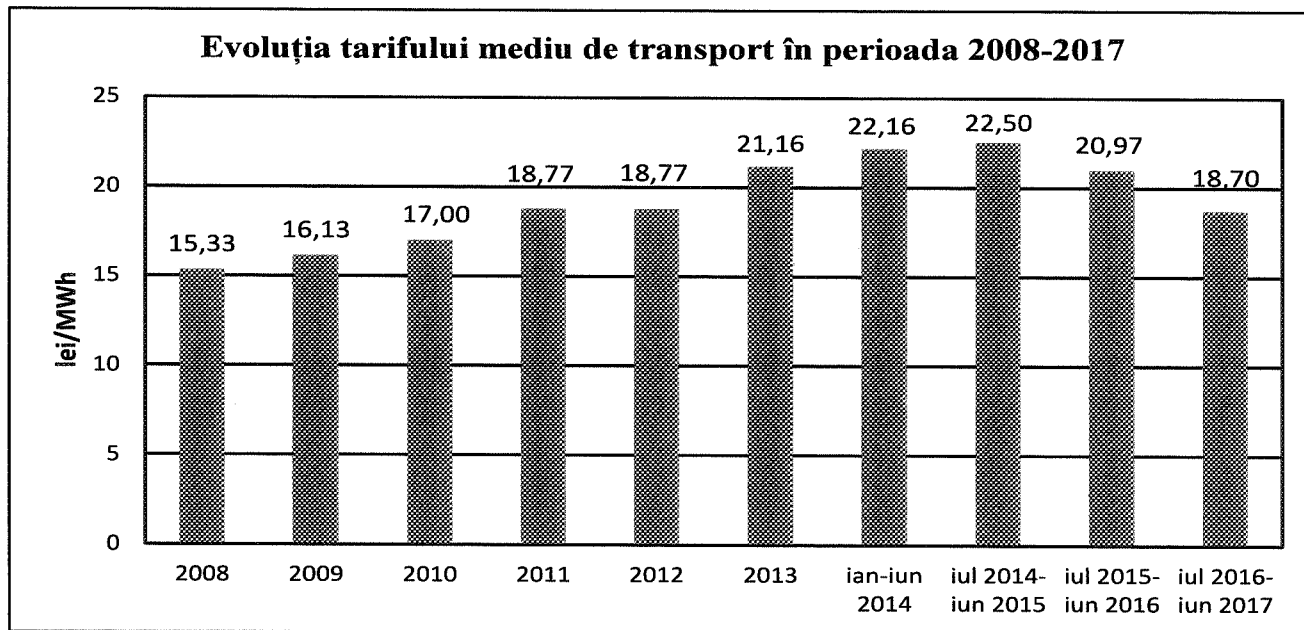
În aplicarea prevederilor metodologice menționate, tarifele pentru serviciul de transport se revizuiesc începând cu data de 1 iulie a fiecărui an; astfel, tarifele care se aplică în perioada tarifară 1 iulie 2016 – 30 iunie 2017 au fost aprobate prin Ordinul ANRE nr.27/2016 și au următoarele valori:

- tariful mediu de transport – 18,70 lei/MWh; acest tarif a înregistrat o scădere cu 10,8 % față de valoarea aprobată pentru perioada tarifară anterioară, respectiv perioada 1 iulie 2015 – 30 iunie 2016;
- tariful mediu de introducere a energiei electrice în rețele (T_G) - 0,85 lei/MWh, cu o variație între 0 și 1,52 lei/MWh pentru cele 7 zone de injecție; astfel, tariful de transport – componenta de introducere a energiei în rețele T_G a scăzut față de cel aprobat anterior cu un procent situat între 67 % pentru zona Dobrogea regenerabile, Dobrogea și Oltenia și 100 % pentru zona Muntenia; tarifele T_G au valoare nenulă în zonele Dobrogea regenerabile, Dobrogea și Oltenia, zone

excedentare din punct de vedere al echilibrului producție/consum, deoarece introducerea energiei electrice în rețelele din aceste zone conduce la creșterea consumurilor proprii tehnologice (CPT) în rețeaua electrică de transport (RET); tarifele zonale aferente serviciului de transport pentru introducerea energiei electrice în rețea (T_G) au valoare nulă pentru zonele de introducere Muntenia, Transilvania Nord, Transilvania Centrală și Moldova, zone care sunt deficitare din punctul de vedere al echilibrului producție/consum;

- tariful mediu de extragere a energiei electrice din rețele (T_L) – 17,77 lei/MWh, cu o variație între 15,26 lei/MWh și 19,02 lei/MWh pentru cele 8 zone de extragere; astfel, componenta de extragere a energiei din rețele T_L a scăzut cu un procent de cca. 2,8 % pentru toate zonele de extragere, cu excepția zonelor Oltenia și Dobrogea unde s-a păstrat la valoarea aprobată anterior; în zonele Oltenia și Dobrogea tariful are cele mai mici valori, deoarece consumul în aceste zone (extragerea energiei electrice din rețele), apropiat de locurile de producere, conduce la reducerea CPT în RET.

Evoluția tarifului mediu de transport în perioada 2008-2016 se prezintă în figura următoare:

Scăderea cu 10,8 % a tarifului mediu de transport, începând cu 1 iulie 2016, față de tariful aprobat pentru perioada tarifară 1 iulie 2015 – 30 iunie 2016, s-a datorat atât creșterii consumului de energie electrică și a exportului, cât și aplicării de către ANRE a corecțiilor metodologice, aferente închiderii anului tarifar 1 iulie 2014 – 30 iunie 2015 și estimării realizărilor din al doilea an al perioadei de reglementare.

Tarifele pentru serviciul de sistem și prețurile reglementate pentru furnizarea de către producători a serviciilor tehnologice de sistem

Tarifele pentru serviciul de sistem practicate în cursul anului 2016 de C.N. Transelectrica S.A., în calitate de operator de sistem, au fost determinate pe baza *Metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de sistem*, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 87/2013 și au fost aprobate prin Ordinul ANRE nr. 93/2015

pentru perioada 1 ianuarie 2016-30 iunie 2016 și prin Ordinul ANRE nr. 27/2016 pentru perioada 1 iulie 2016-31 decembrie 2016.

Începând cu 1 iulie 2016 au fost aprobate următoarele tarife:

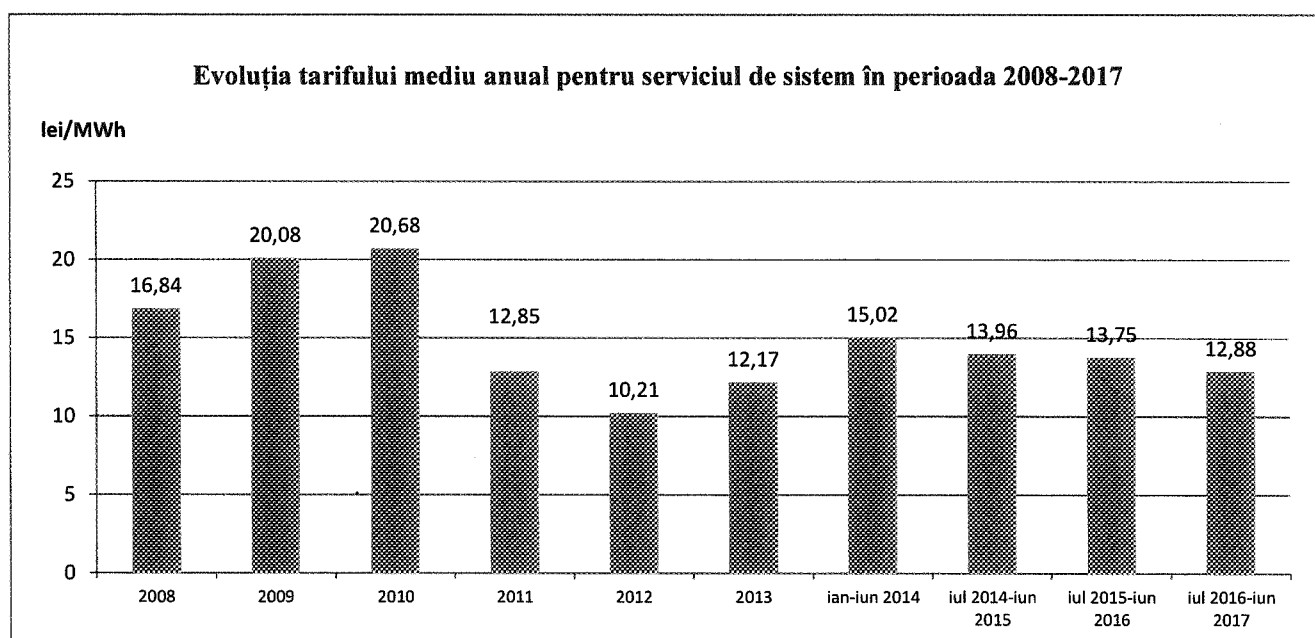
- tariful pentru serviciul de sistem – 12,88 lei/MWh, având cele două componente:
- tariful pentru serviciile tehnologice de sistem – 11,58 lei/MWh și
- tariful pentru serviciile funcționale de sistem - 1,30 lei/MWh.

Față de perioada tarifară anterioară, tariful pentru serviciul de sistem a înregistrat o scădere de cca. 6,3%.

Tariful pentru serviciile tehnologice de sistem a înregistrat o reducere cu 1 leu/MWh începând cu data de 1 iulie 2016 față de tariful aprobat pentru perioada 1 iulie 2015 – 30 iunie 2016, care s-a datorat reducerii costurilor cu achiziția în regim concurențial a acestor servicii, precum și corecției negative semnificative a venitului aferent anului tarifar anterior.

În ceea ce privește tariful pentru serviciile funcționale de sistem, acesta a înregistrat o creștere cu 0,13 lei/MWh față de tariful aprobat anterior, dar este de menționat că acesta din urmă avea o valoare mai scăzută decât cea necesară pentru acoperirea costurilor justificate cu prestarea acestui serviciu, ca urmare a faptului că la determinarea acestuia au fost aplicate corecții negative semnificative rezultate din regularizarea costurilor înregistrate în anii anteriori. Din acest motiv, se poate spune că valoarea aprobată pentru anul tarifar 1 iulie 2016-30 iunie 2017 reflectă mai bine nivelul costurilor cu prestarea serviciilor funcționale de sistem, deoarece corecțiile aplicate sunt nesemnificative.

Având în vedere modificările componentelor tarifului pentru serviciul de sistem menționate, în figura următoare se prezintă evoluția tarifului mediu anual pentru serviciul de sistem în perioada 2008-2017:

În conformitate cu prevederile *Metodologiei de stabilire a tarifului pentru serviciul de sistem*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 87/2013, serviciile tehnologice de sistem se achiziționează în regim concurențial, cu excepția celor furnizate în conformitate cu prevederile stabilite prin acte normative specifice, precum și de către producătorii selecționați de OTS astfel încât să fie evitată exercitarea poziției dominante pe piața concurențială de energie electrică.

Astfel, la stabilirea tarifului pentru serviciile tehnologice de sistem s-au pus în aplicare prevederile *HG nr. 138/03.04.2013 privind adoptarea unor măsuri pentru siguranța alimentării cu energie electrică* și ale *HG nr. 941/2014 pentru modificarea art. 4 din HG nr. 138/03.04.2013 privind adoptarea unor măsuri pentru siguranța alimentării cu energie electrică*, prin care au fost stabilite obligații privind furnizarea de servicii tehnologice de sistem de către S.C. Complexul Energetic Hunedoara S.A., la o valoare a puterii electrice de cel puțin 400 MW (HG nr. 138/2013), respectiv 500 MW (HG nr. 941/2014), în condițiile reglementărilor emise de ANRE.

Prin *HG nr. 1019/2015 privind aprobarea măsurilor pentru realizarea stocurilor de siguranță ale Sistemului Electroenergetic Național în ceea ce privește combustibilii pentru perioada sezonului rece și volumul de apă din lacurile de acumulare, denumit Programul de iarnă în domeniul energetic pentru asigurarea funcționării în condiții de siguranță și stabilitate a Sistemului Electroenergetic Național în perioada 1 ianuarie-31 martie 2016, precum și alte măsuri privind nivelul de siguranță și securitate în funcționare a Sistemului Electroenergetic Național*, s-a prevăzut ca operatorul de transport și de sistem să achiziționeze cantități de rezerve de putere suplimentare față de cantitățile stabilite în conformitate cu prevederile reglementărilor în vigoare. Conform acestei Hotărâri de Guvern, rezervele suplimentare pentru reglajul secundar și terțiar rapid se achiziționează în regim concurențial, iar rezerva terțiară lentă, furnizată de grupuri cu funcționare cu combustibil alternativ păcura se achiziționează în regim reglementat, la prețuri stabilite de ANRE în conformitate cu prevederile metodologice.

Totodată, prin *HG nr. 844/2016 privind aprobarea măsurilor pentru realizarea stocurilor de siguranță ale Sistemului electroenergetic național în ceea ce privește combustibilii pentru perioada sezonului rece și volumul de apă din lacurile de acumulare, denumit Programul de iarnă în domeniul energetic pentru asigurarea funcționării în condiții de siguranță și stabilitate a Sistemului electroenergetic național în perioada 15 noiembrie 2016 – 15 martie 2017, precum și alte măsuri privind nivelul de siguranță și securitate în funcționare a Sistemului electroenergetic național* s-a stabilit ca operatorul de transport și de sistem să achiziționeze cantități suplimentare de servicii tehnologice de sistem "rezervă terțiară lentă", de la producătorii care dețin grupuri cu funcționare pe combustibil alternativ păcura.

În aplicarea prevederilor metodologiei și a hotărârilor de guvern menționate, în anul 2016 a fost aprobată achiziția serviciilor tehnologice de sistem furnizate în regim reglementat, cu precizarea volumelor și a prețurilor reglementate pentru Complexul Energetic Hunedoara S.A., Hidroelectrică S.A., Electrocentrale Galați S.A., Veolia Energie Prahova SRL.

Tariful reglementat pentru schimburile de energie electrică cu țările perimetrice perceput de operatorul de transport și de sistem pentru utilizarea Sistemului Electroenergetic Național pentru schimburile de energie electrică programate cu țările perimetrice.

Tariful reglementat pentru schimburile de energie electrică cu țările perimetrice perceput de operatorul de transport și de sistem pentru utilizarea Sistemului Electroenergetic Național pentru schimburile de energie electrică programate cu țările perimetrice a avut în anul 2016 valori diferite, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 83/02.06.2015 la valoarea de 0,6 Euro/MWh, exclusiv TVA, respectiv prin Ordinul ANRE nr. 50/21.09.2016 la valoarea de 0,5 Euro/MWh, exclusiv TVA.

Tariful pentru schimburile de energie electrică cu țările perimetrice se aplică tuturor tranzacțiilor de import, export și tranzit de energie electrică, programate cu sistemele electroenergetice ale țărilor perimetrice.

Operatorii de transport și de sistem percep tariful pentru schimburile de energie electrică cu țările perimetrice pentru utilizarea Sistemului Electroenergetic Național (SEN) potrivit mecanismului de compensare stabilit în conformitate cu prevederile art. 13 din *Regulamentul (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1228/2003 și ale Regulamentului (UE) nr. 838/2010 al Comisiei din 23 septembrie 2010 privind stabilirea orientărilor referitoare la mecanismul compensărilor între operatorii de sisteme de transport și abordarea comună de reglementare în domeniul stabilirii taxelor de transport*. Mecanismul de compensare a fost stabilit prin încheierea *Contractului multi-anual ITC de decontare și clearing*, semnat la data de 3 martie 2011 de operatorii de transport și de sistem (inclusiv C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.) participanți la mecanism și de către ENTSO-E.

Metodologia de stabilire a tarifului pentru schimburile de energie electrică cu țările perimetrice este descrisă în cadrul *Procedurii Operaționale "Mecanismul de compensare a efectelor utilizării rețelelor electrice de transport pentru tranzite de energie electrică între Operatorii de Transport și de Sistem"*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 6/2010, cu modificările ulterioare, precum și în cadrul *Contractului multi-anual ITC de decontare și clearing* menționat. Acest tarif se calculează anual și se aprobă de către ENTSO-E conform atribuțiilor stabilite prin *Contractul multi-anual ITC de decontare și clearing*.

România aplică tariful pentru schimburile de energie electrică cu țările perimetrice operatorilor economici care încheie contracte pentru utilizarea Sistemului Electroenergetic Național pentru schimburile de energie electrică programate cu țările perimetrice, respectiv care realizează import sau export de energie din sau spre Ucraina și Moldova.

Tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice

Tarifele specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice aplicate de operatorii de distribuție concesionari în anul 2016, care reprezintă al treilea an al celei de-a treia perioade de reglementare 2014-2018, au fost aprobate prin **Ordinele ANRE nr. 168 până la 175 din 2015**.

La sfârșitul anului 2016 au fost aprobate, **prin Ordinele ANRE nr. 107 până la 114 din 2016**, tarifele specifice **pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, care se aplică de operatorii de distribuție concesionari în anul 2017**. La determinarea acestor tarife au fost aplicate prevederile *Metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice*, aprobate prin Ordinul ANRE nr.

72/2013, cu modificările și completările ulterioare. Au fost determinate și aplicate corecțiile de închidere a ultimelor patru luni ale anului 2015, precum și cele care au rezultat din datele estimate a fi realizate în anul 2016.

Corecțiile aplicate la determinarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a energiei electrice aprobate la sfârșitul anului 2016 se prezintă în tabelul următor:

Lei - termeni nominali ai anului 2016

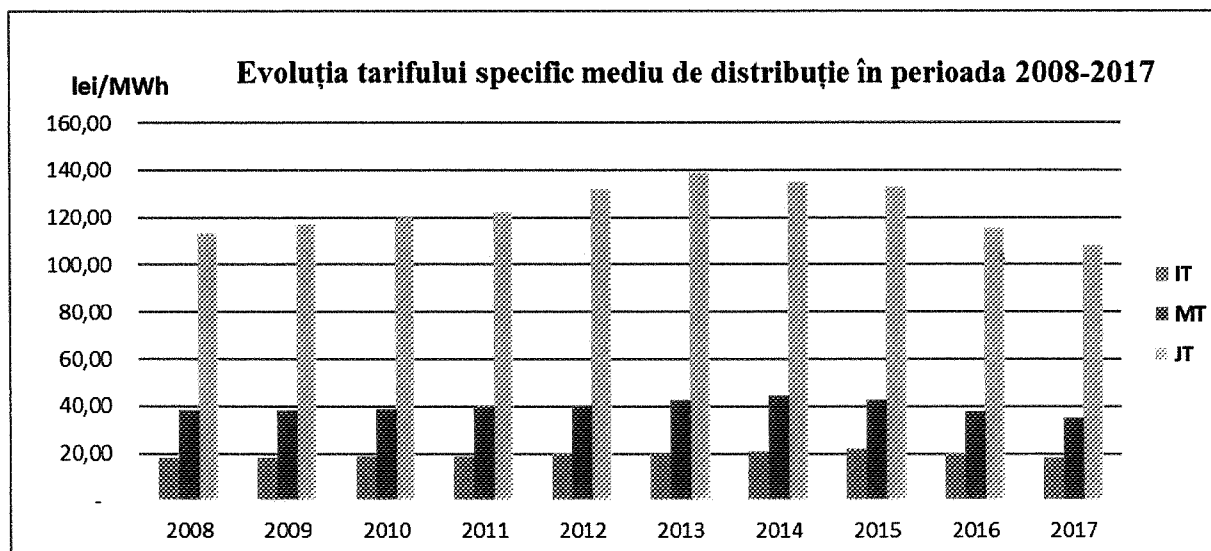
Operator	Corectie 2015	Corectie 2016	Corectie 2017*	Total corectii
Enel Distributie Muntenia	-13.202.375	-76.335.037	-32.902.260	-122.439.672
Enel Dobrogea Banat	-7.805.329	-42.198.687	-19.680.394	-69.684.410
Enel Distributie Dobrogea	-7.282.655	-25.319.445	-16.461.542	-49.063.642
CEZ Distributie	-14.888.748	-49.150.910	-31.948.789	-95.988.447
E.ON Distributie Romania	510.523	-44.053.093	-22.593.471	-66.136.041
Electrica Distributie Muntenia Nord	3.844.559	-78.171.650	-22.892.013	-97.219.104
Electrica Distributie Transilvania Nord	-4.000.866	-58.366.306	-21.056.504	-83.423.676
Electrica Distributie Transilvania Sud	-1.274.949	-58.181.088	-21.417.678	-80.873.715

*Corecție aferentă modificării RRR pentru anul 2017, conform Ord. ANRE 146/2014 și Corecție aferentă eliminării impozitului pe construcții speciale în anul 2017.

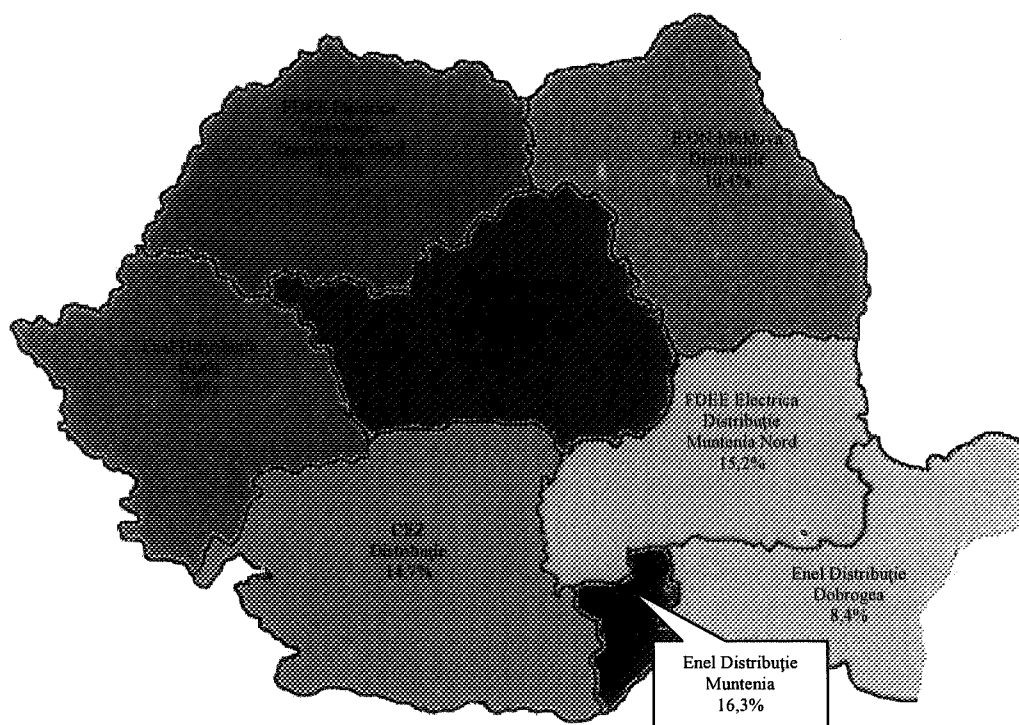
Astfel, tarifele specifice medii pe țară, pe niveluri de tensiune, aprobate pentru operatorii de distribuție a energiei electrice concesionari pentru anul 2017 sunt:

- tariful specific mediu pentru înaltă tensiune – 18,36 lei/MWh,
- tariful specific mediu pentru medie tensiune – 35,38 lei/MWh,
- tariful specific mediu pentru joasă tensiune – 108,09 lei/MWh.

Se constată că tarifele medii au scăzut (variație de - 4,59 % la înaltă tensiune, - 5,73 % la medie tensiune, - 6,65 % la joasă tensiune, relevant pentru clienții casnici). Tariful mediu pe țară pentru anul 2017, de 101,80 lei/MWh, a înregistrat o scădere de cca 5,77 % față de tariful mediu pe țară din anul 2016, în valoare de 108,03 lei/MWh. În figura următoare se prezintă evoluția tarifelor medii specifice de distribuție a energiei electrice în perioada 2008-2017:

În figura următoare se prezintă repartitia pe țară, între cei opt operatori de distribuție concesionari, a energiei electrice în valoare cca. 43,3 MWh, care a fost distribuită în anul 2016.

Tarifele pentru serviciul de distribuție prestat de operatorii de distribuție, alții decât operatorii concesionari

Tarifele pentru serviciul de distribuție prestat de operatorii de distribuție alții decât operatorii concesionari sunt aprobate de ANRE la solicitarea operatorilor de distribuție care dețin, operează, întrețin și dezvoltă rețele de distribuție în cadrul parcurilor și platformelor industriale sau al unor zone delimitate patrimonial și care au racordați utilizatori – beneficiari ai serviciului de distribuție.

În cursul anului 2016, tarifele au fost determinate pe baza *Metodologiei de stabilire a tarifului pentru serviciul de distribuție a energiei electrice de operatori, alții decât operatorii de distribuție concesionari*, aprobată prin **Ordinul ANRE nr. 21/2013**. În data de 07.12.2016, prin **Ordinul ANRE nr. 102/2016** a fost aprobată o nouă *Metodologie de stabilire a tarifului pentru serviciul de distribuție a energiei electrice de operatori, alții decât operatorii de distribuție concesionari*.

Ambele *Metodologii* prevăd stabilirea tarifelor prin metoda “cost+”, adică pe baza costurilor justificate cu prestarea serviciului și a unei cote reglementate de profit, de maxim 5 %.

În cursul anului 2016, au fost aprobate un număr de 11 decizii privind aprobarea tarifului pentru serviciul de distribuție a energiei electrice prestat de operatori de distribuție, alții decât operatorii concesionari.

Tarifele de racordare la rețelele de interes public

Atât tarifele specifice cât și indicii specifici utilizați la stabilirea tarifelor de racordare a utilizatorilor la rețelele electrice de interes public au rămas neschimbate în anul 2016, fiind cele aprobate prin **Ordinul ANRE nr. 141/2014**.

Tarifele de emitere/actualizare a avizelor tehnice de racordare, a certificatelor de racordare și a avizelor de amplasament

Pentru a evita perceperea unor tarife nejustificate pentru activitățile conexe procesului de racordare la rețelele electrice de interes public, prin **Ordinul ANRE nr. 114/2014**, au fost aprobate tarifele reglementate pentru emiterea/actualizarea avizelor tehnice de racordare, a certificatelor de racordare și a avizelor de amplasament, care au fost determinate conform prevederilor *Metodologiei de stabilire a acestor tarife*, aprobată prin **Ordinul ANRE nr. 61/2014**. Aceste tarife au rămas neschimbate în anul 2016.

Tariful practicat de operatorul pieței de energie electrică

Tariful practicat în anul 2016 de Societatea Operatorul Pieței de Energie Electrică și de Gaze Naturale OPCOM S.A. în calitate de operator al pieței de energie electrică a fost aprobat prin **Ordinele ANRE nr. 167/14.12.2015 și nr. 37/27.07.2016**.

Tariful este perceput de Operatorul Pieței de Energie Electrică și de Gaze Naturale OPCOM S.A. pentru serviciile prestate participanților la piețele centralizate de energie electrică și de certificate verzi în baza convențiilor de participare încheiate de operator cu aceștia. Tariful se determină în conformitate cu

prevederile *Metodologiei de stabilire a tarifului reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică*, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 67/2013, cu modificările și completările ulterioare.

Prin Ordinul ANRE nr. 167/14.12.2015 a fost aprobat tariful reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică valabil începând cu 1 ianuarie 2016, având următoarele componente:

- T_{inscr} cu valoarea de 440 lei/participant la înscriere;
- T_{admin} cu valoarea de 12.700 lei/participant/an/piață pentru participanți cu excepția producătorilor cu $P_i \leq 1$ MW, cu valoarea de 1.000 lei/participant/an/piață pentru producătorii cu $100 \text{ kW} < P_i \leq 1$ MW, respectiv cu valoarea de 200 lei/participant/an/piață pentru producătorii cu $P_i < 100 \text{ kW}$;
- $T_{\text{tranz contraparte}}$ cu valoarea de 0,12 lei/unitate tranzacționată, pentru tranzacții pe piețele centralizate în care operatorul este contraparte ;
- $T_{\text{tranz bilateral}}$ cu valoarea de 0,03 lei/unitate tranzacționată, pentru tranzacții pe piețele centralizate în care operatorul nu este contraparte, cu excepția pieței centralizate cu negociere dublă continuă a contractelor de energie electrică (PC- OTC);
- $T_{\text{tranz bilateral PC-OTC}}$ cu valoarea de 0,08 lei/unitate tranzacționată, pentru tranzacții pe piața centralizată cu negociere dublă continuă a contractelor de energie electrică (PC- OTC).

Ca urmare a monitorizării veniturilor și costurilor operatorului în conformitate cu prevederile *Metodologiei*, ANRE a procedat la revizuirea valorii componentelor tarifului reglementat începând cu data de 1 august 2016. Astfel, prin Ordinul ANRE nr. 37/27.07.2016 au fost modificate valorile anumitor componente ale tarifului reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică, după cum urmează:

- $T_{\text{tranz contraparte}}$ de la 0,12 lei/unitate tranzacționată la 0,06 lei/unitate tranzacționată ;
- $T_{\text{tranz bilateral}}$ de la 0,03 lei/unitate tranzacționată la 0,02 lei/unitate tranzacționată;
- $T_{\text{tranz bilateral PC-OTC}}$ de la 0,08 lei/unitate tranzacționată la 0,03 lei/unitate tranzacționată.

Reducerile tarifyare stabilite în a doua jumătate a anului 2016 au avut ca scop încadrarea profitului realizat de operatorul pieței de energie electrică din activitatea reglementată în marja de variație stabilită prin Metodologie, adică în intervalul (3% ÷ 7%).

Prețurile reglementate pentru energia electrică reactivă

Prin Ordinul ANRE nr. 33/2014, cu modificările și completările ulterioare a fost aprobată *Metodologia privind stabilirea obligațiilor de plată a energiei electrice reactive și a prețului reglementat pentru energia electrică reactivă*, care a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2015.

În conformitate cu prevederile *Metodologiei*, prețul reglementat al energiei electrice reactive se stabilește, prin convenție, la nivelul de 30 % din prețul reglementat de achiziție a energiei electrice active pentru acoperirea pierderilor proprii tehnologice ale rețelelor electrice deținute de operatorul de transport și de sistem, respectiv de operatorii de distribuție concesionari.

Prețurile reglementate pentru energia electrică reactivă aplicate în anul 2016 de operatorul de transport și de sistem sunt cele aprobate prin **Ordinul ANRE nr. 93/2015** pentru perioada 1 ianuarie – 30 iunie 2016, respectiv prin **Ordinul ANRE nr. 27/2016** pentru perioada 1 iulie 2016 – 31 decembrie 2016.

Prețurile reglementate pentru energia electrică reactivă aplicate de operatorii rețelelor electrice de distribuție în anul 2016 sunt cele aprobate prin **Ordinele ANRE nr. 168 până la nr. 175 din 2015**.

III.3.2. Monitorizarea planurilor de investiții pentru rețeaua electrică de transport și de distribuție

În conformitate cu prevederile art. 9 alin. (4) litera c) și alin. (5) litera d) al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea ANRE, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 160/2012, ANRE monitorizează planul de dezvoltare a RET și planurile de investiții ale OTS, precum și starea tehnică și nivelul de mentenanță a rețelelor electrice. În acest sens, se analizează planul de dezvoltare și planurile de investiții ale OTS și ale operatorilor de distribuție.

Aplicând prevederile metodologiilor de stabilire a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, ANRE a aprobat valorile programelor anuale de investiții ale operatorilor de distribuție concesionari, pentru perioada de reglementare 2014 – 2018, acceptând includerea în BAR a mijloacelor fixe rezultate din investițiile prudente, respectiv acele investiții care se demonstrează a fi necesare, oportune și eficiente.

Investițiile operatorilor de distribuție a energiei electrice, conform programelor de investiții 2015 – 2016, prezentate în lei și termeni nominali ai fiecărui an, sunt următoarele:

	2015		2016	
	Investiții proгноzate	Investiții realizate*	Investiții proгноzate	Investiții realizate 8 luni*
ENEL Distribuție Muntenia	161.596.866	137.994.102	252.645.069	75.349.957
ENEL Distribuție Banat	92.984.767	77.794.436	140.900.695	30.325.189
ENEL Distribuție Dobrogea	76.609.455	64.489.997	141.618.268	33.421.343
CEZ Distribuție	161.843.711	161.853.684	194.445.974	113.475.631
E.ON Distribuție România	183.513.064	169.632.197	162.913.979	62.579.326
FDEE Electrica Muntenia Nord	180.350.659	144.903.430	270.936.460	70.946.854
FDEE Electrica Transilvania Nord	193.689.440	194.431.718	234.084.383	75.681.402
FDEE Electrica Transilvania Sud	189.478.800	183.915.779	230.308.829	50.174.742

* Valoarea include: investițiile prognozate și realizate în anul curent, investițiile realizate suplimentar obiectivelor prognozate: din anul anterior și urmare a forței majore, precum și investițiile realizate suplimentar obiectivelor prognozate: modernizări din mentenanță și urmare a unor condiții excepționale

Pentru operatorul de transport și de sistem, stabilirea obiectivelor de investiții și valorilor acceptate de ANRE și incluse în baza reglementată a activelor aferentă serviciului de transport al energiei electrice se realizează la sfârșitul fiecărei perioade de reglementare, în vederea determinării corecțiilor costurilor de capital, în conformitate cu prevederile Metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 53/2013, cu modificările și completările ulterioare. Perioada a - III - a de reglementare a început la data de 1 iulie 2014, iar ANRE monitorizează realizările punerilor în funcțiune a obiectivelor de investiții ale OTS în fiecare perioadă tarifară.

Situația valorii investițiilor prognozate și realizate de OTS în perioada tarifară 1 iulie 2015 – 30 iunie 2016, atât pentru serviciul de transport al energiei electrice, cât și pentru serviciul de sistem, în lei - termeni nominali, se prezintă în tabelul următor:

Serviciul de transport	Valoare (lei)
Investiții prognozate	263.502.426
Investiții realizate (mijloace fixe constituite în contabilitate, fără contribuții)	106.433.124
Serviciul de sistem	Valoare (lei)
Investiții prognozate	7.654.471
Investiții realizate	17.521

III.3.3. Analiza nivelului de calitate a serviciului de distribuție, transport și sistem

În cursul anului 2016, ANRE a analizat calitatea **serviciului de distribuție a energiei electrice** prestat în anul 2015 de cei opt operatori de distribuție titulari de licență cu contract de concesiune, precum și calitatea **serviciului de transport al energiei electrice și a serviciului de sistem** prestate de operatorul de transport și de sistem. Având în vedere faptul că indicatorii se referă la calitatea serviciilor prestate de operatori în anul 2015, analiza a avut în vedere indicatorii de performanță definiți în *Standardul de performanță pentru serviciul de distribuție a energiei electrice*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 28/2007 și cei definiți în *Standardul de performanță pentru serviciile de transport și de sistem ale energiei electrice*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 17/2007. În cursul anului 2016 au fost revizuite cele două standarde de performanță, iar analiza indicatorilor de performanță aferenți serviciilor prestate de operatorii de rețea în anul 2016 va fi realizată în baza prevederilor noilor standarde, în prima jumătate a anului 2017.

Analiza a avut la bază datele transmise la ANRE de operatorii de rețea, în conformitate cu prevederile celor două standarde.

Concluziile analizei sunt cuprinse în *Raportul privind realizarea indicatorilor de performanță pentru serviciile de transport, de sistem și de distribuție a energiei electrice și starea tehnică a rețelelor electrice de transport și de distribuție pentru anul 2015*, publicat pe pagina de internet a ANRE.

Pentru **serviciul de distribuție a energiei electrice**, raportul anual prezintă trei indicatori de calitate a serviciului: continuitatea în alimentare a utilizatorilor, calitatea tehnică a energiei electrice și calitatea comercială a a serviciului de distribuție.

Dintre concluziile raportului referitoare la indicatorii de performanță pentru serviciul de distribuție, se menționează în continuare cele mai importante.

- Durata medie a întreruperilor planificate (ip) în rețea, SAIDI(ip) a scăzut ca valoare medie pe țară, de la 230 min/an în anul 2014 la 211 min/an în anul 2015.
- Durata medie a întreruperilor planificate(inp) în rețea, SAIDI(inp) a scăzut în anul 2015 la 308 min/an, față de cel aferent anului 2014, de 361 min/an.
- Frecvența medie a întreruperilor planificate în rețea, SAIFI(ip) a scăzut ca valoare medie pe țară, de la 0,8 întreruperi/an în anul 2014 la 0,77 întreruperi/an în anul 2015, iar SAIFI (inp) a scăzut ca valoare medie pe țară, de la 4,4 întreruperi/an în anul 2014 la 4,2 întreruperi/an în anul 2015.
- Referitor la calitatea tehnică a energiei electrice, nu s-au înregistrat depășiri individuale la tensiunile armonice, la factorul total de distorsiune armonică și nici la factorul de nesimetrie/tensiuni de secvență negativă (fenomene caracteristice pentru regimul deformant sau dezechilibrat), dar fenomenul de flicker se manifestă la nivelul întregii țări, înregistrându-se depășiri ale limitelor normate într-un număr semnificativ de stații monitorizate.
- De asemenea trebuie menționată calitatea comercială a serviciului de distribuție a energiei electrice, la nivelul anului 2015, unde nu s-au înregistrat depășiri ale termenelor prevăzute în *Standard*, la niciun operator de distribuție, potrivit raportarilor acestora. Astfel, timpul mediu de emitere a avizului tehnic de racordare a fost de 16,17 zile (față de 30 zile conform *Standardului*), iar timpul mediu de încheiere a contractului de racordare a fost de 3,17 zile (față de 10 zile conform *Standardului*).
- Referitor la timpul de răspuns la reclamațiile privind nivelul tensiunii (la joasă tensiune) operatorii de distribuție s-au încadrat în termenul legal de răspuns de 15 zile, astfel: timpul mediu de răspuns la reclamațiile privitoare la nivelul tensiunii a fost de 8,16 zile iar timpul mediu de răspuns la reclamațiile referitoare la alți parametri ai tensiunii a fost de 12,63 zile.

Referitor la activitățile specifice **serviciului de transport al energiei electrice**, respectiv gestionarea și exploatarea RET, indicatorii de performanță analizați evidențiază faptul că în anul 2015, cantitatea de energie electrică introdusă în RET a fost de 43.762 GWh, iar cea extrasă din RET a fost de 42.732 GWh, ambele valori fiind mai mari decât cele similare, aferente anului 2014. Coeficientul de pierderi a fost de 2,35%, înregistrând o scădere față de anul 2014, când s-a înregistrat un coeficient de pierderi de 2,40%.

Pentru anul 2016, valorile indicatorilor privind indisponibilitatea medie a instalațiilor pune în evidență faptul că durata medie a întreruperilor neplanificate se situează sub 20 % din timpul mediu total de întrerupere în cazul LEA și 6 % în cazul în cazul transformatoarelor.

Monitorizarea indicatorilor de calitate tehnică a energiei electrice pentru rețeaua electrică de transport a indicat faptul că frecvența nominală se încadrează în limitele normate de variație stabilite de standardul de performanță iar tensiunea nominală s-a încadrat în peste 98,89 % din timp în limitele normate de variație stabilite de standardul de performanță cu mențiunea că monitorizarea s-a realizat într-un număr de 24 stații electrice la nivelul de tensiune de 400 kV, respectiv într-un număr de 33 stații electrice la nivelul de tensiune de 220 kV.

Analiza calitatii comerciale a serviciului de transport al energiei electrice a aratat că timpul mediu de emitere a avizelor tehnice de racordare s-a păstrat la nivelul anului 2014, fiind de 10 zile, iar timpul mediu de emitere a ofertelor de contracte de racordare s-a redus semnificativ în ultimii ani, fiind de 2 zile în

2015, 6 zile în 2014 și 28,5 zile în anii 2011-2013. Timpul mediu de răspuns la reclamații privind nivelul de tensiune, respectiv timpul mediu de răspuns la reclamații referitoare la facturare/încasare și altele s-au încadrat în valorile prevăzute de standard.

Referitor la starea rețelilor operatorului de transport al energiei electrice cât și a operatorilor de distribuție, se constată că o mare parte a instalațiilor în funcțiune au durată de exploatare îndelungată, preponderent mai mare de 35 de ani, motiv pentru care s-a recomandat operatorilor de rețea aplicarea unor programe corespunzătoare de re tehnologizare și modernizare a instalațiilor existente, precum și intensificarea și eficientizarea activităților de mentenanță.

III.3.4. Evoluția cadrului de reglementare privind accesul la rețelele electrice de interes public

Ordinul ANRE nr. 11/30.03.2016 privind aprobarea standardului de performanță pentru serviciul de distribuție a energiei electrice

Standardul de performanță pentru serviciul de distribuție a energiei electrice a fost revizuit față de varianta aprobată prin Ordinul ANRE nr. 28/2007 ca urmare a adaptării prevederilor acestuia la cadrul de reglementare și la modificările legislative în vigoare (*Legea energiei electrice și a gazelor naturale* nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare, *Regulamentul privind racordarea utilizatorilor la rețelele electrice de interes public*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 59/2013, cu modificările și completările ulterioare, prevederile normelor tehnice referitoare la funcționarea utilizatorilor racordați la rețelele electrice de distribuție (RED) astfel încât să nu introducă perturbații în rețea (flicker, regim deformant, regim nesimetric)). De asemenea, la elaborarea *Standardului* au fost avute în vedere modificările prevăzute în Standardul SR EN 50160:2010 *Caracteristici ale tensiunii în rețelele electrice publice de distribuție*.

Standardul reglementează calitatea serviciului de distribuție a energiei electrice, indicatorii de performanță în asigurarea serviciului de distribuție, precum și modul de urmărire și înregistrare a indicatorilor de performanță.

Având în vedere faptul că revizuirea *Standardului* s-a realizat după o perioadă de 8 ani de aplicare a Ordinului ANRE nr. 28/2007, ținând seama de nivelul de performanță îmbunătățit ce a fost raportat anual de către operatorii de distribuție, precum și de recomandările făcute în anul 2014 de CEER cu privire la calitatea serviciului de distribuție a energiei electrice, în cadrul noului *Standard* s-au prevăzut valori îmbunătățite pentru indicatorii de performanță.

Astfel, *Standardul* a redus și a uniformizat durata întreruperilor planificate din mediul urban și din mediul rural. S-a prevăzut posibilitatea ca, pentru același loc de consum/producere, operatorul de distribuție să efectueze suplimentar, într-un an calendaristic, 2 întreruperi planificate, cu durată de maximum 8 ore

fiecare, indiferent de zonă, în scopul realizării lucrărilor de rețehnologizare a unor rețele electrice care alimentează un număr mai mare de 2000 de utilizatori, dar numai pentru cazurile în care nu există condiții tehnice de alimentare prin scheme de rețea alternative. De asemenea, *Standardul* conține îmbunătățiri, respectiv reduceri pentru termenul de anunțare a întreruperilor planificate, cu diferențieri pe categorii de clienți și niveluri de tensiune precum și măsuri (plata de compensații) pentru depășirea termenelor de racordare a noilor utilizatori.

Este prevăzută reducerea progresivă a termenelor de restabilire a căii de alimentare/evacuare a energiei la un loc de consum și/sau de producere după o întrerupere neplanificată.

A fost introdusă obligația operatorului de distribuție concesionar de a monitoriza un nou indicator de continuitate în alimentarea cu energie electrică care se referă la numărul întreruperilor lungi neplanificate ce afectează un loc de consum și/sau de producere, racordat la rețeaua electrică de distribuție pe nivelul de joasă tensiune, apărute într-un an calendaristic, în condiții normale de vreme.

S-a introdus un nou indicator de continuitate, cu referire la frecvența medie a întreruperilor momentane (de scurtă durată), precum și o secțiune referitoare la indicatorii aferenți activității de măsurare a energiei electrice, care face parte din serviciul de distribuție și reprezintă o activitate aparte, distinctă.

Operatorul de distribuție are obligația de a organiza centre de relații cu utilizatorii, un serviciu permanent de voce și date prevăzut cu centru de telefonie cu un număr gratuit și pagină proprie de internet.

Standardul introduce obligația operatorului de distribuție de a acorda utilizatorilor compensații pentru nerespectarea indicatorilor de performanță impuși prin standard, care progresează în sensul favorabil clienților serviciului conform unui calendar de implementare; este prevăzut modul de acordare a compensațiilor și valoarea acestora.

Ordinul ANRE nr. 12/30.03.2016 privind aprobarea standardului de performanță pentru serviciul de transport al energiei electrice și pentru serviciul de sistem

Standardul de performanță pentru serviciul de transport al energiei electrice și pentru serviciul de sistem a fost revizuit față de varianta anterior aprobată prin Ordinul ANRE nr. 17/2007 cu scopul adaptării prevederilor acestuia la cadrul de reglementare și la modificările legislative în vigoare (*Legea energiei electrice și a gazelor naturale* nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare, *Regulamentul privind racordarea utilizatorilor la rețelele electrice de interes public*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 59/2013, cu modificările și completările ulterioare, prevederile normelor tehnice privitoare la racordarea utilizatorilor la rețelele electrice de interes public și ale celor referitoare la funcționarea utilizatorilor racordați la rețeaua electrică de transport (RET) astfel încât să nu introducă perturbații în rețea (flicker, regim deformant, regim nesimetric)).

Standardul stabilește indicatorii de performanță privind calitatea serviciului de transport al energiei electrice și a serviciului de sistem pe care operatorul de transport și de sistem (OTS) trebuie să le asigure,

precum și modul de monitorizare și raportare a acestor indicatori. *Standardul* se aplică în relația dintre OTS și utilizatorii care dețin instalații de utilizare racordate la RET, sau care solicită racordarea la RET.

Actul normative instituie obligații privind garantarea parametrilor de calitate tehnică a energiei electrice transportate în punctele de delimitare cu utilizatorii RET, precum și obligații ale utilizatorilor de a lua toate măsurile care se impun pentru a asigura respectarea limitelor prevăzute în normele tehnice naționale și/sau standardele de calitate a energiei electrice în vigoare privind neperturbarea funcționării RET. În acest sens, OTS trebuie să stabilească împreună cu utilizatorii perturbatori, un termen pentru limitarea perturbațiilor la valorile normate. Utilizatorii perturbatori care nu asigură limitarea perturbațiilor la valorile normate după expirarea termenului convenit, sunt deconectați de către OTS de la rețea, cu un preaviz de 10 zile.

Standardul clasifică indicatorii de performanță în indicatori de performanță generali, specifici și statistici, în funcție de nivelul impus de garantare a acestora de către operator, de acordarea de compensații pentru neîndeplinirea acestora, de modul de monitorizare și de modul în care aceștia constituie sau nu un criteriu de evaluare a calității serviciului.

Indicatorii de performanță generali se determină la nivelul tuturor utilizatorilor RET și caracterizează o anumită componentă a calității serviciului de transport al energiei electrice și/sau a serviciului de sistem și pentru care standardul impune, după caz, un nivel garantat care trebuie respectat de OTS, precum și monitorizarea anuală.

Indicatorii de performanță specifici sunt stabiliți în punctul de delimitare față de RET a instalației de utilizare a unui utilizator; standardul impune un nivel garantat pentru acești indicatori, nivel care trebuie respectat de OTS; în cazul în care nivelul garantat nu este asigurat de către OTS, utilizatorul RET, cu excepția operatorilor de distribuție, este îndreptățit să primească compensații.

Standardul stabilește *indicatorii de performanță statistici*, care caracterizează o anumită componentă a serviciului de transport sau a serviciului de sistem, fără să constituie însă un criteriu de evaluare a calității serviciului prestat de OTS. Pentru acești indicatori standardul impune monitorizarea anuală.

Ordinul ANRE nr. 26/22.06.2016 privind aprobarea normei tehnice energetice privind determinarea consumului propriu tehnologic în rețelele electrice de interes public

Norma reprezintă revizuirea prescripției energetice PE 139/1997 – “Instrucțiuni privind determinarea consumului propriu tehnologic în rețelele electrice”. Stabilește un mod unitar de determinare, de analiză și de reducere a consumului propriu tehnologic (CPT) în rețelele electrice de interes public și introducerea obligației operatorilor de rețea de a elabora și a transmite către ANRE studii de prognoză, postcalcul și bilanț energetic, în urma cărora se identifică măsuri pentru localizarea și reducerea pierderilor de energie. Studiile sunt necesare pentru fundamentarea programelor de reducere a CPT și a programelor de investiții.

Norma prezintă metodele general aplicabile operatorilor de rețea pentru stabilirea prognozei de CPT, determinarea prin postcalcul a CPT și realizarea bilanțului de energie electrică în rețelele electrice. De asemenea introduce obligații pentru operatorii de rețea referitoare la determinarea CPT, transmiterea la

ANRE a valorilor prognozate și realizate de CPT, a machetelor de monitorizare, a rezultatelor analizelor efectuate și a măsurilor care au rezultat ca necesare pentru reducerea CPT, dezvoltarea sau achiziționarea de programe sau servicii specializate pentru determinarea CPT, precum și implementarea sistemelor de măsurare pentru realizarea bilanțului de energie electrică pe zone de rețea, niveluri de tensiune și categorii de elemente de rețea.

Decizia ANRE nr. 1251/27.07.2016 privind aprobarea Planului de dezvoltare a rețelei electrice de transport pentru perioada 2016-2025

Planul a fost elaborat de C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. în conformitate cu prevederile art. 35 alin. (1) și alin. (2) din *Legea energiei electrice și a gazelor naturale* nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora operatorul de transport și de sistem (OTS) are obligația de a elabora planuri de dezvoltare a rețelei electrice de transport (RET) pe 10 ani, în concordanță cu stadiul actual și evoluția viitoare a consumului de energie electrică și a surselor de producere a energiei electrice, inclusiv a importului și a exportului de energie electrică.

Planul prezintă analiza stării actuale a RET, în scopul stabilirii lucrărilor necesar a fi realizate astfel încât să se asigure capacitatea pe termen lung a RET în condiții economice, de siguranță, fiabilitate și eficiență, cu respectarea normelor privind protecția mediului. Lucrările necesare se includ, pe tipuri de lucrări, în planul de investiții și în planul de mentenanță, cu respectarea prevederilor reglementărilor în vigoare și în conformitate cu strategia de investiții și de mentenanță a OTS.

Planul prevede două categorii de investiții în RET: rețehnologizarea RET existentă și extinderea RET prin construcția de linii electrice noi, creșterea capacității de transport a liniilor electrice existente, extinderea stațiilor electrice și creșterea capacității de transformare în stațiile electrice.

Planul evidențiază necesarul de investiții în RET pentru perioada 2016-2025, astfel încât să fie asigurată dimensionarea corespunzătoare a RET pentru funcționarea în condiții de siguranță a SEN, indică participanților la piața de energie electrică principalele capacități ale infrastructurii de transport al energiei electrice care urmează să fie construite, rețehnologizate sau modernizate în următorii zece ani și informează asupra oportunităților zonale pentru racordarea și utilizarea RET, în funcție de prognoza pe același termen de evoluție a consumului și a capacităților de producție.

Planul prezintă lucrările de investiții aflate în derulare și proiectele de investiții noi, planificate pentru perioada 2016 - 2025, grupate pe categorii de proiecte în funcție de scopul acestora (rețehnologizări/modernizări, siguranța alimentării consumului, integrarea producției de energie electrică din centrale, creșterea capacității de interconexiune, management sisteme informatice și telecomunicații, alte proiecte), precum și graficul de realizare a acestor lucrări.

Un capitol distinct în cadrul *Planului* îl reprezintă proiectele de investiții de interes comun (PCI), proiecte care conduc la creșterea capacității transfrontaliere, cu impact asupra realizării pieței interne de energie electrică europeană.

Planul prezintă programul de mentenanță din cadrul RET, pentru perioada 2016-2025, defalcat pe capacități energetice, respectiv linii electrice aeriene și stații electrice din cadrul RET, în funcție de tipul lucrărilor de mentenanță. Programul de mentenanță a fost elaborat în concordanță cu strategia de mentenanță, respectiv principiile și obiectivele activității de mentenanță, precum și cu criteriile de prioritizare ale acțiunilor de mentenanță majoră, re tehnologizarea sau modernizarea instalațiilor existente.

Un capitol din cadrul *Planului* face referire la sursele de finanțare a investițiilor Transelectrica. Astfel, OTS a identificat drept potențiale surse de finanțare, suplimentare față de cele obținute prin tariful de transport și serviciul de sistem, surse provenite din accesarea de fonduri europene prin Programul Operațional Infrastructura Mare, instrumentul financiar *Connecting Europe Facility* (facilitatea de finanțare a PCI), venituri din alocarea capacității de interconexiune, alte surse.

Decizia ANRE nr. 1626/19.10.2016 de aprobare a modalității de alocare transfrontalieră a costurilor aferente proiectului de interes comun nr. 3.8.4 - "Linie internă între Cernavodă și Stâlpu", parte a grupului de proiecte 3.8 Bulgaria - România - Creștere de capacitate, inițiat de C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.

Prin aceasta decizie s-au pus în aplicare prevederile art. 12 al Regulamentului (UE) nr. 347/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2013 privind liniile directoare pentru infrastructurile energetice transeuropene, de abrogare a Deciziei nr. 1364/2006/CE și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 713/2009, (CE) nr. 714/2009 și (CE) nr. 715/2009, în vederea susținerii realizării investițiilor cu impact transfrontalier.

Proiectul "Linie internă între Cernavodă și Stâlpu", pentru care operatorul de transport și de sistem (OTS) a depus cererea de investiții în vederea emiterii deciziei de alocare transfrontalieră a costurilor, este inclus în Planul de dezvoltare pe zece ani (TYNDP) 2014-2023 elaborat de către ENTSO-E și în lista proiectelor de interes comun adoptată de către Comisia Europeană (CE) în anul 2013 la poziția nr. 3.8.4, care face parte din grupul de proiecte nr. 3.8 - creșterea capacității Bulgaria - România (sau coridorul Marea Neagră).

Proiectul are ca scop dezvoltarea unei infrastructuri de transport între cele două state membre implicate, Bulgaria și România, respectiv conectarea celor două sisteme naționale de transport, care creează condițiile necesare integrării celor două piețe de energie. Grupul de proiecte nr. 3.8 - creșterea capacității Bulgaria - România reprezintă interconexiuni europene pe direcția nord-sud, între Europa Centrală și Europa de Sud-Est ("NSI East Electricity"), dar în același timp și interconexiuni pe direcțiile nord-sud și est-vest, ceea ce contribuie la accelerarea procesului de consolidare a pieței interne europene și de integrare a producției provenite din surse regenerabile.

Ordinul ANRE nr. 8/2016 pentru aprobarea Procedurii privind elaborarea și aprobarea programelor de investiții ale operatorilor economici concesionari ai serviciului de distribuție a energiei electrice

Valoarea investițiilor realizate de operatorii de distribuție concesionari și recunoscute de ANRE reprezintă un cost reglementat important care intră în structura tarifelor de distribuție a energiei electrice aplicate de acești operatori. Astfel, a apărut necesitatea și oportunitatea aprobării unei proceduri având ca scop

deopotrivă definirea unui cadru unitar de desfășurare a activității investiționale pentru operatorii de distribuție și de recunoaștere a valorii investițiilor în tarifele de distribuție, cât și reflectarea nivelului de exigență în analiza și aprobarea acestor programe de investiții, obținându-se în acest fel majorarea nivelului de transparență cu privire la stabilirea tarifelor reglementate de distribuție. De asemenea, prin *Procedură* au fost instituite reguli având ca scop corecta adecvare a programelor anuale de investiții propuse de către operatorii de distribuție concesionari în raport cu prevederile legislației și ale cadrului de reglementare în vigoare, creșterea nivelului de monitorizare a investițiilor pe baza documentației de promovare și de realizare a acestora precum și orientarea cu preponderență a programelor de investiții către investiții în mijloace fixe aparținând rețelelor electrice de distribuție (RED).

În vederea monitorizării eficienței investițiilor, s-a inclus obligația operatorilor de distribuție de stabilire a beneficiilor urmărite și determinare/cuantificare a valorilor unor indicatori de performanță (reducerea SAIFI, SAIDI, CPT, OPEX, a timpului de restabilire a alimentării cu energie electrică etc.) care se vor monitoriza ex-ante și ex-post pentru fiecare lucrare de investiții, ceea ce va permite recunoașterea în tarife exclusiv a investițiilor eficiente și, corelativ, respingerea unei investiții evaluate ex-post ca fiind ineficientă, în conformitate cu prevederile art. 60 din metodologia aprobată prin Ordinul ANRE nr. 72/2013, cu modificările și completările ulterioare.

Prin aplicarea *Procedurii* se urmărește realizarea unui grad mai mare de transparență privind costurile reglementate incluse în tariful de distribuție, contribuind astfel la un nivel sporit de protejare a clienților serviciului prin promovarea investițiilor eficiente în rețelele de distribuție, realizarea unui control mai riguros și evitarea capitalizării unor investiții care nu contribuie în mod real sau direct la creșterea eficienței rețelelor de distribuție, creșterea calității serviciului de distribuție a energiei electrice prin creșterea fiabilității și eficienței rețelelor de distribuție a energiei electrice.

Ordinul ANRE nr. 46/07.09.2016 pentru aprobarea contractului – cadru pentru utilizarea Sistemului electroenergetic național pentru schimburile de energie electrică programate cu țările perimetrice, între C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. și beneficiar

Acest contract-cadru reprezintă o formă revizuită a contractului – cadru aprobat anterior ca urmare a modificării cadrului de reglementare în ceea ce privește schimburile de energie electrică transfrontaliere cu țările perimetrice României, respectiv ca urmare a introducerii de prevederi prin care operatorul de transport și de sistem recuperează integral contribuția la fondul de compensare aferent mecanismului de compensare a efectelor utilizării rețelelor electrice de transport pentru tranzite de energie electrică între Operatorii de Transport și de Sistem (mecanismul ITC), determinată de importurile, exporturile și tranzitele din/în țările perimetrice, de la operatori economici ce realizează aceste operațiuni comerciale cu Ucraina și Republica Moldova.

Operatorii economici care realizează schimburi de energie electrică cu țări perimetrice trebuie să plătească serviciul prestat de către CNTEE Transelectrica S.A. pentru cantitățile nete orare de energie electrică, rezultate dintr-o alocare pro-rata tuturor participanților care solicită utilizarea SEN pentru schimburile de energie electrică cu țări perimetrice.

Ordinul ANRE nr. 25/22.06.2016 privind aprobarea metodologiei pentru emiterea avizelor de amplasament de către operatorii de rețea

Metodologia stabilește etapele și procedurile necesare pentru emiterea avizelor de amplasament de către operatorii de rețea, inclusiv pentru încheierea contractului pentru eliberarea amplasamentului și/sau pentru realizarea condițiilor de coexistență și pentru realizarea lucrărilor de eliberare a amplasamentului/realizarea condițiilor de coexistență între obiectivul propus și rețelele electrice.

O parte din modificările și completările aduse prevederilor *Metodologiei* anterioare, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 48/2008 au avut în vedere explicitarea etapelor, a acțiunilor operatorului de rețea, precum și a modalității de stabilire a tarifelor de emitere a avizelor.

Proiectele de infrastructură transeuropeană de transport sunt investiții publice de importanță strategică pentru România, care asigură conectivitatea cu coridoarele de transport europene și creșterea mobilității populației și a mărfurilor, influențând în mod direct relațiile economice și dezvoltarea mediului de afaceri la nivel național. Noua *Metodologie* conține completări referitoare la emiterea avizelor de amplasament favorabile condiționate pentru proiecte de infrastructură de transport transeuropeană, care au ca efect evitarea întârzierilor în implementarea acestor proiecte, cu impact favorabil în asigurarea accelerării realizării interconectării dintre rețeaua de transport de interes național/regional cu cea europeană.

O parte din prevederile introduse au ca scop evitarea apariției cazurilor în care se construiesc locuințe individuale amplasate la distanțe mari față de rețelele electrice de distribuție, pentru racordarea cărora este necesară extinderea rețelilor electrice, a căror realizare este inefficientă economic pentru operatorul de rețea. În aceste cazuri, proprietarii imobilelor nu pot obține racordarea la rețea în scopul alimentării cu energie electrică a locuințelor.

Ordinul ANRE nr. 76/2.11.2016 pentru aprobarea metodologiei privind stabilirea obligațiilor de plată a energiei electrice reactive și a prețului reglementat pentru energia electrică reactivă

Prin acest ordin a fost modificată și completată varianta anterioară a metodologiei aprobată prin Ordinul ANRE nr. 33/2014. Anul 2015 a fost primul an de aplicare a prevederilor metodologiei, pe parcursul căruia au fost identificate o serie de aspecte care trebuiau clarificate. Prin urmare, au fost mai bine definite punctul de delimitare, intervalul de decontare energiei reactive, utilizatorii rețelilor electrice din amonte care au obligația de a plăti energia electrică reactivă, regula de plată a energiei reactive pentru un loc de consum.

A fost exceptat explicit de la plata energiei electrice reactive cazul tranzitului de energie electrică activă pe barele stațiilor electrice de conexiune și a celui înregistrat în punctele de delimitare dintre rețeaua electrică de transport și rețeaua electrică de distribuție aparținând operatorului de distribuție concesionar.

Modificarea cea mai importantă constă în renunțarea la factorul de putere neutral și s-a stabilit intervalul în care energia electrică reactivă nu se plătește între valoarea de 0,9 pentru regimul inductiv și valoarea

0,9 pentru regimul capacitiv, în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 1388/2016 al Comisiei din 17 august 2016 de stabilire a unui cod de rețea privind racordarea consumatorilor.

Ordinul ANRE nr. 87/22.11.2016 pentru aprobarea metodologiei de stabilire a tarifului reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică

Ordinul revizuieste varianta anterioară a metodologiei, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 67/2013, cu modificările și completările ulterioare. Cele mai importante modificări se referă la valoarea ratei reglementate a profitului brut și la modul de corectare a veniturilor realizate de operator ca urmare a depășirii ratei reglementate a profitului brut.

Rezultatele perioadei de aplicare a tarifului stabilit în baza *Metodologiei* au arătat că dimensiunea valorică a profitului brut reglementat corelată cu numeroasele variabile care concură la fundamentarea componentelor tarifare (număr de participanți la piețele centralizate, grad mare de impredictibilitate a comportamentului acestora, variația într-o marjă relativ mare a numărului de unități tranzacționate pe anumite piețe centralizate administrate de operator), au condus la revizuirii repetate ale tarifului, rezultate din depășirea sistematică a ratei reglementate a profitului brut al operatorului. Pentru a preîntâmpina revizuirea frecventă a tarifului reglementat, care poate transmite semnale negative atât participanților la piețele centralizate, cât și în rândul burselor de energie electrică din Europa cu privire la piața de energie electrică din România, rata reglementată a profitului brut a fost modificată în sensul creșterii de la 5 % la 10 %.

Privitor la modul de corectare a veniturilor realizate de operator ca urmare a depășirii ratei reglementate a profitului brut într-o perioadă tarifară, metodologia prevede ca, în perioada tarifară în care profitul realizat depășește profitul reglementat, să se constituie de către operator un provizion care să acopere corecțiile de venit din perioada tarifară ulterioară. Prevederea a fost inclusă ca obligație în cadrul *Metodologiei*, în concordanță cu recomandările specialiștilor Ministerului Finanțelor Publice, valoarea provizionului trebuind să fie egală cu valoarea corecției de venit aferentă perioadei tarifare.

Ordinul ANRE nr. 102/07.12.2016 pentru aprobarea metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice de operatori, alții decât operatorii de distribuție concesionari

Aceasta metodologie reprezintă forma revizuită a *Metodologiei aprobate prin Ordinul ANRE nr. 21/2013*. Prin modificările aprobate se asigură armonizarea *Metodologiei* cu prevederile altor acte normative aparute după emiterea metodologiei și se continuă procesul de relaxare a constrângerilor de reglementare a activității de distribuție a energiei electrice desfășurate de operatorii de distribuție, alții decât cei concesionari început în anul 2013. Pe de o parte se simplifică procedurile și se reduc costurile aferente, prin crearea posibilității ca operatorii economici care asigură prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice să poată stabili și aplica tarife care trebuie să nu depășească anumite limite precizate în cadrul *Metodologiei*, fără a mai solicita aprobarea acestora de către ANRE prin emiterea unei decizii în acest sens și, pe de altă parte, se precizează condițiile de desfășurare a serviciului de distribuție a energiei electrice.

În *Metodologie* au fost introduse prevederi referitoare la serviciul de conexiune prestat de producătorii de energie electrică sau alți deținători de stații electrice, care reprezintă tot un serviciu de distribuție a energiei electrice active.

Metodologia prevede de asemenea, un set de reguli și principii pentru stabilirea și aplicarea tarifelor de distribuție de către operatorul de distribuție neconcesionar.

Ordinul ANRE nr. 10/30.03.2016 pentru aprobarea metodologiei de stabilire a compensațiilor bănești între utilizatorii racordați în etape diferite, prin instalație comună, la rețele electrice de interes public

Ordinul modifică metodologia aprobată prin Ordinul ANRE nr. 180/2015, clarificând prevederile referitoare la durata dreptului de a primi compensații, durată care a fost extinsă la 10 ani în cazul utilizatorilor de tip client casnic.

IMPLEMENTAREA LA NIVEL NAȚIONAL A CODURILOR EUROPENE DE ACCES LA REȚELELE ELECTRICE DE INTERES PUBLIC

Calendarul de implementare a Regulamentului (UE) nr. 631/2016 de instituire a unui cod de rețea privind cerințele pentru racordarea la rețea a instalațiilor de generare

Calendarul a fost întocmit în vederea respectării etapelor și termenelor prevăzute de *Regulament* în ceea ce privește elaborarea de cerințe tehnice/proceduri/metodologii referitoare la racordarea la rețea a instalațiilor de generare și a fost aprobat prin **Decizia ANRE nr. 1570/05.10.2016**.

Decizia instituie obligațiile privind elaborarea de către operatorul de transport și de sistem, CNTEE Transelectrica SA, în colaborare, după caz, cu operatorii de distribuție concesionari, la termene stabilite, a reglementărilor ce rezultă din prevederile explicite ale *Regulamentului*, necesare implementării acestuia la nivel național. Termenele prevăzute în cadrul calendarului de implementare sunt stabilite astfel încât să asigure o anumită rezervă față de termenul limită impus de *Regulament* pentru elaborarea cerințelor tehnice și a documentelor subsecvente, respectiv data de 17.05.2019 (trei ani de la data de 17.05.2016 de intrare în vigoare a acestuia). *Calendarul* prevede finalizarea implementării *Regulamentului* la nivel național până la sfârșitul semestrului II al anului 2018.

Calendarul de implementare a Regulamentului (UE) nr. 1388/2016 de stabilire a unui cod de rețea privind racordarea consumatorilor

Acest calendar a fost întocmit în vederea respectării etapelor și termenelor prevăzute de *Regulamentul UE nr. 1388/2016* în ceea ce privește elaborarea de cerințe/proceduri/metodologii referitoare la racordarea la rețea a consumatorilor.

Astfel se instituie obligații privind elaborarea de către operatorul de transport și de sistem, CNTEE Transelectrica S.A., în colaborare cu operatorii de distribuție concesionari, la termenele stabilite în

calendarul de implementare, a reglementărilor ce rezultă din prevederile explicate ale *Regulamentului*, necesare implementării acestuia la nivel național. Calendarul prevede finalizarea implementării *Regulamentului* la nivel național până la sfârșitul semestrului II al anului 2018.

Clasificarea unităților generatoare și a centralelor electrice

În conformitate cu prevederile art. 5 al *Regulamentului (UE) nr. 2016/631 al Comisiei din 14.04.2016 de instituire a unui cod de rețea privind cerințele pentru racordarea la rețea a instalațiilor de generare (Regulament)*, operatorul de transport și de sistem are obligația de a propune pragurile de putere utilizate pentru clasificarea în 4 categorii semnificative a unităților generatoare/centralelor electrice care se racordează la rețelele electrice, respectiv în categoriile A, B, C și D. Această propunere s-a materializat în cadrul **Ordinului ANRE nr. 79/16.11.2016** pentru aprobarea clasificării unităților generatoare și a centralelor electrice.

Conform prevederilor acestui ordin, unitățile generatoare/centralele electrice se clasifică în cele patru categorii menționate, în funcție de tensiunea punctului de racordare și de puterea instalată a acestora.

Pentru fiecare categorie de clasificare a unităților generatoare și a centralelor electrice A, B, C și D, în *Regulament* sunt specificate cerințele tehnice pe care trebuie să le îndeplinească privind siguranța și stabilitatea în funcționare, posibilitățile și performanțele de reglaj în funcție de puterea instalată pentru unitățile generatoare, respectiv în funcție de puterea instalată și de tensiunea din punctul de racordare pentru centralele electrice.

Ordinul face referire și la obligațiile gestionarilor centralelor electrice, ale operatorilor de distribuție concesionari și ale operatorului de transport și de sistem privind realizarea evidenței și clasificării unităților generatoare/centralelor electrice existente și noi, precum și elaborarea de către C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. a unei propuneri pentru noi praguri de putere, dacă evoluția SEN impune această modificare.

III.4. Evoluția pieței de energie electrică

III.4.1. Monitorizarea funcționării pieței de energie electrică

Activitatea de monitorizare a funcționării pieței de energie electrică s-a desfășurat în conformitate cu prevederile *Metodologiei de monitorizare a pieței angro de energie electrică pentru aprecierea nivelului de concurență pe piață și prevenirea abuzului de poziție dominantă*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 35/2006 și ale *Metodologiei de monitorizare a pieței cu amănuntul de energie electrică*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 60/2008, ambele cu modificările și completările ulterioare (*Metodologii de monitorizare*).

Având în vedere stadiul implementării prevederilor REMIT la nivel național și necesitatea armonizării modului actual de culegere a datelor de tranzacționare (direct de la participanții la piața angro de energie electrică), cu cerințele REMIT (de eliminare a dublei raportări), ANRE a publicat în trimestrul IV

propunerea de revizie a principiilor metodologice de desfășurare a activității de monitorizare a pieței angro de energie electrică, urmând să fie aprobată în cursul anului 2017.

Pe baza datelor colectate de la participanții la piața de energie electrică, de la operatorul de transport și sistem (CNTEE Transelectrica S.A.) și de la operatorul pieței de energie electrică (Opcom S.A.), ANRE a monitorizat modul în care au fost respectate prevederile legale cu privire la funcționarea în condiții de transparență, concurență și nediscriminare a pieței de energie electrică, evoluția indicatorilor de structură respectiv de eficiență a funcționării pieței, precum și comportamentul participanților la piață în scopul sesizării eventualelor practici anticoncurențiale și a prevenirii lor.

Pe parcursul anului 2016, prin exercitarea atribuțiilor ce revin autorității de reglementare în conformitate cu legislația primară în domeniu, activitatea de monitorizare a pieței de energie electrică realizată de compartimentul de profil, cu colaborarea – pe anumite tematici – cu compartimentele de reglementare, a condus, în principal, la următoarele rezultate:

- Publicarea pe pagina de internet www.anre.ro a rapoartelor lunare privind rezultatele monitorizării pieței de energie electrică (versiuni în limbile română și engleză), conținând informații cu privire la regulile de funcționare a pieței, date agregate și de sinteză privind funcționarea sistemului electroenergetic național și cea a pieței de energie electrică, informații care permit părților interesate realizarea propriilor evaluări ale nivelului de concurență pe diferite componente ale pieței de energie, ca și a unor analize specifice. La realizarea acestor rapoarte de sinteză, ANRE ia în considerare principiile general acceptate la nivelul Uniunii Europene, cu privire la transparență și confidențialitatea datelor sensibile din punct de vedere comercial, cu respectarea echilibrului necesar în vederea evitării înțelegerilor tacite.
- Realizarea analizei privind evaluarea marjei de furnizare pe piața angro și pe piața cu amănuntul de energie electrică în 2015 a titularilor de licență de trading și titularilor de licență de furnizare, în vederea identificării factorilor sau/si situații care au influențat activitatea furnizorilor pe cele două piețe. Marja de furnizare a fost calculată ca diferență dintre prețul mediu de vânzare și cel mediu de achiziție al energiei electrice, raportată la prețul mediu de achiziție și amendată ulterior cu costurile/veniturile care au revenit traderilor/furnizorilor concurențiali din decontarea dezechilibrelor. Având în vedere, însă, că furnizorii concurențiali care desfășoară exclusiv activitate pe piața angro de energie electrică (traderi) intră echilibrați în piața de echilibrare, efectul acestor dezechilibre asupra marjei de furnizare a fost minimal.

Mai mult de jumătate din cei 32 de traderi activi pe piața angro din România au înregistrat valori pozitive ale marjei de furnizare, 4 dintre aceștia înregistrând diferențe mai mari de 11 lei/MWh între prețul mediu de vânzare și prețul mediu de achiziție; prețul mediu realizat în anul 2015 de cei 32 de furnizori cu activitate exclusivă pe piața angro (calculat ca medie a prețurilor medii ponderate cu cantitățile tranzacționate) a fost de 164,51 lei/MWh la achiziție, respectiv de 168,79 lei/MWh la vânzare; comparația rezultatelor obținute în anul 2015 cu cele ale anului 2014 evidențiază faptul că marja medie anuală de furnizare a scăzut cu 45% față de nivelul celei din 2014 (de la 5,07% la 2,27%),

numărul de furnizori care au înregistrat valori peste cea a marjei medii a crescut de la 8 la 11, iar al celor cu rezultate pozitive, 22 din totalul celor 32 de traderi, asemănător situației din anul anterior.

În ceea ce privește analiza realizată asupra furnizorilor concurențiali cu activitate pe piața cu amănuntul cu excepția celor 5 furnizori de ultimă instanță, costurile/veniturile înregistrate din decontarea dezechilibrelor au influențat într-o măsură mai mare rezultatele finale ale acestora, în general, în sensul scăderii acestor rezultate. În plus, au existat și influențe determinate de unele prevederi contractuale existente între furnizori și consumatori privind eventuala recuperare integrală de la consumatori a costurilor cu dezechilibrele.

Din cei 70 de furnizori concurențiali care au desfășurat activitate pe PAM în anul 2015, un număr de 39 au derulat tranzacții pe piața cu amănuntul de energie electrică cu o pondere mai mare de 50% din totalul tranzacțiilor proprii de vânzare, în timp ce, pentru restul de 31 predominantă a fost activitatea de intermediere pe piața angro; din punct de vedere al marjei de furnizare, un număr de 56 de furnizori au înregistrat valori pozitive ale acesteia, care, după luarea în considerare a costurilor înregistrate cu dezechilibrele, pentru 13 dintre aceștia s-au transformat în valori negative. Valoarea medie a marjei de furnizare pentru acest tip de activitate a fost în 2015 de 1,1%. 38 dintre furnizori înregistrând marje de furnizare superioare acestui nivel, 24 furnizori cu marje peste 5%.

La o comparație cu rezultatele înregistrate de traderi, reiese faptul că activitatea pe piața cu amănuntul a condus la obținerea de marje de furnizare inferioare celor obținute din activitatea exclusivă de intermediere pe piața angro.

Rezultatele obținute din piața cu amănuntul de energie electrică sunt semnificativ modificate de costurile cu dezechilibrele (valoarea marjei medii de furnizare la nivelul anului 2015 a scăzut de la 3,79% înainte de corectarea cu dezechilibrele la 1,10%). O cauză principală au reprezentat-o costurile cu dezechilibrele înregistrate de furnizorii nou intrați pe piață, care au dezvoltat tehnici de marketing pentru atragerea de noi clienți în absența acoperii vânzărilor printr-o politică de achiziții corespunzătoare, fapt care a indus notificarea dezechilibrată în cadrul PRE-urilor, care la rândul lor nu au luat măsuri pentru limitarea costurilor cu dezechilibrele înregistrate de membri.

- Pornind de la semnalele primite de la unii participanți la piață cu privire la neînțelegerile întâmpinate în aplicarea prevederilor Ordinului ANRE nr. 121/2015, a fost realizată o analiză privind modul de aplicare al prevederilor „Procedurii privind determinarea consumului de energie electrică în caz de înregistrare eronată și în sistem paușal”, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 121/2015 în perioada august 2015–aprilie 2016; aceasta s-a realizat pe baza unei colectări ad-hoc de date referitoare la corecțiile de consum facturate clienților finali și la cele dintre operatorul de transport și sistem, operatorii de distribuție și furnizori, toate realizate în baza Ordinului ANRE nr. 121/2015. Pentru a avea o imagine exactă a dimensiunii rezultatelor aplicării respectivului Ordin, s-a solicitat anterior participanților să nu includă corecțiile menționate în informația de preț mediu de revenire raportată lunar de fiecare participant pe machetele de monitorizare a pieței cu amănuntul de energie electrică.

Din analiza efectuată pe fiecare categorie de participanți (furnizori de ultimă instanță, operatori de distribuție, furnizori concurențiali) a reieșit faptul că, unele prevederi din “Procedura privind determinarea consumului de energie electrică în caz de înregistrare eronată și în sistem paușal” au fost interpretate eronat sau aplicate neunitar de către operatorii de distribuție concesionari (cum ar fi de exemplu, aplicarea corecțiilor de consum doar pentru clienții de pe piața concurențială, pentru perioade anterioare intrării sale în vigoare, pentru tarife specifice de distribuție diferite, confuzii între corecțiile de consum și regularizări de consum) cu consecințe negative asupra clienților finali și a rezultatelor obținute de furnizorii concurențiali din piața cu amănuntul de energie electrică.

Având la bază elementele identificate în cadrul analizei, ANRE se află în prezent într-un proces de revizuire a prevederilor “Procedurii privind determinarea consumului de energie electrică în caz de înregistrare eronată și în sistem paușal”, în scopul eliminării aplicării eronate a respectivelor prevederi și evitării pe viitor a oricăror eventuale neînțelegeri privind modul de calcul.

- Realizarea unei analize asupra activității operatorilor de distribuție concesionari, pe baza datelor obținute din procesul de monitorizare pentru anul 2015. Verificarea datelor s-a realizat prin compararea informațiilor transmise de operatorii de distribuție, cu raportările PRE, Opcom SA și CNTEE Transelectrica SA respectiv prin compararea tranzacțiilor declarate de operatorii economici pe piețele centralizate cu condițiile inițiale înregistrate ale contractelor postate pe pagina de internet a Opcom SA. Analiza a relevat comportamentul de achiziție pentru acoperirea pierderilor din rețea al operatorilor de distribuție pe diferitele piețe centralizate existente. Astfel, cca. 68% din achiziție s-a realizat pe piețele centralizate de contracte, cca. 27% de pe PZU, diferența fiind rezultatul dezechilibrelor înregistrate pe piața de echilibrate.

Achiziția operatorilor de distribuție pe PCCB-LE de la producători și furnizori s-a realizat în principal pe produse tip bandă, parte din contracte fiind încheiate intragrup, în special pe contractele încheiate cu furnizorii concurențiali. De remarcat este modificarea structurii generale de achiziție a energiei electrice pentru acoperirea pierderilor în rețea de pe PCCB-LE, astfel încât ponderea tranzacțiilor cu furnizorii s-a dublat față de 2014 în detrimentul tranzacțiilor derulate cu producătorii. Pe PC-OTC, un singur operator de distribuție a derulat contracte de achiziție în 2015, acestea fiind achiziții cu producători și furnizori din grupul din care face parte. Pe PZU, au existat 3 operatori de distribuție care nu au înregistrat achiziții de vânzare pe tot parcursul anului 2015, iar prețul mediu de achiziție pe acest tip de tranzacții pe ansamblul operatorilor de distribuție a fost de 176,33 lei/MWh. Pe parcursul întregului an, a existat un operator de distribuție care a refuzat în mod sistematic să tranzacționeze în nume propriu pe PZU, ci prin intermediul furnizorului de ultimă instanță din cadrul grupului său, cu toate că a fost sancționat.

La nivelul anului, cantitatea de energie electrică necesară acoperirii pierderilor în rețea a fost mai mică cu 5% decăt cea din anul 2014, iar prețul mediu de revenire pentru întreaga achiziție a operatorilor de distribuție a fost de 177,27 lei/MWh, în ușoară scădere față de valoarea aceluiași preț, înregistrată în anul 2014, 179,06 lei/MWh.

- Pornind de la datele raportate de participanții la piața de energie electrică care transmit lunar informații la ANRE, departamentul de specialitate a remarcat creșterea numărului de furnizori activi pe piața concurențială a clienților casnici. Analiza efectuată pentru datele raportate pe o perioadă de 4 ani (ianuarie 2013-decembrie 2016) a relevat faptul că clienții casnici au fost alimentați în regim concurențial atât de furnizori concurențiali, de furnizori de ultimă instanță cât și de producători cu licență de furnizare. Se remarcă, de asemenea, o creștere substanțială a cantității de energie electrică furnizată clienților casnici în anul 2015 față de cei doi ani anteriori, determinată de intrarea pe piața de energie electrică a doi furnizori orientați preponderent către clienții casnici, la care se adaugă în strategiile de marketing utilizate în anul 2016 de 4 dintre cei 5 furnizori de ultimă instanță. Prezentăm mai jos evoluția lunară a cantităților de energie electrică furnizate și numărul de furnizori activi pe piața concurențială a clienților casnici în perioada 2013-2016:

Evoluția numărului furnizori activi și a cantității de energie electrică furnizată clienților casnici în perioada 2013-2016

an	lună	ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai	iunie	iulie	august	septembrie	octombrie	noiembrie	decembrie	total	nr.furnizori activi	din care	
	UM	GWh	GWh	GWh	GWh	GWh	GWh	GWh	GWh	GWh	GWh	GWh	GWh	GWh		FUI	producători
2013		0.220	0.248	0.197	0.183	0.220	0.212	0.185	0.179	0.150	0.188	0.181	0.178	2.343	6	1	1
2014		0.336	0.570	0.296	0.519	0.267	0.469	0.284	0.505	0.276	0.280	0.307	0.587	4.696	15	1	3
2015		0.420	0.716	0.421	0.697	0.485	0.738	0.623	1.149	1.250	2.028	1.835	2.249	12.610	31	4	3
2016		2.667	3.378	4.910	6.011	7.439	9.300	12.030	15.192	19.397	25.272	32.636	45.183	183.416	47	5	3

Precizăm faptul că informațiile privind cantitățile de energie electrică furnizate în regim concurențial clienților casnici nu au fost incluse în datele centralizatoare privind activitatea pe piața cu amănuntul de energie electrică din următoarele considerente:

- Cantitățile lunare de energie electrică sunt semnificativ mai mici decât cantitățile de energie electrică furnizate pe piața concurențială clienților noncasnici și nesemnificative în comparație cu cantitățile de energie electrică furnizate clienților casnici în regim de Serviciu Universal (SU);
- Prețurile medii anuale de furnizare a energiei electrice către clienții casnici în regim concurențial nu au putut fi determinate, deoarece pentru cca. 70% din cantitatea totală de energie electrică, prețul mediu raportat avea incluse și tarifele pentru serviciile conexe (transport, distribuție, sistem, etc).

Având în vedere faptul că datele colectate sunt tratate neunitar de către participanții la piața de energie, departamentul de specialitate a solicitat începând cu ianuarie 2017 informații distincte privind activitatea clienților casnici pe piața concurențială.

- Întocmirea de note de sesizare privind neîndeplinirea obligațiilor de transmitere a datelor solicitate conform legislației secundare privind activitatea derulată pe piața angro și cu amănuntul de energie electrică sau transmiterea de date eronate privind calculele de decontare a dezechilibrelor din cadrul

parților responsabile cu echilibrarea. Notele de sesizare au fost transmise către Direcția generală control din cadrul ANRE în vederea sancționării participanților la piață implicați.

- Participarea la elaborarea Raportului național destinat îndeplinirii obligațiilor de raportare prevăzute în Directiva 2009/72/CE. Întocmirea secțiunilor bazate pe informațiile rezultate din activitatea de monitorizare a pieței de energie electrică a fost însoțită de culegerea și prezentarea sintetică a unui set semnificativ de indicatori specifici pe toate componentele pieței de energie electrică din România, destinați realizării Raportului anual ACER/CEER asupra rezultatelor monitorizării piețelor interne de energie electrică și gaze naturale în 2016.
- Participarea în grupurile de lucru organizate la nivelul ACER pentru implementarea la nivel național a prevederilor Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului privind integritatea și transparența pieței angro de energie – REMIT. Activitățile desfășurate au vizat urmărirea evoluției procesului de implementare, în vederea pregătirii fazelor de implementare la nivel național pentru anul 2016 și îndeplinirea obligațiilor ce revin atât autorității de reglementare, cât și participanților la piața angro. De asemenea, se urmărește adaptarea procesului actual de monitorizare a pieței angro de energie electrică pe plan național la cerințele și contextul create de implementarea REMIT.
- Continuarea colaborării cu CNTEE Transelectrica SA în vederea raportării de date pentru monitorizarea pieței de energie din regiunea a 8-a Sud-Est Europeană, proiect derulat sub egida Comunității Energetice; componenta principală a activității de monitorizare vizează o evaluare a activității desfășurate pe piața de alocare a capacităților de interconexiune pe granițele fiecărei țări din regiune.

Aplicarea la nivel național a prevederilor Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului privind integritatea și transparența pieței angro de energie.

În cursul anului 2016 au fost întreprinse o serie de activități în vederea aplicării prevederilor REMIT și ale Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 1348/2014 al Comisiei privind raportarea de date, pentru punerea în aplicare a art. 8 alineatele (2) și (6) din REMIT.

Astfel, au fost declanșate acțiuni de conștientizare a operatorilor economici deja înscrși în Registrul național al participanților la piața angro de energie instituit la ANRE în vederea actualizării câmpurilor de date din Anexa 3-informații privind participantul la piața angro de energie (de exemplu codul EIC, locul publicării informațiilor privilegiate), Anexa 6-Informații privind structura corporativă și Anexa 7-Informații privind părțile delegate pentru a raporta în numele participantului la piața angro de energie din *Procedura de înregistrare a participanților la piața angro de energie în Registrul național*. Aceste acțiuni s-au desfășurat concomitent cu cele ale Opcom legate de obligativitatea obținerii codului ACER (și deci, implicit necesitatea înscrierii în Registrul național) pentru titularii de licență care doresc să tranzacționeze pe piețele centralizate ale acestuia. În acest fel, în anul 2016 au fost înregistrați 99 de participanți noi pe

piețele angro de energie electrică și gaze naturale, printre care și clienți finali din categoria celor cu capacitate de consum de peste 600 GWh/an, conform cerințelor REMIT.

La sfârșitul anului 2016 dețineau cod ACER emis de ANRE un număr de 638 de participanți pe piețele angro de energie electrică și gaze naturale și 2 entități de tip RRM (Registered Reporting Mechanisms), Opcom SA și Bursa Română de Mărfuri, terțe părți autorizate de ACER pentru raportarea de date de tranzacționare și date fundamentale în conformitate cu Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1348/2014 al Comisiei privind raportarea de date, pentru punerea în aplicare a art. 8 alineatele (2) și (6) din REMIT. Menționăm că alte două entități sunt în curs de îndeplinire a cerințelor ACER pentru a deveni RRM.

În cursul anului analizat, ANRE a primit 5 notificări privind suspiciuni de încălcare a prevederilor art. 5 din REMIT, în conformitate cu prevederile art. 15 din REMIT, referitoare la tranzacții realizate pe piața angro de energie electrică. Cazurile notificate se află în diferite stadii de analiză la nivelul ANRE, de la închiderea cazului până la declanșarea procesului de investigație în conformitate cu regulamentul elaborat potrivit legislației primare. În ceea ce privesc etapele de analiză/investigare legate de cazurile menționate, ANRE se află în continuă colaborare cu ACER. Au avut loc, de asemenea, întâlniri de lucru cu reprezentanți ai Autorității de Supraveghere Financiară și ai Consiliului Concurenței, în virtutea protocoalelor de colaborare încheiate de ANRE cu cele două instituții. Au fost dezbătute teme legate de tipurile de manipulări ale pieței de energie corelat cu tipologiile înregistrate pe piața financiară și respectiv modele de comportament anticoncurențial care pot conduce la manipulări de preț pe piața de energie electrică.

În 2016, s-a primit un număr substanțial de întrebări/solicitări de lămurire privind diverse aspecte legate de înscrierea în Registrul național al participanților, modul de raportare a datelor de tranzacționare, a datelor fundamentale, a excepțiilor de la raportare prevăzute în Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1348/2014 al Comisiei, la care ANRE a oferit îndrumare.

Structura sectorului de producere a energiei electrice

Sectorul de producere a energiei electrice este organizat, în principal, pornind de la tipul de resursă primară utilizat în procesul de producere (hidro, nuclear, termo, eolian, fotovoltaic și biomasă). Operatorii economici din domeniul producerii, atât cei aparținând sectorului de stat, cât și celui privat își desfășoară activitatea pe bază de licență de exploatare comercială a capacităților de producere a energiei electrice emisă de ANRE, participând la piața de energie electrică.

În anul 2016, în baza prevederilor *Metodologiilor de monitorizare*, au fost supuși procesului de monitorizare din punct de vedere al energiei electrice produse și livrate în SEN și al activității pe piața de energie electrică din România, titularii de licență de producere a energiei electrice ale căror unități de producere sunt declarate dispecerizabile în baza Regulamentului de programare a unităților de producție și

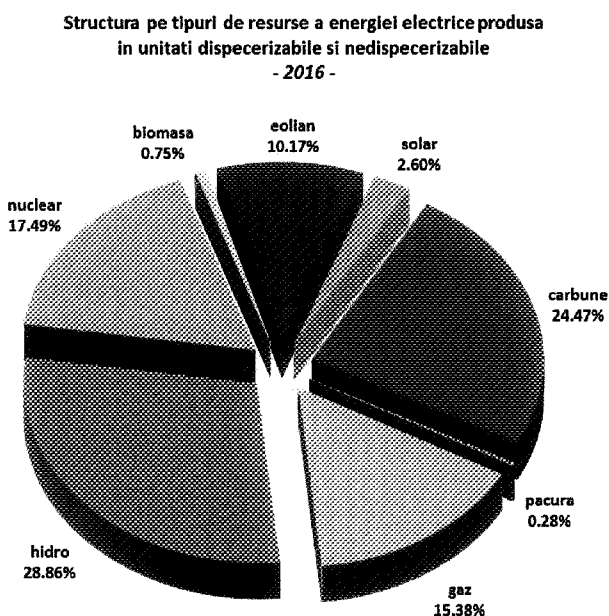
a consumatorilor dispecerizabili, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 32/2013. Unitățile dispecerizabile (UD) sunt clasificate pe următoarele paliere de putere:

- grup hidroenergetic cu puterea instalată mai mare de 10 MW;
- grup turbogenerator termoelectric (inclusiv pe bază de biomasă, nuclear) cu puterea instalată mai mare de 20 MW;
- centrală electrică eoliană, centrală fotovoltaică sau centrală cu motoare cu ardere internă cu puterea instalată mai mare de 5 MW.

În urma procesului de monitorizare lunară a activității producătorilor deținători de UD pe piața de energie electrică a rezultat faptul că în anul 2016, a fost livrată în rețele o cantitate de energie electrică de 57,93 TWh (aceasta incluzând consumul propriu al unor producători și energia electrică vândută direct la barele centralelor), cu cca. 1% mai puțin decât în anul precedent.

Conform rezultatelor obținute din procesul de realizare a etichetei naționale de energie electrică, cantitatea totală de energie electrică produsă în unități dispecerizabile și nedispecerizabile a fost în anul 2016 de 64,15 TWh, din care o cantitate de 60,13 TWh livrată în rețele de cei 732 de titulari de licență pentru exploatarea comercială a capacităților de producere a energiei electrice care au raportat date în conformitate cu Regulamentul de etichetare a energiei electrice, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 61/2016.

Pornind de la datele obținute în procesul de elaborare a etichetei naționale, în graficul următor este prezentată structura energiei electrice produse în unități de producere dispecerizabile și nedispecerizabile, calculată pe tipuri de resurse convenționale și neconvenționale.

Sursa: Raportările producătorilor de energie electrică conform Ordinului ANRE nr. 61/2016
- prelucrare ANRE-

În tabelul următor este prezentată ierarhizarea producătorilor deținători de UD funcție de cantitatea anuală de energie electrică produsă în centralele proprii, pe baza datelor raportate în procesul de monitorizare desfășurat în conformitate cu *Metodologiile de monitorizare*.

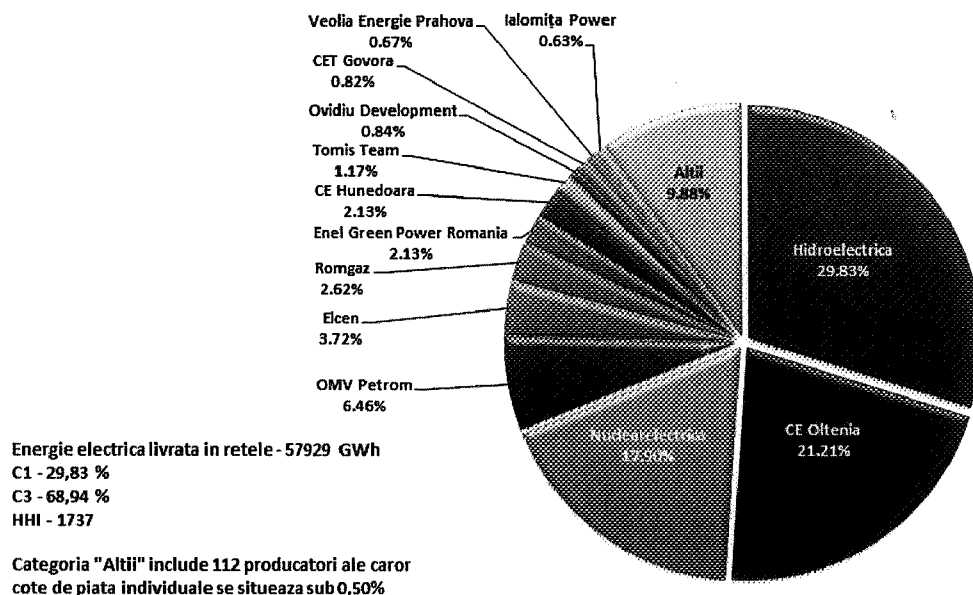
Producător dispecerizabil	Energie electrică produsă	
	TJ	GWh
Hidroelectrica SA	4882	17574
Complexul Energetic Oltenia SA	3762	13542
SN Nuclearelectrica SA	3135	11286
OMV Petrom SA	1051	3784
Electrocentrale București SA	692	2493
Romgaz SA	452	1628
Complexul Energetic Hunedoara SA	380	1367
Enel Green Power Romania SRL	343	1236
Tomis Team SRL	191	689
CET Govora SA	181	651
Ovidiu Development SRL	136	489
Veolia Energie Prahova SRL	123	444
Ialomita Power SRL	101	363
Alți producători dispecerizabili (cu cote de piață sub pragul de 0,5%)	1736	6251
TOTAL	17165	61797

Sursa: Raportările lunare ale producătorilor dispecerizabili de energie electrică - prelucrare ANRE

Sectorul de producere al energiei electrice este dominat în continuare de producătorii de energie din surse convenționale; cote de piață peste 5% din cantitatea totală produsă înregistrează primii 4 producători, care însumează cca. 75% din energia produsă în unitățile dispecerizabile. Cantități de energie electrică peste 1 TWh înregistrează un număr de 8 producători, care reprezintă cumulativ cca. 86%, situație asemănătoare celei din anul precedent.

Sunt prezentate, în continuare, cotele de piață ale producătorilor deținători de UD în anul 2016, în funcție de energia electrică livrată în rețele și comparativ, valorile medii anuale ale principalilor indicatori de structură din perioada 2010–2016. Acestea au fost calculate pe baza structurii existente la nivel de societăți cu personalitate juridică distinctă, fără luarea în considerare a participațiilor deținute de unii operatori economici în acționariatul altora.

**Cotele de piață ale producătorilor cu
unități dispecerizabile
în funcție de energia livrată în rețele
- 2016 -**

Sursa: Raportările lunare ale producătorilor dispecerizabili de energie electrică – prelucrare ANRE

Cel mai important producător din punct de vedere al cantității de energie electrică produsă și livrată în rețea a fost și în acest an Hidroelectrică, cu o pondere crescută cu aproape 3 puncte procentuale față de cea din 2015 (de la 27,11% la 29,83%). Ierarhia celorlalți 2 producători din clasamentul producătorilor în funcție de cantitatea produsă și livrată s-a menținut aceeași comparativ cu cea din anul anterior, cotele de piață individuale fiind însă ușor modificate. La nivel de an, grupul primilor trei producători a reprezentat un procent de 68,94% din totalul cantității de energie electrică livrată, aproape egal cu valoarea înregistrată în 2015.

Comparația cu valorile de energie electrică livrată raportate de producătorii cu UD în anul 2015 indică o ușoară scădere (cca. 1%) a cantității livrate la nivelul SEN. Scăderi de cantități s-au înregistrat în special la producția pe bază de cărbune, combustibil nuclear (determinată de perioadele de opriri programate ale ambelor unități nucleare) și sursă eoliană, în timp ce producția din sursă hidroenergetică a crescut cu aproape 1,5 TWh (reprezentând un procent de creștere cu 9% față de nivelul din 2015), pe fondul creșterii față de cea din anul precedent a rezervei de energie în principalele lacuri de acumulare. În fapt, dacă la începutul anului 2016, nivelul în lacurile de acumulare s-a situat sub nivelul ultimilor 3 ani, începând cu al doilea trimestru valorile acestui indicator au fost din ce în ce mai mari, atingând nivelul anilor 2013-2014. Scăderea producției pe bază de cărbune poate fi explicată în contextul dificultăților financiare cu care s-a confruntat CE Hunedoara, a intrării în insolvență și ulterior a declanșării procedurii de faliment pentru RAAN, a dispariției Electrocentrale Oradea (înlocuit la nivel local de Termoficare Oradea, producător axat pe gaze) și de problemele de contractare a energiei electrice întâmpinate de CE Oltenia.

Valorile din acest an ale indicatorilor de concentrare păstrează sectorul de producere a energiei electrice în zona limitelor care despart piețele cu un grad moderat de concentrare de cele cu un grad de concentrare ridicat, conform literaturii de specialitate.

An	C1	HHI
2010	36%	1947
2011	26%	1469
2012	30%	1914
2013	28%	1759
2014	31%	1826
2015	27%	1826
2016	30%	1737

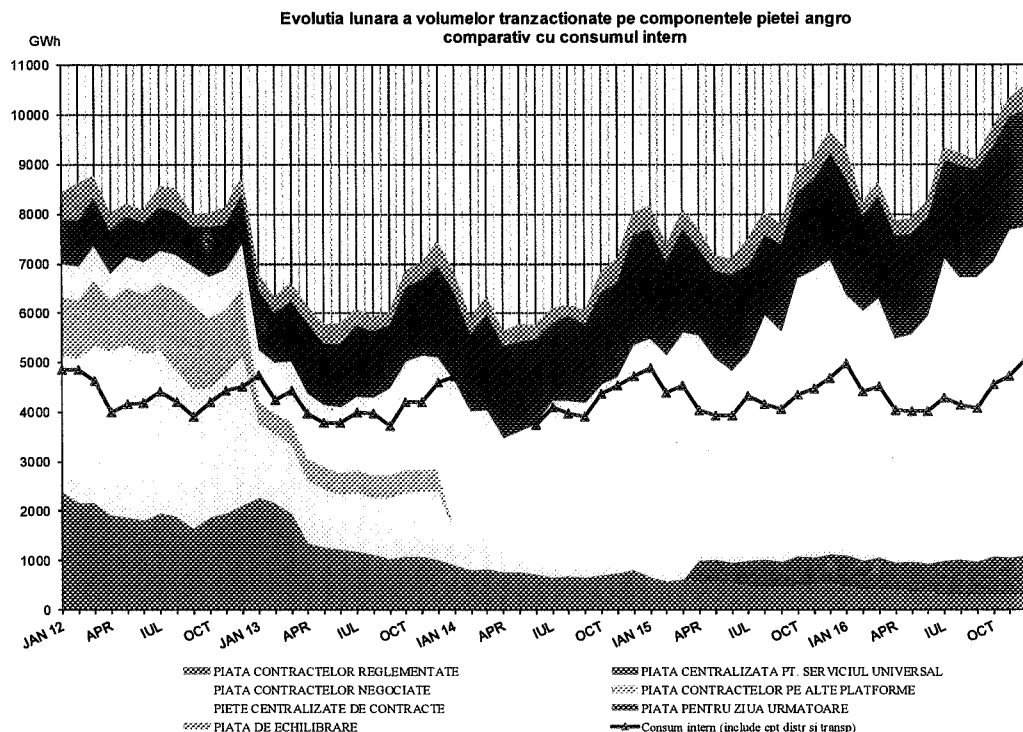
Sursa: Raportările lunare ale producătorilor dispecerizabili de energie electrică – prelucrare ANRE

Funcționarea SEN în anul 2016 s-a caracterizat prin creșterea cu cca. 2% a consumului intern de energie electrică față de cel din 2015, calculat pe baza energiei livrate în rețele și a soldului import-export, corelat cu creșterea continuă a ponderii puterii instalate în centralele care funcționează pe bază de energie electrică din surse regenerabile, în condițiile unui an destul de favorabil din punct de vedere hidrologic. La nivel lunar, același indicator a variat în plus sau în minus față de valorile din 2015, înregistrând creșteri de 5% până la 8% spre sfârșitul anului.

Piața angro de energie electrică

Piața angro de energie electrică este definită drept totalitatea tranzacțiilor desfășurate de către participanții la piață, titulari de licențe emise de ANRE, care includ revânzările de energie electrică dintre participanți, realizate în scopul ajustării poziției contractuale și obținerii de beneficii financiare. Volumele astfel tranzacționate depășesc cantitatea livrată fizic de la producere către consum.

Modificările de structură a pieței angro, intervenite o dată cu intrarea în vigoare a *Legii*, au continuat și s-au consolidat pe măsură ce participanții la piață au înlocuit tranzacțiile derulate pe piața de contracte bilaterale negociate cu tranzacții încheiate pe piețele centralizate organizate la nivelul Opcom SA în mod transparent, public, centralizat și nediscriminatoriu. În graficul următor este prezentată evoluția lunară a volumelor tranzacționate pe principalele componente ale pieței angro de energie electrică în perioada 2012-2016, comparativ cu evoluția consumului intern.

Sursa: Raportările lunare ale participanților la piața angro de energie electrică, OPCOM SA și CNTEE TRANSELECTRICA SA – prelucrare ANRE

În anul 2016, predominantă a fost tranzacționarea pe piețele centralizate de contracte bilaterale de energie electrică organizate la nivelul Opcom SA (PCCB-LE, PCCB-NC și PC-OTC), care asigură în special tranzacțiile pe contracte încheiate pe termen mediu sau lung, urmate de PZU și PI în cazul tranzacțiilor pe termen scurt. În contextul legislativ impus de *Lege*, tranzacțiile realizate pe platforme de brokeraj au fost practic sistate în 2014, participanții îndreptându-și atenția către piața centralizată cu negociere dublă continuă de la nivelul Opcom SA, cu instrumente de tranzacționare variate, iar volumul celor realizate pe contracte negociate a fost în continuă scădere, atingând în 2016 cea mai mică pondere raportat la consumul intern (cca. 2,4%). Se constată scăderea cu cca. 17% a volumului energiei electrice tranzacționate pe piața de echilibrare față de cel din 2015.

În anul 2016 s-au înregistrat diferențe mari între energia electrică efectiv livrată de operatorii economici care exploatează comercial centrale eoliene și fotovoltaice și notificările lor fizice, diferențe care au condus la necesitatea echilibrării balanței producție – consum, dar spre deosebire de anul anterior acestea au implicat tranzacționarea unor volume mai mici de energie electrică pe piața de echilibrare. Facem precizarea că piața de energie electrică pentru clienții finali mari este în continuare inactivă, până la sfârșitul anului 2016 nefiind depusă nicio ofertă inițiatore.

Pentru asigurarea unor prețuri rezonabile, transparente, ușor comparabile și nediscriminatorii, pentru clienții finali care beneficiază de Serviciul universal precum și în scopul eliminării diferențelor dintre prețurile de achiziție a energiei electrice contractate de furnizorii de ultimă instanță pentru acoperirea consumului facturat la tarife CPC (Componenta de Piață Concurențială), ANRE a elaborat în iulie 2014

cadrul de reglementare al PCSU, iar operatorul pieței de energie electrică, Opcom SA, a implementat mecanismul corespunzător de tranzacționare. Începând cu trimestrul II 2015, achiziția necesarului de energie electrică prognozat pentru facturare la tarife CPC se realizează trimestrial, centralizat pe platforma PCSU, diferențele orare față de consumul realizat fiind tranzacționate pe PZU și PI precum și la preț de dezechilibru rezultat din PE. Pentru acoperirea consumului clienților finali alimentați în regim de ultimă instanță, energia electrică necesară se achiziționează de pe platformele centralizate PCCB-LE, PCCB-NC, PC-OTC, PZU și PI precum și la preț de dezechilibru rezultat din PE,

Se prezintă mai jos volumele tranzacționate în 2016 pe fiecare componentă a pieței angro de energie electrică și evoluțiile acestora comparativ cu valorile anului precedent.

Componentele pieței angro	Volum tranzacționat în anul 2016 -GWh-	Evoluție față de anul 2015 - % -	Pondere din consumul intern din 2016 - % -
Piața contractelor reglementate	4152	▼ 35,3	7,9
Piața contractelor negociate direct	1283	▼ 15,0	2,4
Piața centralizată a contractelor bilaterale, din care:	65337	▲ 15,2	123,5
- PCCB-LE	21729	▼ 30,8	41,1
- PCCB-NC	12718	▲ 60,7	24,0
- PC-OTC	30890	▲ 77,6	58,4
Piața centralizată pentru serviciul universal	8046	▲ 75,2	15,2
Piața pentru Ziua Următoare	25810	▲ 14,7	48,8
Piața Intrazilnică	131	▲ 72,4	2,5
Piața de Echilibrare	4001	▼ 17,7	7,6
Export*	8587	▼ 18,2	16,2

*Cantitatea aferentă contractelor de export, în anul 2016, a rezultat din raportările participanților la PAN și include atât cantitățile exportate de furnizori, cât și cele exportate prin intermediul CNTEE Transelectrica, în calitate sa de agent de transfer pentru PZU cuplat; volumele de export au fost verificate cu notificările din platforma DAMAS, în unele cazuri existând mici diferențe

Sursa: Raportările lunare ale participanților la piața angro de energie electrică, OPCOM SA și TRANSELECTRICA SA
- prelucrare ANRE -

Din datele prezentate se constată că cele mai mari creșteri s-au înregistrat la PCCB-NC și la PC-OTC, volumul energiei electrice tranzacționate pe cele două piețe crescând cu cca 60%, respectiv cu cca 78% față de anul anterior, în timp ce trendul descrescător al PCCB-LE s-a menținut. În același timp, se constată că se menține și pentru anul 2016, procentul de cca. 67% din totalul tranzacțiilor realizat pe trei din piețele centralizate administrate de Opcom SA, utilizate cu predilecție de participanții la piață: PC-OTC, PZU și PCCB-LE, în acest an PC-OTC preluând primul loc de la PCCB-LE.

Din comparația cu anul 2015, se remarcă diminuarea în continuare a cantității de energie electrică vândute pe contracte reglementate; aceasta este o consecință a creșterii gradului de dereglementare stabilit prin

Memorandum-ul de Înțelegere aprobat de Guvernul României în martie 2012, în conformitate cu obligațiile asumate în relația cu FMI, Banca Mondială și Comisia Europeană privind aprobarea calendarului de eliminare treptată a tarifelor reglementate de energie electrică la consumatorii finali care nu uzează de dreptul de eligibilitate. Ca și în anul trecut, singurii producători care au avut cantități și prețuri reglementate prin decizii ANRE au fost producătorii Hidroelectrica SA și SN Nuclearelectrica SA.

Operatorii de distribuție au achiziționat aproximativ aceeași cantitate de energie electrică din piața concurențială ca și în anul 2015, cca. 6 TWh (5,96 TWh față de 6 TWh în 2015).

În urma prelucrării datelor colectate de la participanții la piață, a rezultat faptul că activitatea comercială transfrontalieră s-a redus în anul 2016, cantitatea de energie exportată pe baze contractuale fiind de cca. 8,59 TWh, cu 18% mai mică decât cea din anul anterior, în timp ce energia importată a scăzut față de anul 2015 cu cca. 5%, ajungând la 3,57 TWh. Precizăm că activitatea de export de energie electrică a fost realizată majoritar de furnizori (cca. 92% din volumul tranzacționat pe acest tip de contracte), în timp ce CNTEE Transelectrica SA, în calitate de agent de transfer pentru PZU cuplat, a înregistrat 8% din volumul tranzacționat la export și cca. 63% din volumul tranzacționat pentru activitatea de import.

În tabelul alăturat sunt prezentate, pentru fiecare componentă a PAN, prețurile medii anuale și comparația cu valorile anului anterior.

Prețuri medii pe componentele pieței angro	2016 -lei/MWh-	2015 -lei/MWh-	Evoluție 2016 față de anul 2015 - % -
Piața contractelor reglementate	136,90	140,56	▼2,6
Piața contractelor negociate direct	144,67	147,89	▼2,2
Piața centralizată a contractelor bilaterale, din care:	157,62	163,87	▼3,8
- PCCB-LE	158,36	162,01	▼2,3
- PCCB-NC	155,90	167,68	▼7,0
- PC-OTC	157,80	165,50	▼4,7
Piața centralizată pentru serviciul universal	162,94	170,52	▼4,4
Piața pentru Ziua Următoare*	149,74	161,91	▼7,5
Piața Intrazilnică**	126,12	139,46	▼9,6
Piața de Echilibrare***	272,19	254,74	▲6,9
Export****	155,58	168,05	▼7,4

* prețul mediu anual este calculat ca medie aritmetică a prețurilor zilnice de închidere a pieței publicate de Opcom SA

** prețul mediu anual este calculat pe baza volumului și valorii tranzacționate anuale publicate de Opcom SA; diferența față de prețurile publicate în anul 2016 se datorează modificării modului de calcul a datelor publicate de Opcom SA

*** prețul mediu anual este calculat ca medie aritmetică a prețurilor medii lunare de deficit

****prețul mediu anual reflectă informațiile de preț referitoare la cantitățile exportate de furnizori, cât și cele exportate prin intermediul CNTEE Transelectrica SA, în calitate de agent de transfer pentru PZU cuplat

Sursa: Raportările lunare ale participanților la piața angro de energie electrică, OPCOM SA și

CNTEE TRANSELECTRICA SA – prelucrare ANRE

Referitor la prețurile medii pe piața angro de energie electrică prezentate, facem următoarele precizări:

- i. prețurile medii nu conțin TVA, accize sau alte taxe și s-au determinat prin ponderarea prețurilor cu cantitățile livrate lunar corespunzătoare tranzacțiilor de vânzare raportate lunar de către participanții la piață, cu excepțiile menționate anterior;
- ii. toate prețurile includ componenta TG a tarifului de transport (pentru piețele centralizate aceasta este inclusă, de ofertanți, în preț).

Analiza comparativă a prețurilor medii anuale rezultate din tranzacțiile încheiate pe componente ale pieței angro în anul 2016, față de anul precedent, indică următoarele:

- scăderea prețurilor medii anuale pe toate componentele pieței angro, cu excepția prețului mediu de deficit de pe Piața de Echilibrare; scăderi semnificative au fost înregistrate pe PZU (7,6%) și PCCB-NC (7%), iar cea mai mică scădere a fost cea a prețului contractelor negociate direct;
- scăderea prețurilor medii pe piețele centralizate poate fi explicată în principal prin creșterea cantității de energie electrică din producția centralelor hidroelectrice comercializată pe piața concurențială; un alt factor de influență îl reprezintă menținerea ponderii producției din surse regenerabile la un nivel apropiat de cel înregistrat în 2015 și a tendinței de scădere a ofertei de preț pentru aceasta, corelată cu vânzarea certificatelor verzi (CV) pe piețele centralizate organizate la Opcom SA, în condițiile actualei perioade de viață a CV, și a limitării numărului de CV permise la tranzacționare;
- prețul mediu anual pe contractele bilaterale negociate, rezultat al tranzacțiilor negociate direct încheiate înainte de intrarea în vigoare a Legii, valabile în anul 2016, a înregistrat o valoare mult mai mică decât cele înregistrate pe contractele încheiate pe piețele centralizate administrate de OPCOM SA;
- prețul mediu de vânzare pe Piața Centralizată pentru Serviciul Universal a înregistrat o scădere de cca. 4% comparativ cu anul anterior, fiind în continuare cel mai mare preț mediu înregistrat pe platformele centralizate administrate de operatorul de piață; acesta reflectă politica de ofertare a participanților pe acest segment de piață, dar este influențat, probabil, și de tipul/numărul produselor tranzacționate.

Piața concurențială

Volumul tranzacțiilor cu energie electrică derulate pe piața concurențială a crescut cu 12,7% comparativ cu cel realizat în anul 2015. Piața concurențială include tranzacțiile derulate pe Piețele Centralizate de Contracte Bilaterale, Piața Centralizată cu Negociere Dublă Continuă, PCSU, PZU, PI și PE, dar și pe piața contractelor bilaterale negociate direct.

Volumele tranzacțiilor cu energie electrică derulate pe bază de contracte de import/și export sunt semnificativ mai mici decât volumele lunare tranzacționate în 2015.

Se remarcă evoluția lunară diferită a volumelor importate față de cele exportate. Creșterea semnificativă a volumelor importate în lunile februarie, martie, aprilie și mai, ca rezultat al funcționării cuplate a piețelor

spot din cele 4 țări, corelată cu scăderea volumelor exportate în lunile februarie, martie, aprilie, mai, și septembrie, au condus la înregistrarea de variații semnificative ale soldului export-import pentru lunile februarie, martie, aprilie, mai și septembrie 2016. În luna mai 2016 s-a înregistrat chiar un sold negativ, posibil și ca rezultat al funcționării cuplate a celor 4 piețele spot, prețurile scăzute înregistrate în celelate 3 țări membre ale proiectului 4M MC influențând negativ exportul pe PZU.

Privită din punctul de vedere al activității producătorilor dispecerizabili, piața concurențială (fără considerarea dezechilibrelor) a avut următoarea structură a vânzărilor:

Vânzări totale ale producătorilor pe piața concurențială			100% (58983 GWh)
A.	Tranzacții realizate în urma contractelor bilaterale negociate direct sau încheiate pe PAM prin oferte tip		7,3%
	1.	Cu furnizori	2,2%
	2.	Cu clienți finali	5,1%
B.	Tranzacții realizate prin mecanismele de tip licitație ale piețelor centralizate de contracte		54,1%
	1.	Cu furnizori	49,4%
	2.	Cu distribuitori	3,0%
	3.	Cu alți producători	1,0%
	4.	Cu operatorul de transport și sistem	0,7%
C.	Tranzacții pe PCSU		9,1%
D.	Tranzacții pe PZU și PI		29,5%

Sursa: Raportările lunare ale participanților la piața angro de energie electrică, OPCOM SA și
CNTEE TRANSELECTRICA SA – prelucrare ANRE

Pe ansamblu, vânzările producătorilor dispecerizabili pe piața concurențială au reprezentat în 2016 o cantitate de aproape 59 TWh, tranzacționată la prețul mediu anual de 157,56 lei/MWh (în care este inclusă componenta TG a tarifului de transport); comparativ cu valorile anului 2015, se remarcă o creștere cu 7,8% a cantităților de energie electrică vândute și o scădere cu 4,5% a prețului mediu anual.

Cea mai mare parte din respectiva cantitate a fost vândută pe piețele centralizate de contracte bilaterale (cca. 31,9 TWh), iar din aceasta preponderentă a fost vânzarea către furnizorii de energie electrică (29,2 TWh la prețul mediu de 158,27 lei/MWh). Cantități mari au fost vândute și prin intermediul piețelor pe termen scurt (PZU și PI) - cca. 17,4 TWh la prețul mediu anual de 153,83 lei/MWh. Față de anul precedent, structura de vânzare a producătorilor dispecerizabili a continuat să se modifice, micșorându-se cantitatea tranzacționată pe piețele de tip PCCB în favoarea PCSU, PZU și PI care au înregistrat creșteri de 88%, respectiv 16% și 46%.

În următorul tabel este prezentată structura pieței concurențiale din punctul de vedere al vânzărilor realizate de furnizorii de energie electrică (fără considerarea dezechilibrelor):

Vânzări totale ale furnizorilor pe piața concurențială			100% (79911 GWh)
A.	Tranzacții realizate în urma contractelor bilaterale negociate direct sau încheiate pe PAM prin oferte tip		48,0%
	1.	Cu alți furnizori	0,0%
	2.	Cu parteneri externi (export)	9,8%
	3.	Cu producători	0,0%
	4.	Cu operatori distribuție	0,0%
	5.	Cu clienți finali	38,2%
B.	Tranzacții realizate prin mecanismele de tip licitație ale piețelor centralizate		41,8%
	1.	Cu alți furnizori	37,6%
	2.	Cu producători	1,0%
	3.	Cu operatorul de transport și sistem	0,3%
	4.	Cu operatorii de distribuție	2,9%
C.	Tranzacții realizate pe PCSU		3,4%
D.	Tranzacții pe PZU și PI		6,8%

Sursa: Raportările lunare ale participanților la piața angro de energie electrică, OPCOM SA și
CNTEE TRANSELECTRICA SA – prelucrare ANRE

În anul 2016, toate contractele de vânzare bilaterale directe au fost încheiate de furnizorii activi cu clienții finali pe PAM, spre deosebire de anul 2015, când au mai existat contracte negociate direct pe piața angro, dar aceste contracte au avut o pondere redusă în totalul vânzărilor de energie electrică, situație datorată probabil finalizării ciclului de viață al acestui tip de contracte încheiate înainte de intrarea în vigoare a Legii sau rezilierii unora dintre aceste contracte.

Cel mai mic preț mediu anual realizat de furnizori la vânzare (inclusiv componenta de injecție a energiei electrice în rețeaua de transport) este înregistrat pentru contractele de vânzare pe piața contractelor bilaterale încheiate prin negociere continuă - PCCB-NC (149,33 lei/MWh), iar cel mai mare - pe piața contractelor bilaterale încheiate prin licitație extinsă - PCCB-LE (158,94 lei/MWh). Se remarcă faptul că prețul mediu pe PCSU (162,94 lei/MWh) a înregistrat și în anul 2016 valori mai mari decât cele înregistrate pe celelalte piețe centralizate administrate de OPCOM SA., dar acesta a fost comparabil cu prețul mediu la care furnizorii de ultimă instanță au achiziționat energia electrică pe piețele de tip PCCB (162,73 lei/MWh) și mai mic decât prețul mediu la care furnizorii de ultimă instanță au achiziționat energia electrică pe PZU (166,73 lei/MWh).

Pe contractele de furnizare a energiei electrice către clienții finali, prețul mediu anual a fost de 162,48 lei/MWh, cu precizarea că acest ultim preț nu include costurile de rețea (transport, distribuție, servicii de sistem).

În ceea ce privește activitatea operatorilor de distribuție, aceștia au achiziționat 5,96 TWh energie electrică numai prin intermediul pieței concurențiale, tranzacțiile fiind de achiziție majoritar prin intermediul produselor existente pe PCCB-LE (cca. 58,5% din volumul achiziției lor anuale), urmată de achiziția de pe PZU (cca. 31,9%), dar și vânzare pe PZU de cca 0,05 TWh. Analiza tranzacțiilor realizate de operatorii de distribuție a relevat tendința acestora de a încheia contracte bilaterale pe piețele centralizate (majoritar pe PCCB-LE) și PZU. Astfel:

- unul dintre operatorii de distribuție a efectuat tranzacții de cumpărare/vânzare pe PZU prin intermediul furnizorului de ultimă instanță (FUI) din cadrul grupului din care face parte;
- un alt operator de distribuție a încheiat tranzacții de cumpărare pe PC-OTC numai de la parteneri din cadrul aceluiași grup, tranzacții ce reprezintă cca. 47% din totalul achiziției sale;
- operatorii de distribuție activi pe PZU în 2015 și-au menținut această tendință și în 2016, patru dintre aceștia majorându-și achiziția din PZU comparativ cu 2015.

În ceea ce privește tranzacțiile totale realizate de participanți pe Piețele Centralizate de Contracte Bilaterale este de remarcat amploarea pe care au luat-o PC-OTC și PCCB-NC, în anul 2016 comparativ cu anul precedent. Aceste creșteri au condus la modificarea structurii activității pe piețele centralizate de contracte, după cum urmează: 20% din volume au fost tranzacționate pe PCCB-NC, 33% pe PCCB-LE, iar restul de 47% pe PC-OTC.

Piața centralizată cu negociere dublă continuă a contractelor bilaterale de energie electrică - PC-OTC

Această piață reprezintă un cadru organizat la nivelul Opcom SA în scopul tranzacționării centralizate în regim concurențial pe baza unor contracte prestabilite de vânzare-cumpărare a energiei electrice, având la bază criterii de eligibilitate proprii fiecărui participant. Tranzacționarea se face pe bază de instrumente-standard, caracterizate de durata de tranzacționare (zi, week-end, săptămână, lună, trimestru, semestru, an) și de profilul de livrare (bandă, vârf sau gol), utilizând contracte-cadru agreeate de părți înainte de tranzacționare; o parte din tranzacții a fost încheiată prin procedura de intermediere (tranzacții sleeve); începând cu luna noiembrie 2014, în conformitate cu prevederile regulamentului aprobat prin Ordinul ANRE nr. 49/2013, cu modificările ulterioare este obligatorie utilizarea contractelor tip EFET.

Demarată în luna mai 2014, PC-OTC a devenit în 2016 cea mai importantă din componentele pieței angro de energie electrică, energia electrică livrată pe această piață având o cotă de piață de 58,4% din consumul intern și reprezentând cca. 26% din totalul tranzacțiilor de vânzare de pe piața angro.

În anul 2016, activitatea participanților pe această piață s-a intensificat substanțial față de anul 2015, înregistrându-se un număr de 10176 de contracte tranzacționate.

Atât cantitățile tranzacționate lunar, cât și cele livrate în luna de raportare pe contractele de vânzare-cumpărare încheiate pe PC-OTC, au crescut semnificativ ajungând ca la finele anului 2016 cantitatea

tranzacționată să crească cu cca. 72% comparativ cu anul 2015, în timp ce cantitatea anuală aflată în livrare în anul 2016 a înregistrat o creștere cu cca. 80% față de anul precedent.

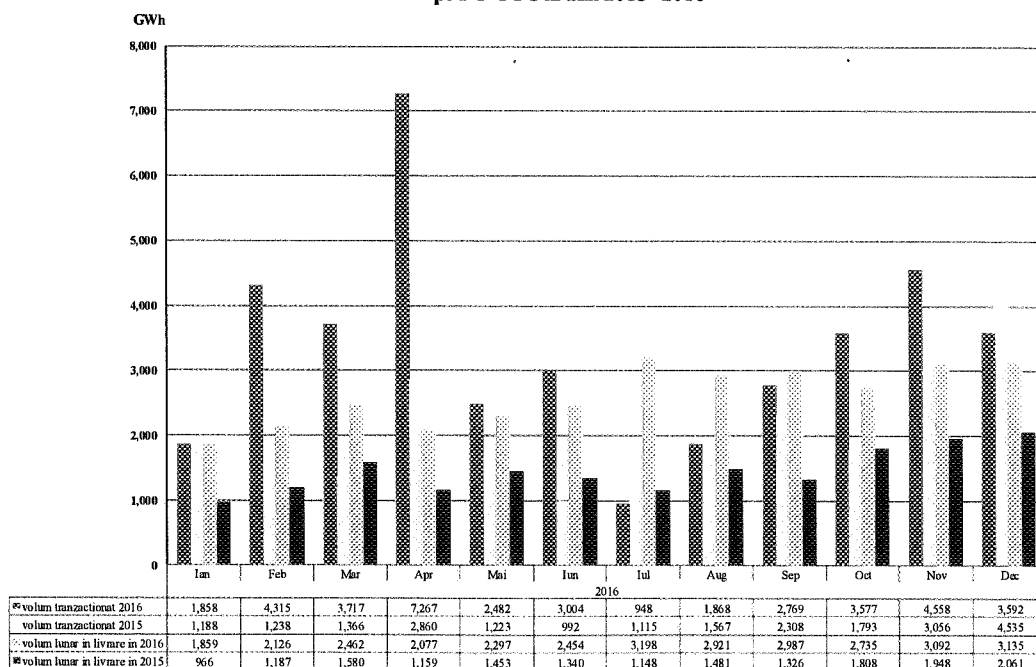
Cantitatea anuală livrată în luna de raportare pe contractele de vânzare-cumpărare încheiate pe PC-OTC a fost de 30890 GWh, la prețul mediu anual de 157,80 lei/MWh. Cantitățile livrate lunar au evoluat începând de la 1847 GWh (37,0% din consumul intern) în luna ianuarie 2016, până la 2840 GWh (cca. 56,0% din consumul intern) în luna decembrie 2016, cu un maxim de 3183 GWh (cca. 74,3% din consumul intern) înregistrat în luna iulie 2016. Prețurile medii lunare au variat în intervalul 140,77 lei/MWh (în luna martie 2016) - 171,50 lei/MWh (în luna ianuarie 2016).

Vânzările furnizorilor pe această piață în 2016, au reprezentat cca. 72% din întreaga cantitate tranzacționată, la prețul mediu anual de 157,19 lei/MWh, în timp ce producătorii au vândut cca. 28% din cantitatea totală tranzacționată, la prețul mediu anual de 159,38 lei/MWh. Datele privind cantitățile livrate și prețurile aferente au fost obținute pe baza raportărilor lunare de monitorizare ale participanților și se referă la energia electrică livrată în luna de raportare, ca urmare a unor tranzacții încheiate pe PC-OTC.

Indicatorul de concentrare HHI, calculat de Opcom SA, a înregistrat valori lunare în domeniul 540-1130 la vânzare și în domeniul 361-532 la cumpărare, iar cel al indicatorului de concentrare C3 a înregistrat în mod constant valori mai mici de 40%, cu excepția lunii iulie 2016, când indicatorul C3 pe partea de vânzare a înregistrat valoarea de 41,18% (un participant a realizat cele mai mari vânzări pe piață la valoarea de 30,27% pentru C1).

În graficul următor sunt prezentate informațiile privind volumele tranzacționate și cele aflate în livrare în luna de raportare pe contractele de vânzare-cumpărare încheiate pe PC-OTC în anii 2015 și 2016.

Volume tranzacționate și volume aflate în livrare în luna de raportare pe contracte încheiate pe PC-OTC în anii 2015 - 2016

Sursa: Raportările lunare ale OPCOM SA – prelucrare ANRE

În ceea ce privește prețurile medii de tranzacționare, calculate ca medii ponderate ale prețurilor cu cantitățile de energie electrică tranzacționate prin intermediul instrumentelor specifice produselor-standard ce pot fi tranzacționate pe PC-OTC pentru fiecare profil de livrare (bandă, gol, vârf), analiza acestora a relevat, în principal, faptul că prețul mediu lunar de tranzacționare a aceluiși produs diferă în funcție de luna de tranzacționare a acestuia, precum și următoarele aspecte specifice fiecăruia dintre produsele tranzacționate:

Produse pentru contracte cu profil de livrare bandă lunară – au fost tranzacționate instrumente aferente produselor pentru contracte cu profil de livrare bandă lunară pentru perioada februarie 2016 – martie 2017, prețul minim de tranzacționare (121,00 lei/MWh) înregistrându-se în luna februarie 2016 pentru produsul Bandă_mai_2016, iar prețul maxim (185,39 lei/MWh) în luna decembrie 2016 pentru produsul Bandă_ianuarie_2017.

Produse pentru contracte cu profil de livrare bandă trimestrială – au fost tranzacționate instrumente pentru 8 produse pentru contracte cu profil de livrare bandă cu livrare trimestrială, pentru perioada Q2_2016 – Q1_2018. Prețul minim de tranzacționare (127,43 lei/MWh) s-a înregistrat în luna martie 2016 pentru produsul bandă cu livrare în Q2_2016, iar prețul maxim (170,54 lei/MWh) s-a înregistrat în luna noiembrie 2016 pentru produsul bandă cu livrare în Q1_2017. Trebuie remarcat că în lunile octombrie și noiembrie s-au încheiat tranzacții pentru produsul bandă cu livrare în Q1_2018 la prețuri inferioare celor cu care s-a tranzacționat produsul similar din 2017, Q1_2017.

Produse pentru contracte cu profil de livrare bandă anuală – prețul minim de tranzacționare (153,28 lei/MWh) s-a înregistrat în luna martie 2016 pentru produsul anual Bandă_An_2017, iar prețul maxim (159,96 lei/MWh) s-a înregistrat în luna ianuarie 2016 pentru produsul Bandă_An_2017. Trebuie menționat faptul că în luna noiembrie s-a încheiat o tranzacție pentru produsul Bandă_An_2018 la un preț (155,00 lei/MWh), preț mai mic decât media cu care s-a tranzacționat în aceeași lună produsul Bandă_An_2017 (155,50 lei/MWh).

Produse pentru contracte cu profil de livrare bandă semestrială – au fost tranzacționate instrumente pentru 3 produse bandă cu livrare semestrială (S2_2016, S1_2017 și S2_2017). Prețul minim de tranzacționare (143,44 lei/MWh) s-a înregistrat în luna mai 2016, iar prețul maxim (161,00 lei/MWh) s-a înregistrat în luna septembrie 2016. Atât prețul minim cât și cel maxim, au fost tranzacționate pentru produsul bandă cu livrare în S1_2017.

Produse pentru contracte cu profil de livrare bandă săptămânală – au fost tranzacționate instrumente pentru produsul bandă cu livrare săptămânală, de la un preț minim de 110,31 lei/MWh, înregistrat în luna martie 2016, până la prețul maxim de 200,26 lei/MWh, tranzacționat în luna decembrie 2016 pentru instrumente aferente produsului bandă cu livrare săptămânală în anul 2017. Se remarcă faptul că prețurile de tranzacționare au urmat un trend crescător de la minimul înregistrat în luna martie 2016.

Produse pentru contracte cu profil de livrare în gol de sarcină lunară – prețul minim de tranzacționare (95,00 lei/MWh) s-a înregistrat în luna ianuarie 2016, iar prețul maxim (151,05 lei/MWh) s-a tranzacționat în luna decembrie 2016 pentru produsul cu livrare în gol în luna ianuarie 2017.

Produse pentru contracte cu profil de livrare în gol de sarcină trimestrială – au fost tranzacționate instrumente pentru 7 produse pentru contracte cu profil de livrare în gol trimestrial aferente anilor 2016, 2017 și 2018. Prețul minim de tranzacționare (107,00 lei/MWh) s-a înregistrat în luna ianuarie 2016 pentru produsul cu livrare în gol Q3_2016, iar prețul maxim (162,50 lei/MWh) s-a tranzacționat în luna noiembrie 2016 pentru produsul cu livrare în gol în Q1_2017. În luna noiembrie 2016 s-au tranzacționat și instrumente pentru produsul cu livrare în gol în Q1_2018 la un preț inferior prețului mediu de tranzacționare a produsul similar pentru livrare în Q1_2017.

Produse pentru contracte cu profil de livrare în gol de sarcină anuală, semestrială și săptămânală – pentru aceste produse nu s-au tranzacționat foarte multe instrumente și nu a existat nicio evoluție ritmică a acestor tranzacții.

Produse pentru contracte cu profil de livrare în vârf de sarcină lunară – au fost tranzacționate instrumente aferente produselor pentru contracte cu profil de livrare în vârf de sarcină lunară pentru perioada februarie 2016 – februarie 2017. Prețul minim de tranzacționare a fost de 145,00 lei/MWh, înregistrat în luna septembrie 2016 pentru produsul cu livrare în luna octombrie 2016, iar prețul maxim de 218,79 lei/MWh s-a tranzacționat în luna decembrie 2016 pentru produsul cu livrare în luna ianuarie 2017.

Produse pentru contracte cu profil de livrare în vârf de sarcină trimestrială – au fost tranzacționate instrumente aferente produselor pentru contracte cu profil de livrare în vârf de sarcină trimestrială aferente anilor 2016, 2017 și 2018. Prețul minim de tranzacționare (155,13 lei/MWh) s-a înregistrat în luna martie 2016 pentru produsul cu livrare în Q2_2016, iar prețul maxim (202,95 lei/MWh) s-a tranzacționat în luna noiembrie 2016 pentru produsul tip vârf Q1_2017. Trebuie remarcat faptul că în aceeași lună noiembrie 2016 a fost tranzacționat și produsul Q1_2018 la un preț de 178 lei/MWh, net inferior celui maxim cu care s-a tranzacționat instrumentul similar din 2017.

Produse pentru contracte cu profil de livrare în vârf de sarcină anuală și semestrială – nu s-au înregistrat tranzacționări ritmice ale instrumentelor specifice acestor produse în cadrul tranzacțiilor încheiate pe PC-OTC în anul 2016.

Produse pentru contracte cu profil de livrare în vârf de sarcină săptămânală – prețul minim de tranzacționare (141,28 lei/MWh) s-a înregistrat în luna aprilie 2016 pentru instrumente aferente produselor cu livrare săptămânală în anul 2016, iar prețul maxim (250,00 lei/MWh) a fost tranzacționat în luna decembrie 2016 pentru instrumente aferente produselor cu livrare săptămânală pentru anul 2017.

Din informațiile cuprinse în rapoartele lunare de monitorizare transmise de Opcom SA se remarcă numărul mare de tranzacții încheiate între participanții-membri ai unor grupuri de companii și faptul că în

cazul unuia dintre grupuri, atât furnizorul de ultimă instanță, cât și operatorul de distribuție concesionar au încheiat contracte cu companiile din grup.

Informațiile publicate pe pagina de internet www.opcom.ro, la capitolul *Piața centralizată cu negociere dublă continuă PC-OTC*, sunt informații zilnice privind produsele tranzacționate, dar și date agregate, de sinteză și statistici, precum și date/informații publicate în conformitate cu prevederile art.26. din Regulamentul privind cadrul organizat de tranzacționare pe piața centralizată cu negociere dublă continuă a contractelor bilaterale de energie electrică.

Opcom SA calculează și publică zilnic prețuri de referință pentru fiecare produs al PC-OTC, calculate ca medie aritmetică a propunerilor participanților la PC-OTC.

Opcom SA a publicat în anul 2016 și informații complete despre 513 tranzacții al căror preț de închidere a variat cu mai mult de 10% față de prețul de referință stabilit pentru produsul respectiv (dacă este prima tranzacție a zilei) sau față de prețul tranzacției precedente din ziua curentă, pentru produsele a căror perioadă de livrare este mai mare de 1 lună.

Piața centralizată a contractelor bilaterale de energie electrică, cu cele trei modalități de tranzacționare – PCCB-LE, PCCB-NC și PCCB-PC

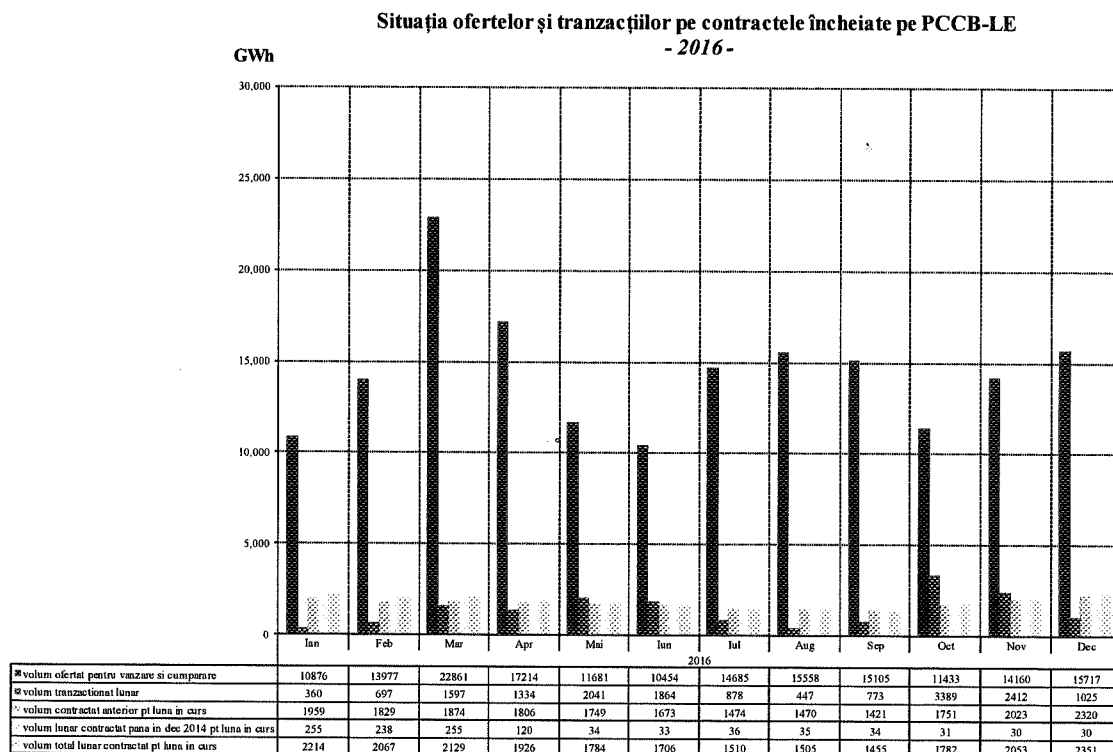
În anul 2016, tranzacționarea pe piața centralizată a contractelor bilaterale de energie electrică s-a desfășurat conform prevederilor cadrului de reglementare aprobat prin Ordinul ANRE nr.78/2014, cadrul organizat de reglementare a celor trei modalități de tranzacționare specifice acestei piețe - licitație publică extinsă (PCCB-LE), licitație publică cu negociere continuă (PCCB-NC) și contracte de procesare a combustibilului (PCCB-PC).

Participanții la cele trei modalități de încheiere a contractelor bilaterale sunt titularii de licență pentru exploatarea comercială a capacităților de producere a energiei electrice, pentru activitatea de furnizare a energiei electrice, pentru transportul și distribuția energiei electrice. Numărul participanților înregistrați la PCCB-LE în anul 2016, s-a situat constant peste valoarea de 343, minimul înregistrat în februarie 2016, ajungând în luna decembrie 2016 la 358 de participanți.

PCCB-LE este una dintre componentele pieței angro de energie electrică, energia livrată pe această piață având o cotă de piață de 41,1% din consumul intern și reprezentând cca. 19% din totalul tranzacțiilor de vânzare de pe piața angro.

În anul 2016, activitatea participanților pe această piață s-a redus comparativ cu anul 2015, înregistrându-se o scădere cu cca. 1,5% a volumului de energie electrică oferit pentru tranzacționare (vânzare și cumpărare) și cu cca. 3% a volumului de energie electrică tranzacționat.

În graficul următor sunt prezentate cele mai importante informații privind volumele oferite și respectiv tranzacționate care caracterizează PCCB-LE în lunile anului 2016.

Sursa: Raportările lunare ale OPCOM SA – prelucrare ANRE

Ofertele de vânzare sau de cumpărare de energie electrică introduse pe PCCB-LE au caracteristici ferme privind durata livrării, profilul zilnic de livrare, cantitatea totală și orară, prețul minim solicitat și respectiv prețul maxim oferit. După încheierea tranzacțiilor, aceste caracteristici determină valori precise, fixe, constante ale cantităților și prețului la nivelul celor stabilite la tranzacționare, pentru toată perioada de valabilitate a contractului. În cadrul licitației se acceptă oferte de ambele părți, atât de vânzare cât și de cumpărare, fiind posibilă existența mai multor ofertanți de ambele părți.

Participantul cel mai activ din punct de vedere al intenției de vânzare a fost producătorul CE Oltenia SA care a oferit cele mai mari volume destinate vânzării.

Referitor la tranzacțiile de vânzare încheiate, s-au remarcat cei trei mari producători Hidroelectrica SA, CE Oltenia SA și SN Nuclearelectrica SA, care au deținut pe rând poziția primului vânzător (cu cote care au variat între 15,8% în luna iulie 2016 și 23,3% în luna iunie 2016).

Din analiza ofertelor de cumpărare, reiese faptul că în perioada ianuarie-iunie 2016, cel mai interesat de achiziția de energie pe această piață a fost Repower Furnizare România SRL, cu cote de piață variind în

intervalul 10,7-13% în 5 dintre lunile semestrului I, fără a reuși să-și concretizeze integral intențiile de cumpărare, deoarece primul cumpărător în 4 dintre aceste luni a fost Transenergo Com SA. Pentru a doua parte a anului, cel mai interesat de cumpărarea de energie a fost Arelco Power SRL, cu cantități oferite între 10,6% și 11,7% în toate cele 6 luni ale semestrului II, în timp ce la tranzacțiile de cumpărare cele mai mari cote lunare de piață le-a înregistrat Transenergo Com SA în fiecare lună.

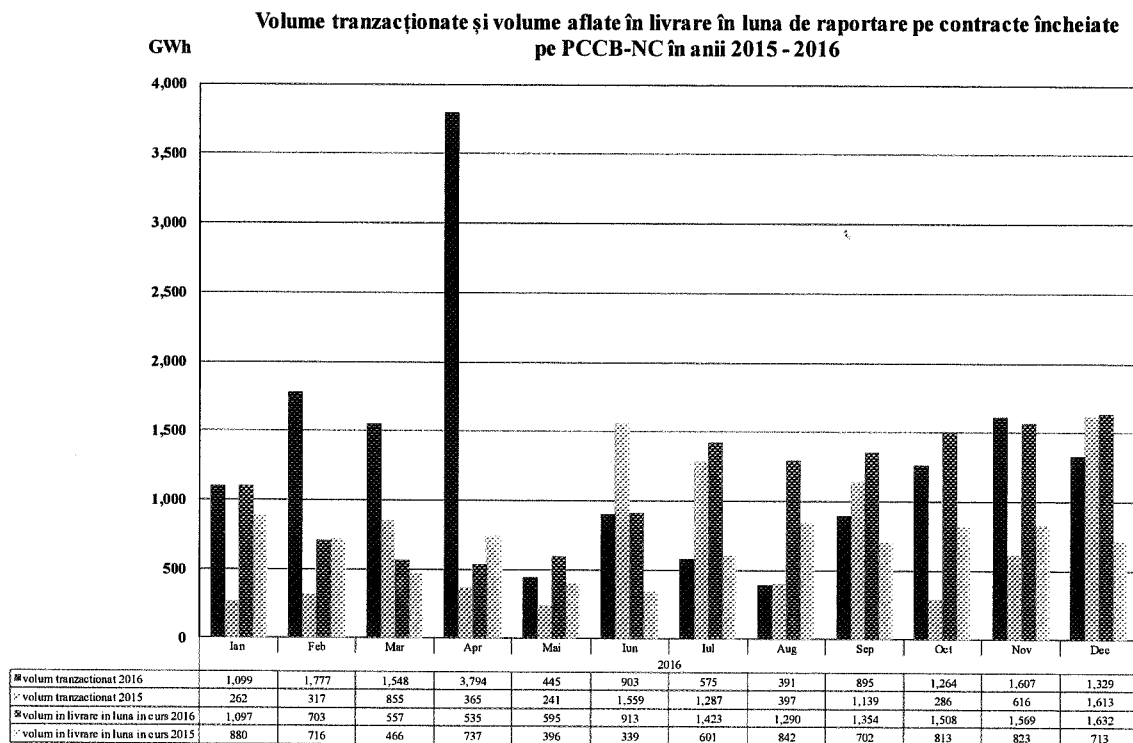
Analizând datele obținute în urma procesului de monitorizare a participanților la piață, cantitățile de energie electrică livrate în lunile din anul 2016 (pe contracte tranzacționate în 2016 și 2015 pe PCCB-LE sau anterior, pe PCCB) au scăzut cu cca. 30,8% față de cele livrate în anul 2015 pe PCCB-LE, în timp ce prețul mediu anual pentru cantitatea totală livrată a scăzut cu cca. 2,2% față de aceeași perioadă de comparație.

Cantitatea anuală livrată în luna de raportare, pe contractele de vânzare-cumpărare încheiate pe PCCB-LE a fost de 21729 GWh, la un preț mediu anual de 158,36 lei/MWh. Cantitățile livrate lunar au evoluat între un minim de 1385 GWh (33,9% din consumul intern) în luna septembrie 2016 și un maxim de 2223 GWh (cca. 44,6% din consumul intern) în luna ianuarie 2016. Prețurile medii lunare au variat în intervalul 154,367 lei/MWh (în luna mai 2016) - 162,20 lei/MWh (în luna decembrie 2016).

Vânzările furnizorilor pe această piață în 2016, au reprezentat cca. 34% din întreaga cantitate tranzacționată, la prețul mediu anual de 158,94 lei/MWh, în timp ce producătorii dispecerizabili au vândut cca. 66% din cantitatea totală tranzacționată, la prețul mediu anual de 158,07 lei/MWh.

Indicatorul de concentrare HHI, calculat de Opcom SA, a înregistrat valori lunare în domeniul 812-1248 la vânzare și în domeniul 334-486 la cumpărare, iar cel al indicatorului de concentrare C3 pe partea de cumpărare a înregistrat în mod constant valori mai mici de 30%, iar C3 pe partea de vânzare a înregistrat valori între 41,97% și 56,46%.

Pe PCCB-NC se tranzacționează produse standard din punct de vedere al puterii oferite, al profilului zilnic al livrărilor și al perioadelor de livrare. În graficul următor se prezintă volumele tranzacționate lunar și cele contractate pentru livrarea în lunile din 2016, comparativ cu datele similare ale anului 2015.

Sursa: Raportările lunare ale OPCOM SA – prelucrare ANRE

Analiza datelor privind volumele tranzacționate și cele aflate în livrare în luna de raportare pe baza contractelor încheiate în anii 2015 și 2016, indică atât o creștere a volumelor anuale tranzacționate, cu cca. 75%, cât și o creștere a volumelor aflate în livrare, cu cca. 64%, în anul 2016 comparativ cu precedentul. În luna aprilie 2016 s-a înregistrat un record de tranzacționare pentru volumul de 3794 GWh, ce reprezintă un maxim lunar al celor 2 ani. Datele sunt cele raportate de Opcom SA în rapoartele lunare de supraveghere a funcționării piețelor administrate.

PCCB-NC a înregistrat în anul 2016, pentru energia livrată pe această piață, o cotă de 24% din consumul intern, reprezentând cca. 11% din totalul tranzacțiilor de vânzare de pe piața angro. Numărul de participanți înscrși a crescut de la 150 în ianuarie 2016, la 177 în decembrie 2016, iar numărul de contracte tranzacționate în 2016 a fost de 15458 (cu un minim de 279 în luna iulie și un maxim de 3164 în luna aprilie).

Conform datelor raportate lunar de operatorii economici monitorizați, vânzările de energie electrică livrată în 2016 au fost de 12718 GWh, reprezentând cca 19,5% din livrările de energie pe piața centralizată a contractelor bilaterale de energie electrică.

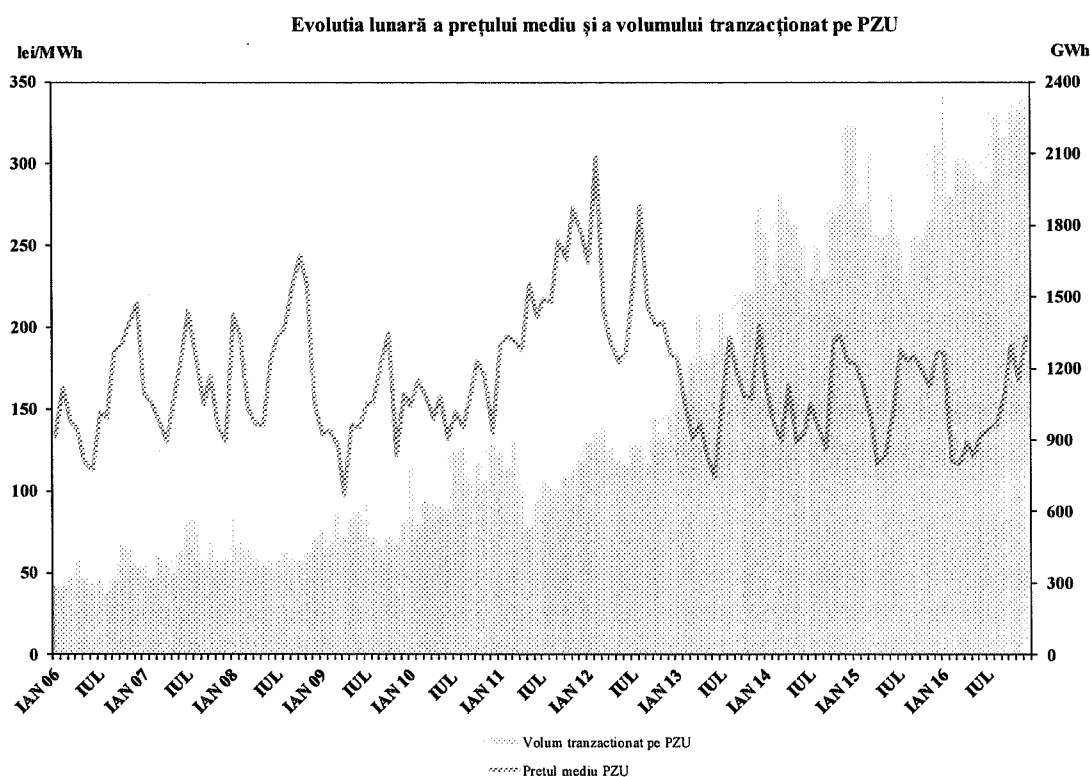
Vânzările furnizorilor pe PCCB-NC în 2016, au reprezentat cca. 30% din întreaga cantitate tranzacționată, la prețul mediu anual de 149,33 lei/MWh, în timp ce producătorii dispecerizabili au vândut cca. 70% din cantitatea totală tranzacționată, la prețul mediu anual de 158,74 lei/MWh.

Piața pentru ziua următoare – PZU

Volumul de energie electrică tranzacționat pe PZU în 2016 a crescut cu cca. 14,7% față de cel tranzacționat în anul anterior. Ponderea lunară a tranzacțiilor derulate pe PZU din consumul intern a variat între 43,4% (înregistrat în luna februarie 2016) și 54,8% (înregistrat în luna august 2016), înregistrându-se la nivel de an o creștere față de anul 2015 (48,8% comparativ cu 44,3%).

Prețul mediu de închidere a PZU (calculat ca medie aritmetică a prețurilor zilnice de închidere a pieței) a scăzut cu cca. 7,5% față de media anului 2015.

În graficul următor este prezentată evoluția lunară a prețului mediu și a volumului tranzacționat pe PZU în perioada 2006–2016.

Sursa: Raportările lunare ale OPCOM SA și CNTEE TRANSELECTRICA SA – prelucrare ANRE

Variații de la o lună la alta ale prețului mediu lunar stabilit pe PZU au existat în ambele sensuri. Minimul perioadei a fost atins în luna martie 2016 (116,42 lei/MWh), iar maximum, în luna decembrie 2016 (194,45 lei/MWh). Prețul mediu anual calculat ca medie aritmetică a prețurilor medii zilnice înregistrate a fost în 2016 de 149,74 lei/MWh.

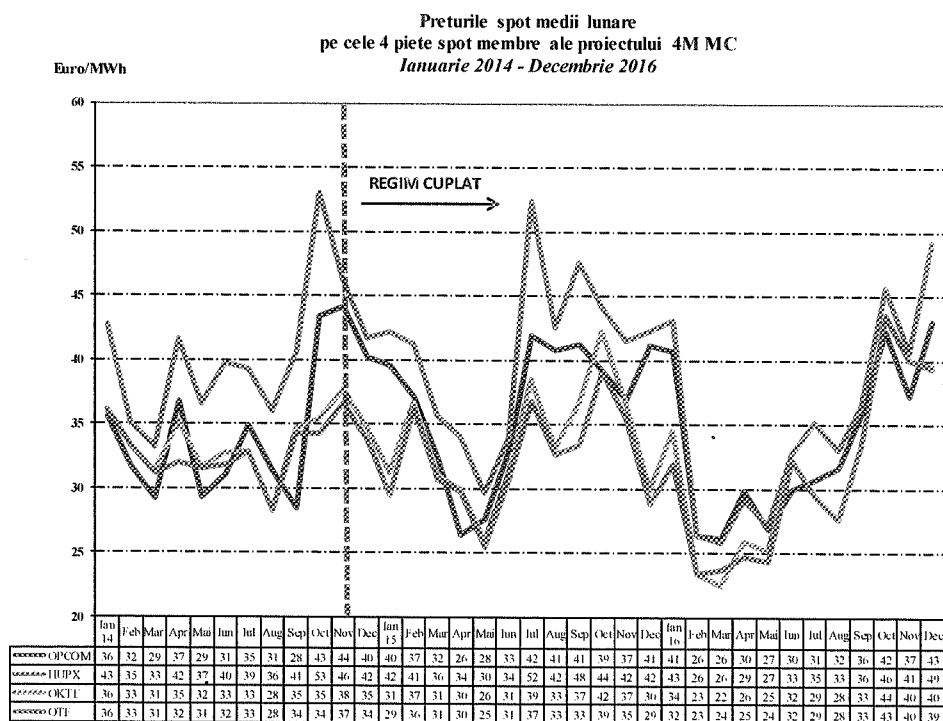
Începând din 19 noiembrie 2014, piața pentru ziua următoare din România funcționează în regim cuplat cu piețele spot din Ungaria, Slovacia și Republica Cehă, în așa-numitul proiect 4M MC – mecanismul de

cuplare prin preț a piețelor pentru ziua următoare. Acest mecanism de corelare coordonat utilizează o metodă, unică la nivel european, de cuplare prin preț a regiunilor (inițiativa Price Coupling of Regions-PCR) în scopul armonizării piețelor naționale europene și creării pieței interne europene de energie electrică. Funcționarea cuplată se bazează pe algoritmul de cuplare recomandat de ACER (Euphemia), care urmărește maximizarea bunăstării sociale la nivelul întregului areal al piețelor cuplate.

Mecanismul cuplării se realizează prin intermediul operatorilor OTE-Republica Cehă și EPEX Spot (în calitate de burse membre ale inițiativei PCR), cea din urmă activând în calitate de furnizor de servicii pentru OKTE-Slovacia, HUPX-Ungaria (bursă care nu este membră PCR) și Opcom-România (membru PCR din ianuarie 2016). Operatorii acționează în calitate de Coordonatori pe baza principiului rotației.

Calculul coordonat al capacității de alocare transfrontalieră se află sub guvernanta operatorilor de transport și sistem din cele 4 țări, în conformitate cu legislația europeană, iar modelul de alocare utilizat este cel de alocare implicită pe PZU a capacității disponibile de interconexiune.

În graficul următor sunt prezentate prețurile spot medii lunare ale celor 4 piețe pentru ziua următoare implicate în mecanismul de cuplare 4M MC începând cu 1 ianuarie 2014, înainte și după debutul funcționării în regim cuplat.

Sursa: Informațiile publicate de Opcom SA – prelucrare ANRE

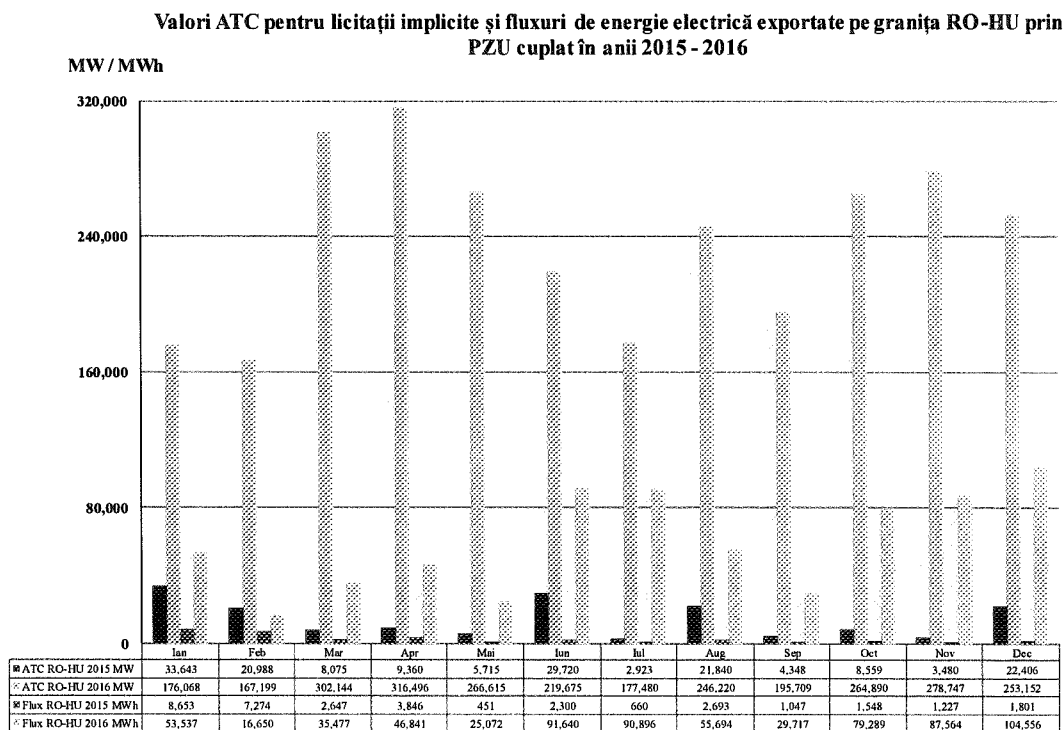
Pentru a răspunde mai bine scopului pentru care a fost implementat mecanismul de cuplare a PZU, și anume transferul de energie la nivelul și în sensul determinate de condițiile cunoscute ale producției și consumului și în funcție de prețurile din piețele cuplate, începând cu 1 ianuarie 2016 operatorii de transport din România și Ungaria, CNTEE Transelectrica SA și Mavir ZRt, urmând recomandările autorităților de reglementare din cele două state, ANRE și MEKH, au agreeat rezervarea unei cote din capacitatea de interconexiune pentru alocarea pe PZU.

Aceeași regulă a fost adoptată și pentru alocarea capacității de interconexiune pe granița cu Bulgaria.

Astfel, în fiecare lună a anului, capacitatea rezervată pentru alocarea pe PZU se determină ca diferență dintre capacitatea disponibilă de interconexiune (ATC) calculat lunar pe fiecare subperioadă și 80% din cea mai mică valoare a ATC rezultat pe subperioadele din luna respectivă, la care se adaugă capacitatea alocată la licitația anuală returnată către OTS.

Ca o particularitate pentru granița cu Ungaria, dacă 80% din cea mai mică valoare a ATC calculat lunar pe subperioade este mai mic de 80 MW, capacitatea de interconexiune pentru alocarea lunară va fi de 80% din ATC calculat pentru fiecare subperioadă, la care se adaugă capacitatea alocată la licitația anuală returnată către OTS.

În graficul următor sunt prezentate valorile ATC lunar alocat pentru export pe PZU și fluxurile de energie electrică exportate prin PZU cuplat în anii 2016 și 2015.

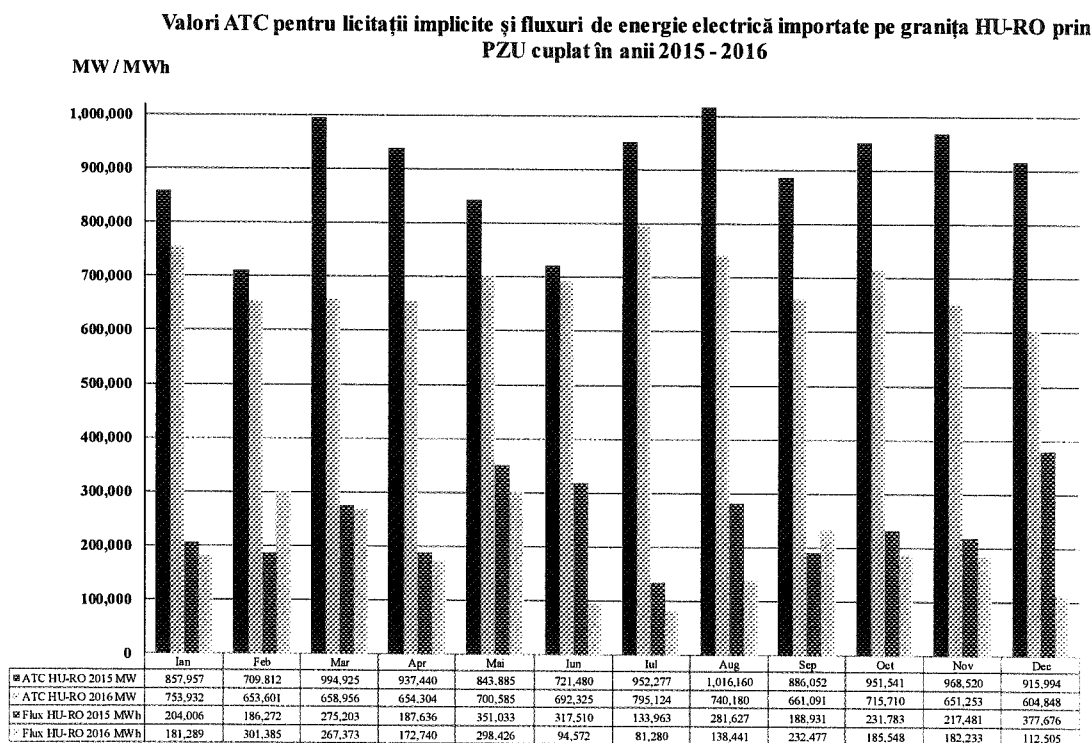

Sursa: Raportările lunare ale OPCOM SA – prelucrare ANRE

Urmare a implementării acestui mecanism de alocare a capacității de interconexiune pentru alocarea pe PZU, în anul 2016 s-a înregistrat o creștere cu cca. 1675% a ATC alocat pentru export pe PZU (de la 171.057 MW în 2015 la 2.864.395 MW în 2016) și o creștere cu cca. 419% (de la 34.146 MWh la 716.931 MWh) a fluxurilor de energie electrică exportate pe granița RO-HU prin mecanismul de cuplare, comparativ cu anul 2015.

În ceea ce privește alocarea ATC pentru licitațiile implicite pentru direcția import pe granița cu Ungaria, după aplicarea principiului de netting, au rezultat pentru anul 2016 valori semnificativ mai mici pentru ATC alocat pentru PZU cuplat.

În graficul următor sunt prezentate valorile ATC lunar alocat pentru import pe PZU și fluxurile de energie electrică importate prin PZU cuplat în anii 2016 și 2015.

Sursa: Raportările lunare ale OPCOM SA – prelucrare ANRE

Se poate remarca reducerea ATC alocat pentru import pe PZU cu cca. 77% comparativ cu anul 2015 (de la 10.756.043 MW la 8.281.909 MW), precum și reducerea fluxului de energie electrică importată prin PZU cuplat cu cca. 21% (de la 2.953.122 MWh la 2.248.269 MWh).

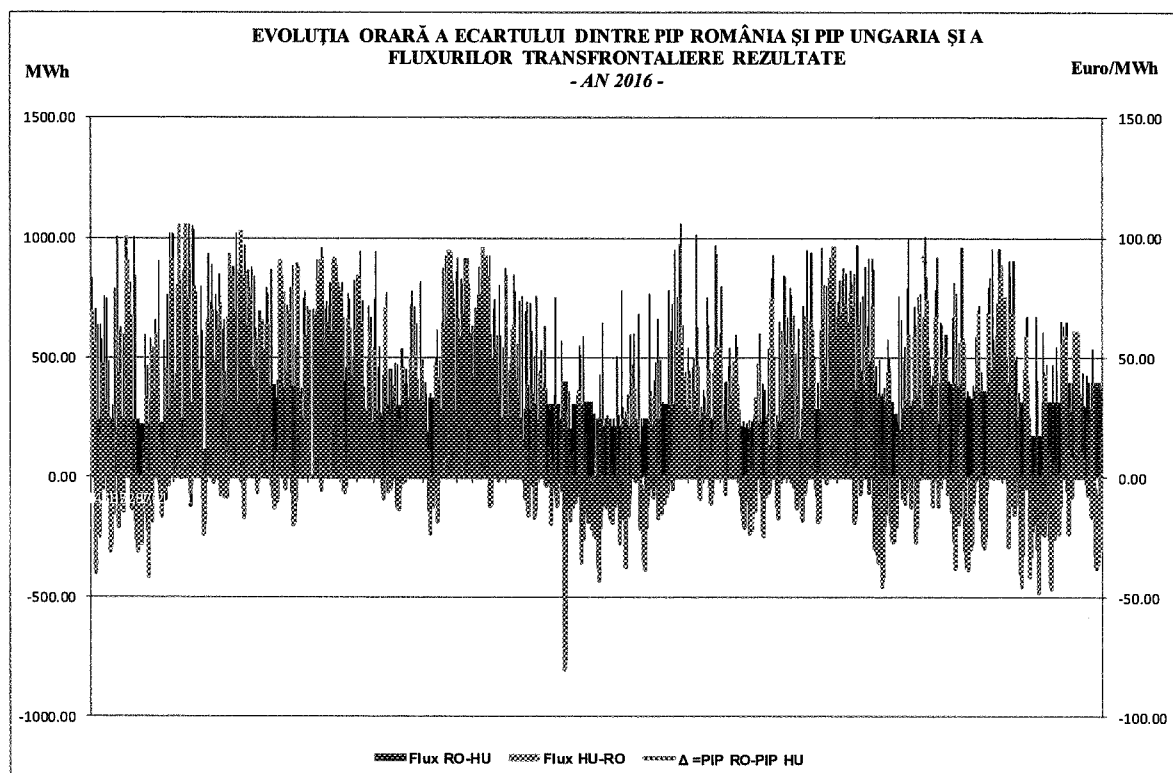
Cu toate că au existat oportunități de tranzacționare, reflectate în diferențe de preț între cele două zone, pe multe intervale orare nu s-au putut realiza schimburi transfrontaliere mai mari, datorită valorilor stabilite pentru ATC-ul orar pe cele două sensuri (export/import).

În tabelul următor este prezentată situația lunară a numărului de intervale orare în care nu s-au realizat schimburi mai mari pe cele două direcții, datorită valorilor insuficiente ale ATC-lui alocat (fluxul schimbat a fost egal cu ATC-ul orar alocat, iar diferența dintre PIP PZU din România și PIP PZU Ungaria a fost diferită de zero).

<i>Luna</i>	<i>Nr. intervale cu ATC insuficient pentru export PZU RO-HU</i>	<i>Nr. intervale cu ATC insuficient pentru import PZU HU-RO</i>
Ianuarie	178	15
Februarie	44	56
Martie	56	61
Aprilie	50	14
Mai	50	53
Iunie	226	0
Iulie	286	0
August	140	3
Septembrie	94	25
Octombrie	171	8
Noiembrie	169	32
Decembrie	274	34
Total an 2016	1738	301

Sursa: Informațiile publicate de Opcom SA – prelucrare ANRE

În continuare, se prezintă evoluția la nivel orar a diferenței dintre prețurile de închidere a PZU cuplat pe aria România și respectiv aria Ungaria, corelată cu fluxurile transfrontaliere rezultate pe granița România-Ungaria, pe ambele direcții, în anul 2016.

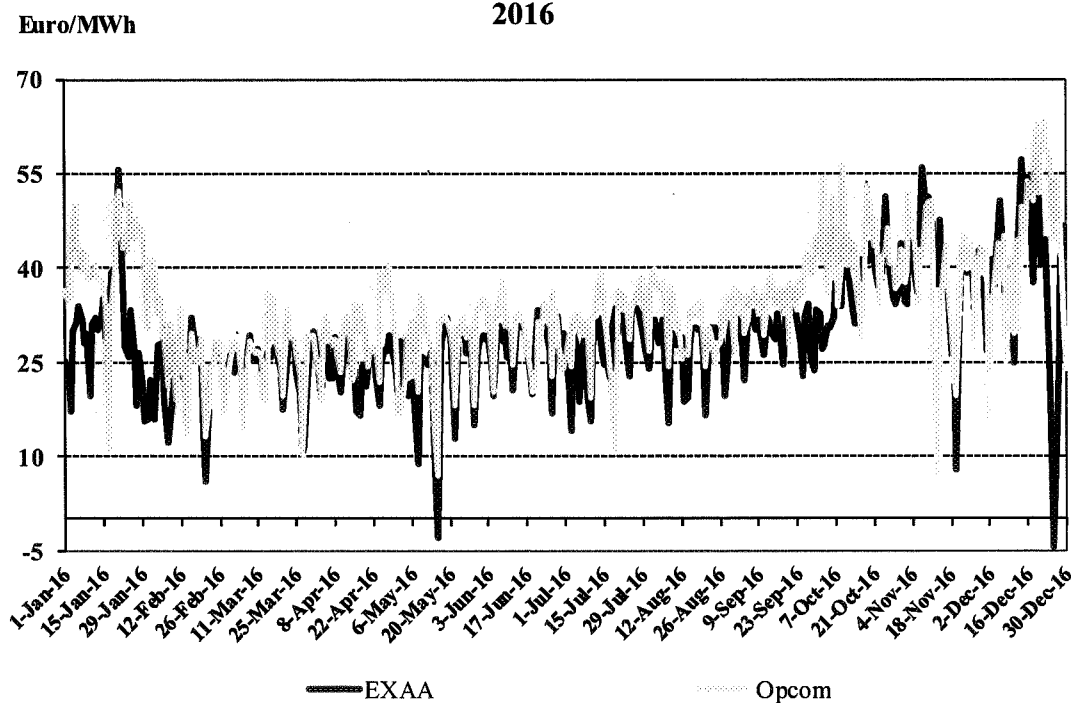

Se apreciază că prețul stabilit pe PZU în anul 2016 încorporează cu suficientă acuratețe informațiile disponibile privind nivelul resurselor și al necesarului de energie electrică corespunzătoare momentului, prezentând, totodată, volatilitatea ridicată specifică.

Indicatorul de concentrare HHI a avut valori care, în general, indică lipsa de concentrare la cumpărare (valori lunare în domeniul 408-884); pe partea de vânzare, se constată o piață cu concentrare mai mică în 9 luni din an, cu valori lunare ale HHI în domeniul 483-940, iar în lunile aprilie, august și septembrie 2016 se înregistrează o piață moderat concentrată cu valori ale HHI cuprinse între 1012 și 1290.

Din comparația prețului de închidere a PZU cu prețurile spot stabilite de alte burse de energie europene în 2016, se remarcă faptul că valorile prețurilor înregistrate de Opcom SA au fost, cu excepția unor intervale orare din lunile ianuarie, februarie, aprilie, octombrie, noiembrie și decembrie, mai mari decât cele de pe EXAA.

PRETURI SPOT MEDII ZILNICE 2016

Sursa: Raportările zilnice ale OPCOM SA și informațiile publicate de EXAA
– prelucrare ANRE

Piața intrazilnică – PI

Componentă a pieței angro, piața intrazilnică reprezintă cadrul centralizat de tranzacționare a energiei electrice organizat la nivelul operatorului pieței de energie electrică, Opcom SA, care este și contraparte și a fost creat atât în scopul ajustării portofoliului de contracte la posibilitățile de producere, necesarul de consum și tranzacțiile transfrontaliere, cât și pentru reducerea posibilelor dezechilibre. Răspunzând principiilor de nediscriminare, transparență, caracter public și centralizat, piața intrazilnică este o piață voluntară care oferă participanților instrumente-standard de tranzacționare, pentru care pot introduce oferte de vânzare și/sau cumpărare după încheierea tranzacțiilor pe PZU și până aproape de ora începerii livrării energiei electrice. Pe această piață tranzacțiile orare sunt ferme, independente și au la bază anonimizarea participanților.

Cu toate că este încă insuficient utilizată de participanții la piață, piața intrazilnică a cunoscut o evoluție pozitivă față de anul precedent în ceea ce privește volumele lunare tranzacționate, ajungând ca la sfârșitul anului să se înregistreze un volum total de 131 GWh, cu cca. 73% mai mult decât cel din 2015, valoarea anuală a tranzacțiilor fiind de cca. 16563 mii lei.

Cu un număr de 118 titulari de licență care au semnat convenția de participare la piața intrazilnică, gradul lunar de participare (numărul participanților care au introdus oferte din totalul celor înscriși) a variat între 38% (luna martie 2016) și 47% (atins în luna noiembrie 2016).

Piața de echilibrare – PE

La începutul lunii decembrie 2016, pe această piață operau 119 producători cu 232 unități dispecerizabile în exploatare comercială și 99 de Părți Responsabile cu Echilibrarea.

În tabelul următor sunt prezentate comparativ valorile anuale aferente perioadei 2006-2016 ale indicatorilor de concentrare, determinați pe baza energiei efectiv livrate de producători pe PE, pentru fiecare tip de reglaj și sens.

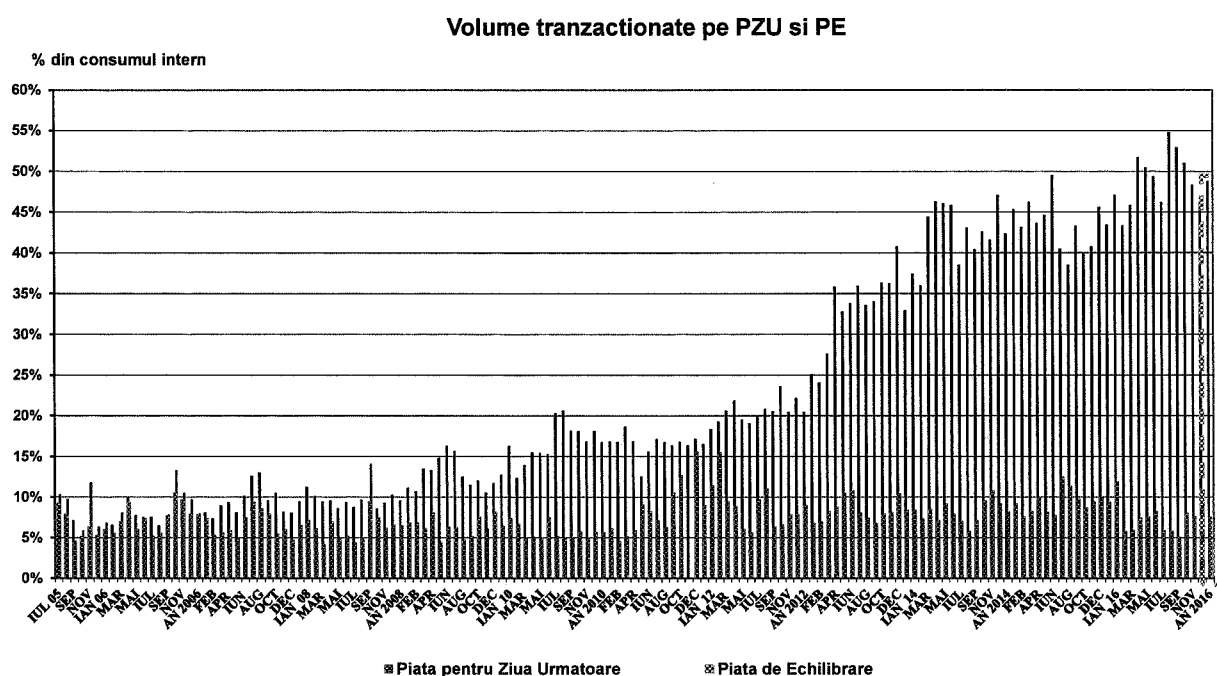
Anul	Tip reglaj	Sens reglaj	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
CI	Reglaj secundar	Crestere	80%	60%	71%	64%	68%	59%	60%	61%	59%	58%	59%
		Scădere	80%	56%	71%	64%	67%	56%	57%	58%	58%	57%	60%
	Reglaj terțiar rapid	Crestere	69%	51%	70%	55%	53%	75%	78%	67%	58%	55%	63%
		Scădere	53%	30%	38%	47%	62%	46%	53%	47%	70%	74%	56%
	Reglaj terțiar lent	Crestere	29%	29%	27%	39%	45%	30%	46%	39%	61%	37%	41%
		Scădere	31%	19%	27%	32%	34%	42%	46%	37%	63%	36%	39%
HHI	Reglaj secundar	Crestere	6510	3915	5438	4526	5067	3986	4815	4700	3495	4368	4502
		Scădere	6612	3538	5367	4501	4943	3703	4665	4423	3396	4274	4504
	Reglaj terțiar rapid	Crestere	5061	2979	5065	3543	3320	5729	6250	4841	3400	3626	4432
		Scădere	3452	1590	2319	2843	4204	2868	3926	3202	4836	5779	3942
	Reglaj terțiar lent	Crestere	2203	1769	2021	2478	2749	1679	2375	2777	3759	2997	2941
		Scădere	2582	1276	1838	2017	2089	2563	3446	2470	3959	2640	3117

Sursa: Raportările lunare ale CNTEE TRANSELECTRICA SA – prelucrare ANRE

Valorile indicatorilor de concentrare pentru anul 2016 indică și în acest an existența a unui participant dominant și o concentrare excesivă a pieței de echilibrare pentru fiecare categorie de reglaj. Față de anul anterior, volumul total tranzacționat pe PE a scăzut cu cca. 17,7%.

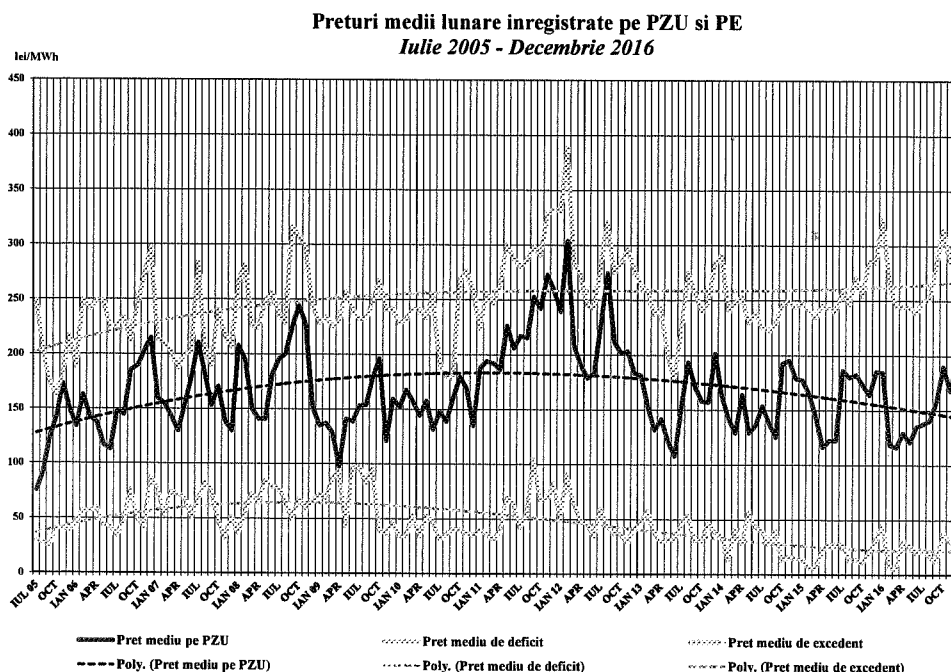
Volumele lunare s-au situat constant mult sub cele tranzacționate pe PZU, diferența dintre cele două tipuri de volume tranzacționate crescând față de situația din 2015. În majoritatea lunilor, ponderea din consumul intern a volumelor tranzacționate pe PE a fost mai mică decât cea din lunile similare din anul anterior, în doar două luni înregistrându-se ponderi de peste 10% din respectivul consum.

Cel mai important furnizor de servicii de sistem pe reglajul secundar și terțiar rapid, producătorul Hidroelectrică, a funcționat în condițiile unui an hidrologic normal, iar creșterea producției din surse regenerabile, cu caracter intermitent, ca urmare a intrării în exploatare comercială a numeroase parcuri eoliene și fotovoltaice, a condus la necesitatea echilibrării unor diferențe semnificative înregistrate pentru balanța producție–consum și încadrarea în valoarea soldului programat de către operatorul de sistem.

Sursa: Raportările lunare ale OPCOM SA și CNTEE TRANSELECTRICA SA – prelucrare ANRE

Se prezintă în continuare evoluțiile prețurilor medii lunare de decontare a dezechilibrelor înregistrate de PRE-uri (prețul de excedent și prețul de deficit) pentru perioada iulie 2005 - decembrie 2016. Valorile medii ale prețurilor de decontare pentru anul 2016 au fost de 272,19 lei/MWh, pentru prețul de deficit (cu cca 6,8% mai mare decât cel înregistrat în anul 2015) și de 23,42 lei/MWh, pentru prețul de excedent (cu cca 36,7% mai mare comparativ cu anul anterior). Se menționează că valorile precizate sunt calculate ca medie aritmetică a prețurilor orare înregistrate.

Sursa: Raportările zilnice/lunare ale OPCOM SA – prelucrare ANRE

În anul 2016, valoarea suplimentară lunară rezultată din piața de echilibrare și din decontarea dezechilibrelor PRE a avut în 4 luni din 12 valori negative, cu semnificația de cost, valoarea cumulată pe întreaga perioadă reprezentând însă un venit de 0,50 mil. lei.

Din rapoartele lunare de monitorizare transmise de OTS, rezultă că în fiecare lună au fost intervale de tranzacționare în care s-au dispus reduceri ale puterii centralelor electrice eoliene și centralelor electrice fotovoltaice înscrise ca unități dispacherizabile la piața de echilibrare, cele mai numeroase și cu valorile de putere redusă cele mai semnificative fiind înregistrate în lunile februarie-martie 2016. Motivele au fost de fiecare dată necesitatea echilibrării balanței producție-consum și încadrarea în valoarea soldului programat, în condițiile în care fuseseră epuizate celelalte posibilități de reglaj. Detaliile privind reducerile dispuse pe fiecare interval și centrală sunt oferite pe pagina de internet www.transelectrica.ro la adresa Transparență/Echilibrare și STS, pct. 21 din tabel.

Pe parcursul anului 2016, CNTEE Transelectrica SA a identificat patru participanți la piața de echilibrare care au îndeplinit condiția de publicare a ofertelor și tranzacțiilor, conform prevederilor art. 4 din Ordinul ANRE nr. 33/2012 și ale art. 7 din Ordinul ANRE nr. 60/2013. Astfel, ca urmare a depășirii limitei de 40% din volumul tranzacțiilor pentru un tip de reglaj și sens pe parcursul a 3 luni consecutive, au fost publicate ofertele și tranzacțiile producătorilor Hidroelectrica (în toate cele 12 luni), Romgaz (luna ianuarie 2016 și perioada august-decembrie 2016), CE Hunedoara (perioada iunie-octombrie 2016) și OMV Petrom (perioada septembrie-decembrie 2016). Detaliile sunt publicate pe pagina de internet www.transelectrica.ro la adresa Transparență/Echilibrare și STS, pct. 19 din tabel.

Piața serviciilor tehnologice de sistem

În vederea menținerii siguranței în funcționarea Sistemului Energetic Național și a calității energiei electrice transportate la parametri solicitați de normele în vigoare, a fost organizată piața de servicii tehnologice de sistem (STS). Prin intermediul acesteia, operatorul de transport și sistem CNTEE Transelectrica S.A. contractează rezerve destinate reglajului secundar frecvență-putere și respectiv rezerve de putere corespunzătoare reglajului terțiar rapid și terțiar lent, de la producători calificați pentru acest tip de serviciu.

Participanții care dețin o licență de producere se pot înscrie la licitațiile pentru achiziția STS și pot face oferte pe portofoliul de unități dacă sunt înscrși la piața de echilibrare, fac parte dintr-o parte responsabilă cu echilibrarea și dețin unități dispecerizabile calificate din punct de vedere tehnic de CNTEE Transelectrica S.A. Producătorii care furnizează STS au obligația contractuală să ofere pe piața de echilibrare, în fiecare interval orar, energia de reglaj aferentă cantităților de STS contractate, caz în care se consideră că respectivele cantități au fost realizate. Acestea se plătesc de către CNTEE Transelectrica S.A. la prețul de contract, în timp ce pentru cele nerealizate, furnizorii de STS sunt cei care plătesc către CNTEE Transelectrica S.A. o penalizare la un preț dublu față de prețul din contract.

Participanții la piața de echilibrare care au furnizat STS în lunile din 2016 au fost Hidroelectrica, CE Oltenia, CE Hunedoara, OMV Petrom, Electrocentrale București, Romgaz, Electrocentrale Galați, Veolia Energie Prahova, Veolia Energie Iași, Bepco și Electroenergy Sud.

Aceștia au participat la piața de STS atât pe componenta reglementată, încheind contracte în baza cantităților și prețurilor reglementate stabilite prin deciziile președintelui ANRE, cu respectarea prevederilor HG nr. 138/2013 cu modificările din HG nr. 941/2014, cât și pe componenta concurențială, pe contracte cu cantități și prețuri rezultate în urma licitațiilor lunare și săptămânale organizate de CNTEE Transelectrica S.A.

La nivelul anului 2016, cantitățile totale achiziționate (reglementat și prin licitație) de CNTEE Transelectrica S.A. pentru asigurarea rezervelor de reglaj au fost, comparativ cu cele din anul precedent, mai mari cu 1,6% pentru rezerva secundară și respectiv 3,5% pentru rezerva terțiară rapidă și cu 11,2% mai mici în cazul rezervei terțiare lente.

Cantitățile achiziționate reglementat au scăzut față de anul 2015, în special în cazul rezervei secundare și terțiare rapide (cu 77,1% respectiv 63,5%), diferența până la necesarul UNO-DEN fiind achiziționată pe componenta concurențială, care în 2016 a fost mai mare pentru toate tipurile de rezerve.

Singurul producător care a primit în 2016 decizii de cantități reglementate pentru rezerva secundară și rezerva terțiară rapidă a fost CE Hunedoara, cu tarife reglementate de 73,32 lei/h*MW în perioada ianuarie-iunie 2016 și 81,45 lei/h*MW în iulie-decembrie 2016 pentru rezerva secundară, iar pentru

rezerva terțiară rapidă cu tarife de 35,25 lei/h*MW în perioada ianuarie-iunie 2016 și 29,38 lei/h*MW în perioada iulie-decembrie 2016.

Pentru rezerva terțiară lentă, ANRE a emis decizii de cantități reglementate pentru mai mulți producători, cu valori diferite ale tarifelor aplicate. Astfel, dacă pentru CE Hunedoara, care a primit decizii de cantități reglementate pe acest tip de rezervă pentru toate lunile din an, tariful reglementat a fost de 33,13 lei/h*MW în primele 6 luni și 27,21 lei/h*MW în ultimele 6 luni, pentru ceilalți producători au fost emise decizii doar pentru primele 2 luni din 2016, cu tarife reglementate de 28,39 lei/h*MW pentru CE Oltenia, 25,82 lei/h*MW pentru Veolia Termo Prahova, 25,10 lei/h*MW pentru Electrocentrale București și 24,60 lei/h*MW pentru Electrocentrale Galați.

Prețurile rezultate în urma desfășurării licitațiilor pentru rezerva de reglaj secundar au variat pe parcursul anului, cu valori mai mari în perioada ianuarie-aprilie 2016 față de cele rezultate în urma licitațiilor din perioada mai-decembrie 2016, deși cantitățile achiziționate prin licitație pe acest tip de rezervă au fost similare; intervalul de variație a prețurilor înregistrate a fost de 28,97-87,83 lei/h*MW. În cazul rezervei terțiare rapide plaja de variație a prețurilor este mai mică, situându-se în intervalul 23,81-40,43 lei/h*MW; în primul semestru al anului prețurile stabilite în urma licitațiilor au variat în jurul valorilor de 35-40 lei/h*MW pentru ca în a doua parte a anului acestea să scadă, chiar și sub 30 lei/h*MW. Pentru achiziția cantităților de rezervă terțiară lentă, prețurile stabilite în urma licitațiilor au variat în intervalul 4,99-20 lei/h*MW.

În tabelul următor sunt prezentați indicatorii de concentrare care caracterizează piața STS la nivelul anului 2016, calculați pe baza informațiilor transmise de CNTEE Transelectrica S.A.

Anul 2016		Rezerva secundară	Rezervă terțiară rapidă	Rezervă terțiară lentă
Componenta reglementată	Cantitate contractată (h*MW)	175.680	175.680	4.775.040
	C1 (%)	84,9	99,7	84,6
	C3 (%)	100,0	100,0	95,6
Componenta concurențială	Cantitate contractată (h*MW)	3.791.020	6.185.210	1.762.560
	C1 (%)	65,1	82,6	71,0
	C3 (%)	96,9	93,7	99,7
	HHI	5092	6899	5459

Sursa: Raportările lunare ale CNTEE TRANSELECTRICA SA – prelucrare ANRE

La nivelul anului 2016, gradul de concentrare calculat pentru toate cele 3 tipuri de rezerve de reglaj achiziționate de CNTEE Transelectrica SA rămâne ridicat pe ambele tipuri de componente.

Pe componenta reglementată, participantul dominant pentru toate tipurile de rezerve a fost CE Hunedoara, o parte din cantitățile pentru rezerva secundară și terțiară rapidă fiind cesonate producătorului hidro. Pentru rezerva terțiară lentă, au primit decizie de contractare a cantităților reglementate în perioada ianuarie-februarie 2016 și alți 4 producători (CE Oltenia, Electrocentrale București, Electrocentrale Galați și Veolia Termo Prahova). În celelalte luni din an, CE Hunedoara a fost singurul furnizor de rezervă terțiară lentă care a primit cantități reglementate prin decizie a președintelui ANRE.

Pe componenta concurențială, ca și în anul precedent, dominantă a fost achiziția de la producătorul Hidroelectrică pentru rezerva secundară și cea terțiară rapidă și cea de la Romgaz în cazul rezervei terțiare lente. Față de participantul dominant, la licitațiile organizate au mai participat 4 producători în cazul rezervei secundare, 8 în cazul terțiarei rapide și 3 în cazul terțiarei lente, ponderile cantităților câștigate pentru furnizarea de servicii tehnologice de sistem fiind însă mult mai mici.

Detaliile sunt publicate pe pagina de internet www.transelectrica.ro la adresa Transparență/Echilibrare și STS, pct. 17 din tabel.

Alocarea capacităților de interconexiune

Alocarea capacităților de transfer pe liniile de interconexiune ale SEN cu sistemele energetice vecine se desfășoară în vederea realizării tranzacțiilor de import/export și tranzit de energie electrică. Pe granițele României cu Ungaria, Bulgaria și Serbia alocarea capacităților se realizează prin mecanisme de piață, bilateral coordonat pe ambele direcții, pentru 100% din capacitatea de alocare, prin licitații pe termen lung (anuale și lunare) și termen scurt (zilnice și intra-zilnice) explicite sau implicite, în funcție de graniță și orizontul de timp.

Pe granița României cu Ungaria, licitațiile pentru alocarea pe termen lung se desfășoară explicit și sunt organizate de MAVIR (OTS-ul din Ungaria) pornind de la Regulile de Alocare pe Termen Lung Armonizate (HAR UE). Licitatiile intra-zilnice se desfășoară tot explicit și se află în organizarea CNTEE Transelectrica SA, în timp ce în cazul licitațiilor zilnice alocarea capacității de interconexiune se realizează implicit, determinată de funcționarea Pieței pentru Ziua Următoare din România în regim cuplat cu piețele spot din Republica Cehă, Slovacia și Ungaria (proiectul 4M MC); în cazul unei situații de decuplare a celor 4 piețe pentru ziua următoare, alocarea de capacitate se realizează prin licitații zilnice explicite, organizate de MAVIR (așa-numitele licitații umbră).

Pe granița României cu Bulgaria, alocarea de capacitate este de tip explicit pentru toate orizonturile de timp; organizatorul licitațiilor pentru alocarea pe termen lung este CNTEE Transelectrica SA, iar pentru licitațiile zilnice este ESO-EAD (OTS-ul din Bulgaria). Ca urmare a modificării regulilor de piață din

Bulgaria, care nu permit efectuarea de schimburi transfrontaliere intra-zilnice, începând cu noiembrie 2014 acest tip de licitații nu a mai fost organizat.

Pe granița României cu Serbia, alocarea de capacitate este de tip explicit, licitațiile pe termen lung fiind în sarcina EMS (OTS-ul din Serbia), iar cele pe termen scurt (zilnice și intra-zilnice) fiind organizate de CNTEE Transelectrica SA.

Pentru licitațiile organizate pe granițele cu Ungaria și Bulgaria, s-a convenit pentru anul 2016 rezervarea unui anumit procent din capacitatea de transport transfrontalieră pentru licitațiile pe termen scurt (alocarea pe PZU), capacitatea oferită la licitațiile lunare fiind calculată după o formulă publicată. Astfel, în fiecare lună a anului, capacitatea rezervată pentru alocarea pe PZU se determină ca diferență dintre capacitatea disponibilă de interconexiune (ATC) calculat lunar pe fiecare subperioadă și 80% din cea mai mică valoare a ATC rezultat pe subperioadele din luna respectivă, la care se adaugă capacitatea alocată la licitația anuală returnată către OTS. Tot începând cu acest an, pe granițele cu Ungaria și Bulgaria a fost introdus principiul UIOSI („use it or sell it” – „ce nu folosești, vinzi”), principiu în baza căruia capacitatea de interconexiune corespunzătoare drepturilor fizice de transport nenominalizate pentru alocarea pentru ziua următoare se returnează operatorului de transport și sistem în schimbul unei remunerări.

Ca o particularitate pentru granița cu Ungaria, dacă 80% din cea mai mică valoare a ATC calculat lunar pe subperioade este mai mic de 80 MW, capacitatea de interconexiune pentru alocarea lunară va fi de 80% din ATC calculat pentru fiecare subperioadă, la care se adaugă capacitatea alocată la licitația anuală returnată către OTS.

Pe granița cu Ucraina, alocarea capacităților de interconexiune se desfășoară prin licitații explicite pe termen lung, utilizarea acestor capacități fiind condiționată de acordul scris al Ukrenergo (OTS-ul din Ucraina). Pe granița cu Republica Moldova, exportul de energie electrică s-a realizat în insulă de consum, cu acordul distribuitorului din zonă.

Stabilirea valorii ATC disponibile (capacitate disponibilă de interconexiune) pentru licitațiile zilnice și intra-zilnice (organizată pentru șase sesiuni de licitație) utilizează principiul de “netting”, iar participanții sunt obligați să respecte principiul parteneriatului exclusiv (1:1). Moneda de tranzacționare este euro.

Din datele publicate pe pagina de internet www.transelectrica.ro și comunicate de CNTEE Transelectrica S.A. în rapoartele lunare de monitorizarea piețelor de energie electrică administrate, reiese faptul că, la licitația organizată în vederea alocării anuale a capacității de interconexiune, cele mai mari prețuri s-au înregistrat pe direcția export. Dacă în urma licitațiilor anuale organizate pentru granița cu Ungaria și respectiv Serbia, prețurile au fost ușor scăzute față de valorile anului trecut, dar peste nivelul de 4 euro/h*MW, pe granița cu Bulgaria, acest preț a crescut de la 2,88 euro/h*MW în 2015 la 4,47 euro/h*MW în 2016. La import, interesul participanților pentru obținerea de capacitate la nivel anual a fost scăzut, fapt dovedit de prețurile foarte mici, sub 1 euro/h*MW pe toate granițele.

Prețurile stabilite în urma licitațiilor lunare au variat și în acest caz în funcție de direcție. Dacă la import, prețurile lunare au fost de cele mai multe ori sub 1 euro/h*MW (dar diferite de zero), la export, acestea au variat între 0,45-6 euro/h*MW pe granița cu Ungaria, în intervalul 0,23-4,75 euro/h*MW pe granița cu Serbia și respectiv în intervalul 0,86-3,67 euro/h*MW pe granița cu Bulgaria.

Prețurile stabilite la licitațiile explicite zilnice, organizate pe granițele cu Bulgaria și Serbia, au fost, în general, mai mici la import decât la export; pe granița cu Serbia, deși prețurile au avut valori reduse atât la export cât și la import, în luna martie 2016 s-au înregistrat maxime de peste 9 euro/h*MW pe ambele direcții. Pe granița cu Bulgaria, interesul participanților pentru rezervarea de capacitate de interconexiune pe direcția export a fost mai mare în toate lunile, înregistrându-se maxime cuprinse în intervalul de 7,69-30,33 euro/h*MW, aproximativ în aceeași plajă de valori ca și maximele orare din anul anterior. La licitația zilnică implicită organizată pe granița cu Ungaria, poziția netă ca rezultat al funcționării cuplate în mecanismul 4M MC a fost preponderent de import pe direcția Ungaria-România, (excepție făcând luna decembrie 2016), iar numărul intervalelor orare pe care fluxul de energie electrică pe liniile de interconexiune a fost dinspre Ungaria spre România a reprezentat cca. 62% din numărul total de intervale orare din an. Cu excepția valorilor maxime și minime ale prețului orar de congestie înregistrate în 2016 la acest tip de licitație (80,38 euro/ h*MW în iunie 2016 și respectiv 13,52 euro/h*MW în aprilie 2016), valorile orare maxime din celelalte luni au variat într-un interval apropiat valorilor 18-48 euro/ h*MW.

La licitațiile intra-zilnice organizate pe granițele cu Ungaria și Serbia, prețurile orare au fost în majoritatea intervalelor orare din an nule, valorile capacităților orare solicitate fiind mai mici decât cele oferite, cu excepția câtorva intervale orare din luna aprilie 2016, când prețul înregistrat pe acest tip de licitație pe granița cu Serbia la export a fost de 10,18 euro/ h*MW, toată capacitatea oferită fiind astfel alocată și, de asemenea, pe un interval orar din februarie 2016, când prețul a atins 10 euro/ h*MW la export pe granița cu Ungaria.

La nivelul anului 2016, cele mai mari valori medii anuale ale gradului de utilizare a capacității totale alocate pe o graniță și direcție în urma licitațiilor (calculat ca raport dintre energia aferentă schimburilor comerciale notificate și energia corespunzătoare capacității totale alocată de partea română și vecină către toți participanții) s-au înregistrat la export, pe granițele cu: Bulgaria (77,54%), Serbia (71,11%) și Ungaria (65,84%). La import, utilizarea a fost mai redusă indiferent de graniță, cea mai mare valoare medie anuală înregistrându-se pe granița cu Ungaria (33,33%).

Cele mai ridicate valori ale gradului de utilizare a capacității alocate la licitațiile pe termen lung au fost la export, pe granița cu Bulgaria (83,51%), cu Serbia (77,36%) și respectiv cu Ungaria (60,57%), în timp ce la import, indiferent de graniță, utilizarea capacității de alocare câștigate la acest tip de licitații a fost redusă (10,44% pe granița cu Serbia, 4,46% pe cea cu Bulgaria și cea mai redusă, 1,46% pe granița cu Ungaria).

Calculat drept raport între schimburile comerciale totale pe termen lung și scurt și valoarea NTC, gradul de utilizare a capacității de interconexiune a avut valori ridicate atât la export cât și la import. Cel mai

mare grad de utilizare a fost înregistrat tot pe granița cu Bulgaria (90,18%), urmată de granița cu Serbia (81,27%) și respectiv Ungaria (62,19%). În schimb, la import, utilizarea capacității a fost superioară pe granița cu Ungaria (41,14%) față de cea înregistrată pe granița cu Serbia (29,21%) sau pe cea cu Bulgaria (19,55%).

În urma procesului de alocare a capacității de interconexiune, peste 89% din veniturile obținute de CNTEE Transelectrica SA au provenit, ca și în anul precedent, din licitațiile pe termen lung (anual și lunar), valorile cele mai mari înregistrându-se din licitațiile pentru alocarea capacității pe direcția export pe granițele cu Ungaria, Serbia și Bulgaria. Veniturile din licitațiile zilnice au reprezentat cca. 11% din totalul veniturilor obținute la nivel de an de CNTEE Transelectrica SA pe această piață, cea mai mare parte a acestora realizându-se din veniturile determinate de congestiile pe granița cu Ungaria, pe direcția export în urma alocării zilnice implicite. Calculul acestor venituri rezultă și în urma aplicării principiului UIOSI pe granițele cu Ungaria și Bulgaria prin care au fost remunerați acei titulari ai drepturilor de transport pe termen lung (participanți la piață) pentru drepturile fizice de transport nenominalizate la licitațiile pe termen lung și realocate la licitațiile zilnice.

În cazul alocării implicite pentru ziua următoare, remunerarea capacităților nenominalizate se face la marja de piață, reprezentată de ecartul dintre prețul de închidere a pieței spot din România și cel din Ungaria pentru intervalul orar vizat în cazul în care diferența de preț este pozitivă în direcția de reducere a drepturilor de transport pe termen lung. În cazul alocărilor zilnice explicite, pe granița cu Bulgaria, prețul aplicat este prețul de închidere al pieței pentru ziua următoare din România.

Veniturile din licitațiile intra-zilnice s-au realizat în 4 din cele 12 luni și au avut valori nesemnificative.

Valori semnificative în cazul remunerărilor privind drepturile fizice de transport nenominalizate s-au înregistrat în special pe granița cu Ungaria (cca. 90% din valoarea totală la nivel de an plătită participanților la licitațiile de capacitate pe granița cu Ungaria), cu precădere pe direcția export. Tot pe aceeași direcție de export s-au înregistrat și cele mai importante sume cu care au fost remunerați titularii drepturilor fizice de transport pe granița cu Bulgaria în aproape toate lunile din 2016.

Piața cu amănuntul de energie electrică

În anul 2016, pe piața cu amănuntul au activat 105 furnizori, dintre care 21 dețin și licență de producere și 5 furnizori de ultimă instanță (FUI).

Energia electrică furnizată de FUI a fost de 13533 GWh, înregistrând o scădere de 4,2% față de anul 2015, în condițiile creșterii consumului final total cu cca. 1,3%.

În ceea ce privește analiza evoluției structurii consumului de energie electrică la clienții finali, calculată pe baza datelor prelucrate de ANRE, din datele prezentate în tabelul alăturat, se constată următoarele:

	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%
Consumatori alimentati in regim reglementat*	23416	51%	23046	55%	21365	49%	20289	44%	20779	45%	18966	43%	15213	34%	14128	31%	13533	29%
Casnici	10376	23%	10990	26%	11246	26%	11590	25%	11987	26%	11670	27%	11626	26%	12005	26%	12054	26%
Necasnici	13040	28%	12057	29%	10119	23%	8699	19%	8792	19%	7296	17%	3587	8%	2123	5%	1479	3%
Consumatori alimentati in regim concurential	22414	49%	18536	45%	22075	51%	25525	56%	25105	55%	24805	57%	29235	66%	32128	69%	33344	71%
Casnici		0%		0%		0%		0%		0%		0%		0%		0%		0%
Necasnici	22414	49%	18536	45%	22075	51%	25525	56%	25105	55%	24805	57%	29235	66%	32128	69%	33344	71%
Consum final total	45830	100%	41583	100%	43440	100%	45814	100%	45884	100%	43771	100%	44448	100%	46256	100%	46877	100%

*Nota 1: segmentul reglementat include și energia electrică furnizată clienților finali la tarife CPC pentru anul 2012 și 2013

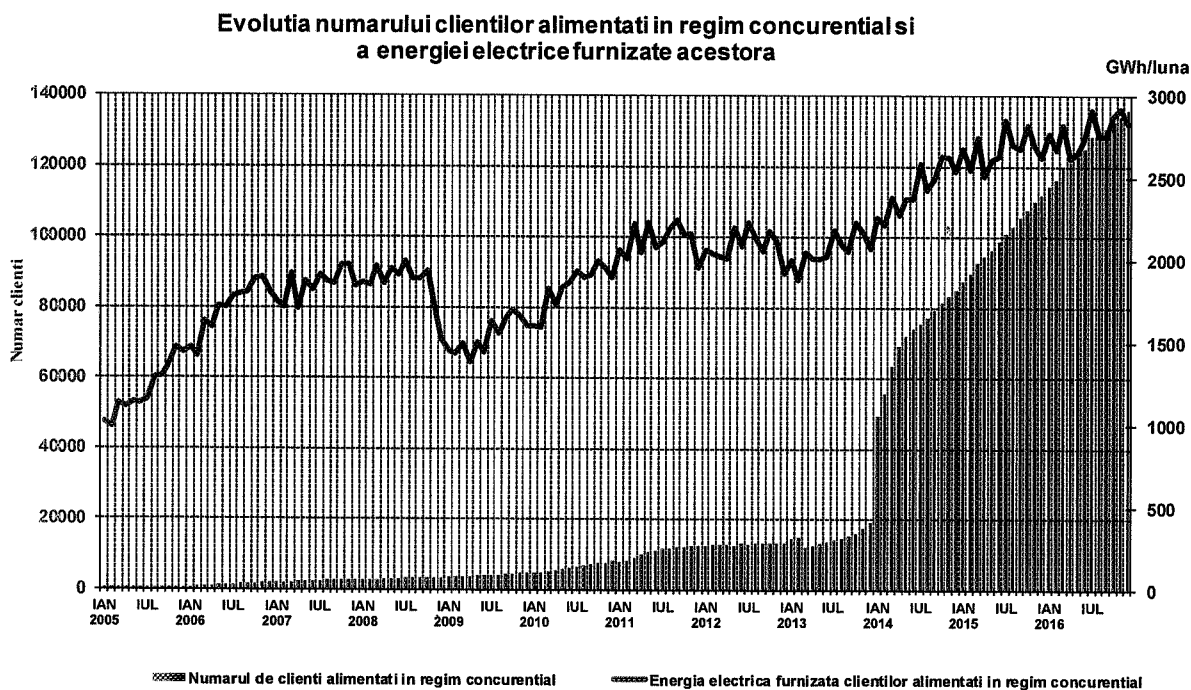
*Nota 2: segmentul reglementat include energia electrică furnizată clienților finali în regim de SU și UI pentru anii 2014, 2015 și 2016

Sursa: Raportările lunare ale furnizorilor – prelucrare ANRE

- consumul final de energie electrică înregistrat în anul 2016 a crescut cu 1,3% față de nivelul înregistrat în anul anterior;
- creșterea cu 0,4% a consumului casnic în anul 2016, față de anul 2015, dar cu menținerea ponderii acestuia în structura de consum;
- creșterea cu cca 3,8% a consumului clienților noncasnici care și-au schimbat furnizorul față de anul 2015 și creșterea ponderii acestuia în consumul final;
- scăderea consumului clienților noncasnici alimentați în regim de serviciu universal și de ultimă instanță cu cca. 30,3% în anul 2016 față de anul 2015, precum și scăderea ponderii acestuia în consumul final.

În decembrie 2016, pe piața concurențială erau prezenți 136046 de clienți noncasnici, energia electrică furnizată lor în anul 2016 fiind de 33344 GWh.

Evoluția numărului de clienți cărora li se furnizează energie în regim concurențial este prezentată grafic de la începutul procesului de deschidere a pieței. După cum se constată, numărul de clienți care și-au exercitat dreptul de alegere a furnizorului de energie electrică a înregistrat o creștere puternică și în anul 2016. Energia electrică furnizată acestora a variat de la o lună la alta, înregistrându-se valori mai mari sau egale cu 2600 GWh. Începând cu luna ianuarie 2011, energia electrică furnizată include și cantitatea de energie electrică autofurnizată la alte locuri de consum de producătorii dispecerizabili ale căror cantități autofurnizate au depășit 200 GWh în anul anterior.

Sursa: Raportările lunare ale furnizorilor – prelucrare ANRE

Valorile indicatorilor de concentrare a pieței concurențiale cu amănuntul în perioada 2007-2016 prezentați în tabelul următor evidențiază evoluția pozitivă a acestora, în menținerea lipsei concentrării. Anul 2016 se caracterizează printr-o piață neconcentrată, determinată de numărul mare de furnizori care au concurat pe această piață și de divizarea acestora ca putere de piață.

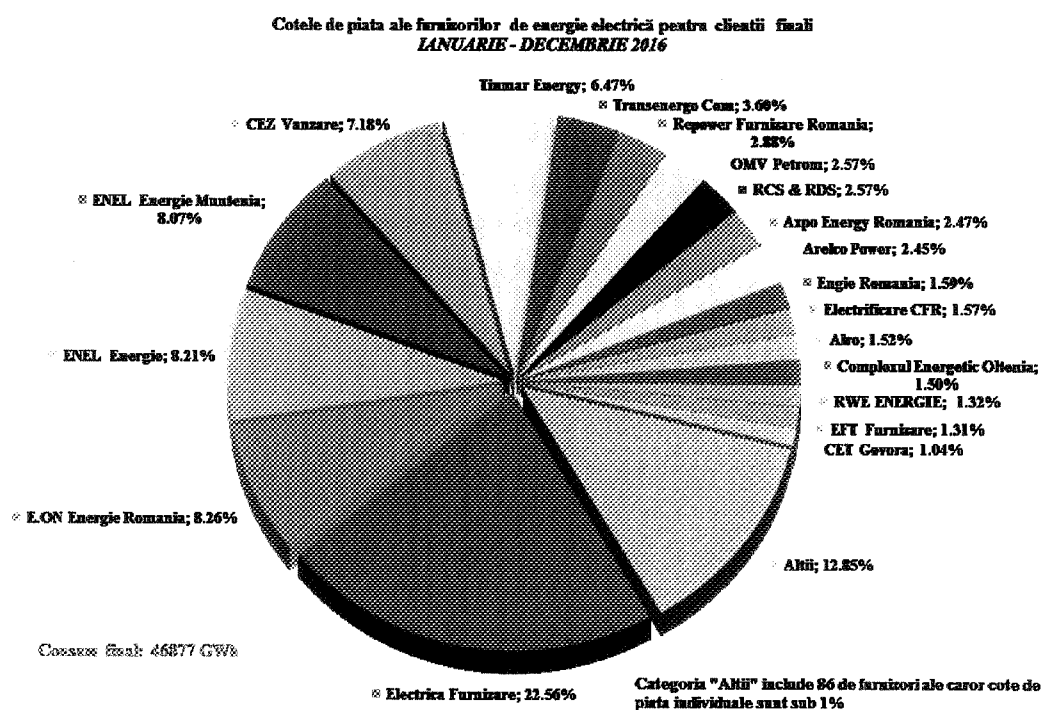
Anul	C1	HHI
2007	19%	904
2008	17%	659
2009	16%	669
2010	14%	562
2011	13%	467
2012	12%	530
2013	12%	570
2014	13%	557
2015	15%	548
2016	16%	572

Deși pe ansamblul pieței concurențiale cu amănuntul de energie electrică, indicatorii arată o piață neconcentrată, la nivelul categoriilor de consum ale acestora se constată că lipsa de concentrare se păstrează doar pentru categoriile *IC*, *ID*, *IE*, *IF* și *Alții*, în timp ce la categoriile *IA* și *IB* se înregistrează un nivel moderat de concentrare.

Indicatori - An 2016	Categorie consumator							Total PAM conc
	IA	IB	IC	ID	IE	IF	Alții	
C1 - % -	29	26	20	15	16	18	16	16
C3 - % -	61	50	39	32	27	35	35	32
HHI	1665	1203	806	607	711	977	935	572
Consum - GWh -	1031	4178	3582	8035	4969	2439	9111	33344
NR. FURNIZORI	75	86	74	71	36	21	20	105
nr. furnizori de ultimă instanță	5	5	5	5	5	3	3	5
nr. furnizori concurențiali	55	67	56	58	28	15	11	79
nr. producători	15	14	13	8	3	3	6	21

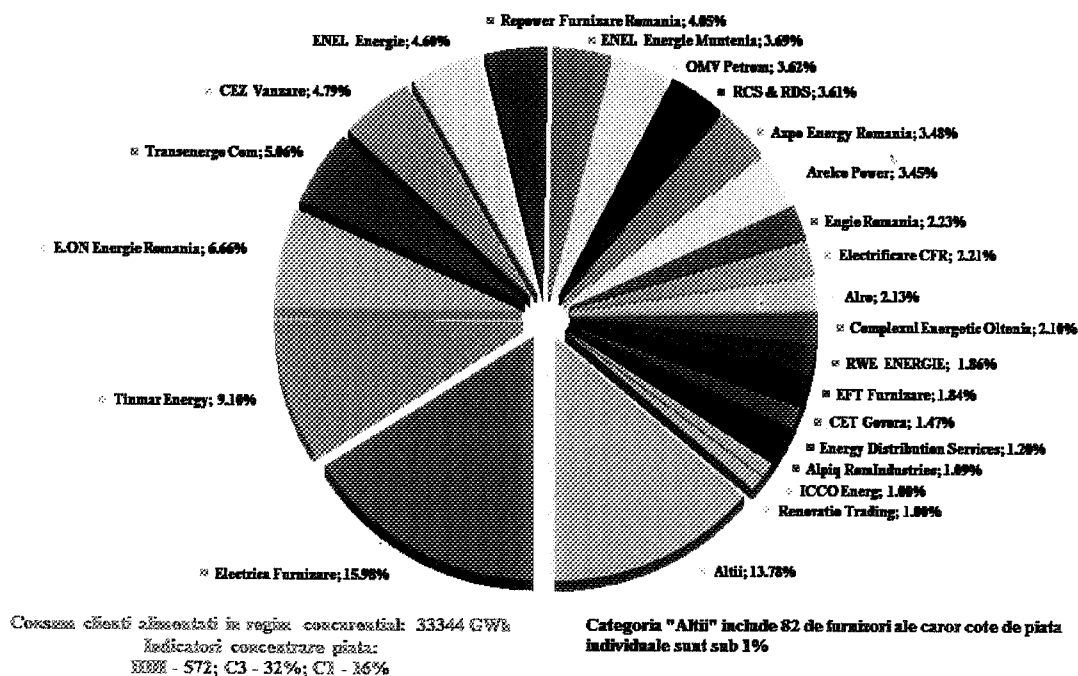
Sursa: Raportările lunare ale furnizorilor – prelucrare ANRE

În graficele următoare sunt prezentate cotele de piață pentru anul 2016 ale furnizorilor clienților finali, calculate pentru întreaga piață cu amănuntul de energie electrică (primul grafic) și respectiv pentru componenta concurențială a pieței cu amănuntul (cel de-al doilea grafic).

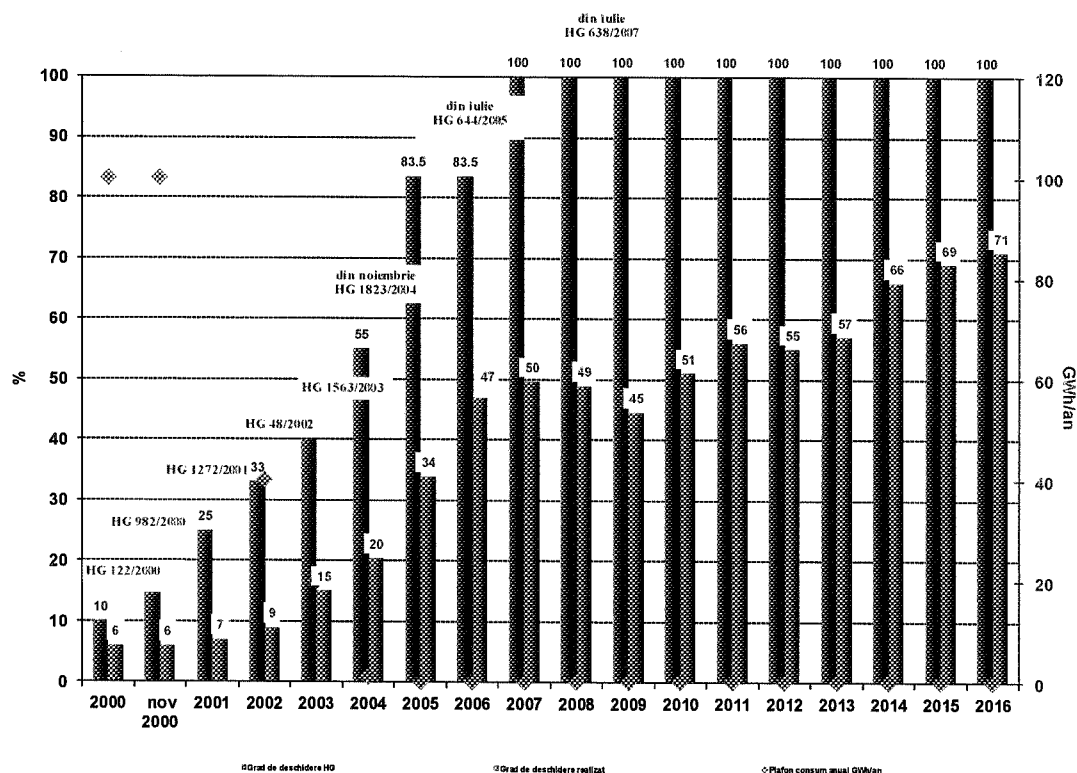
Sursa: Raportările lunare ale furnizorilor – prelucrare ANRE

Cote de piata ale furnizorilor pe piata concurentiala
IANUARIE - DECEMBRIE 2016

Sursa: Raportările lunare ale furnizorilor – prelucrare ANRE

Evolutia deschiderii pietei de energie electrica

Sursa: Raportările lunare ale furnizorilor – prelucrare ANRE

Tabelul următor prezintă prețurile medii de vânzare a energiei electrice realizate pentru fiecare categorie de clienți noncasnici alimentați în regim concurențial. Se constată că prețul mediu a scăzut față de anul 2015, când a avut valoarea de 276,06 lei/MWh.

Categorie clienți noncasnici	Consum (MWh)	Pret mediu (lei/MWh)
IA	1,031,192.40	379.28
IB	4,178,101.98	348.04
IC	3,582,056.85	293.61
ID	8,034,581.36	273.11
IE	4,968,697.75	240.67
IF	2,438,797.18	226.38
Altii	9,110,774.10	204.44
Total	33,344,201.617	260.97

Prețul mediu de vânzare a rezultat din împărțirea valorii totale a veniturilor furnizorului din vânzările către o anumită categorie de consumatori (inclusiv contravaloarea serviciilor asigurate: transport TG, transport TL, servicii de sistem, distribuție, decontare piață, dezechilibre, taxe agregare PRE, măsurare), la cantitatea totală de energie electrică vândută respectivei categorii. Prețurile nu conțin TVA, accize sau alte taxe.

Încadrarea consumatorilor în categorii s-a realizat pe baza prognozei anuale de consum a acestora, în conformitate cu prevederile Directivei 2008/92/EC. Tabelul următor detaliază intervalele de consum corespunzătoare fiecărei categorii în parte.

Categorii consumatori necasnici	Consum anual cuprins in intervalul (MWh):	
Banda - IA		<20
Banda - IB	20	<500
Banda - IC	500	<2000
Banda - ID	2000	<20000
Banda - IE	20000	<70000
Banda - IF	70000	<=150000
Altii	>150000	

Contracte reglementate de vânzare-cumpărare energie electrică și tarifele aplicate clienților finali de FUI, pentru anul 2016

➤ Contracte reglementate de vânzare-cumpărare energie electrică

1. Prețurile și cantitățile din contractele reglementate de vânzare-cumpărare a energiei electrice pe anul 2016 au fost stabilite la sfârșitul anului 2015, în conformitate cu prevederile Metodologiei de stabilire

a prețurilor pentru energia electrică vândută de producători pe bază de contracte reglementate și a cantităților de energie electrică din contractele reglementate încheiate de producători cu furnizorii de ultimă instanță, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 83/20.11.2013, cu modificările și completările ulterioare.

Ținând cont de prevederile Metodologiei aprobate prin Ordinul ANRE nr. 83/2013, cantitatea de energie electrică prognozat a fi furnizată la tarife reglementate în anul 2016 a fost asigurată prin preluarea pe contracte reglementate numai a unor cantități de energie electrică produse de grupuri/centrale hidroelectrice și nuclearelectrice, astfel:

- de la S.C. Hidroelectrică S.A. : 2,7 TWh, la un preț mediu de 120,03 lei/MWh (aproximativ egal cu prețul mediu din contractele reglementate aferente anului 2015) – prin Decizia ANRE nr. 2561 din 16.12.2015;
- de la S.N. Nuclearelectrică S.A. : 1,5 TWh, la un preț mediu de 162,71 lei/MWh (cu 2,6% mai mare decât prețul mediu din contractele reglementate aferente anului 2015) – prin Decizia ANRE nr. 2562 din 16.12.2015,

La stabilirea prețurilor reglementate aprobate pentru anul 2016 s-a avut în vedere faptul că, începând cu anul 2015, conform prevederilor Legii nr.11/2015 privind aprobarea OUG 102/2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 24 din 13 ianuarie 2015, impozitul pe construcții s-a redus de la 1,5% la 1%. Deoarece în calculul prețurilor reglementate aprobate pentru anul 2015 a fost inclus costul justificat aferent impozitului pe construcții la valoarea de 1,5% conform prevederilor OUG nr. 102/15.11.2013 în vigoare la data stabilirii acestor prețuri, costurile efectiv înregistrate de S.C. Hidroelectrică S.A. și S.N. Nuclearelectrică S.A. în anul 2015 au fost mai mici decât costurile considerate justificate. Pentru a se compensa cca. jumătate din diferența aferentă procentului de 0,5% cu care a fost redus impozitul pe construcții în anul 2015, valoarea profitului reglementat pentru anul 2016 s-a stabilit la o valoare inferioară valorii maxime de 4% din costurile totale justificate prevăzută în Metodologia aprobată prin Ordinul ANRE 83/2013. Valoarea unitară corespunzătoare acestei reduceri este de -1,67 lei/MWh în cazul S.C. Hidroelectrică S.A., respectiv -1,56 lei/MWh în cazul S.N. Nuclearelectrică S.A.

În cazul S.C. Hidroelectrică S.A., la calculul prețurilor reglementate aprobate pentru anul 2015 a fost inclusă o componentă de venituri suplimentare de -21,23 lei/MWh. Spre deosebire de anul 2015, la stabilirea prețurilor reglementate ale S.C. Hidroelectrică S.A. pentru anul 2016 nu a fost luată în considerare nici o componentă de costuri/venituri suplimentare necesar a fi recuperate, ca urmare a faptului că nu a fost îndeplinită condiția prevăzută la art. 11 lit. c) din Metodologia aprobată prin ordinul 83/2013.

2. Prețurile din contractele reglementate de vânzare-cumpărare a energiei electrice, stabilite la sfârșitul anului 2015 au fost menținute pe tot parcursul anului 2016, nefiind îndeplinite condițiile pentru ajustarea lor la sfârșitul semestrului I 2016.

➤ Tarife reglementate pentru clienții casnici

1. Tarifele reglementate aferente clienților casnici, aplicabile începând cu 01.01.2016 au fost stabilite la sfârșitul anului 2015 și aprobate prin Ordinul ANRE nr. 176 din 16 decembrie 2015, în conformitate cu

prevederile Metodologiei de stabilire a tarifelor aplicate de furnizorii de ultimă instanță clienților finali, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 92/2015. La stabilirea tarifelor reglementate aprobate prin Ordinul ANRE nr. 176 din 16 decembrie 2015 au fost luate în considerare următoarele elemente justificate de cost pentru anul 2016:

- a) cantitățile și prețurile din contractele reglementate ale FUI pe anul 2016, conform Deciziilor ANRE nr. 2561 și 2562 din 16.12.2015;
- b) profitul reglementat de 1,5 % din costurile justificate;
- c) costul unitar al serviciului de furnizare de 4,7 lei/client/lună (uniformizat la nivelul fiecărui FUI pentru toate categoriile de clienți, în lei/MWh) - determinat luând în considerare majorarea valorii de 4,5 lei/client/lună utilizată la stabilirea tarifelor aplicate în anul 2015 cu rata medie a inflației estimată pentru anul 2016 (0,5%) și cu creșterea costurilor de furnizare ca urmare a obligațiilor ce le revin furnizorilor de ultimă instanță prin intrarea în vigoare a Ordinului ANRE nr. 88/2015 (implementare model unic de factură și recontractare);
- d) valoarea medie a tarifului de transport - componenta de injecție (Tg), aprobată prin Ordinul ANRE nr. 89/2015;
- e) valorile tarifului de distribuție aprobate prin Ordinele ANRE nr. 168 - 175 / 2015;
- f) un cost mediu unitar de 0,05 lei/MWh pentru serviciul prestat de operatorul pieței centralizate, estimat pe baza datelor transmise de FUI și în temeiul tarifelor aprobate prin Ordinul ANRE nr. 167/2015;
- g) valorile tarifului de transport componenta de extracție (TI), aprobate prin Ordinul ANRE nr. 93/2015;
- h) valoarea tarifului de servicii de sistem, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 93/2015;
- i) soldul corecțiilor de tarif reglementat din perioadele anterioare, care include:

- soldul corecțiilor din perioada anterioară anului 2014 –suma dintre extra profitul / pierderea brută înregistrată în anul 2013 din activitatea de furnizare a energiei electrice la tarife reglementate, contravaloarea certificatelor verzi facturate suplimentar în perioada 26 iulie 2012 - 31 decembrie 2012 și pierderea datorată activării clauzei de forță majoră din contractele reglementate cu S.C. Hidroelectrica S.A. în anul 2012;
- extra profitul / pierderea brută (diferența dintre veniturile realizate și costurile justificate plus profitul reglementat) înregistrată în anul 2014 din activitatea de furnizare a energiei electrice la tarife reglementate (determinată pe baza datelor transmise de FUI – 12 luni realizat);
- extra profitul / pierderea brută (diferența dintre veniturile realizate și costurile justificate plus profitul reglementat) înregistrată în semestrul I 2015 din activitatea de furnizare a energiei electrice la tarife reglementate (determinată pe baza datelor transmise de FUI – 6 luni realizat);
- extra profitul / pierderea brută estimată pentru semestrul II 2015 din activitatea de furnizare a energiei electrice la tarife reglementate (determinată pe baza datelor transmise de FUI – 4 luni realizat plus 2 luni estimat);

- j) sumele estimate ca necesare pentru compensarea reducerii în anul 2016 a veniturilor din componenta de rezervare/abonament (corespunzător creșterii gradului de dereglementare în semestrul I 2016 cu 10 % față de semestrul II 2015 și în semestrul II 2016 cu încă 10 % față de semestrul I 2016).

În urma calculelor de stabilire a prețului mediu de revenire al energiei electrice furnizate la tarife reglementate, necesar în anul 2016, a rezultat că sunt îndeplinite condițiile pentru reducerea cu 5,36 % a tarifelor reglementate aprobate prin Ordinul ANRE nr. 157 din 15 decembrie 2014, în vigoare la sfârșitul anului 2015.

2. Calculele de stabilire a prețului mediu de revenire al energiei electrice furnizate la tarife reglementate au fost reluate la sfârșitul semestrului I 2016, pentru semestrul II 2016, conform prevederilor Metodologiei aprobate prin Ordinul ANRE nr. 92/2015. Elementele justificate de cost luate în considerare pentru semestrul II 2016 au fost următoarele:

- a) cantitățile și prețurile din contractele reglementate ale FUI pe perioada iulie – decembrie 2016 (stabilite în decembrie 2015);
- b) profitul reglementat de 1,5 % din costurile justificate;
- c) costul unitar al serviciului de furnizare de 4,7 lei/client/lună (uniformizat la nivelul fiecărui FUI pentru toate categoriile de clienți, în lei/MWh);
- d) valoarea medie a tarifului de transport componenta de injecție (Tg), conform proiectului de ordin publicat pe pagina de internet a ANRE la începutul lunii iunie 2016;
- e) valorile tarifului de distribuție aprobate prin Ordinele președintelui ANRE nr. 168 - 175 / 2015;
- f) un cost mediu unitar de 0,05 lei/MWh pentru serviciul prestat de operatorul pieței centralizate, estimat pe baza datelor transmise de FUI și în temeiul tarifelor aprobate prin Ordinul președintelui ANRE nr. 167/2015;
- g) valorile tarifului de transport componenta de extracție (TI), conform proiectului de ordin publicat pe pagina de internet a ANRE la începutul lunii iunie 2016;
- h) valoarea tarifului de servicii de sistem, conform proiectului de ordin publicat pe pagina de internet a ANRE la începutul lunii iunie 2016;
- i) soldul corecțiilor de tarif reglementat din perioadele anterioare, care include:
 - soldul corecțiilor din perioada anterioară anului 2014 –suma dintre extra profitul / pierderea brută înregistrată în anul 2013 din activitatea de furnizare a energiei electrice la tarife reglementate, contravaloarea certificatelor verzi facturate suplimentar în perioada 26 iulie 2012 - 31 decembrie 2012 și pierderea datorată activării clauzei de forță majoră din contractele reglementate cu S.C. Hidroelectrica S.A. în anul 2012;
 - extra profitul / pierderea brută (diferența dintre veniturile realizate și costurile justificate plus profitul reglementat) înregistrată în anul 2014 din activitatea de furnizare a energiei electrice la tarife reglementate (determinată pe baza datelor transmise de FUI – 12 luni realizat);
 - extra profitul / pierderea brută (diferența dintre veniturile realizate și costurile justificate plus profitul reglementat) înregistrată în anul 2015 din activitatea de furnizare a energiei electrice la tarife reglementate (determinată pe baza datelor transmise de FUI – 12 luni realizat);

- extra profitul / pierderea brută estimată pentru semestrul I 2016 din activitatea de furnizare a energiei electrice la tarife reglementate (determinată pe baza datelor transmise de FUI – 4 luni realizat plus 2 luni estimat);
 - j) sumele estimate ca necesare pentru compensarea reducerii în semestrul II 2016 a veniturilor din componenta de rezervare/abonament (corespunzător creșterii gradului de dereglementare în semestrul II 2016 cu 10 % față de semestrul I 2016).
 - k) în baza prevederilor art. 37 din Metodologia aprobată prin Ordinul ANRE nr. 92/2015, pentru stabilirea extra-profitului/pierderii realizate în anul 2015, respectiv estimate în semestrul I 2016, costul activității de furnizare a energiei electrice la tarife reglementate a fost suplimentat cu cota parte corespunzătoare din valoarea pierderilor din creanțe fundamentate de Electrica Furnizare și Enel Energie Muntenia (înregistrate în sem. II 2015 și sem. I 2016); valoarea totală a pierderilor din creanțe (cca. 60 mil. lei) a fost împărțită pe toate categoriile de tarife aplicate de FUI, proporțional cu consumul de energie electrica facturat la respectivele tarife.
- În urma calculelor efectuate, tarifele reglementate aprobate prin Ordinul ANRE nr. 176 din 16 decembrie 2015 au fost menținute pe tot parcursul anului 2016, nefiind îndeplinite condițiile pentru ajustarea lor la sfârșitul semestrului I 2016.

➤ Tarife CPC

1. Conform calendarului de eliminare a tarifelor reglementate, prevăzut de Memorandumul de Înțelegere semnat de Guvernul României cu Comisia Europeană în data de 13 martie 2012, în anul 2016 au fost parcurse etapele 10 și 11 de eliminare a tarifelor reglementate, procentele de achiziție a energiei electrice din piața concurențială pentru clienții FUI:

- 100 % din consumul clienților non-casnici și 60 % din consumul clienților casnici, pentru etapa 10 de eliminare a tarifelor reglementate (perioada 01.01.2016 - 30.06.2016);
- 100 % din consumul clienților non-casnici și 70 % din consumul clienților casnici, pentru etapa 11 de eliminare a tarifelor reglementate (perioada 01.07.2016 - 31.12.2016).

Pentru etapa 10 de eliminare a tarifelor reglementate (perioada 01.01.2016 – 30.06.2016), în baza Metodologiei de stabilire a tarifelor aplicate de furnizorii de ultimă instanță clienților finali, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 92/2015, la sfârșitul anului 2015 au fost avizate următoarele valori ale tarifelor CPC:

FUI	Tarife CPC		
	ianuarie – iunie 2016 [lei/kWh]		
	IT (110 kV)	MT (1-110 kV exclusiv)	JT (0,1-1 kV inclusiv)
Electrica Furnizare S.A. (Aviz nr. 37/22.12.2015)			
-Muntenia Nord	0,2906	0,3273	0,4461

-Transilvania Nord	0,2859	0,3301	0,4337
-Transilvania Sud	0,3079	0,3502	0,4587
CEZ Vânzare S.A. (Aviz nr. 36/22.12.2015)	0,2899	0,2899	0,2899
E.ON Energie România S.A. (Aviz nr. 40/22.12.2015)	0,2996	0,2996	0,2996
Enel Energie Muntenia S.A. (Aviz nr. 39/22.12.2015)	0,2669	0,2669	0,2669
Enel Energie S.A. (Aviz nr. 38/22.12.2015)			
- zona Banat	0,2878	0,3258	0,4393
- zona Dobrogea	0,2784	0,3169	0,4437

2. Având în vedere faptul că media prețurilor de închidere a sesiunii de licitație organizată pe Piața Centralizată pentru Serviciul Universal (PCSU) pentru trimestrul II 2016 a fost cu cca. 27 % mai mică decât media prețurilor de închidere a sesiunii de licitație organizată pe PCSU pentru trimestrul I 2016, în baza prevederilor art. 35 alin. (1) din Metodologia aprobată prin Ordinul ANRE nr. 92/2015, la sfârșitul trimestrului I 2016 au fost reevaluate și avizate valorile tarifelor CPC pentru trimestrul II 2016, astfel:

FUI	Tarife CPC aprilie – iunie 2016 [lei/kWh]		
	IT (110 kV)	MT (1-110 kV exclusiv)	JT (0,1-1 kV inclusiv)
Electrica Furnizare S.A. (Aviz nr. 7/30.03.2016)			
-Muntenia Nord	0,2703	0,3070	0,4258
-Transilvania Nord	0,2654	0,3097	0,4132
-Transilvania Sud	0,2870	0,3294	0,4378
CEZ Vânzare S.A. (Aviz nr. 4/30.03.2016)	0,2759	0,3190	0,4376
E.ON Energie România S.A. (Aviz nr. 3/30.03.2016)	0,2843	0,3257	0,4538
Enel Energie Muntenia S.A. (Aviz nr. 6/30.03.2016)	0,2512	0,2817	0,3954
Enel Energie S.A. (Aviz nr. 5/30.03.2016)			
- zona Banat	0,2710	0,3090	0,4225
- zona Dobrogea	0,2634	0,3019	0,4287

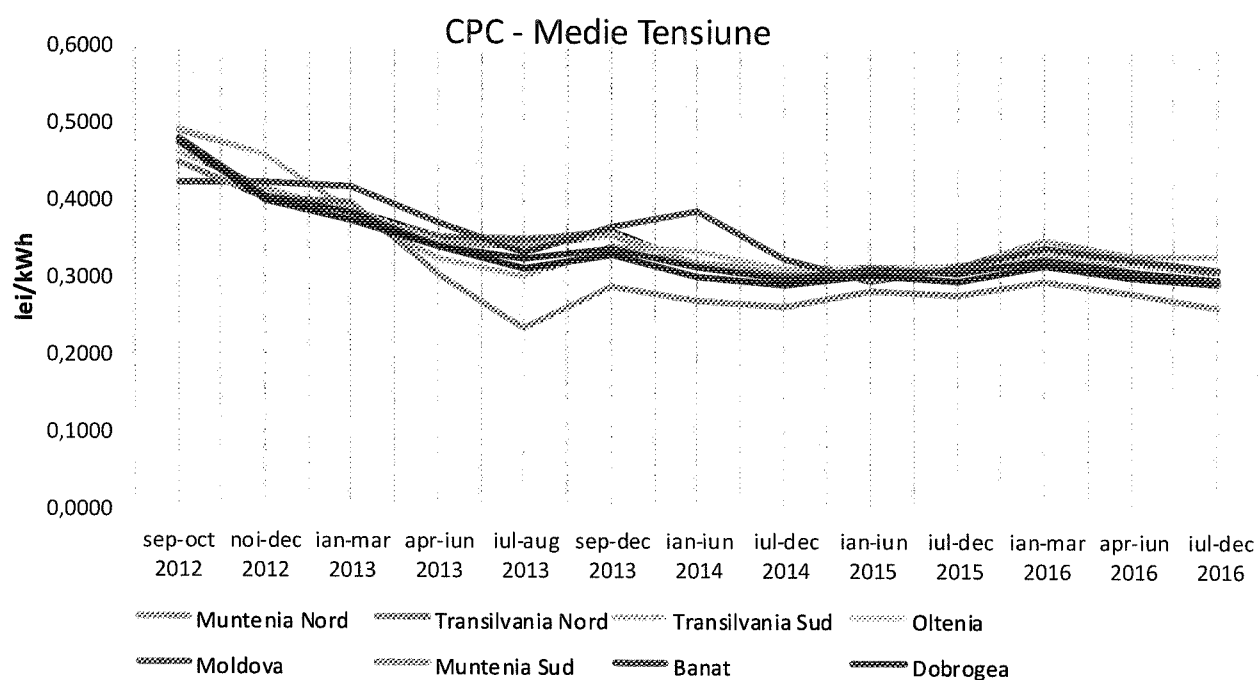
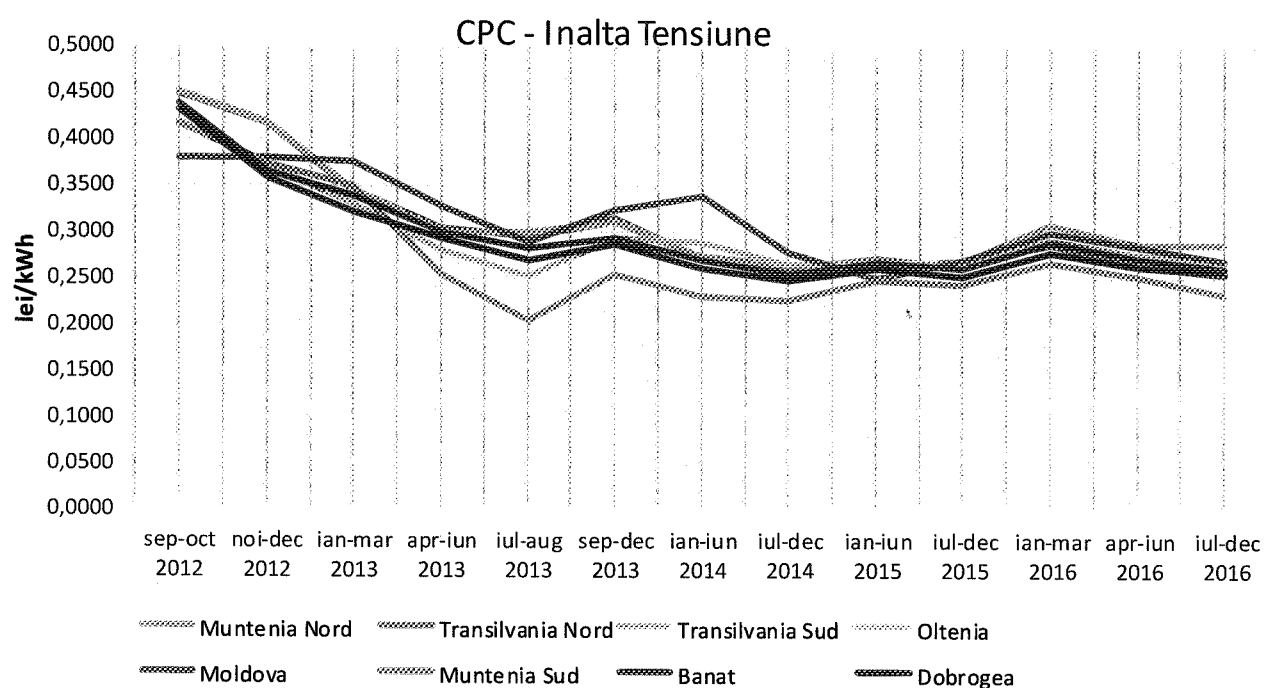
3. Pentru etapa 11 de eliminare a tarifelor reglementate (perioadă 01.07.2016 – 31.12.2016), în baza Metodologiei aprobate prin Ordinul ANRE nr. 92/2015, la sfârșitul semestrului I 2016 au fost avizate următoarele valori ale tarifelor CPC:

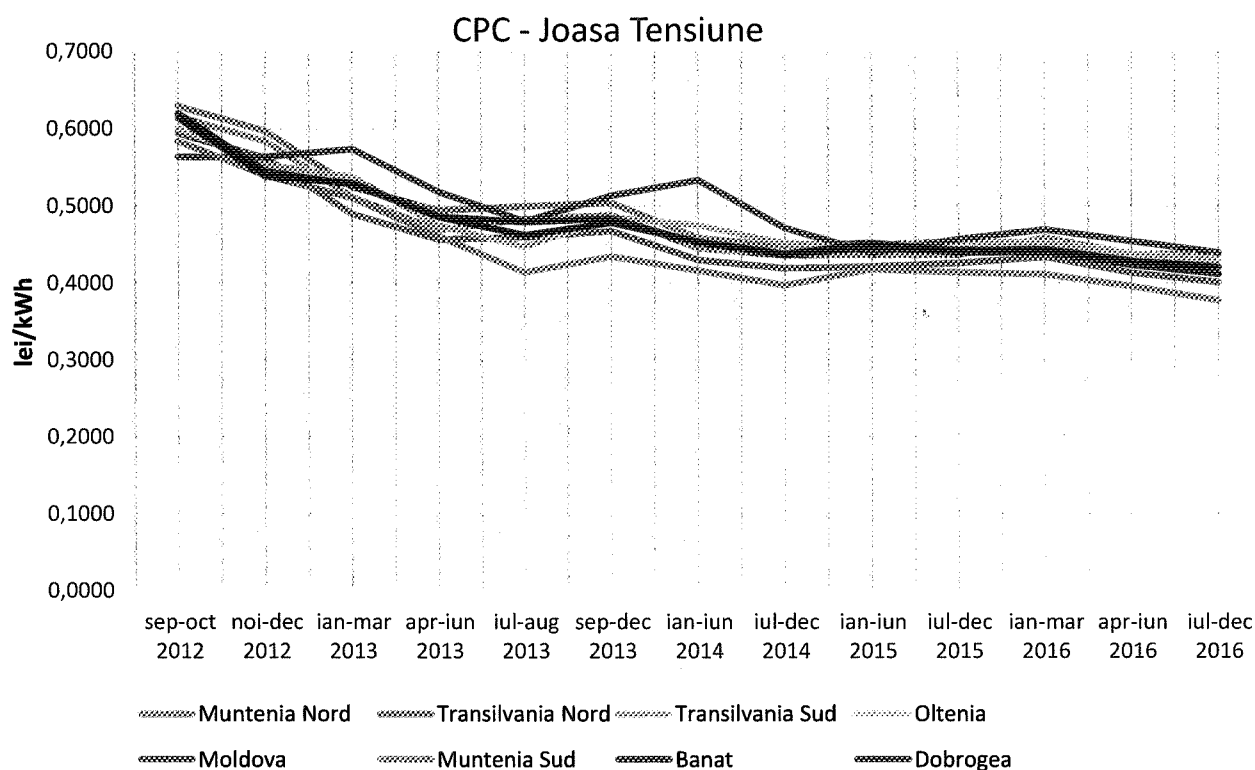
FUI	Tarife CPC		
	iulie – decembrie 2016 [lei/kWh]		
	IT (110 kV)	MT (1-110 kV exclusiv)	JT (0,1-1 kV inclusiv)
Electrica Furnizare S.A. (Aviz nr. 25/22.06.2016)			
-Muntenia Nord	0,2561	0,2927	0,4115
-Transilvania Nord	0,2531	0,2974	0,4009
-Transilvania Sud	0,2866	0,3290	0,4374
CEZ Vânzare S.A. (Aviz nr. 24/22.06.2016)	0,2667	0,3098	0,4284
E.ON Energie România S.A. (Aviz nr. 28/22.06.2016)	0,2698	0,3113	0,4394
Enel Energie Muntenia S.A. (Aviz nr. 27/22.06.2016)	0,2332	0,2637	0,3775
Enel Energie S.A. (Aviz nr. 26/22.06.2016)			
- zona Banat	0,2603	0,2983	0,4118
- zona Dobrogea	0,2553	0,2938	0,4206

Conform prevederilor Metodologiei aprobate prin Ordinul ANRE nr. 92/2015, au fost avizate și valorile tarifelor CPC diferențiate pentru energia electrică furnizată în orele de zi, respectiv în orele de noapte.

Achiziția energiei electrice furnizate la tarife CPC s-a făcut prin intermediul Pieței Centralizate pentru Serviciul Universal (PCSU), costurile justificate de achiziție fiind stabilite pe baza prețurilor de închidere a licitațiilor organizate trimestrial pe PCSU.

Evoluția tarifelor CPC este prezentată în graficele de mai jos:

Raportări

➤ Rapoarte de monitorizare piață reglementată

În baza Metodologiei de monitorizare a pieței reglementate de energie electrică, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 68/2013 și modificată prin Ordinul ANRE nr. 42/2016, au fost elaborate rapoartele de monitorizare pentru fiecare trimestru al anului 2016 și pentru întregul an 2016.

Dintre indicatorii determinați pentru anul 2016 pe baza prelucrării datelor de monitorizare primite de la cei cinci FUI, în tabelele următoare sunt prezentate informații referitoare la numărul locurilor de consum deservite de FUI, cantitățile și prețurile energiei electrice vândute de FUI clienților finali și prețurile medii de achiziție a energiei electrice de către FUI de pe piața angro:

a) numărul de locuri de consum deservite de FUI în anul 2016:

FUI	TOTAL, din care:	Clienți noncasnici					Clienți casnici			
		Total, din care:	în regim cu SU	în regim fara SU	în regim UI, fără SU	Total, din care:	cu tarif social	[%] casnic cu tarif social/total casnic		
CEZ Vânzare S.A.	1.343.294	9.647	1.751	7.896	0,92	1.333.647	190.781	14,31%		
	100,00%	0,72%				99,28%				
E.ON Energie România S.A.	1.375.368	21.821	1.202	20.617	1,33	1.353.547	279.220	20,63%		
	100,00%	1,59%				98,41%				
Electrica Furnizare S.A.	3.502.653	127.139	34.555	92.461	122	3.375.515	336.878	9,98%		
	100,00%	3,63%				96,37%				
ENEL Energie S.A.	1.405.046	39.796	8.892	30.695	208	1.365.250	108.474	7,95%		
	100,00%	2,83%				97,17%				
ENEL Energie Muntenia S.A.	1.150.274	27.609	3.898	23.691	21	1.122.665	21.984	1,96%		
	100,00%	2,40%				97,60%				
TOTAL FUI	8.776.635	226.011	50.298	175.360	354	8.550.624	937.337	10,96%		
	100,00%	2,99%				97,01%				

b) cantitățile de energie electrică vândute de FUI clienților finali în anul 2016:

Structura vânzări la clienți - total FUI										
Tip Clienți	Nivel Tensiune	Tip Tarif Indicator (cant. si pret)	[UM]	tarif reglementat casnici	tarif CPC			tarif UI		
					casnici	noncasnici cu SU	Total (CPC)	noncasnici fara SU	noncasnici in regim de UI si fara SU	Total FUI (UI)
Clienți casnici	IT	Cantitate	[GWh]	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Preț mediu	[lei/MWh]	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	MT	Cantitate	[GWh]	3,61	6,65	0,00	6,65	0,00	0,00	10,26
		Preț mediu	[lei/MWh]	294,48	306,49	0,00	306,49	0,00	0,00	302,26
	JT	Cantitate	[GWh]	4,229,10	7,814,36	0,00	7,814,36	0,00	0,00	12,043,46
		Preț mediu	[lei/MWh]	389,52	423,64	0,00	423,64	0,00	0,00	411,65
Clienți noncasnici	Total vanzare casnici	Cantitate	[GWh]	4,232,72	7,821,01	0,00	7,821,01	0,00	0,00	12,053,73
		Preț mediu	[lei/MWh]	389,44	423,54	0,00	423,54	0,00	0,00	411,56
	IT	Cantitate	[GWh]	0,00	0,00	0,41	0,409	0,18	0,001	0,59
		Preț mediu	[lei/MWh]	0,00	0,00	264,46	264,46	281,84	310,77	269,84
	MT	Cantitate	[GWh]	0,00	0,00	27,22	27,22	111,98	22,02	161,22
		Preț mediu	[lei/MWh]	0,00	0,00	299,23	299,23	316,99	329,34	315,68
Total	JT	Cantitate	[GWh]	0,00	0,00	269,50	269,50	1,036,85	10,83	1,317,18
		Preț mediu	[lei/MWh]	0,00	0,00	423,98	423,98	437,44	445,79	434,75
	Total vanzare noncasnici	Cantitate	[GWh]	0,00	0,00	297,13	297,13	1,149,01	32,85	1,181,86
		Preț mediu	[lei/MWh]	0,00	0,00	412,33	412,33	425,67	367,73	424,06
	IT	Cantitate	[GWh]	0,00	0,00	0,41	0,4090	0,18	0,00	0,59
		Preț mediu	[lei/MWh]			264,46	264,46	281,84	310,77	269,84
Total	MT	Cantitate	[GWh]	3,61	6,65	27,22	33,87	111,98	22,02	171,48
		Preț mediu	[lei/MWh]	294,48	306,49	299,23	300,65	316,99	329,34	314,87
	JT	Cantitate	[GWh]	4,229,10	7,814,36	269,50	8,083,86	1,036,85	10,83	13,360,64
		Preț mediu	[lei/MWh]	389,52	423,64	423,98	423,65	437,44	445,79	413,93
	Total vanzare clienți	Cantitate	[GWh]	4,232,72	7,821,01	297,13	8,118,14	1,149,01	32,85	13,332,72
		Preț mediu	[lei/MWh]	389,44	423,54	412,33	423,13	425,67	367,73	412,67

FUI/ Vânzări la clienți finali									
Tip Clienți	Nivel tensiune	FUI Tip indicator	[UM]	CEZ	E.ON	ELF	Enel E	EEM	Total FUI
Clienți casnici	IT	cantitate	[GWh]	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Pmed	[lei/MWh]	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	MT	cantitate	[GWh]	2,17	1,45	3,14	0,89	2,61	10,26
		Pmed	[lei/MWh]	308,98	316,97	310,37	297,54	280,35	302,26
	JT	cantitate	[GWh]	1.714,49	1.561,37	4.578,33	2.085,70	2.103,57	12.043,46
		Pmed	[lei/MWh]	420,66	428,81	412,61	411,93	389,24	411,65
	Total vanzare casnici	cantitate	[GWh]	1.716,66	1.562,82	4.581,47	2.086,59	2.106,19	12.053,73
		Pmed	[lei/MWh]	420,52	428,70	412,54	411,88	389,11	411,56
	IT	cantitate	[GWh]	0,00	0,00	0,00	0,59	0,00	0,59
		Pmed	[lei/MWh]	0,00	0,00	0,00	269,84	276,19	269,84
Clienți noncasnici	MT	cantitate	[GWh]	4,50	5,44	56,83	17,17	77,28	161,22
		Pmed	[lei/MWh]	339,90	343,44	334,06	326,15	296,47	315,68
	JT	cantitate	[GWh]	47,48	85,87	607,85	207,49	368,49	1.317,18
		Pmed	[lei/MWh]	455,16	473,31	439,43	443,92	410,25	434,75
	Total vanzare noncasnici	cantitate	[GWh]	51,97	91,31	664,69	225,25	445,76	1.478,99
		Pmed	[lei/MWh]	445,19	465,57	430,42	431,49	390,53	421,71
	IT	cantitate	[GWh]	0,00	0,00	0,00	0,59	0,00	0,59
		Pmed	[lei/MWh]	0,00	0,00	0,00	269,84	276,19	269,84
	MT	cantitate	[GWh]	6,67	6,90	59,97	18,06	79,89	171,48
		Pmed	[lei/MWh]	329,82	337,86	332,82	324,75	295,94	314,87
Total	JT	cantitate	[GWh]	1.761,97	1.647,23	5.186,19	2.293,20	2.472,06	13.360,64
		Pmed	[lei/MWh]	421,59	431,13	415,75	414,82	392,37	413,93
	Total vanzare clienti	cantitate	[GWh]	1.768,64	1.654,13	5.246,16	2.311,84	2.551,95	13.532,72
		Pmed	[lei/MWh]	421,24	430,74	414,80	414,08	389,35	412,67

c) prețurile medii de achiziție de către FUI a energiei electrice de pe piața angro:

Structură achiziție – total FUI										
Tip tranzacție	Tip Tarif		[UM]	tarif reglementat	tarif CPC			tarif UI		
	Tip Indicator (cant. si preț)				casnici	noncasnici cu SU	Total (CPC)	noncasnici fara SU	noncasnici in regim de UI si fara SU	Total (UI)
cumpărare pe contracte reglementate	Cantitate		[GWh]	4.152,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Preț mediu		[lei/MWh]	136,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
cumpărare pe contracte negociate bilateral	Cantitate		[GWh]	0,00	0,00	0,00	0,00	0,4105	0,002	0,4127
	Preț mediu		[lei/MWh]	0,00	0,00	0,00	0,00	79,36	80,38	79,37
cumpărare pe PCCB	Cantitate		[GWh]	0,00	0,00	0,00	0,00	721,51	10,09	731,60
	Preț mediu		[lei/MWh]	0,00	0,00	0,00	0,00	162,78	159,11	162,73
cumpărare pe PCSU	Cantitate		[GWh]	0,00	7.761,68	284,14	8.045,82	0,00	0,00	0,00
	Preț mediu		[lei/MWh]	0,00	162,92	163,65	162,94	0,00	0,00	0,00
cumpărare PI	Cantitate		[GWh]	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Preț mediu		[lei/MWh]	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
cumpărare PZU	Cantitate		[GWh]	311,22	665,32	31,61	696,92	441,89	23,04	464,94
	Preț mediu		[lei/MWh]	155,24	169,59	164,45	169,36	171,73	146,96	170,50
cumpărare la preț de dezechilibru	Cantitate		[GWh]	219,18	328,92	9,56	338,48	222,32	10,02	232,34
	Preț mediu		[lei/MWh]	195,00	205,59	199,34	205,41	207,43	171,30	205,87
Total cumpărare	Cantitate		[GWh]	4.682,67	8.755,92	325,30	9.081,22	1.386,14	43,15	1.429,29
	Preț mediu		[lei/MWh]	140,84	165,03	164,77	165,02	172,77	155,44	172,25
vânzare PZU + PI	Cantitate		[GWh]	-199,61	-471,26	-14,01	-485,28	-116,59	-2,76	-119,35
	Preț mediu		[lei/MWh]	149,19	147,57	139,73	147,34	152,72	165,38	153,02
vânzare la preț de dezechilibru	Cantitate		[GWh]	-250,39	-463,61	-14,20	-477,81	-120,68	-7,59	-128,28
	Preț mediu		[lei/MWh]	134,28	133,04	127,78	132,88	134,98	112,45	133,64
Total vânzare	Cantitate		[GWh]	-450,00	-934,87	-28,21	-963,09	-237,27	-10,36	-247,63
	Preț mediu		[lei/MWh]	140,89	140,36	133,71	140,17	143,70	126,57	142,98
TOTAL achiziție netă	Cantitate		[GWh]	4.232,67	7.821,05	297,09	8.118,14	1.148,87	32,80	1.181,66
	Preț mediu		[lei/MWh]	140,83	167,98	167,72	167,97	178,77	164,56	178,38

Tip tranzactie	Tip Indicator (cant. si pret)	[UM]	CEZ	E.ON	ELF	Enel E	EEM	Total
Cump. contracte reglementate	cantitate	[GWh]	571,70	534,54	1.562,25	748,89	734,89	4.152,27
	Pmed	[lei/MWh]	125,82	99,93	143,24	138,39	157,41	136,96
Cump. pe contracte negociate	cantitate	[GWh]	0,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,41
	Pmed	[lei/MWh]	79,37	0,00	0,00	0,00	0,00	79,37
Cumparare pe PCCB	cantitate	[GWh]	25,96	50,04	280,92	116,64	258,04	731,60
	Pmed	[lei/MWh]	157,92	163,39	164,03	163,35	161,39	162,73
Cumparare pe PCSU	cantitate	[GWh]	1.070,21	1.002,69	3.113,26	1.427,28	1.432,38	8.045,82
	Pmed	[lei/MWh]	162,84	163,50	163,47	162,49	161,94	162,94
Cumparare pe PI	cantitate	[GWh]	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,000
	Pmed	[lei/MWh]	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,000
Cumparare pe PZU	cantitate	[GWh]	231,08	184,80	362,08	320,55	374,58	1.473,06
	Pmed	[lei/MWh]	163,38	171,36	172,87	162,24	164,43	166,73
Cumparare pe PE	cantitate	[GWh]	84,33	88,80	197,26	200,48	219,12	790,00
	Pmed	[lei/MWh]	219,01	222,96	223,65	178,38	191,45	202,66
Total Cumparare	cantitate	[GWh]	1.983,70	1.860,87	5.515,77	2.813,83	3.019,01	15.193,18
	Pmed	[lei/MWh]	154,54	148,85	160,54	157,22	163,24	158,25
vanzare pe PZU	cantitate	[GWh]	-60,98	-120,56	-120,71	-269,06	-232,94	-804,24
	Pmed	[lei/MWh]	137,63	140,98	151,11	147,45	155,58	148,64
vanzare pe PE	cantitate	[GWh]	-154,09	-86,18	-148,90	-233,17	-234,12	-856,47
	Pmed	[lei/MWh]	136,09	121,10	123,99	139,10	136,49	133,41
Total vanzare	cantitate	[GWh]	-215,07	-206,74	-269,62	-502,23	-467,06	-1.669,71
	Pmed	[lei/MWh]	136,53	132,69	136,13	143,57	146,01	140,78
Total activitate neta	cantitate	[GWh]	1.768,64	1.654,13	5.246,15	2.311,60	2.551,95	13.523,47
	Pmed	[lei/MWh]	154,73	150,87	161,79	160,18	166,39	160,39

➤ Raportare Eurostat

Conform *Metodologiei privind raportarea informațiilor referitoare la consumatorii de energie electrică*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 117/2008, completată/revizuită prin Ordinul ANRE nr. 33/2013, în anul 2016 au fost prelucrate datele și transmise raportările aferente semestrului II 2015 și semestrului I 2016. În trimestrul I 2017 au fost transmise și raportările aferente semestrului II 2016.

Valorile prețurilor medii plătite pentru energia electrică consumată de clienții finali din România (**atât cei din piața reglementată cât și cei din piața concurențială**), din categoria non-casnici, cu excepția celor cu consum mai mare de 150.000 MWh anual, respectiv din categoria casnici, în anii 2012, 2013, 2014, 2015 și 2016 sunt prezentate în tabelul următor:

	CLIEȚI CASNICI			CLIEȚI NON-CASNICI		
	Preț fără taxe	Preț cu taxe	Tarif servicii	Preț fără taxe	Preț cu taxe	Tarif servicii
	lei/MWh	lei/MWh	lei/MWh	lei/MWh	lei/MWh	lei/MWh
an 2012	365,24	482,43	213,83	361,37	468,37	123,02
an 2013	400,11	581,31	232,74	364,45	534,42	134,35
an 2014	412,06	575,07	234,66	318,97	455,35	138,77
an 2015	422,81	592,80	231,73	321,42	463,83	130,54
an 2016	411,25	472,64	205,56	279,29	335,40	118,67

Taxele cuprind TVA, acciza, contribuția pentru cogenerare și valoarea certificatelor verzi, iar tariful de servicii este prețul mediu aferent serviciilor de transport, distribuție, servicii de sistem și administrare piață.

Contracte reglementate de vânzare-cumpărare energie electrică și tarifele aplicate clienților finali de FUI, pentru anul 2017

➤ Contracte reglementate de vânzare-cumpărare energie electrică

În baza *Metodologiei de stabilire a prețurilor pentru energia electrică vândută de producători pe bază de contracte reglementate și a cantităților de energie electrică din contractele reglementate încheiate de producători cu furnizorii de ultimă instanță*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 83/20.11.2013, cu modificările și completările ulterioare, la sfârșitul anului 2016 au fost emise deciziile de stabilire a cantităților de energie electrică vândute pe bază de contracte reglementate și a prețurilor reglementate pentru energia electrică livrată în anul 2017 de S.P.E.E.H. Hidroelectrica S.A. și de S.N. Nuclearelectrica S.A., respectiv:

- pentru S.P.E.E.H. Hidroelectrica S.A. – Decizia nr. 1959 din 14.12.2016, cu o cantitate totală de 1,132 TWh, la un preț mediu de 99,43 lei/MWh;

- pentru S.N. Nuclearelectrica S.A. – Decizia nr. 1960 din 14.12.2015, cu o cantitate totală de 0,609 TWh, la un preț mediu de 159,57 lei/MWh.

➤ Tarife reglementate pentru clienții casnici

În baza *Metodologiei de stabilire a tarifelor aplicate de furnizorii de ultimă instanță clienților finali*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 92/2015, la sfârșitul anului 2016 au fost aprobate tarifele reglementate aferente clienților casnici, aplicabile începând cu 01.01.2017 (prin Ordinul ANRE nr. 115 din 14 decembrie 2016). În urma calculelor de stabilire a prețului mediu de revenire al energiei electrice furnizate la tarife reglementate, necesar în anul 2017, a rezultat că sunt îndeplinite condițiile pentru reducerea cu 6,47 % a tarifelor reglementate în vigoare la sfârșitul anului 2016.

➤ Tarife CPC

În baza *Metodologiei de stabilire a tarifelor aplicate de furnizorii de ultimă instanță clienților finali*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 92/2015, au fost avizate valorile tarifelor CPC aferente perioadei 01.01.2017 – 30.06.2017, astfel:

FUI	Tarife CPC ianuarie – iunie 2017 [lei/kWh]		
	IT (110 kV)	MT (1-110 kV exclusiv)	JT (0,1-1 kV inclusiv)
Electrica Furnizare S.A. (Aviz nr. 46/20.12.2016)			
- Muntenia Nord	0,2608	0,2945	0,4038
- Transilvania Nord	0,2661	0,3080	0,4048
- Transilvania Sud	0,2885	0,3295	0,4332
CEZ Vânzare S.A. (Aviz nr. 45/20.12.2016)	0,2684	0,3104	0,4223
E.ON Energie România S.A. (Aviz nr. 49/20.12.2016)	0,2765	0,3166	0,4395
Enel Energie Muntenia S.A. (Aviz nr. 48/20.12.2016)	0,2341	0,2622	0,3663
Enel Energie S.A. (Aviz nr. 47/20.12.2016)			
- zona Banat	0,2587	0,2933	0,3966
- zona Dobrogea	0,2458	0,2818	0,4006

Pentru perioada ianuarie – iunie 2017, procente de achiziție a energiei electrice din piața concurențială pentru clienții finali care nu au uzat de eligibilitate sunt:

- 100 % din consumul clienților non-casnici,
- 80 % din consumul clienților casnici.

III.4.2. Evoluția cadrului de reglementare aferent pieței de energie electrică

În anul 2016 a continuat procesul de îmbunătățire și completare a cadrului de reglementare aplicabil pe piața angro de energie electrică, în acord cu prevederile Legii energiei electrice și gazelor naturale, nr. 123/2012 cu modificările și completările ulterioare, cu obiectivele ANRE prevăzute în Legea nr. 160/2012, de promovare a unei piețe interne europene de energie electrică și de dezvoltare a piețelor regionale competitive și funcționale, precum și în scopul alinierii la prevederile *Regulamentului (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1228/2003*.

În acest sens, au fost elaborate și aprobate următoarele reglementări:

Ordinul ANRE nr. 23/11.05.2016 pentru aprobarea regulamentului privind suspendarea funcționării pieței angro de energie electrică și regulile comerciale aplicabile

Reglementarea completează legislația secundară aplicabilă pentru situațiile *neasteptate de criză pe piața de energie și în cazul în care este amenințată siguranța fizică ori securitatea persoanelor, a aparaturilor sau a instalațiilor ori integritatea sistemului* prevăzute de art. 24 al Legii energiei electrice și gazelor naturale, nr. 123/2012, adăugându-se prevederilor *Regulamentului privind stabilirea măsurilor de salvagardare în situații de criză apărute în funcționarea Sistemului energetic național*, aprobat cu Ordinul ANRE nr. 142/3.12.2014, care se referă în special la măsuri de natură tehnică, ce trebuie luate pentru prevenirea unei situații de avarie a SEN.

În sinteză, acest regulament:

- precizează care sunt situațiile de avarie extinsă a SEN în care poate fi luată măsura suspendării funcționării pieței angro, și anume cele în care există posibilitatea ca cel puțin o oră să rămână nealimentat cu energie electrică mai mult de 50% din consum;
- prevede suspendarea regulilor de selecție pe bază de ordine de merit a unităților pe piața de echilibrare, acestea fiind respectate doar în măsura posibilă, prioritară fiind respectarea regulilor tehnice pentru restaurarea funcționării normale a SEN;
- prevede suspendarea efectelor obligațiilor părților de livrare a energiei electrice, respectiv de plată a acesteia, cuprinse în contractele/convențiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice încheiate pe piața angro, cu excepția celor pe piața de echilibrare și a celor de asumare a responsabilității echilibrării;
- prevede considerarea valorii zero pentru schimburile bloc interne între PRE și pentru cele cu zonele de ofertare externe, precum și pentru producția planificată a unităților dispecerizabile cuprinse în notificările fizice ale PRE;
- prevede, drept consecință a acestor modificări, că întreaga energie electrică livrată sau cumpărată angro în această perioadă se decontează la un preț unic, și anume PIP din fiecare interval de decontare și se bazează pe valori măsurate;

- în plus, prevede considerarea costurilor de pornire egale cu zero și anularea aplicării penalizărilor pentru dezechilibrele de la notificare;
- permite transmiterea valorii zero pentru ATC pe granițe în cadrul procedurilor convenite cu OTS vecini de stabilire a capacităților de interconexiune pentru PZU cuplat și pentru licitațiile intrazilnice, pentru intervalele orare în care OTS consideră că avaria extinsă a SEN va persista, iar tranzacțiile transfrontaliere ar putea înrăutăți starea sistemului.

Regulamentul stabilește, de asemenea, pașii procedurali pentru declanșarea și încheierea perioadei de suspendare a funcționării pieței angro de energie electrică, precum și criteriile de aprobare de către ANRE a acestei măsuri, care se realizează după eveniment, constând, în fapt, în aprobarea aplicării modului simplificat de decontare.

Se apreciază că regulile propuse pentru a fi aplicate în perioadele de avarie extinsă a SEN sunt de natură să reducă, pe cât posibil, dezechilibrele financiare care ar trebui suportate de unii participanți în cazul menținerii regulilor normale.

Odată cu aprobarea la nivel UE a *Codului de rețea privind situațiile de urgență și restaurarea sistemului* (Codul ER) elaborată de ENTSO-E, legislația secundară națională va fi adaptată pentru conformarea la acesta.

Ordinul ANRE nr. 51/21.09.2016 pentru modificarea și completarea unor ordine ale președintelui ANRE.

Reglementarea aprobată prin acest ordin:

- completează Ordinul ANRE nr. 115/2014 cu precizarea termenului limită de transmitere la ODPE de către OPE a notificărilor fizice aprobate corectate în cazul aprobării unor contestații la confirmările de tranzacții încheiate în piața de echilibrare, termenul fiind stabilit la maxim 5 zile după luna de livrare;
- modifică Ordinul ANRE nr. 32/2013 cu precizarea translatării ofertei la creștere de putere și posibilitatea introducerii ofertei la reducere de putere pentru UD cu NF inițială nulă la care s-a modificat NF după ora de transmitere a ofertei zilnice pe PE, dar nu ca urmare a unei dispoziții de dispecer; această modificare dă posibilitatea producătorilor cu UD oprite să decidă propria ofertă la reducere și ca urmare, este de natură să impulsioneze participarea acestora la piața intrazilnică;
- modifică Ordinul ANRE nr. 60/2013 în ceea ce privește modul de redistribuire a venitului, respectiv costului suplimentar provenit din echilibrarea sistemului; metoda aprobată ține seama de aportul dezechilibrului fiecărei părți responsabile cu echilibrarea la reducerea sau agravarea dezechilibrului sistemului în fiecare interval de dispecerizare și ca urmare, se constituie ca o măsură suplimentară de descurajare a dezechilibrelor semnificative la nivel de PRE, deoarece diminuarea dezechilibrelor este singura metodă de reducere a riscului de plată a eventualelor costuri suplimentare, având în vedere că nu se cunoaște în avans sensul dezechilibrului sistemului.

Decizia ANRE nr.2049/02.12.2016 pentru aprobarea regulilor de alocare a capacității pe termen lung (HAR), Anexa 8 la HAR specifică graniței România –Ungaria și Reguli de alocare

intrazilnică pentru capacitățile de alocare la interconectarea dintre zonele de control ale C.N.T.E.E Transelectrica S.A. și Mavir ZRt.

HAR au fost elaborate de către organizația europeană a operatorilor de transport și sistem, ENTSO-E, în colaborare cu părțile interesate. ENTSO-E a decis implementarea în avans a unora dintre obiectivele prevăzute în Codul de rețea privind alocarea capacității pe termen lung (*Network Code on Forward Capacity Allocation - NC FCA*), acesta aflându-se la momentul respectiv în proces de analiză și aprobare de către Comisia Europeană, iar utilizarea unor reguli comune la nivel UE pentru alocarea pe termen lung (anuală și lunară) a drepturilor de utilizare a capacităților de interconexiune era unul din obiectivele codului de rețea menționat.

Comparativ cu regulile de alocare aplicabile în 2016 pe granița cu Ungaria, HAR prevede aceleași principii de alocare a capacității de interconexiune (ATC). Astfel, drepturile de utilizare a ATC sunt alocate în urma organizării de licitații explicite pentru orizonturile de timp anual și lunar. În urma depunerii ofertelor participanților, este stabilit prețul licitației, și anume prețul marginal (prețul ultimei oferte câștigătoare, integral sau parțial, după ordonarea acestora în ordinea descrescătoare a prețului oferat), acesta fiind plătit de către toți participanții la licitație pentru fiecare MW și pentru fiecare oră pentru care au obținut drepturi de utilizare a ATC.

Cele mai importante modificări au fost cele referitoare la modalitatea de acordare a despăgubirilor pentru participanții care au obținut drepturi de utilizare a ATC, în cazul în care aceste drepturi le-au fost reduse.

Astfel, potrivit prevederilor HAR aplicate în 2016 pentru situațiile de periclitate a securității sistemului sau în situații de urgență, în funcție de momentul în care avea loc reducerea (înainte sau după notificarea utilizării drepturilor pe termen lung/scurt), participanții urmau să fie despăgubiți pentru capacitatea redusă, după cum urmează:

1. cu diferența dintre prețurile piețelor relevante din cele două sisteme, căreia i se aplica o limită în scopul încadrării în veniturile OTS rezultate din alocarea drepturilor de utilizare a capacităților respective aferente lunii în care avea loc reducerea - în condiții de periclitate a securității sistemului, adică anterior termenului limită de fermitate pentru ziua următoare. Acesta a fost definit ca momentul de timp după care capacitatea de interconexiune obținută pe termen lung devine fermă și a fost stabilit la 30 de minute înainte de închiderea porților pentru PZU (ora 10.30 CET);
2. cu diferența dintre prețurile piețelor relevante din cele două sisteme, în situații de urgență, dacă reducerea are loc după termenul limită de fermitate pentru ziua următoare;
3. cu prețul marginal al licitației:
 - a. în situații de urgență, înainte de termenul limită de fermitate pentru ziua următoare;
 - b. în situații de forță majoră.

Față de această abordare, în revizia HAR, propusă pentru aplicarea în anul 2017, sunt prevăzute următoarele despăgubiri:

1. cu diferența dintre prețurile piețelor relevante din cele două sisteme, căreia i se aplică o limită în scopul încadrării în veniturile OTS rezultate din alocarea drepturilor de utilizare a capacităților respective aferente lunii în care are loc reducerea – aplicabil în cazul în care reducerea a fost efectuată pentru asigurarea operării sistemului în limitele de securitate operațională; acest eveniment, conform prevederilor HAR, nu poate apărea decât înaintea termenului limită de fermitate pentru ziua următoare și este definit ca fiind capacitatea sistemului de transport de a păstra o stare normală sau de a reveni la o stare normală cât mai curând posibil, stare caracterizată prin limitele de securitate operațională, conform *Regulamentului Comisiei de stabilire a unor orientări privind operarea sistemului de transport a energiei electrice*, validat de Statele membre și în așteptare pentru validarea de către Parlamentul și Consiliul European;
2. cu prețul marginal – aplicabil în situație de forță majoră, apărută înainte de termenul limită de fermitate pentru ziua următoare.

Compensațiile acordate după termenul limită de fermitate pentru ziua următoare se realizează conform prevederilor Regulamentului Comisiei (UE) nr. 1222/2015 (CACM), aceasta însemnând că:

- în cazul reducerilor efectuate ca urmare a forței majore, se rambursează participanților prețul licitației;
- în cazul reducerilor ca urmare a apariției unei situații de urgență, participanții primesc o compensație egală cu diferența de preț a piețelor relevante între zonele de ofertare din intervalul de timp relevant.

Față de prevederile existente în propunerea de *Reguli de licitație intrazilnice pentru anul 2016*, ANRE a formulat câteva propuneri de modificare, agreate de operatorul de transport și de sistem:

- precizarea unui algoritm de restricționare a drepturilor de transport pe termen lung/graficelor de schimb în fiecare dintre situații și pentru fiecare interval de timp relevant, cu respectarea principiului nediscriminării stipulat la art. 16 al Regulamentului (CE) nr. 714/2009, care precizează la alin. (2): *Procedurile de restricționare a tranzacțiilor se folosesc numai în situații de urgență în care operatorul de transport și de sistem trebuie să acționeze rapid și în care nu este posibilă livrarea din altă sursă sau schimburile în contrapartidă. Orice procedură de acest tip se aplică în mod nediscriminatoriu.*
- clarificarea modalității de compensare în cazul restricționării drepturilor atribuite, pentru fiecare tip de situație de restricționare, în fiecare interval de timp relevant, corelat cu algoritmul de restricționare adoptat și cu aplicarea principiului UIOLI.
- necesitatea definirii momentelor de timp care departajează modalitățile în care se realizează restricționarea: înainte de Cut Off Time pe termen scurt (COT - termenul de corecție a graficelor de schimb de către OTS pentru capacitatea câștigată – setat la 1 oră înaintea fiecărui interval de tranzacționare intrazilnic) și după COT pe termen scurt.

- revederea prevederilor privind înregistrarea în scopul participării la licitații, acestea impunând deținerea unei licențe, suplimentar codului EIC.

Pe lângă aprobarea reglementărilor menționate, în anul 2016 **au fost avizate următoarele documente elaborate de operatorul de transport și de sistem, Transelectrica SA:**

1. *PO 257: Calculul cantităților energiei de reglaj secundar - Aviz nr. 33/21.09.2016;*
2. *PO 04.05: Achiziția prin licitație a serviciilor tehnologice de sistem - Aviz nr. 34/27.09.2016;*
3. *PO 133: Conținutul și formatul cadru al notificărilor fizice, declarațiilor de disponibilitate și modificarea acestora - Aviz nr. 37 din 22.11.2016.*

Totodată, în decursul anului 2016 au fost elaborate la faza de document de discuție internă/de discuție cu părțile interesate externe sau la faza de proiect, reglementări care abordează următoarele subiecte aferente funcționării pieței angro de energie electrică:

Ordin privind aprobarea regulamentului de funcționare și de decontare a pieței de echilibrare și a regulamentului de calcul și de decontare a dezechilibrelor părților responsabile cu echilibrarea

Scopul acestei reglementări a fost limitat la:

- consolidarea într-un singur document a modificărilor realizate pe parcurs la Codul comercial al pieței angro de energie electrică, cu eliminarea prevederilor a căror aplicabilitate a fost limitată și ținând seama de modificările de structură a sectorului apărute între timp, precum și de reglementările conexe, referite în document;
- realizarea de modificări minime care să răspundă solicitărilor stringente ale participanților sau necesității de corectare a inadvertențelor și care în același timp să nu contrazică tendințele de principiu care rezultă din consultarea reglementărilor europene, chiar dacă acestea se află încă în stadiul de propunere.

Documentul consolidat a fost reconfigurat sub forma a două regulamente, și anume:

1. *Regulamentul de funcționare și de decontare a pieței de echilibrare*, care conține regulile de înregistrare a participanților activi la piața de echilibrare, de selecție a ofertelor, de decontare a energiei de echilibrare și de sancționare a abaterilor de la programul asumat și de la dispozițiile de dispecer;
2. *Regulamentul de calcul și de decontare a dezechilibrelor părților responsabile cu echilibrarea*, care conține regulile de înregistrare și agregare a părților responsabile cu echilibrarea și de determinare și decontare a dezechilibrelor atribuite acestora între producție și consum, apărute în timp real și constatate în urma măsurărilor.

Modificările de fond incluse în documentul de discuție supus dezbaterii publice în august 2016, față de prevederile în vigoare, se referă la:

1. Eliminarea restricției privind *ecartul maxim admis, de 250 lei/MWh*, între prețul maxim și prețul minim al ofertelor pe piața de echilibrare ale unei categorii de unități dispecerizabile exploatate de un producător, în fiecare interval de dispecerizare.
2. Menținerea *energiei efectiv livrate* drept cantitatea pe baza căreia se constituie drepturile de încasare/obligațiile de plată în cazul tranzacțiilor pe piața de echilibrare, dar cu luarea în considerare a *aceleiași cantități ca obligație contractuală de referință* pentru PRE care include respectiva unitate dispecerizabilă, în loc de a determina poziția netă contractuală pe baza cantității *selectate pe PE*.
3. Introducerea obligației *înregistrării ca PRE* a oricărui titular de licență/deținător al drepturilor de furnizor/trader la începerea activității sale în piața de energie electrică, urmând ca responsabilitatea echilibrării să poată fi transferată de acesta doar ulterior către altă PRE, ceea ce asigură o clarificare a asumării implicite a responsabilităților ca PRE.

Ulterior analizei observațiilor primite, a fost elaborată faza de proiect al celor două regulamente, care a fost supusă dezbaterii publice în noiembrie 2016 și care conținea modificări la următoarele subiecte principale:

1. *Prioritatea în dispecerizare*: Au fost eliminate detaliile privind ordinea în care se realizează efectiv reducerea/creșterea de putere la prețuri egale de ofertă, inclusiv la prețul cel mai mic admis, cel de 0,1 lei/MWh;
2. *Managementul restricțiilor de rețea*: Au fost reținute în Regulamentul PE doar articolele care reflectă singurele acțiuni reale, distincte, ale Transelectrica în activitatea de exploatare a SEN referitoare la managementul restricțiilor de rețea.
3. *Prețurile de dezechilibru*: Utilizarea diferenței între costurile/veniturile pe PE într-un interval de dispecerizare și surplusul de costuri/deficitul de venituri rezultate din managementul restricțiilor de rețea.
4. *Transparența*:
 - S-a introdus obligația publicării tranzacțiilor definitive pe PE, pe fiecare interval de dispecerizare, cu toate detaliile lor, în prima zi a celei de-a doua luni care urmează celei de livrare;
 - A fost inclusă prevederea ca toate ofertele PPE pentru o zi de livrare să fie publicate de OTS în ziua următoare; ulterior, în documentul supus aprobării, termenul de publicare a fost modificat, publicarea ofertelor devenind simultană cu publicarea tranzacțiilor definitive din aceeași lună;
5. *Înregistrarea ca PRE, revocarea, transferul responsabilității echilibrării, modificarea configurației ca PRE*:
 - Au fost completate prevederile privind revocarea unui titular de licență ca PRE cu precizări privind imposibilitatea acestuia de a mai activa pe piața de energie electrică, incluzând obligația Transelectrica de a solicita ANRE retragerea licenței.

- Au fost incluse precizări suplimentare referitoare la revocarea din motive de garanție insuficientă, și anume coroborarea acestei prevederi cu aceea a limitării dimensiunii PRE.
- Au fost adăugate obligații de informare de către Transelectrica a părților interesate cu privire la posibilitatea revocării sau revocarea efectivă.
- Au fost aduse precizări suplimentare cu privire la părțile care trebuie să ceară, să confirme și/sau să fie anunțate cu privire la transferul responsabilității echilibrării către altă PRE, precum și referitor la verificările care trebuie făcute. S-a prevăzut că pe durata în care responsabilitatea echilibrării este transferată către altă PRE, convenția de asumare a responsabilității echilibrării este suspendată, reintrând în efectivitate automat în oricare interval în care, din diferite motive, titularul de licență nu și-a transferat responsabilitatea echilibrării către altă PRE, acesta redevenind în mod direct responsabil față de Transelectrica pentru dezechilibrele generate;
- Au fost modificate și corelate termenele în care se realizează: înregistrarea ca PRE, transferul responsabilității echilibrării la altă PRE sau revenirea la asumarea responsabilității în nume propriu, excluderea dintr-o PRE, revocarea ca PRE.

6. *Ofertele pe PE:* A fost eliminată oferta de menținere în rezervă caldă.

7. *Producători fără obligația de a obține licență:* A fost introdusă obligația ca aceștia să fie introduși obligatoriu în PRE din care face parte cumpărătorul energiei generate de aceștia.

Se apreciază că propunerea de reglementare va avea un impact pozitiv asupra pieței de energie electrică, deoarece în formă consolidată reglementările sunt mai ușor de urmărit și de respectat, iar legislația devine mai coerentă.

Totodată, eliminarea restricției asupra prețurilor de ofertă este de natură să stabilizeze situația economică a operatorilor existenți și să stimuleze eforturile de echilibrare înaintea momentului livrării, consolidând astfel siguranța în funcționarea sistemului, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung.

În același timp, corelarea modului de determinare a dezechilibrelor cu tranzacțiile definitive în piața de echilibrare aduce mai multă coerență și se înscrie în tendințele europene, necesare creării pieței interne de energie.

Efectul majorării penalizării dezechilibrelor de la notificare este de natură să descurajeze transmiterea de informații eronate la OTS și să crească disciplina participanților activi la piața de echilibrare, fără a fi însă o penalizare excesivă.

Creșterea nivelului de transparență pe PE are drept scop, pe lângă alinierea la transparența oferită de celelalte piețe conform cerințelor legislației primare, oferirea posibilității ca participanții să-și facă propriile analize, să sesizeze eventualele abateri de la comportamentul corect pe piață și să facă propuneri fundamentate de îmbunătățire/corectare a reglementărilor.

Completarea prevederilor referitoare la procedura de urmat în cazul transferului responsabilității echilibrării și/sau al revocării părților responsabile cu echilibrarea, precum și introducerea obligativității ca fiecare titular de licență să se înregistreze ca parte responsabilă cu echilibrarea au drept scop evitarea situațiilor în care aceste acțiuni conduc la încetarea de facto a contractelor de furnizare, la existența unor locuri de consum pentru care niciun titular de licență nu-și asumă formal responsabilitatea echilibrării și în care costurile aferente ajung automat în sarcina operatorilor de rețea sau a furnizorului de ultimă instanță. Precizarea mai explicită a acestor pași este de natură să atenționeze toate părțile implicate cu privire la astfel de evenimente, astfel încât acestea să-și ajusteze pozițiile și să ia toate celelalte măsuri necesare în vederea limitării efectelor negative.

Deoarece în urma situației de pe piața de energie electrică apărute în ianuarie 2017, ANRE a primit solicitări de modificare a legislației secundare, care ar avea drept efect creșterea siguranței în funcționarea SEN, documentele fac obiectul unor modificări și vor fi puse din nou în dezbatere publică în cursul anului 2017.

Reguli aplicabile Părților Responsabile cu Echilibrarea

Necesitatea elaborării unei reglementări în care să se stabilească regulile de decontare între membrii unei PRE a apărut în primul rând ca urmare a admiterii posibilității ca un operator de rețea să-și transfere responsabilitatea echilibrării către orice altă PRE, acordată în scopul diminuării costurilor operatorilor de rețea, prin Ordinul ANRE nr. 97/2013, în care era inclusă condiția ca ANRE să avizeze procedura transmisă de către PRE-ul respectiv privind modul de alocare internă a dezechilibrelor către membrii săi. Întrucât nici în legislația primară, nici în cea secundară nu erau stabilite criterii pentru avizarea acestor proceduri și constatându-se că PRE-urile utilizează aproape în unanimitate o aceeași metodă de alocare a costurilor cu dezechilibrele, a fost inițiată această reglementare, care avea și scopul de a face transparente procedurile de decontare și rezultatele lor cel puțin pentru membrii respectivei PRE și de a descuraja dezechilibrele la nivelul fiecărui participant, nu doar la nivel de PRE. Reglementarea a fost elaborată în 4 versiuni, supuse succesiv consultării publice, ca urmare a opiniilor divergente privind aplicabilitatea acestor reguli doar la PRE-urile care includ operatori de rețea sau la toate, gradul de transparență necesar pentru fiecare, metodele cele mai potrivite pentru creșterea responsabilităților de contractare transparentă și nediscriminatorie la nivel de titular de licență și de creștere, totodată, a corectitudinii în transmiterea informațiilor către OTS.

Față de 2015, principalele aspecte avute în vedere în proiectul de reglementare elaborat în anul 2016 au fost următoarele:

- menținerea prevederilor generale și modificarea art. 32 din *Regulamentul de programare a unităților de producție și a consumatorilor dispecerizabili* aprobat prin Ordinul ANRE nr. 32/2013;
- introducerea prevederii potrivit căreia orice PRE trebuie să asigure oricărui titular de licență participant la PRE respectivă, accesul necondiționat la toate datele rezultate din decontarea orară a PRE;

- introducerea prevederii potrivit căreia se aplică o regulă unitară de alocare a dezechilibrelor în cadrul unei PRE;
- definirea mai clară a categoriilor de operatori de rețea cărora li se aplică prevederile proiectului de reglementare;
- eliminarea unor articole privind:
 - o obligația fiecărei PRE-OR de a transmite la OTS notificările proprii ale fiecărui TL, precum și a verificării de către OTS a notificărilor utilizate în redistribuirea internă a contravalorii dezechilibrelor, comparativ cu notificările transmise înainte de ziua de livrare;
 - o situația în care poate fi modificată o notificare după ora 16:30, având în vedere prevederile secțiunii 3.4 din RPUPCD;
 - o situațiile în care sunt acceptate notificări în dezechilibru, având în vedere cele stipulate la art. 28 lit.e din Legea energiei electrice și gazelor naturale, nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare.

Se apreciază că în condițiile existenței obligației legale pentru orice participant la piață și în mod special pentru operatorii de rețea, de a contracta energia în mod transparent și nediscriminatoriu, reglementarea ar conduce la creșterea transparenței modului de asigurare a CPT, la creșterea eficienței prognozei CPT și a eficienței achiziției CPT, la descurajarea transferurilor de energie dintre operatorii de rețea și alți participanți prin intermediul PRE; reglementarea ar contribui și la protejarea tuturor participanților prin cunoașterea completă a regulilor care li se aplică în decontarea intra PRE și prin accesul la rezultatele complete ale acesteia și astfel, la distribuirea echitabilă a costurilor/veniturilor în cadrul PRE. Se preconizează de asemenea că, prin transparentizarea activităților desfășurate în cadrul PRE-OR și în urma aplicării unei reguli unitare de alocare a dezechilibrelor în cadrul unei PRE, se va influența pozitiv mediul concurențial prin asigurarea unui tratament echidistant pentru toți TL dintr-o PRE.

Reguli privind măsurarea energiei electrice și utilizarea informațiilor aferente în scopuri comerciale

Regulile de măsurare a energiei electrice aplicabile în prezent, conform prevederilor secțiunii 11 din Anexa la Ordinul ANRE nr. 25/2004 pentru aprobarea *Codului comercial al pieței angro de energie electrică*, au în vedere crearea cadrului pentru măsurarea și colectarea valorilor măsurate și utilizarea valorilor măsurate aprobate (confirmate de către părți) în procesul de decontare. Pentru stabilirea unui flux de informații între operatori cât mai coerent și totodată, pentru corelarea regulilor cu progresul înregistrat în acest domeniu, s-a considerat necesară actualizarea regulilor privind măsurarea energiei electrice.

Ca urmare, a fost elaborat un document de discuție cu cerințe minime privind activitatea de măsurare a energiei electrice și care să precizeze cadrul pentru colectarea datelor necesare determinării obligațiilor de plată/drepturilor de încasare aferente tranzacțiilor pe Piața de Echilibrare, dezechilibrelor Părților Responsabile cu Echilibrarea, dezechilibrelor de la notificare ale Unităților Dispecerizabile și aferente redistribuirii costurilor sau veniturilor suplimentare pe Piața de Echilibrare, pe baza valorilor măsurate

aprobate. S-a avut în vedere totodată și reorganizarea activităților desfășurate de operatorii implicați, precum și precizarea termenelor de realizare a acestor activități, în vederea clarificării procesului de colectare și de verificare a valorilor măsurate, utilizate în procesul de decontare.

Documentul a fost supus consultării și dezbaterii publice, în urma acestor procese fiind elaborat proiectul de reglementare, care a luat în considerare următoarele aspecte:

- asigurarea de către OTS a codificării tuturor punctelor de măsurare, altele decât cele aferente locurilor de consum;
- unificarea informațiilor de natură tehnică și administrativă, păstrate în registrul de măsurare, cu informațiile aferente punctelor de măsurare - valori măsurate – cuprinse într-o singură bază de date administrată de OR; s-a considerat că o bază de date unică, care să cuprindă atât informații pentru piața angro, cât și pentru piața cu amănuntul, ar putea fi mai ușor de utilizat de către fiecare OR, prin selectarea informațiilor de interes, aferente unei anumite activități;
- eliminarea precizărilor suplimentare referitoare la modul de determinare a consumului propriu tehnologic (CPT), având în vedere că acesta este reglementat în cadrul unei proceduri aprobate de ANRE;
- diminuarea termenului de contestații/verificare a contestațiilor pentru punctele de măsurare aferente consumului, producției nedispecerizabile și schimburilor între rețele, de la 5 la 3 zile, deoarece practica a demonstrat că în majoritatea situațiilor, valorile măsurate (VM) colectate pentru realizarea decontării în termen de o lună sunt identice cu valorile măsurate aprobate (VMA), procesul de colectare și verificare intermediară a VM fiind unul destul de precis;
- preluarea din Ordinul nr. 115/2014 a termenelor de colectare a valorilor măsurate și a activităților desfășurate de către părțile implicate, conform atribuțiilor ce le revin, în vederea stabilirii obligațiilor de plată/drepturilor de încasat.

Se apreciază că realizarea unor verificări suplimentare pe parcursul procesului de măsurare a VM/VMA va conduce la optimizarea activităților desfășurate de părțile implicate și, în același timp, la o fluidizare a activităților subsecvente și la o funcționare mai bună a pieței de energie electrică în ansamblu.

Regulamentul pentru piața serviciilor tehnologice de sistem

Necesitatea revizuirii regulilor pentru piața serviciilor tehnologice de sistem a rezultat, pe de o parte, din acțiunea de reconfigurare și consolidare a regulilor comerciale aferente pieței angro de energie electrică, precum și ca urmare a includerii, în Legea nr. 203 din 7 noiembrie 2016 pentru modificarea și completarea Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, a modificării art. 36, alineatul (7), litera e) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, prin care operatorul de transport și de sistem este obligat să achiziționeze reglajul primar, care conform legislației anterioare, era furnizat fără plată de către toți producătorii cu unități dispecerizabile.

Documentul de discuție supus dezbaterii publice realizează următoarele:

- Creează cadrul legal de achiziție prin licitație a reglajului primar care, în conformitate cu prevederile *Codului Comercial al Pieței Anglo de Energie Electrică*, trebuia furnizat de toate UD;
- Precizează că încheierea contractelor de servicii tehnologice de sistem pentru rezervele de reglaj primar, secundar și terțiar achiziționate concurențial se realizează la prețul de închidere a licitațiilor;
- Prevede posibilitatea cesionării obligațiilor contractuale către alți furnizori de servicii tehnologice de sistem;
- Stabilește obligațiile de publicare și monitorizare a pieței serviciilor tehnologice de sistem de către OTS.

Reguli privind publicarea informațiilor aferente tranzacțiilor încheiate pe piața de energie electrică

Având în vedere intrarea în vigoare a Legii nr. 203/2016 pentru modificarea și completarea Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, în speță modificarea articolului 43 (3) care prevede că *“Prețurile și cantitățile stabilite în urma tranzacțiilor efectuate pe toate piețele centralizate de energie electrică, inclusiv contractele de pe piața reglementată sau de export, se fac publice conform reglementărilor ANRE”*, s-a considerat necesară elaborarea unor reguli pentru punerea în aplicare a prevederilor legale în vigoare.

A fost elaborat un document de discuție care prevedea obligația pentru participanții la piața de a transmite operatorului pieței de energie electrică informațiile aferente contractelor de vânzare-cumpărare de energie electrică încheiate, inclusiv pe piața reglementată de energie electrică sau de export; în urma primirii acestor informații, operatorul referit trebuia să asigure publicarea pe pagina proprie de web, în vederea respectării prevederilor Legii.

Reguli de alocare anuală și lunară pentru alocarea coordonată a capacităților la frontiera dintre zonele de ofertare ale C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. și Elektroenergien Systemen Operator EAD și Regulile de alocare zilnică pentru alocarea coordonată a capacităților la frontiera dintre zonele de ofertare ale Elektroenergien Systemen Operator EAD și C.N.T.E.E. Transelectrica S.A., pentru anul 2017

După instituirea obligației de alocare coordonată bilaterală și elaborarea în comun cu ESO-EAD a Acordului și a Regulilor de licitație, Transelectrica a transmis anual, pentru analiză și aprobare, documentele precizate mai sus. Acordul și Regulile de licitație au fost analizate și înaintate o serie de observații către operatorul de transport, în vederea agreării cu ESO-EAD și a implementării acestora. Până în anul 2016 Regulile de licitație nu au fost aprobate pe granița România-Bulgaria deoarece recomandările ANRE au fost luate implementate într-o proporție foarte mică. Prezentele Reguli de licitație, valabile pentru anul 2017, cuprind în mare măsură observațiile transmise de ANRE din momentul inițierii organizării licitațiilor coordonate și până în prezent. Precizăm totodată că, începând cu anul 2015, ESO-EAD nu a mai agreat Reguli de licitație intrazilnică, motivul fiind lipsa unei piețe intrazilnice în Bulgaria, precum și utilizarea unui sistem de management care nu oferă suport pentru desfășurarea unui astfel de proces.

Reguli de Alocare Anuală și Lunară pentru alocarea coordonată a capacităților la frontiera dintre zonele de ofertare ale C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. și JP Elektromreža Srbije, Reguli de licitație zilnică pentru alocarea capacităților trans-zonale la granița dintre zonele de ofertare ale JP EMS Beograd și C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. și a Reguli de alocare intrazilnică pentru alocarea coordonată a capacității interzonale la frontiera dintre zonele de ofertare ale C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. și JP EMS Beograd, pentru anul 2017

După instituirea obligației de alocare coordonată bilaterală și elaborarea în comun cu EMS a Acordului și a Regulilor de licitație, Transelectrica a transmis anual, pentru analiză și aprobare, documentele precizate mai sus. Acordul și Regulile de licitație au fost analizate și înaintate o serie de observații către operatorul de transport, în vederea agreării cu EMS și a implementării acestora. Până în anul 2016 Regulile de licitație nu au fost aprobate pe granița România-Serbia deoarece recomandările ANRE au fost implementate într-o proporție foarte mică. Prezentele Reguli de licitație, valabile pentru anul 2017, cuprind în mare măsură observațiile transmise de ANRE din momentul inițierii organizării licitațiilor coordonate și până în prezent.

În domeniul **pieței cu amănuntul - PAM**, în anul 2016 au fost elaborate, supuse procesului de consultare publică, aprobate sau analizate/avizate de ANRE următoarele reglementări:

Ordinul ANRE nr. 61/12.10.2016 pentru aprobarea regulamentului de etichetare a energiei electrice

Documentul a fost elaborat în conformitate cu prevederile art. 57 alin. (3) din *Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012 (Lege)*, cu modificările și completările ulterioare și ale art. 93 din *Regulamentul de furnizare a energiei electrice la clienții finali, (RFEE)*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 64/2014, cu modificările ulterioare.

Principalele prevederi ale regulamentului, cu accent pe modificările față de varianta anterioară, sunt următoarele:

- fiecare FUI elaborează distinct eticheta energiei electrice furnizate clienților beneficiari ai serviciului universal, clienților finali care și-au exercitat dreptul de eligibilitate și celor alimentați în regim de ultimă instanță, corespunzător structurii proprii de achiziție a energiei electrice. Motivația acestui nou principiu de calcul rezidă în necesitatea de a adapta sistemul de etichetare a energiei electrice din România la noile metodologii de stabilire a prețurilor și tarifelor pe piața reglementată, luând în considerare faptul că achiziția de către FUI a energiei electrice furnizată la tarife reglementate se face prin contracte reglementate, încheiate în temeiul deciziilor emise de ANRE și faptul că achiziția energiei electrice furnizată la tarife CPC se face prin contracte bilaterale, încheiate în urma licitațiilor desfășurate pe PCSU;
- ANRE publică în *Raportul privind rezultatele monitorizării pieței de energie electrică în luna decembrie*, datele privind contribuția fiecărei surse primare de energie la structura producției de energie electrică la nivel național, precum și date privind impactul energiei electrice furnizate la nivel național asupra mediului; aceste date vor fi utilizate la întocmirea etichetei energiei electrice de către furnizori;

- s-au inclus responsabilitățile traderului de energie electrică, conform prevederilor *Legii nr. 127/2014 pentru modificarea și completarea Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012*, ca participant la piața de energie electrică angro, ale cărui drepturi și obligații sunt detaliate prin *Lege* și prin Ordinul ANRE nr. 13/2015 *pentru aprobarea condițiilor generale asociate licenței pentru activitatea traderului de energie electrică*.

Standardul de performanță pentru activitatea de furnizare a energiei electrice, (Standard) - faza document de discuție

Documentul fost elaborat în conformitate cu prevederile art. 3 pct. 79 din *Lege* și ale art. 118 din Regulamentul de furnizare a energiei electrice la clienții finali, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 64/2014, cu modificările ulterioare.

Standardul reglementează calitatea activității de furnizare a energiei electrice și stabilește:

- prevederi referitoare la calitatea activității de furnizare;
- indicatorii de performanță ce caracterizează calitatea activității de furnizare;
- nivelurile garantate ale indicatorilor de performanță garantați;
- compensațiile pe care furnizorii de ultimă instanță le plătesc clienților finali beneficiari ai serviciului universal, în cazul nerespectării nivelurilor garantate ale indicatorilor de performanță;
- modul de raportare a indicatorilor de performanță aferenți activității de furnizare.

Principalele prevederi ale *Standardului*, cu accent pe modificările față de varianta anterioară, sunt următoarele:

- determinarea trimestrială de către furnizori a valorilor indicatorilor de performanță pentru activitatea de furnizare a energiei electrice, pe categorii de clienți finali, respectiv casnici, noncasnici mici, noncasnici mari;
- obligația operatorilor economici care dețin licență de furnizare a energiei electrice, dar nu desfășoară activitate de furnizare la clienții finali, de a publica pe paginile proprii de internet, la termenele prevăzute în standard pentru transmiterea la ANRE a raportărilor privind indicatorii de performanță, o informare prin care să motiveze faptul că nu au calculat și publicat indicatorii de performanță;
- obligația furnizorului de a organiza și menține un punct unic de contact, care cuprinde:
- un punct central, care asigură o structură specializată în comunicarea cu CF și care oferă acestuia posibilitatea prezentării într-o locație prestabilită, prevăzută cu registratură proprie, care dispune de personal și dotare corespunzătoare pentru îndeplinirea serviciilor prevăzute în licența de furnizare a energiei electrice (contractare, facturare, încasare, informare, preluarea și soluționarea plângerilor de natura serviciilor prestate etc.) și care, după caz, coordonează punctele de informare regională/locală ale furnizorului, ce sunt ușor accesibile și situate la

distanță de maximum 50 km de locurile de consum ale CF proprii care beneficiază de serviciu universal, în condițiile prevederilor art. 53 alin. (1) și ale art. 57 alin. (1¹) din *Lege*;

- un serviciu permanent de voce și date;
- adresă de poștă electronică;
- un număr de fax.

Documentul de discuție a fost supus dezbaterii publice prin postarea pe pagina de internet a ANRE în data de 30 septembrie 2016, elaborarea documentului în forma finală continuând în anul 2017 și fiind aprobat cu Ordinul ANRE nr. 6/08.02.2017.

Avizul ANRE nr. 22/18.02.2016 privind metodologia de determinare a energiei electrice distribuite lunar clienților finali la care citirea contoarelor se efectuează într-o altă zi decât începutul lunii sau la intervale mai mari de o lună, în zona de licență a S.C. CEZ Distribuție S.A.

A fost elaborată de S.C. CEZ Distribuție S.A., în conformitate cu prevederile art. 79 alin. (4) din *RFEE* și ale art. 4 alin. (1) lit. d) din cadrul *Procedurii pentru determinarea consumului propriu tehnologic în rețelele electrice de distribuție*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 15/2014.

Metodologia stabilește modul în care se determină cantitatea de energie electrică distribuită lunar pentru locurile de consum la care citirea contoarelor se realizează la intervale mai mari de o lună sau decalat față de începutul lunii și se aplică de către S.C. CEZ Distribuție S.A. pentru determinarea prin calcul, în mod justificat, transparent și nediscriminatoriu a energiei electrice distribuite în decursul unei luni calendaristice, clienților finali la care citirea contoarelor se efectuează într-o altă zi decât începutul lunii sau la intervale mai mari de o lună.

Documentul a fost publicat pe pagina de internet a ANRE ca document de discuție, iar în urma analizării observațiilor primite a fost elaborată forma finală a acestuia, avizată de ANRE prin avizul menționat.

Decizia ANRE nr. 610/18.04.2016 pentru aprobarea procedurii pentru elaborarea și aplicarea profilurilor specifice de consum din zona de licență a S.C. CEZ Distribuție S.A.

A fost elaborată de S.C. CEZ Distribuție S.A., în calitate de operator de rețea, ca urmare a prevederilor *Codului comercial al pieței angro de energie electrică*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 25/2004, cu modificările și completările ulterioare și ale *Procedurii pentru determinarea consumului propriu tehnologic în rețelele electrice de distribuție*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 15/2014.

Procedura are ca scop stabilirea etapelor ce trebuie parcurse pentru elaborarea și aplicarea profilurilor specifice de consum clienților finali, în vederea determinării consumului orar de energie electrică și conține, în principal, următoarele:

- a) criteriile pe care trebuie să le satisfacă un loc de consum pentru a putea beneficia de decontarea pe piața angro pe baza profilului de consum;
- b) etapele care trebuie parcurse pentru elaborarea profilului;
- c) modul de aplicare a profilului.

Pentru orice alt client final care nu se încadrează în prevederile procedurii, consumul orar va fi profilat în baza profilului rezidual determinat pe zona de licență a SC CEZ Distribuție SA, în conformitate cu prevederile *Procedurii pentru determinarea și utilizarea profilului rezidual de consum*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 24/2014.

Profiluri specifice de consum elaborate de operatorul de distribuție concesionar S.C. FDEE Electrica Distribuție Muntenia Nord S.A., analizate și aprobate de ANRE prin Decizii – 2 documente

În cursul anului 2016 operatorul de distribuție concesionar S.C. FDEE Electrica Distribuție Muntenia Nord S.A. a elaborat 2 profiluri specifice de consum pentru locurile de consum din zona proprie de licență, în conformitate cu prevederile *Procedurii pentru elaborarea și aplicarea profilurilor specifice de consum din zona de licență a S.C. FDEE Electrica Distribuție Muntenia Nord S.A.*, aprobată prin Decizia ANRE nr. 375/20.02.2014, după cum urmează:

- *Profil specific de consum (PSC) tip "Clienți Casnici mediu Urban"*, aprobat prin Decizia ANRE nr. 1116/05.07.2016;
- *Profil specific de consum (PSC) tip "Clienți Casnici mediu Rural"*, aprobat prin Decizia ANRE nr. 1117/05.07.2016.

Pentru elaborarea profilurilor specifice de consum, operatorul de distribuție a prelucrat înregistrările consumurilor orare realizate la locurile de consum selectate din categoriile respective, de regulă pe o perioadă de un an, conform procedurii proprii menționate.

Sistemele de codificare a punctelor de măsurare – 2 documente

Documentele au fost elaborate de S.C. INOV ELECTRIC S.R.L. (Avizul ANRE nr. 23/18.04.2016) și S.C. PRO FAUR INVEST S.A. (Avizul ANRE nr. 29/29.06.2016), ca urmare a prevederilor *Codului comercial al pieței angro de energie electrică*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 25/2004 și ale *RFEE*.

Astfel, Codul comercial al pieței angro de energie electrică, la punctul 11.3.3.1 prevede că „*fiecărui punct de măsurare îi va fi atribuit un cod de identificare de către operatorul de măsurare*”, iar *RFEE* la art. 104 alin. (1) stipulează concret că „*fiecare OR asigură codificarea punctelor de măsurare aferente locurilor de consum din zona proprie de licență, conform unei proceduri aprobate de ANRE. Codul de identificare trebuie să conțină un câmp specific operatorului de rețea respectiv, care să îl deosebească de codurile aferente punctelor de măsurare aparținând altor operatori de rețea*”.

Codul punctului de măsurare va fi folosit pentru identificarea punctului de măsurare în procesul de transmitere către clientul final, furnizorul de energie electrică sau către alte entități, a informațiilor referitoare la acel punct de măsurare și facilitează accesul la informațiile privind punctele de măsurare aferente locurilor de consum deținute de clienții finali, respectiv, deservite de furnizorii de energie electrică.

Documentele au fost publicate pe pagina de internet a ANRE ca documente de discuție, iar în urma analizării observațiilor primite au fost elaborate formele finale ale documentelor și avizate de Comitetul de reglementare ANRE prin avizele menționate.

Suplimentar activităților de reglementare menționate, a fost continuată acțiunea de verificare a furnizorilor de energie electrică cu activitate pe piața cu amănuntul (PAM) privind informarea corectă, completă și precisă a clienților finali, demarată în anul 2015, referitor la:

- îndeplinirea obligațiilor de informare conform prevederilor art. 15 alin. (1) din *Procedura privind acordarea despăgubirilor clienților casnici pentru receptoarele electrocasnice deteriorate ca efect al unor supratensiuni accidentale produse din culpa operatorului de rețea*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 177/2015;
- raportarea și publicarea indicatorilor de performanță pentru activitatea de furnizare a energiei electrice pe paginile proprii de internet;
- respectarea prevederilor cadrului legal și de reglementare referitoare la obligația publicării pe pagina proprie de internet a ofertelor - tip cel puțin pentru clienții casnici și clienții finali noncasnici mici;
- respectarea de către furnizorii de energie electrică de ultimă instanță a termenelor prevăzute în *Standardul de performanță pentru activitatea de furnizare a energiei electrice*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 118/2015,

iar cazurile de încălcare de către participanții la PAM a cadrului de reglementare în vigoare au fost semnalate Direcției Generale Control din cadru ANRE.

A fost elaborat un model matematic de prelucrare a raportărilor transmise de furnizori în vederea elaborării și publicării de rapoarte anuale comparative de tip Benchmarking, privind modul în care aceștia respectă nivelurile indicatorilor de performanță a furnizării și modul în care, în caz de nerespectare, aceștia se achită de obligațiile lor de a plăti compensații clienților finali afectați. Pentru a găsi cea mai bună modalitate de întocmire a rapoartelor anuale, în baza Protocolului de colaborare interinstituțional reprezentanții ANRE au colaborat cu specialiștii Consiliului Concurenței, pentru o tratare echitabilă și nediscriminatorie a furnizorilor și pentru a nu introduce perturbări în modul de acțiune a mecanismelor pieței concurențiale sau pentru a nu afecta negativ imaginea comercială furnizorilor.

Astfel, au fost elaborate și publicate pe pagina de internet a ANRE www.anre.ro:

- *Raportul privind realizarea indicatorilor de performanță pentru furnizarea energiei electrice în anul 2013*;
- *Raportul privind realizarea indicatorilor de performanță pentru furnizarea energiei electrice în anul 2014*;
- *Raportul privind realizarea indicatorilor de performanță pentru furnizarea energiei electrice în anul 2015*.

Aviz ANRE nr. 31/24.08.2016 privind revizuirea Procedurii operaționale de desfășurare a licitațiilor simultane cu preț descrescător, elaborată de Societatea Operatorul Pieței de Energie Electrică și de Gaze Naturale "Opcom" S.A.

Ca urmare a informațiilor obținute în cadrul activității de supraveghere a desfășurării sesiunilor de licitație organizate pe PCSU, în vederea îmbunătățirii performanțelor PCSU a fost avizată forma revizuită a procedurii elaborate de OPCOM, cu următoarele modificări:

- au fost introduse art.7.2.8, 7.2.9 și 7.2.10, care oferă participanților la piață posibilitatea ca, din motive întemeiate, să solicite prelungirea cu maximum 30 de minute a intervalului orar de transmitere a ofertelor indicative;
- a fost modificat art.7.4.2 lit. a, în sensul creșterii duratei etapei de ofertare a fiecărei runde cu 5 minute, respectiv de la 15 la 20 de minute.

Proiect – revizuirea Regulamentului de preluare de către furnizorii de ultimă instanță a locurilor de consum ale clienților finali care nu au asigurată furnizarea energiei electrice din nicio altă sursă, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 17/2015

Având în vedere numeroasele situații apărute de la începutul anului 2016, în care a fost necesară preluarea clienților finali de către furnizorii de ultimă instanță, precum și problemele formale, procedurale și de reglementare constatate cu aceste ocazii, a rezultat ca fiind necesară revizuirea Regulamentului de preluare de către furnizorii de ultimă instanță a clienților finali care nu au asigurată furnizarea energiei electrice din nicio altă sursă.

Astfel, raportat la Regulamentul aprobat prin Ordinul ANRE nr. 17/2015, proiectul noului Regulament asigură:

- corelarea și aplicabilitatea prevederilor Regulamentului de furnizare a energiei electrice aprobat prin ordinul președintelui ANRE nr. 64/2014, cu modificările ulterioare, ale Contractului-cadru pentru serviciul de distribuție a energiei electrice încheiat între operatorul de distribuție și furnizor, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 90/2015 precum și ale Contractului-cadru pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice și a serviciului de sistem, între Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica”- SA și beneficiar, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 89/2013;
- stabilirea condițiilor, termenelor și etapelor de parcurs în situațiile în care:
 - un furnizor activ pe piața cu amănuntul nu mai îndeplinește condiția de a avea încheiate contracte de rețea pentru clienții din portofoliul său, ca urmare a denunțării unilaterale/rezilierii acestuia de către operatorul de rețea, în condițiile prevăzute de reglementările în vigoare;
 - un furnizor activ pe piața cu amănuntul nu mai îndeplinește condiția de asumare a responsabilității financiare pentru plata dezechilibrelor aferente clienților din portofoliul său;
- corelarea condițiilor și termenelor de încheiere a contractelor de furnizare între furnizorul de ultimă instanță și clienții finali preluați, respectiv între clienții finali aflați în situația de a fi preluați sau care au fost preluați de FUI și un alt furnizor concurențial pentru care aceștia au optat.

De asemenea, a rezultat necesitatea modificării unor prevederi ale cadrului de reglementare existent, respectiv:

- Regulamentul de furnizare a energiei electrice la clienții finali, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 64/2014, cu modificările ulterioare;
- Procedura de schimbare a furnizorului de energie electrică de către clientul final, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 105/2014;
- Contractul-cadru pentru serviciul de distribuție a energiei electrice încheiat între operatorul de distribuție și furnizor, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 90/2015;
- Contractul-cadru pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice și a serviciului de sistem, între Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica”- S.A. și beneficiar, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 89/2013.

Schimbările preconizate/ măsurile propuse prin proiectul de reglementare:

- modificarea etapelor de preluare în cazul expirării/retragerii/suspendării licenței de furnizare a FA în sensul reducerii timpilor necesari preluării clienților finali de către FUI;
- stabilirea modului în care are loc preluarea de către FUI a clienților finali ai unui furnizor concurențial în cazul încetării contractului de rețea încheiat de către furnizorul concurențial cu operatorul de rețea (atât în cazul contractului de distribuție încheiat cu OD cât și în cazul contractului de transport încheiat cu OTS), ca urmare a denunțării unilaterale/rezilierii acestuia de către operatorul de rețea, în condițiile prevăzute de reglementările în vigoare;
- stabilirea modului de preluare de către FUI a clienților finali ai unui furnizor concurențial în cazul în care furnizorul concurențial nu mai îndeplinește condiția de asumare a responsabilității financiare pentru plata dezechilibrelor;
- stabilirea modului de trecere a clienților finali de la furnizorul actual la un furnizor concurențial în perioada cuprinsă între data transmiterii de către operatorul de distribuție, către clienții finali ai furnizorului actual, a notificării privind denunțarea unilaterală a contractului de distribuție și data încetării contractului de distribuție prevăzută în notificare;
- modificarea termenelor în cazul trecerii clienților finali de la FUI la un furnizor concurențial în perioada cuprinsă între data încetării contractului de distribuție, prevăzută în notificarea transmisă de operatorul de distribuție și data limită până la care clientul final preluat trebuie să încheie contractul de furnizare cu FUI;
- modificarea termenelor de încheiere a contractelor de furnizare între clientul final preluat și FUI.
- completarea cazurilor în care nu se aplică prevederile Regulamentului, si anume:
 - o cazul clienților finali racordați la rețeaua electrică a unui OD, altul decât OD concesionar, care se află într-o situație în care nu poate încheia CD cu FUI;
 - o cazul clienților finali din portofoliul FUI care notifică schimbarea furnizorului, dar aceasta nu se finalizează din motive independente de voința respectivilor clienți; în acest caz se propune menținerea contractelor în vigoare la data notificării, având în vedere faptul că notificările transmise de clienți conform modelului cuprins în Anexa la *Procedura privind schimbarea furnizorului de energie electrică de către clientul final*,

aprobată prin Ordinul ANRE nr.105/2014, se referă la încetarea contractului de furnizare a energiei electrice încheiat cu vechiul furnizor „în vederea schimbării furnizorului de energie electrică”, ceea ce înseamnă că nefinalizarea procesului de schimbare a furnizorului conduce, implicit, la anularea notificării de încetare a contractului de furnizare încheiat cu vechiul furnizor.

Proiectul noului Regulament a fost aprobat prin Ordinul ANRE nr. 12/2017.

Consultanță – Studiu privind condițiile de implementare și impactul în piața de energie electrică din România a unui mecanism de selecție concurențială a operatorilor economici care prestează serviciile de furnizor de ultimă instanță, elaborat de SC ERNST&YOUNG SRL

Având în vedere prevederile art. 54 din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, privind desemnarea furnizorilor de ultimă instanță precum și calendarul de eliminare a tarifelor reglementate de energie electrică, cu termen final 31 decembrie 2017, a rezultat necesitatea unei dezvoltări importante a cadrului de reglementare emis de ANRE, prin proiectarea și implementarea, în mod eficient și în timp util, a mecanismului de selecție pe criterii concurențiale a furnizorilor de ultimă instanță. În acest scop, trebuia evaluat impactul în piața de energie electrică din România a introducerii unui astfel de mecanism și identificate soluții care să asigure, într-un mediu concurențial și fără acordarea de compensații (ajutoare de stat), eficiența economică și obiectivele de profitabilitate ale furnizorilor de ultimă instanță, tratamentul nediscriminatoriu și protecția clienților care nu uzează de eligibilitate și a celor care beneficiază de serviciul universal (inclusiv clienți vulnerabili), preluarea și deservirea clienților care nu au asigurată furnizarea de energie electrică din nicio altă sursă, precum și funcționalitatea de ansamblu a pieței de energie electrică.

Pentru fundamentarea principiilor și regulilor aferente procesului de selectare concurențială a furnizorilor de ultimă instanță, a fost realizată o lucrare de consultanță (cu studiu de impact asupra pieței de energie electrică și clienților finali din România), care a analizat cerințele legale și prevederile cadrului de reglementare existent, a evaluat soluțiile implementate în alte piețe de energie electrică și cele mai bune practici și a recomandat, argumentat, detaliile de proiectare cele mai potrivite specificului național și regional, care să asigure o integrare eficientă și armonioasă a noului mecanism în concepția unitară a cadrului de reglementare.

Studiul a fost livrat ANRE în forma finală la data de 11.11.2016.

III.5. Aplicarea schemelor de ajutor de stat în susținerea producerii de energie electrică din surse regenerabile de energie și a cogenerării de înaltă eficiență

III.5.1. Promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie

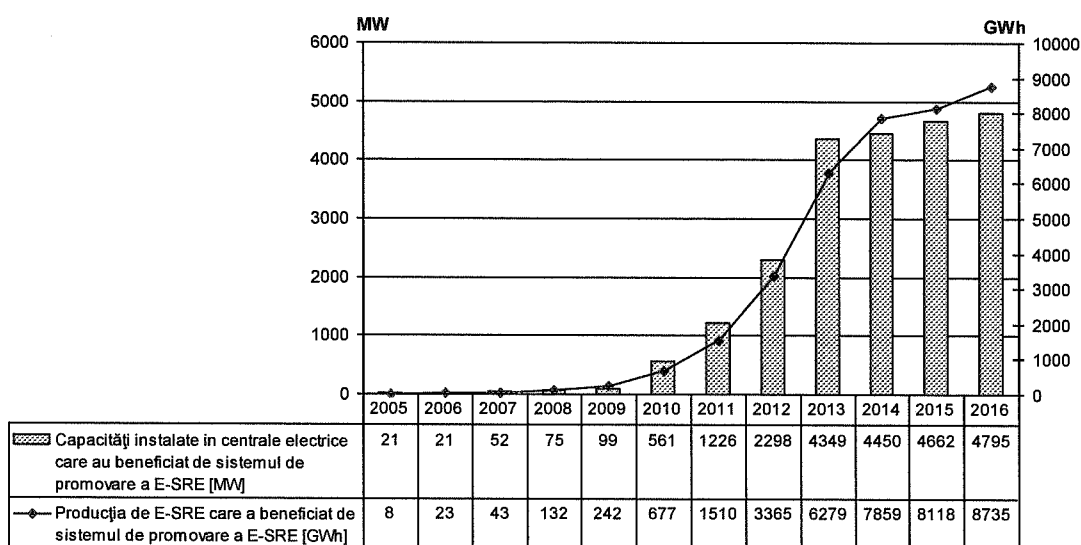
Monitorizarea sistemului de promovare a energiei electrice din surse regenerabile de energie prin certificate verzi

Prin activitatea anuală de monitorizare a sistemului de promovare a energiei electrice din surse regenerabile de energie prin certificate verzi, ANRE urmărește:

- să evalueze funcționarea schemei de sprijin prin certificate verzi și eficacitatea acestuia în îndeplinirea ȋntelor naȋionale stabilite prin Lege privind ponderea E-SRE în consumul final brut de energie electrică;
- să evalueze eficienȋa schemei de sprijin prin CV raportat la efortul financiar necesar;
- să stabilească dacă, în urma aplicării schemei de sprijin prin certificate verzi, activitatea de producere a E-SRE este supracompensată și să permită reanalizarea schemei în vederea adaptării ei la condiȋiile reale;

Sistemul de promovare a energiei electrice produse din surse regenerabile prin certificate verzi funcȋionează încă din anul 2005. În cele ce urmează este prezentată evoluȋia principalilor indicatori ai acestui sector pentru perioada 2005-2016:

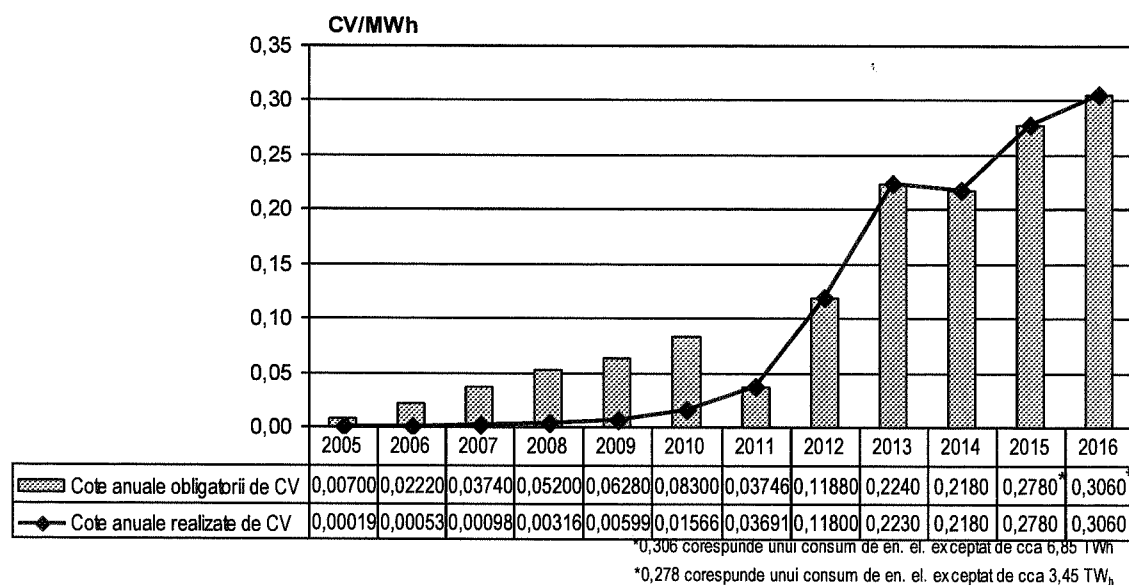
- Evoluȋia capacităȋii electrice instalate în centrale electrice care au beneficiat de sistemul de promovare a E-SRE și a energiei electrice produse în aceste centrale pentru perioada 2005-2016 este prezentată în figura următoare:

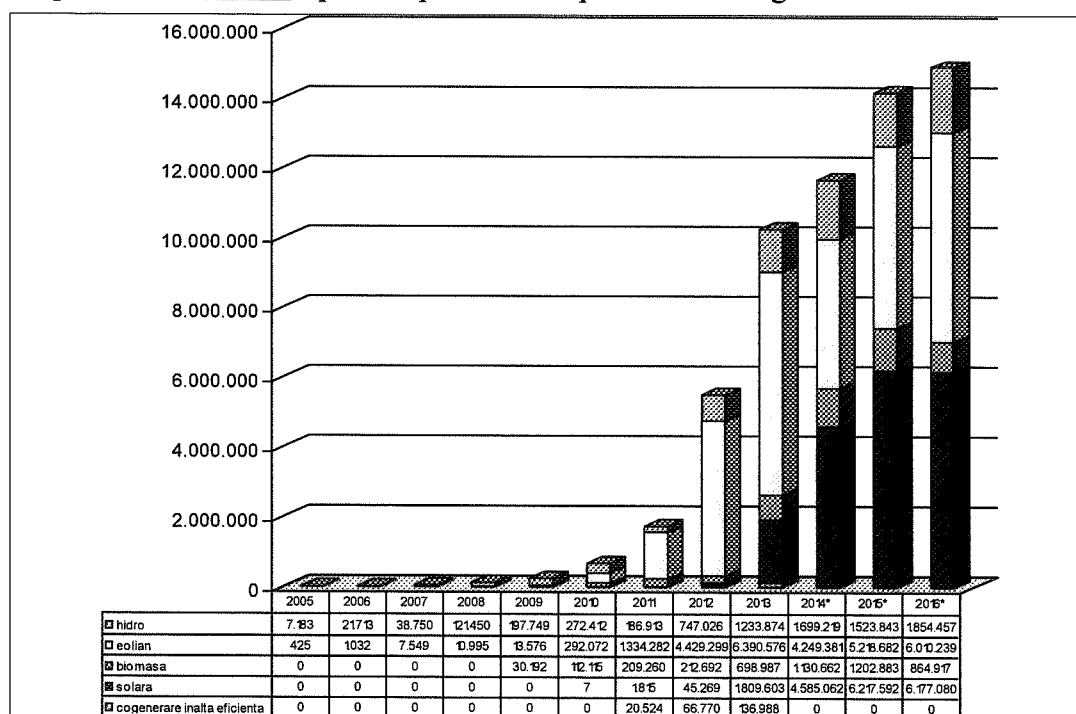
Nota 1: Valorile capacităților instalate în centrale electrice care au beneficiat de sistemul de promovare a E-SRE sunt aferente fiecărui sfârșit de an calendaristic

Nota 2: Valoarea capacității instalate în centrale electrice care au beneficiat de sistemul de promovare a E-SRE cuprinde și centralele electrice cu acreditarea temporară expirată

- Evoluția cotelor anuale obligatorii de CV și a cotelor realizate de achiziție de CV de către operatorii economici cu obligație de achiziție de certificate verzi, în perioada 2005÷2016, este prezentată în figura următoare:

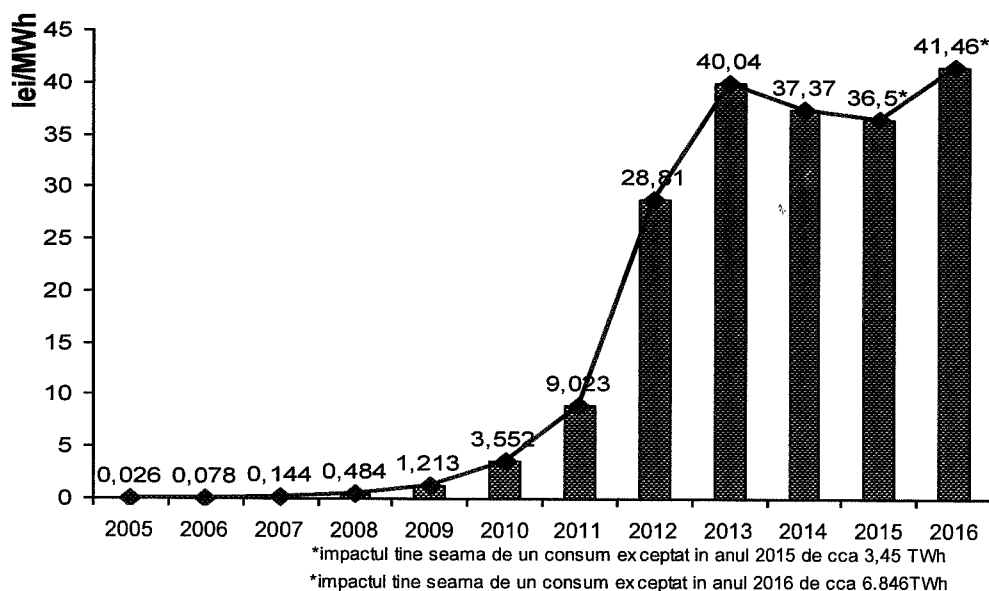

- Evoluția anuală a numărului de CV emise de la momentul aplicării sistemului de promovare a E-SRE până în prezent este prezentată în figura următoare:

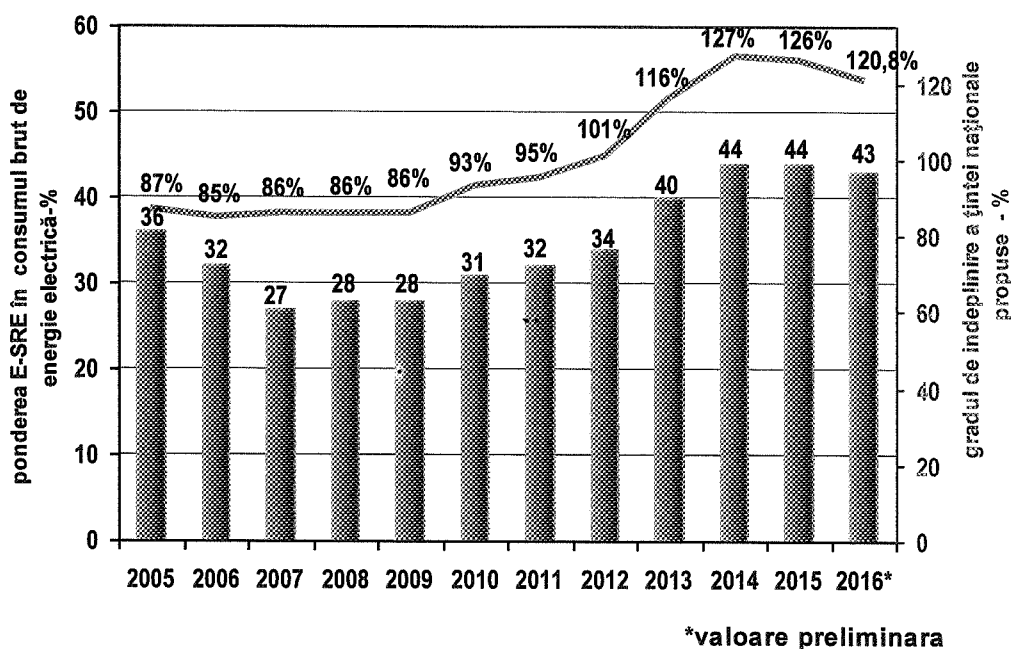

*valoarea pentru biomasa contine si cogenerarea de înalta eficiență

- Evoluția impactului aplicării sistemului de promovare a E-SRE în prețul energiei electrice la consumatorul final, pentru perioada 2005÷2016 este prezentată în figura următoare:

- Evoluția gradului de realizare a țintei naționale de E-SRE în consumul final brut de energie electrică al României în perioada 2005-2016 este prezentată în figura următoare:

În conformitate cu prevederile Metodologiei *de monitorizare a sistemului de promovare a energiei din surse regenerabile de energie prin certificate verzi* ANRE a analizat situația costurilor și veniturilor producătorilor de energie electrică din surse regenerabile care beneficiază de sistemul de promovare prin certificate verzi, pe baza datelor transmise de producătorii acreditați până la data de 31 decembrie 2016.

Datele transmise au fost prelucrate în conformitate cu modelul de calcul utilizat în cadrul notificării schemei de sprijin autorizată prin Decizia Comisiei Europene C (2011) 4938 din 13.07.2011: Ajutorul de stat SA 33134 – România – „Certificate verzi pentru promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie”.

Sistemul de promovare prin certificate verzi stabilit prin Lege a fost aplicat producătorilor pentru energia electrică produsă din surse regenerabile, inclusiv pentru energia electrică produsă pe perioada de probă, în baza deciziei de acreditare emise de ANRE, pentru punerile în funcțiune, respectiv re tehnologizările de grupuri/centrale realizate până la sfârșitul anului 2016.

Din analiza cost-beneficiu cu actualizare efectuată pentru anul de analiză 2016 la nivel agregat pentru fiecare categorie de tehnologie de producere a E-SRE, cu luarea în considerare a indicatorilor rezultați din medierea costurilor și conform capacităților prognozate a fi puse în funcțiune, s-a identificat un risc de supracompensare la toate tipurile de tehnologii.

Rezultatele analizei de supracompensare efectuate în anul de analiză se consemnează într-un raport care se publică pe pagina de internet a ANRE.

ANRE a acreditat, până la 31 decembrie 2016, capacități de producere a energiei din surse regenerabile cu o putere instalată totală de 4.798 de MW.

Evoluția numărului producătorilor E-SRE acreditați pe tipuri de surse regenerabile de energie pentru anii 2013, 2014, 2015 și 2016 este prezentată în tabelul următor:

Surse regenerabile de energie/tehnologie	Producători E-SRE acreditați							
	număr				Pi [MW]			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Instalații eoliene noi	60	64	66	67	2582	2799	2920	2951
Instalații eoliene re tehnologizate	13	12	4	4	11	11	12	12
Centrale hidro noi, $P_i \leq 10$ MW	51	70	74	78	213	213	226	246
Centrale hidro re tehnologizate, $P_i \leq 10$ MW	9	15	15	24	50	82	88	105

Biomasă – toate tipurile de tehnologii (inclusiv cogenerare) și gaz de fermentare EE din deșeuri municipale, ape uzate	14	14	25	28	66	81	107	124
Centrale fotovoltaice	370	403	514	577	1124	1217	1296	1360

Legislația în domeniul promovării producerii energiei electrice din surse regenerabile

Promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie (E-SRE) reprezintă un imperativ al perioadei actuale la nivelul Uniunii Europene motivat de: protecția mediului, creșterea independenței energetice față de importuri prin diversificarea surselor de aprovizionare cu energie, precum și motive de ordin economic și de coeziune socială. În consecință, având în vedere nivelul relativ ridicat al costurilor investiționale aferente producerii E-SRE, toate statele europene au instituit sisteme de sprijin a E-SRE.

În acest context, prin HG nr. 1892/2004 pentru *stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie*, în România a fost instituit sistemul de promovare prin certificate verzi, un sistem orientat spre mecanisme concurențiale de piață, și anume sistemul cotelor obligatorii combinat cu tranzacționarea de certificate verzi (CV).

Sistemul de promovare astfel instituit a fost reconfirmat prin Legea nr. 220/2008, denumită în continuare *Lege*, care și-a propus să facă mai atractiv sistemul pentru investitori introducând facilități noi, printre care și acordarea unui număr mai mare de certificate verzi, diferențiat în funcție de tipul tehnologiei de producere a E-SRE.

Sistemul de promovare prin CV instituit prin *Lege* a fost autorizat de Comisia Europeană prin *Decizia C(2011) 4938 privind ajutorul de stat SA 33134 (2011/N) pentru România - certificate verzi pentru promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie*.

În aplicarea legislației primare în domeniul promovării energiei electrice produse din surse regenerabile de energie, care de-a lungul timpului a suferit numeroase modificări și completări (HG nr. 1892/2004 a fost modificat și completat prin HG nr. 958/2006, iar Legea nr. 220/2008 a fost modificată și completată prin OG nr. 29/2010, Legea nr. 139/2010, OUG nr. 88/2011, Legea nr. 134/2012, OUG nr. 57/2013, Legea nr. 23/2014 și **Legea nr. 122/2015**), ANRE a elaborat și, ulterior, modificat și completat ori de câte ori a fost necesar cadrul de reglementare specific acestui domeniu.

Modificările aduse sistemului de promovare prin CV, respectiv prin Legea nr. 134/2012, OUG nr. 57/2013 și Legea nr. 23/2014 au fost autorizate de Comisia Europeană prin *Decizia C(2015) 2886 din 04.05.2015*.

În cursul anului 2016 au fost emise următoarele reglementări:

- **Ordinul ANRE nr. 77/2016 de modificare și completare a Regulamentului de acreditare a producătorilor de energie electrică din surse regenerabile de energie pentru aplicarea sistemului de promovare prin certificate verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 48/2014;**
- **Ordinul ANRE nr. 2/2016 privind modificarea și completarea Metodologiei de stabilire a cotelor anuale obligatorii de energie electrică produsă din surse regenerabile de energie care beneficiază de sistemul de promovare prin certificate verzi și a celor de achiziție de certificate verzi, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 101/2015;**
- **Ordinul ANRE nr. 16/2016 privind modificarea și completarea Metodologiei de stabilire a cotelor anuale obligatorii de energie electrică produsă din surse regenerabile de energie care beneficiază de sistemul de promovare prin certificate verzi și a celor de achiziție de certificate verzi, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 101/2015;**
- **Ordinul ANRE nr. 41/2016 pentru aprobarea Metodologiei de stabilire a cotelor anuale obligatorii de energie electrică produsă din surse regenerabile de energie care beneficiază de sistemul de promovare prin certificate verzi și a celor de achiziție de certificate verzi;**
- **Ordinul ANRE nr. 17/2016 privind modificarea Regulamentului de organizare și funcționare a pieței de certificate verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 60/2015.**
- **Ordinul ANRE nr. 52/2016 pentru aprobarea *Metodologiei de monitorizare a sistemului de promovare a energiei din surse regenerabile de energie prin certificate verzi.***

Referitor la conformarea cu cerințele referitoare la certificarea originii E-SRE ale Uniunii Europene a fost promovat Regulamentul de certificare a originii energiei electrice produse din surse regenerabile de energie, în baza căruia ANRE a emis **Procedura de supraveghere a emiterii garanțiilor de origine pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 23/2004**. Ca urmare, ANRE a înființat Registrul unic al garanțiilor de origine și, în perioada 2005 – 2010, semestrial, a emis garanții de origine pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie, actualizând în permanență datele din acest registru.

În urma modificării legislației europene în domeniu, prin promovarea **Directivei 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE**, a fost necesară reconsiderarea regulilor privind certificarea originii energiei electrice produse din surse regenerabile de energie, fiind aprobat **Regulamentul de emitere și urmărire a garanțiilor de origine pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie, aprobat prin HG nr. 1232/2011 (Regulament)**.

Sistemul de certificare a originii E-SRE își propune creșterea gradului de transparență față de client prin diferențierea dintre energia electrică provenită din surse regenerabile de energie și energia electrică

provenită din surse convenționale și se concretizează prin acordarea de garanții de origine producătorilor de E-SRE.

Regulamentul instituie cadrul de organizare și funcționare a sistemului garanțiilor de origine a producției de energie electrică din surse regenerabile, pentru a dovedi că energia electrică sau o pondere din aceasta, livrată unui consumator final de furnizorul acestuia, este produsă din surse regenerabile de energie.

Garanțiile de origine emise în baza prezentului regulament se utilizează de furnizorul de energie electrică, la cererea unui consumator final, pentru a proba corectitudinea informațiilor conținute în eticheta energiei electrice.

În vederea punerii în aplicare a prevederilor **HG nr. 1232/2011**, ANRE a implementat aplicația web pentru emiterea și urmărirea garanțiilor de origine, pe o pagină de internet securizată, dezvoltată special în acest scop. Odată cu dezvoltarea aplicației, începând din februarie 2013, a devenit funcțional un nou registrul unic al garanțiilor de origine, în format electronic, care conține informații referitoare la garanțiile de origine emise, transferate sau retrase.

Totodată, ANRE monitorizează situația garanțiilor de origine pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie, rezultatele obținute fiind cuprinse într-un raport anual.

Începând cu anul 2013, Rapoartele privind monitorizarea garanțiilor de origine pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie și livrată în rețelele electrice se regăsesc pe pagina de internet a ANRE.

III.5.2. Promovarea energiei electrice produse în cogenerare de înaltă eficiență

Schema de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență a fost instituită în România prin HG nr. 219/2007 *privind promovarea cogenerării bazate pe energia termică utilă* (transpunere la nivel național a Directivei CE nr. 8/2004, *cu privire la promovarea cogenerării bazate pe necesarul de energie termică utilă în piața internă de energie* care începând cu 5 iunie 2014 s-a înlocuit cu prevederile din Directiva 27/2012) și implementată prin HG nr. 1215/2009, *privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă*.

Prin HG nr. 925/2016 de modificarea și completare a HG nr. 1215/2009 și HG nr. 129/2017 pentru completarea art.8 din HG 1215/2009 se asigură completarea cadrului legal pentru aplicarea și implementarea schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă, în vederea armonizării cu prevederile specifice din Orientările privind ajutoarele

de stat pentru protecția mediului și energie pentru perioada 2014-2020 (OAME) și Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. În acest sens, s-au inclus în schema de tip bonus centralele cu unități de microcogenerare și/sau cogenerare de mică putere totalizând o capacitate electrică instalată mai mică de 1 MW. Conform HG 925/2016 schema de sprijin se aplică numai producătorilor de energie electrică și termică în cogenerare care solicită ANRE acordarea acestui sprijin pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență, pentru capacitățile de cogenerare înscrise în Lista specificată la art.9 alin.(4) până la data de 31.12.2016, precum și pentru capacitățile de cogenerare noi care înlocuiesc ulterior datei de 31.12.2016 capacități de cogenerare existente care au beneficiat de bonus pentru energia electrică de înaltă eficiență, în limita capacității electrice instalate înscrise la data de 31.12.2016 în Lista specificată la art. 9 alin. (4), pentru fiecare producător beneficiar al schemei de sprijin.

Schema de tip bonus reprezintă ajutor de stat (N 437/2009 - Romania), autorizat de Comisia Europeană ca fiind compatibil cu piața comună, în conformitate cu prevederile Art. 87 alin. (3) lit. (c) din Tratatul CE, prin Decizia C(2009)7085, modificată prin decizia C (2016) 7522. Intrarea în aplicare efectivă a schemei de sprijin de tip bonus a avut loc la 1 aprilie 2011.

Principalele direcții ale activității de reglementare în domeniul promovării energiei electrice produse în cogenerare de înaltă eficiență pentru anul 2016 au fost următoarele:

- a) elaborarea de reglementări care să permită aplicarea schemei de promovare de tip bonus instituită prin HG nr. 219/2007 privind promovarea cogenerării bazate pe cererea de energie termică utilă și implementată prin HG nr. 1215/2009 privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă și monitorizarea aplicării acesteia;
- b) emiterea deciziilor de modificare/completare a Listei capacităților de producere de energie electrică și termică în cogenerare, cu acreditare finală.
- c) emiterea deciziilor lunare/anuale de aprobare a cantităților de energie electrică produse în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de bonus;
- d) emitere deciziilor privind supracompensarea activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență aferente perioadei de evaluare 01.01.2015- 31.12.2015
- e) emiterea deciziilor anuale de aprobare a bonusului pentru energia electrică și a prețurilor reglementate pentru energia electrică și energia termică produse în cogenerare de înaltă eficiență și realizarea analizei de ante-supracompensare o analiză preliminară privind supracompensarea pentru perioada de evaluare 01.01.2017 – 31.12.2017;
- f) emiterea avizelor pentru aprobarea formulelor de determinare/ajustare a prețului pentru energia termică produsă și livrată din centrale de cogenerare în cazul în care operatorii și administrația publică locală au optat pentru stabilirea prețului energiei termice pe bază de formule precum și emiterea avizelor pentru aprobarea prețurilor reglementate pentru energia termică în cogenerare determinate pe baza acestor formule;

- g) emiterea avizelor pentru acreditarea preliminară/finală a proiectelor noi sau de re tehnologizare ale centralelor de cogenerare;
- h) analizele de ajustare a contribuției pentru semestrul II din anul 2016 și, respectiv, stabilirea valorii contribuției pentru cogenerare, începând cu 1 ianuarie 2017.

Activitatea pe direcțiile de reglementare a) ÷ h) în domeniul promovării energiei electrice produse în cogenerare de înaltă eficiență pentru anul 2016, s-a materializat în:

- a) Referitor la **elaborarea de reglementări** care să permită aplicarea schemei de promovare de tip bonus, în anul 2016 au fost aprobate următoarele reglementări:
 - 1. Ordinul ANRE nr. 4/2016 *privind modificarea și completarea Metodologiei de determinare și monitorizare a supracompensării activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de schema de sprijin de tip bonus aprobată prin Ordinul ANRE nr. 84/2013;*
 - 2. Ordinul ANRE nr. 24/2016 *pentru modificarea Ordinului ANRE nr. 119/2013 privind aprobarea contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență și a unor prevederi privind modul de facturare a acesteia;*
 - 3. Ordinul ANRE nr. 28/2016 *privind modificarea și completarea Procedurii de avizare a proiectelor noi sau de re tehnologizare ale centralelor de cogenerare, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 115/2013;*
 - 4. Ordinul ANRE nr. 48/2016 *privind abrogarea Ordinului ANRE nr. 38/2012 pentru aprobarea valorilor de referință armonizate ale eficienței pentru producerea separată de energie electrică, respectiv de energie termică și a factorilor de corecție aplicabili la nivel național;*
 - 5. Ordinul ANRE nr. 49/2016 *privind modificarea și completarea Regulamentului de calificare a producției de energie electrică în cogenerare de înaltă eficiență și de verificare și monitorizare a consumului de combustibil și a producțiilor de energie electrică și energie termică utilă, în cogenerare de înaltă eficiență aprobat prin Ordinul ANRE nr. 114/2013;*
 - 6. Ordinul ANRE nr. 53/2016 *privind prorogarea termenelor prevăzute la art. 5 alin. (2) lit. b) și lit. c) și art. 7 alin. (1) și alin. (3) lit. b) din Procedura de avizare a proiectelor noi sau de re tehnologizare ale centralelor de cogenerare aprobată prin Ordinul ANRE nr. 115/2013;*
 - 7. Ordinul ANRE nr. 68/2016 *privind aprobarea prețului de referință și a prețurilor reglementate pentru energia electrică, aplicabile în anul 2017 producătorilor de energie electrică și termică în cogenerare, care beneficiază de bonus;*
 - 8. Ordinul ANRE nr. 69/2016 *privind aprobarea valorilor prețurilor de referință pentru energia termică livrată în SACET din centrale cu unități de cogenerare care nu beneficiază de scheme de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență;*
 - 9. Ordinul ANRE nr. 78/2016 *privind aprobarea valorilor bonusurilor de referință pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și ale prețurilor de referință pentru energia termică produsă în cogenerare, aplicabile în anul 2017;*

10. Ordinul ANRE nr. 117/2016 *pentru modificarea Ordinului ANRE nr. 119/2013 privind aprobarea contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență și a unor prevederi privind modul de facturare a acesteia;*

b) Referitor la **emiterea deciziilor de modificare/completare a Listei capacităților de producere de energie electrică și termică în cogenerare, cu acreditare finală.**

Au fost emise 4 decizii de modificare/completare și respectiv aprobare a „Listei capacităților de producere de energie electrică și termică în cogenerare, cu acreditare finală”.

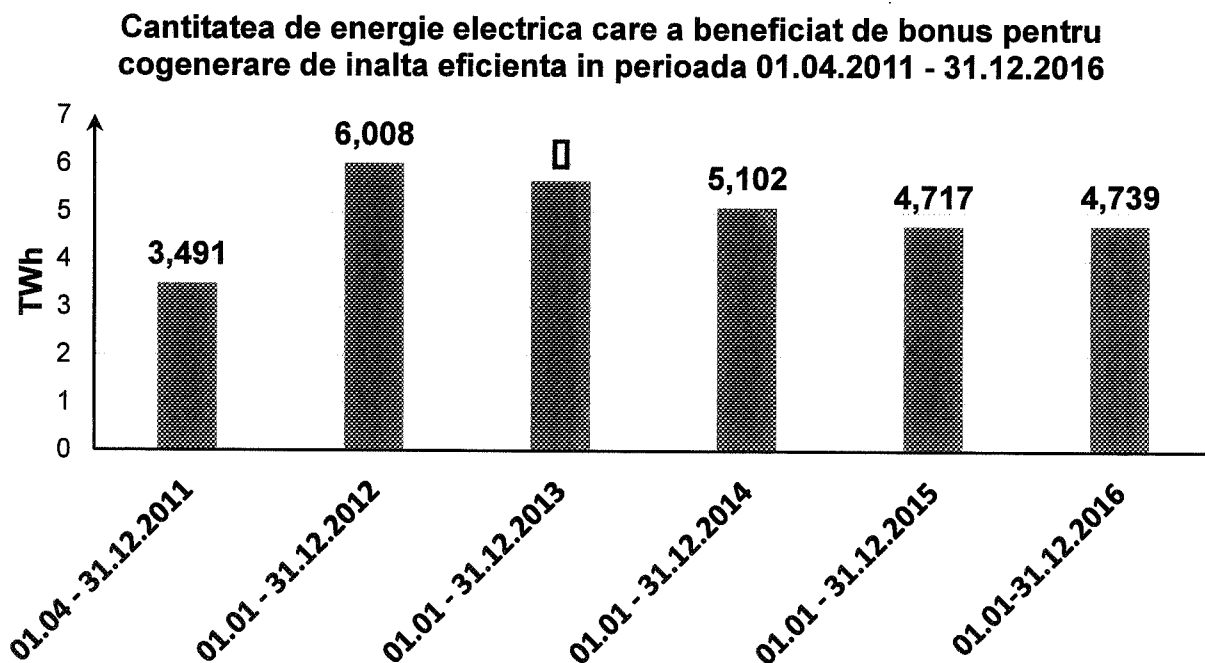
c) Referitor la **emiterea deciziilor lunare/anuale de aprobare a cantităților de energie electrică produse în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de bonus**

În lunile ianuarie – decembrie 2016 au fost emise **12 decizii** de aprobare a cantităților **lunare** de energie electrică produse în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de bonus.

Deciziile sunt destinate beneficiarului C.N. Transelectrica S.A. în calitate de Administrator al schemei de sprijin de tip bonus și reprezintă temeiul de stabilire, de către acesta, a drepturilor lunare de încasare ale producătorilor de energie electrică și termică în cogenerare conform prevederilor art. 10 alin. (2) și art. 16 din HG nr. 1215/2009 privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă, cu modificările și completările ulterioare .

Cantitățile lunare de energie electrică produse în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de bonus sunt determinate conform prevederilor art. 31 - 34 din *Regulamentul de calificare*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 114/2013, cu modificările și completările ulterioare.

Pentru cei 38 de producători vizați, cantitatea totală de energie electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență care a beneficiat de bonus pentru perioada ianuarie – decembrie 2016 a fost de 4,495 TWh, înainte de regularizarea care se efectuează în luna martie 2017, respectiv de 4,739 TWh după regularizarea efectuată în luna martie 2017, cu o creștere de 0,47% față de valoarea corespunzătoare anului 2015.

În luna martie 2016 au fost emise **36 de decizii** privind calificarea cantității de energie electrică produse în cogenerare de înaltă eficiență și livrate din centralele care au beneficiat de schema de sprijin pentru perioada ianuarie-decembrie 2015.

Deciziile au stat la baza regularizării plăților corespunzătoare bonusului pe perioada ianuarie-decembrie 2015, de către C.N. Transelectrica S.A. Cantitatea calificată pentru anul 2015, cumulată pentru cei 38 de producători, a fost de 4,717 TWh.

d) Referitor la emiterea **deciziilor privind supracompensarea activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență aferente perioadei de evaluare 01.01.2015-31.12.2015.**

În luna martie 2016 au fost emise **8 decizii** privind supracompensarea activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență aferente perioadei de evaluare 01.01.2015-31.12.2015 și **3 decizii privind cuantumul de regularizare** a ante-supracompensării, urmare analizei de supracompensare a activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență aferente perioadei de evaluare 01.01.2015-31.12.2015.

În urma realizării analizei privind supracompensarea activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență aferente perioadei de evaluare 01.01.2015-31.12.2015, s-a constatat că, din aplicarea schemei de sprijin pentru perioada menționată pentru 43 de centrale de producere a energiei electrice și termice în cogenerare (aflate în exploatarea comercială a 36 de producători), la un număr de 8 centrale s-a înregistrat supracompensarea activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare, într-un cuantum total de 119.654.840 lei. Tot în cadrul

analizei de supracompensare realizate în trimestrul I al anului 2016 s-a determinat și cuantumul de regularizare a ante-supracompensării pentru un număr de 3 producători care, în urma analizei de ante-supracompensare realizate în trimestrul IV al anului 2014, au avut, pentru anul 2015, bonusul diminuat față de bonusul de referință, acest cuantum totalizând 7.409.020 lei.

Deciziile au stat la baza facturilor emise de către C.N. Transelectrica S.A. pentru recuperarea valorii supracompensării activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență aferente perioadei de evaluare 01.01.2015-31.12.2015 constatate.

În urma pronunțării falimentului în anul 2016, pentru un producător s-a realizat analiza privind supracompensarea activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență aferente perioadei de evaluare 01.01.2016 -31.04.2016, și s-a constatat că, din aplicarea schemei de sprijin pentru perioada menționată nu s-a înregistrat supracompensarea activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare.

e) Referitor la emiterea deciziilor anuale de aprobare a valorii bonusului pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și valorile prețurilor reglementate pentru energia electrică și pentru energia termică livrată sub formă de apă fierbinte din centralele de cogenerare.

În luna noiembrie 2016 au fost emise **23 decizii** de aprobare care stabilesc valoarea bonusului pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și valorile prețurilor reglementate pentru energia termică livrată din centralele de cogenerare care accesează schema de sprijin pentru anul 2017, **2 decizii** de aprobare care stabilesc valoarea bonusului pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și valorile prețurilor reglementate pentru energia termică livrată din centralele de cogenerare care accesează schema de sprijin pentru anul 2016 pentru doi producători noi, **13 decizii** de aprobare care stabilesc valoarea bonusului pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și livrată în SEN din centrale de cogenerare care au accesat schema de sprijin pentru anul 2017, și **2 decizii** de aprobare care stabilesc valoarea prețurilor reglementate pentru energia termică livrată din centrale de cogenerare care nu accesează schema de sprijin, pentru anul 2017.

În urma realizării analizei de ante-supracompensare în trimestrul IV al anului 2016, s-a constatat că, din aplicarea schemei de sprijin pe anul 2017 pentru 36 de producători de energie electrică și termică în cogenerare, la un număr de 5 producători se estimează înregistrarea unei supracompensări a activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare. În consecință, au fost emise 5 decizii pentru diminuarea bonusului pentru cantitatea de energie electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și livrată în rețelele SEN în anul 2017 din centralele respective, față de nivelul bonusului de referință, aferent anului de funcționare pe schema de sprijin, și combustibilului majoritar folosit, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 78/2016.

f) Referitor la **emiterea avizelor pentru aprobarea formulelor de determinare/ajustare a prețului pentru energia termică produsă și livrată din centrale de cogenerare în cazul în care operatorii și administrația publică locală au optat pentru stabilirea prețului energiei termice pe bază de formule precum și emiterea avizelor pentru aprobarea prețurilor reglementate pentru energia termică în cogenerare determinate pe baza acestor formule:**

Au fost emise **2 avize** pentru pentru aprobarea formulelor de determinare/ajustare a prețului pentru energia termică produsă și livrată din centrale de cogenerare în cazul în care operatorii și administrația publică locală au optat pentru stabilirea prețului energiei termice pe bază de formule și pentru un număr de **2** producători au fost emise avize pentru pentru aprobarea prețurilor reglementate pentru energia termică în cogenerare determinate pe baza formulelor avizate de ANRE.

g) Referitor la **emiterea avizelor pentru acreditarea preliminară/finală a proiectelor noi sau de rețehnologizare ale centralelor de cogenerare**

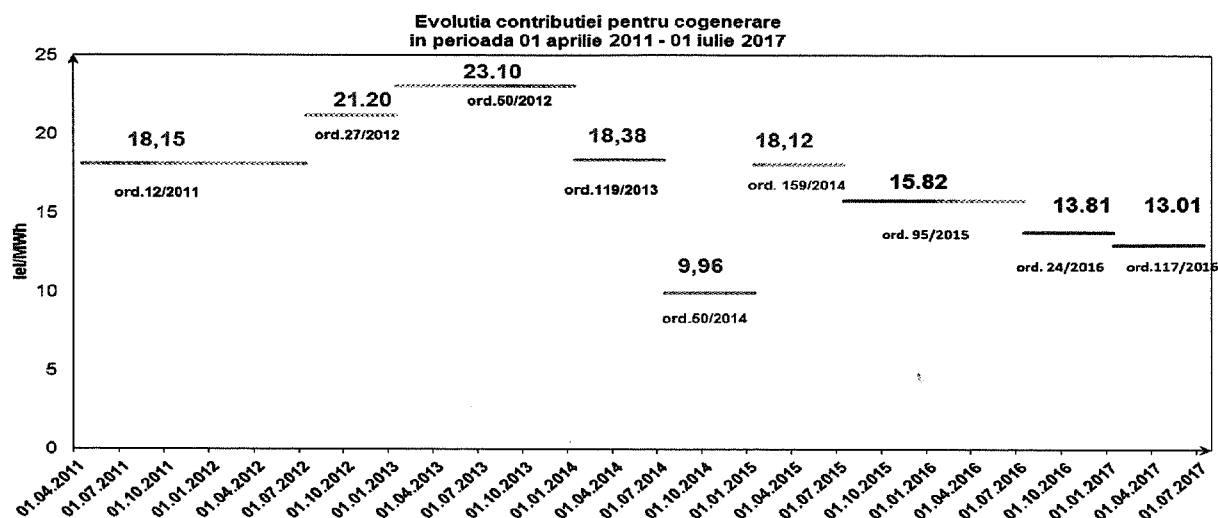
Pe baza documentației de acreditare transmise conform *Procedurii de avizare*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 115/2013, cu modificările și completările ulterioare, în anul 2016 au fost emise **5 avize** pentru **acreditarea finală** pentru capacități de cogenerare care însumează 72,11 MW și **1 aviz** pentru **acreditarea preliminară** pentru capacități de cogenerare care însumează 13,16 MW.

h) Referitor la **stabilirea contribuției pentru cogenerare** pentru semestrul II din anul 2016 și pentru anul 2017

ANRE aprobă anual, prin ordin, valoarea contribuției pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență. În cazul unor variații mai mari de $\pm 2,5 \%$, prin ordin ANRE, această valoare poate fi modificată semestrial.

Valoarea contribuției pentru semestrul II din anul 2016 s-a modificat, prin evaluarea din luna iunie 2016 a costurilor și veniturilor schemei de sprijin realizate precum și a celor prognozate pentru semestrul II 2016 și este de 13,81 lei/MWh, exclusiv TVA, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 24/2016. Un factor decisiv în diminuarea contribuției față de valoarea de stabilită de 15,82 lei/MWh, exclusiv TVA, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 95/2015, l-a constituit luarea în calcul a cuantumului supracompensării aferente perioadei de evaluare 01.01.2015-31.12.2015.

Începând cu 1 ianuarie 2017 sunt valabile prevederile Ordinul ANRE nr. 117/2016, iar valoarea contribuției pentru cogenerare este 13,01 lei/MWh, exclusiv TVA

Datele aferente monitorizării schemei de sprijin pentru cogenerare pentru anii 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 și 2016 sunt prezentate în tabelul următor:

Indicatorul	UM	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Valoarea totală a contribuției facturată consumatorilor și furnizorilor exportatori ¹⁾	mii lei	690931	928877	1072840	770626	757447	708.194
Cantitatea de energie electrică facturată consumatorilor finali (inclusiv cea consumată de furnizori și producători în regim de autofurnizare/autoconsum) la care s-a aplicat contribuția de cogenerare	GWh	32639	46450	44930	45457	46476	47.103
Cantitatea de energie electrică exportată la care s-a aplicat contribuția de cogenerare	GWh	1465	1108	1959	3310 ¹⁾	0 ¹⁾	0 ¹⁾
Cantitatea de energie electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență care a beneficiat de schema de sprijin	GWh	3491	6008	5654	5102	4717	4.739
Valoarea totală a bonusurilor datorate producătorilor în cogenerare beneficiari ai schemei tip bonus	mii lei	594473	978098	1098112	927234	896796	887.761
Cantitatea de energie electrică importată cu garanții de origine pentru producția de energie electrică în cogenerare de înaltă eficiență, pentru care s-a solicitat returnarea contribuției	GWh	0	0	0	0	0	0
Economia de combustibil realizată în procesele de cogenerare de înaltă eficiență beneficiare de bonus, în conformitate cu prevederile Regulamentului de calificare	GWh	2131	3498	3430	3016	2623	2.751

¹⁾ Conform H.G. nr. 494/2014 pentru modificarea H.G.nr.1215/2009 privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică se prevede scutirea de la plata contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență, respectiv a tarifului unitar, plătit lunar, exprimat în lei/kWh, a furnizorilor care livrează energie electrică la export.

Bonusurile unitare în anul 2016 (aferele anului al VI -lea de acordare) au fost de:

- **198,49 lei/MWh** pentru centrale care utilizează preponderent gaz natural din rețeaua de transport;
- **203,89 lei/MWh** pentru centrale care utilizează preponderent gaz natural din rețeaua de distribuție;
- **169,76 lei/MWh** pentru centrale care utilizează preponderent combustibil solid.

În cursul anului 2016, au accesat schema **încă 2 producători**, unuia i s-a aplicat bonusul unitar aferent primului an de accesare corespunzător unei centrale care utilizează gaze naturale din rețeaua de distribuție – **222,18 lei/MWh**, iar pentru 1 producător s-a aplicat bonusul unitar aferent anului VI de accesare a schemei corespunzător unei centrale care utilizează gaze naturale din rețeaua de transport – **198,49 lei/MWh**

Pe baza datelor de exploatare aferente anului 2015, transmise de producători în anul 2016, au fost evaluate conform prevederilor art. 13 alin. (3) din *HG nr. 219/2007 privind promovarea cogenerării bazate pe cererea de energie termică utilă*, cu modificările și completările ulterioare, următoarele:

- *producțiile de energie electrică și termică în cogenerare ale fiecărui producător de energie deținător de unități de cogenerare, pe baza metodei de calcul prevăzută în Anexa II din Directiva 2004/8/CE (înlocuită în prezent prin Anexa I – D2012/27/UE);*
- *capacitățile (electrice/ termice) de cogenerare,*
- *cantitățile de combustibil și*
- *cantitățile de energie electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și economiile de energie primară obținute prin utilizarea cogenerării, determinate conform Anexei III din Directiva 2004/8/CE (înlocuită în prezent prin Anexa II – D2012/27/UE);*

Producția națională de energie electrică și termică în cogenerare

Anul	Energie electrică total produsă în unități de cogenerare	Energie electrică produsă în cogenerare (Anexa II- D2004/8/EC înlocuită prin Anexa I – D2012/27/UE)		Energie electrică produsă în cogenerare din total producție națională	Energie termică utilă produsă în unități de cogenerare (Anexa II- D2004/8/EC înlocuită prin Anexa I – D2012/27/UE)	
		Total	din care Autoproducatori		Total	din care Autoproducatori
	TWh	TWh	%	%	PJ	%
2007	14,23	6,62	14,65	10,7	73,2	15,85
2008	14,06	6,21	15,62	9,6	71,5	18,04
2009	12,33	6,26	13,74	10,8	66,3	17,50
2010	11,93	6,54	17,74	10,8	69,0	22,46
2011	13,47	7,28	17,45	11,9	71,9	23,50
2012	12,54	6,72	16,07	11,4	66,1	22,37

2013	11,1	6,6	18,78	11,3	57,9	21,99
2014	10,7	6,1	19,38	9,4	55,4	21,86
2015	9,2	5,6	16,07	8,5	51,0	18,43

Capacitățile electrice și termice de cogenerare din România în anul 2015

Tehnologia de cogenerare	Capacitate maximă	
	Electrică	Termică
	Brut	Net
	MW	MW
TG în ciclu combinat, cu recuperare de energie termică	214	214
TG prevăzută cu recuperarea de energie termică	144	233
Motoare cu combustie internă	176	157
TA de contrapresiune	733	3238
TA de condensare cu prize de cogenerare	3052	5979
Alte tehnologii de cogenerare	2	10
TOTAL	4321	9831

Cantitățile de combustibil utilizate pentru producerea de energie electrică și termică în cogenerare

Anul	Combustibil total utilizat de unitatile de cogenerare	Combustibil utilizat pentru cogenerare (Anexa II-D2004/8/EC înlocuită prin Anexa I – D2012/27/UE)	din care:				
			Combustibil Fossil Solid	Pacura	Gaze Naturale	Regenerabile și deșeuri	Alți combustibili
	PJ	PJ	%	%	%	%	%
2007	221,4	122,8	38,2	8,3	52,8	0,0	0,7
2008	216,8	118,1	39,5	6,3	52,8	0,0	1,4
2009	188,6	112,4	39,8	6,9	49,7	0,5	3,1
2010	186,1	117,3	38,6	3,8	50,8	1,9	4,9
2011	200,3	124,3	38,2	3,5	52,4	2,0	3,9
2012	188,5	114,5	38,4	3,3	53,7	2,0	2,7
2013	159,7	103,6	37,4	0,6	54,6	3,6	3,8
2014	154,1	97,7	36,0	0,5	54,4	5,4	3,7
2015	135,0	90,3	34,9	0,8	54,8	6,4	3,1

Producția de energie electrică în cogenerare de înaltă eficiență și economiile de energie primară obținute prin utilizarea cogenerării

Anul	Energie electrică în cogenerare de înaltă eficiență (Anexa III-D 2004/8/EC înlocuită prin Anexa II – D2012/27/UE)	Consum de combustibil în cogenerare de înaltă eficiență (Anexa III-D 2004/8/EC înlocuită prin Anexa II – D2012/27/UE)	PES în valoare absolută (Anexa III-D 2004/8/EC înlocuită prin Anexa II – D2012/27/UE)	PES (Anexa III-D 2004/8/EC înlocuită prin Anexa II – D2012/27/UE)
	TWh	PJ	PJ	%
2007	4,4	67,9	10,5	13,4
2008	3,7	62,4	9,2	12,8
2009	3,5	49,6	8,2	14,2
2010	3,3	47,5	8,0	14,5
2011	3,4	43,3	8,3	16,0
2012	3,0	36,7	7,2	16,4
2013	4,4	56,9	10,5	15,5
2014	3,3	39,7	8,7	18,0
2015	2,9	34,4	7,7	18,3

PES – economia de energie primară față de producerea separată a energiei (Primary Energy Savings)

În anul 2016 au fost emise 16 decizii privind *calificarea cantităților de energie electrică produse în cogenerare de înaltă eficiență* din surse regenerabile de energie, care beneficiază de *certificate verzi suplimentare* conform prevederilor art. 6 alin. (4) din Legea nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

IV. SECTORUL GAZELOR NATURALE

IV. 1. Licențe și autorizații

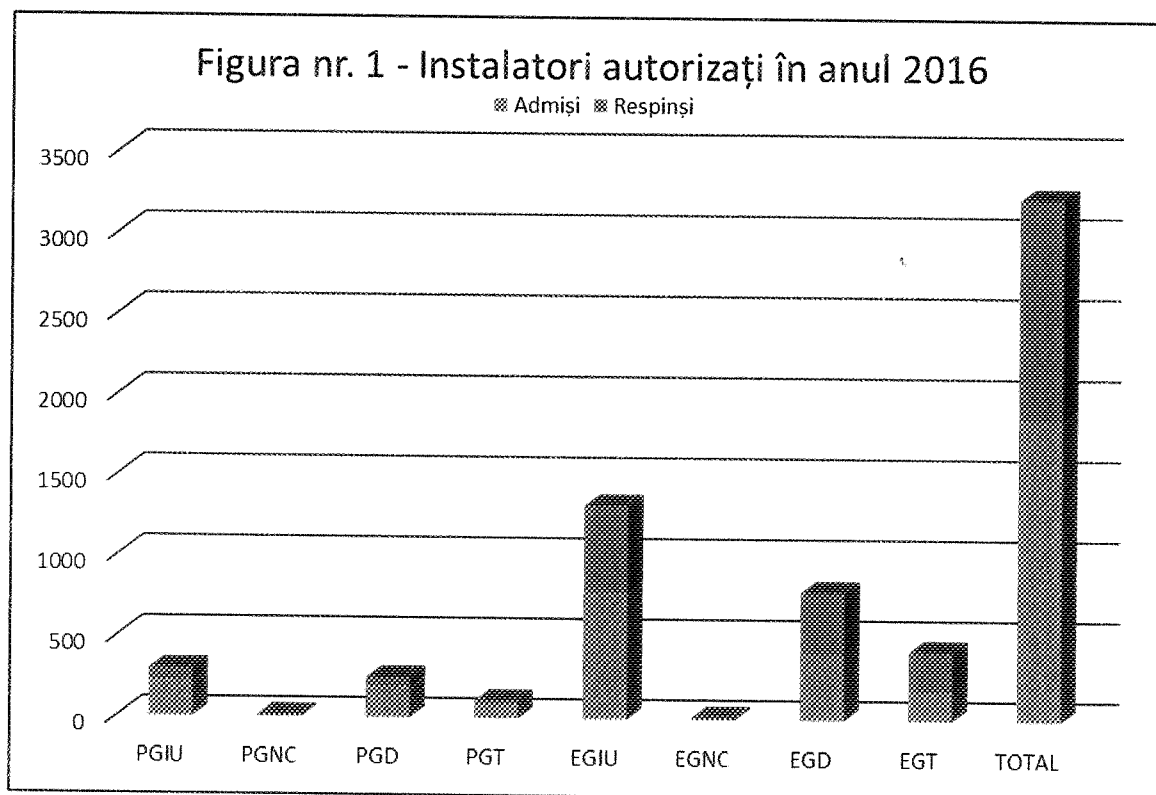
În cursul anului 2016, ANRE a acordat **autorizații, atestate și licențe** persoanelor fizice și juridice care desfășoară activități în sectorul gazelor naturale, după cum urmează:

C. În conformitate cu prevederile *Regulamentului pentru autorizarea persoanelor fizice care desfășoară activități în sectorul gazelor naturale*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 83/2014, cu modificările și completările ulterioare au fost organizate 3 sesiuni de examen în lunile mai, august și octombrie 2016. În total, în cadrul celor 3 sesiuni au fost primite, analizate și soluționate cca. 1737 dosare ce cuprind cereri întocmite în vederea dobândirii calității de instalator autorizat în domeniul gazelor naturale pentru un nr. de 3233 autorizații, care sunt prezentate în figura următoare, defalcate pe tipuri de autorizații.

Tipurile de autorizații acordate de ANRE sunt:

- a) *Autorizație* tip PGIU - destinată proiectării instalațiilor de utilizare a gazelor naturale ce funcționează în regim de medie, redusă și joasă presiune;
- b) *Autorizație* tip PGNC - destinată proiectării instalațiilor aferente activității de producere/stocare gaze naturale comprimate/gaze naturale comprimate pentru vehicule GNC/GNCV;
- c) *Autorizație* tip PGD - destinată proiectării sistemelor de distribuție a gazelor naturale, inclusiv sistemelor de distribuție închise ce funcționează în regim de medie, redusă și joasă presiune, instalațiilor de producere/stocare biogaz/biometan;
- d) *Autorizație* tip PGT - destinată proiectării sistemelor de transport al gazelor naturale, sistemelor de distribuție a gazelor naturale și sistemelor de distribuție închise ce funcționează în regim de înaltă presiune, conductelor de alimentare din amonte, instalațiilor tehnologice de suprafață aferente înmagazinării gazelor naturale, instalațiilor de utilizare a gazelor naturale ce funcționează în regim de înaltă presiune;
- e) *Autorizație* tip EGIU - destinată execuției/exploatării instalațiilor de utilizare a gazelor naturale ce funcționează în regim de medie, redusă și joasă presiune;
- f) *Autorizație* tip EGNC - destinată execuției/exploatării instalațiilor aferente activității de producere/stocare gaze naturale comprimate/gaze naturale comprimate pentru vehicule GNC/GNCV;
- g) *Autorizație* tip EGD - destinată execuției/exploatării sistemelor de distribuție a gazelor naturale, inclusiv sistemelor de distribuție închise ce funcționează în regim de medie, redusă și joasă presiune, instalațiilor de producere/stocare biogaz/biometan;
- h) *Autorizație* tip EGT - destinată execuției/exploatării sistemelor de transport al gazelor naturale, sistemelor de distribuție a gazelor naturale și sistemelor de distribuție închise ce funcționează în regim de înaltă presiune, conductelor de alimentare din amonte, instalațiilor tehnologice de

suprafață aferente înmagazinării gazelor naturale, instalațiilor de utilizare a gazelor naturale ce funcționează în regim de înaltă presiune.

Gradul de promovabilitate la examenele de autorizare a persoanelor fizice care desfășoară activități în sectorul gazelor naturale organizate în anul 2016 a fost de cca. 58 %. Situația rezultatelor candidaților la examenele de autorizare în aceste perioade, este prezentată în tabelul următor:

Situația rezultatelor candidaților la examenele de autorizare organizate în anul 2016

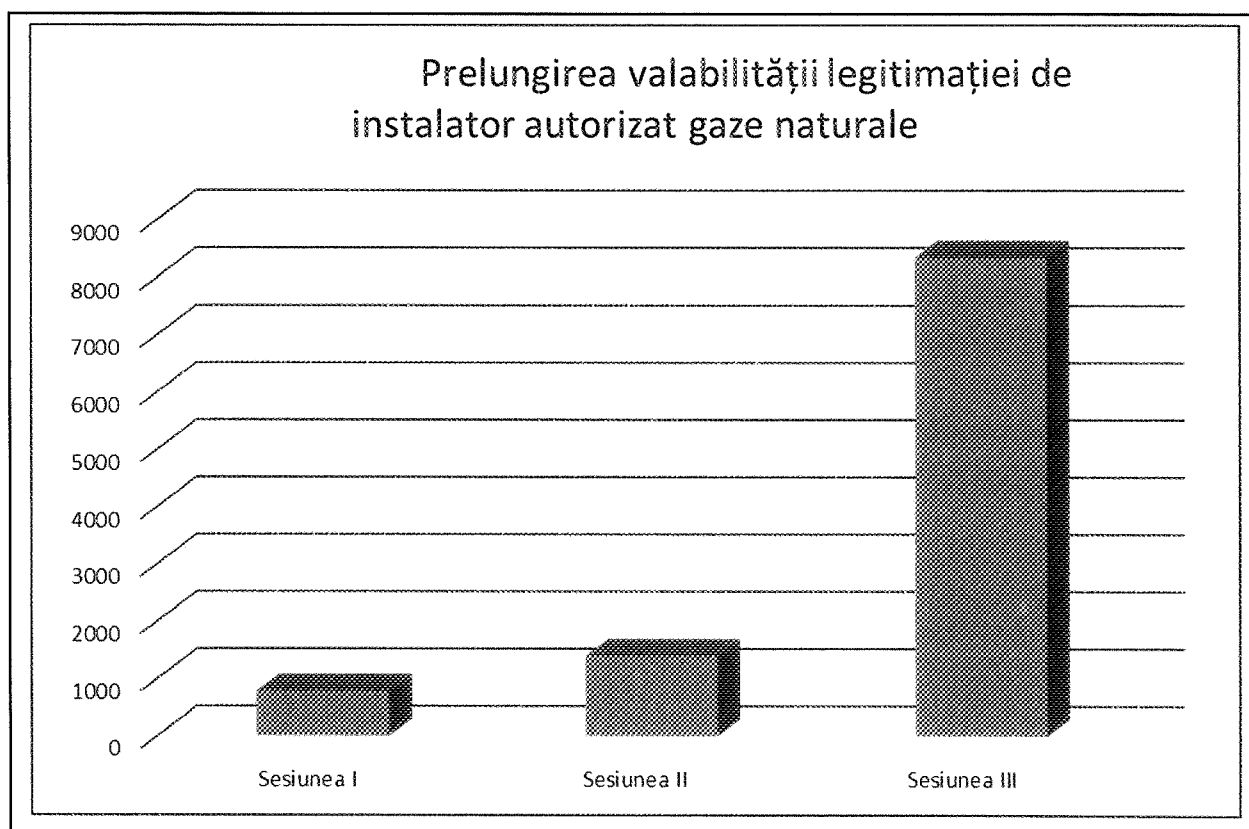
Nr. crt.	Tip autorizație	Total cereri	Admiși	Respinși
1.	PGIU	299	215	84
2.	PGNC	14	10	4
3.	PGD	249	188	61
4.	PGT	110	82	28
5.	EGIU	1324	782	542
6.	EGNC	14	9	5
7.	EGD	794	407	387
8.	EGT	429	180	249
9.	TOTAL	3233	1873	1360

În ceea ce privește prelungirea duratei de valabilitate a legitimației de instalator autorizat gaze naturale, în cursul anului 2016 ANRE a organizat 3 sesiuni de prelungire, în lunile mai, august și decembrie 2016 în care au fost primite, analizate și soluționate cca. 4302 dosare prin care au fost solicitate un nr. de 10521 de autorizații în vederea prelungirii duratei de valabilitate, conform tabelului următor:

Situația prelungirii valabilității legitimației de instalator autorizat gaze naturale, aferentă anului 2016

	Total autorizații	Sesiunea I- mai	Sesiunea II- august	Sesiunea III- decembrie
Prelungirea valabilității legitimației de instalator autorizat gaze naturale	10521	782	1393	8346

Repartizarea pe fiecare dintre cele 3 sesiuni a autorizațiilor menționate anterior este prezentată în figura următoare:

B. În conformitate cu prevederile *Regulamentului pentru atestarea verificatorilor de proiecte și a experților tehnici pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 22/2013, cu modificările și completările ulterioare, în cursul anului 2016, ANRE a echivalat un nr. 5 atestate deținute de verificatori de proiecte și experți tehnici pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale, conform tabelului următor:

Situația echivalărilor atestatelor de verificator de proiecte și de expert tehnic pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale, aferentă anului 2016

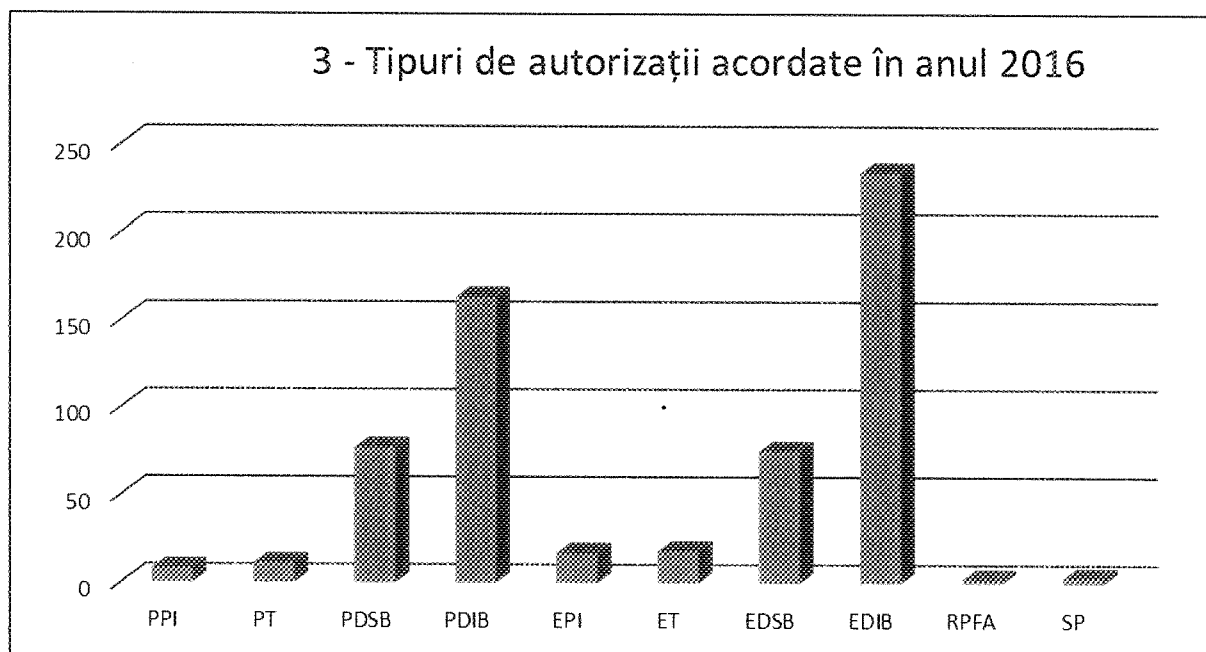
	Tip atestat	Total
Echivalarea atestatului deținut de verificatorii de proiecte	VGd	5
Echivalarea atestatului deținut de experții tehnici	EGd	1

Tipurile de atestate acordate de ANRE sunt:

- Atestat EGd – atestat de expert tehnic pentru sisteme de distribuție a gazelor naturale;
- Atestat VGd – atestat de verificator de proiecte tehnice aferente sistemelor de distribuție a gazelor naturale.

C. În conformitate cu prevederile *Regulamentului pentru autorizarea operatorilor economici care desfășoară activități în domeniul gazelor naturale și a condițiilor-cadru de valabilitate aferente autorizațiilor*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 98/2015, cu modificările și completările ulterioare, în cursul anului 2016, au fost autorizați 312 operatori economici pentru a desfășura una sau mai multe dintre activitățile de proiectare, execuție și exploatare în sectorul gazelor naturale, ANRE acordând acestora un număr de 608 autorizații.

Situația autorizațiilor acordate în anul 2016, defalcată pe tipuri de autorizații (definite pentru activitățile de proiectare, execuție și exploatare a obiectivelor/sistemelor /instalațiilor din domeniul gazelor naturale), este prezentată sintetic în figura și tabelul următor:

Situația autorizațiilor acordate de ANRE în anul 2016

Tip autorizație	PPI	PT	PDSB	PDIB	EPI	ET	EDSB	EDIB	RPFA	SP
Nr. autorizații acordate	8	11	77	163	17	18	75	234	2	3

Tipurile de autorizații acordate de ANRE sunt:

- Autorizație* tip PPI - destinată proiectării conductelor de alimentare din amonte și a instalațiilor tehnologice de suprafață aferente înmagazinării de gaze naturale;
- Autorizație* tip PT – destinată proiectării sistemelor de transport, sistemelor de distribuție a gazelor naturale, sistemelor de distribuție închise, precum și a instalațiilor de utilizare a gazelor naturale care funcționează în regim de înaltă presiune;
- Autorizație* tip PDSB - destinată proiectării sistemelor de distribuție a gazelor naturale, a sistemelor de distribuție închise ce funcționează în regim de medie, redusă și joasă presiune, precum și a instalațiilor aferente activității de producere/stocare biogaz/biometan;
- Autorizație* tip PDIB - destinată proiectării instalațiilor de utilizare a gazelor naturale având regimul de medie, redusă și joasă presiune;
- Autorizație* tip EPI - destinată execuției conductelor de alimentare din amonte și a instalațiilor tehnologice de suprafață aferente înmagazinării de gaze naturale;
- Autorizație* tip ET - destinată execuției sistemelor de transport, sistemelor de distribuție a gazelor naturale, sistemelor de distribuție închise, precum și a instalațiilor de utilizare a gazelor naturale ce funcționează în regim de presiune înaltă;
- Autorizație* tip EDSB - destinată execuției sistemelor de distribuție a gazelor naturale, a sistemelor de distribuție închise ce funcționează în regim de medie, redusă și joasă presiune, precum și a instalațiilor aferente activității de producere/stocare biogaz/biometan;
- Autorizație* tip EDIB - destinată execuției instalațiilor de utilizare a gazelor naturale având regimul de medie, redusă și joasă presiune;
- Autorizație* tip RPFA - destinată racordării aparatelor consumatoare de combustibili gazoși.
- Autorizație* tip SP - destinată exploatării instalațiilor tehnologice de suprafață aferente producției de gaze naturale, cu excepția conductelor din amonte

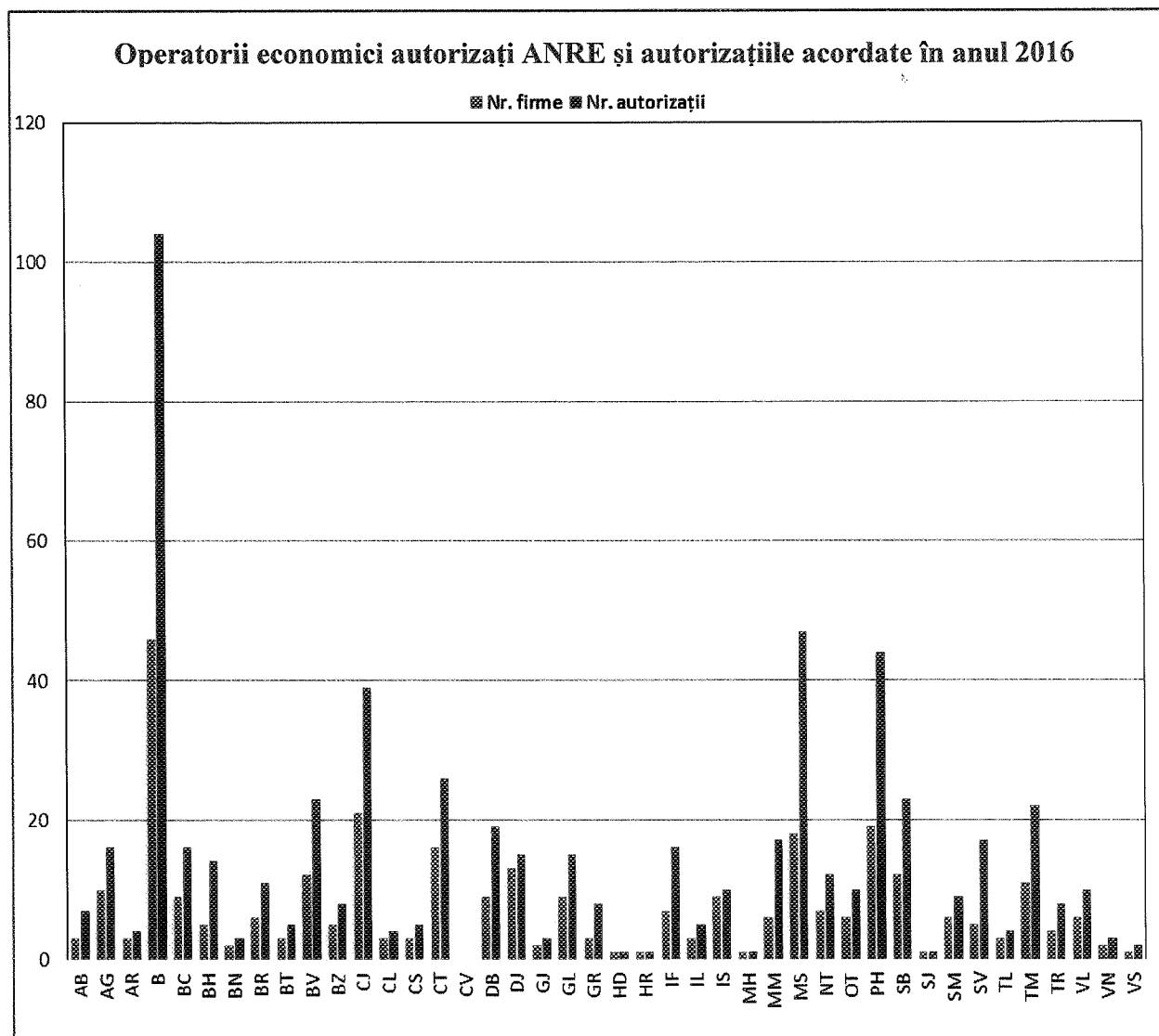
Repartiția pe județe a operatorilor economici autorizați și a autorizațiilor acordate de ANRE în anul 2016, respectiv în vigoare la data de 31.12.2016 este prezentată în tabelul și figurile următoare:

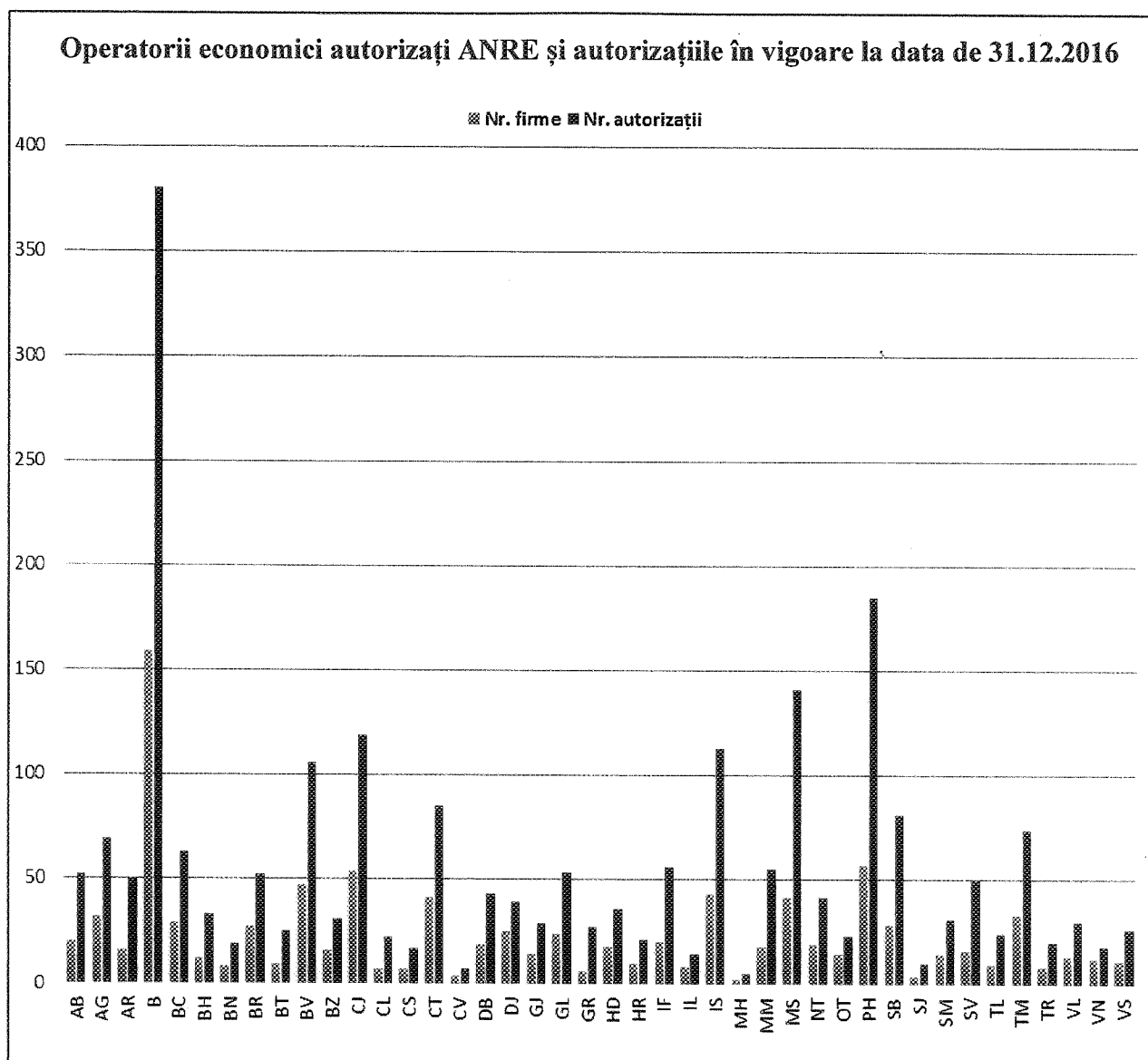
Repartiția pe județe a operatorilor economici autorizați și a autorizațiilor acordate de ANRE în anul 2016, respectiv în vigoare la data de 31.12.2016

Nr. crt.	Operatorii economici autorizați ANRE și autorizațiile acordate în anul 2016	Operatorii economici autorizați ANRE și autorizațiile în vigoare la data de 31.12.2016
----------	---	--

	Județ	Nr. operatori economici	Nr. autorizații	Nr. operatori economici	Nr. autorizații
1.	AB	3	7	20	52
2.	AG	10	16	32	69
3.	AR	3	4	16	50
4.	B	46	104	159	380
5.	BC	9	16	29	63
6.	BH	5	14	12	33
7.	BN	2	3	8	19
8.	BR	6	11	27	52
9.	BT	3	5	9	25
10.	BV	12	23	47	106
11.	BZ	5	8	16	31
12.	CJ	21	39	54	119
13.	CL	3	4	7	22
14.	CS	3	5	7	17
15.	CT	16	26	41	85
16.	CV	0	0	4	7
17.	DB	9	19	19	43
18.	DJ	13	15	25	39
19.	GJ	2	3	14	29
20.	GL	9	15	24	53
21.	GR	3	8	6	27
22.	HD	1	1	18	36
23.	HR	1	1	10	21
24.	IF	7	16	20	56
25.	IL	3	5	8	14
26.	IS	9	10	43	113
27.	MH	1	1	2	5
28.	MM	6	17	18	55
29.	MS	18	47	41	141
30.	NT	7	12	19	41
31.	OT	6	10	14	23
32.	PH	19	44	57	185
33.	SB	12	23	28	81
34.	SJ	1	1	4	10
35.	SM	6	9	14	31
36.	SV	5	17	16	50
37.	TL	3	4	9	24

38.	TM	11	22	33	74
39.	TR	4	8	8	20
40.	VL	6	10	13	30
41.	VN	2	3	12	18
42.	VS	1	2	11	26
TOTAL		312	608	974	2375

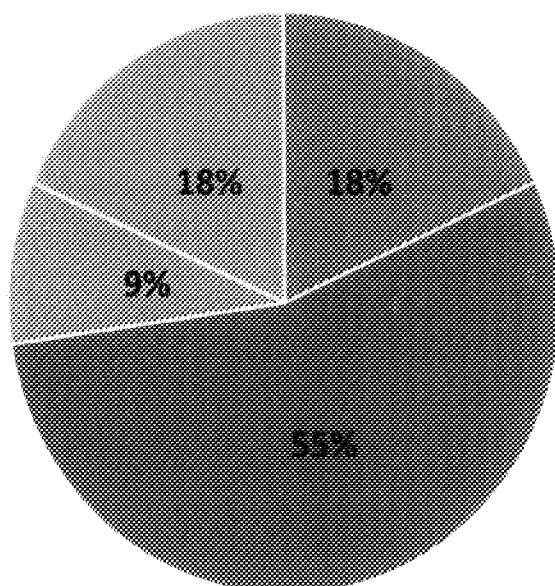
D. În conformitate cu prevederile *Regulamentului pentru acordarea autorizațiilor de înființare și a licențelor în sectorul gazelor naturale*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 34/2013, cu modificările și completările ulterioare, ANRE a acordat operatorilor economici autorizații de înființare și licențe.

Situația autorizațiilor de înființare și licențelor acordate de ANRE în anul 2016, precum și a autorizațiilor de înființare și licențelor în vigoare la data de 31.12.2016 este prezentată în tabelele și figurile următoare:

Autorizațiile de înființare acordate de ANRE în anul 2016 și cele în vigoare la data de 31.12.2016

Nr.crt.	Tipul autorizației	Autorizațiile de înființare acordate în anul 2016	Autorizațiile de înființare în vigoare la data de 31.12.2016
1.	Autorizație de înființare a conductelor de alimentare din amonte aferente activității de producție a gazelor naturale	2	5
2.	Autorizație de înființare a instalațiilor de producere a biogazului/biometanului	6	4
3.	Autorizație de înființare a sistemului de distribuție	1	4
4.	Autorizație de înființare a sistemului de distribuție închis	2	-
TOTAL		11	13

Număr total de autorizații de înființare acordate în anul 2016

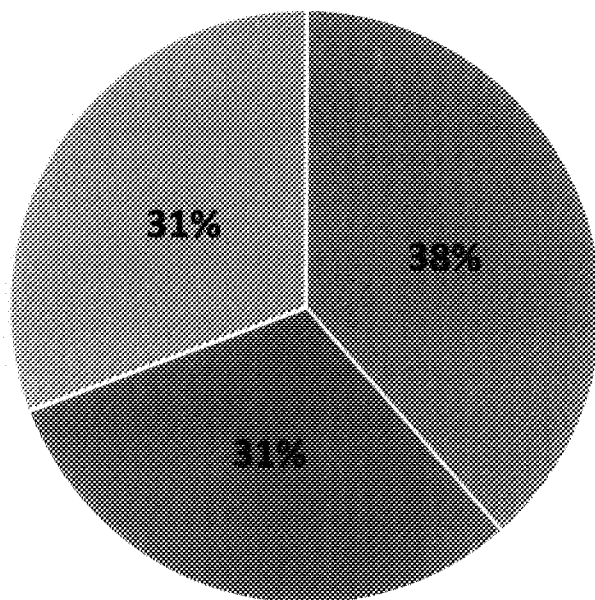
* Autorizație de înființare a conductelor de alimentare din amonte aferente activității de producție a gazelor naturale

* Autorizație de înființare a instalațiilor de producere a biogazului/biometanului

* Autorizație de înființare a sistemului de distribuție

* Autorizație de înființare a sistemului de distribuție închis

Număr total de autorizații de înființare în vigoare la data de 31.12.2016

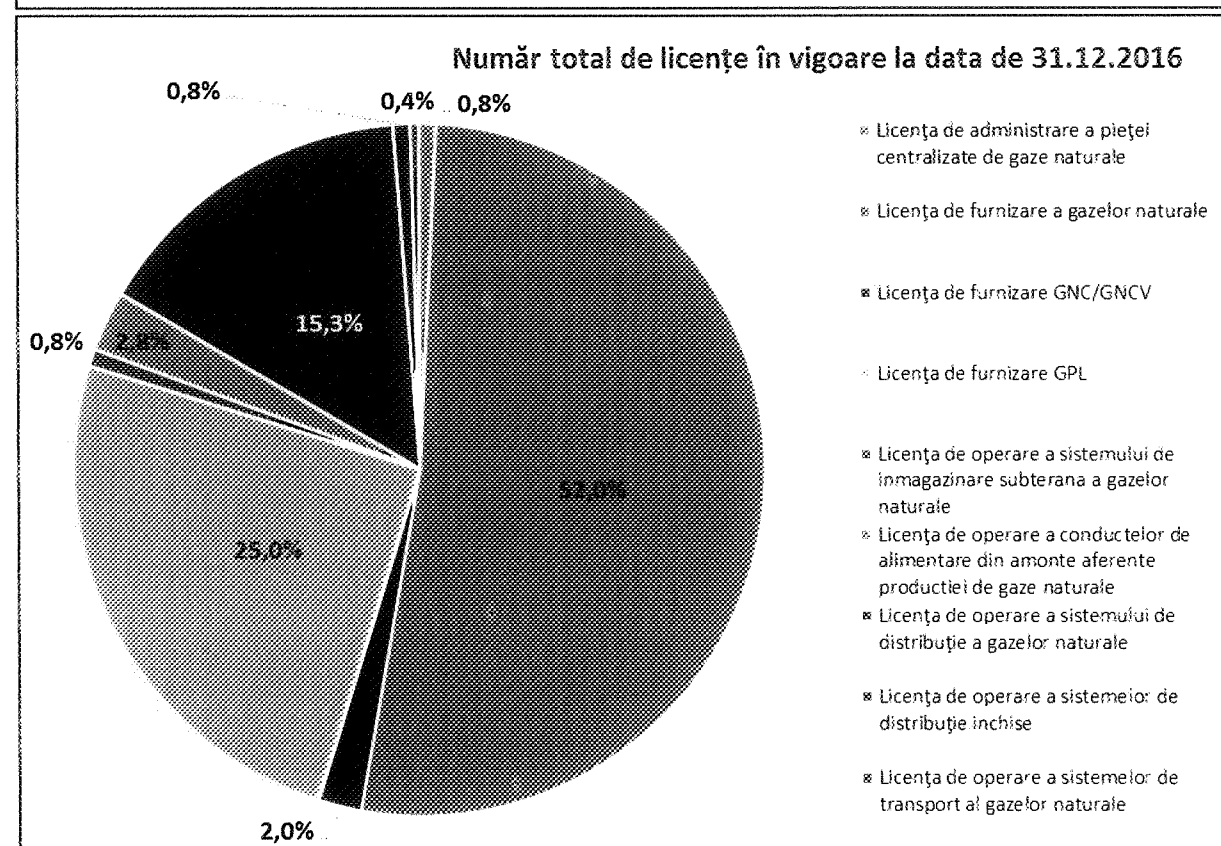
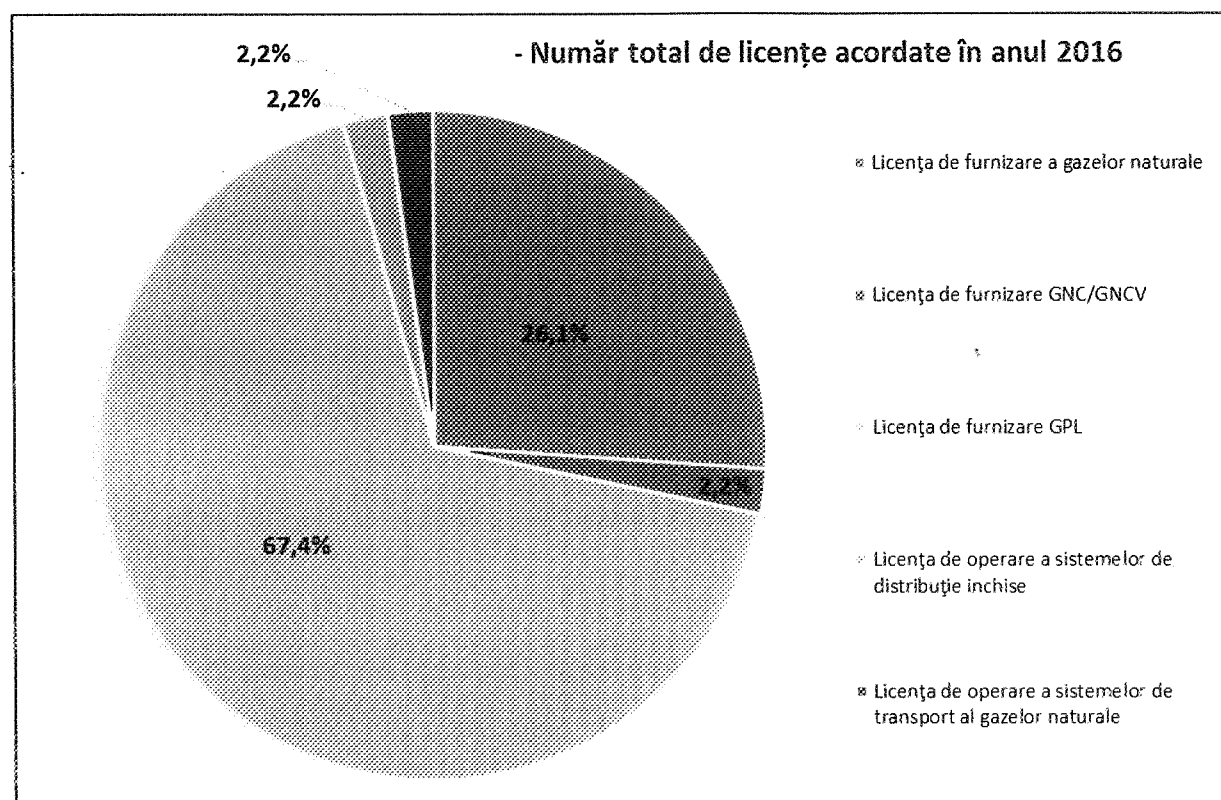
※ Autorizație de înființare a conductelor de alimentare din amonte aferente activității de producție a gazelor naturale

※ Autorizație de înființare a instalațiilor de producere a biogazului/biometanului

※ Autorizație de înființare a sistemului de distribuție

Licențele acordate de ANRE în anul 2016 și cele în vigoare la data de 31.12.2016

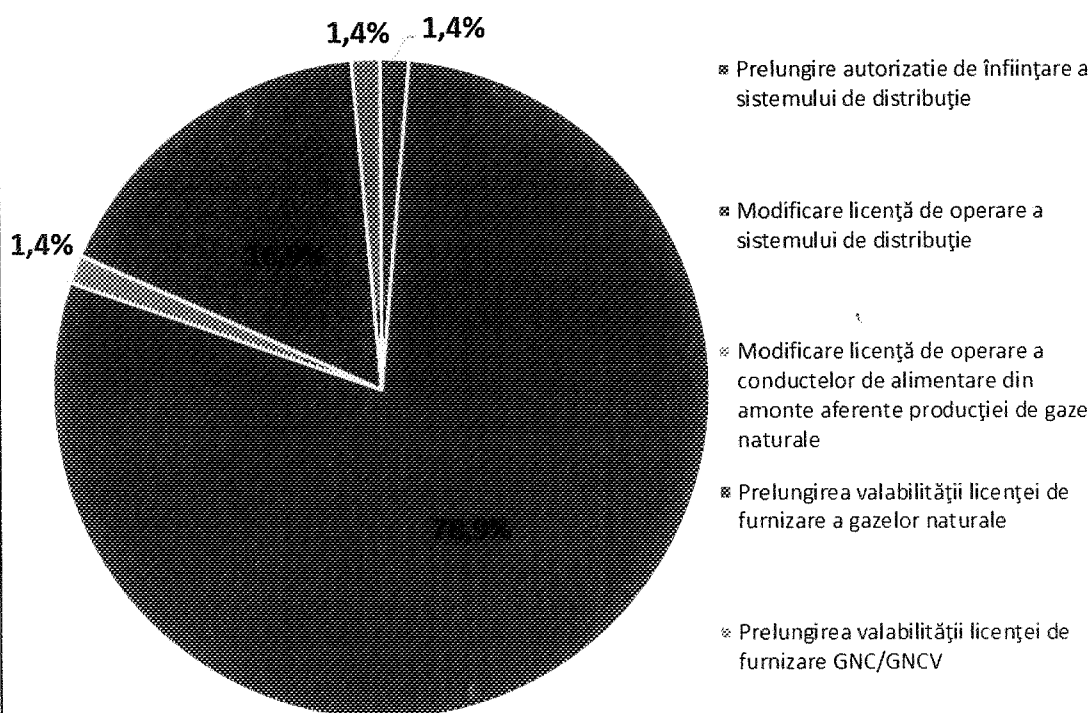
Nr.crt.	Tipul licenței	Licențe acordate în anul 2016	Licențe în vigoare la data de 31.12.2016
1.	Licența de administrare a pieței centralizate de gaze naturale	-	2
2.	Licența de furnizare a gazelor naturale	24	129
3.	Licența de furnizare GNC/GNCV	2	5
4.	Licența de furnizare GPL	62	62
5.	Licența de operare a sistemului de înmagazinare subterana a gazelor naturale	-	2
6.	Licența de operare a conductelor de alimentare din amonte aferente producției de gaze naturale	-	7
7.	Licența de operare a sistemului de distribuție a gazelor naturale		38
8.	Licența de operare a sistemelor de distribuție închise		2
9.	Licența de operare a sistemelor de transport al gazelor naturale		1
TOTAL		88	248

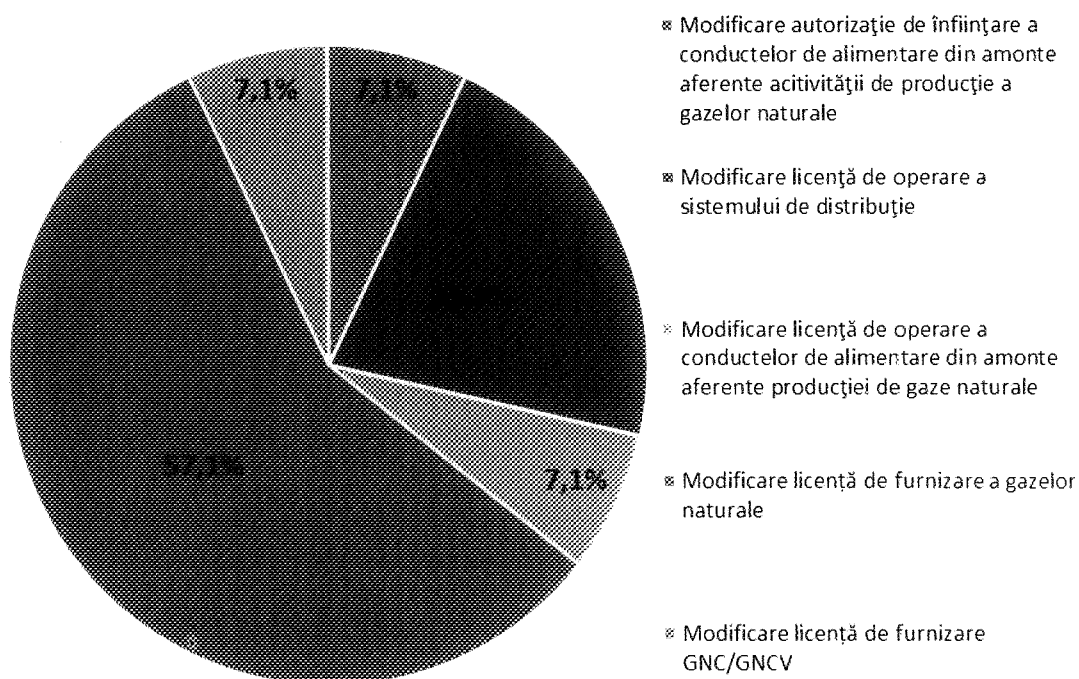
Modificări autorizații de înființare și licențe aprobate de ANRE în anul 2016

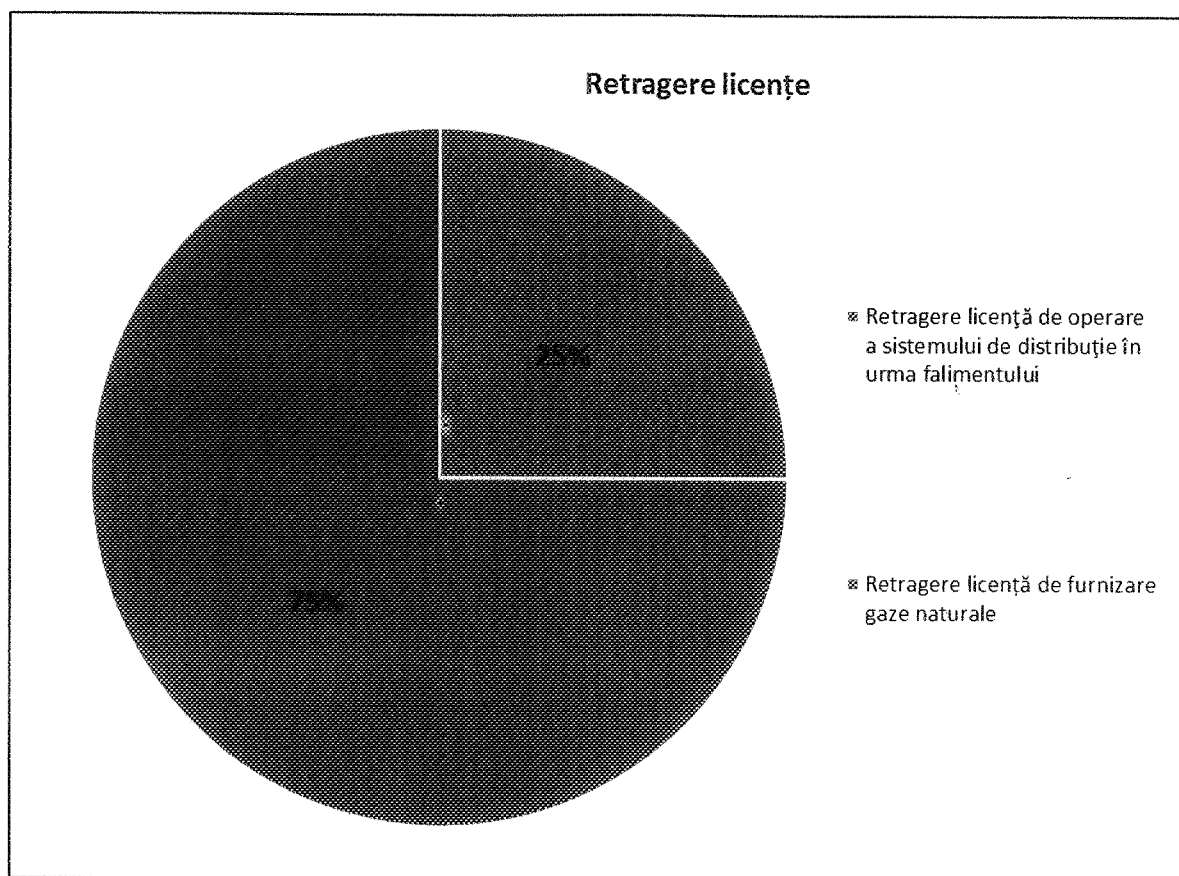
Nr. crt.	Tipuri de modificare	Modificări aprobate în anul 2016
I. Prelungiri și modificări caracteristici		
1.	Prelungire autorizație de înființare a sistemului de distribuție a gazelor naturale	1
2.	Modificare licență de operare a sistemului de distribuție a gazelor naturale	56
3.	Modificare licență de operare a conductelor de alimentare din amonte aferente producției de gaze naturale	1
4.	Prelungirea valabilității licenței de furnizare a gazelor naturale	12
5.	Prelungirea valabilității licenței de furnizare GNC/GNCV	1
II. Modificare sediu/denumire operator economic		
1.	Modificare autorizație de înființare a conductelor de alimentare din amonte aferente activității de producție a gazelor naturale	1
2.	Modificare licență de operare a sistemului de distribuție	3
3.	Modificare licență de operare a conductelor de alimentare din amonte aferente producției de gaze naturale	1
4.	Modificare licență de furnizare a gazelor naturale	8
5.	Modificare licență de furnizare GNC/GNCV	1
III. Retrageri licențe		
1.	Retragere licență de operare a sistemului de distribuție în urma falimentului	1
2.	Retragere licență de furnizare gaze naturale	3
IV. Desemnare OSD		
1.	Desemnare OSD	1

10 - Modificare autorizații de înființare/licențe

11 - Modificare sediu/denumire operator economic

Autorizații de înființare din sectorul gazelor naturale în vigoare la data de 31.12.2016 în funcție de județul de înregistrare a sediului social al operatorului economic

Nr. crt.	Județ	Autorizații de înființare								Total
		Conducte de alimentare din amonte	Instalații tehnologice de suprafață aferente înmagazinării gazelor naturale, în cazul unor noi depozite	Instalații de producere a biogazului/biometanului	Sisteme de transport al gazelor naturale	Sisteme de distribuție a gazelor naturale	Instalații de GNL	Instalații de gaz natural comprimat (GNC) și a instalații de gaz natural comprimat pentru vehicule (GNCV);	Sisteme de distribuție închise	
1.	B	5	0	0	0	4	0	0	0	9
2.	BC	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	BH	0	0	1	0	0	0	0	0	1
4.	MM	0	0	1	0	0	0	0	0	1

5.	SM	0	0	1	0	0	0	0	0	1
6.	TL	0	0	1	0	0	0	0	0	1
TOTAL		5	0	4	0	4	0	0	0	13

Licențe pentru desfășurarea activităților din sectorul gazelor naturale în vigoare la data de 31.12.2016 în funcție de județul de înregistrare a sediului social al operatorului economic

Nr. crt.	Judet	Licențe												
		Furnizare a gazelor naturale	Furnizare de biogaz/biometan	Furnizare de GNL	Furnizare de GNC/GNCV	Furnizare de gaz petrolier lichefiat (GPL)	Operare a sistemului de transport al gazelor naturale	Operare a sistemului de distribuție gaze naturale	Operare a sistemului de înmagazinare gaze naturale	Operare a conductelor de alimentare din amonte aferente producției	Operare a terminalului GNL	Operare a sistemului de distribuție închis	Administare a piețelor centralizate	Total
1.	AB	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
2.	AR	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	3
3.	B	55	0	0	4	13	0	9	0	4	0	0	2	87
4.	BH	3	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	7
5.	BR	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
6.	BT	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
7.	BV	5	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	7
8.	BZ	1	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	5
9.	CJ	7	0	0	0	5	0	2	0	0	0	0	0	14
10.	CT	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	3
11.	DJ	2	0	0	0	5	0	0	0	1	0	0	0	8
12.	GJ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
13.	GL	2	0	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	6
14.	GR	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
15.	HD	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
16.	HR	3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	4
17.	IF	6	0	0	0	1	0	3	0	0	0	0	0	10
18.	IS	7	0	0	0	3	0	4	0	0	0	0	0	14
19.	MH	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
20.	MM	6	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	8
21.	MS	0	0	0	0	6	0	1	1	0	0	0	0	8
22.	NT	2	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	5

23.	OT	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
24.	PH	5	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	9
25.	SB	3	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	9
26.	SJ	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
27.	SM	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
28.	SV	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	4
29.	TL	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	4
30.	TM	2	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	6
31.	TR	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
32.	VL	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
33.	VS	3	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	5
TOTAL		129	0	0	5	62	1	38	2	7	0	2	2	248

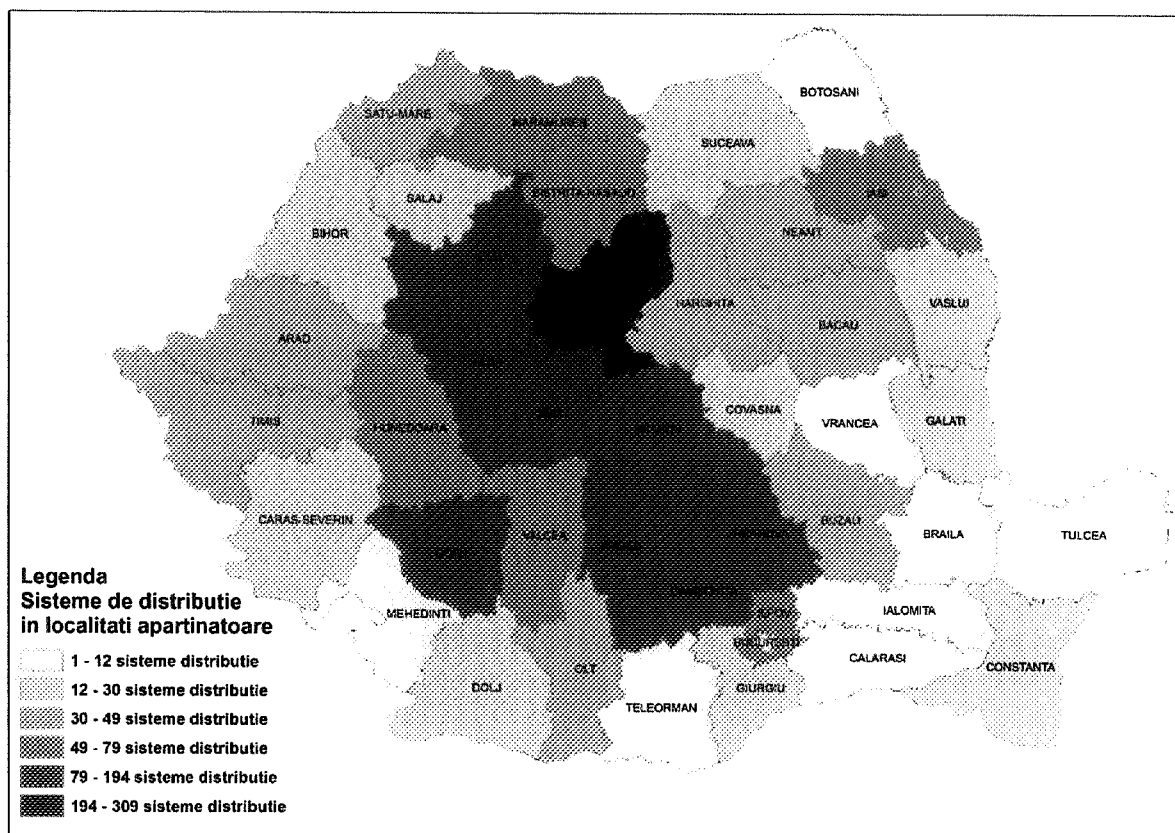
- E. În conformitate cu prevederile *Metodologiei privind elaborarea studiilor de fezabilitate și solicitarea avizului ANRE în vederea inițierii procesului de atribuire a concesiunii serviciului public de distribuție a gazelor naturale*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 37/07.06.2013, au fost acordate 4 astfel de avize de principiu din care 2 pentru unități administrativ teritoriale și 2 pentru operatori economici.
- F. În conformitate cu prevederile *Procedurii privind alimentarea cu gaze naturale a consumatorului izolat tip A*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 36/07.06.2013, cu modificările și completările ulterioare, au fost acordate 19 avize de principiu.
- G. În conformitate cu prevederile *Procedurii privind alimentarea cu gaze naturale a consumatorului izolat tip B*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 44/27.06.2013, au fost acordate 13 avize de principiu.
- H. În conformitate cu prevederile *Metodologiei de selectare a furnizorilor de formare profesională în sectorul gazelor naturale*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 45/28.06.2013, cu modificările și completările ulterioare, au fost acordate 4 avize de principiu dintre care:
- 3 avize au fost pentru furnizori de formare profesională, în vederea organizării și desfășurării cursurilor de specialitate pentru persoanele fizice/instalatori autorizați care desfășoară activități de proiectare, execuție și exploatare a obiectivelor/sistemelor din sectorul gazelor naturale și a instalațiilor de utilizare în domeniul gazelor naturale;
 - 1 aviz a fost pentru furnizor de formare profesională în vederea organizării și desfășurării cursurilor de specialitate pentru persoanele fizice care desfășoară activități de verificare a proiectelor sau de expertiză tehnică în sectorul gazelor naturale.

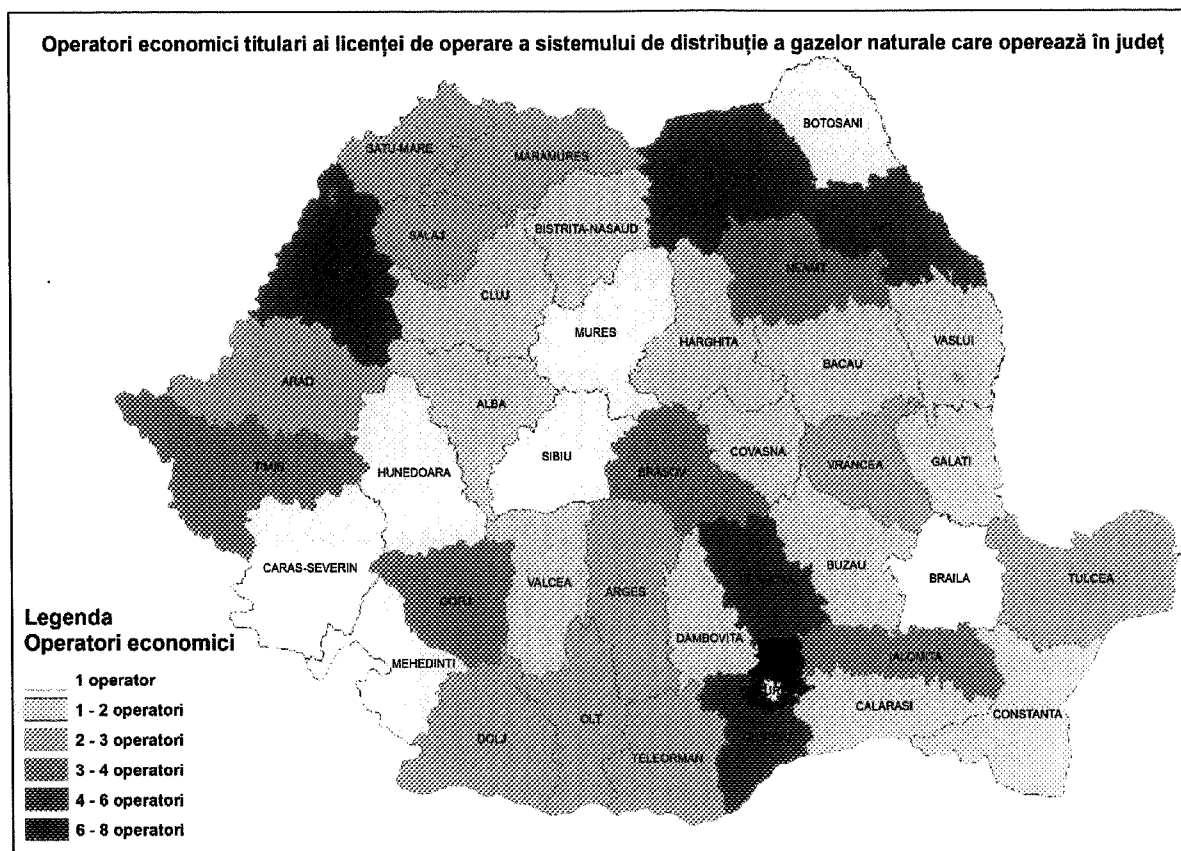
În tabelul următor este prezentată repartitia pe județe a localităților aparținătoare incluse pe licența de operare a sistemului de distribuție a gazelor naturale și numărul operatorilor economici titulari ai licenței de operare a sistemului de distribuție a gazelor naturale care operează în județ.

Lista localităților aparținătoare incluse pe licența de operare a sistemului de distribuție a gazelor naturale și a operatorilor economici titulari ai licenței de operare a sistemului de distribuție a gazelor naturale care operează în județ

Nr. crt.	Județ	Localități aparținătoare incluse pe licența de operare a sistemului de distribuție a gazelor naturale	Operatori economici titulari ai licenței de operare a sistemului de distribuție a gazelor naturale care operează în județ
1.	AB	113	2
2.	AG	124	3
3.	AR	34	3
4.	B	1	1
5.	BC	45	2
6.	BH	24	5
7.	BN	61	2
8.	BR	11	1
9.	BT	7	1
10.	BV	104	4
11.	BZ	39	2
12.	CJ	119	2
13.	CL	10	2
14.	CS	20	1
15.	CT	27	2
16.	CV	16	2
17.	DB	148	2
18.	DJ	25	3
19.	GJ	101	4
20.	GL	17	2
21.	GR	19	5
22.	HD	55	1
23.	HR	49	2
24.	IF	79	8
25.	IL	12	4
26.	IS	66	6
27.	MH	1	1
28.	MM	77	3
29.	MS	309	1
30.	NT	34	4

31.	OT	35	3
32.	PH	194	5
33.	SB	110	1
34.	SJ	30	3
35.	SM	35	3
36.	SV	19	5
37.	TL	4	3
38.	TM	45	4
39.	TR	4	3
40.	VL	60	2
41.	VN	12	3
42.	VS	19	2
	TOTAL	2314	118

IV.2. Reglementări tehnice

Actele normative care au fost modificate, completate și supuse aprobării Comitetului de reglementare al ANRE în cursul anului 2016 sunt:

Ordinul ANRE nr. 103/2016 privind modificarea și completarea Regulamentului pentru autorizarea operatorilor economici care desfășoară activități în domeniul gazelor naturale și a condițiilor – cadru de valabilitate aferente autorizațiilor aprobat prin Ordinul ANRE nr. 98/2015

Ordinul a avut în vedere, în principal, următoarele aspecte pentru îmbunătățirea calității serviciilor:

- introducerea formularului de apreciere privind calitatea lucrărilor realizate/serviciilor prestate de un titular de autorizație, întocmit de beneficiari care să reflecte gradul de satisfacției al acestuia;
- introducerea indicatorilor de referință pentru aprecierea activității desfășurate de un operator economic autorizat;
- introducerea prevederilor referitoare la autorizarea operatorilor economici din UE/SEE/Elveția care doresc să presteze servicii și în România;

- introducerea în cadrul obiectivelor din sectorul gazelor naturale a noțiunilor:
 - sisteme de distribuție a gazelor naturale și sisteme de distribuție închise, care funcționează în regim de înaltă presiune;
 - sisteme de distribuție a gazelor naturale și sisteme de distribuție închise, care funcționează în regim de medie, redusă și joasă presiune;
- introducerea obligativității operatorilor economici de a deține o structură minimă de personal autorizat numai la momentul încheierii de contracte pentru desfășurarea unei/unor activități permise conform tipului de autorizație deținut și pe toată durata desfășurării efective a acestor activități.

Ordinul ANRE nr. 104/2016 privind modificarea și completarea Regulamentului pentru atestarea verficatorilor de proiecte și a experților tehnici pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale, aprobat prin Ordinul nr. 22/2013, cu modificările ulterioare

Ordinul a avut în vedere, în principal, următoarele aspecte:

- introducerea afișării pe pagina de internet a ANRE a promovabilității, exprimate în procente, a candidaților declarați admiși, în urma susținerii examenului de atestare a verficatorilor de proiecte și/sau a experților tehnici pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale, aferenți fiecărui furnizor de formare profesională care a primit din partea ANRE avizul în vederea organizării și desfășurării cursurilor de specialitate pentru persoanele fizice care desfășoară activități de verificare a proiectelor sau de expertiză tehnică în sectorul gazelor naturale;
- s-au introdus în cadrul obiectivelor din sectorul gazelor naturale noțiunile de:
 - sisteme de distribuție a gazelor naturale și sisteme de distribuție închise ce funcționează în regim de înaltă presiune;
 - sisteme de distribuție a gazelor naturale și sisteme de distribuție închise, care funcționează în regim de medie, redusă și joasă presiune;
- introducerea în cadrul cerințelor esențiale a unei noi litere referitoare la utilizarea sustenabilă a resurselor naturale;
- eliminarea solicitării de copii legalizate și solicitarea doar a copiei documentelor privind actul de studii și/sau atestatul de recunoaștere/echivalare a acestuia în România.

Ordinul ANRE nr. 105/2016 privind modificarea și completarea Regulamentului pentru autorizarea persoanelor fizice care desfășoară activități în sectorul gazelor naturale aprobat prin Ordinul ANRE nr. 83/2014

Ordinul a avut în vedere, în principal, următoarele aspecte:

- introducerea afișării pe pagina de internet a ANRE a promovabilității, exprimate în procente, a candidaților declarați admiși în urma susținerii examenului de autorizare a persoanelor fizice care desfășoară activități în domeniul gazelor naturale, aferenți fiecărui

furnizor de formare profesională care a primit din partea ANRE avizul în vederea organizării și desfășurării cursurilor de specialitate pentru persoanele fizice care desfășoară activități de proiectare, execuție și exploatare în sectorul gazelor naturale.

- eliminarea legitimațiilor fizice și completarea informațiilor de pe ștampila de instalator autorizat cu perioada de valabilitate a legitimației;
- eliminarea solicitării de copii legalizate și solicitarea doar a copiei documentelor privind actul de studii sau atestatul de recunoaștere/echivalare a acestuia în România; specificarea faptului că foaia matricolă trebuie depusă, în copie, numai pentru profilul conex activităților tehnice în domeniul gazelor naturale;
- introducerea în cadrul obiectivelor din sectorul gazelor naturale a:
 - sistemelor de distribuție a gazelor naturale și sisteme de distribuție închise ce funcționează în regim de înaltă presiune;
 - sistemelor de distribuție a gazelor naturale și a sistemelor de distribuție închise, care funcționează în regim de medie, redusă și joasă presiune;
- introducerea declarației pe propria răspundere a solicitantului, atât pentru examenul de autorizare cât și pentru prelungire, cu privire la faptul că nu a suferit condamnări, rămase definitive și irevocabile, pentru concurență neloială, abuz de încredere, fals sau o infracțiune pentru care este prevăzută pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi.

Tot în cursul anului 2016 a fost elaborat și supus aprobării Comitetului de Reglementare al ANRE **Regulamentul privind racordarea la conductele de alimentare din amonte, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 60/2016.**

Acest regulament intră în vigoare la momentul abrogării Hotărârii Guvernului nr. 2199/2004 privind modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 1043/2004 pentru aprobarea Regulamentului privind accesul la Sistemul național de transport al gazelor naturale a Regulamentului privind accesul la sistemele de distribuție a gazelor naturale și a Regulamentului privind accesul la conductele de alimentare din amonte, cu modificările și completările ulterioare.

Regulamentul s-a întocmit având la bază de prevederile:

- art. 148 alin. (1) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr.123/2012, cu modificările și completările ulterioare, privind regimul racordării la obiective din sectorul gazelor naturale care stipulează că „*Racordarea terților la conductele de alimentare din amonte, la sistemele de transport, la depozitele de înmagazinare, la instalațiile/terminalul GNL și la sistemele de distribuție a gazelor naturale se realizează în regim reglementat, conform reglementărilor specifice elaborate de ANRE*”;
- art. 10 alin. (1) lit. j) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea ANRE, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 160/2012, potrivit căreia ANRE „*elaborează și aprobă regulamentele privind racordarea și accesul terților la*

conductele de alimentare din amonte, la depozitele de înmagazinare, la sistemele de transport și de distribuție a gazelor naturale”.

Actul normativ include:

- posibilitatea unui solicitant de a realiza:
 - documentația tehnică pentru autorizarea executării lucrărilor de construcții aferente instalației de racordare;
 - proiectul tehnic pentru executarea lucrărilor de construcții aferente instalației de racordare;
 - execuția instalației de racordare;
- obligația solicitantului de a depune la ANRE o cerere pentru acordarea autorizației de înființare/proiectare/execuție/exploatare pentru obiectivul/sistemul din sectorul gazelor naturale/magistrala directă/sistem de distribuție închis care se racordează la conductele de alimentare din amonte, înaintea depunerii cererii de racordare la operatorul CA;
- avizarea de către operatorul CA a proiectului tehnic al instalației de racordare;
- posibilitatea ca în avizul tehnic de racordare să fie precizate mai multe soluții de racordare viabile din punct de vedere tehnic, oferind posibilitatea solicitantului de a alege soluția cea mai avantajoasă.

De asemenea, au fost elaborate o serie de proiecte de acte normative care au fost supuse procesului de consultare publică în cursul anului 2016, respectiv:

- modificarea și completarea Normelor tehnice pentru proiectarea și execuția conductelor de transport gaze naturale, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 118/2013;
- modificarea și completarea Normelor tehnice pentru proiectarea, executarea și exploatarea sistemelor de alimentare cu gaze naturale, aprobate prin Ordinul nr. 5/2009;
- Procedura privind desemnarea unui operator de distribuție a gazelor naturale pentru preluarea operării unui sistem de distribuție a gazelor naturale;
- Norma tehnică pentru proiectarea, executarea și exploatarea stațiilor de distribuție gaz petrolier lichefiat la autovehicule;
- Norma tehnică privind stațiile independente de distribuție a GPL pentru umplerea buteliilor de uz casnic, indicativ NTGPL2-2015;
- modificarea Ordinului ANRE nr. 162/19.12.2014 pentru aprobarea punctelor relevante ale sistemului național de transport al gazelor naturale;
- Condițiile de valabilitate a licenței de operare a sistemului de înmagazinare a gazelor naturale;
- Condițiile de valabilitate a licenței de operare a conductelor de alimentare din amonte aferente producției gazelor naturale;
- Condițiile de valabilitate a licenței de furnizare a GNC/GNCV, biogazului/ biometanului/ GNL/GPL;
- Condițiile de valabilitate a licenței de transport al gazelor naturale;
- Condițiile de valabilitate a licenței de furnizare a gazelor naturale;

- Regulamentul privind racordarea la sistemul de distribuție a gazelor naturale;
- Regulamentul privind racordarea la sistemul de transport al gazelor naturale;
- Regulamentul de măsurare a cantităților de gaze vehiculate pe teritoriul României.

IV.3. Evoluția pieței de gaze naturale

IV.3.1. Structura pieței

Potrivit Legii energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare, sectorul gazelor naturale din România este structurat în două segmente: piața reglementată și piața concurențială. Această segmentare are rolul de a stabili cu claritate activitățile economice specifice ce sunt sub supraveghere continuă - piața reglementată (tarifele de transport, înmagazinare, distribuție, prețurile reglementate la clienții casnici) și cele care se desfășoară liber, pe baza mecanismelor concurențiale. În fapt, fiind vorba despre o zonă reglementată a unui sector economic, este necesar a fi precizat ce intră sub sfera de supraveghere a autorității de reglementare, restul relațiilor economice desfășurându-se liber, ca parte a mecanismelor unei economii de piață.

Economia românească a fost recunoscută ca o economie de piață începând cu anul 2005, constatându-se, în perspectiva aderării la Uniunea Europeană, că există regulile, instituțiile și mecanisme suficient de dezvoltate pentru ca procesele de dereglementare specifice unei economii centralizate, reglementate anterior, să poată continua.

Și sectorul gazelor naturale a parcurs acest proces, de dereglementare, la momentul actual fiind în stadiu avansat, segmentul clienților noncasnici fiind complet liberalizat la nivelul anului 2015, cu toate că, începând cu 1 iulie 2007 toți clienții din sector aveau posibilitatea de a deveni clienți eligibili.

În acest context al liberalizării elementelor esențiale ale sectorului gazelor naturale din România se înscrie și modificarea legislativă de o importanță deosebită – *Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 64/2016 pentru modificarea și completarea Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012*, act normativ care pune capăt influenței statului în ceea ce privește prețul gazelor din producția internă cu efect determinant pentru dezvoltarea segmentului angro al pieței. Întrucât o bună parte din consumul național (aprox. 35% anual) are la bază un preț ”administrativ” (stabilit prin hotărâre de guvern) putem spune că, de la momentul aprilie 2017, toate prețurile aferente tranzacțiilor angro se vor baza pe cererea și oferta pieței, fără a mai avea o referință artificială care să influențeze într-un mod sau altul. Apariția acestei ordonanțe încă din cursul anului 2016 a avut rolul de a semnala necesitatea reșezării relațiilor economice din sector pe baza principiilor economiei de piață, prefigurând momentul dereglementării totale a componentei angro.

Având în vedere specificul economico-social al României procesul de dereglementare a sectorului gazelor naturale trebuie să țină cont și de gradul de informare al clienților, dar și de specificitatea zonei,

România fiind producător de gaze naturale, având și facilități de înmagazinare, șansa de importuri din sursă unică, dar și un consum în declin continuu în ultima decadă, mai ales în ceea ce privește consumul industrial. **Acest design al capacităților, surselor și consumului a determinat o liberalizare graduală, ce a ajuns la un procent de 70% în anul 2016.**

Autoritatea de reglementare realizează o activitate de monitorizare continuă a relațiilor economice din sector, colectând date și informații specifice de la participanții la cele două piețe, reglementată și concurențială. În urma analizelor efectuate asupra datelor furnizate de operatorii activi în sectorul gazelor naturale din România pe parcursul anului 2016, au rezultat următoarele concluzii:

- Consumul anual de gaze naturale a crescut în anul 2016 față de 2015, atingând nivelul de aproximativ 11,7 miliarde mc, cu o creștere de aproximativ 2%, pe fondul unei ușoare creșteri a consumului clienților finali al căror număr a înregistrat în anul 2016 față de anul 2015, de asemenea o creștere cu cca 116.000 de clienți.

În anul 2016, consumul total de gaze naturale la nivelul pieței românești a fost de 124,12 TWh. Din acest consum, consumul clienților finali a fost de 111,7 TWh, din care 80 TWh a reprezentat consumul clienților noncasnici (71,65%), iar 31,7 TWh a reprezentat consumul clienților casnici (28,35%).

Numărul total de clienți înregistrat la finalul anului 2016 a fost de 3.596.574, din care 188.253 clienți noncasnici (5,23%) și 3.408.321 clienți casnici (94,77%).

Consumul de gaze naturale este acoperit din producția internă și din import. Producția internă a fost de aproximativ 108,6 TWh, iar importul de 15,5 TWh.

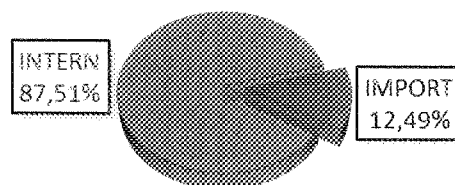
- Numărul de participanți pe piața gazelor naturale din România a crescut constant pe măsură ce piața a fost liberalizată, mai ales în sectorul furnizării de gaze naturale, cuprinzând, în anul 2016:
 - un operator al Sistemului National de Transport – Transgaz;
 - 7 producători: Romgaz, OMV Petrom, Amromco Energy, Raffles Energy, Foraj Sonde, Stratum Energy și HUNT OIL Company;
 - 5 furnizori externi care aduc gaze naturale din surse externe în România: Engie Energy Management, Imex Oil, MET International AG, Alpiq Energy SE și Wier AG Elveția;
 - 2 operatori de înmagazinare: Romgaz, Depomureș;
 - 39 de operatori de distribuție - cei mai mari fiind Distrigaz Sud Rețele și E.ON Gaz Distribuție, 38 de distribuitori începând cu data de 30 septembrie 2016, deoarece distribuitorul Intergaz Est a intrat în faliment, zonele de distribuție deservite de acesta fiind preluate de către Grup Dezvoltare Rețele;
 - 87 de furnizori activi prezenți pe piața concurențială de gaze naturale, din care 38 de furnizori activează pe piața reglementată de gaze naturale, 37 de furnizori începând cu

data de 30 septembrie 2016 deoarece furnizorul Intergaz Est a intrat în faliment, clienții reglementați ai acestuia fiind preluați de către Grup Dezvoltare Rețele în calitate de FUI pentru o perioadă de 3 luni.

Numărul operatorilor de furnizare care activează pe piața reglementată este diferit față de cel al operatorilor de distribuție, deoarece operatorul Coni Mănești a ales să efectueze doar serviciul de distribuție gaze naturale, furnizarea în zona deservită de către acesta fiind realizată de către un alt furnizor licențiat.

- Producția internă de gaze naturale în anul 2016, producția curentă și extrasă din înmagazinare, ce a intrat în consum a reprezentat aproximativ 87,5% din totalul surselor. Primii doi producători (Romgaz și OMV Petrom) au acoperit împreună aproximativ 93,5% din această sursă.
- Importul ce a intrat în consum în 2016, import curent și extras din înmagazinare, a reprezentat 12,5%. Primii trei importatori - furnizori interni - au realizat împreună aproximativ 90% din aceste cantități.

TIPUL SURSELOR DE GAZE NATURALE ÎN ANUL 2016

IV.3.2. Sursele de gaze naturale

a. PRODUCȚIE

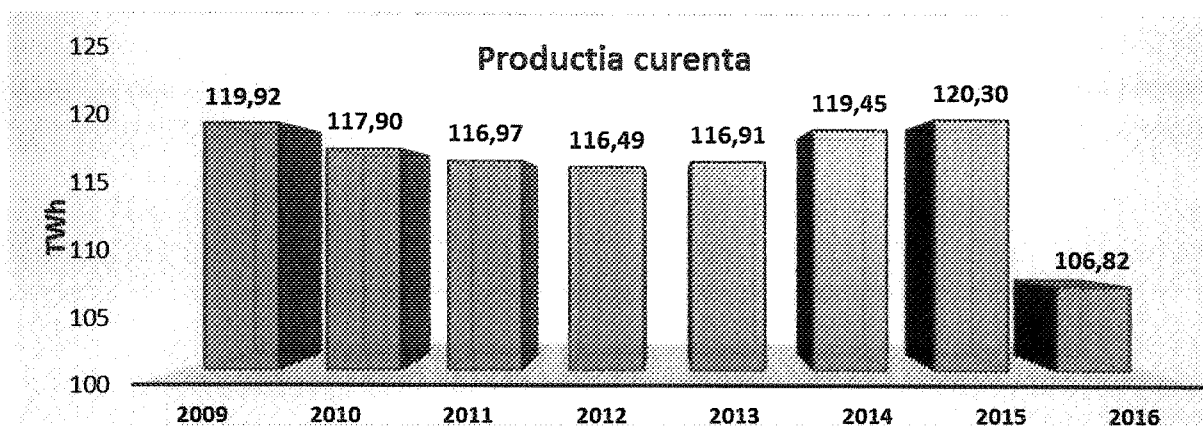
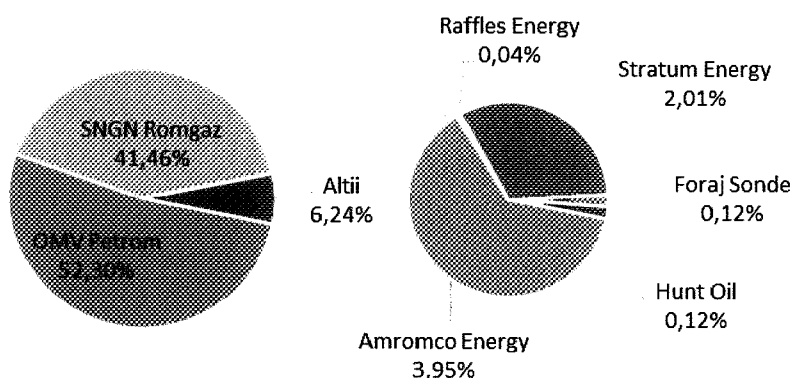
În anul 2016, producția de gaze naturale din Romania, a fost asigurată de un număr de 7 producători de gaze naturale: SNGN Romgaz SA, S.C. OMV Petrom SA, S.C. Amromco Energy SRL, S.C. Raffles Energy SRL, S.C. Foraj Sonde SA, S.C. Stratum Energy LLC și Hunt Oil Company.

Cantitatea de gaze naturale produsă în anul 2016 a fost de 106,82 TWh, după cum urmează:

TWh

Amromco Energy	OMV Petrom	Romgaz	Raffles Energy	Foraj Sonde	Stratum Energy	Hunt Oil Company	Total
4,22	55,86	44,29	0,04	0,13	2,15	0,13	106,82

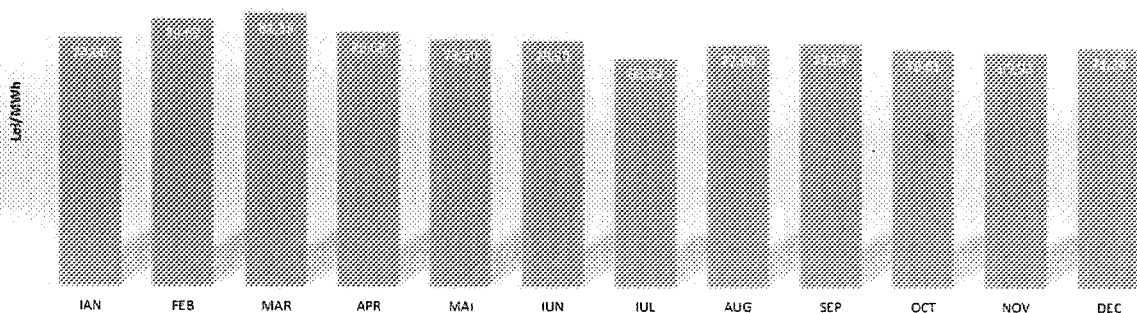
Productie interna cumulat in anul 2016

Din analiza datelor de piață rezultă că aproximativ 87,5% din gazele naturale consumate provin din producție, curentă și extrasă din depozitele de înmagazinare subterană, restul fiind asigurat din surse externe. Având în vedere structura pieței de gaze naturale din Romania cu un consum anual care depășește nivelul producției totale realizate, cantitățile exportate au un nivel foarte scăzut în anul 2016, de aproximativ 0,013 TWh ceea ce reprezintă mai puțin de 0,001% din totalul producției. Cantitățile exportate au fost foarte mici datorită, pe de o parte, creșterii consumului comparativ cu anul precedent,

iar, pe de altă parte, importurile au înregistrat o creștere semnificativă în totalul gaze naturale consumate, pe fondul unor prețuri scăzute ale gaze naturale din surse externe.

Evoluția lunară a prețului mediu ponderat, fara tarife, al gazelor naturale din producție internă, vandute de producatori la furnizorii clientilor finali noncasnici din piața concurențială în anul 2016

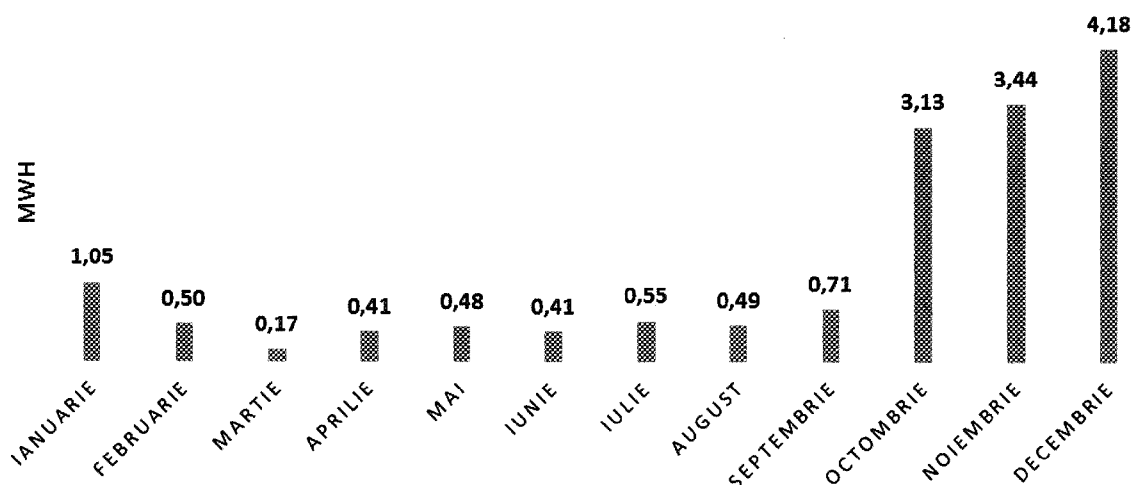

b. IMPORT

După cum este reflectat și în datele anterioare privind consumul total, care a crescut comparativ cu anul precedent, producția internă nu reușește să suplinească cererea curentă, fiind necesare cantități de gaze naturale și din alte surse, altele decât gazele naturale din producția internă curentă și cele înmagazinate în cursul ciclurilor de injecție. Sursa tradițională este reprezentată de importurile din Federația Rusă, prin intermediul a 6 importatori în cursul anului 2016 fiind importată o cantitate totală de gaze naturale de aproximativ 15,5 TWh.

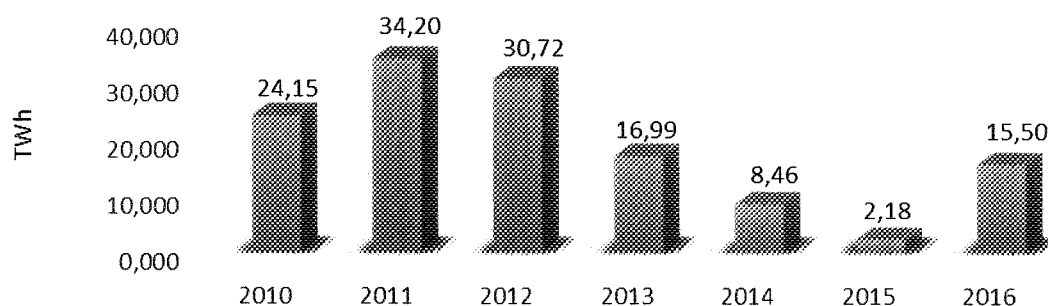
Având în vedere evoluția cantităților de gaze naturale importate în perioada anului 2016, se poate observa că aceasta are aceeași tendință cu cea a cererii de gaze naturale din perioada sezonului rece (octombrie-martie), dar cu o creștere mai accentuată – graficul de mai jos.

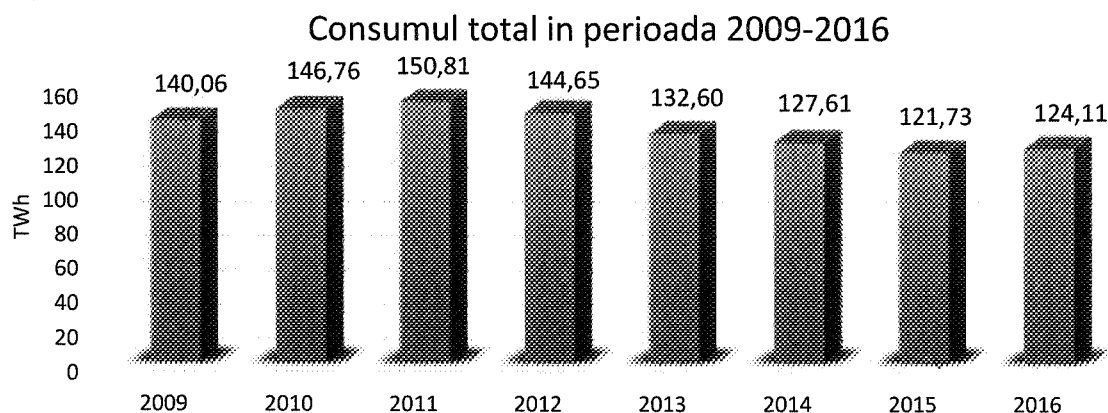
GAZE NATURALE DIN IMPORT CURENT IN ANUL 2016

Așa cum se poate observa în graficul de mai jos, importul curent de-a lungul anilor a suferit o diminuare semnificativă până în anul 2015. Scăderea consumului din import nu are în contrapondere o creștere a consumului național din producția internă, ci se datorează scăderii continue a consumului total de gaze naturale, din anul 2011 până în anul 2015. În anul 2016 însă, are o loc o creștere semnificativa a consumului din import (așa cum se poate observa din graficul imediat următor) realizată pe fondul unei scăderi a cantităților din producție internă, dar și a unor prețuri diminuate pentru cantitățile importate în perioada de vară a anului 2016.

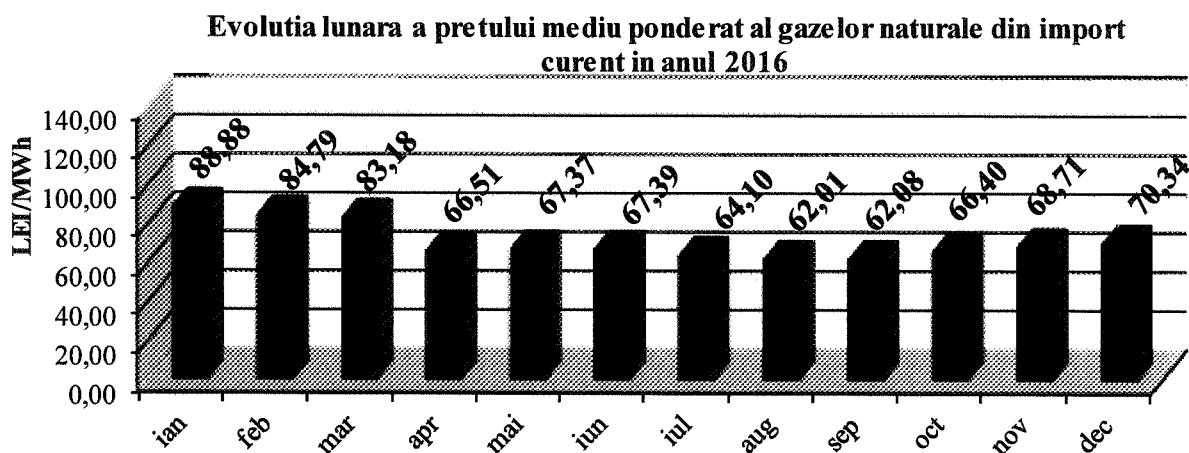
Cantitate din import curent in perioada 2010-2016

Evoluția prețurilor gazelor naturale din import curent

Referitor la prețurile gazelor naturale din import curent, facem precizarea că acestea sunt prețuri medii ponderate și au fost determinate prin ponderarea prețurilor cu cantitățile livrate lunar corespunzătoare tranzacțiilor de vânzare, raportate lunar de către participanții din piață, și nu conțin TVA, accize sau alte taxe.

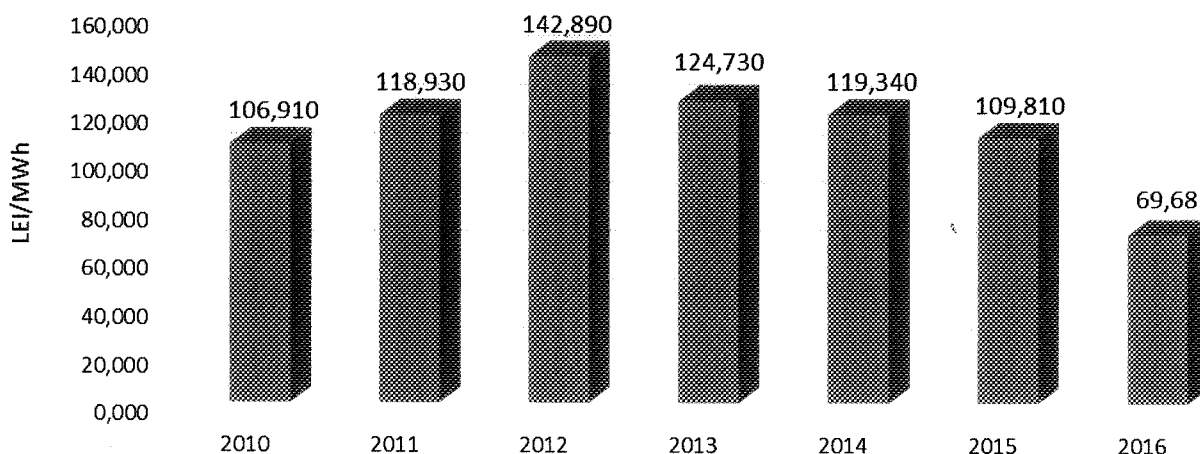

Având în vedere că nu există o referință internațională specifică de preț pentru gaze naturale și că prețul acestui produs urmărește preponderent cotațiile țițeiului cu o oarecare întârziere (9 – 12 luni), evoluția cotațiilor barilului de țiței își pune amprenta asupra evoluției prețului din contractele de tranzacționare a gazelor naturale la nivel internațional.

Prețul gazelor naturale importate în România, pe parcursul anului 2016, a avut o evoluție descrescătoare urmărind o evoluție similară cu cea a barilului de țiței.

Din graficul de mai jos se observă o scădere a prețului mediu ponderat aferent anului 2016 față de anul precedent de aproximativ 36,5%.

Pret mediu al gazelor naturale din import curent în perioada 2010-2016

c. ÎNMAGAZINARE

Înmagazinarea gazelor naturale este necesară pieței românești datorită faptului că, în perioada de vară, producția excede consumului curent, fiind nevoie în perioada de iarnă, a vârfului de consum, de cantități suplimentare pentru acoperirea consumului. Întrucât producția curentă este excedentară consumului în perioada de vară, înmagazinarea devine chiar o necesitate pentru producători în situația în care furnizorii nu achiziționează cantități pentru înmagazinare la nivelul producției.

Urmare a adoptării *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 28/2016 pentru modificarea și completarea Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012*, legislația primară referitoare la sectorul gazelor naturale a suferit o serie de completări care au condus la necesitatea adaptării/actualizării unora dintre reglementările emise de către ANRE.

Astfel, prin completarea art. 143 din Legea nr. 123/2012, a fost stabilită atribuția ANRE de determinare a nivelului minim al stocurilor de gaze naturale pe care titularii de licență de furnizare a gazelor naturale au obligația de a le constitui în scopul garantării securității aprovizionării cu gaze naturale.

În acest scop, a fost adoptat Ordinul ANRE nr. 35/2016 prin care a fost stabilită metodologia privind determinarea anuală a nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de furnizare de gaze naturale și, concomitent, a fost abrogat Ordinul ANRE nr. 14/2015 în baza căruia a fost aprobată vechea *Metodologie privind determinarea anuală a nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de furnizare de gaze naturale și pentru titularii licențelor de operare a sistemelor de transport al gazelor naturale*.

Acest stoc minim reflecta în privința fiecărui furnizor consumul clienților din portofoliu și, totodată, nivelul consumului total anual, o evoluție anuală a acestui stoc minim total fiind prezentată mai jos:

Nivelul stocului minim anual de gaze naturale pe care fiecare titular al licenței de furnizare de gaze naturale și fiecare titular al licenței de operare a sistemelor de transport al gazelor naturale trebuie să îl dețină în depozitele de înmagazinare subterană până la 31 octombrie	
2013	24.248.110,943 MWh
2014	19.765.212,051 MWh
2015	17.477.030,807 MWh
2016	18.340.862,385 MWh

În tabelul de mai jos este evidențiată evoluția stocului de gaze naturale, pe surse în cursul anului 2016.

Stoc 2016	Intern (MWh)	%	Import (MWh)	%	Total (MWh)
Stoc la sfârșitul ciclului de injecție (octombrie 2015)	25.956.308,343	97,45%	679.803,352	2,55%	26.636.111,695
Ianuarie (extracție)	13.287.569,074	99,29%	94.441,552	0,71%	13.382.010,626
Februarie (extracție)	10.816.011,079	99,22%	84.915,758	0,78%	10.900.926,837
Martie (extracție)	8.828.671,194	99,05%	84.915,758	0,95%	8.913.586,952
Aprilie (extracție)	8.815.186,018	99,05%	84.915,758	0,95%	8.900.101,776
Stoc la sfârșitul ciclului de extracție (martie 2016)	8.815.186,018	99,05%	84.915,758	0,95%	8.900.101,776
Aprilie (injecție)	11.053.773,464	99,24%	84.915,758	0,76%	11.138.689,222
Mai (injecție)	13.483.703,743	99,37%	84.915,758	0,63%	13.568.619,501
Iunie (injecție)	16.226.031,362	99,48%	84.915,758	0,52%	16.310.947,120
Iulie (injecție)	18.901.123,402	99,34%	125.756,771	0,66%	19.026.880,173
August (injecție)	22.057.915,092	98,51%	333.358,609	1,49%	22.391.273,701
Septembrie (injecție)	24.321.963,638	98,06%	480.010,215	1,94%	24.801.973,853
Octombrie (injecție)	25.321.492,293	97,85%	555.460,215	2,15%	25.876.952,508
Stoc la sfârșitul ciclului de injecție (octombrie 2016)	25.321.492,293	97,85%	555.460,215	2,15%	25.876.952,508
Octombrie (extracție)	25.265.094,747	97,85%	555.460,215	2,15%	25.820.554,962
Noiembrie (extracție)	23.744.223,672	97,85%	555.460,215	2,15%	24.299.683,887
Decembrie (extracție)	18.569.195,531	97,85%	555.460,215	2,15%	19.124.655,746

În România sunt doi operatori de înmagazinare, S.C. Depomureș S.A. și SNGN Romgaz S.A. Capacitatea totală și evoluția utilizării acestei capacități este prezentată în tabelul de mai jos.

Operator înmagazinare	An	Capacitate depozit (MWh)	Stoc după extracție (MWh)	Injectie (apr-oct) (MWh)	Capacitate utilizată (MWh)
Romgaz	2013	29,503,400	6,704,018.854	21,188,550.748	27,892,569.602
	2014		8,141,654.008	18,077,373.958	26,219,027.966
	2015		5,611,283.576	17,869,463.343	23,480,746.919
	2016		8.521.425,916	14.894.617,259	23.416.043,175
Depomureș	2013	3,154,550	330,006.289	3,024,810.381	3,354,816.670
	2014		570,191.740	2,587,221.864	3,157,413.604
	2015		272,360.874	2,883,003.902	3,155,364.776
	2016		378.675,860	2.084.214,398	2.462.890,258

În anul 2016, pe fondul evoluției creșterii consumului și a unor prețuri competitive ale cantităților din surse externe, au fost injectate în depozitele de înmagazinare subterană o cantitate semnificativă de gaze naturale, în cuantum de 470.544 MWh. Această cantitate reprezintă o creștere de 100% a volumelor înmagazinate în anul 2016 comparativ cu anul 2015, deoarece în ciclul precedent nu au fost injectate cantități de gaze naturale din surse externe.

d. TRANZACȚIONARE PE PLATFORME CENTRALIZATE

Prin OUG nr. 35/2014 pentru completarea Legii energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2014, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 174/2014 a fost instituită obligația de tranzacționare gaze naturale pe platforme centralizate pentru producătorii români de gaze naturale și furnizorii care acționează pe piața românească de gaze naturale. Potrivit acestor norme legislative, ANRE a emis Ordinul nr. 118/2014 *pentru aprobarea Metodologiei de stabilire a obligației producătorilor și furnizorilor de gaze naturale de a încheia tranzacții pe piețele centralizate de gaze naturale din Romania*, prin care au fost stabilite cote anuale specifice celor doua categorii de operatori, producători și, respectiv, furnizori, pentru tranzacționarea de gaze naturale pe platformele centralizate din România.

Odată cu modificările aduse *Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012* prin adoptarea *Ordonanței de urgență nr. 64 din 05.10.2016* au fost instituite obligații pentru producătorii și furnizorii de gaze naturale de a tranzacționa în cadrul piețelor centralizate din România a unui anumit procent din cantitatea de gaze naturale comercializate, procent stabilit prin *Hotărârea Guvernului nr. 778/26.10.2016*

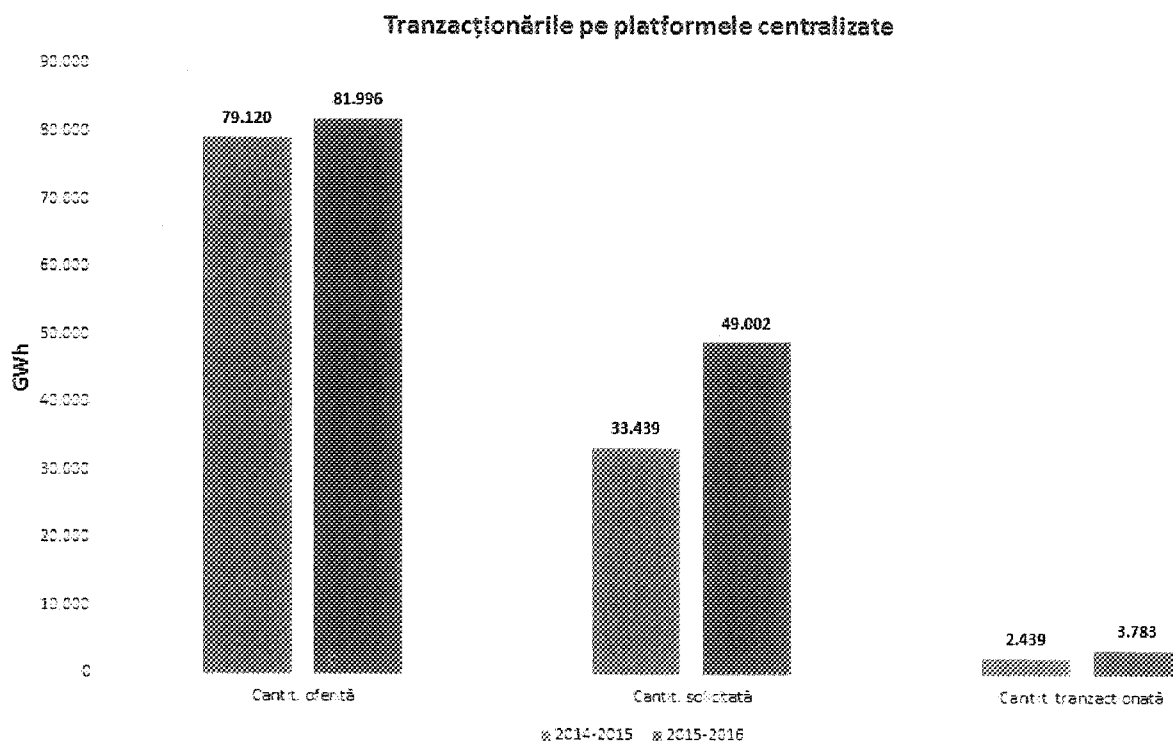
Cotele procentuale obligatorii de tranzacționat pe piața centralizată în perioada 01.01.2015-30.11.2016 au fost următoarele:

An	Producători	Furnizori
2015	35%	30%
2016	30%	25%

Cotele procentuale obligatorii de tranzacționat pe piața centralizată în perioada 01.12.2016-31.12.2017, conform procentelor stabilite prin **Hotărârea Guvernului nr. 778/26.10.2016**, având în vedere momentul apariției și a dispozițiilor OUG nr. 64/2016, au fost stabilite începând cu data de 1 decembrie a anului 2016, fiind schimbat calendarul anterior care prevedea obligații stabilite la nivelul unui an calendaristic:

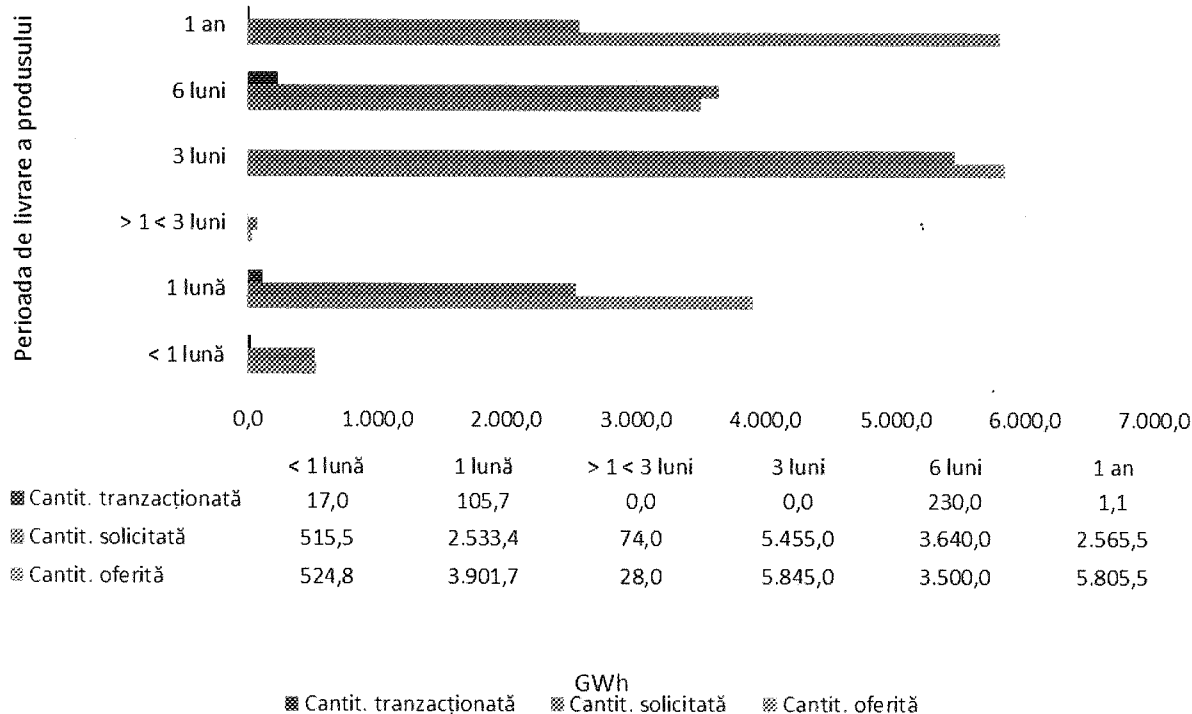
An	Producători	Furnizori	
		cumpărare	vânzare
1 dec 2016-31 dec.2017	30%	20%	30%

În anul 2016, pe platformele centralizate operate de către cei doi operatori economici titulari ai licențelor de administrare a piețelor centralizate, respectiv Bursa Română de Mărfuri S.A. –BRM S.A. și Operatorul Pieței de Energie Electrică și de Gaze Naturale - OPCOM S.A, au fost realizate tranzacții cu gaze naturale conform tabelului de mai jos, care ilustrează și o evoluție comparativă față de perioada anterioară:

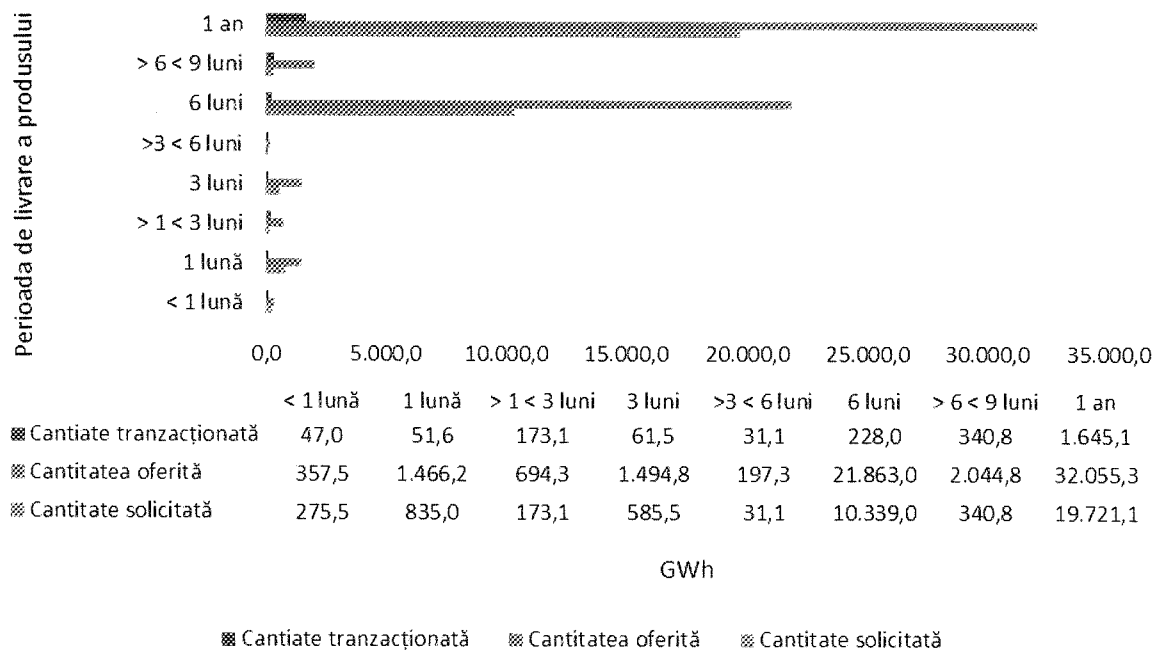

Din care:

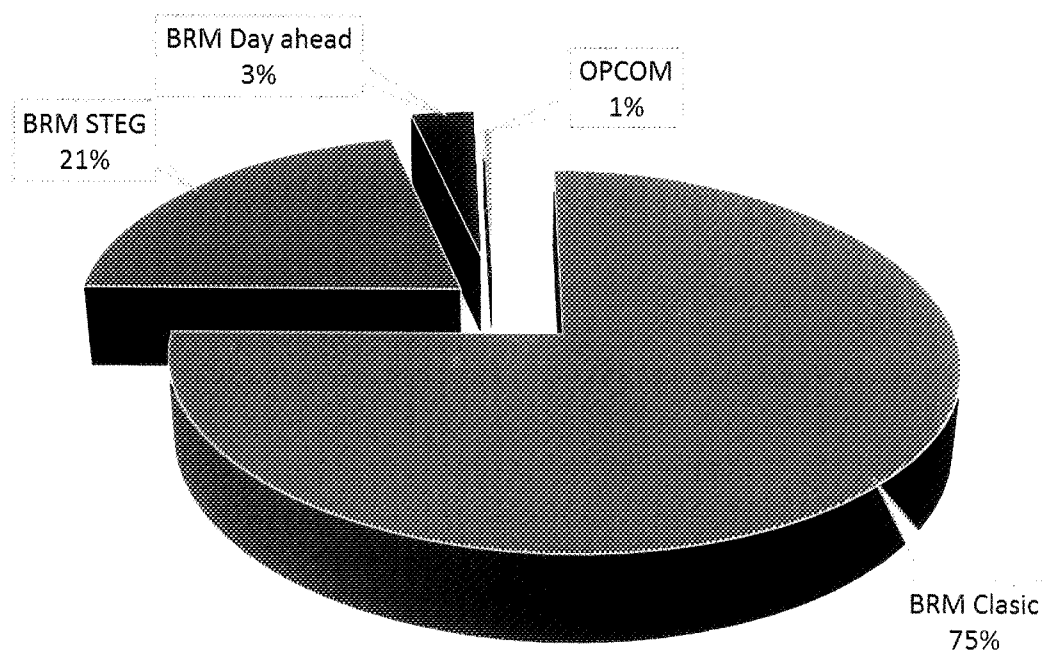
Ordine de vânzare 2015-2016

Ordine de cumpărare 2015-2016

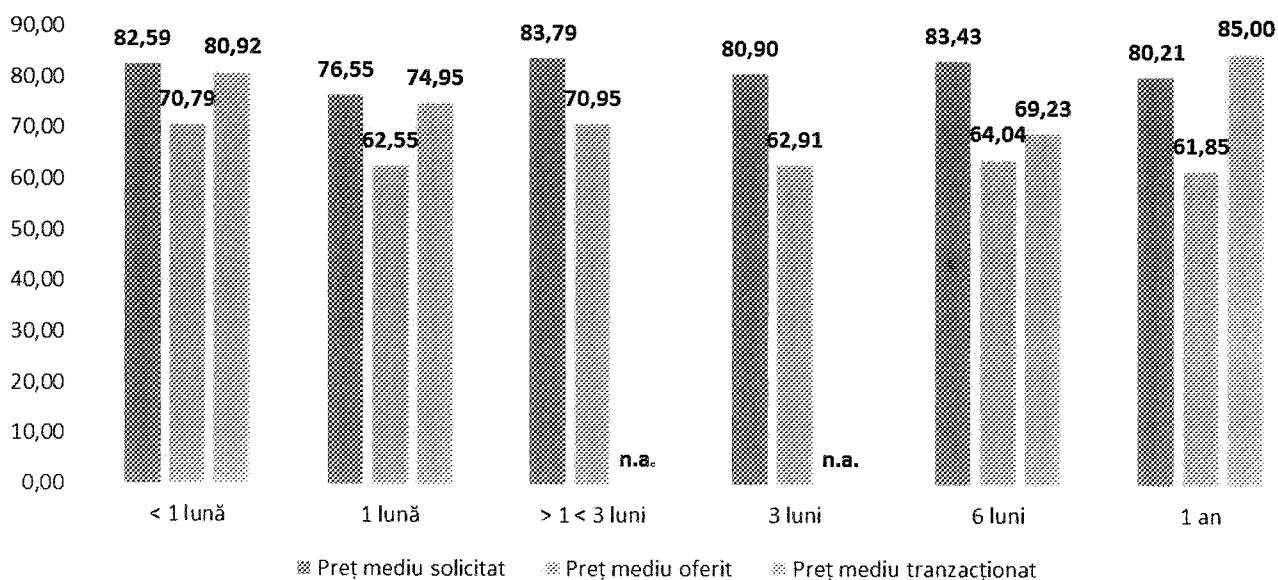

Situația cantităților de gaze naturale tranzacționate în anul 2016, defalcate pe cei doi titulari de licență de administrare a piețelor centralizate, este următoarea:

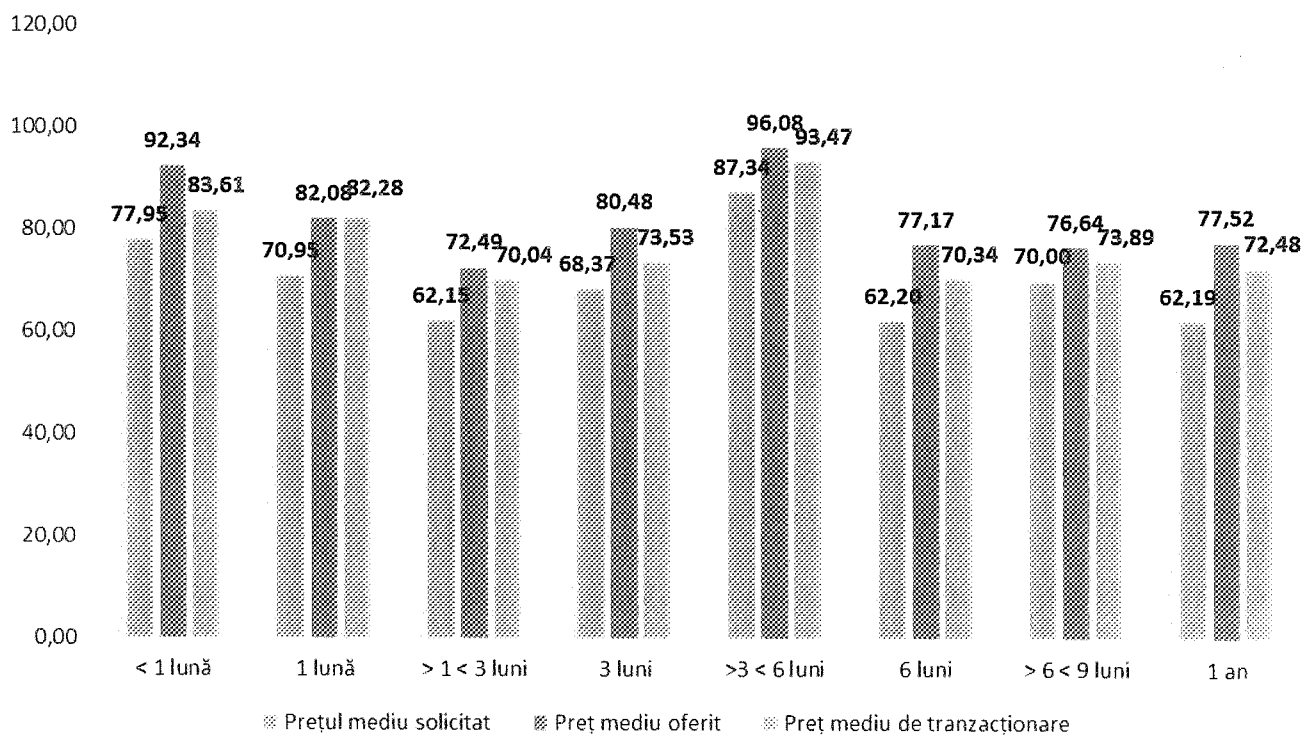

În privința prețurilor care au stat la baza tranzacțiilor, acestea au variat după cum urmează, în funcție de produsul tranzacționat:

Ordine de vânzare 2015-2016: preț mediu solicitat, oferit și de tranzacționare pe categorii de produs (RON/MWh)

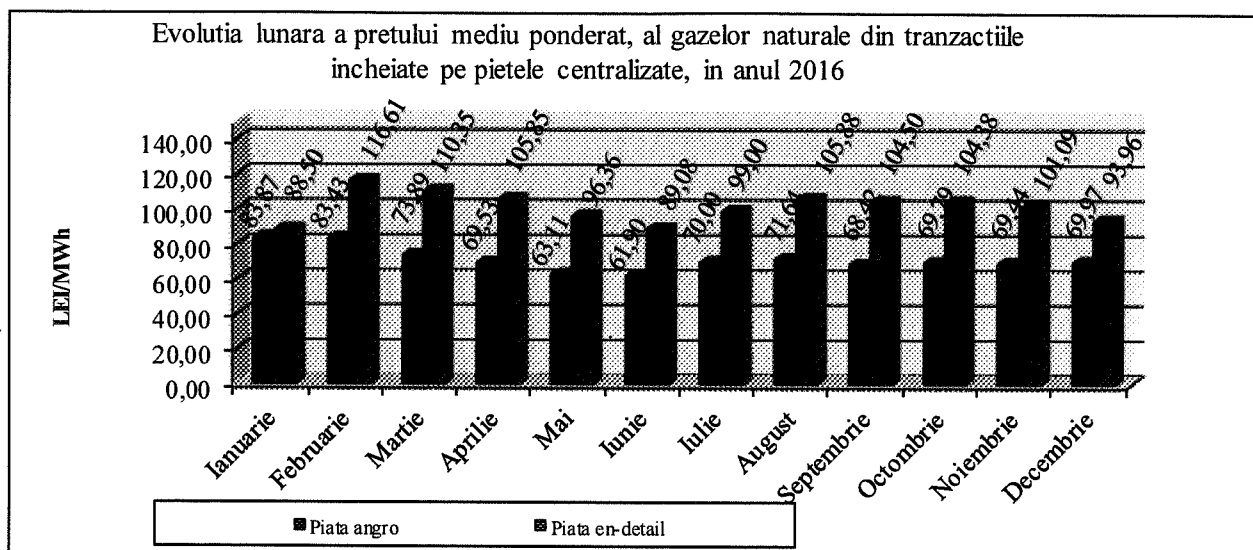

Ordine de cumpărare 2015-2016: preț mediu solicitat/ofert de tranzacționare pe categorie de produs (RON/MWh)

În anul 2016, cantitățile tranzacționate pe piețele centralizate au însumat un volum total de 15,5 TWh, din care 14,1 TWh pentru piața angro și 1,4 TWh pentru piața en-detail, după cum urmează:

Luna	Piețe	Prețuri lunare încheiate pe piețe centralizate (RON/MWh)	Cantități tranzacționate (MWh)
Ianuarie	angro	103,98	226.400,00
	en-detail	88,50	4.000,00
Februarie	angro	83,43	38.700,00
	en-detail	116,61	296.850,00
Martie	angro	73,89	346.800,00
	en-detail	110,35	92.721,69
Aprilie	angro	69,53	47.975,00
	en-detail	105,85	331.582,46
Mai	angro	63,11	14.650,00
	en-detail	96,36	83.285,41
Iunie	angro	61,90	12.650,00
	en-detail	89,08	75.564,64
Iulie	angro	70,00	170.400,00
	en-detail	99,00	79.900,90
August	angro	71,64	7.000,00
	en-detail	105,88	43.346,00
Septembrie	angro	68,42	2.209.180,00
	en-detail	104,50	89.286,00
Octombrie	angro	69,79	5.182.750,00
	en-detail	104,38	117.074,61
Noiembrie	angro	69,44	1.933.196,88
	en-detail	101,09	116.232,18
Decembrie	angro	69,97	3.902.100,00
	en-detail	93,96	90.937,00
Preț mediu ponderat in anul 2016	angro	70,25	14.091.801,88
	en-detail	105,15	1.420.780,89
Total			15.512.582,77

IV.3.3. Piața cu amănuntul de gaze naturale

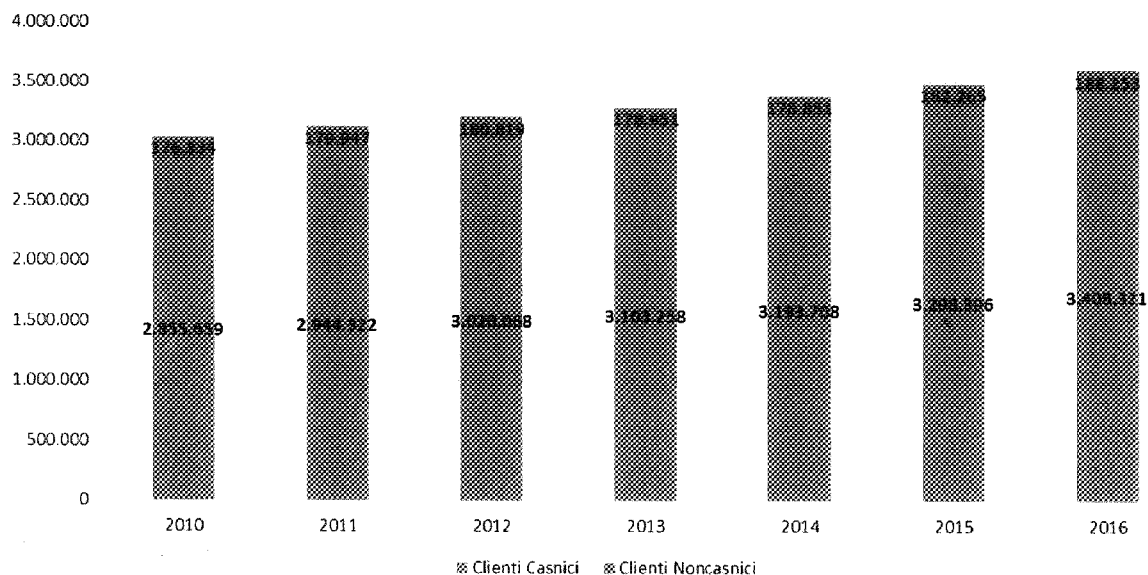
În anul 2016 pe piața cu amănuntul de gaze naturale au activat 82 de furnizori, din care:

- 38 de furnizori care activează pe piața reglementată de gaze naturale, 37 de furnizori începând cu data de 30 septembrie 2016 deoarece furnizorul Intergaz Est a intrat în faliment, clienții reglementați ai acestuia fiind preluați de către Grup Dezvoltare Rețele în calitate de FUI pentru o perioadă de 3 luni.
- 79 de furnizori care activează pe piața concurențială de gaze naturale.

Numărul total de clienți finali de gaze naturale la nivelul lunii decembrie 2016 a fost de aproximativ 3.596.574, din care 188.253 clienți noncasnici (cca. 5,23%) și 3.408.321 clienți casnici (cca. 94,77%).

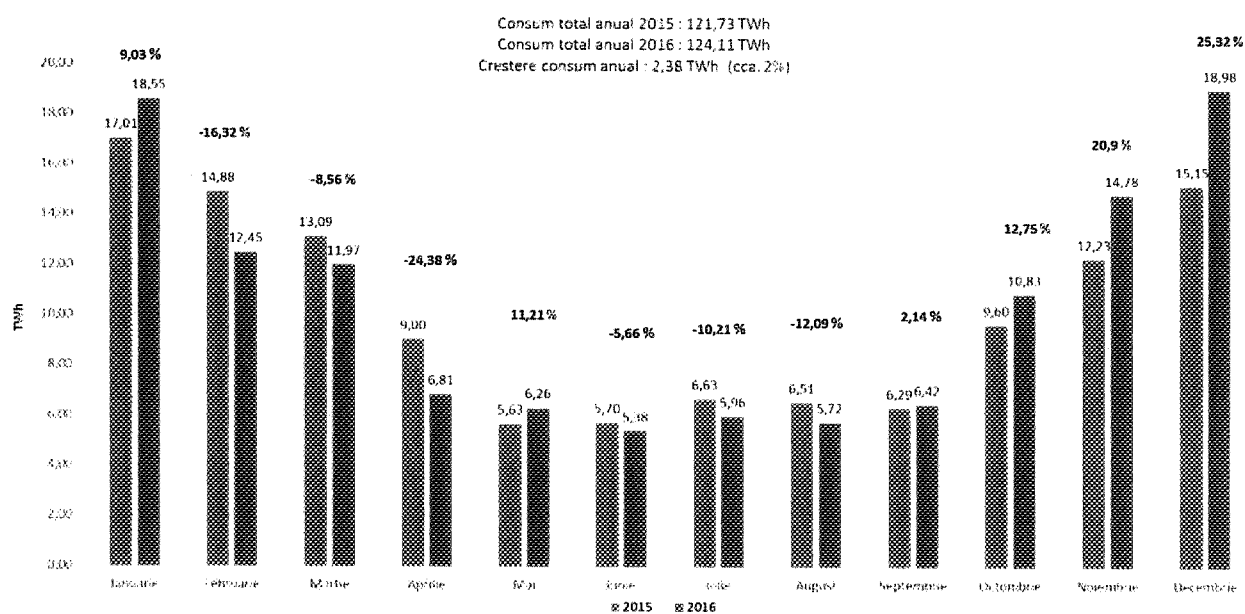
Pe baza datelor colectate de ANRE, se constată faptul că din ianuarie 2010 și până la 31 decembrie 2016, numărul clienților finali a crescut cu aproximativ 16%, după cum urmează:

Evolutia numarului clientilor finali in perioada 2010-2016

Consumul total de gaze naturale înregistrat în 2016 a fost de aproximativ 124 TWh.

Analiza datelor privind consumul total anual relevă tendința scăderii consumului începând cu anul 2010 și o ușoară creștere în ceea ce privește consumul din 2016, comparat cu anul precedent, în ciuda faptului că se înregistrează o creștere constantă a numărului de clienți finali.

Astfel, consumul total de gaze naturale din anul 2016 a înregistrat o creștere de aproximativ 2% față de anul 2015, atingând un nivel de aproximativ 124 TWh (aprox. 11,7 miliarde mc).

În cadrul consumului total al sectorului gazelor naturale, o parte este reprezentată de consumuri specifice activităților din sector sau consumuri ale operatorilor în legătură cu procesele tehnologice specifice: consum tehnologic, consum energetic și abaterile datorate instrumentelor de măsură. Excepționând aceste consumuri din cel total, în anul 2016 consumul livrat de furnizori către clienții finali a fost de aproximativ 111,7 TWh, din care aprox. 80 TWh a reprezentat consumul noncasnic, 31,7 TWh reprezentând consumul casnic, după cum urmează:

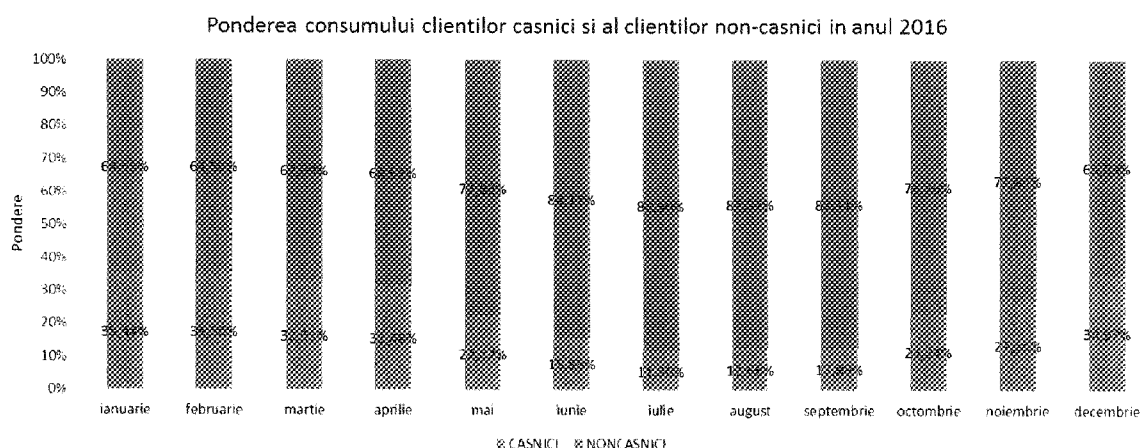
Clienți finali	Nr. clienți	Consum* (TWh)	Pondere în total consum
Casnici	3.408.321	31,7	28,35%
Clienți non-casnici	188.253	80,0	71,65%
Total	3.596.574	111,7	

*Consum total livrat către clienții finali (nu include consum tehnologic, consum energetic și abateri datorate instrumentelor de măsură).

În anul 2016, ponderea cantităților consumate de clienții casnici din totalul consumului livrat de furnizori este de **28,35%**, iar numărul acestor clienți reprezintă **94,77%** din totalul clienților finali de gaze naturale.

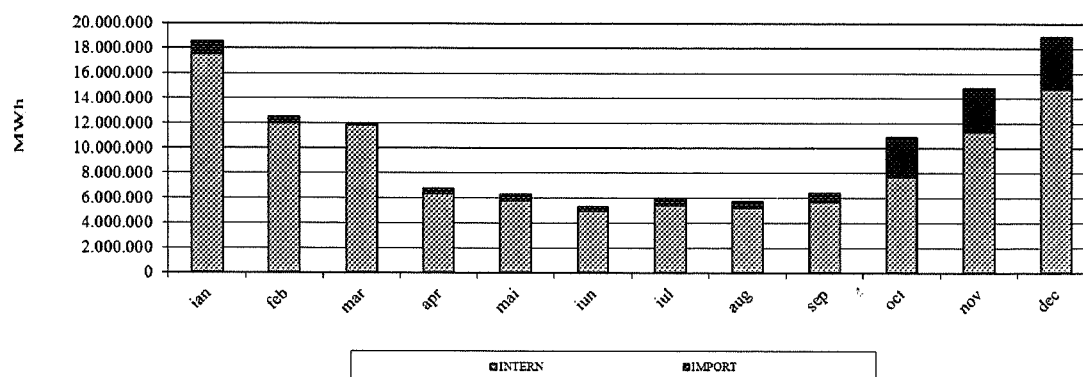
Deși numărul clienților noncasnici reprezintă doar **5,23%** din totalul clienților finali de gaze naturale, ponderea cantităților consumate de aceștia este de **71,65%** din totalul consumului livrat de furnizori în anul 2015.

Ponderea consumului clienților casnici și a clienților noncasnici pe parcursul anului 2016 este prezentată în graficul următor:

Consumul a fost acoperit de gaze naturale din producția internă și din import, după cum urmează:

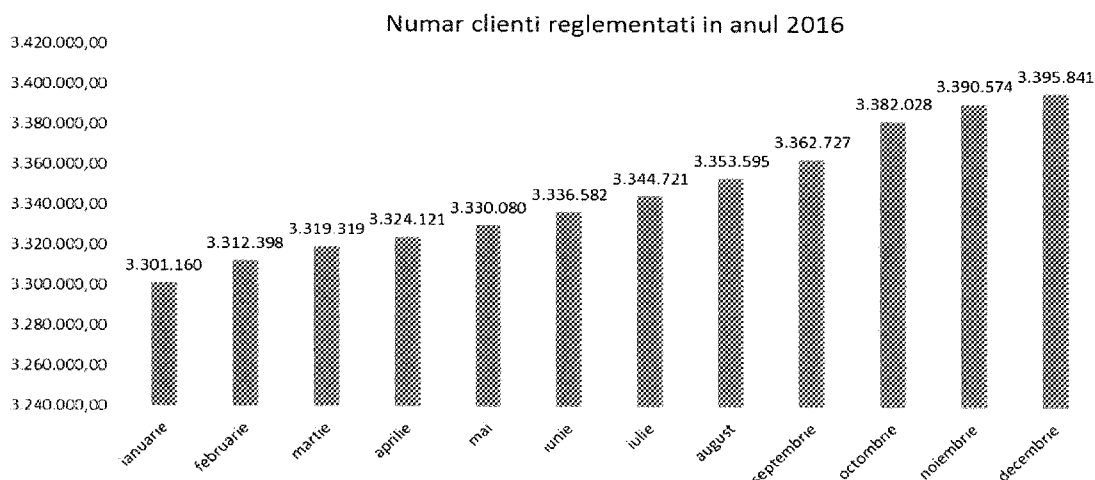
Consumul intern lunar și acoperirea cu gaze naturale în anul 2016

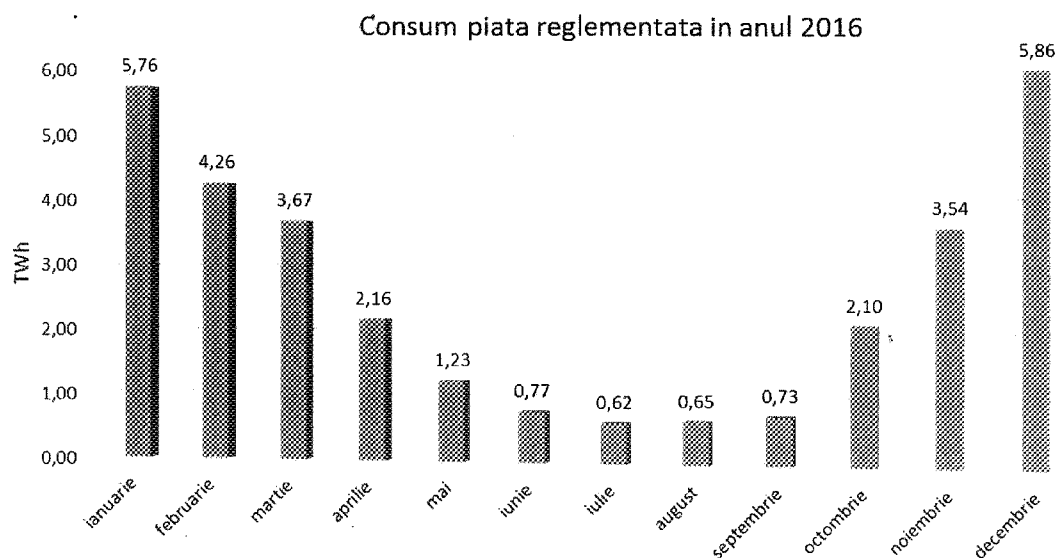
A. PIAȚA REGLEMENTATĂ

În anul 2016, pe piața reglementată de gaze naturale au activat 38 de furnizori.

Numărul total de clienți reglementați în decembrie 2016, a fost de 3.395.841, aceștia reprezentând doar clienții casnici aflați în regim reglementat, iar evoluția lor este prezentată în graficul de mai jos:

Consumul clienților reglementați, în anul 2016, a fost de 31,36 TWh și este prezentat în graficul următor:

a. Prețurile reglementate la clienții finali care nu și-au exercitat dreptul de eligibilitate

Prețul gazelor naturale din producția internă

În baza prevederilor *Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012*, cu modificările și completările ulterioare, la data de 1 iulie 2015 a fost emisă Hotărârea de Guvern nr. 488/2015 privind stabilirea prețului de achiziție a gazelor naturale din producția internă pentru clienții casnici și producătorii de energie termică, numai pentru cantitățile de gaze naturale utilizate la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinate consumului populației în perioada 1 iulie 2015 - 30 iunie 2021, prin care s-a stabilit o creștere anuală a prețului de achiziție a gazelor naturale din producția internă, valori ce au fost preluate de către ANRE la calculul prețurilor reglementate.

La data de 28 iunie 2016, a fost aprobată Hotărârea de Guvern nr. 461/2016 *pentru modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 488/2015 privind stabilirea prețului de achiziție a gazelor naturale din producția internă pentru clienții casnici și producătorii de energie termică, numai pentru cantitățile de gaze naturale utilizate la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinate consumului populației în perioada 1 iulie 2015-30 iunie 2021.*

Astfel, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 461/2016, prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă a fost stabilit astfel:

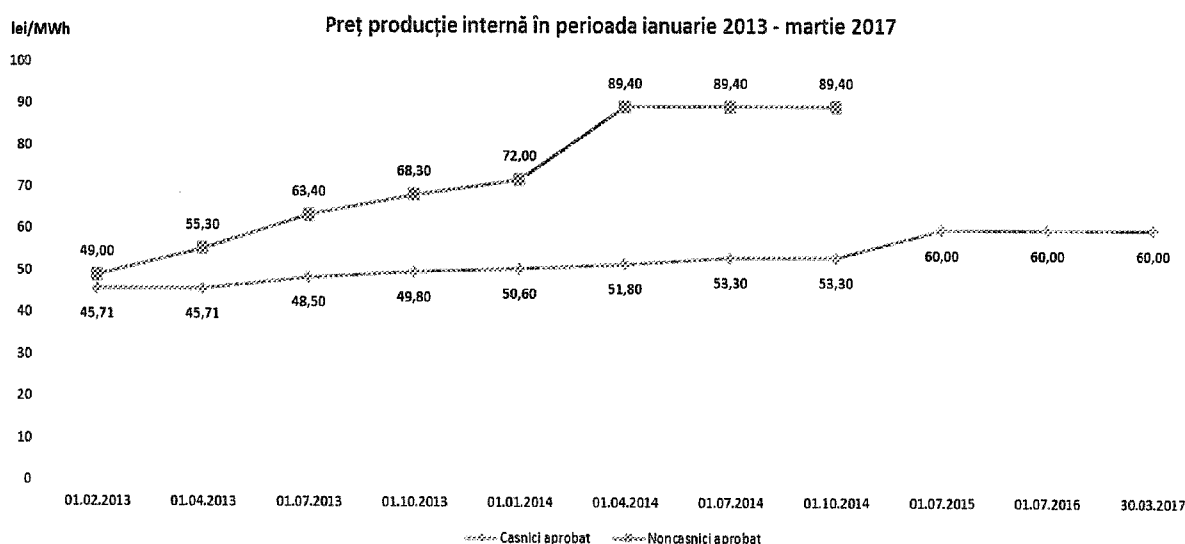
Prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă pentru clienții casnici și producătorii de energie termică, numai pentru cantitățile de gaze naturale utilizate la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinate consumului populației:

lei/MWh

	<i>Clienți casnici și producători de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice, destinată consumului populației</i>
01.07.2015	60,00
01.07.2016	60,00
01.04.2017	72,00
01.04.2018	78,00*
01.04.2019	84,00*
01.04.2020	90,00*

*) Prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă pentru clienții casnici și producătorii de energie termică, numai pentru cantitățile de gaze naturale utilizate la producerea de energie termică în centralele termice destinate consumului populației, începând cu 1 aprilie 2018, urmează a fi reevaluat în urma unei analize derulate până la sfârșitul lunii martie 2018.

Graficul următor reflectă evoluția în timp a prețului de achiziție a gazelor naturale din producția internă la gaze naturale, pentru clienții casnici și clienții noncasnici.

La data de 11 octombrie 2016, a fost aprobată Ordonanța de Urgență nr. 64/2016 pentru modificarea și completarea Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 181 alin. (5) din Lege, prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă pentru clienții casnici și producătorii de energie termică, numai pentru cantitățile de gaze naturale utilizate la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinate consumului

populației se stabilește prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministerului de resort, până la data de 31 martie 2017.

Stabilirea prețurilor reglementate la clienții finali care nu și-au exercitat dreptul de eligibilitate

În conformitate cu prevederile *Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare*, piața de gaze naturale este compusă din piața reglementată și piața concurențială.

Prețurile reglementate se stabilesc diferențiat pentru fiecare furnizor licențiat și pe categorii de clienți, în funcție de configurația sistemelor prin care se realizează furnizarea gazelor naturale.

Prețurile sunt de tip monom și cuantifică costurile fixe și variabile legate de realizarea activității de furnizare în regim reglementat. Se aplică cantităților de gaze naturale furnizate în regim reglementat și se stabilesc diferențiat pentru fiecare titular de licență de furnizare, astfel:

a) pentru societățile comerciale care și-au separat legal activitatea de furnizare de activitatea de distribuție a gazelor naturale, pe categorii de clienți pentru care furnizarea de gaze naturale se face în regim reglementat, amplasați în zonele delimitate unde întreprinderea afiliată deține licența de distribuție a gazelor naturale, în funcție de consumul anual și de tipul sistemelor (transport/distribuție) prin care se realizează furnizarea gazelor naturale;

b) pentru societățile comerciale care nu și-au separat legal activitatea de furnizare de activitatea de distribuție a gazelor naturale, pe categorii de clienți pentru care furnizarea de gaze naturale se face în regim reglementat, amplasați în aria de distribuție deservită în calitate de operator licențiat al sistemului de distribuție, în funcție de consumul anual și de tipul sistemelor (transport/distribuție) prin care se realizează furnizarea gazelor naturale.

Conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 488/2015 și a modificării acesteia prin Hotărârea Guvernului nr. 461/2016, pentru anul 2016 prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă pentru clienții casnici și producătorii de energie termică, numai pentru cantitățile de gaze naturale utilizate la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinate consumului populației, a fost stabilit la valoarea de 60,00 lei/MWh.

Pentru perioada 1 ianuarie – 30 iunie 2016, suma fixă unitară destinată acoperirii costurilor de achiziție a gazelor naturale doar pentru clienții casnici și producătorii de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinată consumului populației, a fost cea evaluată de ANRE în iunie 2015 pentru perioada iulie 2015 - iunie 2016, respectiv 80,30 lei/MWh.

Pentru perioada 1 iulie – 31 decembrie 2016, suma fixă unitară pentru acoperirea costurilor de achiziție a gazelor naturale pentru clienții casnici reglementați a fost cea evaluată de ANRE în iunie 2016 pentru perioada iulie 2016 - martie 2017, respectiv 76,64 lei/MWh.

Toate documentele referitoare la evaluarea sumei fixe unitare pentru acoperirea costurilor de achiziție a gazelor naturale pentru clienții casnici au fost publicate pe pagina de web a ANRE.

De menționat că pe parcursul anului 2016 a fost regularizată componenta Delta CUG reprezentând *componenta unitară de corecție pentru diferența dintre suma fixă unitară recunoscută de ANRE pentru acoperirea costurilor legate de achiziția gazelor naturale (CUG), inclusiv serviciile reglementate aferente, destinate revânzării în cadrul activității de furnizare reglementată și costurile unitare efectiv realizate și recunoscute de ANRE operatorului care realizează furnizarea reglementată.*

Astfel, au fost analizate diferențele de cost de achiziție a gazelor naturale aferente perioadei ianuarie - decembrie 2015 și totodată, au fost actualizate valorile cedate/recuperate prin componenta Delta CUG incluse deja în preț pentru fiecare operator de furnizare reglementată.

Procentele de ajustare a prețurilor finale reglementate pentru clienții casnici, pe parcursul anului 2016, calculate ca medie în funcție de ponderea de piață a fiecărui operator licențiat care desfășoară activitatea de furnizare a gazelor naturale pe piața reglementată, au fost:

- **la 1 mai 2016 de circa -1,35%;**
- **la 1 iulie 2016 de circa -3,00%;**
- **cumulativ 1 octombrie - 1 decembrie 2016 de circa - 0,19%.**

Scăderea prețurilor cu un procent de aproximativ 1,35% începând cu data de 1 mai 2016 s-a datorat ajustării veniturilor unitare aferente activității de distribuție pentru Societatea DISTRIGAZ SUD REȚELE S.R.L. și pentru Societatea E.ON GAZ DISTRIBUȚIE S.A., respectiv, stabilirii veniturilor unitare aferente activității de furnizare reglementată pentru anul 2016 și a regularizării componentei Delta CUG pentru Societatea ENGIE ROMANIA S.A. și pentru Societatea E.ON ENERGIE ROMÂNIA S.A, operatori a căror pondere reprezintă cumulat aproximativ 91% din piața reglementată.

Scăderea prețurilor cu un procent de aproximativ 3% începând cu data de 1 iulie 2016 s-a datorat modificării componentei CUG (suma fixă unitară pentru acoperirea costurilor de achiziție a gazelor naturale pentru clienții casnici evaluată de ANRE) inclusă în prețurile reglementate, de la 80,30 lei/MWh la 76,64 lei/MWh.

Scăderea componentei CUG inclusă în preț s-a datorat modificării următoarelor elemente:

- perioada de evaluare de 9 luni, față de 12 luni pentru evaluarea anterioară;
- scăderea costului unitar de transport.

Scăderea prețurilor cu un procent de aproximativ 0,19% pentru perioada 1 octombrie – 1 decembrie 2016 s-a datorat regularizării componentei Delta CUG, ajustării veniturilor unitare aferente activității de distribuție și stabilirii veniturilor unitare aferente activității de furnizare reglementată pentru anul 2016, pentru un număr de 35 de operatori.

Ca urmare, la nivelul anului 2016, prețurile reglementate pentru clienții casnici au înregistrat o scădere în medie de aproximativ 4%.

Prețurile reglementate pentru furnizorii cu o cotă de piață reprezentativă, în vigoare începând cu data de 1 iulie 2016 și până la data de 31 martie 2017, sunt următoarele:

Prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în regim reglementat realizată de Societatea ENGIE ROMÂNIA S.A. pentru clienții casnici:

Categoria de clienți	Lei/ MWh
B. Clienți finali conectați în sistemul de distribuție	
B.1. Cu un consum până la 23,25 MWh	109,34
B.2. Cu un consum anual între 23,26 MWh și 116,28 MWh	109,27
B.3. Cu un consum anual între 116,29 MWh și 1.162,78 MWh	107,01
B.4. Cu un consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	105,77

Pentru categoria de clienți B1, la nivelul anului 2016, pentru Societatea ENGIE ROMÂNIA S.A., prețurile reglementate au înregistrat o scădere de aproximativ 4,23%, comparativ cu decembrie 2015.

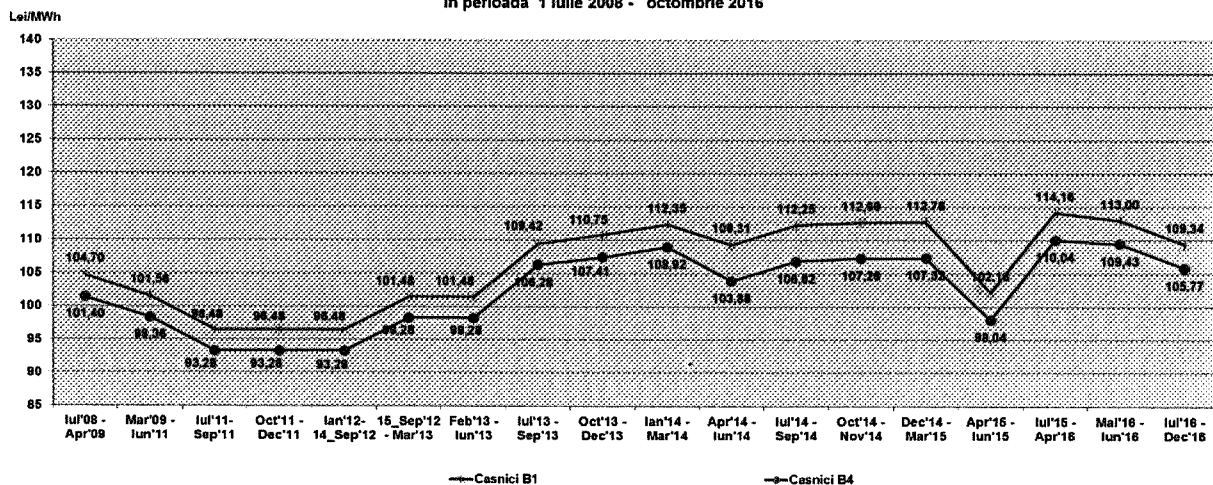
Prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în regim reglementat realizată de Societatea E.ON ENERGIE ROMÂNIA S.A. pentru clienții casnici:

Categoria de clienți	Lei/ MWh
A. Clienți finali conectați direct la sistemul de transport	
A.1 Consum anual până la 1.162,78 MWh	90,78
B. Clienți finali conectați în sistemul de distribuție	
B.1. Cu un consum până la 23,25 MWh	123,98
B.2. Cu un consum anual între 23,26 MWh și 116,28 MWh	122,84
B.3. Cu un consum anual între 116,29 MWh și 1.162,78 MWh	122,32
B.4. Cu un consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	121,89

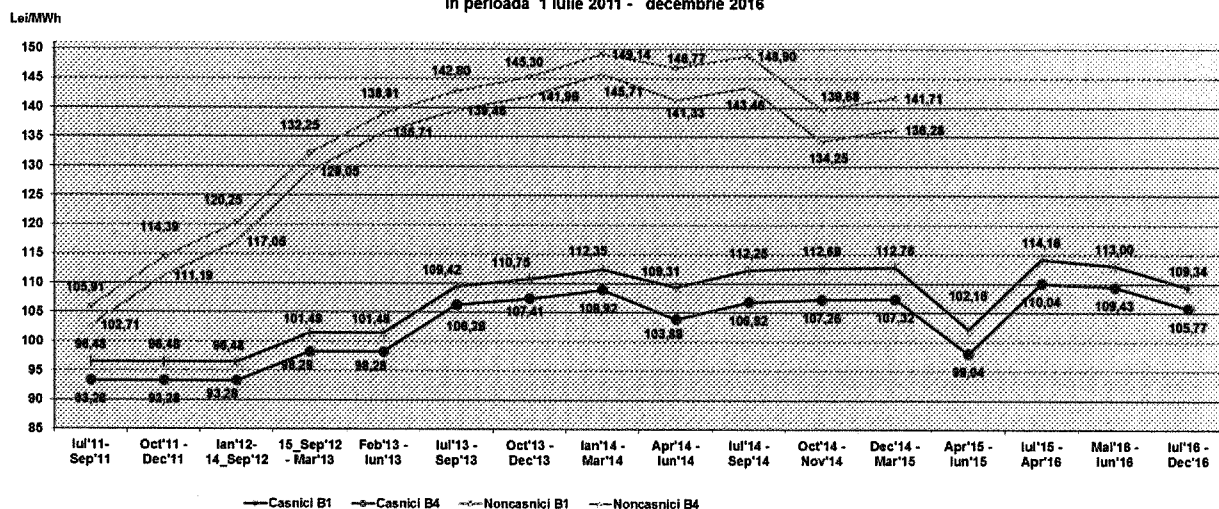
Pentru categoria de clienți B1, la nivelul anului 2016, pentru Societatea E.ON ENERGIE ROMÂNIA S.A., prețurile reglementate au înregistrat o scădere de aproximativ 4,70%, comparativ cu decembrie 2015.

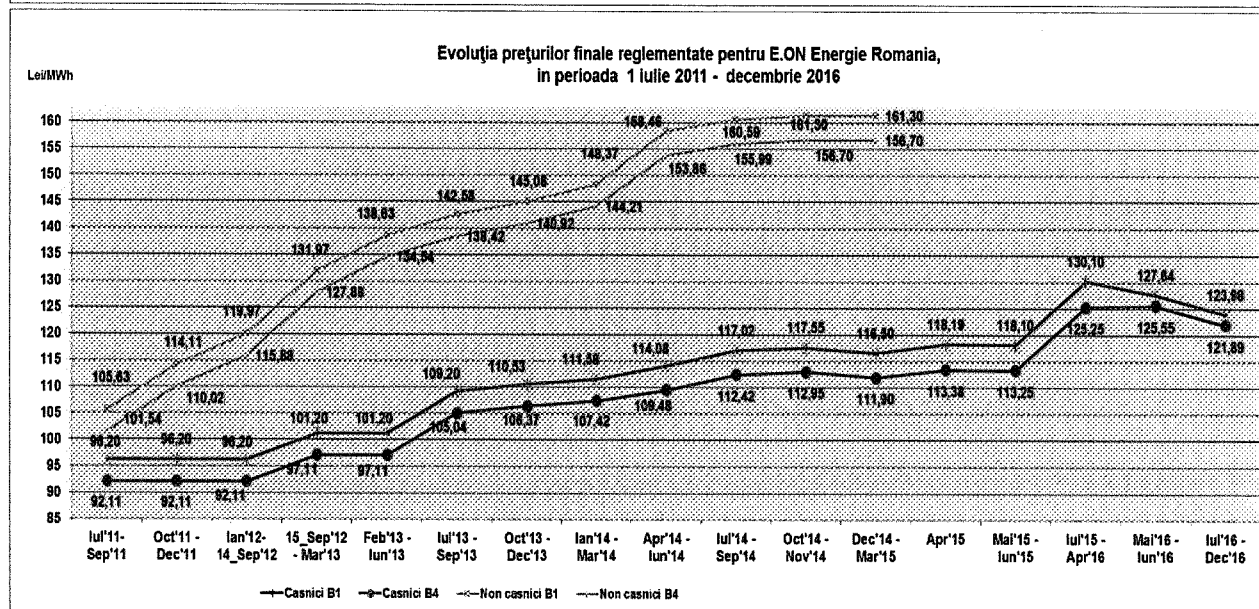
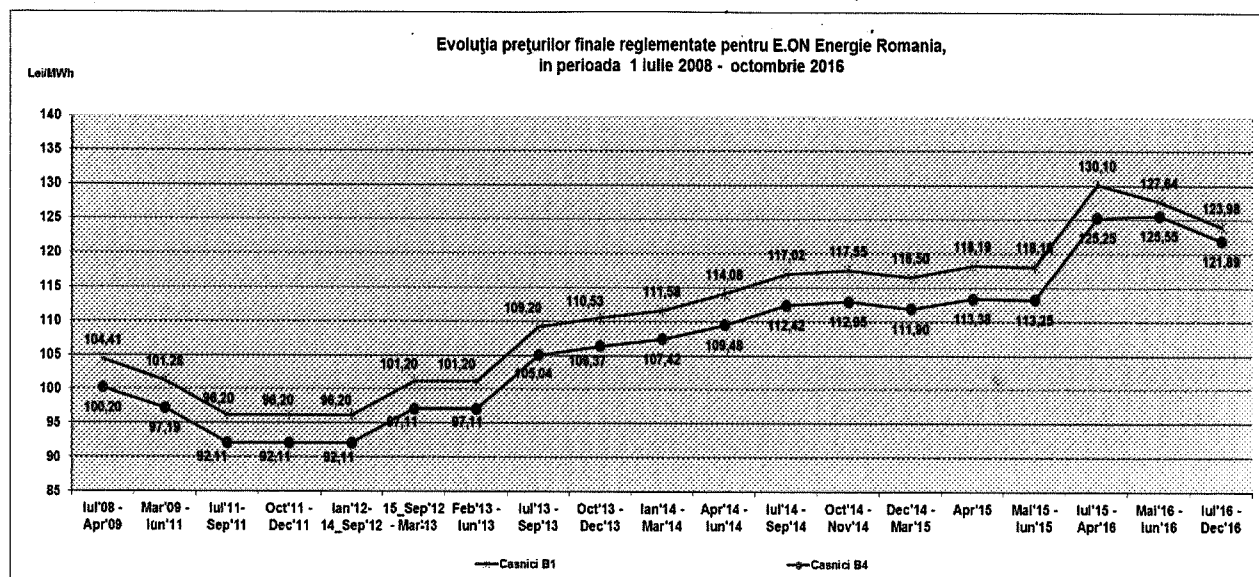
Graficele următoare reflectă evoluția în timp a prețurilor reglementate la gaze naturale, începând cu 1 iulie 2008 și până în prezent.

Evoluția prețurilor finale reglementate pentru ENGIE Romania, în perioada 1 iulie 2008 - octombrie 2016

Evoluția prețurilor finale reglementate pentru ENGIE Romania, în perioada 1 iulie 2011 - decembrie 2016

În anul 2016, prețurile pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale la operatori economici din sectorul gazelor naturale, au fost aprobate prin Ordinele ANRE nr. 20, 22, 30, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 71, 72, 73, 80, 81, 82, 83, 84 și 89 – 101.

b. Tarife reglementate

În conformitate cu prevederile *Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012*, cu modificările și completările ulterioare, sistemele de prețuri și tarife pe piața reglementată a gazelor naturale se stabilesc de către ANRE.

b.1. Activitatea de transport

Sistemul tarifar pentru activitatea de transport cuprinde un set de tarife de tipul „intrare-ieșire” pentru rezervarea de capacitate în punctele de intrare/ieșire ale sistemului de transport, precum și un tarif volumetric pentru utilizarea sistemului, determinat ca un tarif de tip timbru poștal. Prin acest sistem se asigură realizarea venitului recunoscut și permis de ANRE unui titular de licență în vederea acoperirii costurilor recunoscute pentru desfășurarea activității de transport al gazelor naturale într-un an al perioadei de reglementare.

Tariful pentru serviciile de transport prin Sistemul național de transport (SNT), pentru prima și a doua perioadă de reglementare a fost unic, având o structură binomială.

Sistemul de tarificare de tipul „intrare-ieșire” a fost introdus prin Ordinul ANRE nr. 32/2014 prin care a fost aprobată *Metodologia de stabilire a venitului reglementat, a venitului total și a tarifelor reglementate pentru activitatea de transport al gazelor naturale*.

Evoluții ale tarifului de transport gaze naturale

Începând cu data de 1 octombrie 2016, prin Ordinul ANRE nr. 39/2016, au fost aprobate venitul reglementat, venitul total și tarifele de transport pentru activitatea de transport al gazelor naturale prin SNT.

Astfel, tarifele în vigoare până la data de 30 septembrie 2017, practicate de către operatorul licențiat SNTGN TRANSGAZ S.A., pentru activitatea de transport al gazelor naturale, sunt următoarele:

- a) tarif de rezervare de capacitate pe punct/grup de puncte de intrare/ieșire pentru servicii ferme/întreruptibile de transport al gazelor naturale prin Sistemul național de transport

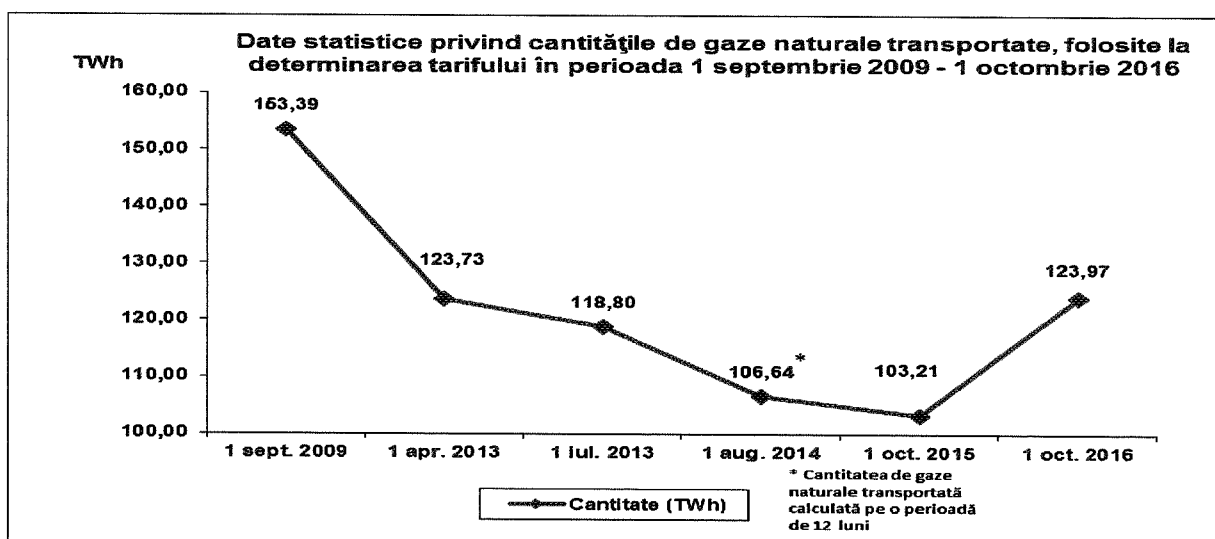
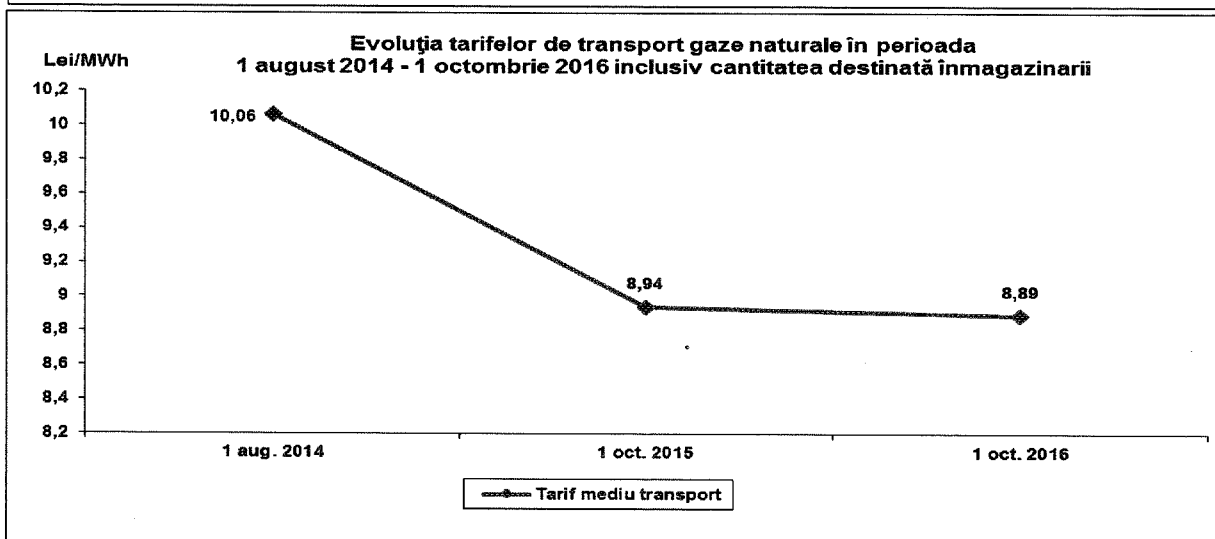
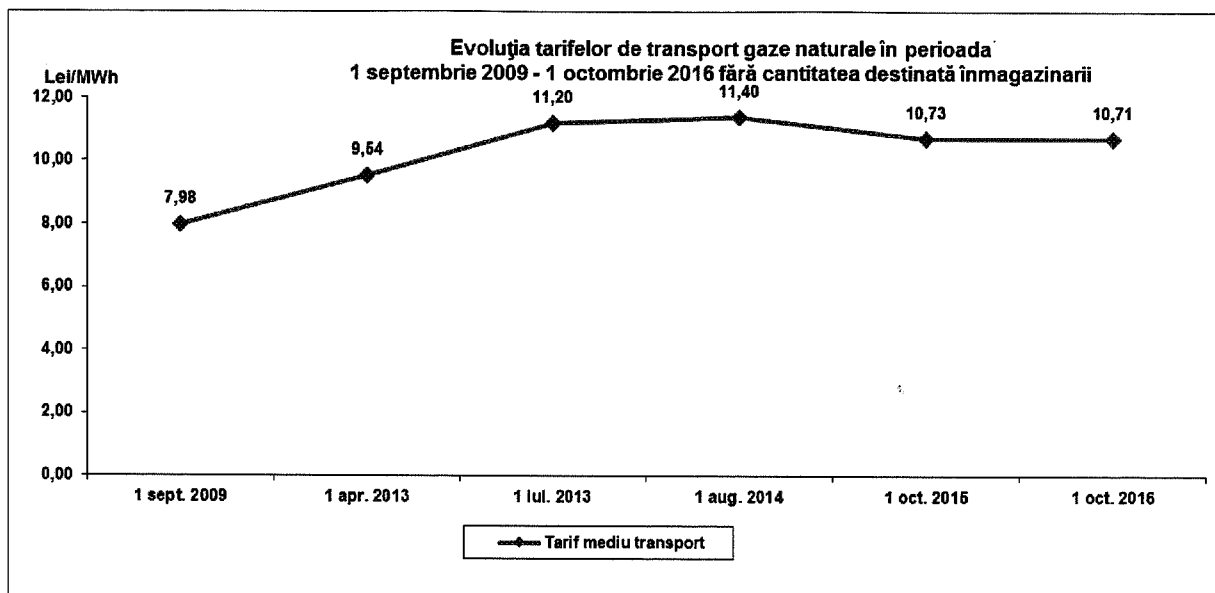
lei/MWh/h

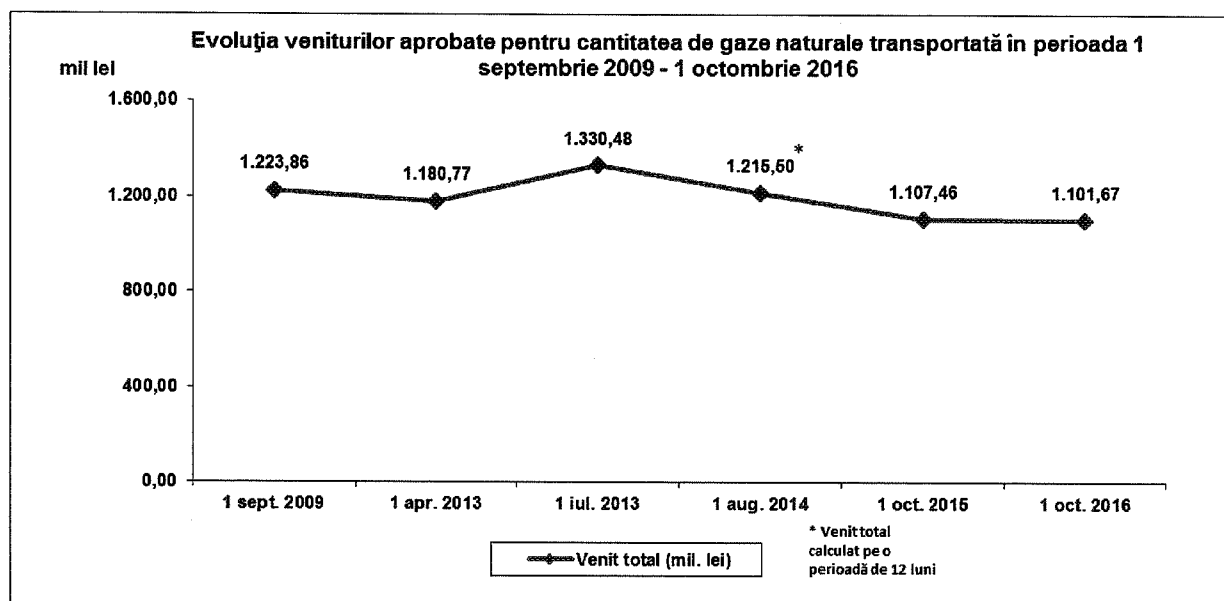
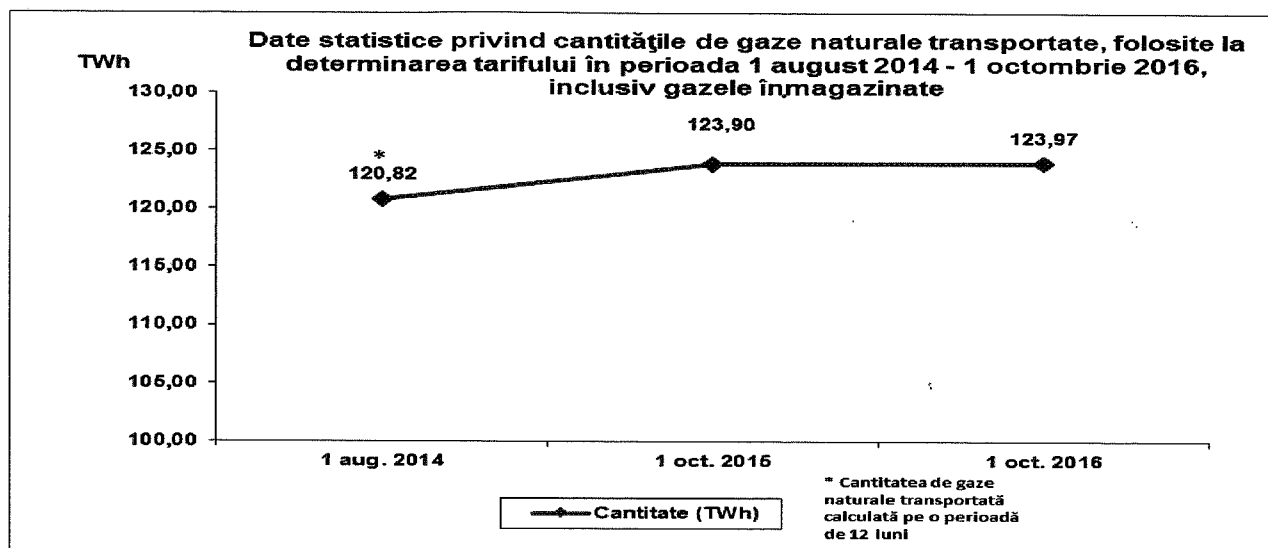
Grup de puncte de intrare / ieșire în / din SNT	Tipuri de servicii de transport al gazelor naturale					
	Termen lung	Termen scurt				
	Anual	Trimestrial		Lunar		Zilnic
		vară	iarnă	vară	iarnă	vară iarnă

1.	grupul punctelor de intrare în sistemul de transport al gazelor naturale din perimetrele de producție, din terminalele GNL și din instalațiile de producere a biogazului sau a altor gaze care îndeplinesc condițiile de calitate pentru a putea fi livrate/transportate în/prin sistemul de transport al gazelor naturale, din interconectarea cu alte sisteme de transport al gazelor naturale și din depozitele de înmagazinare subterană a gazelor naturale;	1,84	1,46	3,34	1,68	3,86	3,34	7,71
2.	grupul punctelor de ieșire din sistemul de transport al gazelor naturale spre consumatorii direcți, sisteme de distribuție, depozitele de înmagazinare subterană, conductele de alimentare din amonte și alte sisteme de transport interconectate	1,81	1,43	3,27	1,65	3,78	3,27	7,56

- b) tarif volumetric pentru cantitatea de gaze naturale transportată către sistemele de distribuție: 3,56 lei/MWh transportat;
- c) tarif volumetric pentru cantitatea de gaze naturale transportată numai prin Sistemul național de transport: 4,31 lei/MWh transportat;
- d) tarif volumetric pentru cantitatea de gaze naturale transportată: 3,46 lei/MWh transportat.

Tarifele prevăzute la lit. b) și c) conțin și valoarea impozitului pe monopol prevăzut de *Ordonanța Guvernului nr. 5/2013*, iar tariful prevăzut la lit. d) nu conține și această valoare.

b.2. Activitatea de distribuție

Sistemul tarifar pentru **activitatea de distribuție** cuprinde tarife diferențiate pe operatori licențiați de distribuție și pe categorii de clienți.

Pentru anul 2016, categoriile de clienți pentru care s-au stabilit diferențiat tarifele de distribuție și tariful de distribuție de proximitate au fost următoarele:

1. Tarife de distribuție

B.1. Cu un consum până la 23,25 MWh

B.2. Cu un consum anual între 23,26 MWh și 116,28 MWh

B.3. Cu un consum anual între 116,29 MWh și 1.162,78 MWh

- B.4. Cu un consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh
 B.5. Cu un consum anual între 11.627,79 MWh și 116.277,79 MWh
 B.6. Cu un consum anual peste 116.277,79 MWh .
 2. Tarif de distribuție de proximitate
 B.6.1 clienți cu un consum anual de peste 250.000 MWh.

Pentru activitatea de distribuție se stabilește un venit reglementat unitar care acoperă costurile unitare aferente unui an al perioadei de reglementare. Contravaloarea serviciilor de distribuție prestate unui utilizator al sistemului de distribuție se facturează lunar.

Evoluții ale tarifelor de distribuție

În conformitate cu prevederile legale în vigoare, respectiv, *Metodologia de stabilire a tarifelor reglementate pentru serviciile de distribuție în sectorul gazelor naturale, începând cu a treia perioadă de reglementare și de modificare a Metodologiei pentru aprobarea prețurilor și stabilirea tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 22/25.05.2012*, un număr de 39 de operatori au înaintat ANRE documentele conținând datele de ajustare a veniturilor reglementate, precum și propunerile de prețuri și tarife reglementate pentru anul 2016.

Astfel, începând cu data de 1 mai 2016 a intrat în vigoare Ordinul ANRE nr. 19/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale realizat de Societatea

Categoria de clienți	Lei/ MWh
1. Tarife de distribuție	
B.1. Cu un consum până la 23,25 MWh	29,47
B.2. Cu un consum anual între 23,26 MWh și 116,28 MWh	29,41
B.3. Cu un consum anual între 116,29 MWh și 1.162,78 MWh	27,15
B.4. Cu un consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	25,90
B.5. Cu un consum anual între 11.627,79 MWh și 116.277,79 MWh	24,14
B.6. Cu un consum anual peste 116.277,79 MWh	19,74
2. Tarif de distribuție de proximitate	
B.6.1. Cu un consum anual peste 250.000 MWh	11,50

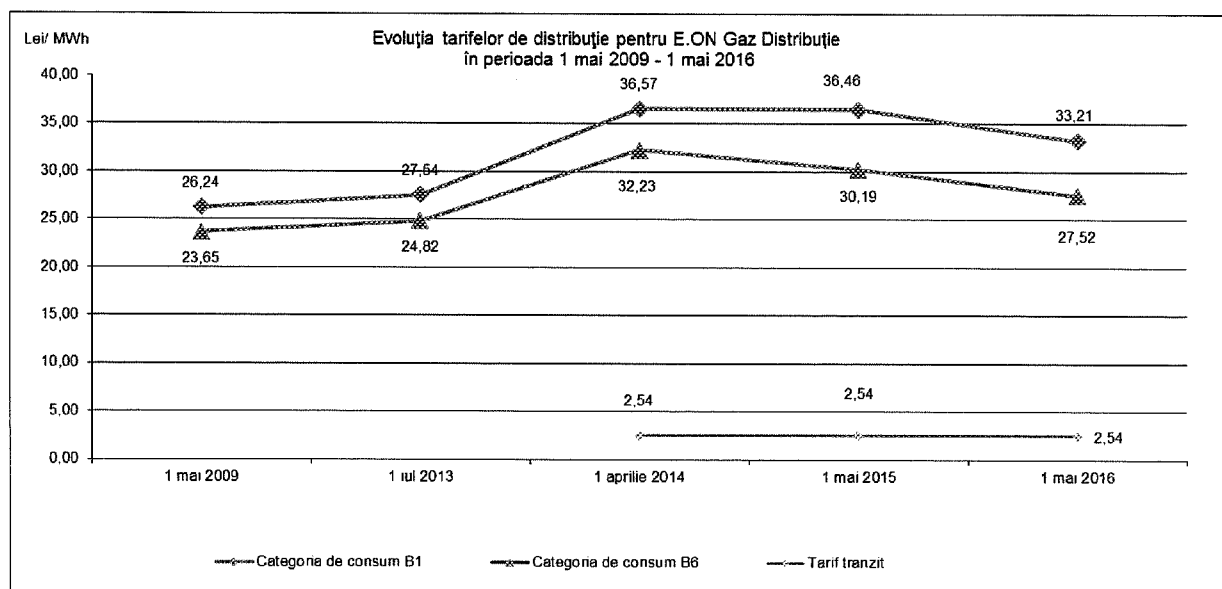
DISTRIGAZ SUD REȚELE S.R.L.

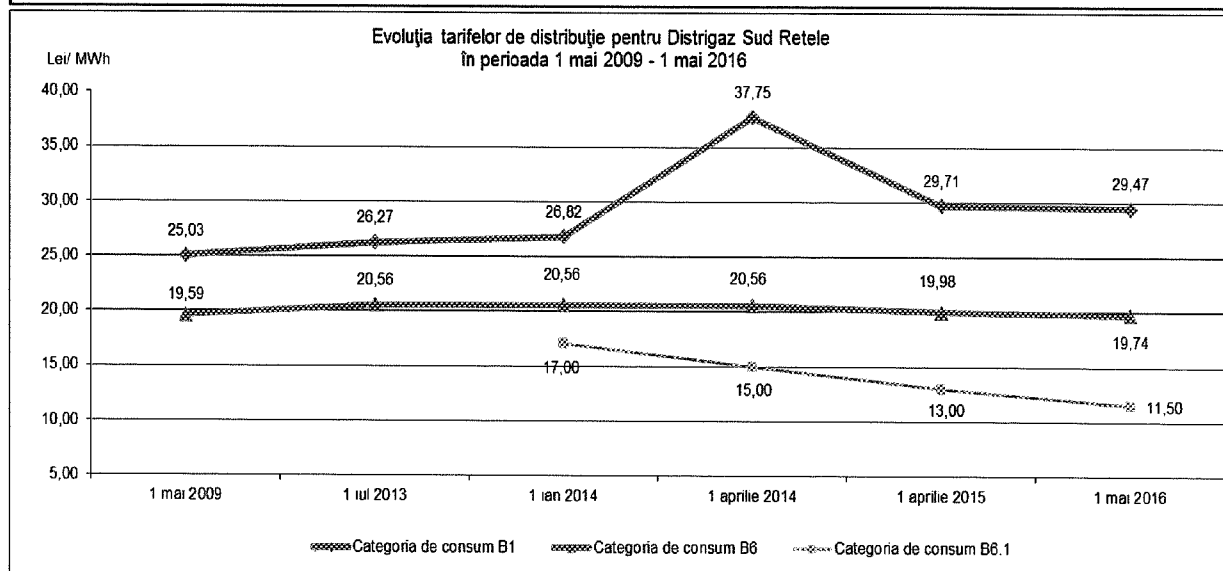
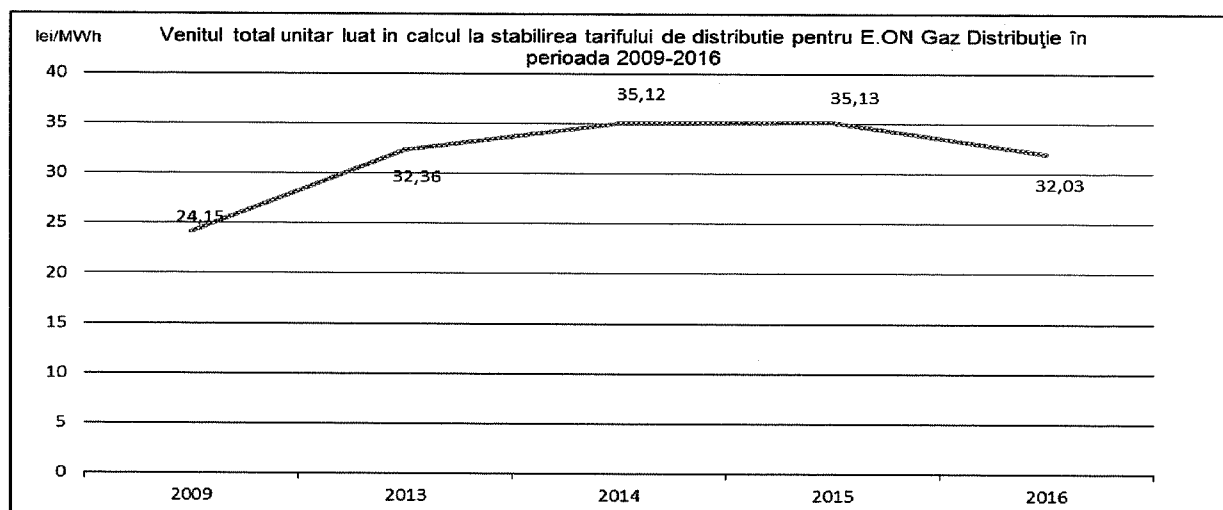
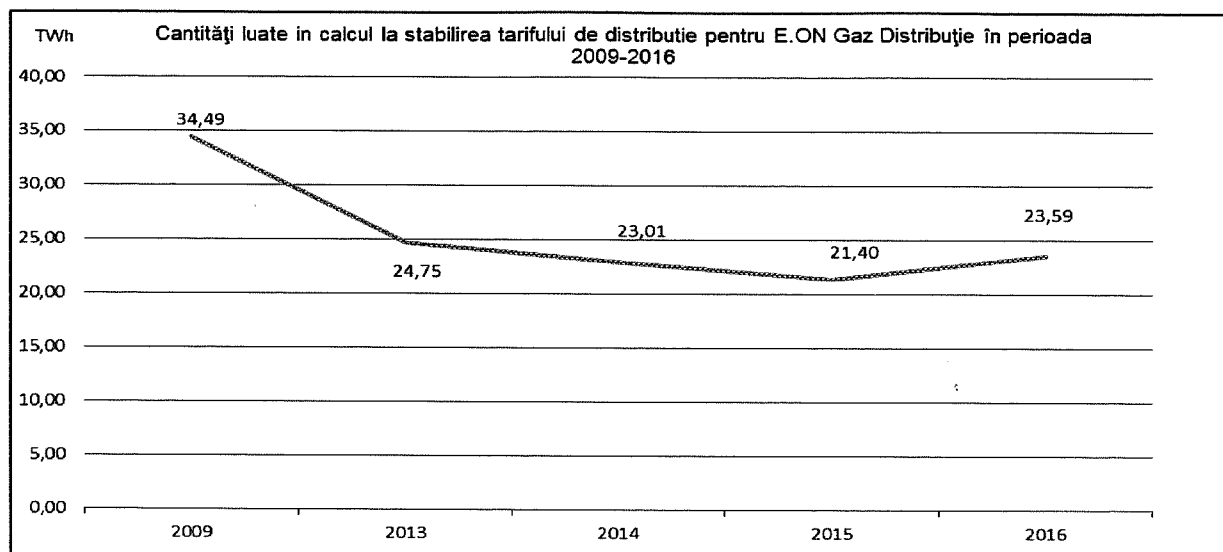
și Ordinul ANRE nr. 21/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale realizat de Societatea E.ON GAZ DISTRIBUȚIE S.A., tarifele aprobate pentru cei doi operatori fiind valabile până la data de 31 martie 2017.

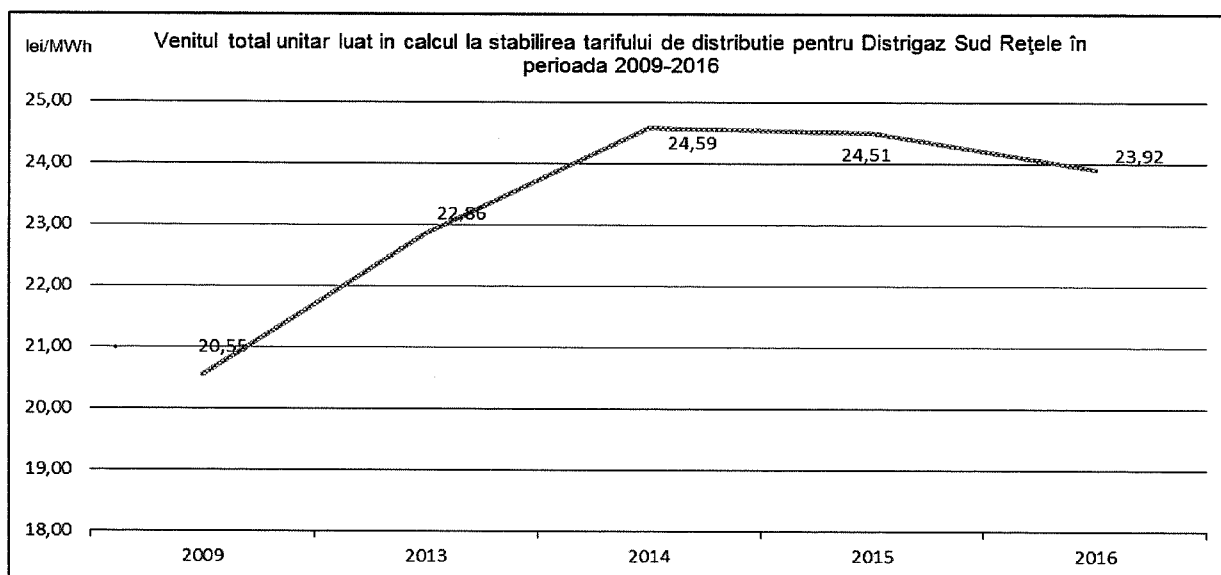
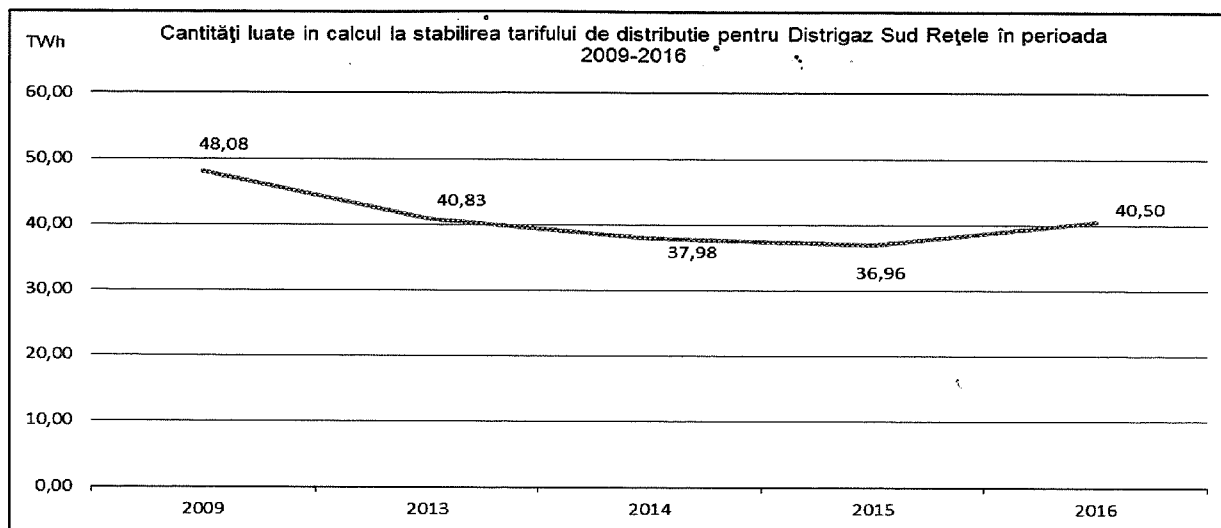
Categoria de clienți	Lei/ MWh
1. Tarife de distribuție	
B.1. Cu un consum până la 23,25 MWh	33,21
B.2. Cu un consum anual între 23,26 MWh și 116,28 MWh	32,06
B.3. Cu un consum anual între 116,29 MWh și 1.162,78 MWh	31,54
B.4. Cu un consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	31,11
B.5. Cu un consum anual între 11.627,79 MWh și 116.277,79 MWh	30,46
B.6. Cu un consum anual peste 116.277,79 MWh	27,52
2. Tarif de distribuție de tranzit*	2,54

* Tarif de distribuție de tranzit – tarif pentru utilizarea sistemului de distribuție a unui operator căruia i s-a solicitat accesul sau care a aprobat accesul în scopul vehiculării gazelor naturale în vederea alimentării cu gaze naturale a clienților finali din portofoliul propriu

Graficele de mai jos reflectă evoluția în timp a tarifelor de distribuție a gazelor naturale pentru cei doi operatori, începând cu 1 mai 2009 și până în prezent.

Stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale pentru operatorii economici din sectorul gazelor naturale s-au realizat prin emiterea Ordinelor ANRE nr. 54, 55, 56, 57, 58, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 71, 72, 73, 80, 81, 82, 83, 84, 89 – 101, pentru operatorii CPL CONCORDIA FILIALA CLUJ ROMANIA S.R.L., GAZ EST S.A., MM DATA S.R.L., PROGAZ P&D S.A., Societatea Națională de Gaze Naturale “ROMGAZ” - S.A. Mediaș, B.E.R.G. SISTEM GAZ S.A., CORDUN GAZ S.A., INSTANT CONSTRUCT COMPANY S.A., OLIGOPOL S.R.L., SALGAZ S.A. TULCEA GAZ S.A. GAZ VEST S.A., MIHOC OIL S.R.L., TEHNOLOGICA RADION S.R.L., MĂCIN GAZ S.R.L., AMARAD DISTRIBUȚIE S.R.L., DESIGN PROIECT S.R.L., GAZ NORD EST S.A., GAZMIR IAȘI S.R.L, NOVA POWER & GAS S.R.L., HARGAZ HARGHITA GAZ S.A., VEGA 93 S.R.L., EURO SEVEN INDUSTRY S.R.L., MEGAconstruct S.A., TIMGAZ S.A., DISTRIGAZ VEST S.A., NORD GAZ S.R.L., PRISMA SERV COMPANY S.R.L., OTTO GAZ S.R.L, PREMIER ENERGY S.R.L., COVI CONSTRUCT 2000 S.R.L., MEHEDINȚI GAZ S.A. și WIROM GAS S.A.

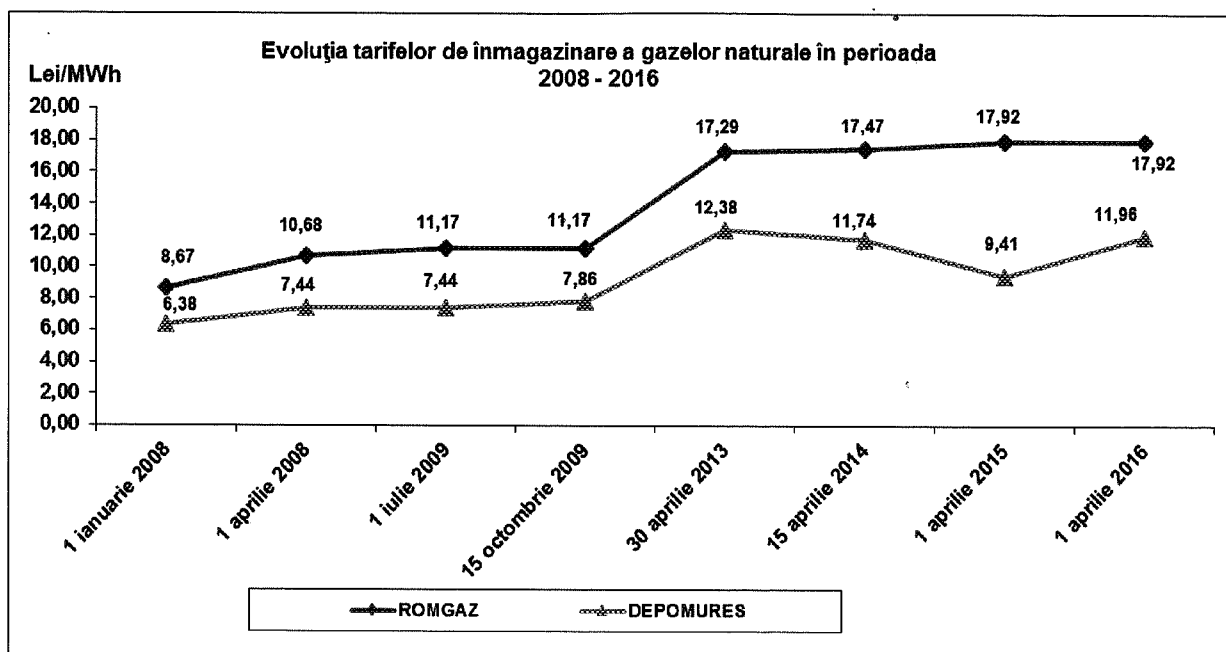
b.3. Activitatea de înmagazinare

Sistemul tarifar pentru activitatea de înmagazinare subterană cuprinde un set de tarife de tipul *revenue cap* prin care este stabilit un venit reglementat total care acoperă costurile totale aferente desfășurării activității pe parcursul unui an al perioadei de reglementare.

În baza prevederilor Ordinului ANRE nr. 22/2012 de aprobare a *Metodologiei pentru aprobarea prețurilor și stabilirea tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale*, cu modificările și completările ulterioare, ANRE a aprobat, pentru operatorii licențiați pentru desfășurarea activității de înmagazinare subterană, și anume Societatea DEPOMUREȘ S.A. Târgu Mureș și SNGN ROMGAZ S.A. Mediaș prin sucursala Ploiești, venitul total, venitul reglementat, componenta fixă de rezervare de capacitate și componentele volumetrice, de injecție și de extracție subterană a gazelor naturale, aferente tarifului pentru prestarea serviciului de înmagazinare subterană, pentru perioada aprilie 2016 - martie 2017, al cincilea an al celei de a III-a perioade de reglementare, prin Ordinele ANRE nr. 13/2016 și nr. 9/2016.

Tarifele în vigoare pentru activitatea de înmagazinare a gazelor naturale, practicate la data întocmirii prezentului raport de către operatorii licențiați în sectorul gazelor naturale, sunt următoarele:

Componenta de tarif	U.M.	Societatea Națională de Gaze Naturale Romgaz S.A. Mediaș	Societatea "Depomureș" - S.A. Târgu Mureș
Componentă fixă pentru rezervarea capacității	Lei / MWh / ciclu complet de înmagazinare	13,68	7,64
Componenta volumetrică pentru injecția gazelor naturale	Lei / MWh	2,37	3,11
Componenta volumetrică pentru extracția gazelor naturale	Lei / MWh	1,87	1,21

B. PIAȚA CONCURENȚIALĂ

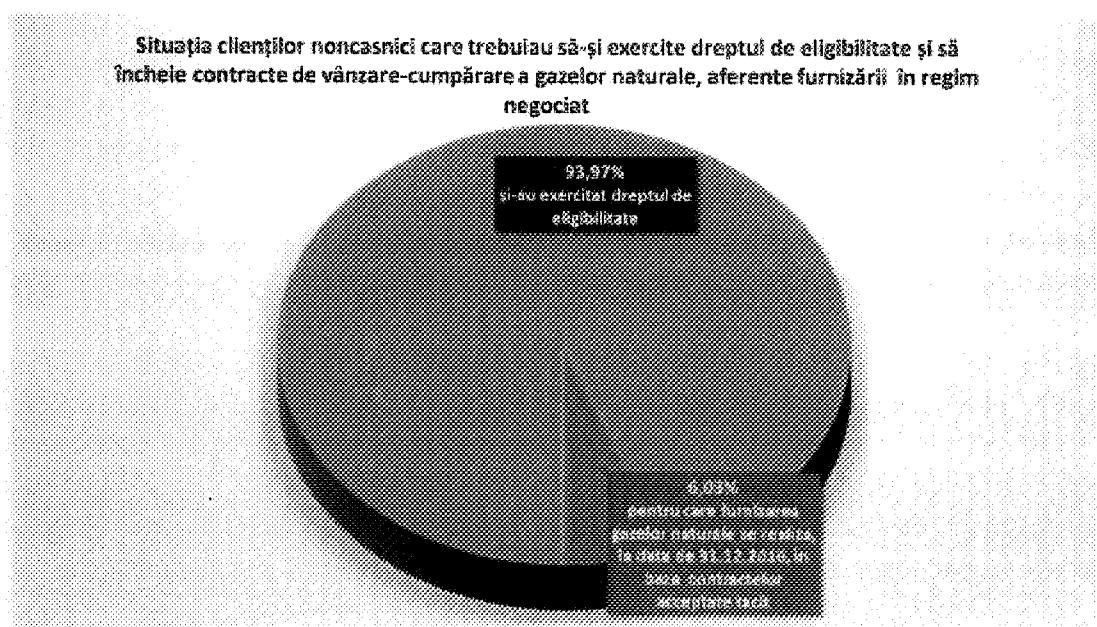
Pe piața concurențială, furnizarea gazelor naturale se realizează în baza contractului de furnizare încheiat între furnizor și clientul final, la prețul de furnizare și în condițiile comerciale negociate între aceștia sau stabilite prin oferte-tip. Clientul final poate încheia contractul aferent furnizării gazelor naturale în regim concurențial cu oricare dintre titularii licenței de furnizare a gazelor naturale emise de ANRE. În vederea încheierii unui contract aferent furnizării gazelor naturale în regim concurențial, clientul final poate accepta o ofertă-tip publicată de către un furnizor de gaze naturale sau poate solicita acestuia o ofertă privind condițiile comerciale și prețul de furnizare în vederea negocierii cu acesta, după caz, ori poate recurge la selectarea furnizorului prin procedee specifice de licitație/achiziție publică.

Pentru a veni în sprijinul clienților finali și pentru a asigura posibilitatea acestora de a alege în cunoștință de cauză furnizorul de gaze naturale, în contextul unei competiții sporite între furnizori, ANRE a urmărit ca toți furnizorii care au în portofoliu propriu clienți finali din categoriile B1-B4 și A1-A2 să aibă și oferte-tip actualizate pentru aceștia, în așa fel încât clienții finali care încă nu au făcut pasul spre încheierea unui contract de vânzare-cumpărare aferent furnizării negociate să aibă suficiente informații la dispoziție pentru acest demers. Ofertele-tip sunt publicate de către fiecare furnizor pe propria pagină de internet, iar link-urile către aceste informații au fost postate pe pagina de internet a ANRE, sub forma unei liste care este verificată și actualizată permanent. De asemenea, pe pagina de internet a ANRE este afișată și lista operatorilor economici, titulari de licență de furnizare a gazelor naturale.

Având în vedere stadiul încheierii contractelor de furnizare a gazelor naturale de către clienții noncasnici la data de 31 august 2015 care a marcat sfârșitul perioadei de tranziție, ANRE a continuat și în anul 2016 monitorizarea clienților noncasnici care nu încheiaseră contracte aferente furnizării în regim concurențial și pentru care furnizarea gazelor naturale se realiza, începând cu data de 1 septembrie 2015, în baza contractelor de vânzare-cumpărare acceptate tacit. Evoluția acestui proces, conform raportărilor furnizorilor, este prezentată în tabelul următor:

	1 septembrie 2015	31 decembrie 2015	31 decembrie 2016
Nr. clienților noncasnici pentru care furnizarea gazelor naturale se desfășura în baza contractelor de vânzare cumpărare acceptate tacit	46.134	42.749	10.423

Din graficul de mai jos, se observă că la data de 31 decembrie 2016, furnizarea gazelor naturale se realiza în baza contractelor de vânzare-cumpărare acceptate tacit pentru 6,03% din total clienților noncasnici care trebuiau să-și exercite dreptul de eligibilitate până la momentul liberalizării (1 ianuarie 2015).

Având în vedere că 91% din totalul clienților noncasnici de gaze naturale care trebuiau să-și exercite dreptul de eligibilitate erau în portofoliile furnizorilor de gaze naturale E.ON Energie România S.A. și ENGIE România S.A., pe baza datelor raportate de către aceștia, evoluția procentuală a procesului de

încheiere a contractelor de vânzare-cumpărare aferente furnizării gazelor naturale în regim negociat, pe parcursul perioadei 1 ianuarie 2015 – 31 decembrie 2016, a fost următoarea:

Denumire furnizor	% din total clienți noncasnici care au optat pentru furnizarea în regim negociat în perioada 2015 - 2016									
	ian 2015	feb2015	mar 2015	apr 2015	mai 2015	iun 2015	iul 2015	aug 2015	dec 2015	dec 2016
E.ON Energie România S.A.	36,23%	47,65%	52,78%	58,58%	63,02%	63,94%	65,27%	67,63%	70,15%	99,10%
ENGIE România S.A.	44,10%	46,87%	53,12%	58,87%	65,19%	72,20%	76,27%	76,92%	77,49%	88,35% ^{*)}

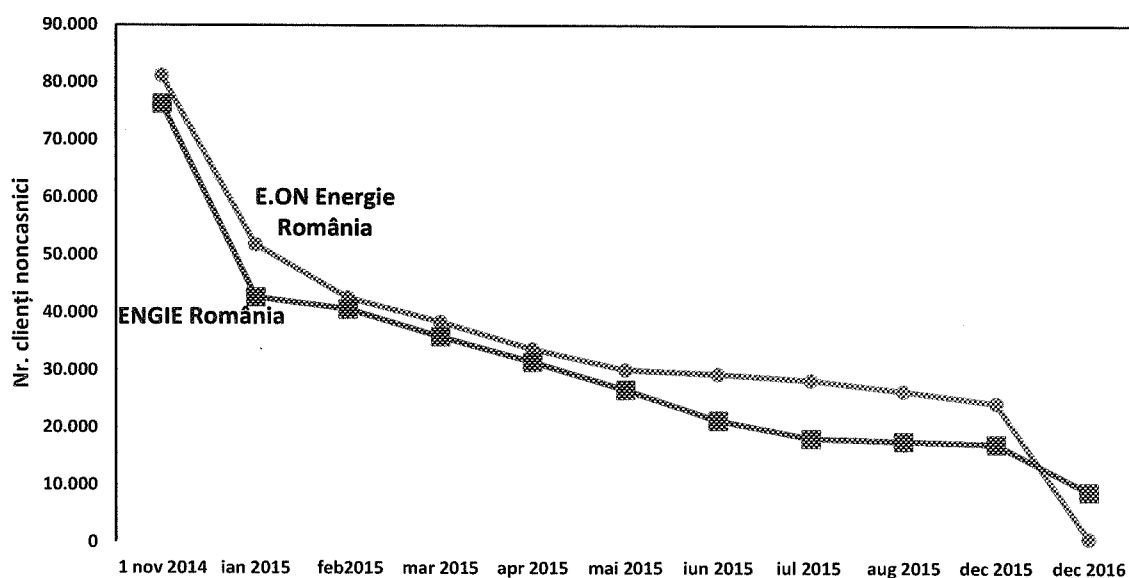
^{*)} include și clienții noncasnici preluați de la Congaz S.A.

Evoluția lunară a numărului de clienți noncasnici din portofoliile acestor furnizori care nu și-au exercitat dreptul de eligibilitate în perioada 1 ianuarie 2015 – 31 decembrie 2016 este prezentată mai jos:

Denumire furnizor	Număr clienți noncasnici din portofoliul propriu pentru care furnizarea gazelor naturale se realizează în regim reglementat la data de 1 noiembrie 2014	Numărul clienților noncasnici care nu și-au exercitat dreptul de eligibilitate în perioada 2015 - 2016									
		ian 2015	feb2015	mar 2015	apr 2015	mai 2015	iun 2015	iul 2015	aug 2015	dec 2015	dec 2016
E.ON Energie România S.A.	81.197	51.778	42.503	38.341	33.632	30.030	29.280	28.196	26.284	24.240	732
ENGIE România S.A.	76.276	42.637	40.522	35.761	31.369	26.552	21.204	18.099	17.601	17.170	8.884 ^{*)}

^{*)} include și clienții noncasnici preluați de la Congaz S.A.

Evoluția numărului de clienți noncasnici care nu și-au exercitat dreptul de eligibilitate și nu au încheiat contracte în regim negociat în perioada 2015-2016

C. ANALIZA NIVELULUI DE CALITATE A ACTIVITĂȚII DE FURNIZARE A GAZELOR NATURALE

Pentru cuantificarea calității activității de furnizare a gazelor naturale la clienții finali, prin *Ordinul nr. 37/2007 privind aprobarea Standardului de performanță pentru activitatea de furnizare a gazelor naturale*, ANRE a stabilit nivelul minim de performanță pentru desfășurarea acestei activități.

Calitatea activității de furnizare se evaluează în baza unor indicatori de performanță. ANRE a urmărit realizarea indicatorilor de performanță garantați – IPG, pe baza raportărilor furnizorilor de gaze naturale, în anul 2016 înregistrându-se un număr total de 464.106 de solicitări ale clienților finali, conform tabelului următor:

Indicatorul de performanță garantat	Număr de solicitări primite		Numărul solicitărilor rezolvate în termenele impuse prin IPG		Număr de solicitanți/clienți finali cărora li s-au plătit penalități		Cuantumul penalităților achitate (lei)	
	casnici	non casnici	casnici	non casnici	casnici	non casnici	casnici	non casnici
IPG1- Contractarea gazelor naturale	342.238	40.640	342.238	40.640	0	0	0	0
IPG2- Solicitări privind facturile	63.867	10.690	63.764	16.682	103	8	7.360	960
IPG3- Calitatea gazelor naturale	206	37	206	37	0	0	0	0
IPG4- Solicitări privind măsurarea	5.428	1.000	5.419	1.000	9	0	1.430	0
IPG5- Penalități datorate pentru neîndeplinirea obligațiilor de plată ale furnizorului	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	411.739	52.367	411.627	52.359	112	8	8.790	960

Pentru nerespectarea indicatorilor de performanță garantați, furnizorii de gaze naturale au plătit penalități la 112 clienți casnici și 8 clienți noncasnici, în valoare totală de 9.750 lei.

IV.3.4. Evoluția cadrului de reglementare aferent pieței de gaze naturale

În cursul anului 2016 a continuat procesul de elaborare, completare și dezvoltare a cadrului de reglementare necesar funcționării și dezvoltării pieței de gaze naturale, fiind avute în vedere următoarele domenii de activitate:

A. Modificarea cadrului de reglementare aferent obiectivului de asigurare a siguranței în furnizarea gazelor naturale, în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 994/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 octombrie 2010 privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaze naturale (și de abrogare a Directivei 2004/67/CE a Consiliului care a fost transpusă prin Legea nr. 346/2007 privind măsuri pentru asigurarea siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale)

În cursul anului 2016, în cadrul acestui domeniu de reglementare au fost adoptate:

Ordinul ANRE nr. 35/2016 pentru aprobarea Metodologiei privind determinarea anuală a nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de furnizare de gaze naturale

Urmare a adoptării *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 28/2016 pentru modificarea și completarea Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012*, legislația primară referitoare la sectorul gazelor naturale a suferit o serie de completări care au condus la necesitatea adaptării/actualizării unora dintre reglementările emise de către ANRE.

Astfel, prin completarea art. 143 din Legea nr. 123/2012, a fost stabilită atribuția ANRE de determinare a nivelului minim al stocurilor de gaze naturale pe care titularii de licență de furnizare a gazelor naturale au obligația de a le constitui în scopul garantării securității aprovizionării cu gaze naturale.

În acest scop, a fost adoptat Ordinul ANRE nr. 35/2016 prin care a fost stabilită metodologia privind determinarea anuală a nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de furnizare de gaze naturale și, concomitent, a fost abrogat Ordinul ANRE nr. 14/2015 în baza căruia a fost aprobată vechea *Metodologie privind determinarea anuală a nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de furnizare de gaze naturale și pentru titularii licențelor de operare a sistemelor de transport al gazelor naturale*.

Principalele obiective ale noii metodologii, care au fost prevăzute prin ordinul mai sus menționat, sunt:

- stabilirea datei de 31 octombrie a fiecărui an drept termen-limită până la care urmează a fi îndeplinite, de către titularii licențelor de furnizare de gaze naturale și de către titularii licențelor de operare a sistemelor de transport al gazelor naturale, obligațiile de constituire a stocului minim ce revin acestora conform metodologiei;
- structurarea procedurii de ajustare a obligațiilor de constituire a stocurilor minime de către titularii licențelor de furnizare de gaze naturale ca urmare a modificărilor intervenite în portofoliile de clienți noncasnici, în sensul derulării acesteia în trei etape succesive, clar definite, respectiv, în termen de 10 zile de la data publicării listei inițiale, în luna iunie și în luna septembrie ale fiecărui an, concomitent cu simplificarea cerințelor privind datele, informațiile și documentele ce trebuie transmise ANRE în vederea ajustării obligațiilor de constituire a stocului minim.

Ordinul ANRE nr. 36/2016 privind stabilirea modalității de determinare anuală a nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de operare a sistemelor de transport al gazelor naturale

Având în vedere faptul că prin Ordinul ANRE nr. 35/2016 a fost stabilită doar metodologia privind determinarea anuală a nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de furnizare de gaze naturale, a apărut necesitatea adoptării unei reglementări specifice prin care să fie stabilită metodologia aferentă stabilirii nivelului stocului minim pentru titularii licențelor de operare a sistemelor de transport al gazelor naturale, în considerarea prevederilor art. 130 alin. (1) lit. j) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare.

În acest sens, a fost adoptat Ordinul ANRE nr. 36/2016, principalele modificări și completări prevăzute în cadrul acestuia constând în:

- extinderea de la 3 la 30 de zile, a numărului de zile consecutive luate în calcul la determinarea valorii maxime a sumelor deficitelor zilnice înregistrate la nivelul unui sistem de transport al gazelor naturale, având în vedere concluziile analizei informațiilor privind bilanțul zilnic al Sistemului național de transport al gazelor naturale în perioada de aplicare a Ordinului ANRE nr. 14/2015, precum și principiul unei abordări prudențiale a situațiilor viitoare, în care se pot înregistra deficite pentru o perioadă mai îndelungată, în condițiile unor ierni mai friguroase decât cele din perioada 2013-2015.;
- asigurarea unui volum mai mare de informații pe baza cărora urmează a se stabili nivelul stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de operare a sistemelor de transport al gazelor naturale, prin extinderea cu 2 luni a intervalului pentru care se transmit informații privind bilanțul zilnic al fiecărui sistem de transport al gazelor naturale în perioada de iarnă precedentă
- ajustarea termenului de transmitere a informațiilor privind bilanțul zilnic al fiecărui sistem de transport al gazelor naturale către ANRE, precum și a termenului de comunicare către titularii licențelor de operare a sistemelor de transport al gazelor naturale a nivelului stocului minim stabilit de către ANRE conform metodologiei.

Ordinul ANRE nr. 74/2016 pentru aprobarea modului de alocare a cantităților de gaze naturale rezultate din activitatea de producție necesare acoperirii consumului clienților casnici și producătorilor de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice, destinată consumului populației, pentru perioada 01 noiembrie 2016 – 31 martie 2017.

Urmare a adoptării *Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 64/2016 pentru modificarea și completarea Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012*, legislația primară referitoare la sectorul gazelor naturale a suferit o serie de completări care au condus la necesitatea adaptării/actualizării unora dintre reglementările emise de către ANRE.

Astfel, modificarea prevederilor art. 124 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 123/2012 în sensul precizării că aplicabilitatea obligației producătorilor *de a pune cu prioritate la dispoziția furnizorilor cantitățile de gaze naturale rezultate din activitatea de producție, necesare acoperirii consumului clienților casnici, inclusiv cantitățile destinate producătorilor de energie termică, numai pentru cantitățile de gaze naturale utilizate la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinate consumului populației* încetează la data de 31 martie 2017, a condus la necesitatea modificării corespunzătoare a Ordinului ANRE nr. 161/2014 pentru aprobarea metodologiei de alocare a cantităților de gaze naturale rezultate din activitatea de producție necesare acoperirii consumului clienților casnici și producătorilor de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice, destinată consumului populației.

Având în vedere cele menționate anterior, ANRE a adoptat Ordinul ANRE nr. 74/2016, în cadrul acestuia fiind avute în vedere atât conformarea cu prevederile legislației primare revizuite, cât și includerea unor prevederi menite a soluționa aspectele problematice apărute în perioada de aplicabilitate a Ordinului ANRE nr. 161/2014 și semnalate de către participanții la piața de gaze naturale.

În acest context, prin Ordinul ANRE nr. 74/2016, pe lângă delimitarea clară a perioadei de aplicabilitate a prevederilor acestuia și stabilirea concretă a cantității totale de gaze naturale din producția internă necesară acoperirii consumului clienților casnici și producătorilor de energie termică pentru perioada 1 aprilie 2016 – 31 martie 2017, au fost operate modificări semnificative asupra prevederilor Ordinului ANRE nr. 161/2014, dintre care amintim:

- detalierea mecanismului de ajustare a cantității lunare totale de gaze naturale rezultată din activitatea de producție pe care producătorii au obligația să o pună la dispoziția furnizorilor și producătorilor de energie termică, aplicabil în situația în care sursele interne sunt insuficiente pentru asigurarea cantității totale lunare necesare consumului CPET sau în situația în care apar modificări ale datelor estimate pentru luna următoare de livrare față de cele care au stat la baza determinării cantităților inițiale;
- creșterea transparenței procesului de alocare a cantităților de gaze naturale, prin impunerea unor obligații de publicare a informațiilor relevante și de transmitere de rapoarte detaliate către ANRE

privind cantitățile contractate/necontractate, cantitățile efectiv vândute și achiziționate, cu specificarea prețurilor și a cantităților defalcate pentru fiecare categorie de client final din cadrul pieței reglementate și pentru piața concurențială;

- prelungirea perioadei de contractare a cantităților de gaze naturale puse la dispoziția furnizorilor;
- eliminarea prevederilor referitoare la recalcularea și realocarea, la sfârșitul lunii de livrare, a cantităților de gaze naturale efectiv produse și consumate.

B. Dezvoltarea cadrului de reglementare aferent accesului la serviciul de transport al gazelor naturale și activității de echilibrare a Sistemului național de transport al gazelor naturale

În cadrul acestui domeniu de reglementare, au fost adoptate, în anul 2016, următoarele ordine și decizii:

Ordinul ANRE nr. 1/2016 privind stabilirea unor măsuri provizorii referitoare la implementarea Codului rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 16/2013

Dificultățile întâmpinate atât de către operatorul de transport și de sistem, cât și de către utilizatorii rețelei în cadrul proceselor de transmitere a informațiilor necesare pentru buna derulare a procedurilor de nominalizare și renominalizare prevăzute de Codul rețelei, precum și apariția unor elemente neprevăzute în derularea activităților desfășurate la nivelul S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. în vederea adaptării fluxurilor informatice astfel încât să fie asigurată corectitudinea calculului dezechilibrelor la nivel zilnic, au condus la necesitatea aplicării unor măsuri provizorii, pentru o perioadă limitată, referitoare la derularea proceselor menționate anterior.

În acest sens, pe baza propunerii S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. Mediaș, a fost elaborat Ordinul ANRE nr. 1/2016 prin care au fost prevăzute derogări de la aplicabilitatea unor articole din Codul rețelei, respectiv, continuarea determinării dezechilibrelor la nivel de lună, pentru o anumită perioadă, estimată de către operatorul de transport și de sistem ca fiind necesară pentru finalizarea acțiunilor necesare (adaptarea platformei informaționale GMOIS, suplimentarea resurselor tehnice, umane și financiare etc) în vederea implementării în integralitate a prevederilor Ordinului ANRE nr. 160/2015 privind modificarea și completarea Codului rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 16/2013.

Ordinul ANRE nr. 14/2016 privind stabilirea unor măsuri provizorii referitoare la implementarea Codului rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale aprobat prin Ordinul ANRE nr. 16/2013

În procesul de adaptare a platformei informaționale GMOIS la noile cerințe ale Codului rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale, specialiștii din cadrul S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. au identificat o serie de situații care pot apărea în practica implementării Codului rețelei, pentru abordarea și soluționarea cărora cadrul de reglementare existent nu conținea prevederi specifice.

În acest sens, pe baza propunerii S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. Mediaș, a fost elaborat Ordinul ANRE nr. 14/2016 prin care au fost prevăzute:

- completarea cadrului de reglementare astfel încât acesta să ofere soluții pentru rezolvarea tuturor eventualelor situații problematice care pot apărea în derularea operațiunilor și procedurilor prevăzute de Codul rețelei, respectiv în derularea activităților de transport al gazelor naturale și de echilibrare a SNT.
- prelungirea datei limită prevăzută de Ordinul ANRE nr. 1/2016 de la 1 aprilie 2016 la data de 1 septembrie 2016, precum și introducerea în cadrul acestui ordin a prevederilor art. 102²-102⁵ din Codul rețelei pentru SNT referitoare la determinarea prețurilor aplicabile în vederea determinării contravalorii dezechilibrelor înregistrate de către utilizatorii rețelei, cu luarea în considerare a nivelului de toleranță de 5% și a componentei de ajustare a prețurilor marginale de 10%, adaptate la calculul lunar al dezechilibrelor.

Având în vedere prevederile:

- Regulamentului (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1775/2005,
- Regulamentului (CE) nr. 984/2013 de stabilire a unui cod al rețelei privind mecanismele de alocare a capacității în sistemele de transport al gazelor și de completare a Regulamentului (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului, la propunerea SNTGN TRANSGAZ SA,
- Legea energiei și a gazelor naturale nr. 123/2013 cu completările și modificările ulterioare, la propunerea SNTGN TRANSGAZ SA au fost elaborate următoarele ordine:

Ordinul ANRE nr. 15/2016 privind stabilirea unor măsuri pentru rezervarea capacității de transport în punctul de interconectare a Sistemului național de transport al gazelor naturale din România cu sistemul de transport al gazelor naturale din Ungaria de la Csanádpalota

Prin ordinul mai sus menționat, a fost stabilită obligația rezervării capacității de transport în punctul de interconectare a Sistemului național de transport al gazelor naturale din România cu sistemul de transport al gazelor naturale din Ungaria de la Csanádpalota prin intermediul licitațiilor organizate în cadrul Platformei Regionale de Rezervare de Capacitate (PRRC), operată de "Foldgaszallito Zartkoruen Mukodo Reszvenytarsasag" - FGSZ Ltd., cu respectarea Regulilor de operare a PRRC și a calendarului de licitație publicat anual de către Rețeaua Europeană a Operatorilor de Transport și de Sistem de Gaze Naturale – ENTSOG. De asemenea, prin acest ordin s-au stabilit atât termenii și condițiile generale ale contractului-cadru de transport aplicabil ca urmare a derulării licitațiilor pentru rezervarea de capacitate în punctul de interconectare Csanádpalota organizate în cadrul platformei PRRC, cât și termenii și condițiile specifice fiecăruia dintre produsele de capacitate de transport (anuale, trimestriale, lunare și zilnice), ca elemente necesare pentru încheierea unui contract de transport complet.

Ordinul ANRE nr. 38/2016 privind stabilirea calendarului de desfășurare a procesului de rezervare de capacitate de transport în punctele de intrare/ieșire în/din Sistemul național de transport al gazelor naturale pentru anul gazier 2016-2017

Având în vedere că, începând cu anul 2015, termenele prevăzute în Codul rețelei pentru SNT pentru rezervarea de capacitate de transport anuală nu au mai putut fi aplicate pentru derularea proceselor de rezervare de capacitate de transport ca urmare a modificării datei de începere a anului gazier, adoptată prin Ordinul ANRE nr. 54/2014 privind unele măsuri pentru dezvoltarea pieței gazelor naturale, ANRE a procedat la stabilirea unui calendar de desfășurare a procesului de rezervare de capacitate de transport în punctele de intrare/ieșire în/din Sistemul național de transport al gazelor naturale doar pentru anul gazier 2015-2016, adoptând în acest sens Ordinul ANRE nr. 131/2015.

Pentru anul gazier 2016-2017, pe baza propunerii S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. Mediaș, ANRE a elaborat Ordinul ANRE nr. 38/2016 care a avut în vedere toate etapele aferente procesului de rezervare de capacitate prevăzute în Codul rețelei pentru SNT în vigoare (transmiterea solicitărilor de rezervare de capacitate, analiza acestora de către operatorul de transport și de sistem, aprobarea sau respingerea lor, formularea de obiecții cu privire la respingerea solicitărilor de rezervare de capacitate, formularea răspunsului operatorului de transport și de sistem față de obiecțiile transmise de către solicitanții de capacitate de transport, transmiterea contractelor de transport, de către operatorul de transport și de sistem, solicitanților ale căror cereri de rezervare de capacitate au fost aprobate, respectiv, retransmiterea contractelor de transport semnate de către solicitanții de capacitate de transport), astfel încât rezervarea de capacitate să demareze cât mai aproape de data începerii anului gazier, respectiv 1 octombrie 2016, și să se încheie înainte de această dată.

Prin noul ordin a fost promovat atât principiul de alocare secvențială a produselor de capacitate de transport al gazelor naturale, în ordinea descrescătoare a duratei acestora, cât și principiul alocării simultane a produselor trimestriale de capacitate de transport, principii prevăzute în legislația europeană în domeniu, a calendarului de rezervare de capacitate stabilit deja, în baza Ordinului ANRE nr. 15/2016, pentru punctul de interconectare a SNT cu sistemul de transport al gazelor naturale din Ungaria de la Csanadpalota, precum și a calendarului de rezervare de capacitate care urmează a fi stabilit, în perioada imediat următoare, pentru punctele de interconectare Isaccea 1, 2, 3 și Negru Vodă 1, 2 și 3 și pentru punctele fizice de ieșire Negru Vodă și Mangalia, aflate pe traseul conductei de transport racordată la conducta de transport de gaze naturale Isaccea 1 – Negru Vodă 1 destinată transportului gazelor naturale pe culoarul Federația Rusă – Bulgaria.

Ordinul ANRE nr. 75/2016 privind modificarea și completarea Codului rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale, aprobat prin ordinul ANRE nr. 16/2013

Modificările și completările prevăzute în ordinul mai sus menționat, au avut ca obiect următoarele aspecte:

- clarificarea și detalierea definiției partenerului UR, în contextul în care definiția existentă a fost calificată frecvent ca fiind neclară și interpretabilă de către operatorii economici implicați în desfășurarea activităților prevăzute de Codul rețelei, în special de către operatorii sistemelor de distribuție;
- stabilirea fără echivoc a etapelor și termenelor aferente derulării proceselor de rezervare de capacitate anuală, trimestrială, lunară și zilnică în punctele de intrare/ieșire în/din SNT, inclusiv în punctele noi, puse în funcțiune în cursul anului gazier, și delimitarea clară a punctelor în care procedurile de rezervare de capacitate sunt distincte, cum ar fi, de exemplu, cazul punctelor de interconectare cu sistemele de transport al gazelor naturale din statele membre U.E. învecinate României, unde sunt aplicabile prevederile Regulamentului (U.E.) nr. 984/2013 de stabilire a unui cod de rețea privind mecanismele de alocare a capacităților de transport gaze naturale;
- extinderea termenului limită până la care poate fi efectuată nominalizarea intra-zilnică de la ora 14.00 la ora 17.00;
- decalarea termenului de afișare a alocărilor pentru ziua anterioară de la ora 14.00 la ora 15.00 pentru a permite operatorului de transport și de sistem să parcurgă etapele procesului de alocare în punctele de intrare în SNT;
- descrierea detaliată a noului mecanism de alocare a cantităților de gaze naturale în punctele de intrare în SNT. Potrivit acestuia, după calcularea în unități de energie a cantităților introduse în SNT, participanții la tranzacționarea gazelor naturale până la intrarea în SNT au obligația de a efectua, direct în platforma informațională online a operatorului de transport și de sistem, următoarele operațiuni:
 - producătorii/OÎ introduc datele referitoare la cantitățile vândute/extrase, respectiv predate către un UR în vederea transportului prin SNT în ziua gazieră D;
 - participanții la tranzacționare confirmă/resping datele referitoare la cantitățile cumpărate în ziua gazieră D și, apoi, introduc datele referitoare la cantitățile vândute, respectiv predate către un UR în vederea transportului prin SNT în ziua gazieră D;
 - UR confirmă/resping datele referitoare la cantitățile preluate de la participanții la tranzacționarea cu gaze naturale până în punctele de intrare în SNT în ziua gazieră D.
 - pe baza informațiilor introduse de către participanții la tranzacționarea gazelor naturale până la intrarea în SNT, operatorul de transport și de sistem efectuează alocarea cantităților de gaze naturale în aceste puncte de intrare pe fiecare participant/UR în parte, după cum urmează:
 - în cazul producătorului/OÎ, cantitatea alocată acestuia este reprezentată de diferența dintre cantitatea produsă/extrasă și cea vândută, respectiv predată către un UR în vederea transportului prin SNT în ziua gazieră D;
 - în cazul participanților la tranzacționare, cantitatea alocată fiecăruia dintre aceștia este reprezentată de diferența dintre suma cantităților confirmate de fiecare participant în parte ca fiind cumpărate și suma cantităților vândute de respectivul participant către alți participanți la tranzacționare, parteneri ai săi,

respectiv predate de către acesta în punctele de intrare în SNT către UR în vederea transportului prin SNT, confirmate de către aceștia din urmă - parteneri/UR;

- în cazul UR, suma cantităților confirmate de către fiecare UR în parte până la finalizarea etapei de introducere a informațiilor în platforma informațională a operatorului de transport și de sistem constituie alocarea inițială a respectivului UR pe punctele de intrare în SNT.
- completarea prevederilor referitoare la elementele care stau la baza efectuării alocării lunare, cu elemente precum citirea indecșilor contoarelor și descărcările datelor din sisteme de măsurare - valori măsurate, jurnale de configurare, jurnale de alarme și evenimente.

Ordinul ANRE nr. 86/2016 privind aprobarea Convenției-cadru încheiată între operatorul de transport și de sistem și participanții la tranzacționarea gazelor naturale până la intrarea în sistemul național de transport a gazelor naturale

În baza prevederilor Ordinului ANRE nr. 75/2016 privind modificarea și completarea Codului rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 16/2013, S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. a înaintat ANRE o propunere privind Convenția-cadru între S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. în calitate de operator de transport și de sistem și participanții la tranzacționarea gazelor naturale până la intrarea în SNT, convenție ce a fost aprobată prin Ordinul ANRE nr. 86/2016.

Scopul principal al Ordinului ANRE nr. 86/2016 a constat în crearea raportului juridic dintre OTS și participanții la tranzacționarea gazelor naturale în amonte de intrarea în SNT, participanți ce nu dețin și calitatea de utilizator al rețelei, astfel încât să fie posibile tranzacțiile în Punctul Virtual de Tranzacționare, prin utilizarea Facilității de Transfer Gaze, cu cantitățile de gaze naturale reprezentând diferențele cantitative zilnice rezultate în urma procesului de alocare prevăzut la art. 67 – 69 din Codul Rețelei.

Astfel, au fost stabilite drepturile și obligațiile OTS și ale participanților la tranzacționarea gazelor naturale în amonte de intrarea în SNT care nu dețin calitatea de UR, precum și modalitatea de plată a capacității de transport aferentă diferențelor cantitative alocată fiecăruia dintre acești participanți.

Ordinul ANRE nr. 88/2016 privind stabilirea unor măsuri pentru rezervarea capacității de transport în punctele de interconectare a Sistemului național de transport al gazelor naturale din România cu sistemele de transport al gazelor naturale din statele membre ale Uniunii Europene învecinate României

Având în vedere faptul că Ordinul ANRE nr. 15/2016 privind stabilirea unor măsuri pentru rezervarea capacității de transport în punctul de interconectare a Sistemului național de transport al gazelor naturale din România cu sistemul de transport al gazelor naturale din Ungaria de la Csanadpalota avea ca obiect exclusiv rezervarea de capacitate în punctul de interconectare Csanadpalota, precum și faptul

că termenul de punere în funcțiune al interconectării dintre sistemele de transport al gazelor naturale din România și Bulgaria pe direcția Giurgiu-Ruse era prevăzut pentru finalul anului 2016, urmând ca, în cel mai scurt timp posibil, să fie efectuate primele livrări comerciale prin acest punct de interconectare, ANRE a procedat la extinderea sferei de aplicabilitate a prevederilor Ordinului ANRE nr. 15/2016 la nivelul tuturor punctelor de interconectare a Sistemului național de transport al gazelor naturale cu sistemele de transport al gazelor naturale din statele membre învecinate țării noastre, prin adoptarea Ordinului ANRE nr. 88/2016.

În acest sens, modificările față de conținutul Ordinului ANRE nr. 15/2016 au vizat, în principal, înlocuirea sintagmei „punctul de interconectare Csanádpalota din Ungaria” cu „punctele de interconectare cu sistemele de transport al gazelor naturale din statele membre ale Uniunii Europene învecinate României” și efectuarea ajustărilor de text necesare pentru asigurarea aplicabilității generale a ordinului, la nivelul tuturor punctelor de interconectare a Sistemului național de transport cu sistemele de transport din statele membre ale U.E. învecinate țării noastre.

De asemenea, au fost incluse precizări cu privire la termenele de depunere a garanțiilor de participare la licitațiile pentru rezervarea de capacitate, făcându-se distincție între termenele aplicabile în cazul licitațiilor pentru produse de capacitate zilnică și cele aplicabile în cazul licitațiilor pentru celelalte produse de capacitate, precum și cu privire la posibilitatea constituirii garanțiilor în euro, la cursul Băncii Centrale Europene din ziua emiterii garanției.

C. Modificarea cadrului de reglementare privind stabilirea tarifelor reglementate aferente activității de transport

Ordinul ANRE nr. 31/2016 privind modificarea și completarea Metodologiei de stabilire a venitului reglementat, a venitului total și a tarifelor reglementate pentru activitatea de transport al gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 32/2014

Modificările aduse prin Ordinul ANRE nr. 31/2016 au vizat:

- stabilirea tarifelor de transport pentru rezervarea capacității de transport pentru două grupuri de puncte ale unui sistem de transport, respectiv **un grup al punctelor de intrare** al gazelor naturale din perimetrele de producție, din terminalele GNL și din instalațiile de producere a biogazului sau a altor gaze care îndeplinesc condițiile de calitate pentru a putea fi livrate/transportate în/prin sistemul de transport al gazelor naturale, din interconectarea cu alte sisteme de transport al gazelor naturale și din depozitele de înmagazinare subterană a gazelor naturale și **un grup al punctelor de ieșire** a gazelor naturale către consumatorii direcți, sisteme de distribuție, depozitele de înmagazinare subterană, conductele de alimentare din amonte și alte sisteme de transport interconectate,
- alocarea în mod egal a costurilor fixe luate în calcul la stabilirea venitului total, pe grupe de puncte de intrare, respectiv de ieșire, având în vedere prevederile proiectului de Regulament al Comisiei Europene de instituire a unui cod de rețea privind structurile armonizate de tarifare în domeniul transportului gazelor (TAR-NC) și, totodată, bunele practici europene,

- analiza posibilității de revenire, înainte de începerea anului de reglementare, asupra valorilor tarifelor de transport determinate pentru respectivul an, în situația în care se constată o recuperare/nerecuperare cu mai mult de 5% a componentei fixe din venitul total al anului pentru care au fost stabilite tarifele de transport, titularul de licență solicită aprobarea unor noi tarife de rezervare de capacitate pentru servicii ferme de transport pe termen lung.

Ca urmare a aprobării Ordinului ANRE nr. 31/2016, tarifele de rezervare de capacitate au înregistrat o scădere semnificativă pe punctele de interconectare. Astfel, față de tarifele de rezervare de capacitate anuale, stabilite pentru anul gazier 2015-2016, la 6,70 lei/MWh/h (1,48 EUR/MWh/h*), pentru ieșirea prin punctele de interconectare, în 2016-2017 nivelul acestora a fost stabilit la valoarea de 1,81 lei/MWh/h (0,40 EUR/MWh/h*), iar pentru intrarea prin punctele de interconectare, față de valoarea din 2015-2016 de 3 lei/MWh/h (0,66 EUR/MWh/h*), în anul 2016-2017 s-a stabilit un nivel de 1,84 lei/MWh/h (0,41 EUR/MWh/h*). Prin tarifele de rezervare de capacitate se asigură realizarea a 60% din veniturile operatorului de transport. În ce privește tariful volumetric, față de nivelul anului 2015-2016 de 4,38 lei/MWh/h (0,97 EUR/MWh/h*), în anul 2016-2017 acesta a fost stabilit la valoarea de 4,31 lei/MWh/h (0,96 EUR/MWh/h*). Prin tariful volumetric se asigură realizarea a 40% din veniturile operatorului de transport. (* Curs mediu de 4,5 lei/EUR)

Ordinul ANRE nr. 34/2016 privind aprobarea Metodologiei de rezervare a capacității de transport și de stabilire a tarifelor pentru activitatea de prestare a serviciilor de transport al gazelor naturale prin conductele de transport Isaccea – Negru Vodă

Metodologia se aplică conductelor de transport gaze naturale Isaccea – Negru Vodă, respectiv:

1. conductei de transport de gaze naturale Isaccea 1 – Negru Vodă 1 destinată transportului gazelor naturale pe culoarul Federația Rusă – Bulgaria și alimentării cu gaze naturale a unor localități de pe teritoriul României;
2. conductelor de transport de gaze naturale Isaccea 2, 3 – Negru Vodă 2, 3 destinate transportului gazelor naturale pe culoarul Federația Rusă – Turcia, Grecia și alte țări.

Produsele standard de capacitate sunt oferite cu condiția respectării principiului egalității între capacitatea solicitată/rezervată pentru punctul/grupul de puncte de interconectare Isaccea și capacitatea solicitată/rezervată pentru punctul/grupul de puncte de interconectare Negru Vodă, având în vedere faptul că aceste conducte de transport al gazelor naturale încă nu sunt conectate fizic cu Sistemul național de transport.

Alocarea de capacitate pe punctele de interconectare aferente conductei de transport de gaze naturale Isaccea 1 – Negru Vodă 1 se realizează separat față de alocarea de capacitate pentru grupul de puncte aferente conductelor de transport de gaze Isaccea 2, 3 – Negru Vodă 2, 3.

Ordinul ANRE nr. 39/2016 privind aprobarea venitului reglementat, a venitului total și a tarifelor de transport pentru activitatea de transport al gazelor naturale prin Sistemul National de Transport

Ordinul ANRE nr. 40/2016 privind aprobarea venitului total și a tarifelor de transport pentru activitatea de transport al gazelor naturale pe conductele de transport gaze naturale Isaccea 1 - Negru Vodă 1

Ordinul ANRE nr. 43/2016 privind aprobarea ordinului pentru modificarea Ordinului președintelui ANRE nr. 40/2016 privind aprobarea venitului total și a tarifelor de transport pentru activitatea de transport al gazelor naturale pe conductele de transport gaze naturale Isaccea 1 - Negru Vodă 1

D. Dezvoltarea cadrului de reglementare aferent activității de înmagazinare gaze naturale

Ordinul ANRE nr. 7/2016 privind modificarea și completarea Metodologiei pentru aprobarea prețurilor și stabilirea tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 22/2012.

Prin această modificare, având în vedere procesul de separare juridică a SNGN ROMGAZ S.A. Mediaș, pentru evitarea apariției unor situații neclare/discutabile în derularea activității economice și comerciale a societății sus menționate, s-a propus prezentarea clară a modului prin care amortizarea și rata rentabilității capitalului investit, reprezentând beneficiile proprietarului imobilizărilor corporale și necorporale necesare desfășurării activității de operare a depozitelor de înmagazinare subterană a gazelor naturale care închiriază către SNGN Romgaz – Filiala de Înmagazinare Gaze naturale Depogaz Ploiești SRL, vor fi recunoscute la fundamentarea tarifului operatorului de înmagazinare. De asemenea, procesul de separare juridică nu ar trebui să genereze o creștere nejustificată a costurilor operatorului, adică nivelul costurilor operaționale și al costurilor preluate direct nu trebuie să depășească nivelul realizat de către operatorul economic integrat pe verticală în ultimul an anterior realizării separării juridice a activității de înmagazinare subterană a gazelor naturale.

E. Dezvoltarea cadrului de reglementare aferent activității de furnizare reglementată și de aprobare a prețurilor finale reglementate în sectorul gazelor naturale

Ordinul ANRE nr. 182/2015 privind aprobarea Metodologiei pentru stabilirea venitului unitar aferent activității de furnizare reglementată, desfășurată într-un an de reglementare, și de aprobare a prețurilor reglementate în sectorul gazelor naturale, începând cu anul 2016

În anul 2016 a fost publicat Ordinul ANRE nr. 182/30.12.2015 privind aprobarea Metodologiei pentru stabilirea venitului unitar aferent activității de furnizare reglementată, desfășurată într-un an de

reglementare, și de aprobare a prețurilor reglementate în sectorul gazelor naturale, începând cu anul 2016.

Elaborarea metodologiei s-a impus datorită faptului că la data de 1 ianuarie 2016 a început a patra perioadă de reglementare, iar prin Ordinul ANRE nr. 7/2015, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 121 din 17 februarie 2015, a fost aprobată *Metodologia pentru stabilirea veniturilor reglementate unitare și a veniturilor totale unitare aferente activității de furnizare reglementată și de aprobare a prețurilor reglementate în sectorul gazelor naturale*, pentru anul 2015, acesta fiind considerat un an de trecere de la a treia perioadă de reglementare la a patra perioadă de reglementare.

Ordinul ANRE nr. 182/2015 pentru stabilirea venitului unitar aferent activității de furnizare reglementată, desfășurată într-un an de reglementare, și de aprobare a prețurilor reglementate în sectorul gazelor naturale, începând cu anul 2016, a intrat în vigoare începând cu data de 1 ianuarie 2016.

F. Dezvoltarea cadrului de reglementare aferent pieței cu amănuntul de gaze naturale

Cu referire la acest domeniu de reglementare, având în vedere modificările și completările aduse Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012 prin Legea nr. 127/2014 și Legea nr. 174/2014 cu privire la drepturile și obligațiile furnizorilor și clienților finali de gaze naturale, precum și schimbările produse în ultimul timp în sectorul gazelor naturale, din care una din cele mai importante este liberalizarea totală a pieței interne de gaze naturale pentru clienții noncasnici la data de 1 ianuarie 2015, s-a impus înlocuirea Regulamentului de furnizare a gazelor naturale la clienții finali, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 42/2012, cu un nou regulament. Astfel, în cursul anului 2016 a fost adoptat **Ordinul ANRE nr. 29/2016 pentru aprobarea Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale la clienții finali**.

Prin promovarea noului regulament, ANRE a urmărit stabilirea principiilor de bază ale funcționării pieței cu amănuntul de gaze naturale, creând astfel un cadru de reglementare unitar care să asigure protecția clienților finali de gaze naturale, indiferent de regimul de furnizare al acestora, respectiv pe piața reglementată sau pe piața concurențială de gaze naturale.

Principalele modificări introduse prin acest Regulament sunt următoarele:

- au fost prevăzute măsuri non-financiare de protecție specifice atât pentru clienții vulnerabili din motive de vârstă/sănătate, cât și pentru cei din motive de venituri reduse. Pentru clienții vulnerabili din motive de venituri reduse, facturarea lunară a consumului de gaze naturale se va realiza de furnizor doar pe baza consumului efectiv de gaze naturale, determinat prin citire de către operator/autocitare de către clientul vulnerabil a indexului echipamentului de măsurare, în perioada în care instituțiile statului cu atribuții în domeniul protecției sociale acordă acestor clienți ajutoare financiare pentru încălzirea locuinței cu gaze naturale. Pentru clienții vulnerabili

din motive de vârstă/sănătate s-a avut în vedere asigurarea accesului la serviciile oferite de furnizor prin modalități adaptate necesităților acestor clienți;

- au fost detaliate documentele minime necesare pentru încheierea unui contract de furnizare a gazelor naturale, pe care solicitantul trebuie să le prezinte furnizorului;
- a fost stabilit cadrul necesar pentru asigurarea accesului clienților finali și al furnizorilor la datele de consum gestionate de operatori, în condiții de securitate și confidențialitate;
- a fost introdus un capitol distinct cu prevederi privind facturarea, care detaliază principiile generale, perioada de facturare, modul de determinare a consumului de gaze naturale aferent unei perioade de facturare, informațiile minime care trebuie cuprinse în factură, precum și modul de emitere, transmitere și plată a facturilor;
- în ceea ce privește informațiile cuprinse în factură, s-a avut în vedere faptul că factura reprezintă o sursă esențială de informații pentru clientul final, necesare acestora pentru a-și gestiona propriul consum și costurile cu acesta. Pentru a garanta tuturor clienților finali, indiferent de regimul de furnizare, un nivel minim de calitate în ceea ce privește factura de gaze naturale, s-a stabilit un set minim de informații pe care furnizorul are obligația să le includă în aceasta și/sau în documentele anexate acesteia. Astfel, în vederea vizualizării mai ușoare și mai rapide a informațiilor, factura de gaze naturale va avea o primă pagină care va cuprinde elementele necesare pentru a înțelege cum este facturat consumul de gaze naturale și cât trebuie să plătească clientul final pentru acest consum, având în spate celelalte informații privind facturarea care oferă periodic clientului final o perspectivă cuprinzătoare asupra consumul efectiv realizat și a costului actual cu gazele naturale, astfel încât acesta să aibă posibilitatea de a-și ajusta propriul consum, respectiv alte informații ce pot fi utile clientului final pe parcursul derulării contractului de furnizare (ca de exemplu: informații privind dreptul clientului final de a beneficia de un nivel minim de calitate a activității de furnizare și a serviciilor aferente alimentării cu gaze naturale, informații privind modalitățile de transmitere a plângerilor de către clienții finali, precum și privind opțiunile pe care le au aceștia în cazul în care nu sunt satisfăcuți de modul de soluționare al plângerii de către furnizor, informații privind dreptul clientului final de a schimba furnizorul);
- pentru informarea clientului final, au fost precizate măsurile alternative pe care furnizorul poate să le ia, după caz, la cerere, în situația în care clientul final se confruntă cu dificultăți la efectuarea plății facturii prin modalitățile prevăzute în contractul de furnizare a gazelor naturale, caz în care există posibilitatea oferirii unei alte modalități de efectuare a plății, respectiv în situația în care clientul final se confruntă cu dificultăți financiare la plata facturii, caz în care există posibilitatea negocierii unui plan de eșalonare a sumelor datorate pe o perioadă stabilită de furnizor în funcție de cuantumul obligațiilor de plată și de capacitatea financiară de plată a clientului final. Furnizorul va analiza cererea clientului final și, de la caz la caz, va decide oportunitatea oferirii acestuia a măsurilor alternative;
- a fost introdus un capitol distinct referitor la întreruperea/limitarea/reluarea furnizării și alimentării cu gaze naturale la locul de consum al clientului final, în care au fost detaliate etapele care trebuie parcurse;

- în situația în care contractul cu operatorul conductei/sistemului din care este alimentat locul de consum este încheiat de clientul final, având în vedere că în această situație nu există o relație contractuală între furnizor și operator, a fost introdusă obligația încheierii unei convenții multipartite între operatorul conductei/sistemului din care este alimentat locul de consum, furnizorul/furnizorii care desfășoară activitatea de furnizare la respectivul loc de consum și clientul final, asumată prin semnătură de toate părțile, care constituie atât anexă la contractul de vânzare-cumpărare a gazelor naturale încheiat de clientul final cu furnizorul, cât și la contractul încheiat de clientul final cu operatorul conductei/sistemului din care este alimentat locul de consum.
- s-a instituit obligația operatorilor de a realiza, până la data de 30 iunie 2017, o codificare alfanumerică unică la nivel național pentru locurile de consum alimentate din conducta/sistemul din zona proprie de licență de operare, fiecărui loc de consum fiindu-i atribuit un cod loc de consum (CLC). Totodată, au fost stabilite și criteriile care trebuie avute în vedere la realizarea acestei codificări, respectiv: unicitatea la nivelul zonei de licență de operare, identificarea clară a locului de consum, modalitatea de codificare alfanumerică, cod utilizat în schimbul de date cu furnizorii clienților finali;
- a fost stabilit, în vederea utilizării cu titlul opțional, formatul de prezentare a datelor privind istoricul de consum al clientului final;
- au fost introduse prevederi specifice pentru clientul final care are instalat la locul de consum un echipament de măsurare cu sistem de preplată;
- a fost detaliat modul de organizare și funcționare ale punctului unic de contact care coordonează punctele de informare regională/locală, fiind instituită, totodată, obligația furnizorului de a pune la dispoziția clientului final, la încheierea contractului de furnizare a gazelor naturale, datele de contact ale punctului unic de contact și ale punctului de informare regională/locală cel mai apropiat de respectivul loc de consum.

G. Asigurarea continuității în furnizarea gazelor naturale

Decizia ANRE nr. 1471/2016 privind desemnarea Societății GRUP DEZVOLTARE REȚELE S.A. ca furnizor de ultimă instanță pentru clienții finali de gaze naturale ai Societății INTERGAZ – EST S.R.L.

Având în vedere retragerea licenței de furnizare a gazelor naturale societății INTERGAZ - EST S.R.L., pentru asigurarea continuității în furnizarea de gaze naturale, s-a impus emiterea unei decizii pentru desemnarea unui furnizor de ultimă instanță (FUI) pentru clienții finali de gaze naturale aflați în portofoliul acestei societăți, pe o perioadă de 3 luni începând cu data de 30 septembrie 2016, data de la care intra în vigoare și decizia de retragere.

Astfel, prin **Decizia ANRE nr. 1471/2016 privind desemnarea Societății GRUP DEZVOLTARE REȚELE S.A. ca furnizor de ultimă instanță pentru clienții finali de gaze naturale ai Societății INTERGAZ – EST S.R.L.** s-a stabilit modalitatea de preluare a clienților finali care aveau încheiate

contracte de furnizare a gazelor naturale cu societatea INTERGAZ - EST S.R.L., condițiile în care se asigură acestor clienți furnizarea de ultimă instanță a gazelor naturale, modalitatea de stabilire a prețurilor pentru furnizarea de ultimă instanță, precum și perioada de desfășurare a acestei activități (până la data de 31 decembrie 2016).

V. EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

În cadrul Țintelor naționale *Europa 2020* asumate de România privind *Energia și schimbările climatice* în cadrul Programului Național de Reformă (PNR) 2016, **creșterea eficienței energetice este una din cele trei priorități naționale**, alături de reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea ponderii energiei produse din surse regenerabile în consumul final brut de energie.

Obiectivul național indicativ **în materie de eficiență energetică** este bazat pe consumul de energie primară. România și-a stabilit ca obiectiv național indicativ în materie de eficiență energetică realizarea unei economii de **energie primară de 10 mil. tep** la nivelul anului 2020, ceea ce reprezintă o **reducere de 19% a consumului de energie primară prognozat (52,99 milioane tep)** prin modelul PRIMES 2007 pentru scenariul realist.

Realizarea acestei ținte presupune ca în anul 2020 consumul de energie primară să fie de **42,99 mil. tep**, iar consumul final de energie să fie de **30,32 mil. tep**.

În domeniul eficienței energetice ANRE a desfășurat activități specifice privind: aplicarea legislației actuale pentru promovarea eficienței energetice și elaborarea reglementărilor secundare; activități de autorizare auditori energetici/atestare manageri energetici; activități în cadrul proiectelor finanțate din Programul Energy Intelligent Europe și Horizon 2020; activități de participare la grupuri de lucru interne și internaționale.

Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică, care modifica Directivele 2009/125/CE și 2010/30/UE și abroga a Directivele 2004/8/CE și 2006/32/CE, a fost transpusă în legislația națională prin **Legea nr. 121/2014 privind eficiența energetică**, modificată și completată de prevederile Legii nr.160/2016.

În ceea ce privește progresele înregistrate în realizarea obiectivelor naționale din Strategia Europa 2020, conform **Raportului de țară al României pentru 2017 – SWD (2017) 88 final** publicat de Comisia Europeană în data de 22.02.2017, **“România are rezultate bune în domeniul emisiilor naționale de gaze cu efect de seră, al energiei din surse regenerabile, al eficienței energetice, al învățământului terțiar și al reducerii numărului de persoane expuse riscului de sărăcie sau de excluziune social”**.

“România depășește în continuare media UE atât în ceea ce privește intensitatea energetică la nivelul întregii economii (intensitatea energetică primară), cât și intensitatea energetică în industrie, dar și-a îmbunătățit situația într-o măsură mai mare decât majoritatea celorlalte state membre, începând din 2005. Consumul final de energie pe cap de locuitor al gospodăriilor se situează sub media UE. În ceea ce privește punerea în aplicare a Directivei privind eficiența energetică, la început România a înregistrat o oarecare întârziere, dar a realizat progrese atât în 2015, cât și în 2016. România și-a sporit consumul de energie primară cu 2,1 %, de la 30,64 Mtep în 2014 la 31,29 Mtep în 2015. Consumul final de energie a crescut cu 1 %, de la 21,72 Mtep în 2014 la 21,89 Mtep în 2015. Chiar dacă a atins deja niveluri ale consumului de energie primară și ale consumului final de energie care se situează sub obiectivele naționale orientative pentru 2020, România ar trebui să facă eforturi pentru a menține aceste niveluri până în 2020”.

V.1. Reglementări tehnice

Conform art.17 alin. (1) lit.a) pct.(i) din Legea nr.121/2014 privind eficiența energetică Departamentul pentru eficiență energetică promovează dezvoltarea pieței serviciilor energetice și reglementează accesul la aceasta, în special pentru IMM-uri, prin:

a) diseminarea de informații clare și ușor accesibile privind:

(i) contractele disponibile de servicii energetice și clauzele care trebuie incluse în aceste contracte pentru a se garanta economiile de energie și drepturile consumatorilor finali;

În acest sens, în anul 2016 a fost elaborată **Decizia ANRE nr. 1033/22.06.2016** privind aprobarea clauzelor minime care trebuie introduse în contractele de prestări servicii de management energetic pentru operatorii economici și în contractele de prestări servicii de management energetic pentru autoritățile administrației publice locale aplicabile societăților prestatoare de servicii energetice și persoanelor fizice autorizate.

Acest instrument este deopotrivă util prestatorului de servicii energetice cât și beneficiarului acestora oferind linii orientative atât pentru cererea de servicii energetice cât și pentru oferta acestora la un nivel calitativ.

Prin Decizia ANRE nr. 1033/22.06.2016 se impun clauze minime care trebuie introduse în contractul de management energetic astfel încât să se asigure un management energetic de calitate, cum ar fi obligațiile prestatorului de servicii energetice, în conformitate cu **Legea 121/2014 privind eficiența energetică** și termenele de raportare la ANRE :

I. pentru operatorii economici:

- a) Gestionează sistemul de evidență și monitorizare a consumurilor energetice;
- b) Instruiește personalul de exploatare referitor la culegerea datelor de importanță deosebită;

- c) Colaborează cu structura responsabilă de aparatele de măsură și control din cadrul beneficiarului pentru stabilirea unui set minimal de date de importanță deosebită a căror corectitudine de măsurare se verifică permanent;
- d) Întocmește și transmite la ANRE până la data de 30 aprilie a fiecărui an, pentru consumurile înregistrate în anul anterior raportării, Declarația de consum total anual de energie și Chestionarul de analiză energetică conform modelului prevăzut în Decizia ANRE nr.1765/2013 privind aprobarea machetelor pentru Declarația de consum total anual de energie și pentru Chestionarul de analiză energetică ;
- e) Participă la întocmirea caietului de sarcini pentru realizarea auditului energetic;
- f) Participă la recepția lucrării de audit energetic;
- g) Coordonează elaborarea programului de măsuri de eficiență energetică. Propune măsuri fără cost, cu cost redus sau măsuri ce presupun investiții;
- h) Analizează stadiul de realizare al programului de măsuri de eficiență energetică și monitorizează implementarea măsurilor de eficiență energetică incluse în acesta;
- i) Transmite la ANRE până la data de 30 septembrie a anului în care a fost elaborat Programul de măsuri de eficiență energetică;
- j) Calculează și analizează indicatori specifici de eficiență energetică ai Beneficiarului; propune măsuri pentru îmbunătățirea acestor indicatori;
- k) Asistă conducerea executivă a Beneficiarului în analizele energetice organizate cu departamentele de producție pentru problemele energetice;
- l) Participă la procesele de achiziție a echipamentelor eficiente energetic și verifică încadrarea acestora în cerințele stabilite de Anexa nr.1 la Legea nr. 121/2014 privind eficiența energetică precum și de regulamentele europene de ecoproiectare;
- m) Întocmește rapoarte privind eficiența energetică solicitate de beneficiar. Aceste rapoarte pot să includă: analiza evoluției consumurilor de energie, evoluția consumurilor specifice, oportunitatea implementării unor măsuri/proiecte de eficiență energetică, achiziția unor echipamente eficiente energetic etc.);
- n) Acordă consultanță privind modul de aplicare a legislației și reglementărilor în vigoare privind eficiența energetică;
- o) Întocmește rapoartele sau informările pentru Departamentul pentru Eficiență Energetică din cadrul ANRE. Reprezintă Beneficiarul în relația cu ANRE;
- p) Participă la instruirile organizate de ANRE și informează conducerea beneficiarului despre problemele discutate în cadrul acestora;

II. pentru autoritățile locale :

Coordonează colectarea de informații privind consumurile energetice de la toate entitățile din cadrul primăriei, inclusiv societățile comerciale la care Primăria are calitatea de acționar pentru crearea unei baze de date la nivelul localității ;

- a) Participă la elaborarea programului de măsuri de eficiență energetică prin propunerea de măsuri fără cost, cu cost redus sau măsuri ce presupun investiții;

- b) Analizează programul de măsuri de eficiență energetică și monitorizează implementarea măsurilor de eficiență energetică incluse în acesta;
- c) Transmite la ANRE până la data de 30 septembrie a anului în care a fost elaborat Programul de măsuri de eficiență energetică;
- d) Calculează indicatorii de eficiență energetică conform Anexei nr. la contract...., care să permită evaluarea și compararea performanțelor energetice locale, cu valori de referință medii înregistrate la nivel național și/sau european; propune măsuri pentru îmbunătățirea acestor indicatori;
- e) Acordă consiliere pentru întocmirea caietelor de sarcini pentru achizițiile publice ale echipamentelor în vederea achiziției echipamentelor eficiente energetic și verifică încadrarea acestora în cerințele stabilite de **Anexa nr.1 la Legea nr. 121/2014 privind eficiența energetică** precum și de regulamentele europene de ecoproiectare;
- f) Întocmește rapoarte privind eficiența energetică solicitate de Beneficiar. Aceste rapoarte pot să includă: analiza evoluției consumurilor de energie, evoluția consumurilor specifice, oportunitatea implementării unor măsuri/proiecte de eficiență energetică, achiziția unor echipamente eficiente energetic etc.)
- g) Acordă consultanță privind modul de aplicare a legislației și reglementărilor în vigoare privind eficiența energetică;
- h) Întocmește rapoartele sau informările pentru Departamentul pentru Eficiență Energetică din cadrul ANRE. Reprezintă Beneficiarul în relația cu ANRE.

Activitatea de atestare manageri energetici și autorizare auditori energetici

Managementul energetic, aplicat într-o societate economică, are ca principal obiectiv asigurarea unui consum judicios și eficient al energiei, în scopul maximizării profitului prin minimizarea costurilor energetice, mărind în acest mod competitivitatea pe piață a societății.

Serviciile de management energetic prezintă o importanță majoră în cadrul unei societăți comerciale în monitorizarea consumurilor energetice și reducerea costurilor aferente acestora prin implementarea unui plan de îmbunătățire a eficienței energetice ce conține măsuri de eficiență energetică care să conducă la economii de energie măsurabile și cu efecte vizibile în scăderea costurilor cu energia.

Acest lucru este posibil fie prin angajarea unui manager energetic atestat de ANRE în cadrul societății respective, fie prin încheierea unui contract de management energetic cu o persoană fizică autorizată (P.F.A) atestată de către ANRE sau cu o societate prestatoare de servicii energetice, care are angajat cel puțin un manager energetic atestat de ANRE.

Astfel prin asigurarea unui management energetic eficient, operatorii economici vor beneficia de:

- Creșterea eficienței energetice și reducerea consumurilor de energie, în scopul reducerii costurilor;
- Responsabilizarea diferitelor compartimente din cadrul societății pe probleme energetice specifice și realizarea unei bune comunicări între compartimente;
- Dezvoltarea și utilizarea unui sistem de monitorizare a consumurilor energetice;
- Raportarea consumurilor și dezvoltarea unor strategii specifice de optimizare a consumurilor;
- Identificarea metodelor de reducere a costurilor printr-un termen scurt de recuperare a investițiilor;
- Asigurarea funcționării în parametri optimi a instalațiilor;
- Dezvoltarea interesului tuturor angajaților în utilizarea eficientă a energiei și educarea lor prin programe specifice de reducere a pierderilor de energie;
- Asigurarea siguranței în alimentare a instalațiilor energetice.

Evaluarea managementului energetic din analiza multor programe de management energetic implementate în diferite sectoare de activitate a demonstrat că:

- se pot obține economii de energie și bănești de 5-15%, în timp foarte scurt, cu costuri minime sau chiar fără costuri, doar prin aplicarea unui management energetic agresiv;
- se pot obține economii de energie și bănești de până la 30%, cu costuri mici și medii, cu o perioadă scurtă de amortizare. Aplicarea unor astfel de măsuri este frecventă.
- prin realizarea unor investiții cu costuri mari în tehnologii și echipamente moderne se pot obține economii de 50-70%, perioadele de amortizare ajungând în aceste cazuri până la 5-6 ani.

Activitatea de autorizare auditori energetici /atestare manageri energetici susține promovarea și dezvoltarea unui sistem care să asigure disponibilitatea unor audituri capabile să pună în valoare potențialul de economisire energetic al consumatorului final de energie.

Numărul relevant de auditori energetici autorizați anual indică deschiderea pieței de servicii energetice, oferind posibilitatea consumatorilor finali de energie de a efectua un audit energetic conform prevederilor legale. Prin informațiile privind tipul autorizațiilor și datele de contact ale persoanelor autorizate disponibile pe pagina de internet a ANRE este asigurat accesul liber, necondiționat al părților interesate.

Criteriile minime transparente și nediscriminatorii pentru auditurile energetice impuse prin Regulamentul de autorizare a auditorilor energetici constituie o premisă pentru elaborarea unor lucrări de calitate care să conducă la identificarea de măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice la consumatorul final și la atingerea țintelor de economii de energie asumate de către România prin Planurile Naționale de Acțiune în domeniul Eficienței Energetice.

De-a lungul procesului de atestare a managerilor energetic prin discuțiile purtate cu managerii energetici desemnați de consumatorii finali de energie, a rezultat că cel mai important lucru pentru asigurarea succesului unui program de management energetic este angajarea în realizarea programului a managementului de vârf. Fără această angajare, obiectivele programului nu vor putea fi atinse. Astfel, rolul managerului energetic în angajarea echipei manageriale la realizarea programului este crucial.

Pot exista două situații cu șanse egale de a demara un program de management energetic:

- în prima situație echipa managerială decide că este necesar un program de management energetic și decide implementarea acestuia. În acest caz managerul energetic trebuie să reacționeze într-un mod responsabil;
- în a doua situație angajatul cu responsabilități energetice a decis să convingă echipa managerială de necesitatea implementării unui program de management energetic, fapt ce determină reacționarea în mod agresiv a acestuia.

Cel mai bun mod de a convinge echipa managerială de necesitatea unui program de management energetic este de a prezenta rezultate prin calcule de eficiență energetică și analiză statistică a consumurilor și costurilor.

La sfârșitul anului 2016 erau atestați: 443 manageri energetici, 209 auditori energetici persoane fizice, 71 auditori energetici persoane juridice din care 17 auditori energetici PFA, 72 societăți prestatoare de servicii energetice agreate (din care 19 PFA).

În cursul anului 2016 au fost analizate documentații transmise de un număr de 299 solicitanți, din care:

Manageri energetici

- documentații depuse în vederea obținerii atestatului de manager energetic: 93;
- documentații depuse în vederea obținerii atestatului de manager energetic, acceptate: 89;
- documentații societăți de servicii energetice pentru obținerea acreditării, depuse și acceptate: 11;
- documentații depuse în vederea obținerii prelungirii atestatului de manager energetic: 94.

Auditori energetici

- documentații depuse în vederea obținerii autorizației de auditor energetic, persoană fizică, acceptate: 38;
- documentații depuse în vederea obținerii autorizației de auditor energetic, persoană juridică: 9;
- documentații depuse în vederea obținerii prelungirii autorizației de auditor energetic, persoană fizică: 42;
- documentații depuse în vederea obținerii prelungirii autorizației de auditor energetic, persoană juridică: 12.

Structura autorizațiilor / atestatelor / acreditărilor pentru anul 2016, este prezentată în tabelul de mai jos:

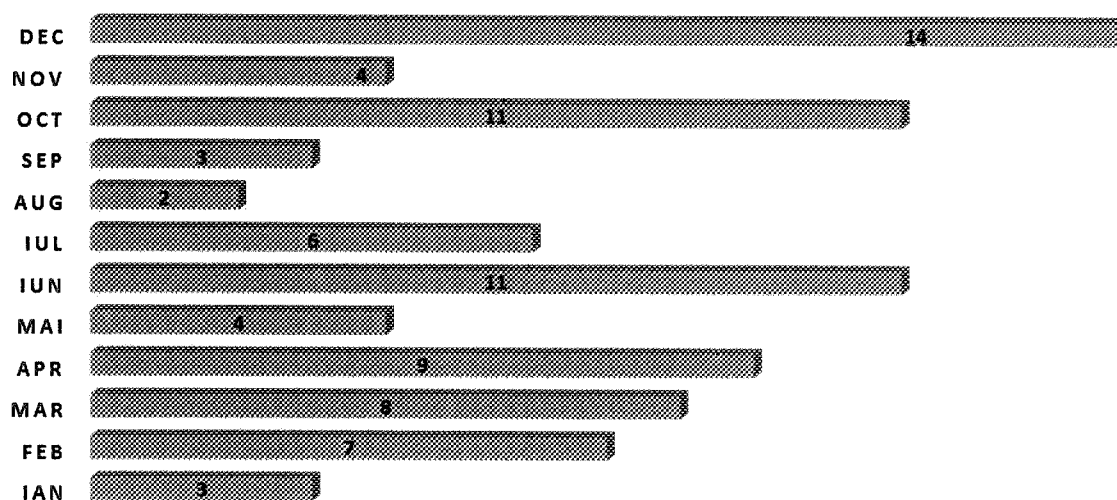
An 2016	Total	Atestate / Autorizații noi	Prelungiri atestare/autorizații
Manageri energetici	183	89	94
Auditori energetici persoane fizice	80	38	42
Auditori energetici persoane juridice	21	9	12
Societati prestatoare de servicii energetice acreditate	11	-	-

Activități uzuale desfășurate în cursul anului 2016:

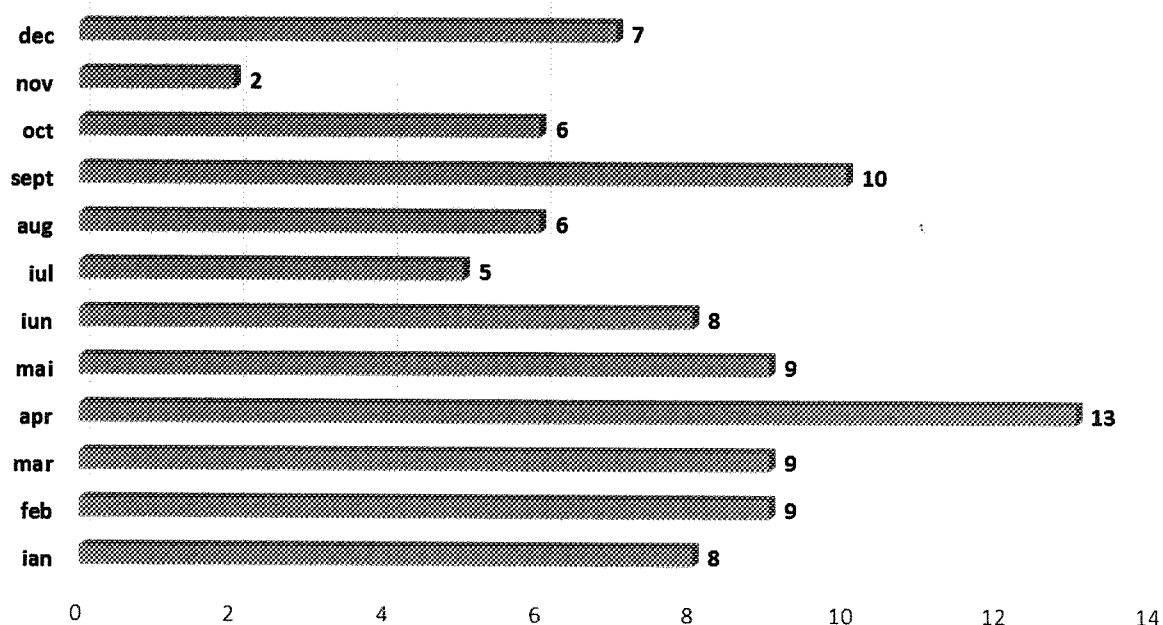
- actualizarea Registrului de evidență al managerilor energetici, Registrului de evidență al auditorilor energetici și a Registrului de evidență a societăților prestatoare de servicii energetice, toate publicate pe pagina de internet www.anre.ro.

Statistica atestare/autorizare/acreditare pe luni pentru anul 2016, se prezintă astfel:

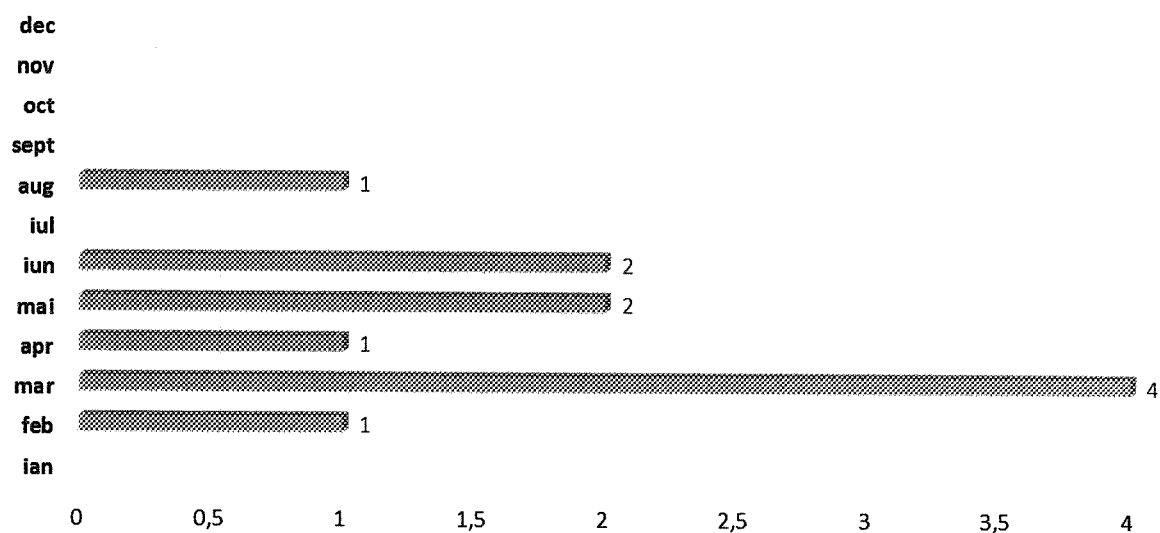
Număr atestate noi de manager energetic acordate în anul 2016

Număr prelungiri atestate manageri energetici acordate în anul 2016

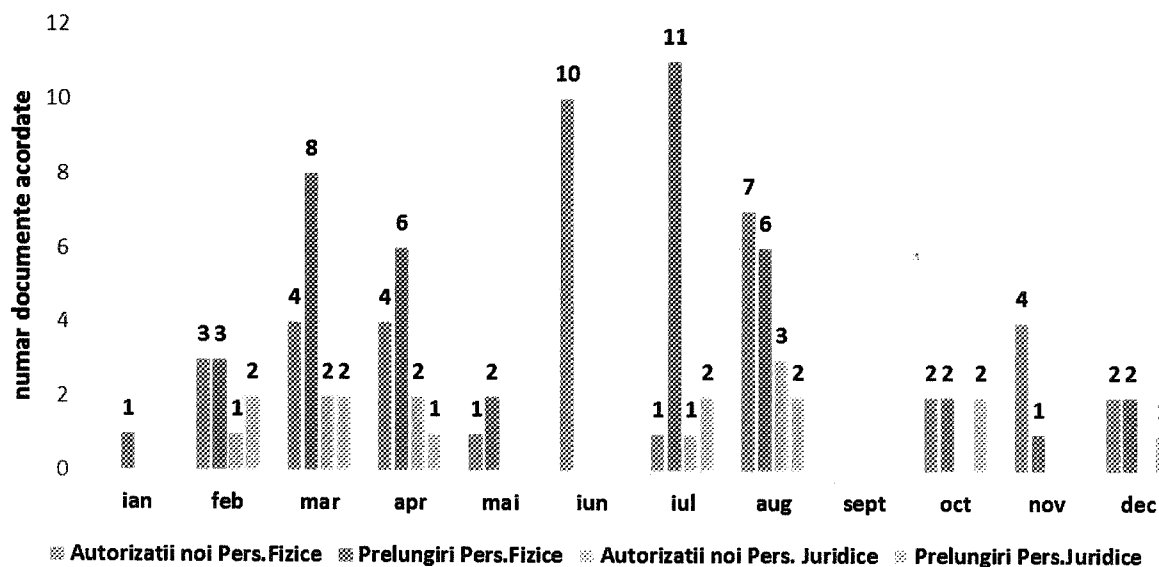

Număr societati prestatoare de servicii energetice agreate în anul 2016

Autorizări auditori energetici

Situație autorizare auditori energetici/2016

Potrivit **Regulamentului pentru autorizarea auditorilor energetici din industrie** aprobat prin **Decizia ANRE nr. 2794/2014** auditorii energetici persoane juridice trebuie să transmită Comisiei de autorizare din cadrul ANRE până la data de 30 ianuarie a anului următor celui analizat, Raportul anual privind activitatea de elaborare a auditurilor energetice.

Conținutul și modul de întocmire al raportului sunt prezentate în **Anexa nr. 12 la Regulamentul** din actul normativ amintit mai sus.

Au fost primite și centralizate rapoartele de activitate ale auditorilor energetici, persoane juridice (inclusiv persoane fizice autorizate PFA), privind auditurile energetice elaborate în anul 2016. Toate cele **70** persoane juridice autorizate ca auditori energetici, care erau înregistrate în baza de date a ANRE au transmis Raportul de elaborare a auditurilor energetice pentru anul 2016.

Astfel : **20 persoane juridice (din care 7 PFA)** nu au desfășurat activitate de auditare energetică în anul 2016 iar **50 persoane juridice (din care 16 PFA)** au realizat audituri energetice .

Din raportul celor **50** de auditori energetici a rezultat că s-au efectuat audituri energetice la 330 de agenți economici, la care s-au identificat un număr de peste 1200 măsuri de îmbunătățire a eficienței, reprezentând economii de energie estimate la 144.818 tep/an, cu o cifră de investiții de cca 2.185.336 mil. RON.

Dintre acestea exemplificăm ca măsuri frecvent propuse :

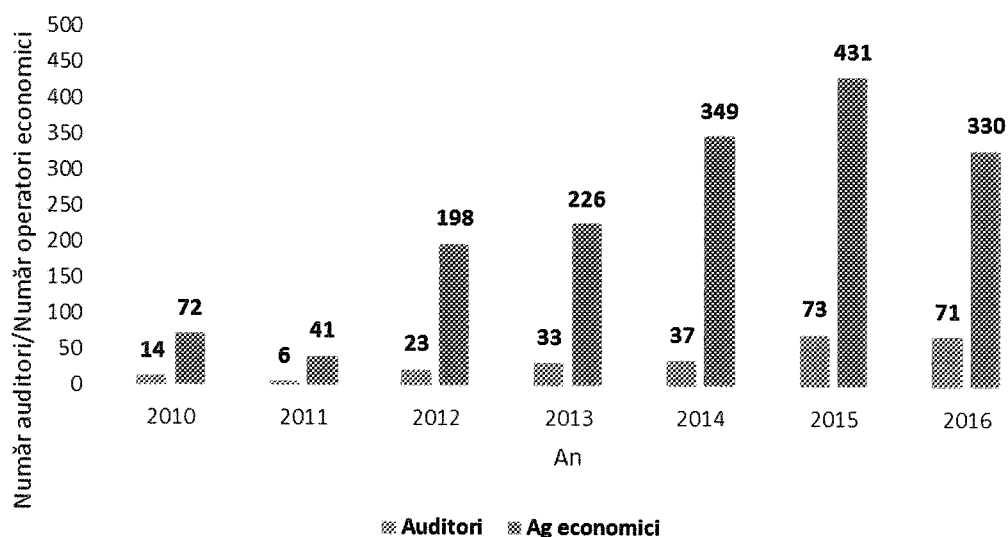
- acționări cu turație variabilă,

- reducerea pierderilor în rețele de aer comprimat,
- compensarea factorului de putere,
- optimizarea arderii la cuptoare,
- optimizare funcționare instalații și fluxuri tehnologice,
- eficientizarea iluminatului în halele de producție .

Pentru perioada 2010 – 2016 situația elaborării auditurilor energetice se prezintă astfel:

An	Auditori	Ag economici	Număr de măsuri de eficiență energetică	Economii de energie estimate (tep)	Costuri estimate (mii lei)
2010	14	72	275	176.200	1.628.212
2011	6	41	103	112.171	128.813
2012	23	198	564	406.652	1.791.466
2013	33	226	701	196.705	663.684
2014	37	349	432	26.790	1.160.678
2015	73	431	1118	247.611	750.761
2016	70	330	1286	144.818	2.185.336

Evoluția autorizărilor auditorilor energetici Operatori economici care au realizat audituri energetici

Evoluția numărului de autorizații acordate auditorilor energetici - persoane juridice și a operatorilor economici care au realizat audituri energetice în perioada 2010-2016

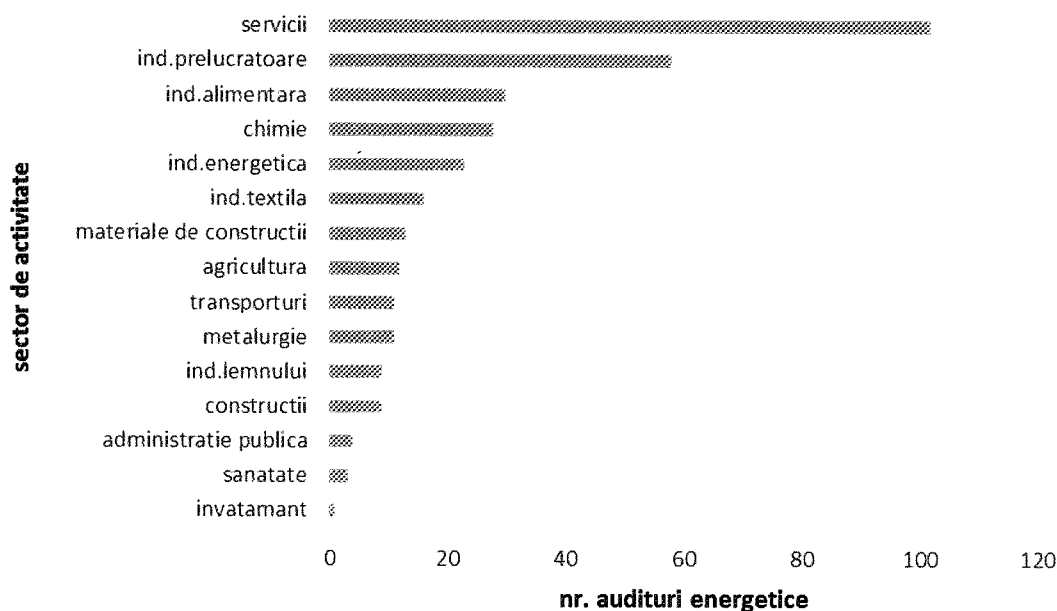
Se remarcă o ușoară scădere a numărului de operatori economici care au elaborat audituri energetice în anul 2016. Explicația constă în aceea că potrivit prevederilor art.9 alin.(1) lit.a) din Legea nr.121/2014 privind eficiența energetică, cu modificările și completările ulterioare, periodicitatea la care se efectuează auditurile energetice este de 4 ani astfel încât operatorii care au efectuat audituri energetice în anul 2015 au obligația realizării următorului audit energetic în anul 2019.

O parte dintre măsurile de eficiență energetică recomandate de auditorii energetici au fost concentrate pe re tehnologizarea instalațiilor motiv pentru care valoarea investițiilor aferente are o valoare destul de ridicată comparativ cu valorile corespundente ale anilor anteriori.

Comparativ cu anul 2015 numărul autorizațiilor de auditori energetici persoane juridice nu a crescut. În anul 2016 un număr de 9 persoane juridice au solicitat obținerea autorizației de auditor energetic , dintre acestea 6 persoane juridice fiind la prima solicitare de acest tip.

O imagine asupra repartizării auditurilor energetice pe sectoare de activitate este prezentată în graficul de mai jos.

Număr de audituri energetice pe sectoare de activitate

Din acest grafic rezultă că cele mai multe audituri energetice au fost realizate în domeniul serviciilor, industria prelucrătoare și industria alimentară. De remarcat faptul că în anul 2016 au fost efectuate 4 audituri energetice în domeniul administrației publice și unul la o unitate de învățământ.

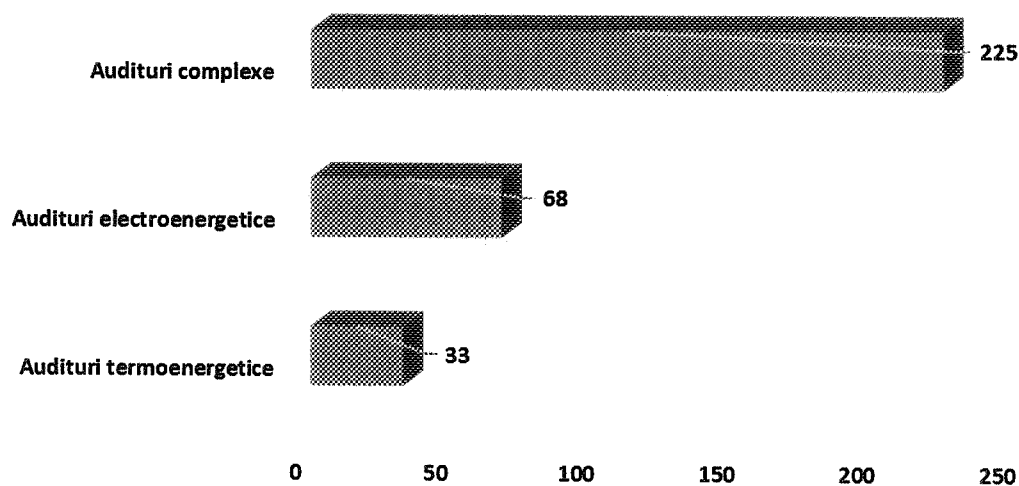
Întrucât prevederile art.9 din Legea 121/2014 privind eficiența energetică se aplică și consumatorilor care până la data intrării în vigoare a legii nu aveau obligația realizării auditului energetic, se constată

conformarea cu prevederile legii mai sus aminte a categoriei consumatorilor de energie sub 200 tone echivalent petrol. Operatorii economici din acest segment își desfășoară cu precădere activitatea în domeniul serviciilor: consultanță, IT, comunicații, comerț, finanțe, depozitare, societăți de asigurare-reasigurare, media.

Economiile de energie estimate a fi obținute în urma implementării măsurilor de eficiență energetică recomandate de către auditorii energetici pot fi repartizate pe tipuri de audituri energetice elaborate, astfel:

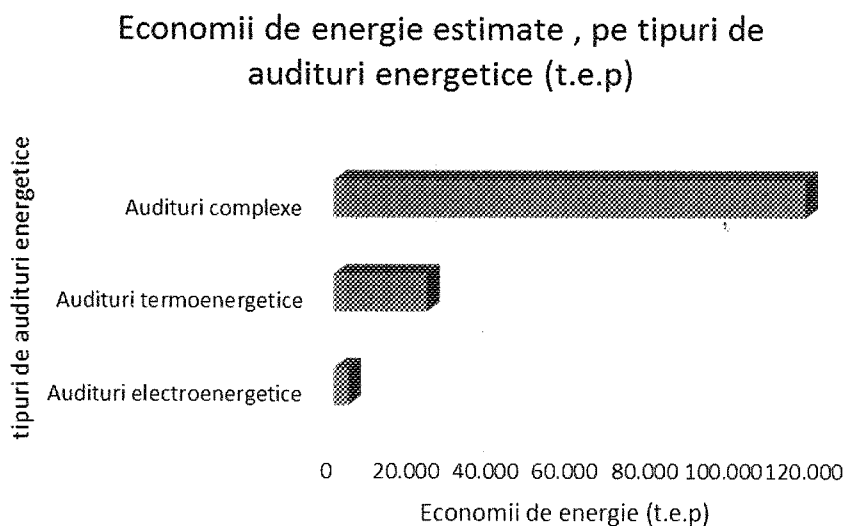
	Număr audituri			Economii de energie (t.e.p)		
	PFA	PJ	TOTAL	PFA	PJ	TOTAL
Audituri termoelectrice	4	29	33	15	23.164	23.179
Audituri electrice	8	64	68	808	2.771	3.579
Audituri complexe	21	204	225	1986	116.074	118.060
TOTAL	31	297	330	2809	142.009	144.818

Tipuri de audituri energetice realizate în anul 2016

Din graficul de mai sus rezultă că majoritatea auditurilor energetice efectuate sunt de tip complex. În prima jumătate a anului 2016, până la publicarea în **Monitorul Oficial nr.562/26 iulie 2016 a Legii nr.160/2016 privind modificarea Legii 121/2014 privind eficiența energetică** operatorii economici care au înregistrat anual un consum de energie mai mare de 1000 tone echivalent petrol au avut obligația de a realiza un audit energetic pe 100 % contur de consum energetic ceea ce presupune realizarea unui audit energetic de tip complex.

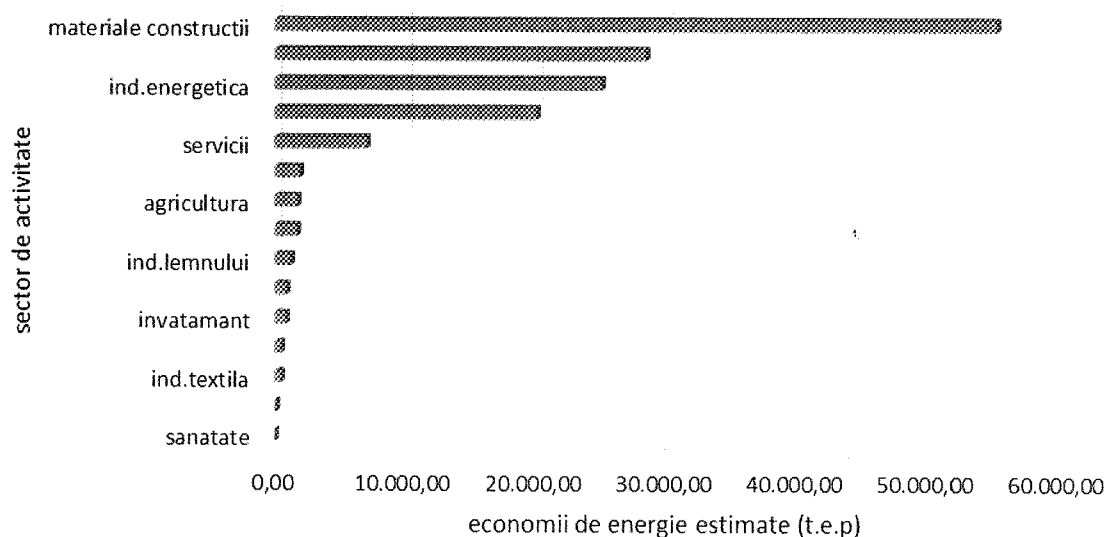
Conform raportărilor transmise de auditorii energetici - persoane juridice rezultă că cele mai multe economii de energie se pot obține în urma auditurilor energetice complexe, așa cum este prezentat și în graficul de mai jos:

În urma auditurilor energetice au fost recomandate un număr de peste **1200 măsuri de eficiență energetică** prin implementarea cărora s-ar putea obține următoarele economii de energie defalcate pe sectoare de activitate:

Sector industrial	Economii de energie estimate (tep)
Ind. materialelor de constructii	55.127,47
Industria prelucratoare	28.368,28
Industria energetica	24.995,09
Chimie	20.016,89
Servicii	7.001,14
Metalurgie	1.920,68
Agricultura	1.712,37
Industrie alimentara	1.686,55
Industria lemnului	1.208,13
Transporturi	885,32
Invatamant	817,12
Constructii	472,05
Industrie textila	471,52
Administratie publica	105,57
Sanatate	29,82
TOTAL	144.818

Economii de energie estimate , pe sectoare de activitate (t.e.p)

Din graficul de mai sus rezultă că cele mai multe economii de energie se pot obține în urma măsurilor de eficiență energetică recomandate în industria materialelor de construcții. În acest sens exemplificăm câteva dintre propunerile auditorilor energetici:

- Utilizarea unor motoare asincrone de acționare de înaltă eficiență energetică (IE3);
- Compensarea factorului de putere;
- Introducerea de acționări cu turație variabilă;
- Reducerea pierderilor de aer comprimat

În industria energetică au fost propuse următoarele tipuri de măsuri de eficiență energetică :

- Înlocuirea conductelor vechi si a izolatiei imbatranite cu conducte preizolate;
- Înlocuirea cazanelor vechi cu cazane relocate din centralele unde a scazut consumul (datorită debransărilor);
- Evitarea functionarii cazanelor energetice la sarcini reduse;
- Funcționarea la parametri nominali a tuturor instalațiilor;
- Modernizarea punctelor termice, in special a celor amplasate in zone cu aglomeratie urbana;
- Înlocuirea motoarelor convenționale cu motoare cu eficiență energetică ridicată;
- Înlocuirea compresoarelor cu funcționare în cascadă, cu compresoare cu eficiență ridicată și turație variabilă.

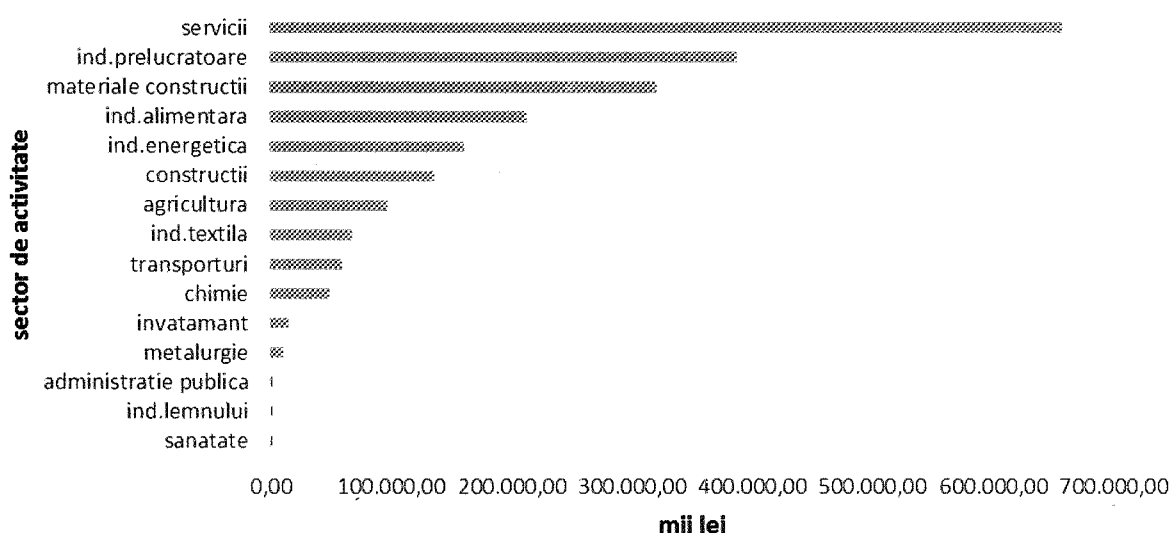
În domeniul transporturilor au fost recomandate următoarele tipuri de măsuri de eficiență energetică:

- monitorizarea si gestionarea rutelor de transport in procesul de livrare si recepție marfă;
- Montarea de sonde litrometrice pe autovehicule din parcul auto pentru monitorizarea in timp real a consumurilor de combustibil corelat cu rutele acestora monitorizate prin GPS;

- programe de training pentru conducătorii auto (sistem eco-driving)

În ceea ce privește costurile cu implementarea măsurilor de eficiență energetică recomandate de auditorii energetici se remarcă o valoare mare a investițiilor propuse în industria energetică și industria prelucrătoare. În aceste domenii auditorii energetici au inclus o serie de măsuri privind înlocuirea echipamentelor vechi cu altele mai performante energetic, soluții care implică valori mari ale investițiilor pentru implementare.

Valoarea investițiilor pentru măsurile de eficiența energetică recomandate (mii lei)

Aspecte referitoare la activitatea de management energetic

La sfârșitul anului 2016 erau înregistrați în baza de date a ANRE-DEE un număr de **443 manageri energetici** și **72 societăți prestatoare de servicii energetice agreate** (din care 19 PFA). Cei **443 manageri energetici** și-au desfășurat activitatea fie ca angajați ai operatorilor economici care consumă anual o cantitate de energie mai mare de 1000 tep, fie ca PFA, fie ca angajați ai celor **72 societăți prestatoare de servicii energetice**.

În anul 2016 au fost atestați **12 manageri energetici pentru localități** astfel încât la sfârșitul anului erau înregistrați în baza de date a ANRE un număr de **17 specialiști atestați ca manageri energetici pentru localități**. Activitatea de atestare a acestor specialiști a început în anul 2015.

Conform prevederilor **art.9 alin. (13) lit.b) din Legea 121/2014 privind eficiența energetică** cu modificările și completările ulterioare, autoritățile administrației publice locale au obligația de a numi un manager energetic pentru localități atestat de către ANRE. Practica a arătat că foarte puține dintre primăriile localităților cu peste 20.000 locuitori au personal de specialitate în domeniul

managementului energetic. Ca urmare, soluția ar fi externalizarea acestui serviciu către societățile prestatoare de servicii energetice sau PFA.

Lipsa de resurse financiare și în egală măsură lipsa unor sancțiuni pentru neîndeplinirea acestei obligații prevăzute în Legea 121/2014 privind eficiența energetică, cu modificările și completările ulterioare, explică numărul redus de manageri energetici pentru localități care au aplicat până la această dată în vederea atestării.

Potrivit raportărilor primite de la managerii energetici care își desfășoară activitatea în calitate de PFA cât și de la societățile prestatoare de servicii energetice (SPSE) a rezultat că un număr de 191 operatori economici au externalizat serviciul de management energetic.

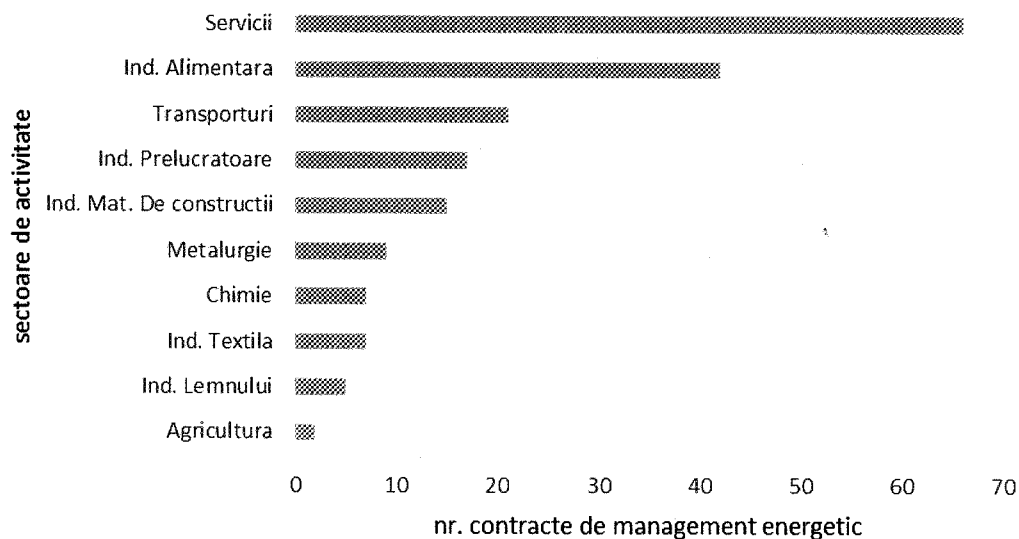
Contractele de management energetic au fost încheiate pentru maximum 1 an, unele dintre acestea fiind încheiate chiar pe o durată mai mică de 1 an ceea ce nu oferă o eficiență ridicată activității din punct de vedere al planificării, coerenței raportărilor, consolidării bazei de date și monitorizării măsurilor de eficiență energetică propuse.

Un număr de 4 operatori economici din cei 191 care au externalizat serviciul de management energetic, sunt din categoria consumatorilor sub 1000 t.e.p. consum energetic anual dar au ales totuși să apeleze la consultanța unor specialiști în domeniul managementului energetic pentru a gestiona mai bine aspectele privind energia.

Pe sectoare de activitate situația încheierii contractelor de management energetic se prezintă astfel:

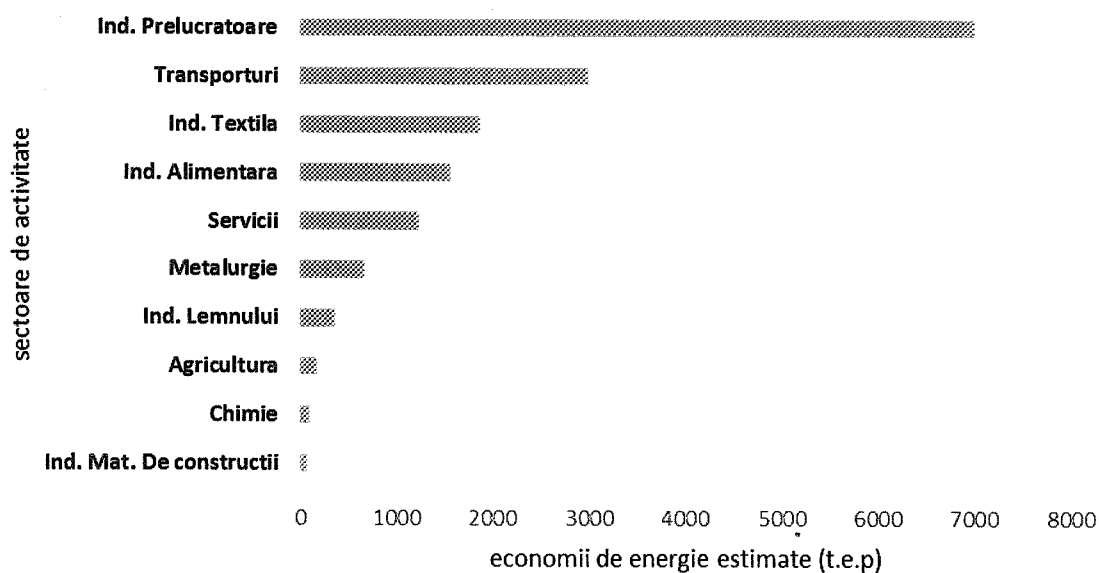
Sectoare de activitate	Contracte de management încheiate	
	P.F.A	S.P.S.E
agricultura	0	2
chimie	4	3
ind. alimentara	10	32
ind. lemnului	2	3
ind. materialelor de constructii	9	6
ind. prelucratoare	6	11
ind. textila	3	4
metalurgie	6	3
servicii	26	40
transporturi	6	15
TOTAL	72	119
	191	

Numar de contracte de management energetic pe sectoare de activitate

Din raportările primite de la cei **191 manageri energetici externi** a rezultat că aceștia au propus măsuri de eficiență energetică cu economii de energie de peste **16.000 tep**. În acest sens, pe sectoare de activitate situația se prezintă astfel:

Economii de energie estimate de către P.F.A și S.P.S.E / sectoare de activitate, in anul 2016 (t.e.p)

Este de remarcat faptul că, unii agenți economici au înțeles beneficiile existentei unui management energetic serios la nivelul întreprinderii, fapt pentru care au trecut la implementarea standardului de calitate SRN ISO 50001 privind managementul energetic.

V.2. Reglementarea și monitorizarea sistemelor de măsurare inteligentă

În conformitate cu prevederile **Legii nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale cu modificările și completările ulterioare**, evaluarea implementării sistemelor de măsurare inteligente din punctul de vedere al costurilor și beneficiilor pe termen lung pentru piață, al rentabilității, precum și al termenelor fezabile de implementare, s-a finalizat la data de 03 septembrie 2012, prin studiul *Contorizarea inteligentă în România* realizat de compania A.T. Kearney.

Studiul de fezabilitate, inclusiv rezultatele analizei cost-beneficiu pentru energie electrică au indicat o valoare a venitului net actualizat pozitivă, conducând la concluzia că implementarea contorizării inteligente în sectorul energiei electrice are potențialul de a fi o investiție profitabilă datorită beneficiilor provenind din reducerea pierderilor din rețea și reducerea costurilor de exploatare, în anumite condiții și considerente.

În baza prevederilor **Legii** și a concluziilor studiului menționat, ANRE a inițiat procesul de implementare a sistemelor de măsurare inteligentă pentru energia electrică prin aprobarea **Ordinului ANRE nr. 91/2013 și a Ordinului ANRE nr. 145/2014, privind implementarea sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice**. Acestea au definit funcționalitățile sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice care urmează să fie instalate în România, precum și etapele care vor fi parcurse până la stabilirea calendarului de implementare și a planului național de implementare a sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice.

În conformitate cu prevederile din Ordinul ANRE nr. 145/2014, privind implementarea sistemelor de măsurare inteligentă (SMI) a energiei electrice, cu modificările ulterioare, ANRE a avizat în anul 2015, 18 proiecte pilot în valoare de 69.639.770 lei, pentru cei 8 operatori de distribuție a energiei electrice concesionari.

Pe baza concluziilor evidențiate în procesul de monitorizare a proiectelor-pilot, s-a apreciat ca fiind oportun și necesar ca în anul 2016 abordarea implementării SMI să rămână la faza de testare prin proiecte pilot, extinzându-se domeniul de aplicare pentru situația rețelelor electrice de distribuție neretehnologizate din zone rurale și urbane, având în vedere că gradul de reetehnologizare a rețelelor de joasă tensiune a rezultat ca fiind aproximativ 10%, conform informațiilor transmise de operatorii de distribuție.

De asemenea, s-a apreciat că este necesară o perioadă de monitorizare de cel puțin 6 luni a proiectelor pilot realizate pentru obținerea unor date care să ofere premise elocvente pentru fundamentarea deciziilor referitoare la implementarea pe scară largă a SMI.

Un alt aspect evidențiat a fost modul de abordare și rezultatele analizelor cost-beneficiu transmise de operatorii de distribuție care nu au permis realizarea unei analize comparative a rezultatelor și a rezultat necesitatea realizării unei analize cost beneficiu de către ANRE pentru toți operatorii de distribuție, prin intermediul unui consultant/ audit de terță parte, în scopul evitării acuzațiilor de lipsă de netransparență sau lipsă de obiectivitate.

Astfel, în data de 26 februarie 2016, s-a aprobat Ordinul ANRE nr. 6/2016 pentru modificarea și completarea Ordinului ANRE nr. 145/2014 privind implementarea sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice, prin care s-au avut în vedere prevederi referitoare la următoarele aspecte:

- Pentru anul 2016 se continuă monitorizarea proiectelor pilot realizate în anul 2015, astfel încât să se poată utiliza un set de informații relevante în analizele ulterioare,
- S-a stabilit realizarea, în anul 2016, de proiecte pilot în zone de rețele electrice de joasă tensiune neretehnologizate prin care se va testa gradul de realizare a funcționalităților de bază ale sistemelor de măsurare inteligente în acest tip de rețele fără lucrări de modernizare și, totodată, se va identifica și evalua necesarul de lucrări care ar trebui realizate în acest tip de rețele pentru a se putea crea condițiile pentru a implementa sistemele de măsurare inteligente cu performanțe de funcționare satisfăcătoare,
- Au fost decalate termenele prevăzute pentru elaborarea planului național și a calendarului național de implementare a sistemelor de măsurare inteligentă, corelat cu propunerile de mai sus,
- Pentru anul 2017 s-a stabilit menținerea nivelului valoric al investițiilor în sisteme de măsurare inteligentă la 10% din valoarea programului anual de investiții aprobată conform metodologiei de stabilire a tarifelor de distribuție a energiei electrice, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 72/2013 cu modificările și completările ulterioare,
- S-a stabilit realizarea analizei cost-beneficiu de către ANRE, în scopul utilizării unui singur model de analiză și pentru asigurarea verificării și validării datelor într-un mod unitar pentru toți operatorii de distribuție, pe baza unui studiu elaborat de un consultant independent de specialitate,
- Au fost definiți indicatori pentru evaluarea sistemelor de măsurare inteligentă – care reprezintă un instrument de monitorizare/evaluare a proiectelor de implementare a sistemelor de măsurare inteligentă.

În conformitate cu prevederile din **Ordinul ANRE nr. 145/2014 privind implementarea sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice**, cu modificările și completările ulterioare, pe baza criteriilor de analiză stabilite, ANRE a avizat în luna aprilie 2016, 22 proiecte pilot, pentru 6 operatori de distribuție, în valoare estimată de 67.855.333 lei, incluzând un număr de 187.693 consumatori.

Dintre acestea, au fost realizate doar 18 proiecte pilot de către 5 operatori de distribuție, operatorul economic Distribuție Oltenia, renunțând la realizarea proiectelor pilot, datorită limitării costurilor de investiție.

În anul 2016, ANRE a monitorizat proiectele pilot realizate în anii 2015 și 2016 de operatorii concesionari ai serviciului de distribuție a energiei electrice și a analizat rezultatele acestora atât din punct de vedere tehnic, cât și economic, urmărind și identificând problemele de natură tehnică generate de structura și gradul de tehnologizare a rețelelor de distribuție, precum și structura și nivelul costurilor de implementare, a beneficiilor estimate, cu scopul stabilirii condițiilor implementării pe scară largă a sistemelor de măsurare inteligentă în România.

În tabelul următor este prezentată situația centralizatoare a proiectelor pilot privind implementarea sistemelor de măsurare inteligentă realizate în anii 2015 și 2016.

Operatorul de distribuție	2015			2016			TOTAL		
	Nr. de proiecte pilot	Nr. clienti incluși în proiectele pilot	Valoare totală a proiectelor pilot SMI [lei]	Nr. de proiecte pilot	Nr. clienti incluși în proiectele pilot	Valoare totală a proiectelor pilot SMI [lei]	Nr. de proiecte pilot	Nr. clienti incluși în proiectele pilot	Valoare totală a proiectelor pilot SMI [lei]
E-Distribuție Banat	3	10.126	4.083.403	6	31.122	8.305.562	9	41.248	12.388.965
E-Distribuție Dobrogea	4	10.227	3.928.854	4	26.565	7.936.769	8	36.792	11.865.623
E-Distribuție Muntenia	1	11.016	3.940.472	4	50.539	13.215.654	5	61.555	17.156.126
Distribuție Energie Oltenia	2	20.150	15.816.050	0	0	0	2	20.150	15.816.050
Delgaz Grid	2	22.622	7.913.352	2	48.721	14.265.570	4	71.343	22.178.922
SDEE Transilvania Sud	2	23.024	21.167.273	0	0	0	2	23.024	21.167.273
SDEE Transilvania Nord	2	5.470	3.232.573	2	8.210	2.480.500	4	13.680	5.713.073
SDEE Muntenia Nord	2	2.139	1.429.431	0	0	0	2	2.139	1.429.431
TOTAL	18	104.774	61.511.408	18	165.157	46.204.055	36	269.931	107.715.463

Prin proiectele-pilot au fost integrați în sisteme de măsurare inteligentă aproximativ 270000 consumatori, din toate cele 8 zone de concesiune a serviciului de distribuție a energiei electrice și au fost testate mai multe soluții tehnice implementate în zone urbane și în zone rurale, cu densități diferite ale consumului de energie electrică, în rețele electrice de joasă tensiune recent modernizate și în rețele electrice nemodernizate.

Principalele aspecte evidențiate în procesul de monitorizare efectuat în anul 2016 asupra rezultatelor proiectelor-pilot pentru implementarea SMI realizate în anii 2015 și 2016, în conformitate cu prevederile reglementărilor în vigoare sunt:

- nivelul și variația costurilor unitare de investiție (lei/consumator) în SMI - față de proiectele pilot avizate de ANRE în anul 2015, costul unitar al investițiilor în SMI din proiectele pilot avizate de ANRE în anul 2016, a scăzut cu 52%, în condițiile în care doar 5 operatori au realizat proiecte pilot, 4 dintre aceștia aplicând aceeași soluție tehnică;
- având în vedere costul unitar al investiției din studiul A.T. Kearney pentru care analiza cost-beneficiu a avut un rezultat pozitiv (99 euro/client), rezultă că proiectele pilot implementate de operatorii de distribuție conform avizelor emise de ANRE din anul 2016 se încadrează în limita respectivă;

- având în vedere: perioada scurtă de monitorizare (1-1,5 ani), lipsa datelor de referință (inițiale) necesare cuantificării beneficiilor, precum și lipsa de experiență în gestionarea și urmărirea unor astfel de proiecte, a rezultat că nu toate beneficiile estimate pot fi confirmate la nivelul estimat în studiul A. T. Kearney;
- unele soluții tehnice implementate s-au dovedit nefiabile și costisitoare - de exemplu, în cazul unor soluții tehnice de realizare a comunicației între contoare și concentrator, a fost necesară montarea unui număr semnificativ de dispozitive auxiliare (repetoare, filtre de semnal) pentru asigurarea comunicației, ceea ce a condus la creșterea costului investiției spre valori care nu se susțin din punct de vedere economic;
- pentru atingerea obiectivelor privind beneficiile estimate pentru consumatori, este necesară o informare eficientă a acestora.

Pe baza concluziilor din rapoartele de analiză a rezultatelor proiectelor-pilot, întocmite pe parcursul celor doi ani, 2015 și 2016, ANRE va stabili în anul 2017 condițiile-cadru pentru implementarea sistemelor de măsurare inteligentă în România și a calendarului de implementare.

Acțiunile desfășurate prin utilizarea soft-ului PLEXOS – Integrated Energy Model au fost structurate pe 3 obiective în concordanță cu prevederile art. 9 alin (5), lit. a), b), c) și f) din Legea nr. 160/2012, și anume:

1. integrarea în modelul utilizat a rețelei de transport și distribuție a energiei electrice pentru nivelul de tensiune de 110 kV, extinderea distribuției consumului în toate nodurile de consum din RET conform situației distribuției consumului în noduri și legarea generatoarelor producătoare conform distribuției zonale existente pentru verificarea: încărcării liniilor (identificarea congestiilor și a secțiunilor critice), costului mediu de producere a energiei electrice, structurii pe surse de producere a energiei electrice destinată consumului conform cererii de consum definită prin curba de consum, pierderilor în elementele rețelelor de transport și distribuție;
2. construirea de modele de optimizare pe termen lung prin care să se simuleze scoaterea progresivă a generatoarelor termo cu funcționare pe combustibili fosili cu randamente scăzute, într-un orizont de timp de 10 ani și introducerea de unități de producere din surse regenerabile și unități de producere în cogenerare de înaltă eficiență din care să rezulte graficul de investiții, dinamica necesarului de capacități noi, costurile investițiilor;
3. construirea de modele care să permită simularea unui sistem cu producție distribuită și rețele locale interconectate (folosind posibilitatea oferită de software de a defini zone în interiorul unei regiuni) prin care să se verifice optimul de alocare de capacități de producere pentru satisfacerea cererii de consum în condiții de stabilitate a RET, la costuri optime.

Principalele concluzii rezultate ca urmare a modelărilor precizate anterior sunt:

- 1. Integrarea în modelul utilizat a rețelei de transport și a celei de distribuție a energiei electrice pentru nivelul de tensiune de 110 kV:**
 - a) Modelul creat în PLEXOS pentru o singură regiune și fără elemente ale topologiei rețelelor de transport și distribuție a condus la rezultate privind producția lunară și structura pe tipuri de producere (în funcție de sursa/combustibil) foarte asemănătoare cu rezultatele obținute prin rularea PowrSym. În plus, PLEXOS furnizează și un preț mediu în regiune asociat cantității de energie electrică produsă în structura de producere rezultată ca urmare a datelor introduse în model, referitoare la capacitățile disponibile și restricțiile impuse (nivelul încărcării capacităților de producție, cantități maximale pentru energia electrică din diferite surse de producere, sarcinile termice lunare, caracteristicile tehnico-economice ale unităților de producere, limitarea cantităților disponibile de cărbune).
 - b) Întrucât PLEXOS permite introducerea elementelor de topologie a rețelelor de transport și distribuție a energiei electrice, s-a putut evidenția ce influență are rețeaua în stabilirea prețului mediu în regiune. Astfel, de la prețul de 131.16 lei/MWh rezultat în modelul fără rețea, s-a ajuns la prețul de 202.795 lei/MWh în modelul în care cantitatea de energie produsă și transportată prin rețea pentru satisfacerea consumului a fost cea mai apropiată de cererea de consum pentru care s-a rulat PowrSym. Dacă aspectul cantitativ al rezultatelor poate fi discutabil, aspectul calitativ este relevant și permite evidențierea avantajelor pe care le poate aduce utilizarea PLEXOS în realizarea de analize și prognoze privind rezultatele cu efecte în piață ale producerii, transportului și distribuției energiei electrice, prin utilizarea datelor reale de intrare (date tehnico economice ale elementelor care compun SEN). De asemenea, se pot efectua analize ale prețurilor rezultate din rularea scenariilor realizate în PLEXOS - care furnizează rezultate obținute prin optimizarea funcției obiectiv pe baza datelor reale privind caracteristicile tehnico-economice ale elementelor care simulează SEN – în raport cu prețurile înregistrate pe piețele de energie electrică. Aceste analize pot revela cât de corect reflectă piața performanțele reale ale SEN.
 - c) În scenariile rulate s-au calculat pierderile în elementele topologiei rețelelor de transport și distribuție a energiei electrice, putându-se vedea magnitudinea acestora, precum și ponderea acestora pe fiecare categorie de element al topologiei și, analitic, chiar pentru fiecare element, întrucât rezoluția minimă la care PLEXOS furnizează rapoartele (pentru care și modelele rulate au fost configurate) este ora. Se poate observa că o pondere de peste 60% din pierderile în rețele sunt asociate transformatoarelor. Se impune o reverificare, cu colaborarea Transelectrica și a operatorilor de distribuție concesionari, a parametrilor transformatoarelor și, dacă aceștia rămân neschimbați, concluzia care se desprinde este că trebuie realizată o înlocuire treptată a transformatoarelor existente în rețele cu unele mai performante, care să permită reducerea pierderilor. Trebuie specificat, de asemenea, că în topologia utilizată la rularea scenariilor au fost valorificate toate resursele rețelelor de transport și distribuție (secțiuni de bare) prin cuple.
 - d) Scenariile rulate evidențiază o dispersie mare a prețurilor în noduri (între prețul maxim și prețul minim este o diferență de 68 până la 80 lei/MWh). Acesta este un câmp de investigație pentru analiza factorilor care conduc la prețurile maximale în noduri (distribuția producției, a consumului

și a pierderilor) și pentru găsirea soluțiilor pentru micșorarea diferenței dintre prețul maxim și prețul minim în noduri, ceea ce corespunde cu o optimizare a producției și consumului și o sporire a eficienței elementelor din topologia rețelelor de transport și distribuție a energiei electrice. Analiza poate fi aprofundată după includerea în topologia rețelelor de transport și distribuție a energiei electrice a tuturor elementelor (stații, linii, transformatoare) de înaltă tensiune și medie tensiune și prin alocarea consumurilor în noduri conform situațiilor efective. Această analiză va putea conduce la orientarea unor planuri de direcționare a investițiilor în rețele pentru creșterea performanței acestora și eliminarea dezechilibrelor zonale.

2. Modelarea optimizării pe termen lung a necesarului de investiții pentru înnoirea unităților de producție, determinarea necesarului de investiții

În cadrul activității de utilizare a soft-ului PLEXOS s-au creat și modele care să utilizeze facilitatea de optimizare a programelor pe termen lung care integrează activități de retragere din exploatare a unor capacități de producție și construirea unor noi capacități de producere. Decizia de retragere și construire de capacități de producție aparține soft-ului care, pe baza algoritmilor de optimizare, retrage și construiește capacități de producție. Se pot seta: momentul de start pentru retragere și construire, numărul maxim de unități retrase și construite, etc.

Configurarea și rularea modelului pe termen lung constituie un pas important, întrucât sunt create condițiile pentru analiza complexă, pe baza unor scenarii configurate în PLEXOS, pentru identificarea de soluții pentru creșterea eficienței SEN prin optimizarea distribuției zonale a producției în funcție de cererea de consum, îmbunătățirea performanțelor rețelelor de transport și de distribuție a energiei electrice (simularea construirii și a retragerii din funcțiune se poate aplica și elementelor de rețea) și pentru simularea efectelor asupra prețului energiei electrice a diferitelor structuri de producere, astfel încât se pot trage concluzii care să fundamenteze strategia de înnoire a infrastructurii de producere a energiei electrice.

3. Model care integrează zonele pentru evaluarea distribuției echilibrate a producției

În cadrul programului de flexibilizare și extindere a posibilităților de analiză a SEN prin modele configurate în PLEXOS, a fost structurat un model care integrează facilitatea de grupare zonală a producției și consumului. Astfel, au fost configurate opt zone în regiunea România, corespunzătoare celor opt zone de concesiune de distribuție a energiei electrice și o zonă corespunzătoare exportului. Fiecărei zone i s-au asociat nodurile (stațiile și substațiile) corespunzătoare în care sunt distribuite cererile de consum și unitățile de producție. În acest fel, s-au obținut rezultate pentru toți parametrii calculați în model.

Creșterea complexității modelelor realizate în PLEXOS crează condițiile pentru extinderea câmpului de analiză a performanțelor SEN, atât în condiții normale, cât și în condiții de criză (prin simularea de restricții asupra disponibilului de combustibil și a capacităților de producție, a elementelor de rețea și

prin impunerea unor ținte privind anumiți parametrii. De asemenea, pot fi integrate în sistem unități de stocare a energiei și depozite pentru combustibili și se pot face simulări pentru utilizarea optimă a resurselor pentru atingerea anumitor obiective impuse sistemului.

V.3. Activități în cadrul proiectelor europene din cadrul Energy Intelligent Europe (EIE) și Horizon 2020

A. Proiectul CA EED - Acțiuni comune pentru directiva privind eficiența energetică (EED - 2012/27/UE)

A1. Prezentarea Proiectului CA EED - Acțiuni comune pentru directiva privind eficiența energetică (EED - 2012/27/UE).

ANRE a participat în calitate de co-beneficiar, alături de alte 27 state europene în cadrul **Proiectului CAEED - Acțiuni comune pentru directiva privind eficiența energetică** (EED - 2012/27/UE), proiect al Uniunii Europene aprobat în cadrul **Programului IEE 2013 – Energie Inteligentă pentru Europa**, derulat în perioada **31.05.2011 – 30.03.2017**, având ca obiectiv principal susținerea implementării **Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică**. Proiectul a abordat subiecte de interes pentru reprezentanții statelor membre privind principalele obligații ce le revin prin aplicarea directivei de eficiență energetică.

Proiectul CAEED are o structură a întâlnirilor plenare bazată pe grupuri tematice CT (Core Theme), de la CT1 la CT 8, tematicile grupurilor sunt corelate cu prevederile următoarelor articolelor din Directiva 2012/27/UE:

CT1	Planul Național de Acțiune în domeniul Eficienței Energetice - Rapoarte anuale și măsurarea progresului eficienței energetice (art.3,4,24)
CT2	Sectorul Public—clădirile publice și achizițiile publice (art. 5,6)
CT3	Contorizarea și facturarea, răspunsul la cererea de consum (art.9, 10,11,12)
CT4	Serviciile energetice și ESCOs, auditarea energetică, rezolvarea barierelor administrative (art.20)
CT5	Fonduri și finanțări pentru eficiența energetică (art.8,18,19)
CT6	Programe de informare a consumatorului, training, certificarea și formare profesională (art.10,12,16)
CT7	Eficiența furnizării energiei,cogenerarea de înaltă eficiență CHP și încălzire/răcire (art.14,15)
CT8	Scheme obligatorii de eficiență energetică, monitorizarea impactului măsurilor eligibile (art.7)

În anul 2016 s-a asigurat participarea experților din cadrul ANRE la întâlnirile plenare PM 7 – Haga din luna martie 2016 și PM 8 – Bratislava din luna octombrie 2016.

Întâlnirile plenare au abordat subiecte de interes pentru statele participante în vederea transpunerii și implementării Directivei 2012/27/UE, cum ar fi: Planurile naționale de acțiune în domeniul eficienței

energetice – raportări anuale și măsurarea progresului în domeniul eficienței energetice (PNAEE și Rapoartele anuale); măsurare și facturare, răspunsul la cerere și aspecte legate de rețele de energie; implementarea actuală a art. 9 EED - surse și tipuri de finanțare a măsurilor de eficiență energetică; servicii energetice și ESCO, audituri energetice, rezolvarea barierelor administrative; lista furnizorilor de servicii energetice, etichetarea calității și soluționarea plângerilor; sărăcia energetică în contextul directivei privind eficiența energetică.

De asemenea, prin modul în care a fost concepută finanțarea și activitatea desfășurată în cadrul proiectului, s-a dat posibilitatea, ca la întâlnirile grupurilor de lucru, să participe și experți din alte instituții naționale relevante procesului de punere în aplicare a legislației europene, în acest fel contribuind și la dezvoltarea dialogului interinstituțional la nivel național și european.

Comisia Europeană - EASME (Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises) a decis **organizarea la Munchen, în luna martie 2017, a 4 seminarii paralele** aferente următoarelor articole din Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică, și anume:

- **Articolul 7 EED** – Experiența statelor membre privind monitorizarea și verificarea măsurilor de eficiență energetică
- **Articolul 8 EED** – Discutarea propunerilor de revizuire în cadrul acestui articol de directivă
- **Articolul 14 EED** – Viziune strategică privind încălzirea și răcirea
- Implementarea măsurilor de eficiență energetică în cadrul statelor membre

Decizia Comisiei Europene privind organizarea acestor seminarii suplimentare din fondurile Proiectului european CAEED s-a bazat pe următoarele considerente, și anume :

- Solicitățile de informații transmise de către Comisia Europeană în atenția statelor membre, privind identificarea economiilor de energie eligibile și suficiente prin aplicarea prevederilor **art.7** al Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică.
- Propunerile statelor membre privind revizuirea **art.8 EED** care nu se regăsesc în noua propunere de directivă de eficiență energetică, parte a noului pachet de măsuri legislative *Energie curată pentru toți europenii*, publicat de către Comisia Europeană în data de 30.11.2016.
- **Raportările integrate ale planurilor energie – mediu** aprobate în cadrul regulilor de guvernare pentru Uniunea Energetică ale propunerilor legislative „*Energie curată pentru toți europenii*”. Regulamentul propus va asigura integrarea cerințelor de planificare, raportare și monitorizare în domeniul energiei și schimbărilor climatice, având importanță în atingerea țintelor europene pentru 2030 pentru sursele de energie regenerabile, eficiență energetică și emisiile de gaze cu efect de seră.

Proiectul a facilitat schimbul de informații și experiență între experții naționali, în ceea ce privește procesul de implementare al Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică, dar și oportunitatea de a disemina informații și a permis identificarea unor posibile convergențe și abordări armonizate la nivelul statelor membre în domeniul eficienței energetice. În cadrul întâlnirii plenare de la Haga din luna martie 2016, reprezentanții ANRE au prezentat sinteza **Studiului Academiei Române, "Eficiența energetică — prioritate națională pentru reducerea sărăciei energetice, creșterea calității vieții și siguranța consumatorilor de energie"**, elaborat la solicitarea ANRE și lansat în data de 2 noiembrie 2015 la Academia Română.

În cadrul prezentării efectuate, ANRE a amintit contextul în care, la nivelul Comisiei Europene, conform datelor Eurostat privind nivelul persoanelor în risc de sărăcie și excludere socială, s-a constituit, în anul 2012, Grupul de lucru al Comisiei Europene *Vulnerable Consumers Working Group* care să identifice criteriile de vulnerabilitate privind sărăcia energetică, cu măsurile aferente în plan social și financiar. În acest sens, revizuirea politicilor energetice naționale trebuie să conțină și reducerea riscurilor de vulnerabilitate și asistarea consumatorilor aflați în situații vulnerabile.

Concluziile *Citizens Energy Forum 2016* organizat de Comisia Europeană la Londra în perioada 23 - 24 februarie 2016 recomandă **abordarea sărăciei energetice și protecția consumatorilor vulnerabili, în principal, prin intermediul măsurilor de eficiență energetică (precum reabilitarea termică a clădirilor și eco-proiectarea echipamentelor), împreună cu politici sociale și măsuri de protecție împotriva deconectărilor.**

A2. Valorificarea schimbului de bune practici europene din cadrul Proiectului CA EED - Acțiuni comune pentru directiva privind eficiența energetică (EED - 2012/27/UE) în cadrul activității ANRE.

Pe parcursul anului 2016, schimburile de experiență europene, evaluarea aspectelor pozitive și a celor care necesită îmbunătățiri ale statelor membre în vederea transpunerii și implementării Directivei 2012/27/UE aferente derulării activităților Proiectului CAEED au contribuit la îndeplinirea următoarelor **obiective ale ANRE, precum și ale României în calitate de Stat Membru**, și anume :

- În scopul asigurării unei transpuneri clare și coerente a Directivei 2012/27/UE în legislația națională, în conformitate cu Avizul motivat emis de Comisia Europeană în cauza 2014/0367, experții ANRE au participat, în cadrul grupului de lucru care a armonizat Legea 121/2014 cu prevederile Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică, **fiind aprobată de către Parlamentul României, în luna iulie 2016, Legea nr. 160/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 121/2014 privind eficiența energetică.**
- Redactarea și transmiterea către Ministerul Energiei / Comisia Europeană a **Raportului privind progresul înregistrat în îndeplinirea obiectivelor naționale de eficiență energetică, care se publică pe pagina de internet a Comisiei Europene;**
- Participarea ANRE la **soluționarea dosarului EU Pilot 7448/15/ENER** privind identificarea economiilor de energie eligibile și suficiente prin aplicarea prevederilor art.7 al Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică.
- Diseminarea bunelor practici europene în cadrul activităților de informare transparentă cu privire la avantajele și la aspectele practice ale adoptării măsurilor de îmbunătățire a eficienței energetice, inclusiv în cadrul **Punctului de Informare privind eficiența energetică**, înființat de către **Departamentul pentru eficiență energetică al ANRE** în data de 23.03.2015. În cadrul tematicii aferente **Punctului de Informare privind eficiența energetică**, se pot menționa următoarele informații, adresate în mod special consumatorilor casnici de energie, și anume:
 - Legislația europeană și națională aferentă domeniului eficienței energetice, publicată inclusiv pe pagina de internet a ANRE [www.anre.ro/Eficiența Energetică](http://www.anre.ro/Eficiența_Energetică);

- Ghiduri și broșuri cu informații privind economia de energie, costuri reduse și protecția mediului din cadrul Proiectelor europene din domeniul eficienței energetice derulate în cadrul ANRE;
- Schimbările eficiente din punct de vedere energetic și ușor de realizat cu privire la utilizarea energiei în cazul consumului casnic de energie electrică și gaze naturale;
- Informații cu privire la exemple de bune practici europene aplicate de către statele membre UE cu privire la măsurile de eficiență energetică la nivelul consumatorilor casnici de energie.

Prin expertiza demonstrată în cadrul grupurilor de lucru pentru **soluționarea EU Pilot sau acțiunilor de infringement în domeniul eficienței energetice**, ANRE, alături de Ministerul Energiei, MAE și MDRAP a contribuit la soluționarea neconformărilor privind preluarea acquis-ului european în domeniul eficienței energetice din România. Dat fiind contextul legislativ aferent finalului de an 2016, prezentările relevante în cadrul art. 14 EED și bunele practice europene privind energia termică în sistem centralizat vor contribui la aducerea la îndeplinire a prevederilor Legii nr. 225/2016 prin care au fost stabilite condițiile de transferare la ANRE a atribuțiilor ANRSC în domeniul energiei termice.

B. Proiectul CA EED 2 - Acțiuni comune pentru directiva privind eficiența energetică (EED - 2012/27/UE).

B1. Prezentarea Proiectului CA EED - Acțiuni comune pentru directiva privind eficiența energetică (EED - 2012/27/UE), inclusiv a revizuirii EED

Continuarea finanțării europene ulterioare în cadrul Proiectului CAEED 2 după luna martie 2017 a fost aprobată în Programul de lucru al Comisiei Europene pentru perioada 2017-2021, pentru asigurarea continuității activităților Proiectului CAEED, în contextul revizuirii Directivei de eficiență energetică 2012/27/EU pentru îndeplinirea dezideratelor europene aferente Strategiei Europa 2030 și Energy Union.

ANRE va participa în calitate de co-beneficiar, alături de alte 27 state europene în cadrul **Proiectului CAEED 2 - Acțiuni comune pentru directiva privind eficiența energetică (EED - 2012/27/UE)**, proiect al Uniunii Europene aprobat în cadrul **Programului HORIZON 2020** ce va fi derulat începând cu luna aprilie 2017 pe o perioadă de 48 luni având ca obiectiv principal susținerea implementării Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică și revizuirii EED.

În privința eficienței energetice, Comisia Europeană propune revizuirea Directivei de etichetare energetică și a Directivei de eficiență energetică pentru asigurarea coerenței, continuității și asigurării economiilor de energie și bani pentru consumatorii europeni de energie, în vederea atingerii **unei ținte obligatorii la nivelul Uniunii Europene de 30% privind eficiența energetică**.

Proiectul va fi, în continuare finanțat 100% FEN, prin **programul Horizon 2020**, iar oferta partenerilor europeni a fost înregistrată în data de **29 septembrie 2016 pe Platforma European Commission Authentication Service website (ECAS)**, urmând ca forurile europene și partenerii din cadrul Proiectului să semneze documentele contractuale (Grant Agreement) începând cu luna aprilie 2017. Prima întâlnire plenară din cadrul CA-EED 2 va avea loc în Bulgaria, la Sofia în perioada 19-20 octombrie 2017.

În acest sens, în conformitate cu **demararea revizuirii Directivei de eficiență energetică în anul 2016**, forurile europene acordă asistență în continuare statelor membre, conform celor **14 Arii Specifice identificate (Expert Areas)**, și anume:

	Expert Area	Articole si Anexe Directiva 2012/27/UE
EA1	Planificarea, monitorizarea și verificarea și calculul economiilor de energie	Art 3, Art 7(6), (10) (d, e, f, i), Art 21, Art 24 Anexele 4, 5 și 14
EA2	Clădirile publice	Art 5 Anexa 3
EA3	Achizițiile publice	Art 6 and 19(1b) Anexele 3 și 13
EA4	Strategia pe termen lung pentru renovarea clădirilor	Art 4 și 19(1a)
EA5	Contorizare, facturare și informații privind facturarea	Art 9, 10 și 11 Anexa 7
EA6	Resurse pentru cererea de energie	Art 15(8) Anexa 11 (2) și (3)
EA7	Eficiența rețelelor de energie și eficiența transformării energiei	Art 15 Anexele 11 (1) și 12
EA8	Serviciile energetice și Societățile de Servicii Energetice (ESCO)	Art 18(1,2,3) Anexa 13
EA9	Auditurile energetice și sistemele de management	Art 8 Anexa 6
EA10	Certificarea serviciilor energetice, programe de formare pentru auditorii energetici și managerii energetici	Art 16
EA11	Eficiența furnizării energiei, cogenerarea de înaltă eficiență și încălzire/răcire	Art 14 Anexele 1, 2, 8, 9 și 10
EA12	Scheme de obligații privind eficiența energetică și măsurile alternative	Art 7 (excl. paragrafele 7(6), (10) (d, e, f, i))
EA13	Finanțare (cross-cutting area)	Art 20
EA14	Informare și formare profesională (cross-cutting area)	Art 12, 16 și 17

C. Proiectul ODYSEE MURE a decision support tool for energy efficiency policy evaluation

C.1. Prezentarea Proiectului ODYSEE MURE - <http://www.odyssee-mure.eu/>

În cadrul Programul European **Horizon 2020**, dedicat promovării politicii de creștere a eficienței energetice, ANRE participă în perioada 2016-2018, sub coordonarea ADEME din Franța, la proiectul **"ODYSSEE-MURE, a decision support tool for energy efficiency policy evaluation"**. Proiectul ODYSSEE MURE este continuarea proiectului EIE - ODYSSEE MURE 2012.

Proiectul are în componență două baze de date:

ODYSSEE - baza de date complexă care cuprinde date detaliate și indicatori privind utilizarea energiei și eficiență energetică, precum și indicatori privind emisiile de CO₂.

<http://www.indicators.odyssee-mure.eu>

Datele și indicatorii Odyssee sunt disponibile printr-o interfață prietenoasă care permite o analiză avansată, cu rezultatele interogărilor prevăzute în tabelele și / sau grafice și cu posibilitatea de a schimba unitățile de măsură.

MURE - baza de date ce cuprinde măsurile de eficiență energetică implementate în diferitele țări UE și evaluarea impactului acestora <http://www.measures-odyssee-mure.eu/>

În prezent, aceste două baze de date includ indicatori și date pentru 27 de țări din UE din care face parte și România. Acestea sunt accesibile on-line, gratis pentru toți participanții din proiect. Bazele de date și metodologiile de calcul ale indicatorilor de eficiență energetică sunt unitare pentru țările partenere în proiect. O astfel de abordare unitară este necesară deoarece calculele indicatorilor trebuie făcute coerent plecând de la o bază unitară (date comparabile calculate pe baza unor ipoteze comune). Datele și informațiile din cele două baze de date sunt folosite de către echipele naționale și de Comisia Europeană.

Dintre obiectivele proiectului ODYSSEE MURE enumerăm:

- evaluarea și compararea progreselor privind eficiența energetică în diferite sectoare din țările UE;
- evaluarea măsurilor politicilor naționale de eficiență energetică în țările UE;
- monitorizarea Țintelor naționale privind eficiența energetică.

Directiva pentru Eficiență Energetică din 2012 (DEE) stabilește un set de măsuri cu caracter obligatoriu pentru a ajuta țările UE să atingă ținta de eficiență energie de 20%, până în anul 2020.

Statele member au stabilit, de asemenea propriile lor obiective naționale de eficiență energetică orientative. Pentru a atinge aceste obiective, statele membre trebuie să pună în aplicare politici de eficiență energetică și să monitorizeze impactul acestora. Comisia Europeană are, de asemenea, sarcina de monitorizare a impactului măsurilor pentru a verifica faptul că UE este pe drumul cel bun spre îndeplinirea obiectivul anului 2020.

Obiectivul principal al proiectului ODYSSEE MURE este de a contribui la această monitorizare prin:

- actualizarea celor două baze de date complete de către fiecare stat membru al UE; ODYSSEE pentru consumul de energie și indicatori de eficiență energetică și MURE privind măsurile de eficiență energetică,

- furnizarea de documente didactice de instruire și inovatoare către administrațiile naționale, regionale și locale în State membre ale UE spre a mări capacitatea și expertiza lor în domeniul monitorizării eficienței energetice și evaluarea impactului.
- extinderea evaluării impactului eficienței energetice din economiile de energie și din emisiile de CO₂, așa cum face deja ODYSSEE, către mai multe alte beneficii.

Actualizarea celor două baze de date ODYSSEE și MURE va juca un rol-cheie pentru a oferi informații actualizate și centralizate solicitate de fiecare stat membru și de Comisia Europeană astfel încât acestea să poată monitoriza și evalua progresele înregistrate în domeniul eficienței energetice și punerea în aplicare a măsurilor și a impactului acestora. Proiectul va oferi instrumente inovatoare de instruire și documente ușor utilizabile către administrațiile publice pentru a le ajuta: în implementarea monitorizării progreselor realizate cu ajutorul indicatorilor, în proiectarea de noi măsuri de politică și în evaluarea impactului acestor măsuri, nu numai în ceea ce privește economiile de energie, dar și în ceea ce privește celelalte beneficii legate de îmbunătățirea eficienței energetice.

În cele din urmă, proiectul va încerca să ofere o evaluare a beneficiile multiple ale politicilor de eficiență energetică pentru toate statele membre folosind evaluarea existentă și alte noi calcule.

Pe parcursul anului 2016 a avut loc o întâlnire de lucru a consorțiului: Finlanda - Helsinki- septembrie 2016.

Rolul echipelor naționale în anul 2016 la realizarea obiectivelor stabilite a constat în:

- prima actualizare a bazei de date ODYSSEE,
- prima actualizare a bazei de date MURE,
- furnizarea de date și studii de caz pentru evaluarea instrumentelor dezvoltate în proiect,
- contribuție la diseminarea rezultatelor – postarea pe pagina de internet www.anre.ro a principalelor obiective și rezultate,

Pagina de internet ODYSSEE-MURE a fost reproiectat, cu un nou design vizual pentru a ușura navigarea și pentru a aduna toate instrumentele de date într-o singură pagină de internet dedicată atât indicatorilor cât și politicilor. În prezent, aceste baze de date includ indicatori și date pentru grupul a 27 de țări din UE + Norvegia din care face parte și România.

C.2. Valorificarea datelor Odyssee Mure și schimbului de experiență din domeniul eficienței energetice în activitatea ANRE

ANRE utilizează rezultatele obținute în cadrul proiectului pentru îndeplinirea sarcinilor ce îi revin conform cerințelor Legii nr. 121/2014 privind eficiența energetică. Indicatorii calculați în cadrul proiectului după metodologia UE au stat la baza elaborării celui de al treilea Plan Național de Acțiune pentru Eficiența Energetică, vor fi utilizați la elaborarea celui de al patrulea Plan Național de Acțiune pentru Eficiența Energetică și în raportările intermediare la Comisia Europeană privind implementarea măsurilor din PNAEE.

Prin gestionarea pe internet a două baze de date complementare: ODYSSEE pe indicatori eficiență energetică / CO₂, inclusiv date detaliate privind consumul de energie, activități și emisiile de CO₂ aferente (aprox. 1000 de serii de date de la țară) și MURE privind măsurile de politică de eficiență

energetică, inclusiv impactul acestora (aproximativ 2000 de măsuri) se realizează **monitorizarea tendințelor eficienței energetice și măsurilor în Europa**.

Baza de date ODYSSEE include următoarele *tipuri de indicatori*:

- intensități pentru energie / CO₂ care raportează energia utilizată în economie sau un sector la variabile macroeconomice (de exemplu PIB sau valoarea adăugată),
- consumul de energie unitar care compară consumul de energie la indicatorii fizici (de exemplu, consumul specific pe tona de ciment, oțel și hârtie),
- indicii de eficiență energetică pe sector (ODEX) pentru a evalua progresul eficienței energetice (în%),
- reducerea consumului de energie pentru a măsura cantitatea de energie economisită prin îmbunătățirea eficienței energetice,
- indicatori de ajustare pentru a permite compararea indicatorilor între țări (de exemplu, ajustări pentru diferențele de structură și anume adaptate la aceeași structură a valorii adăugate),
- indicatorii Benchmark / țintă pentru produsele energetice intensive (oțel, ciment, hârtie), pentru a arăta potențialul îmbunătățirea bazat pe țările cu cea mai bună performanță,
- indicatorii de difuzie pentru a monitoriza pătrunderea pe piață a tehnologiilor eficiente energetic.

Aspectele metodologice și definițiile exacte ale indicatorilor și ale datelor sunt explicate în broșurile sectoriale editate în cadrul proiectului.

Baza de date ODYSSEE este utilizată pentru monitorizarea și evaluarea trendurilor anuale ale eficienței energetice și emisiilor de CO₂ legate de energie. Indicatorii pentru energie sunt calculați pentru anii de după 1990 (UE-15 țări) sau începând din 1996 (noile state membre). Intrările pentru indicatori sunt furnizate de agențiile / instituțiile naționale pentru energie implicate în proiect în conformitate cu definițiile și orientările armonizate. ODYSSEE pe de o parte conține date detaliate cu privire la driverile consumului de energie cu utilizatorii finali și, pe de altă parte, eficiența energetică și indicatorii aferenți CO₂. Datele sunt actualizate periodic de către reprezentanți naționali, cum ar fi agențiile pentru energie sau organizații statistice, (33 de parteneri în proiect) state membre UE, precum și Norvegia. În prezent, datele pe eficiență energetică sunt disponibile pentru perioada 1990-2014. <http://www.measures-odyssee-mure.eu/>

Baza de date MURE (Mesures d'Utilizarea Rationnelle de l'Energie) oferă informații cu privire la politicile de eficiență energetică și măsuri care au fost implementate în statele membre ale Uniunii Europene precum și evaluarea impactului acestora, acolo unde au fost aplicate și monitorizate rezultatele. În baza de date, informația este accesibilă prin interogare. Baza de date Mure poate fi interogată pe 4 sectoare utilizare finală + măsuri orizontale, apoi după țară, tip de măsură sau utilizare finală. Este de asemenea posibil filtrarea după actor, publicul țintă, măsuri UE în domeniul, măsuri PNAEE, evaluarea impactului, impactul semicantitativ, starea, anul de start. Interogare direct prin șir de text (căutarea în descriere pdf a măsurii poate dura câteva minute). Distribuția măsurilor pe tipuri poate fi vizualizată prin grafic de tip radar. În cele din urmă, mai multe facilități permit interogări specifice:

- Tabelele de sinteză oferă tabele de informare sintetice privind măsurile de eficiență energetică în funcție de țară, de tipul măsurii, utilizare finală, actori și publicul țintă.

- Facilitatea *Politici prin topic* permite interogarea tuturor măsurilor în domenii de topic specifice sau utilizare finală.
- Facilitatea *Măsuri de succes* permite o identificare simplă a măsurilor de succes folosind diferite criterii.
- Facilitatea *Interacțiunea politicilor* permite caracterizarea într-o manieră prietenoasă a unor pachete de măsuri și a interacțiunii între ele.
- Facilitatea *Policy Mapper* permite o vizualizare a tuturor politicilor care vizează anumite utilizări în domeniul energetic și legătura cu indicatorii de eficiență energetică aferenți.
- Facilitatea *Policy Scoreboard* caracterizează proiectarea măsurilor de politică și progresul acestora în timp.

Datele și informațiile din cele două baze de date sunt folosite de către echipele naționale și de: UE - DG-Energie- prin indicatorii ODEX, Agenția Europeană de Mediu în rapoartele sale pe Energie și Mediu; indicatorii Odysse au fost, de asemenea, folosiți în al patrulea raport pan-european de evaluare de mediu (CEE-ONU), AIE, Agenția Internațională pentru Energie.

În vederea diseminării activității dar și a noutăților europene din domeniul eficienței energetice pe pagina de internet a ANRE, au fost încărcate fișierele cu materialele elaborate în cadrul proiectului Odyssee Mure.

D. Proiectului INTAS- "INdustrial and tertiary product Testing and Application of Standards"

D.1. Prezentarea Proiectului INTAS <http://www.intas-testing.eu/>

Proiectul INTAS se derulează în perioada 2016-2019 și este fi finanțat integral în cadrul programului european „HORIZON 2020”.

Proiectul INTAS are ca obiectiv principal creșterea conformării echipamentelor de pe piața europeană cu prevederile Directivei de proiectare ecologică 2009/125/CE pentru un număr de produse industriale complexe și de gabarit mare (în special pentru transformatoare de putere și instalații de ventilație industriale).

Obiectivele specifice ale proiectului sunt:

- a) sprijinirea autorităților europene de supraveghere piață în a evalua conformarea produselor industriale de gabarit mare cu prevederile **Directivei 2009/125/CE**;
- b) sprijinirea reprezentanților industriei echipamentelor industriale de mare complexitate și agabaritice să cunoască obligațiile ce le revin din prevederile directivei de proiectare ecologică și să se conformeze de o manieră acceptată de autoritățile europene de supraveghere piață;
- c) stabilirea unei proceduri europene comune pentru verificarea conformării produselor industriale de gabarit mare cu prevederile **Directivei 2009/125/CE**.

Prin prevederile **art. 3, (2), lit.c din Legea nr. 121/2014 privind eficiența energetică**, cu modificările și completările ulterioare, ANRE are ca atribuție asigurarea supravegherii pieței de echipamente și aparate pentru care există reglementări specifice privind eficiența energetică și proiectarea ecologică.

Arii de lucru:

- Privire de ansamblu asupra disponibilităților de testare: INTAS va analiza opțiunile existente de testare din Europa și din restul lumii și va studia standardele de testare, facilitățile (laboratoare), procedurile și metodele existente pentru echipamente mari, în mod special pentru transformatoare și ventilatoare industriale.
- Definirea cadrului de conformitate efectivă pentru autoritățile de supraveghere și producători: INTAS va stabili procesul și metodologia prin care autoritățile de supraveghere pot identifica, selecta și evalua performanțele transformatoarelor și ventilatoarelor industriale.
- Metodologia de evaluare a conformității: INTAS va analiza rezultatele analizelor și proceselor anterioare și se va asigura că metodologia propusă prin proiect este validată și de încredere prin preluarea de scheme-pilot existente în cadrul unor autorități naționale de supraveghere.
- Colaborare între autoritățile de supraveghere și creșterea capacității strategice: în timpul proiectului, partenerii din consorțiu vor dezvolta colaborarea între autoritățile de supraveghere, va crește vizibilitatea și schimbul de informații privind performanțele energetice ale echipamentelor și supravegherea de piață printre părțile interesate, decidenți și finanțatori.

Pe parcursul anului 2016 au avut loc două întâlniri de lucru în cadrul consorțiului proiectului: Germania - mai 2016 și Belgia – septembrie 2016.

D.2. Valorificarea datelor generate de proiectul INTAS și schimbului de experiență în activitatea ANRE

ANRE utilizează rezultatele obținute în cadrul proiectului pentru îndeplinirea sarcinilor ce îi revin conform cerințelor Legii nr. 121/2014 privind eficiența energetică.

Proiectul va sprijini creșterea conformității echipamentelor de pe piața europeană cu prevederile Directivei de Proiectare Ecologică pentru un număr de produse industriale complexe și de gabarit mare (transformatoare de putere, instalații de ventilație industriale).

În vederea diseminării activității legate de implementarea **Directivei 125/2009** în perioada de desfășurare a proiectului **INTAS** (2016-2019), ca partener în consorțiu, ANRE va organiza 2 întâlniri ale reprezentanților (factorii implicați și interesați în implementarea cerințelor Directivei de proiectare ecologică 2009/125/CE) Punctului Național de Contact și va găzdui la București o întâlnire a reprezentanților consorțiului INTAS.

Datele și informațiile din proiectul INTAS sunt și vor fi folosite de către echipele naționale și de: UE - DG-Energie, Agenția Europeană de Mediu în rapoartele sale pe Energie și Mediu; AIE, Agenția Internațională pentru Energie.

În vederea diseminării activității dar și a noutăților europene din domeniul eficienței energetice pe pagina de internet a ANRE, se încarcă fișierele cu materialele elaborate în cadrul proiectului INTAS.

V.4. Activități privind monitorizarea în domeniul eficienței energetice

Activitatea anului 2016 s-a axat pe două coordonate principale:

- Monitorizarea conformării cu prevederile Legii nr 121/2014, cu modificările și completările ulterioare, pentru principalele categorii de consumatori de energie: operatori economici și autorități locale,
- Monitorizarea economiilor de energie realizate prin aplicarea Planului Național de Acțiune pentru Eficiență Energetică.

Având în vedere că, în cursul anului 2015, platforma software Sistemul Informatic Integrat al ANRE (MIS) a fost extinsă prin componenta destinată monitorizării consumatorilor de energie, în cursul anului 2016 s-a continuat activitatea de implementare a acestei platforme.

Pentru verificarea respectării prevederilor directivelor și regulamentelor ce reglementează activitatea de supraveghere de piață, a fost continuată activitatea de monitorizare a pieței de echipamente consumatoare de energie.

1. Monitorizarea operatorilor economici

În cursul anului 2016 au fost monitorizați (conform Raportului de monitorizare a consumatorilor finali de energie pe anul 2015) **714 agenți economici cu consumuri mai mari de 1.000 tep/an**, din care:

- consumatori finali de energie peste 50.000 tep/an - 4,9%
- consumatori finali de energie 5.000 - 50.000 tep/an - 25,9%
- consumatori finali de energie 1.000 - 5.000 tep/an - 69,2%.

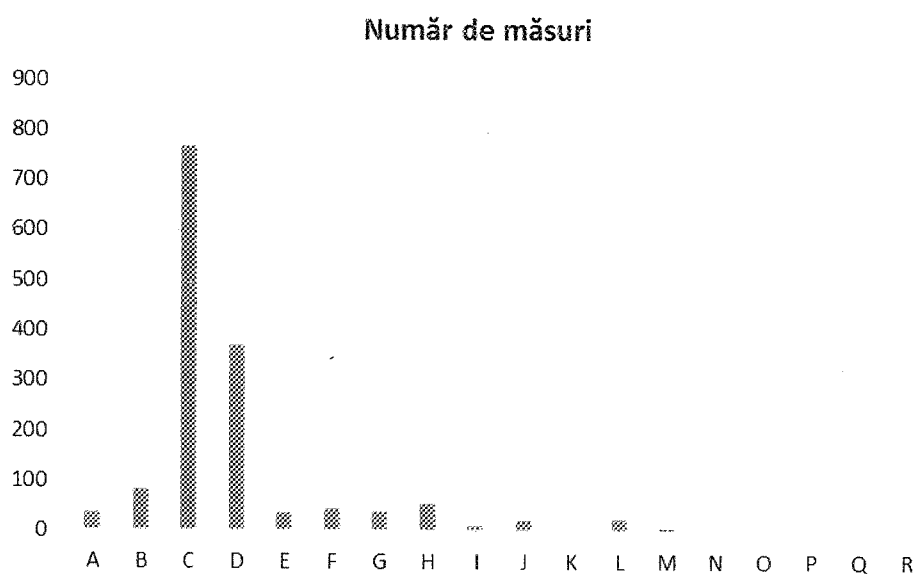
Managementul energetic la cei **714 consumatori finali de energie** (inclusiv 52 de sucursale, puncte de lucru) cu un consum anual de resurse energetice mai mare de 1.000 tep/an este asigurat de 431 de manageri energetici atestați de ANRE. Unii consumatori (313) au optat pentru externalizarea serviciului de management energetic, fiind implicate un număr de 19 persoane fizice (PFA) și 40 de societăți prestatoare de servicii energetice autorizate de ANRE. În acest context, gradul de acoperire cu management energetic atestat și autorizat a fost de 96,9%, cu următoarea structură:

- cu manageri energetici proprii atestați de ANRE - **379 consumatori** (53,1%)
- cu PFA și societăți de servicii energetice - **313 consumatori** (43,8%)
- fără management atestat - **22 consumatori** (3,1%).

A fost continuată colaborarea cu Registrul Național al Comerțului (RNC), fiind astfel actualizată baza de date deja existentă în cadrul ANRE. Astfel s-a ajuns la concluzia că este necesar să se atragă atenția unor operatori economici asupra obligațiilor pe care le au privind respectarea prevederilor Legii nr. 121/2014 privind eficiența energetică. Drept urmare, au fost trimise **113 scrisori** către operatori economici, prin care au fost prezentate în mod detaliat obligațiile reieșite din lege și, totodată, subliniată necesitatea respectării termenelor de raportare.

Pentru reducerea cazurilor de neconformare, după apariția Legii nr. 121/2014 privind eficiența energetică au fost emise un număr de **125 de scrisori** de atenționare către operatorii economici și au fost emise un număr de **41 de note** de sesizare privind lipsa documentelor de raportare către Direcția generală control, pentru acțiuni de control în teritoriu și aplicare de penalități.

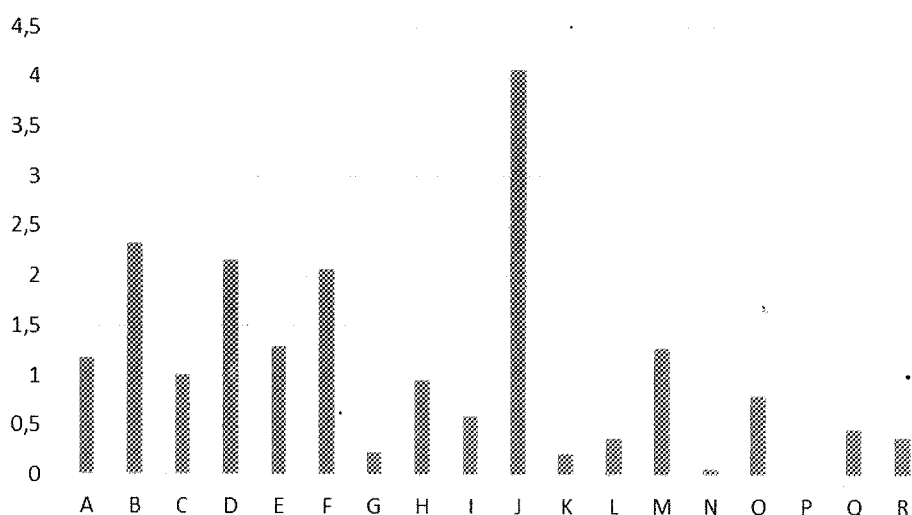
Din analiza **programelor de îmbunătățire a eficienței energetice**, pentru categoria de consum peste 1.000 tep/an rezultă că în trei domenii de activitate (B, C și D) au fost raportate **1.220 măsuri de eficiență energetică, reprezentând 81,2% din totalul de 1.503**. Aceste trei domenii concentrează circa 87% din totalul aferent consumatorilor finali de energie din categoria peste 1.000 tep/an.

NOTĂ: indicii (A,B,...,R) reprezintă codurile de clasificare CAEN

Aceste măsuri pun în valoare economii de energie care, raportate la consumul total aferent fiecărui domeniu de activitate, au următoarele ponderi:

Ponderea economiei de energie în consum [%]

2. Monitorizarea autorităților locale cu o populație mai mare de 5000 de locuitori

Ca urmare a interesului scăzut, mai degrabă inexistent, de respectare a prevederilor legale privind întocmirea și transmiterea programelor de îmbunătățire a eficienței energetice, ANRE a demarat o campanie de informare a unităților administrativ-teritoriale (UAT) asupra obligațiilor ce le revin conform Legii nr. 121/2014, cu modificările și completările ulterioare, după cum urmează:

- scrisori de informare privind prevederile / cerințele Legii nr. 121/2014 pentru UAT, adresate Asociației Municipiilor din România (AMR), Asociației Orașelor din România (AOR) și Asociației Comunelor din România (ACR);
- scrisoare către Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP) prin care s-a solicitat MDRAP informarea UAT despre obligațiile ce revin autorităților locale în domeniul eficienței energetice și despre modul de conformare la prevederile Legii nr. 121/2014;
- întocmirea bibliografiei, în colaborare cu formatorii agreeți de ANRE (universități tehnice din țară), în vederea lansării modulelor de pregătire pentru profil “localitate” pentru atestarea managerilor energetici (în decembrie 2015 au fost atestați primii manageri energetici pentru localități);
- acțiuni de sprijin pentru municipalități, în vederea facilitării conformării, prin organizarea de seminarii de training vizând utilizarea modelului ANRE, prezentare de studii de caz, prezentarea facilităților de co-finanțare, investiții de eficiență energetică din surse interne și fonduri europene:
 - 15 martie 2016 - Piatra Neamț, seminar organizat de ANRE în colaborare cu ADR Nord-Est
 - 31 martie 2016 - București, seminar organizat de ”Arena Construcțiilor”
 - 8 aprilie 2016 - Azuga, seminar organizat de ESCOROM
 - 18 octombrie 2016 - București, seminar organizat de FINACON.

În pofida demersurilor întreprinse pentru impulsionearea activității de întocmire și transmitere a programelor de îmbunătățire a eficienței energetice (PIEE) de către autoritățile administrației publice

locale, din cele 671 de localități cu peste 5.000 de locuitori care au obligații în acest sens, doar 144 UAT s-au conformat cerințelor legale. Din cele 144 de răspunsuri primite, doar 28 au prezentat planuri sau strategii energetice (14 UAT având PİEE, iar 14 PAED).

Faptul că 527 UAT cu peste 5.000 de locuitori nu au răspuns în niciun fel solicitărilor, informărilor și atenționărilor lansate (atât de către ANRE, cât și de către MDRAP) pentru conformare la prevederile legale în domeniu, reprezintă dovada clară a încă slabei percepții, din partea reprezentanților UAT (primari), a beneficiilor economisirii de resurse energetice.

Nr. crt.	Tip localitate	Număr localități	Au răspuns			Nu au răspuns
			PIEE		PAED	
			Da	Nu		
1	Peste 20.000 de locuitori	105	8	26	13	58
	Municipii	91	8	20	12	51
	Orașe	13	-	6	1	6
	Comune	1	-	-	-	1
2	5.000 – 20.000 de locuitori	566	6	90	1	469
	Municipii	19	-	7	-	12
	Orașe	172	1	39	1	131
	Comune	375	5	44	-	326
TOTAL		671	14	116	14	527

3. Activitatea de monitorizare a Planului Național de Acțiune în domeniul Eficienței Energetice (PNAEE)

În baza prevederilor art. 3 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 121/2014, ANRE monitorizează **stadiul implementării Planului național de acțiune în domeniul eficienței energetice (PNAEE)** și a programelor aferente de îmbunătățire a eficienței energetice la nivel național, precum și economiile de energie rezultate în urma prestării de servicii energetice și a altor măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice.

ANRE a propus structurarea activităților din PNAEE pe 12 componente de eficiență energetică, fiecare din ele putând face obiectul unui plan național distinct. În acest context, în anul 2016, au fost solicitate datele necesare întocmirii raportului anual pentru anul 2015, următoarelor instituții:

- Ministerul Energiei, coordonatorul Programului P1 - Planul național de investiții

- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, coordonatorul Programului P4 - Programul termoficare 2006-2020, Programului P7 - Eficiență energetică în sectorul rezidențial și Programului P8 - Eficiență energetică în clădiri guvernamentale și servicii publice
- Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, coordonatorul Programului P5 - Eficiență energetică în industria din sectorul ETS
- Administrația Fondului pentru Mediu, coordonatorul Programului P10 - Reînnoirea parcului de autovehicule
- Ministerul Transporturilor, coordonatorul Programul P11 - Eficiență energetică în sectorul transporturi.

De asemenea, au fost solicitate informații departamentelor de specialitate din ANRE cu privire la următoarele:

- Programul P2 - Creșterea eficienței energetice în rețele
- Programul P3 - Promovarea cogenerării de înaltă eficiență
- Programul P6 - Audit energetic și management energetic.

La întocmirea raportului au fost utilizate date privind auditul și managementul energetic în industrie din Raportul de monitorizare a activității auditorilor și managerilor energetici și din Raportul de monitorizare a consumatorilor finali de energie, întocmite de ANRE, pe baza **Declarațiilor de consum** și a **Chestionarelor de analiză energetică** a consumatorului de energie.

Totodată, au fost solicitate primăriilor din localitățile cu peste 20.000 de locuitori date cu privire la reabilitarea termică a clădirilor publice.

Pentru componentele de achiziții în Programele P7 și P8, respectiv pentru populație, clădiri publice, inclusiv guvernamentale, și sectorul de servicii, au avut loc întâlniri cu reprezentanții instituțiilor de specialitate care realizează statistici globale, orientate spre analiza volumului de vânzări, fără precizări asupra categoriei de consumatori sau asupra economiei de energie. Ca urmare, în evaluarea impactului PNAEE sunt utilizate date puse la dispoziție prin amabilitatea GfK TEMAX® România.

Dacă pentru programul P3 de promovare a cogenerării de înaltă eficiență economiile realizate reprezintă o contribuție majoră la atingerea țintei naționale de reducere a consumului de energie primară, pentru un număr important de componente ale PNAEE evaluarea economiei de energie este dificilă, deoarece nu există date raportate în acest sens, ca urmare fiind necesare studii și culegere de date care să permită o estimare indirectă rezonabilă a economiei de energie.

La solicitarea Ministerului Energiei, în luna august 2016 a fost întocmită sinteza monitorizării stadiului implementării PNAEE III și a economiilor de energie realizate în perioada 2014 – 2015, ale cărei concluzii au fost următoarele:

- Consumul de energie primară se află sub curba prognozată, fapt care denotă că ținta de 42,9 mil. tep în 2020 poate fi atinsă, prin efectul conjugat generat de reducerea consumului ca urmare a restructurării economiei, criza economică globală și politica de eficiență energetică.
- Evoluția pe piața serviciilor energetice este una extrem de slabă, în special în ceea ce privește Companiile de Servicii Energetice de tip ESCO, fiind identificate principalele obstacole în implementarea Contractelor de Performanță Energetică.

- Economii rezultate prin programul de promovare a cogenerării de înaltă eficiență reprezintă o contribuție majoră la atingerea țintei naționale de reducere a consumului de energie primară.
- Au fost constatate câteva probleme în ceea ce privește SACET-urile și sectorul clădiri, atât cele ale administrației publice centrale, ale administrației publice locale, cât și blocurile de apartamente.
- Pentru un număr important de componente ale PNAEE, evaluarea economiei de energie este dificilă, deoarece nu există date raportate în acest sens.

Începând cu 1 februarie 2016, ANRE participă în calitate de stakeholder în cadrul proiectului **EU-MERCI** (Metode și proceduri coordonate la nivelul UE bazate pe cazuri reale pentru implementarea efectivă a politicilor și măsurilor suport privind eficiența energetică în industrie), care are o durată de 24 de luni.

Proiectul este parte a programului european de studii și cercetări **HORIZON 2020** și este dezvoltat într-un consorțiu european coordonat de către RSE - Ricerca sul Sistema Energetico, Italia. Din consorțiu fac parte companii/asociații din: România, Grecia, Bulgaria, Polonia, Slovenia, Marea Britanie, Olanda, Austria și Italia. Partenerul român este reprezentat de ENERO - Centrul pentru Promovarea Energiei Eficiente și Curate.

Obiectivul proiectului este de a susține creșterea eficienței energetice prin analizarea a mii de cazuri reale de implementare a unor măsuri de eficiență energetică în industria din diferite state membre ale UE. Proiectul va asigura accesul la o bază de date europeană, cu exemple concrete de proiecte privind eficiența energetică în industrie, implementate cu succes în țările din UE.

În cadrul proiectului EU-MERCI a fost realizat de către coordonator un chestionar, care a fost trimis managerilor energetici; toți respondenții vor primi acces la o **bază de date cu multiple exemple de bune practici** privind eficiența energetică în industrie din țări precum Marea Britanie, Austria, Italia, Polonia și Olanda.

4. Activitatea de implementare a platformei software Sistemul Informatic Integrat al ANRE (MIS)

În vederea facilitării colectării și, în special, a prelucrării datelor de raportare de la consumatorii de energie monitorizați din industrie, în anul 2015 a fost inițiată procedura de raportare online, bazată pe programul informatic MIS existent în ANRE, care a fost extins cu o componentă aferentă problemelor de eficiență energetică.

Activitatea a fost continuată pe durata anului 2016, ajungându-se ca la sfârșitul anului să avem un număr de 667 de operatori economici cărora li s-au eliberat procese verbale cu nume de utilizator și parolă. Dintre aceștia, doar 445 au efectuat raportarea pe portalul ANRE, restul conformându-se legislației în vigoare prin transmiterea raportărilor în format hârtie, conform Deciziei nr. 1765/2013.

În urma exercițiului din perioada 2015–2016, în cadrul monitorizării activității de management energetic în industrie prin intermediul programului informatic MIS au fost identificate o serie de probleme privind modul de completare a machetelor, fapt ce a condus la o îngreunare a procesului de transmitere și a determinat luarea în considerare a unei revizuirii.

De asemenea, s-a constatat că Rapoartele generate de program necesită îmbunătățiri și actualizări, urmând ca în cursul anului 2017 să se efectueze modificări atât asupra acestora, cât și asupra machetelor Declarație de consum total de energie și Chestionar de analiză energetică a consumatorului de energie.

5. Activitatea de monitorizare a pieței de echipamente consumatoare de energie

Pentru verificarea respectării prevederilor directivelor și regulamentelor referitoare la activitatea de supraveghere de piață au fost efectuate, în cursul anului 2016, 43 de acțiuni de control în teritoriu, sinteza rezultatelor fiind comunicată Ministerului Economiei în vederea raportării anuale către Comisia Europeană. Controalele au abordat respectarea prevederilor regulamentelor de etichetare energetică pentru aparate electrocasnice.

În vederea aplicării prevederilor regulamentelor europene de etichetare energetică și de proiectare ecologică pentru echipamentele industriale care intră în sarcina ANRE, au fost realizate acțiuni de dezvoltare a cooperării internaționale și transferului de know-how:

- participarea la reuniunile bianuale ale grupurilor ADCO de experți care activează pe lângă directivele de etichetare energetică și de proiectare ecologică, ANRE fiind reprezentanta României în aceste grupuri;
- participarea la întâlniri ale grupului EnR (rețeaua europeană a agenților de eficiență energetică) pentru etichetare energetică și proiectare ecologică (videoconferințe);
- participarea la proiectul european INTAS (Industrial and Tertiary Product Testing and Application of Standards), ANRE fiind una dintre autoritățile naționale de supraveghere de piață care fac parte din consorțiu.

În cadrul grupurilor ADCO s-au dezbătut probleme legate de apariția și prevederile noii directive (regulament) de etichetare energetică, de stadiul emiterii unei noi directive de proiectare ecologică, precum și problemele cu care se confruntă autoritățile de supraveghere a pieței pentru verificarea de conformare la cerințele de proiectare ecologică a echipamentelor mari și complexe. În acest sens, prefigurând lansarea proiectului INTAS, sub egida ADCO a fost organizată o întâlnire în luna martie 2016, la Bruxelles, cu reprezentanți ai autorităților de supraveghere de piață, ai asociațiilor ce reprezintă producătorii de transformatoare de putere și ventilatoare industriale și ai organizațiilor non-profit, eveniment la care ANRE a participat.

Tot în cadrul grupurilor ADCO, în anul 2016 s-a luat decizia adoptării unei poziții comune pentru intenția unui producător mondial de mașini de spălat, non-european, de a introduce pe piețele reglementate europene un echipament electrocasnic (mașină de spălat) care, din configurarea comercială (un motor electric de antrenare, două cuve de spălare, implicit cu două rotoare), nu era ușor de identificat în regulamentul de proiectare ecologică cu referire la mașinile de spălat de uz casnic.

Videoconferințele EnR au abordat aceeași problematică a etichetării energetice și a proiectării ecologice precum ADCO.

VI. ACTIVITATEA DE CONTROL ȘI PROTECȚIE A CONSUMATORILOR

O contribuție importantă la asigurarea funcționării sectorului energetic în condiții de eficiență și siguranță o reprezintă activitatea de control și protecție a consumatorilor de energie, desfășurată de autoritatea de reglementare.

Obiectivul principal al acestei activități este urmărirea realizării de către participanții care intervin în activitățile de producție, transport, înmagazinare, distribuție, furnizare, utilizare, a energiei electrice și a gazelor naturale, inclusiv proiectarea și realizarea instalațiilor și echipamentelor folosite pentru realizarea acestor activități, a unor lucrări și servicii de calitate corespunzătoare exigențelor de performanță cerute prin lege.

VI. 1. Activitatea de control

Activitatea de control a ANRE s-a desfășurat în baza atribuțiilor stabilite de legislația în vigoare și a fost realizată în conformitate cu programul anual de control, aprobat de președintele ANRE, prin acțiunile de control de tip inspecție și suplimentar prin acțiuni de control de tip verificare și supraveghere, rezultate din activitățile curente ale compartimentelor de specialitate din cadrul ANRE.

În anul 2016, s-au efectuat 684 acțiuni de control de tip inspecție.

Activitatea de control a fost realizată conform programului anual de control și a fost desfășurată în baza atribuțiilor stabilite de legislația în vigoare.

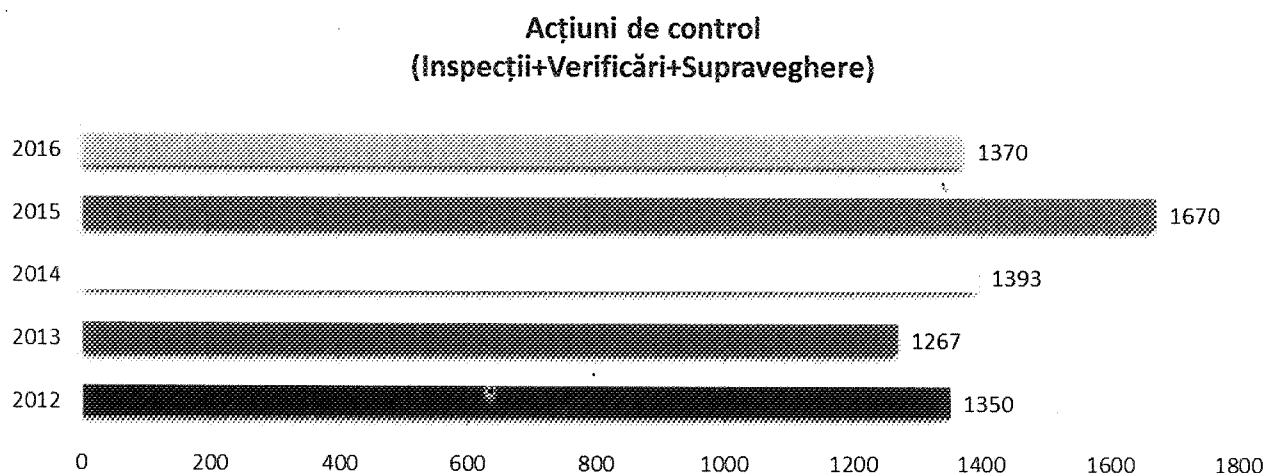
În afara acțiunilor de control de tip inspecție, prevăzute în programul de control aferent anului 2016, au fost efectuate suplimentar: 309 acțiuni de control de tip verificare și 377 de acțiuni de control de tip supraveghere.

Acțiunile de control au vizat cu preponderență titularii de licențe/autorizații/atestare emise de către ANRE

Situația acțiunilor de control, pe categorii de operatori economici supuși controlului este redată în tabelul de mai jos.

Tip acțiune de control	Licențiați		Atestați/Autorizați		Eficiență Energetică	
	Energie Electrică	Gaze Naturale	Energie Electrică	Gaze Naturale	Etichetare	Mari consumatori
Inspecție	43	177	184	149	37	94
Verificare	193	73	18	24	1	-
Supraveghere	172	166	6	8	-	25
Subtotal	408	416	208	181	38	119
Total	824		389		157	

Evoluția numărului total al acțiunilor de control efectuate de către ANRE în ultimii cinci ani este redată în graficul de mai jos.

Tematicile acțiunilor de control, desfășurate la titularii de licențe în domeniul energiei electrice și în domeniul gazelor naturale, au constat în principal în verificarea modului în care au fost respectate dispozițiile legale în vigoare privind:

- schimbarea furnizorului de energie electrică;
- recalcularea energiei electrice în cazul consumului fraudulos de energie electrică;
- facturarea în avans a energiei electrice și a gazelor naturale;
- alocarea cantităților de gaze naturale rezultate din activitatea de producție necesare acoperirii consumului clienților casnici și producătorilor de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice, destinată consumului populației;
- obligația de tranzacționare a gazelor naturale pe piețele centralizate;
- obligația de achiziție de certificate verzi;
- obligația constituirii de garanții financiare de către furnizorii de energie pentru plata contravalorii serviciului de distribuție a energiei electrice;
- indicatorii de performanță stabiliți prin standardele de performanță pentru serviciile de distribuție energiei electrice și a gazelor naturale, pentru activitățile de furnizare a energiei electrice și a gazelor naturale, pentru serviciul de transport și de sistem al energiei electrice și al gazelor naturale;
- actualizarea caracteristicilor tehnice ale sistemelor de distribuție a gazelor naturale;
- afișarea pe paginile de internet ale titularilor de licențe a informațiilor/documentelor prevăzute de reglementările în vigoare și a ofertelor tip pentru furnizarea;
- racordarea la rețelele electrice de interes;
- accesul la sistemul de distribuție și de transport a gazelor naturale;
- certificarea conformității centralelor electrice fotovoltaice și/sau eoliene;

- proiectarea, verificarea, execuția, recepția și punerea în funcțiune a instalațiilor de utilizare a gazelor naturale;
- proiectarea, verificarea, execuția, recepția și punerea în funcțiune a instalațiilor electrice;
- întocmirea și transmiterea rapoartelor de activitate și de informare a consumatorilor;
- înființarea punctelor unice de contact de către furnizorii de energie electrică;
- obținerea licențelor pentru activitatea de furnizare a GPL;
- eficiența energetică a marilor consumatori de energie;
- eficiența și etichetarea energetică pentru introducerea pe piață a aparatelor electrocasnice.

În urma acțiunilor de control efectuate, în anul 2016, au fost întocmite **767** procese-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor, fiind aplicate pentru neregulile constatate un număr de **1358** sancțiuni contravenționale, repartizate astfel;

- **824** în domeniul energiei electrice;
- **496** în domeniul gazelor naturale;
- **38** în domeniul eficienței energetice

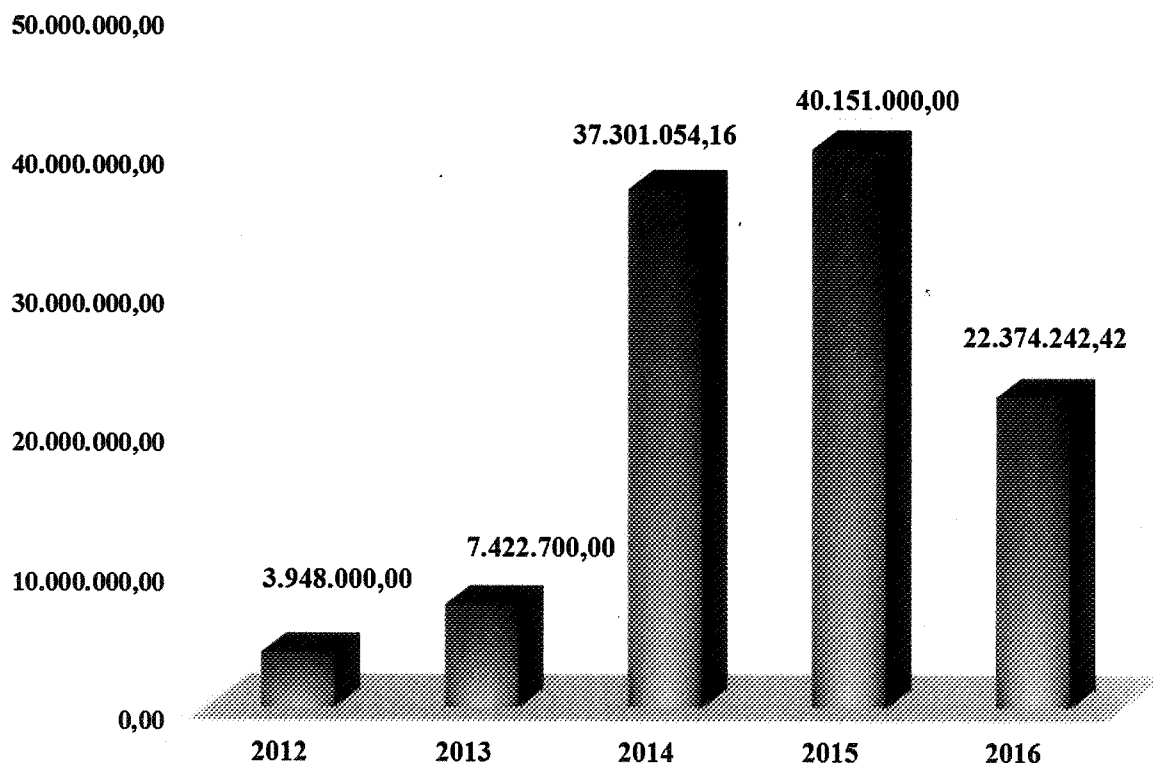
Prin procesele – verbale de constatare și sancționare a contravențiilor, au fost aplicate amenzi în cuantum total de **22.374.242,42 lei**.

Din totalul de 767 procese-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor, 10 au fost aplicate unor persoane fizice și 757 au fost aplicate unor agenți economici.

Modul de repartizare a sancțiunilor contravenționale și cuantumul amenzilor aplicate este evidențiat în tabelul de mai jos.

Repartizarea sancțiunilor pe tipuri de operatori economici		
Tip Operator Economic	Nr. total sancțiuni aplicate	Sumă totală amenzi aplicate (lei)
Licențiați EE	747	14.869.022,42
Licențiați GN	345	6.301.000,00
Atestați EE	50	219.000,00
Autorizați GN	143	782.000,00
Eficiență Energetică	38	70.220,00
Alții (PF, PFA, Dezvoltatori, OD)	35	133.000,00
Total	1358	22.374.242,42

Valoare amenzi aplicate [lei]

Principalele fapte săvârșite de către persoanele supuse acțiunilor de control, pentru care au fost aplicate sancțiuni contravenționale în anul 2016, au constat în nerespectarea prevederilor legale referitoare la:

- schimbarea furnizorului de energie electrică;
- recalcularea energiei electrice în cazul consumului fraudulos de energie electrică;
- facturarea în avans a energiei electrice și a gazelor naturale;
- tranzacționarea pe piețele centralizate, transparent și nediscriminatoriu pentru vânzarea-cumpărarea de gaze naturale;
- desfășurarea de activități comerciale fără a deține licență, în conformitate cu legislația în vigoare;
- obligației de achiziție/plată a contravalorii certificatelor verzi neachiziționate de către operatorii economici licențiați în domeniul energiei electrice;
- constituirea de garanții financiare de către furnizorii de energie pentru plata contravalorii serviciului de distribuție a energiei electrice;
- indicatorii de performanță stabiliți prin standardele de performanță pentru serviciile de distribuție energiei electrice și a gazelor naturale, pentru activitățile de furnizare a energiei electrice și a gazelor naturale, pentru serviciul de transport și de sistem al energiei electrice și al gazelor naturale;
- accesul la sistemele de distribuție a gazelor naturale;
- racordarea la rețelele electrice de interes;

- înființarea punctelor unice de contact de către furnizorii de energie electrică;
- afișarea pe paginile de internet ale titularilor de licențe a informațiilor/documentelor prevăzute de reglementările în vigoare și a ofertelor tip pentru furnizarea energiei electrice;
- proiectarea, verificarea, execuția, recepția și punerea în funcțiune a instalațiilor de utilizare a gazelor naturale;
- proiectarea, verificarea, execuția, recepția și punerea în funcțiune a instalațiilor electrice;
- certificarea conformității centralelor electrice fotovoltaice și/sau eoliene;
- întocmirea și transmiterea rapoartelor de activitate și de informare a consumatorilor;
- eficiența energetică a marilor consumatori de energie.

Concomitent cu măsurile contravenționale principale mai sus enumerate, au fost făcute propuneri pentru aplicarea de măsuri complementare, constând în suspendarea autorizațiilor/atestatelor, pentru anumite categorii activități, la 4 agenți economici.

VI.2. Activitatea de soluționare a petițiilor

Analiza și formularea răspunsurilor cu privire la aspectele prezentate în petiții, se face în conformitate cu prevederile Ordonanței de Guvern nr. 27 din 30 ianuarie 2002 privind *reglementarea activității de soluționare a petițiilor*, cu modificările și completările ulterioare.

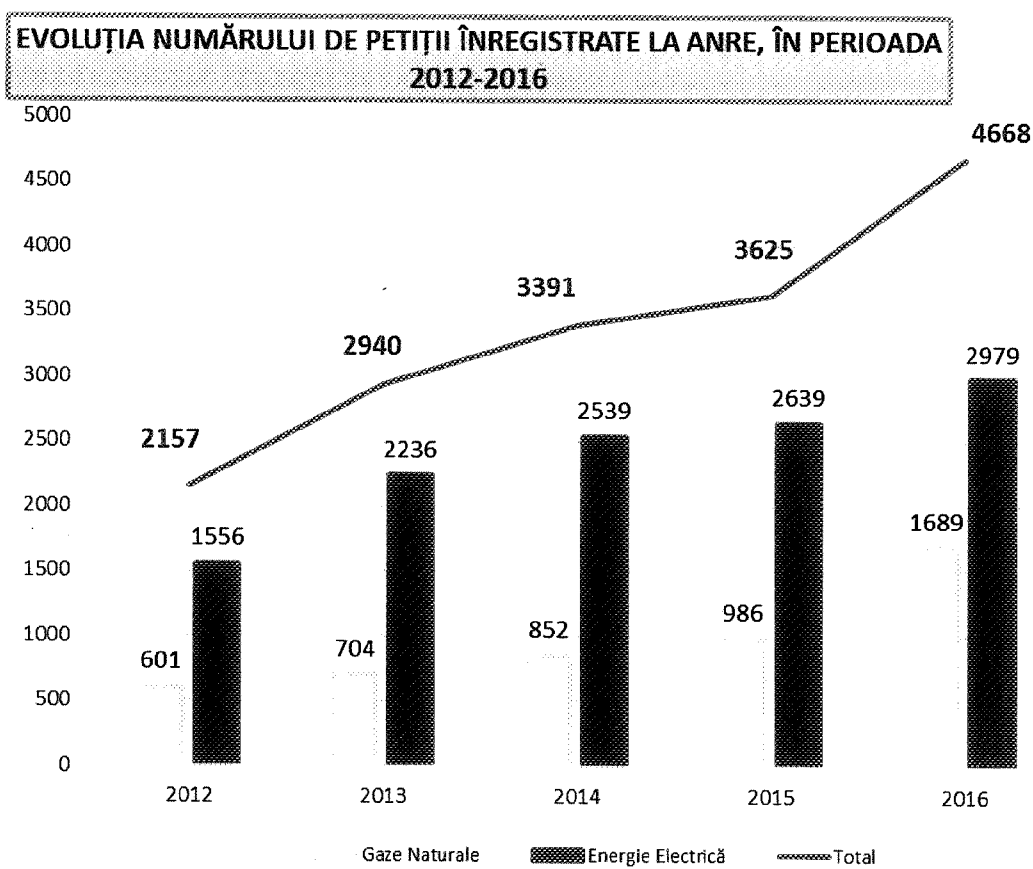
Modul de rezolvare a petițiilor a fost diferit, funcție de problemele abordate: de la răspunsuri în scris cuprinzând lămuriri, explicații și referiri la legislația în vigoare, la verificări la fața locului și analize complexe, până la discuții directe cu părțile implicate.

În cazul când problemele sesizate în petiții s-au referit la nerespectarea unor prevederi legale, de către participanții la piața de energie, ANRE a transmis acestora scrisori de atenționare prin care s-au stabilit măsuri de conformare față de prevederile legale în vigoare și/sau au fost luate măsurile legale de aplicare a unor sancțiuni contravenționale.

În anul 2016 au fost înregistrate și soluționate un număr de **4668** petiții, formulate de către persoane fizice și juridice beneficiare/solicitanți a serviciilor prestate de către operatorii economici din sectoarele energiei electrice, gazelor naturale și energiei termice. Din numărul total, în sectorul energiei electrice și termice au fost înregistrate **2979** petiții iar în sectorul gazelor naturale **1689** petiții.

Evoluția numărului de petiții este prezentată în tabelul următor:

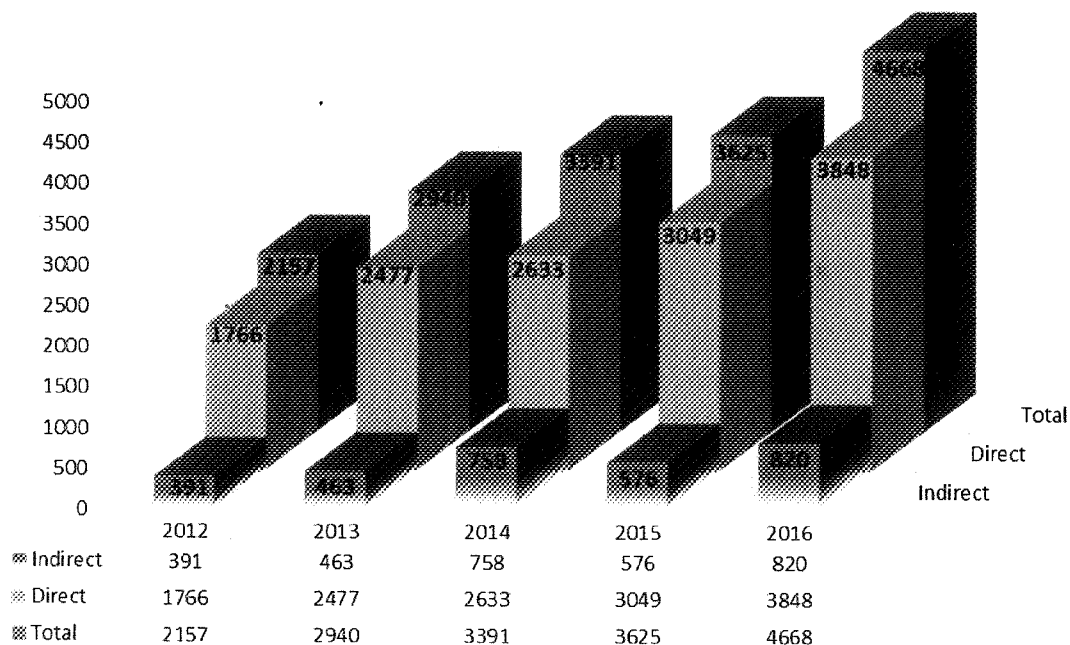
Nr crt	Sector / Anul	2012	2013	2014	2015	2016
1	Energie electrică	1556	2236	2539	2639	2979
2	Gaze naturale	601	704	852	986	1689
	Total	2157	2940	3391	3625	4668

Petițiile au fost transmise pe adresa ANRE, în mod direct (**3848**) sau redirecționate prin intermediul altor instituții publice (**820**), după cum urmează:

Nr. Crt.	Instituția	Energie electrică	Gaze Naturale	TOTAL
1	Administrația Prezidențială a României	4	3	7
2	Guvernul României	26	15	41
3	Parlamentul României	1	2	3
4	Ministere	23	30	53
5	Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor (ANPC)	540	140	680
6	Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC)	2	10	12
7	Avocatul poporului	1	0	1
8	Prefecturi, Consilii Județene, Primării	3	0	3
9	Altele	19	1	20
	Total	619	201	820

MODALITATE DE ADRESA A PETITIILOR LA ANRE

Pentru identificarea principalelor probleme care sunt prezentate de petenți, a fost întocmită o clasificare a petițiilor, în vederea identificării prevederilor legislative care sunt necesar a fi modificate, și îmbunătățirea serviciilor furnizate către clienți, în scopul creșterii satisfacției acestora.

Principalele categorii de probleme identificate în petițiile soluționate sunt:

Nr crt	Principalele probleme semnalate în sectorul energiei electrice	2016	[%]
1	Facturare energie electrică	753	25,28
2	Calitatea energiei electrice	600	20,14
3	Emitere aviz tehnic de racordare	199	6,68
4	Suspiciune sustragere de energie electrică	189	6,34
5	Montare grup de măsurare	133	4,46

Nr crt	Principalele probleme semnalate în sectorul gazelor naturale	2016	[%]
1	Acces la sistem	69	4
2	Racordare la sistem	306	18
3	Contractare, facturare	237	14
4	Furnizare (sistare, calitate)	131	8
5	Instalații de utilizare	610	36

VI.3 Activitatea de soluționare a neînțelegerilor precontractuale și a disputelor

Activitatea de soluționare a neînțelegerilor precontractuale

În conformitate cu prevederile Ordinului ANRE nr. 35/2013, este asigurată activitatea de soluționare a neînțelegerilor precontractuale în sectorul energiei electrice și de mediere a neînțelegerilor precontractuale în sectorul gazelor naturale. În anul 2016, 2 cereri au fost soluționate în sectorul energiei electrice și alte 2 cereri au fost soluționate prin mediere în sectorul gazelor naturale.

Activitatea de soluționare a plângerilor împotriva operatorilor de rețea

În conformitate cu prevederile Ordinului ANRE nr. 150/2015, este asigurată activitatea de soluționare a plângerilor împotriva operatorilor de rețea. În anul 2016, un număr de 3 cereri au fost soluționate, privind plângerile împotriva operatorilor de rețea din sectorul energiei electrice

Pentru soluționarea **disputelor apărute în derularea contractelor** între participanții la piețele angro și cu amănuntul de energie electrică, respectiv gaze naturale, a fost emis *Ordinul ANRE nr. 61/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea comisiei pentru soluționarea disputelor pe piața angro și cu amănuntul apărute între participanții la piața de energie electrică și gaze naturale.*

În cursul anului 2016 au fost primite 14 cereri de soluționare a disputelor în sectorul gazelor naturale și 6 pentru sectorul energiei electrice.

VII. ASPECTE JURIDICE PRIVIND ACTUL DE REGLEMENTARE

Activitatea de reglementare a ANRE în perioada de referință a înregistrat o dezvoltare substanțială, realizarea obiectului de activitate presupunând eforturi susținute de legiferare atât în sensul reglementării situațiilor nou apărute în sectorul energetic, cât și al actualizării permanente a reglementărilor existente în vederea adaptării lor la condițiile din prezent.

În considerarea expertizei autorității, Parlamentul României a extins obiectul de activitate al instituției prin includerea sectorului energiei termice în competențele de reglementare, domeniu cu un impact deosebit, în special din punct de vedere social. Astfel, legislația primară cu a cărei punere în aplicare a fost îndrituită autoritatea a fost redimensionată prin adăugarea Legii serviciilor comunitare de utilități publice nr. 51/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare și a Legii serviciului public de alimentare cu energie termică nr. 325/2006, cu modificările ulterioare

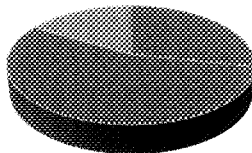
În conformitate cu atribuțiile și competențele statuate expres prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 33/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 160/2012, ANRE a emis atât acte administrative cu caracter normativ care reglementează piețele și operatorii economici din cadrul acestor piețe din sectoarele energiei electrice, energiei termice și a gazelor naturale, cât și acte administrative cu caracter individual (emitere/modificare/retragere de licențe sau autorizații, stabilire de prețuri și tarife). Având în vedere dimensiunile piețelor reglementate, actele administrative cu caracter normativ emise de ANRE au un impact major în domenii strategice la nivel național: economic, social, de mediu etc.

În anul 2016, Comitetul de reglementare al ANRE a emis: 882 de decizii, 41 de avize și 118 de ordine.

Sinteza activității de reglementare aferentă anului 2016 se regăsește în anexa nr. 1, în care sunt prezentate cele 121 de acte administrative (118 ordine și 3 decizii), aferente sectorului gazelor naturale, energiei electrice și eficienței energetice, emise în anul 2016 și publicate în Monitorul Oficial al României. Această sinteză constituie dovada concretă a eforturilor autorității în crearea unui cadru de reglementare suplu, predictibil, coerent și în acord cu reglementările europene în domeniu.

Statistic, repartiția actelor emise de ANRE și publicate în Monitorul Oficial al României este reprezentată în graficul următor.

Acte emise de ANRE publicate în Monitorul Oficial al
României în anul 2016

- » Ordine și decizii din domeniul energiei electrice » Ordine și decizii din domeniul gazelor naturale
- » Ordine din domeniul eficienței energetice

În procesul de reglementare, activitățile specifice întreprinse din punct de vedere juridic constau în: analiza realităților prezente și de perspectivă, identificarea insuficiențelor legislației în vigoare inclusiv prin prisma normelor și practicii comunitare relevante, evaluarea preliminară a proiectelor de acte normative în scopul de a asigura o fundamentare adecvată a acestora și de a analiza efectele sociale, economice, de mediu etc – prin asigurarea transparenței decizionale în procesul de emitere a actului, verificarea conformității proiectului cu normele de tehnică legislativă și cu legislația în vigoare, asistarea Comitetului de reglementare în procesul de analiză, dezbateri și aprobare a actului normativ, îndeplinirea formalităților necesare publicării actelor aprobate în Monitorul Oficial al României, Partea I, menținerea la zi a unei baze de date cu actele publicate.

O altă serie de activități care contribuie la îndeplinirea rolului de autoritate de reglementare chiar dacă nu presupune reglementarea propriu-zisă o constituie participarea la grupurile de lucru interinstituționale ce au ca obiect redactarea de acte normative cu impact în domeniile de competență ale ANRE precum și participarea la ședințele comisiilor parlamentare ce dezbate proiectele de legi și propunerile legislative din aceleași domenii.

Cu referire expresă la posibilitatea de contestare a actelor administrative cu caracter individual sau normativ ale reglementatorului, menționăm că aceasta constituie un factor important în asigurarea responsabilității autorității față de consumatori.

Astfel, ordinele și deciziile emise de ANRE pot fi contestate în justiție de către persoanele fizice sau juridice care consideră că, prin aplicarea reglementărilor respective, le-au fost încălcate anumite drepturi sau le-a fost vătămat un interes legitim.

Situația curentă a litigiilor aflate pe rolul instanțelor judecătorești:

Total: 649 cauze în derulare în anul 2016, din care 206 au fost finalizate în mod definitiv.

Clasificarea litigiilor gestionate de ANRE în fața instanțelor de judecată, în anul 2016, în domeniul energiei electrice, al gazelor naturale și al eficienței energetice, în funcție de obiectul acestora, este prezentată mai jos:

- Contencios administrativ - 197 de cauze;
- Drept contravențional - 287 de cauze;
- Insolvență - 81 de cauze;
- Dreptul muncii - 5 de cauze;
- Pretenții - 55 cauze;
- Obligația de a face - 10 cauze;
- Drept penal - 1 cauză;
- Liberul acces la informații de interes public – 3 cauze;
- Acțiuni în constatare – 8 cauze;
- Contestații la executare – 2 cauze.

Din numărul total de dosare finalizate în anul 2016, respectiv 206, un număr de **167 de cauze (adică 81%) au fost soluționate favorabil ANRE.**

Raportat la obiectul de activitate al ANRE de a reglementa piața de energie electrică, gaze naturale și eficiență energetică, **având în vedere că, începând cu cea de-a doua perioadă de reglementare, tarifele și prețurile aprobate de ANRE s-au diminuat, operatorii economici din domeniul energiei electrice și gazelor naturale au contestat aproape toate ordinele și deciziile emise de ANRE. Dintre acești operatori menționăm cu titlu de ex.: E.ON Energie, E.ON Distribuție, Enel Energie, Enel Distribuție, CEZ Distribuție, Hidroelectrică, Electrica SA etc.**

În considerarea complexității cauzelor și administrarea de probatorii (expertize tehnice, opinii de specialitate), în cursul anului 2016 au fost soluționate definitiv doar un număr de 8 dosare, soluțiile fiind în favoarea ANRE, prin menținerea ca temeinice și legale, a actelor administrative de reglementare.

Un alt aspect important este acela ca, în cadrul unora dintre dosare, operatorii (spre exemplificare, menționăm GDF – în prezent ENGIE, OMV Petrom) au solicitat obligarea ANRE la plata de despăgubiri pentru preținse vătămări produse ca urmare a emiterii actelor administrative contestate. Toate acestea au fost respinse definitiv.

În ceea ce privește procesele-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor, menționăm faptul că o parte dintre acestea au vizat sancționarea OPCOM și a participanților la Piața Centralizată a Contractelor Bilaterale pentru tranzacționarea/acceptarea la tranzacționare a unor oferte de vânzare/cumpărare de energie electrică neconforme cu legislația în vigoare (de ex. OPCOM, Complexul Energetic Oltenia, Axpo Energy România SA etc.).

Dintre acestea, toate plângerile contravenționale formulate de OPCOM și producătorii de energie electrică au fost soluționate în cursul anului 2016 în favoarea ANRE, prin menținerea ca legale și temeinice a proceselor-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor.

Un alt exemplu important în ceea ce privește domeniul contravențional îl reprezintă **sancționarea furnizorilor de ultimă instanță pentru încălcarea obligației privind facturarea separată a certificatelor verzi. Toate plângerile contravenționale soluționate în mod definitiv în anul 2016 au fost în favoarea ANRE.**

De menționat și plângerile contravenționale ale operatorilor licențiați împotriva proceselor verbale de constatare și sancționare a contravențiilor încheiate de către agenții constatatori ai ANRE pentru încălcarea prevederilor Regulamentului de furnizare a energiei electrice la clienții finali. Toate aceste dosare de instanță soluționate în mod definitiv în anul 2016 au fost în favoarea ANRE.

De asemenea, este foarte important de precizat că ANRE a câștigat în mod definitiv în cursul anului 2016 dosarele care au avut ca obiect liberul acces la informații de interes public.

Activitățile specifice desfășurate în rezolvarea litigiilor constau în principal în: pregătirea strategiei privind apărarea în fiecare cauză, redactarea actelor procedurale (de ex. întâmpinări, note/concluzii scrise, căi de atac ordinare și extraordinare, etc), reprezentarea în instanță a intereselor instituției, monitorizarea circuitului actelor procedurale emise în dosare, menținerea la zi a unei baze de date privind litigiile în curs.

VIII. COOPERARE INTERNAȚIONALĂ, COMUNICARE ȘI INFORMAREA CLIENTULUI FINAL

VIII.1. Cooperare internațională

Continuarea menținerii unor relații optime și a unei comunicări corespunzătoare cu instituțiile Uniunii Europene și organismele naționale care coordonează transpunerea și implementarea acquis-ului comunitar a constituit un obiectiv important în activitatea de cooperare a instituției. Totodată, s-a urmărit reprezentarea corespunzătoare a instituției în cadrul structurilor naționale și a grupurilor/atelierelor de lucru organizate la nivel european, în domeniul energiei.

ANRE a continuat menținerea și dezvoltarea unor legături permanente cu reglementatorii din domeniu în scopul asigurării cooperării bilaterale și a schimbului de informații în domeniul reglementării piețelor de energie electrică și de gaze naturale, de armonizare a legislației naționale în conformitate cu acquis-ul comunitar și de reformare a piețelor de energie.

Cooperare la nivel european și internațional

În acest context, ANRE a continuat să-și exercite mandatul de **membru cu drepturi depline al Consiliului reglementatorilor europeni din domeniul energiei - CEER** și **al Agenției pentru cooperarea autorităților de reglementare din domeniul energiei - ACER** participând, prin reprezentanții săi, la adunările generale ale CEER, la grupurile de lucru ACER și la Consiliul autorităților de reglementare (BoR) din cadrul ACER, la elaborarea documentelor propuse pentru planul de activități al CEER și ACER pentru anul 2016:

1. implementarea prevederilor codurilor de rețea aprobate, dezvoltarea pieței interne, asigurarea securității în alimentare;
2. monitorizarea evoluțiilor pe piețele angro și cu amănuntul, dezvoltarea infrastructurii de rețea;
3. utilizarea eficientă a energiei;
4. protecția și responsabilizarea consumatorilor în condițiile unei oferte de energie sigură și în condiții de siguranță.

ACER, înființată în baza prevederilor Regulamentului 713/2009/CE, este un organism comunitar european, cu personalitate juridică care are un rol central în sprijinirea colaborării autorităților de reglementare, în elaborarea codurilor de rețea la nivelul UE pe baza liniilor directoare-cadru - documente critice pentru o piață energetică integrată europeană - în supravegherea pieței și a activității operatorilor de transport și sistem din domeniul energiei electrice și al gazelor naturale și în dezvoltarea infrastructurii de rețea. **Consiliul autorităților de reglementare (BoR)**- unul dintre organismele de conducere ale agenției - este format din reprezentanți ai autorităților naționale de reglementare ale Uniunii Europene. Tot reprezentanți ai autorităților de reglementare fac parte din grupurile de lucru ale ACER. ANRE are reprezentanți atât în **BoR**, în **grupurile de lucru ale ACER**, cât și în **Comisia de apel a ACER** – organism cu rol în rezolvarea disputelor la nivel european.

ANRE a elaborat și transmis **raportările naționale** cu privire la evoluția pieței naționale de energie electrică și gaze naturale și liberalizarea sectorului în conformitate cu cerințele Directivelor 72/2009/CE și 73/2009/CE, cu prevederile legislației naționale și recomandărilor CEER & ACER, contribuind la realizarea raportului de monitorizare al ACER privind evoluția piețelor de energie prin furnizarea de date și elaborarea capitolului privind gestionarea plângerilor din cadrul volumului dedicat consumatorilor. Totodată, ANRE a contribuit la realizarea documentelor ACER (rapoarte, opinii, recomandări) și CEER furnizând informații privind evoluțiile naționale.

Referitor la codurile de rețea, la sfârșitul anului 2016, în **sectorul energiei electrice**, erau aprobate Codul de rețea privind managementul congestiilor și alocarea capacităților de interconexiune, codurile de rețea privind racordarea producătorilor, racordarea consumatorilor, racordarea liniilor de înaltă tensiune în curent continuu și cel privind alocarea forward a capacităților. Codul de rețea privind operarea sistemului electroenergetic, cel privind echilibrarea și cel privind starea de urgență și restaurarea sistemului electroenergetic se aflau încă în discuție. În **sectorul gazelor naturale** au fost aprobate de Comisia Europeană: Codul de rețea privind alocarea capacităților și managementul

congestiilor, Codul de rețea privind echilibrarea în sistemele de transport gaze naturale și Codul de rețea privind interoperabilitatea. Codurile de rețea privind structurile tarifare armonizate pentru transportul gazelor și cel privind alocarea capacității „nou instalate” de transport al gazelor naturale urmează să fie publicate în anul 2017.

Pentru aprobarea termenilor, condițiilor și metodologiilor propuse de Codul de rețea privind managementul congestiilor și alocarea capacităților de interconexiune în sectorul energiei electrice, respectiv codul de rețea privind alocarea forward a capacităților la nivelul autorităților de reglementare a fost înființat *Forumul reglementatorilor din domeniul energiei (ERF)*, organism care asigură cooperarea și coordonarea tuturor autorităților de reglementare în procesul de aprobare a documentelor solicitate prin codurile de rețea. În acest sens, în cursul anului 2016, au fost aprobate: cele două solicitări de modificare ale Planului privind stabilirea și exercitarea în comun a funcțiilor de operator de cuplare piețe, solicitările de modificare ale metodologiei de distribuire a veniturilor din congestii și ale metodologiei privind modelul comun de rețea, aprobarea metodologiei de furnizare a datelor privind producția și consumul.

ACER realizează și monitorizarea investițiilor la nivel european și concordanța planurilor decenale de dezvoltare a rețelelor de transport cu cele regionale și naționale.

Începând cu luna iunie 2014, ANRE a devenit co-președinte al **Inițiativei Regionale de Gaze Naturale din Sud-Sud-Estul Europei (GRI SSE)** alături de URE – Autoritatea de Reglementare în domeniul Energiei din Polonia. La sfârșitul anului 2015, co-președinția a fost preluată de la URE de către HEA - Autoritatea de Reglementare în domeniul Energiei și Utilităților Publice din Ungaria.

Inițiativa Regională Sud Sud-Est pentru gaze naturale a fost lansată la inițiativa reglementatorilor europeni din domeniul energiei în anul 2006 și este un proces voluntar care vizează promovarea integrării la nivel regional în vederea bunei funcționări a pieței interne de energie. Grupul de lucru al GRI SSE, din care fac parte Austria, Bulgaria, Croatia, Cipru, Cehia, Grecia, Ungaria, Italia, Polonia, România, Slovacia și Slovenia, caută cele mai bune soluții de punere în aplicare a pachetului legislativ al UE în domeniul energetic și cele mai bune practici în ceea ce privește schimburile transfrontaliere.

În cursul anului 2016, Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei din România – ANRE și Autoritatea de Reglementare în domeniul Energiei și Utilităților Publice din Ungaria – HEA au organizat la Budapesta și București, cea de-a 29-a, respectiv cea de-a 30-a Reuniune a Comitetului Regional de Coordonare și cea de-a 20-a, respectiv cea de-a 21-a Reuniune a Grupului de lucru al părților interesate (SG) din cadrul Inițiativei Regionale Sud Sud-Est pentru Gaze Naturale (GRI SSE). La reuniuni au participat autorități de reglementare membre ale grupului de lucru Inițiativa Regională Sud Sud-Est pentru Gaze Naturale, operatori ai sistemelor de transport, reprezentanți din partea statelor membre, Comisiei Europene, ACER, ENTSOG și alți participanți la piață din cadrul regiunii.

În cadrul reuniunilor au fost abordate următoarele subiecte: concluziile Forumului de la Madrid, actualizarea informațiilor privind problematicile naționale, implementarea Planului de Lucru GRI SSE pentru perioada 2016-2018 și relațiile de cooperare cu Comunitatea Energetică în ceea ce privește proiectele în derulare. Pe lângă acestea, Grupul de Lucru s-a concentrat și pe rezolvarea provocărilor ridicate de implementarea principiilor Mecanismului de Alocare a Capacităților, a Codul de rețea privind echilibrarea și a Codului de rețea referitor la interoperabilitate.

Participanții au subliniat importanța Inițiativei Regionale Sud Sud-Est pentru Gaze Naturale pentru dezvoltarea concretă a piețelor regionale de gaze, în colaborare cu sectorul industrial, Statele Membre, Comisia Europeană și participanții la piața din domeniu.

Având în vedere că fiecare autoritate de reglementare este implicată, în aceeași măsură, în activitatea Inițiativei Regionale de Gaze Naturale din Sud-Sud-Estul Europei, a fost adoptat principiul rotației în ceea ce privește co-președinția regională. Astfel, după o activitate de doi ani și jumătate în calitate de co-președinte, ANRE a predat mandatul autorității de reglementare din Serbia, AERS pentru a continua, alături de HEA, activitățile GRI-SSE.

În vederea asigurării respectării prevederilor regulamentelor UE privind integritatea și transparența pieței angro de energie, reprezentanții ANRE în grupurile de lucru au ținut legătura cu ACER și au participat la întâlnirile de lucru organizate pe acest tip de probleme, împreună cu celelalte autorități de reglementare din statele membre. Pe parcursul anului 2016, specialiștii ANRE au participat la patru ședințe ale Grupului de Coordonare al ACER privind REMIT, la Bruxelles (Belgia) în luna ianuarie și la Ljubljana (Slovenia) în luna aprilie, precum și prin teleconferință la două ședințe (derulate în lunile septembrie și decembrie 2016). Participarea la grupul de coordonare asigură specialiștilor autorităților naționale de reglementare în domeniul energiei oportunitatea analizării progresului în implementarea Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 (REMIT) și a Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 1348/2014 în statele membre și la nivelul ACER.

Reprezentanți ai ANRE au participat atât la întâlnirile Comitetelor de Tarife/Prețuri, respectiv Licențe/Concurență ale Asociației regionale a reglementatorilor din domeniul energiei (Energy Regulators Regional Association – ERRA) cât și la activitățile de instruire organizate de asociație în cursul anului. Aceste participări au facilitat atât schimbul de informații între autoritățile de reglementare din domeniul energiei din țările membre ERRA cât și elaborarea de documente tehnice utile activității de reglementare. ANRE continuă să fie membru în structura de conducere a ERRA.

ANRE a menținut legăturile de colaborare cu **Confederația Internațională de reglementare din domeniul energetic (ICER)**, o confederație care oferă contacte structurate și de cooperare între autoritățile de reglementare a energiei din mai mult de 200 țări din întreaga lume cât și cu **Rețeaua Internațională de Reglementare a Energiei (IERN)**, administrată de Școala de Reglementare de la Florența.

În luna noiembrie 2016, ANRE a devenit membru al **Rețelei francofone a reglementatorilor din domeniul energiei - RegulaE.Fr.** 17 autorități de reglementare au convenit organizarea acestui organism, cu scopul intensificării cooperării și schimburilor de bune practici, diseminării expertizei în domeniul energiei.

În perioada 13-14 iulie 2016, ANRE a participat la workshop-ul organizat, la București, în cadrul proiectului USAID și NARUC – **“Inițiativa Parteneriatului de Reglementare din regiunea Mării Negre”** (BSRI). Obiectivele proiectului BSRI au constat în oferirea de sprijin și asistență tehnică autorităților de reglementare în domeniul energiei, din zona Mării Negre, pentru a întări capacitatea acestora de a proiecta și implementa norme pentru dezvoltarea de piețe angro de energie competitive, precum și metodologii aferente privind tariful serviciilor de sistem și stabilirea prețurilor de echilibrare. La workshop au participat reprezentanți ai NARUC, USAID, ai autorităților de reglementare în domeniul energiei din România, Ohio, Maine, Turcia, Armenia, Azerbaijan, Georgia, Moldova, Ukraine și ai Transelectrica S.A.

Cooperare la nivel regional

Din punct de vedere al colaborărilor la nivel regional menționăm evoluțiile înregistrate în cadrul **inițiativei Comisiei Europene pentru conectarea rețelelor de gaze în Europa Centrală și de Sud-Est (CESEC)**, lansată în 2015. Vicepreședintele Comisiei Europene, Maroš Šefčovič, comisarul pentru politici climatice și energie, Miguel Arias Cañete, miniștrii energiei din 12 state din UE și din Comunitatea Energiei și mai multe părți contractante din Europa Centrală și de Sud-Est au semnat în data de 9 septembrie a.c., la Budapesta, o serie de acorduri importante privind infrastructura și cooperarea regională.

Astfel, a fost semnat un acord de grant în valoare de 179 milioane de euro pentru coridorul Bulgaria-România-Ungaria-Austria (BRUA) în cadrul Mecanismului pentru interconectarea Europei. Au fost semnate, de asemenea, declarații comune de către guvernele și operatorii de transport și sistem din Grecia, Bulgaria, România și Ungaria privind cooperarea în cadrul unor proiecte în domeniul gazelor de-a lungul așa-numitului „Coridor vertical”. În plus, a fost semnat un memorandum de înțelegere de către operatorii de transport și sistem din Ucraina, România, Bulgaria și Grecia privind fluxurile inverse în gazoductul transbalcanic. Miniștrii au salutat, de asemenea, finalizarea iminentă a conductei de interconectare dintre Bulgaria și România și proiectul de consolidare a rețelei bulgare, în vederea unor noi interconexiuni cu statele vecine.

În ceea ce privește proiectele viitoare, miniștrii de resort s-au angajat să finalizeze în mod rapid celelalte patru proiecte prioritare privind terminalul de gaz natural lichefiat din Croația și infrastructura de racordare a acestuia cu Ungaria, conducta de interconectare dintre Grecia și Bulgaria și cea dintre Bulgaria și Serbia.

În cadrul reuniunii s-a adoptat, totodată, un plan de acțiune privind aspectele de reglementare necesare pentru a facilita operarea infrastructurii existente și planificate în regiune și pentru a îmbunătăți funcționarea pieței. De asemenea, miniștrii au decis să extindă cooperarea CESEC și în alte domenii, cu scopul de a crea o piață regională a energiei electrice și de a promova energia regenerabilă și eficiența energetică în regiune. Reuniunea a fost convocată ca urmare a progreselor substanțiale obținute în decursul unui an de cooperare regională consolidată.

În perioada care a urmat lansării funcționării cuplate a pieței române de energie electrică pentru ziua următoare, 4M MC a constituit cadrul de cooperare care a facilitat părților române implicarea în activități aflate în derulare în cadrul extins al proiectului NWE-CEE FB MC, în care celelalte părți 4M, cu excepția CNTEE Transelectrica SA și OPCOM SA, erau deja implicate. Proiectul NWE-CEE FB MC (North West Europe – Central East Europe Flow Base Market Coupling) prevede cuplarea piețelor de energie electrică din regiunea central-est europeană cu piețele din arealul deja cuplat MRC (Multi-Regional Coupling) și alocarea implicită a capacității de transport transfrontaliere, cu calculul acestora pe bază de fluxuri de puteri. Aderarea C.N. Transelectrica S.A. și OPCOM S.A. la acest proiect a fost permanent susținută de ANRE și ministerele implicate, fiind considerată o continuare necesară a demersurilor anterioare, proiectul NWE-CEE FB MC fiind esențial pentru implementarea pieței unice europene de energie electrică cu gestionarea unui acces eficient, nediscriminatoriu și transparent la rețelele de transport transfrontaliere. Acordul de aderare a României la proiect a fost semnat în cursul anului 2016. O dată cu aprobarea regiunilor de calcul al capacității (CCR) prin Decizia ACER nr. 6/2016, proiectul NWE-CEE FB MC a devenit proiect în cadrul regiunii de calcul al capacității CORE, rezultată prin unirea regiunilor CWE și CEE. Guvernanța CORE a fost stabilită la reuniunea grupului de implementare din luna noiembrie 2016.

În vederea implementării cuplării unice a piețelor intrazilnice conform Regulamentului (UE) 2015/1222 al Comisiei Europene, este necesar să fie întreprinse demersuri similare celor parcurse în procesul de cuplare a pieței pentru ziua următoare din România și pe acest orizont de timp, angajamentul tuturor factorilor implicați fiind și de această dată decisiv pentru un parcurs coerent în atingerea obiectivelor și obligațiilor ce revin României în calitate de Stat membru.

Regulamentul (UE) 2015/1222 prevede alocarea implicită continuă ca metodă de alocare a capacităților în intervalele de timp ale pieței intrazilnice, soluția XBID - European Cross Border Intraday Initiative făcând parte din obiectivul Comisiei Europene de a stabili un mediu de tranzacționare continuă transfrontalieră, transparent și eficient, pe orizontul intrazilnic, în condițiile creșterii accelerate a capacității de producție intermitentă (pe baza de resurse regenerabile) înregistrată în ultimii ani. Această soluție se bazează pe un sistem informatic comun care conectează sistemele de tranzacționare locale operate de bursele de energie electrică implicate în XBID și ia în considerare capacitățile de transport transfrontaliere furnizate de către operatorii de transport și de sistem implicați în proiect, în vederea alocării implicite continue.

În vederea integrării în XBID a părților care nu au avut acces la acest proiect, așa cum este cazul C.N. Transelectrica S.A., OPCOM S.A. și al celorlalți parteneri 4M MC, a fost constituit un grup de aderare - Accession Stream (AS) al cărui scop este de a facilita tuturor părților care dețin statutul de observator în cadrul proiectului XBID o mai bună înțelegere a soluției XBID, pentru a fi în măsură să dezvolte sistemele locale în scopul compatibilizării cu această soluție, al facilitării activităților de testare necesare și lansării în funcționare a piețelor locale intrazilnice în cadrul XBID.

În data de 23.09.2016, specialiști din cadrul ANRE au participat, alături de cei din cadrul C.N. Transelectrica S.A. și Ministerul Energiei, la conferința regională ENTSO-E pentru Europa Centrală și de Est (CEE) „Realizarea pieței europene de energie electrică. Perspectiva Europei Centrale și de Est”, ce s-a desfășurat la Bratislava (Slovacia). Conferința a fost organizată sub auspiciile Președinției slovace a Consiliului UE și a Ministerului Economiei din Republica Slovacă, în cooperare cu Școala de reglementare de la Florența (FSR). Conferința regională, a doua din cele trei de acest tip organizate de ENTSO-E în anul 2016, a oferit oportunitatea analizării stadiului cooperării în cadrul regiunii și între regiuni din perspectiva evoluțiilor din CEE, precum și analizarea următoarelor aspecte: stadiul în care se află integrarea piețelor de energie electrică în Europa, între centru-est și centru-vest; necesitățile de infrastructură regională și de investiții; cooperarea operatorilor de transport și sistem cu operatorii de distribuție; activitatea coordonatorilor de securitate regionali.

În luna februarie 2016 a fost semnat **Acordul bilateral de cooperare și schimbul de bune practici în domeniul reglementării ANRE – EWRC**, Comisia de reglementare în domeniul Energiei și al Apei din Bulgaria, în vederea consolidării relațiilor româno-bulgare de colaborare dintre cele două autorități. Ulterior, în luna septembrie, ANRE a primit delegația EWRC, condusă de domnul președinte prof. dr. Ivan N. Ivanov, pentru a dezbate problematici bilaterale precum liberalizarea pieței de energie electrică, monitorizarea pieței de energie, evoluția tranzacțiilor de electricitate pe piața zilnică dintre România și Bulgaria, armonizarea legislației naționale cu cea europeană în sectorul gazelor naturale, implementarea prevederilor Codurilor de Rețea (mecanisme de alocare a capacității, echilibrare), realizarea interconexiunilor transfrontaliere de gaze din Bulgaria.

În perioada martie-august 2016, au avut loc **întâlniri ale delegațiilor ANRE și RAE**, Autoritatea de reglementare în domeniul energiei din Grecia, atât la București, cât și la Atena, în vederea dezbaterii subiectelor comune privind dezvoltarea pieței de electricitate, proiectele regionale privind transportul gazelor naturale, coridorul vertical care conectează Grecia, Bulgaria și România, resursele de gaze naturale din partea estică a Mării Mediterane. A fost propus spre semnare proiectul unui Acord bilateral de cooperare și schimbul de bune practici în domeniul reglementării.

În perioada 15-17.06.2016 s-a realizat, la București, un **schimb de experiență**, conform obiectivelor Protocolului de Colaborare, semnat în anul 2014 de către autoritățile naționale de reglementare în domeniul energiei din **România și Republica Moldova**, în ceea ce privește cadrul de reglementare din perspectiva implementării celui de-al 3-lea Pachet legislativ în domeniul energiei al UE. În cursul anului, reprezentanți ai ANRE au participat la reuniunile Grupului de lucru din domeniul energiei din

cadrul Comisiei interguvernamentale dintre Republica Moldova – România în scopul identificării celor mai bune soluții pentru finalizarea proiectelor de infrastructură de interconectare a rețelelor de energie electrică și gaze naturale.

Pe plan intern, în conformitate cu atribuțiile și responsabilitățile ANRE, stabilite prin prevederile legislației naționale armonizate privind schimbul de informații - HG nr. 1016/25.06.2004, cu modificări ulterioare, a fost realizată comunicarea cu Compartimentul pentru schimb de informații pentru reglementări tehnice din cadrul Ministerului Economiei, pentru notificarea de proiecte de norme tehnice emise de ANRE.

În cursul anului 2016 au fost furnizate răspunsuri solicitate de către autorități similare de reglementare, în vederea recunoașterii competențelor profesionale pentru anumiți prestatori de servicii specifice domeniului energiei.

În cursul anului 2016 a continuat monitorizarea îndeplinirii măsurilor asumate prin **Planul de acțiune pentru implementarea Programului Național de Reformă 2012-2016/Strategia Europa 2020**. În acest context, ANRE a colaborat cu Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Economiei în evaluarea indicatorilor de realizare și a rezultatelor măsurilor de acțiune propuse pentru obiectivele de surse regenerabile și eficiență energetică.

În perioada 12-16 iunie 2016 a avut loc la Costinești, **Forumul Regional de energie FOREN 2016**, organizat de Comitetul Național Român al Consiliului Mondial al Energiei, al cărui membru colectiv este ANRE, sub egida Guvernului României și conducerea Consiliului Mondial al Energiei, cu sprijinul comitetelor membre CME din Europa centrală și de Est. Evenimentul a pus în discuție principalele provocări, evoluții și oportunități din industria energetică din Europa Centrală și de Est pentru o dezvoltare durabilă. Forumul a atras oficiali înalți de la instituții și organizații europene, ministere, reprezentanți ai guvernului, ai mediului academic, reprezentanți ai companiilor energetice naționale și internaționale, experți în probleme de energie și mediu, precum și reprezentanți ai mass-media. Din partea ANRE împreună cu președintele instituției au participat mai mulți reprezentanți, în calitate de membri individuali sau colectivi, autori de lucrări sau de raportori pentru secțiunile forumului sau mesele rotunde organizate.

Aspecte privind cooperarea internațională în domeniul eficienței energetice

1. Participarea la întâlnirile anuale ale EnR (Asociația agențiilor europene de eficiență energetică) - Regular și Full Meetings, organizate în februarie și iunie 2016.

ANRE este membru al Asociației EnR - Asociația agențiilor naționale de eficiență energetică din Europa, formată din 24 de agenții europene din domeniul energiei, responsabile pentru elaborarea, implementarea sau revizuirea programelor naționale de cercetare, dezvoltare sau de diseminare din domeniul eficienței energetice, al energiei regenerabile și schimbărilor climatice, cu scopul de a întări

cooperarea între agențiile membre și alți actori europeni cu privire la toate aspectele relevante pentru energia durabilă.

Președinția Asociației EnR se stabilește anual, iar ANRE, **prin intermediul Departamentului pentru Eficiență Energetică, va prelua Președinția anuală și Secretariatul Asociației EnR începând cu data de 23 februarie 2017 până în data de 22 februarie 2018**, în vederea coordonării activităților EnR la nivel european, în conformitate cu obiectivele propuse. Reprezentanții ANRE vor prezenta activitățile viitoare, inclusiv dezvoltarea temei propuse privind **sărăcia energetică la nivel european și național**.

Documentele Comisiei Europene prezintă vulnerabilitatea consumatorilor europeni de energie ca fiind o îngrijorare în creștere, iar statele membre au responsabilitatea asigurării protecției efective a consumatorilor aflați în situații vulnerabile, incluzând și conceptul de sărăcie energetică în cadrul noii legislații europene publicate în data de 30.11.2016, în contextul Țintelor *Europa 2030* și *Energy Union - Energie curată pentru toți europenii*.

În acest context, în vederea inițierii discuțiilor privind tema propusă, în perioada Președinției EnR, ANRE se va axa pe documentele care identifică necesitatea la nivel european și național a includerii *temei sărăciei energetice în cadrul revizuirii EED (directiva pentru eficiență energetică) și EPBD (directiva privind performanța energetică în clădiri)*, precum : concluziile Forumului Consumatorilor de Energie de la Londra din luna februarie 2016, proiectele și studiile finanțate de către Comisia Europeană, cât și datele Eurostat privind sărăcia și riscul de exclusiune socială în rândul statelor membre.

2. Cooperare ANRE-AEA (Agenția pentru Energie din Austria)

În anul 2014, a fost semnat **Memorandumul de Cooperare între Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei și Agenția pentru Energie din Austria**, ce are ca scop principal schimbul de informații și bune practici privind următoarele domenii: eficiență energetică, implementarea directivelor europene și a cadrului legal aferent, sursele de energie regenerabilă.

De asemenea, în afara activităților de informare, s-a dorit ca această cooperare să se concentreze și asupra unor tematici specifice, în acest sens fiind agreate următoarele subiecte de discuție:

- Politici și proiecte privind eficiența energetică și implementarea la nivel național a Directivei nr. 2012/27/EU privind eficiența energetică
- Politica privind probleme și aplicații tehnice, cum ar fi măsurarea inteligentă
- Contractul de performanță energetică și alte subiecte legate de sectorul public
- Politici și proiecte privind sursele de energie regenerabilă.

În anul 2016 au fost organizate două întâlniri, la Viena – în luna mai 2016 și la Costinești – în luna iunie 2016, cu ocazia participării reprezentanților AEA la Workshop-ului coordonat de către ANRE WF2– *Eficiență energetică, conservarea energiei. Transformarea potențialului în realitate* din data de 14 iunie 2016 din cadrul Forumul Regional CNR-CME - FOREN 2016.

În cadrul FOREN 2016, reprezentanții AEA au susținut trei prezentări: „ISO 50001 Energy Management System on Municipal Level”; „Achieving Energy Efficiency: Energy Management Systems in Municipalities”; „Smart Metering as an Enabling Technology - More than an Illusion?”

Principalele obiective pentru anul 2016, în cadrul cooperării ANRE-AEA, au fost următoarele:

- Modul de abordare a problemelor de eficiență energetică la nivelul ambelor țări și în special modul de transpunere și implementare al Directivei 27/2012 privind eficiența energetică în legislația națională;
- Programul Klimaaktiv și modul în care acesta ar putea fi aplicat în România atât privind programele de îmbunătățire a eficienței energetice în companii, cât și privind programele dedicate surselor regenerabile de energie;
- Etichetarea energetică și proiectarea ecologică - problematica etichetării energetice pentru aparatele electrocasnice, în special obligațiile producătorilor și vânzătorilor, precum și introducerea unei noi etichete energetice începând din ianuarie 2017;
- Platforma Topprodukte și replicarea programului Cost Saving Calculator – problematica lipsei unei baze de date proprii și identificarea unor modalități de replicare a programului într-o formă simplificată, cum ar fi utilizarea bazei de date a proiectului european Topten.
- Continuarea colaborării în vederea indentificării unor proiecte comune în domeniul eficienței energetice și a surselor regenerabile de energie.

Schimbul de experiență româno-austriac în domeniile eficienței energetice și surselor regenerabile de energie, adaptat la specificul național, a facilitat procesul de armonizare și implementare a legislației secundare conform celor mai bune practici europene în domeniu, urmat de un proces consultativ obligatoriu la nivelul transparenței decizionale.

De asemenea, Departamentul pentru Eficiență Energetică consideră utilă experiența austriacă privind campaniile de informare a consumatorilor, în acest sens dorind să solitice sprijin din partea AEA în vederea realizării unor broșuri sau programe informaționale asemănătoare.

3. Alte activități:

- În urma discuțiilor purtate cu reprezentanții la nivel înalt ai Comisiei Europene, în cazul închiderii **dosarului EU Pilot 7448/15/ENER** privind aplicarea art.7 EED, reprezentanții ANRE au participat la Bruxelles (în luna septembrie 2016) și la București (în luna noiembrie 2016) la clarificările aferente calculelor transmise de Ministerul Energiei privind economiile de energie necesare revizuirii PNAEE 2014-2020 în anul 2017.
- ANRE a participat la Costinești la Forumul Regional CNR-CME - **FOREN 2016**, în perioada 13-15 iunie 2016, iar Departamentul pentru Eficiență Energetică a coordonat organizarea *WORKSHOP AT FORUM LEVEL - WF 2: Energy Efficiency, Energy Conservation. Converting Potential into Reality* din cadrul FOREN 2016 din data de **14 iunie 2016**. La acest eveniment au participat, alături de vorbitori din România, 3 reprezentanți ai Agenției de Energie din Austria (AEA Austria), în baza Memorandumului de Cooperare dintre ANRE și partenerii austrieci, cât și reprezentantul Agenției de Energie din Moldova (AEE Moldova), iar prezentările au fost publicate pe pagina de internet a ANRE.
- ANRE, prin intermediul reprezentanților **Departamentului pentru Eficiență Energetică**, participă la evenimente și conferințe dedicate domeniului eficienței energetice, sub patronajul ANRE, care reunesc autorități, furnizori de servicii energetice - companii ESCO, auditori energetici, furnizori de echipamente de eficiență energetică, precum și experți în utilizarea fondurilor europene și altor

surse de finanțare, în vederea responsabilizării factorilor decizionali privind politicile și măsurile active pentru creșterea eficienței energetice, în vederea atingerii ȋntelor naționale în domeniu.

4. Participarea la Grupurile de lucru UE

În vederea respectării acquis-ului comunitar în domeniul eficienței energetice, în cadrul Comitetului pentru Directiva de Eficiență Energetică, din care face parte și ANRE, principalele activități diseminate la nivelul Comisiei Europene către statele membre au vizat următoarele :

1. Informări asupra obligațiilor de notificare, asupra ȋntelor indicative naționale privind eficiență energetică în conformitate cu cerințele Directivei 2012/27/UE.
2. Informări asupra principalele etape ale procesului de încălcare în cazul non-comunicare, non-conformitatea și de aplicarea greșită.
3. Discutarea problemelor cu care statele membre se confruntă în activitatea lor continuă de transpunere și implementare a Directivei 2012/27/EU, de punere în aplicare cerințelor acesteia,
4. Oferirea de exemple privind finanțarea implementării Directivei de Eficiență Energetică.

Comitetul pentru Directiva de Eficiență Energetică are mandatul de a asista Comisia prin adoptarea de măsuri de punere în aplicare a **Directivei 2012/27/EU** și de a o sprijini în analiza și evaluare acesteia. Acest Comitet servește ca forum pentru schimbul de informații și bune practici la nivelul UE în vederea elaborării unor documente de lucru care să explicitizeze prevederile cheie ale Directivei 2012/27/UE și reviuirea Directivei de Eficiență Energetică în contextul ȋntelor aferente Strategiei Europa 2030 și Energy Union.

VIII.2. Comunicare și informarea clienților finali

Obiectivul principal al activității de comunicare și informare în anul 2016 a fost creșterea gradului de informare a opiniei publice privind reglementările emise în vederea completării cadrului de reglementare existent, precum și privind realizările și acțiunile întreprinse în vederea asigurării protecției consumatorilor și responsabilizării operatorilor economici.

Activitatea de informare s-a concentrat, în principal, pe furnizarea de informații solicitate la sediul ANRE, telefonic, în scris, în format electronic și pe suport de hârtie, în aplicarea prevederilor legale privind transparența decizională și accesul la informațiile de interes public.

Ca urmare a activității de informare desfășurate în anul 2016, ANRE a răspuns unui număr de **1468** de solicitări de informații transmise în scris și rezolvate favorabil. Dintre acestea **268** au reprezentat solicitări adresate de persoane juridice, române și străine și **1200** au reprezentat solicitări adresate de persoane fizice, române și străine. Din totalul solicitărilor de informații transmise în scris, **1444** au fost transmise pe suport electronic și **13** pe suport hârtie, iar **11** au reprezentat informațiile solicitate verbal de persoane fizice/juridice, române și străine. Raportul privind rezultatele evaluării implementării **Legii**

nr. 544/2001 privind accesul la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, este prezentat în anexa nr. 2 la prezentul raport.

O altă modalitate eficientă de diseminare a informațiilor și de implementare a prevederilor privind transparența decizională a reprezentat-o pagina de internet a instituției, care a fost permanent actualizată cu date și informații atât privind reglementările emise, cât și privind proiectele de reglementări - **121** la număr - care au fost supuse discuției în cadrul proceselor de consultare publică lansate de ANRE în anul 2016. Raportul privind evaluarea implementării **Legii nr. 52/2003** privind transparența decizională este prezentat în anexa nr. 3 la prezentul raport.

Informarea opiniei publice s-a realizat și prin intermediul mass media, prin comunicate de presă transmise ziarelor cotidiene, posturilor de televiziune și de radio, interviuri și răspunsuri la întrebările adresate direct de către jurnaliști. Ca urmare a acestor informații, în anul 2016, în special în presa scrisă, activitatea și acțiunile ANRE au fost reflectate în aprox. **2046** de articole sau știri în care au fost menționate acțiuni, realizări, evenimente, obiective și planuri de perspectivă ale ANRE, principalele teme abordate referindu-se, în principal, la obligațiile ce derivă din legislația primară și cea europeană cuprinse în programul de reglementări, ca de exemplu: aplicarea calendarului de liberalizare a piețelor de energie electrică și gaze naturale, cadrul de reglementare pentru implementarea prevederilor în domeniul eficienței energetice, precum și în domeniul cogenerării de înaltă eficiență și promovării energiei electrice produse din surse regenerabile de energie, implementarea sistemelor de măsurare inteligentă, cadrul de reglementare privind schimbarea furnizorilor de energie electrică și gaze naturale, integrarea piețelor de energie electrică/gaze naturale, acte ale legislației secundare vizând funcționarea și dezvoltarea pieței de gaze, siguranța în aprovizionarea cu gaze naturale, competențele și atribuțiile ANRE într-o piață liberalizată din perspectiva protecției consumatorului etc.

ANRE cu statut de autoritate administrativă autonomă, cu personalitate juridică, sub control parlamentar a colaborat permanent cu comisiile de specialitate ale Parlamentului României, Departamentul pentru Relația cu Parlamentul din cadrul Guvernului României precum și cu alte instituții interesate de activitatea de reglementare din domeniul energiei electrice, termice, gazelor naturale și eficienței energetice.

În vederea îndeplinirii atribuțiilor și competențelor sale, ANRE se prezintă prin următoarele mijloace de comunicare: comunicate de presă, buletine informative, rapoarte anuale, documente oficiale, broșuri informative, anunțuri pentru consumatori, cărți de vizită, prezentări, website etc. Astfel, pentru a asigura asigură o dimensiune unitară și consecventă în comunicarea ANRE cu alte instituții de reglementare, autorități, asociații, consumatori, precum și cu operatorii economici au fost realizate ***Manualul de identitate vizuala al ANRE precum și Strategia de comunicare si planul de activități pe 2017.***

Conducerea ANRE a prezentat punctul de vedere al autorității la inițiativele legislative ale parlamentarilor, în Comisiile de specialitate sau în Plenul celor două Camere ale Parlamentului. S-au

transmis în termenele stabilite de regulamentele parlamentare răspunsurile la cca. 270 de solicitări, precum și trei raportări anuale.

Cooperarea cu Departamentul pentru relația cu Parlamentul și cu alte instituții s-a concretizat prin transmiterea a cca. 60 de documente și informații de specialitate.

În anul 2016 a continuat activitate de inițiere și elaborare de acorduri/parteneriate de colaborare cu alte instituții naționale și anume s-au semnat protocoale de colaborare cu Inspecția de Stat pentru Controlul Cazanelor, Recipientelor sub Presiune și Instalațiilor de Ridicat – (ISCIR) și Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU) precum și protocolul pentru Agenda digitală.

În contextul instituirii și funcționării unei piețe interne europene de energie, asigurarea evoluției cadrului de reglementare specific sectorului energetic pentru a răspunde noilor cerințe europene privind drepturile consumatorilor de energie și responsabilizarea operatorilor economici în relația cu aceștia, constituie una din preocupările majore ale ANRE.

Din perspectiva intereselor consumatorilor și în vederea consolidării drepturilor acestora, ANRE a elaborat o serie de reglementări, prezentate în capitolele anterioare, menite să completeze cadrul de reglementare existent privind informarea și protecția clienților finali, cu scopul responsabilizării operatorilor economici din sectorul energiei electrice/gazelor naturale, astfel încât creșterea calității serviciilor oferite să devină una dintre principalele priorități ale acestora.

Pentru a veni în sprijinul părților interesate, ANRE a pus la dispoziția clienților finali o linie telefonică gratuită, dedicată informării cu privire la schimbarea furnizorului de energie electrică/gaze naturale.

IX. BUGET, SURSE DE FINANȚARE, ACHIZITII, FORMARE PROFESIONALĂ ȘI AUDIT

IX.1. Buget, surse de finanțare

Finanțarea cheltuielilor curente și de capital ale ANRE se asigură integral din venituri proprii. Acestea provin din tarife percepute pentru acordarea de licențe, autorizații și atestări, contribuții anuale percepute operatorilor economici reglementați din sectorul energiei electrice și termice și al gazelor naturale, precum și din fonduri acordate de organisme internaționale. Nivelul tarifelor și contribuțiilor se stabilește anual prin ordin al ANRE, în condițiile legii, și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pentru anul 2016 a fost emis Ordinul ANRE nr. 178/2015 privind aprobarea tarifelor și contribuțiilor bănești percepute de ANRE pentru anul 2016, cu modificările și completările ulterioare.

ANRE și-a întocmit situațiile contabile în conformitate cu Legea contabilității nr. 82/1991 cu modificările și completările ulterioare, cu Ordinului MFP nr. 1917/2005 pentru aprobarea Normelor metodologice privind organizarea și conducerea contabilității instituțiilor publice, Planul de conturi pentru instituțiile publice și instrucțiunile de aplicare a acestuia.

Situațiile financiare la data de 31.12.2016 au fost întocmite pe modelele aprobate prin:

- Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 629/2009 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea și depunerea situațiilor financiare trimestriale ale instituțiilor publice, precum și a unor raportări financiare lunare în anul 2009, cu modificările și completările ulterioare (anexele 1-7, 14a, 14b, 15, 17, 18, 30, 30b, 30b.1 și 40a - 40c la situațiile financiare);

- Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 79/2010 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea și depunerea situațiilor financiare ale instituțiilor publice la 31 decembrie 2009 (anexele 22, 23, 24, 25, 26, 31-34, 35a și 35b la situațiile financiare anuale);

- Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 82 din 18 ianuarie 2016 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea și depunerea situațiilor financiare ale instituțiilor publice la 31 decembrie 2015, pentru modificarea și completarea Normelor metodologice privind organizarea și conducerea contabilității instituțiilor publice, Planul de conturi pentru instituțiile publice și instrucțiunile de aplicare a acestuia, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.917/2005, precum și pentru modificarea și completarea altor norme metodologice în domeniul contabilității publice;

- Ordinul ministrului finanțelor publice nr.191/30.01.2017 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea și depunerea situațiilor financiare ale instituțiilor publice la 31 decembrie 2016, precum și pentru modificarea și completarea anexei nr. 41 la Normele metodologice privind întocmirea și depunerea situațiilor financiare trimestriale ale instituțiilor publice, precum și a unor raportări financiare lunare în anul 2009, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 629/2009.

Situațiile financiare au fost întocmite după bilanța de verificare a conturilor sintetice la data de 31 decembrie 2016 pusă de acord cu bilanțele de verificare ale conturilor analitice și în urma analizei soldurilor conturilor contabile. Inventarierea anuală a patrimoniului s-a desfășurat în perioada 01.10-31.10.2016 și a avut ca scop principal stabilirea situației reale a tuturor elementelor de natura activelor, datoriilor și capitalurilor, precum și a bunurilor și valorilor deținute cu orice titlu. Conform procesului verbal de inventariere nr. 83437/23.11.2016 nu au fost constatate plusuri în gestiune dar au fost constatate minusuri de gestiune, care au fost reevaluate la valoarea de piață, imputate persoanelor responsabile și recuperate în luna decembrie 2016.

În cadrul instituției au fost respectate și nu au fost constatate abateri de la următoarele principii:

Principiul continuității activității presupune că instituția noastră își continuă în mod normal activitatea într-un viitor previzibil, fără a intra în stare de lichidare sau de reducere sensibilă a activității.

Principiul permanenței metodelor – au fost utilizate aceleași metode de la un exercițiu financiar la altul, asigurându-se în felul acesta coerența în timp a informațiilor contabile și permițând comparabilitatea în timp a informațiilor.

Principiul prudenței, prin care evaluarea elementelor de activ și pasiv trebuie făcută pe o bază prudentă.

Principiul contabilității pe bază de angajamente - efectele tranzacțiilor și ale altor evenimente au fost recunoscute atunci când acestea s-au produs și nu pe măsură ce numerarul este încasat sau plătit și au fost înregistrate în evidențele contabile ale perioadei de raportare.

Acest principiu se bazează pe independența exercițiului financiar potrivit căruia veniturile și cheltuielile se raportează la exercițiul la care se referă, fără a se ține seama de data încasării veniturilor, respectiv data plății cheltuielilor.

Veniturile și cheltuielile au fost delimitate și înregistrate în evidența contabilă sub aspect real (mișcare de bunuri și servicii) și nu sub aspect monetar (mișcare monetară).

Principiul evaluării separate a elementelor de activ și de datorii potrivit căruia compararea elementelor de activ sau de datorii trebuie evaluate separat.

Principiul intangibilității bilanțului de deschidere - bilanțul de închidere din anul precedent este egal cu bilanțul de deschidere din anul curent

Principiul necompensării – am ținut cont de faptul că interzice orice compensare între elementele de activ și cele de pasiv sau între elementele de cheltuieli și cele de venituri, nu este admisă, cu excepțiile permise de reglementările legale.

Principiul comparabilității informațiilor potrivit căruia elementele prezentate trebuie să dea posibilitatea comparării în timp a informațiilor.

Principiul pragului de semnificație, impune ca situațiile financiare să evidențieze distinct orice element care are o valoare semnificativă sau într-o poziție globală elementele cu funcții similare și valori ne semnificative, precum și informațiile a căror importanță poate afecta evaluările și deciziile.

Principiul prevalenței economicului asupra juridicului (realității asupra aparenței) - informațiile contabile prezentate în situațiile financiare sunt credibile, respectă realitatea economică a evenimentelor sau tranzacțiilor, nu numai forma lor juridică.

Politicile contabile definesc concepția contabilă pentru fiecare instituție publică în rezolvarea ansamblului problemelor financiare. Ele încorporează principiile, bazele, convențiile, regulile și practicile specifice adoptate de o entitate în conducerea curentă a activităților desfășurate, pentru întocmirea și prezentarea situațiilor financiare.

În cadrul instituției, circuitul documentelor financiar-contabile s-a organizat prin elaborarea procedurii privind organizarea activității de control financiar preventiv. Angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor s-a efectuat cu respectarea prevederilor Ordinului MFP nr. 1792/2002 și ale procedurii operaționale emisă în cadrul ANRE.

Informațiile cuprinse în situațiile financiare sunt relevante pentru nevoile conducerii în luarea unor decizii economice, credibile, comparabile și intangibile.

Situațiile financiare oferă o imagine fidelă a activelor, datoriilor, poziției financiare precum și a performanței financiare și a rezultatului patrimonial.

Analiza posturilor bilanțiere

Bilanțul contabil la 31.12.2016 ca document de sinteză a elementelor patrimoniale de activ și de pasiv, prezintă următoarea structură:

DENUMIREA INDICATORILOR	Sold la 31.12.2016 (lei)
I. Active necurente, din care :	12.644.627
1. Active fixe necorporale	1.205.312
2. Active fixe corporale	1.618.415
3. Terenuri și clădiri	9.820.900
II. Active curente, din care :	84.111.374
1. Stocuri	1.645.324
2. Creanțe curente	13.974.754
3. Creante bugetare	7.919
4. Disponibilități banești	68.344.981
5. Cheltuieli în avans	138.396
A. TOTAL ACTIVE (I+II)	96.756.001
III. Datorii necurente	17.364
IV. Datorii curente, din care :	10.005.204
1. Datorii comerciale și avansuri	1.606.039
2. Datorii către buget	5.338.413
3. Salariile angajaților	2.734.737
4. Datorii din operațiuni cu fonduri externe	326.015
B. TOTAL DATORII (III+IV)	10.022.568
ACTIVE NETE (A-B)	86.733.433
V. Capitaluri proprii, din care :	86.733.433
1. Rezerve și fonduri	5.625.562
2. Rezultat reportat	76.403.203
3. Rezultat patrimonial al perioadei de raportare- excedent	4.704.668

Active necurente

Active fixe necorporale

Finanțarea cheltuielilor de capital ale ANRE se asigură integral din venituri proprii.

În bugetul de venituri și cheltuieli rectificat pe anul 2016 au fost prevăzute cheltuielile de capital în sumă de 1.371.000 lei, din care active necorporale 763.000 lei.

Active fixe corporale

Sunt evidențiate în contabilitate pe conturile din grupa 21 după cum urmează:

- 211 terenuri și amenajări la terenuri,
- 212 construcții,
- 213 instalații tehnice, mijloace de transport, animale și plantații,
- 214 mobilier, aparatura birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale.

Activele fixe sunt prezentate în bilanț la valoarea netă, respectiv la valoarea de intrare mai puțin ajustările cumulate aferente amortizării.

Modificări în structura activelor necorporale și corporale amortizabile

-lei-

Elemente de active	Valoare contabilă				Amortizare				Valoare netă
	Sold la 01.01.2016	Creșteri	Reduceri	Sold la 31.12.2016	Sold la 01.01.2016	Creșteri	Reduceri	Sold la 31.12.2016	
	1	2	3	4=1+2-3	5	6	7	8=5+6-7	9=4-8
Alte imobilizări necorporale	4.198.283	1.166.978	-	5.365.261	3.444.967	714.982		4.159.949	1.205.312
Construcții domeniul privat	7.517.489	79.796	569.336	7.027.949	385.636	189.849	569.336	6.149	7.021.800
Instalații tehnice, mijloace de transport	5.758.524	334.112	529.216	5.563.420	4.037.090	743.690	511.390	4.269.390	1.294.030
Mobilier, birotică, echipamente de protecție	1.322.051	127.796	274	1.449.573	1.001.242	124.220	274	1.125.188	324.385
TOTAL	18.796.347	1.708.682	1.098.826	19.406.203	8.868.935	1.772.741	1.081.000	9.560.676	9.845.527

Structura activelor necorporale și corporale neamortizabile

Elemente de activ	Valoare contabilă (lei)			
	Sold la 01.01.2016	Creșteri	Reduceri	Sold la 31.12.2016
	1	2	3	4=1+2-3
Terenuri	658.408	0	32.908	625.500
Construcții din domeniul public	2.287.974	0	114.374	2.173.600
TOTAL	2.946.382		147.282	2.799.100

Activele fixe corporale și necorporale sunt prezentate în bilanț la valoarea netă contabilă obținută prin deducerea amortizării cumulate din valoarea de inventar. La data de 31.12.2016 valoarea netă contabilă a activelor fixe este de 12.644.627 lei.

În conformitate cu prevederile Ordinului MFP nr. 3471/25.11.2008 *pentru aprobarea Normelor metodologice privind reevaluarea și amortizarea activelor fixe corporale aflate în patrimoniul instituțiilor publice* care la art.11 alin (1) stipulează la că *Începând cu data de 1 ianuarie 2008, activele fixe corporale de natura construcțiilor și terenurilor aflate în patrimoniul instituțiilor publice vor fi reevaluate cel puțin o dată la 3 ani de o comisie numită de conducătorul instituției publice sau de evaluatori autorizați conform reglementărilor legale în vigoare, rezultatele reevaluării urmând a fi înregistrate în contabilitate până la finele anului în care s-a efectuat reevaluarea* în anul 2016 au fost reevaluate activelor fixe corporale de natura construcțiilor și terenurilor aflate în patrimoniu instituției.

Operațiunea de reevaluare a fost efectuată de către un evaluator autorizat, care a determinat valoarea justă la data de 31.12.2016, ținându-se seama de inflație, utilitatea bunului, starea acestuia și de prețul pieței.

În urma reevaluării clădirilor aflate în patrimoniu ANRE au rezultat modificării ale valorii de inventar a acestora în sensul că:

- valoarea clădirii aflate în domeniul public al statului a înregistrat o reducere cu 114.374 lei, astfel că valoarea de inventar a construcțiilor din domeniul public este de 2.173.600 lei.
- valoarea clădirilor aflate în domeniul privat al statului a înregistrat o reducere cu 79.796 lei;

Terenului aferent clădirii din domeniul privat al statului a înregistrat o reducere fost reevaluat, valoarea justă a o reducere cu de 32.908 lei.

Diferențele din reevaluare în valoare de 147.282 lei au fost evidențiate în contul 105 “*Rezerve din reevaluare*”.

Active curente

Stocurile sunt bunuri materiale destinate să fie utilizate la prima lor utilizare, alcătuite din materiale consumabile, rechizite și alte bunuri necesare desfășurării activității instituției.

Evaluarea la intrare a stocurilor se realizează la costul de achiziție, care cuprinde prețul de cumpărare, inclusiv taxele de import și celelalte taxe de cumpărare nerecuperabile, costurile de transport și de manipulare și alte costuri accesorii de achiziție imputabile direct, cu excepția rabaturilor, risturnurilor și remiselor primite de la furnizori.

Evaluarea la ieșire a stocurilor se realizează conform metodei FIFO ‘primul intrat - primul ieșit’.

Bunurile ieșite din gestiune se evaluează la costul de achiziție al primei intrări (lot), pe măsura epuizării lotului, stocurile ieșite se evaluează la costul de achiziție al lotului următor, în ordine cronologică.

În sfera stocurilor se includ și materialele de natura obiectelor de inventar, bunuri cu o valoare mai mică decât limita prevăzută de lege pentru a fi considerate imobilizări corporale, sau cu durata mai mică de un an, indiferent de valoarea lor. Evidența materialelor de natura obiectelor de inventar se ține pe două conturi : materiale de natura obiectelor de inventar în magazie (cont 303 01) și materiale de natura obiectelor de inventar în folosință (cont 303 02).

Înregistrarea trecerii pe cheltuieli a consumului acestora se realizează la momentul în care sunt date în consum, cu excepția materialele de natura obiectelor de inventar al căror cost se recunoaște în momentul scoaterii din folosință al acestora.

La data de 31.12.2016 ANRE înregistrează stocuri în valoare de **1.645.324** lei, având următoarea componență :

-lei-

	Sold la 01.01.2016	Intrări	Ieșiri	Sold la 31.12.2016
Cont 302				
Combustibili (cont 30202)	4.777	225.598	225.242	5.133
Piese de schimb (cont 30204)	999	653	1.652	0
Alte materiale consumabile (cont 30208)	158.774	202.994	255.958	105.810
Total cont 302	164.550	429.245	482.852	110.943
Cont 303				
Materiale de natura obiectelor de inventar în magazie (cont 303 01)	86	156.924	156.932	78
Materiale de natura obiectelor de inventar în folosință (cont 303 02)	1.461.612	574.627	501.935	1.534.303
Total cont 303	1.461.698	731.551	658.868	1.534.831
Total stocuri	1.626.248	1.160.796	1.141.720	1.645.324

Creanțe curente

Creanțele curente aflate în sold la sfârșitul perioadei de raportare sunt în valoare de **13.982.674** lei și reprezintă:

-lei-

Creanțe din operațiuni comerciale, avansuri	13.974.063
Creanțe bugetare	7.919
Decontări din operații în curs de clarificare	414
Debitori	277

Soldul contului 411 *Clienți* în valoare de 13.892.889 lei reprezintă creanțele neîncasate aferente obiectului de activitate al ANRE, respectiv facturi de tarife și contribuții emise operatorilor economici, cu termen de încasare sub un an.

Pentru sumele înregistrate în contul 473 *Decontări din operații în curs de clarificare* în valoare de 414 lei au fost întreprinse demersuri pentru analiză și recuperare.

Sumele înregistrate în contul 461 *Debitori* în valoare de 277 lei reprezintă angajamente de plată care vor fi încasate în perioada următoare.

Analiza creanțelor reflectate în conturile de clienți

Potrivit contabilității de angajamente, înregistrarea în contabilitate a creanțelor se efectuează în momentul constatării drepturilor reprezentate de obiectul de activitate al instituției, respectiv din tarife percepute pentru acordarea de licențe, autorizații și atestări, pentru prestări de servicii, precum și din contribuții ale operatorilor economici din sectorul energiei, gazelor naturale și eficienței energetice sau din fonduri acordate de organismele internaționale.

Prezentăm mai jos situația creanțelor :

-lei-

Creante	Sold la 01.01.2016	Creanțe constatate	Creanțe încasate	Stingeri prin alte căi	Sold la 31.12.2016
0	1	2	3		4
Clienți cu vechime sub 1 an	1.785.286	68.872.084	69.556.873		1.100.497
Clienți incerti sau în litigiu	12.580.502	2.368.672	2.138.470	18.312	12.792.392
Creanțe comerciale		81.174			81.174
Total creanțe	14.365.788	71.321.930	71.695.343	18.312	13.974.063

Creanțele comerciale și avansurile sunt în valoare de **13.974.063 lei** și corespund cu soldurile conturilor de clienți și debitori la data de 31.12.2016.

Pentru clienții incerti sau în litigiu nu au fost constituite provizioane pentru deprecierea creanțelor.

Disponibilități bănești și alte valori

Disponibilitățile bănești existente în sold la sfârșitul perioadei de raportare sunt în valoare de **68.344.981 lei**, după cum urmează :

-lei-

Conturi de trezorerie, din care :	68.327.626
- Cont disponibil garanții de participare la licitații	23.122
- Disponibil din fonduri externe	328.334
- Disponibil al instituțiilor publice finanțate integral din venituri proprii	67.976.169
Disponibil la bănci comerciale din care:	17.356
- Disponibil din fonduri cu destinație specială (garanții getionare)	17.356
Total disponibilități	68.344.981

Așa cum rezultă din prezentarea analitică a sumelor existente în conturile deschise la trezorerie și la instituțiile de credit pe numele ANRE, la data de 31.12.2016 disponibilitățile bănești sunt în valoare de **68.344.981 lei**.

Cheltuieli înregistrate în avans

La data de 31.12.2016 soldul contului 471 *Cheltuieli înregistrate în avans* în valoare de **138.396 lei** reprezintă :

- contravaloarea asigurărilor anuale RCA și Casco în valoare de **51.562 lei**, plătite de instituție pentru autoturismele din dotare, care în perioada următoare vor fi înregistrate treptat pe cheltuiala aferentă ;
- taxă membru CEER valoare de **86.834 lei**, plătită de instituție și care va fi trecută pe cheltuieli în luna ianuarie 2017.

Datorii necurente reprezintă sume ce urmează a fi plătite după o perioadă mai mare de 1 an. La data de 31.12.2016 ANRE înregistrează datorii necurente în **valoare de 17.364 lei** reprezentând garanțiile gestionare constituite conform Legii nr. 29/1969 prin reținerea lunară din salariu de la salariații care au ca atribuții principale de serviciu primirea, păstrarea și eliberarea de bunuri aflate în administrarea, folosința sau deținerea instituției.

Menționăm că ANRE nu are *Datorii contingente*, prin urmare nu au fost înregistrate sume pe debitul sau creditul contului în afara bilanțului 8082.

Datorii curente

ANRE înregistrează la 31.12.2016 datorii curente în valoare de **10.005.204 lei**, din care:

- **datorii către furnizorii** de bunuri și servicii sunt în valoare de **467.251 lei** reprezentând obligațiile neachitate de ANRE pentru bunurile achiziționate, lucrările executate și serviciile prestate, care au fost înregistrat în evidența contabilă prin intermediul contului 401 “Furnizori”.
- ANRE înregistrează în soldul contul 419 “**Clienți - creditori**” suma de **1.110.526 lei**, reprezentând sume plătite în avans de către diverși agenți economici, sume pentru care, ulterior, vor fi întocmite facturi sau vor fi restituite în cazul în care depășesc valoarea obligațiilor agenților economici reglementați de autoritate.
- soldul contului 462 “**Creditori** “ în valoare de **28.262 lei** se compune din contravaloarea garanțiilor de participare la licitație.
- **datoria către bugete** în valoare de **5.338.413 lei** cuprinde:
 - ✓ contribuțiile salariaților și ale angajatorului către bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale aferente fondului de salarii pe luna decembrie 2016, CAS, șomaj, CASS, contribuția pentru accidente de munca și boli profesionale precum și vărsăminte pentru persoane cu handicap neîncadrate) în sumă de **1.395.680 lei**;
 - ✓ impozitul pe salarii, taxe și vărsăminte asimilate în sumă de **535.702 lei**;
 - ✓ accesorii calculate pentru neachitarea la termenul de scadență și nefacturarea la termen a facturilor de dispecerizare pentru activitatea de tranzit desfășurată de S.C. Transgaz S.A. în perioada 2008-2012 în sumă de **3.407.360 lei**;
- **salariile angajaților** în valoare de **2.734.737 lei** reprezintă drepturi salariale și alte rețineri aferente lunii decembrie 2016 care vor fi achitate în data de 10 ianuarie 2017.

- ANRE înregistrează în soldul contului 458 05 “*Avansuri primite de la autoritățile de certificare /Autoritățile de management/Agențiile de plăți-Fonduri externe nerambursabile postaderare și fonduri de la buget*” suma de **326.015 lei**, reprezentând sume primite de la finanțatorii externi pentru derularea programului CAEED, finanțat integral din fonduri externe nerambursabile;

În conformitate cu prevederile legale în vigoare, ANRE a raportat lunar execuția bugetului de venituri și cheltuieli și elementele de bilanț.

În situația anuală valoarea datoriei comerciale și avansurilor curente evidențiată pe randul 61 de 1.577.777 lei este mai mare cu 128.064 lei față de raportarea lunii decembrie 2016 transmisă cu adresa ANRE nr.3745/19.01.2017, creșterea este determinată de înregistrarea în contabilitate a obligațiilor către furnizori, reprezentând utilități aferente lunii decembrie 2016 și contravaloarea tichetelor de masă, facturi care au intrat în instituție după transmiterea raportării lunare către Ministerul de Finanțe.

De asemenea, datoria instituției către bugete evidențiată pe rândul 63.1 de 1.395.680 lei este mai mare cu 829 lei față de raportarea lunii decembrie, datorită creșterii cheltuielilor cu salariile prin recalculare drepturile salariale aferente lunii decembrie 2016.

Datoria către salariați evidențiată pe rândul 72 de 2.734.737 lei este mai mare cu 5.418 lei față de raportarea lunii decembrie, datorită recalculării drepturile salariale aferente lunii decembrie 2016 urmare a depunerii unui concediu medical.

Capitaluri proprii

Rezerve și fonduri

Conform situației financiare la data de 31.12.2016 rezervele și fondurile sunt în valoare de **5.625.562 lei**, din care:

- rezervele din reevaluare în sumă de **2.826.462 lei**, reprezentând valoarea rezultată din reevaluarea activelor fixe corporale;
- fondul bunurilor care alcătuiesc domeniul public al statului în valoare de **2.173.600 lei**, reprezentând clădirea dată în administrarea instituției;
- fondul bunurilor care alcătuiesc domeniul privat al statului, în valoare de **625.500 lei**, reprezentând terenul clădirii din domeniul privat care nu se supune amortizării.

Rezultatul raportat – soldul creditor al contului 117 la data de 31.12.2016 este în valoare de **76.403.203 lei** și reprezintă excedentul patrimonial al exercițiilor bugetare precedente.

Rezultatul patrimonial al perioadei de raportare

La data 31.12.2016 contul 121 “*Rezultatul patrimonial*” prezintă sold creditor și exprimă excedentul patrimonial în valoare **4.704.668 lei**.

Creșteri semnificative ale sumelor raportate în bilanț

În conformitate cu prevederile OMFP nr. 629/2009 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea și depunerea situațiilor financiare trimestriale ale instituțiilor publice, precum și a unor raportări financiare lunare în anul 2009, vă prezentăm explicațiile privind creșterile / descreșterile semnificative ale sumelor raportate în bilanțul încheiat la finele anului 2016 comparativ cu începutul anului la următorii indicatori:

- La începutul anului 2016 *Creanțele comerciale și avansurile* raportate la rândul 22 din bilanț au fost în valoare de 14.446.963 lei, iar la finele lunii decembrie 2016 au înregistrat un nivel de 13.974.063 lei, scăderea cu 472.900 lei se datorează faptului că a crescut gradul de încasare a agenților economici.
- Din datele prezentate în bilanțul la rândul 61 *Datoriile comerciale și avansurile*, și rândul 72 *Salariile angajaților* se constată faptul că ANRE înregistrează la finele lunii decembrie 2016 o scădere a acestora comparativ cu nivelul înregistrat la începutul anului.
- La începutul anului 2016 avansurile primite în valoare de lei 1.470.365 nu au fost raportate în bilanț la rândul 61.1 *Avansuri primite*, la finele anului 2016 valoarea acestora este de 1.110.526 lei.
- Sumele datorate de ANRE la bugetul asigurărilor sociale, evidențiate în bilanț pe rândul 63.1 *Contribuțiile sociale*, sunt mai mari decât cele datorate la începutul anului, creșterea semnificativă se explică prin faptul că la sfârșitul lunii decembrie 2016 contribuțiile nu au fost plafonate, așa cum s-a întâmplat la sfârșitul anului 2015.

Contul de rezultat patrimonial

În contul de rezultat patrimonial la data de 31.12.2016 se înregistrează un **excedent în valoare de 4.704.668 lei** care a rezultat prin deducerea cheltuielilor din venituri.

Veniturile din activitatea operațională realizate în perioada ianuarie – decembrie 2016 sunt în valoare de **69.733.926 lei**.

Cheltuielile aferente activității operaționale în perioada ianuarie - decembrie 2016 sunt în valoare **65.105.922 lei**.

Veniturile din activitatea financiară realizate în perioada ianuarie - decembrie 2016 sunt în valoare de **87.326 lei**.

Cheltuielile financiare în perioada ianuarie - decembrie 2016 sunt în valoare de **10.662 lei**.

Execuția bugetului de venituri și cheltuieli

Din contul de execuție al bugetului de venituri și cheltuieli al ANRE încheiat la 31 decembrie 2016 rezultă următoarele:

- **drepturile constatate** sunt în valoare de **68.957.714 lei**;
- **încasările realizate** din activitatea operațională sunt în valoare de **69.840.906 lei**;
- **plățile nete** efectuate sunt în valoare de **63.606.612 lei** și reprezintă plățile aferente cheltuielilor curente;

Nu s-au efectuat plăți direct din încasări și nu s-a schimbat destinația legală între finanțare și decontarea legal condiționată a cheltuielilor bugetare.

Toate angajamentele bugetare au fost supuse controlului financiar preventiv înainte de a produce consecințe sau a fi decontate ca plăți bugetare. Acest fapt presupune că s-a efectuat verificarea sistematică a proiectelor de operațiuni pentru legalitate, regularitate și încadrare în limita creditelor bugetare.

Cheltuielile efectuate au avut la bază documente justificative, legal întocmite, aprobate și controlate ori confirmate prin competențe legale. Execuția de casă a bugetului s-a făcut prin decontarea, confirmarea și plata angajamentelor prin Trezoreria publică.

Contabilitatea ANRE a asigurat înregistrarea plăților de casă și a cheltuielilor efective, pe subdiviziunile clasificăției bugetare, potrivit bugetului aprobat.

Organizarea evidenței angajamentelor bugetare

Evidența angajamentelor bugetare și legale este ținută în cadrul serviciului financiar contabilitate, în conformitate cu Ordinul 1.792/2002 al Ministerului Economiei și Finanțelor, cu modificările și completările ulterioare.

Evidența angajamentelor bugetare și legale deschise pentru fiecare subdiviziune a bugetului aprobat, oferă informații după cum urmează :

- în contul 8060 «**Credite bugetare aprobate**» s-au înregistrat creditele aprobate pentru efectuarea cheltuielilor aprobate prin buget, cu defalcare pe trimestre, pentru fiecare titlu, articol și alineat de cheltuieli;
- în contul 8066 «**Angajamente bugetare**» s-au înregistrat sumele rezervate în vederea efectuării unor cheltuieli, în limita prevederilor bugetului de venituri și cheltuieli aprobat ;
- în contul 8067 «**Angajamente legale**» s-au înregistrat sumele aferente drepturilor salariale ale personalului și obligațiilor aferente, angajamente legale individuale aferente bunurilor și serviciilor, încheiate cu furnizori și alți creditori, în limita creditelor bugetare aprobate.

Pe baza datelor furnizate din evidența analitică a prevederilor bugetului aprobat și al angajamentelor bugetare și legale, s-a întocmit «Situația privind execuția cheltuielilor bugetare angajate», pe titluri de cheltuieli, articole și alineate.

IX.2. Achiziții publice

În conformitate cu prevederile legale stipulate în H.G. nr. 395/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice cu modificările și completările ulterioare, **Biroul Achiziții Publice** este *compartimentul intern specializat în domeniul achizițiilor*, acesta fiind organizat în conformitate cu prevederile art. 2 alin. (1) din H.G. nr. 395/2016 cu modificările și completările ulterioare.

Acesta are sarcini multiple ce decurg din atribuțiile principale și anume:

- a) întreprinde demersurile necesare pentru înregistrarea/ reînnoirea/recuperarea înregistrării autorității contractante în SEAP sau recuperarea certificatului digital, dacă este cazul;
- b) elaborează și, după caz, actualizează, pe baza necesităților transmise de celelalte compartimente ale autorității contractante, strategia de contractare și programul anual al achizițiilor publice;

- c) elaborează sau, după caz, coordonează activitatea de elaborare a documentației de atribuire și a documentelor-suport, în cazul organizării unui concurs de soluții, a documentației de concurs, pe baza necesităților transmise de compartimentele de specialitate;
- d) îndeplinește obligațiile referitoare la publicitate, astfel cum sunt acestea prevăzute de Lege;
- e) aplică și finalizează procedurile de atribuire;
- f) realizează achizițiile directe;
- g) constituie și păstrează dosarul achiziției publice.

În cursul anului 2016 au fost realizate următoarele activități principale:

1. întocmirea Programului Anual al Achizițiilor Publice/2016 în baza Bugetului de Venituri și Cheltuieli și a Listei de investiții aprobate pentru anul 2016;
2. atribuirea unui număr de 377 contracte/comenzi de achiziție publică de produse/servicii, astfel:
 - atribuirea unui număr de 76 contracte de achiziție publică de produse/servicii;
 - atribuirea unui număr de 301 comenzi de achiziție publică de produse/servicii.
3. organizarea unui număr de 11 proceduri de achiziție publică, din care:
 - 3.1. o procedură de licitație deschisă online finalizată cu atribuirea acordului cadru de servicii de transport aerian și servicii de cazare la hotel;
 - 3.1. un număr 2 (două) proceduri de cerere de oferte online și o procedură simplificată online finalizate cu atribuirea contractelor de achiziție publică de:
 - prestare de servicii de curățenie;
 - furnizare de articole de birou;
 - furnizare de calculatoare, laptopuri, servere și licențe Office;
 - 3.2. un număr de 6 (șase) proceduri de negociere fără publicarea în prealabil a unui anunț de participare finalizate cu atribuirea contractelor de achiziție publică de:
 - prestare de servicii de mentenanță și suport tehnic pagină de internet;
 - prestare de servicii informatice profesionale pentru actualizarea și mentenanța programului Legis;
 - prestare de servicii de asistență pentru software (servicii de mentenanță și suport tehnic pentru aplicația MIS și pentru modulul portal ANRE parte componentă a aplicației MIS);
 - prestare de servicii pentru sisteme și asistență (asistență tehnică la sistemul informatic SIMEC destinat gestiunii și evidenței financiar contabile);
 - furnizare pachete software pentru baze de date și operare (Dezvoltare funcții noi pentru pagina de internet - modul denumit "comparator oferte-tip de furnizare a gazelor naturale" în cadrul paginii de internet a ANRE);
 - furnizare pachete software pentru baze de date și operare (upgrade informatic la softul de gestiune și contabilitate SIMEC).
 - 3.3. a inițiat procedura de achiziție prin norme procedurale interne, pentru atribuirea contractului de prestări de servicii de pază.

4.1.1 Biroul Achiziții Publice până la data abrogării O.U.G. 34/2006 cu modificările și completările ulterioare, respectiv până la data de 25.05.2016, pentru atribuirea contractelor/acordurilor - cadru de achiziție publică încheiate pentru procedurile de achiziție publică așa cum erau reglementate de art. 18 din O.U.G. 34/2006 cu modificările și completările ulterioare, a realizat următoarele activități cu respectarea legislației în vigoare și a Procedurii Operaționale privind achizițiile publice de produse, servicii și lucrări PO 06-14, astfel:

- crearea dosarelor de achiziție publică;
- întocmirea notelor justificative privind selectarea procedurilor de achiziție publică;
- întocmirea notelor justificative privind selectarea criteriului de atribuire a contractului;
- întocmirea notelor justificative privind necesitatea impunerii unor cerințe minime de calificare referitoare la capacitatea tehnică și capacitatea economică;
- verificarea pentru legalitate a caietelor de sarcini astfel încât să se permită oricărui ofertant accesul egal la procedura de atribuire și să nu aibă ca efect introducerea unor obstacole nejustificate de natură să restrângă concurență între operatorii economici.
- întocmirea Documentațiilor de atribuire a contractelor/acordurilor - cadru de achiziție publică de produse/servicii.
- publicarea în SEAP a anunțurilor/invitațiilor de participare la procedurile de achiziție publică;
- întocmirea și publicarea în SEAP a răspunsurilor la solicitările de clarificări cu privire la documentația de atribuire;
- întocmirea și semnarea contractelor/acordurilor - cadru de achiziție publică;
- publicarea în SEAP a anunțurilor de atribuire a contractelor de achiziție publică
- emiterea documentelor constatatoare care conțin informații referitoare la îndeplinirea obligațiilor contractuale de către furnizori/prestatori și la eventualele prejudicii la finalizarea contractului și suplimentar (după caz) la expirarea perioadei de garanție acordată produselor /serviciilor și transmiterea acestora în termenul legal prevăzut de lege;
- întocmirea și transmiterea către ANRMAP/ANAP prin portalul www.anap.ro a notificării cu privire la contractul de achiziție publică/acordul cadru încheiat.
- întocmirea și transmiterea către ANAP prin SEAP a raportului privind contractele de achiziție publică atribuite în anul precedent.
- participarea în calitate de membri sau președinți în comisiile de evaluare și atribuire a contractelor de achiziție publică.

4.1.2 Biroul Achiziții Publice până la data abrogării O.U.G. 34/2006 cu modificările și completările ulterioare, respectiv până la data de 25.05.2016, pentru atribuirea contractelor și comenzilor de achiziție publică încheiate în conformitate cu art. 19 din O.U.G. 34/2006 cu modificările și completările ulterioare, a respectat legislația în vigoare și conținutul Procedurii Operaționale privind achizițiile publice de produse, servicii și lucrări PO 06-14.

4.2.1 Biroul de Achiziții Publice începând cu data de 26.05.2016, data la care intrat în vigoare Legea 98/2016 privind achizițiile publice, pentru procedurile de achiziție publică așa cum sunt reglementate

de art. 68 din Legea 98/2016 cu modificările și completările ulterioare, a realizat următoarele activități cu respectarea legislației în vigoare, astfel:

- crearea dosarelor de achiziție publică;
- verificarea pentru legalitate a caietelor de sarcini astfel încât să se permită oricărui ofertant accesul egal la procedura de atribuire și să nu aibă ca efect introducerea unor obstacole nejustificate de natură să restrângă concurență între operatorii economici;
- întocmirea Strategiilor de contractare de achiziție publică de produse/servicii;
- întocmirea Documentațiilor de atribuire a contractelor de achiziție publică de produse/servicii;
- publicarea în SEAP a anunțurilor de participare simplificate la procedurile de achiziție publică;
- întocmirea și publicarea în SEAP a răspunsurilor la solicitările de clarificări cu privire la documentația de atribuire;
- participarea în calitate de membri sau președinți în comisiile de evaluare și atribuire a contractelor de achiziție publică;
- întocmirea și semnarea contractelor/acordurilor - cadru de achiziție publică;
- publicarea în SEAP a anunțurilor de atribuire a contractelor de achiziție publică;
- emiterea documentelor constatatoare care conțin informații referitoare la îndeplinirea obligațiilor contractuale de către furnizori/prestatori și la eventualele prejudicii la finalizarea contractului și suplimentar (după caz) la expirarea perioadei de garanție acordată produselor /serviciilor și transmiterea acestora în termenul legal prevăzut de lege;
- întocmirea și transmiterea către ANAP prin SEAP a raportului privind contractele de achiziție publică atribuite în anul precedent.

4.2.2 Biroul Achiziții Publice începând cu data de 26.05.2016, data la care intrat în vigoare Legea 98/2016 privind achizițiile publice, pentru atribuirea contractelor și comenzilor de achiziție publică încheiate în conformitate cu art. 7 alin. (5) din Legea 98/2016 cu modificările și completările ulterioare, a respectat legislația în vigoare.

5. Alte activități desfășurate de către colectivul Biroului Achiziții Publice:

- participarea ca membri în cadrul comisiile de inventariere a bunurilor incluse în patrimoniul ANRE.

IX.3. Formare profesională

În vederea îndeplinirii obiectivelor autorității la un nivel cât mai competitiv, corespunzător standardelor europene, raportat la complexitatea și diversitatea activităților ANRE, pregătirea profesională a salariaților prezintă o importanță majoră. Astfel, în anul 2016 au participat la cursurile de formare profesională specifice domeniului de activitate, 16 specialiști din cadrul ANRE.

Domeniile de interes au fost dintre cele mai diverse, acoperind sfera de specialitate, axându-se pe teme cu relevanță, respectiv reglementarea piețelor de energie electrică și gaze naturale, monitorizarea concurenței și a piețelor cu amănuntul, politici privind consumatorii, politici comunitare și mecanisme administrative, normele care interzic practicile abuzive ce afectează piețele angro de energie, promovând concurența reală și echitabilă în beneficiul consumatorilor finali și legăturile cu piețele financiare.

Reglementarea în domeniul energiei electrice produse din surse regenerabile a constituit o altă temă de interes pentru ANRE, specialiști din cadrul autorității participând la sesiuni internaționale de formare organizate de Energy Regulators Regional Association (ERRA). În cadrul programelor specializate, în spiritul protocolului de la Kyoto, prezentările au inclus țintele propuse pentru țările din Uniunea Europeană pentru anii 2020 și 2030, precum și obiectivele propuse pentru statele din Orientul Mijlociu și chiar pentru China. Bazele teoretice și economice ale schemelor de sprijin pentru energia electrică obținută din surse regenerabile prin: Feed-in tariff, Feed in Premium, Auction și sistemul de Certificate Verzi, sistemul de susținere a E-RES cu cel mai mare grad de implementare - sistemul Feed-in tariff, implementat în aproximativ 90 de state din întreaga lume, au reprezentat modele utile, cunoștințele acumulate constituind un real beneficiu pentru participanți.

De asemenea, personalul de specialitate din cadrul ANRE a beneficiat, de programe de pregătire profesională privind monitorizarea concurenței și a piețelor cu amănuntul, precum și politica privind consumatorul, programe organizate de Consiliul European al Reglementatorilor în Energie (CEER), care a pregătit și un ghid practic cu reală utilitate pentru instituțiile de reglementare în procesul de evaluare a piețelor naționale cu amănuntul, cuprinzând totodată și aspecte practice legate de implementarea legislativă și monitorizarea pieței, precum și modalități de protejare a consumatorului față de practicile abuzive.

Specialiști ANRE au participat la programe referitoare la stadiul și evoluția piețelor cu amănuntul, la modalitățile de stabilire a prețurilor pe diferitele piețe dar și la strategiile de tranzacționare în scopul acoperirii riscurilor, la principii care stau la baza interacțiunii dintre piețele fizice și cele financiare.

Implementarea și dezvoltarea sistemului de control managerial intern constituie o preocupare constantă în cadrul ANRE, vizând integrarea în sistem a fiecărei componente structurale a autorității și a personalului de la toate nivelurile, prin folosirea unor instrumente de control intern adecvate, care să ofere o asigurare rezonabilă a atingerii obiectivelor autorității.

Dezvoltarea sistemului de control intern managerial al ANRE a avut în vedere, pe de o parte specificul legal și organizațional al autorității și pe de altă parte prevederile legale privind Codul controlului intern managerial al entităților publice, conducerea ANRE dispunând măsurile necesare pentru implementarea standardelor de control intern.

Direcțiile de acțiune și instrumentele de control utilizate au vizat îndeplinirea misiunii autorității în condiții de regularitate, eficacitate, economicitate și eficiență, de protejare a bunurilor, a informațiilor și a fondurilor împotriva pierderilor datorate erorilor, abuzului sau fraudei, precum și respectarea prevederilor legale, regulamentelor și deciziilor conducerii.

Au fost implementate măsuri de control intern suplimentare pentru diminuarea riscurilor și a vulnerabilităților la corupție prin aderarea la Strategia Națională Anticorupție aferentă perioadei 2016 – 2020 și prin elaborarea Planul de integritate pentru implementarea strategiei.

Totodată, în vederea prevenirii și combaterii corupției, au fost asigurate condițiile de formare profesională continuă a personalului care realizează auditul intern în cadrul ANRE, prin participarea acestuia la programul antifrauda și investigația financiară. În cadrul programului, participanții au primit informații relevante privind tehnicile de investigație și metodele de descoperire a schemelor de spălare de bani, identificarea bunurilor pentru confiscare și luarea deciziilor de taxare și confiscare. De asemenea, au fost prezentate metode de identificare a riscurilor de fraudă, dar și de creștere a gradului de conștientizare în rândul angajaților din cadrul organizației.

Ca urmare a statuirii în sarcina ANRE a obligațiilor privind serviciul de alimentare cu energia termică, având în vedere volumul și complexitatea acestora, pentru îndeplinirea cerințelor legale, apreciem ca fiind o necesitate stringentă majorarea numărului de personal aprobat în conformitate cu prevederile art. 7 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea ANRE, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 160/2012.

IX.4. Audit intern

1. Organizarea și independența auditului intern

Activitatea de audit public intern în cadrul ANRE este organizată la nivel de serviciu și are ca obiectiv îmbunătățirea proceselor de management al riscurilor, de control și guvernare, prin oferirea de consiliere și asigurări rezonabile că acestea se desfășoară economic, eficace și eficient și permit realizarea obiectivelor propuse și formularea de propuneri de soluții și recomandări de îmbunătățire a activităților instituției.

Serviciul audit public intern se află, conform organigramei, în subordinea președintelui ANRE și raportează direct la acest nivel, ceea ce-i asigură independența în raport cu structurile organizatorice pe care le auditează. În consecință, planul de audit, rapoartele de audit, raportul anual și alte lucrări elaborate de către SAPI sunt supuse avizării/aprobării președintelui ANRE. Șeful serviciului participă, în calitate de invitat, la ședințele Comitetului director și ale Comisiei pentru monitorizarea, coordonarea și îndrumarea implementării și dezvoltării sistemului de control intern/managerial în cadrul ANRE.

Independența auditorilor desemnați pentru realizarea de misiuni de audit public intern, este întotdeauna declarată, în conformitate cu prevederile legale în materie de audit public intern, prin întocmirea declarației de independență de către fiecare auditor. În perioada raportată nu au fost cazuri de declarare de incompatibilități personale ale auditorilor, prin urmare nici verificări pentru a demonstra independența acestora față de structura auditată.

2. Adecvarea cadrului metodologic și procedural

Activitatea de audit public intern la nivelul serviciului se desfășoară în baza legislației specifice, a Normelor proprii privind exercitarea activității de audit public intern la nivelul ANRE și a Cartei auditului intern la nivelul ANRE, care au fost avizate de U.C.A.A.P.I., aprobate prin Ordinul ANRE nr. 9/16.05.2014 și postate pe pagina de INTRANET a ANRE. Auditorii interni aplică prevederile Codului privind conduita etică a auditorului intern aprobat prin OMFP nr.252/2004; până în prezent nu au fost semnalate/înregistrate cazuri de încălcare a normelor de conduită etică. Anual, în procesul de evaluare a performanțelor profesionale, se au în vedere principiile din Codul de conduită etică și profesională a personalului și a membrilor Comitetului de reglementare din ANRE și din cel al auditorului intern, precum și implementarea Standardului 1 - Etică și Integritate din Codul controlului intern managerial.

3. Asigurarea și îmbunătățirea calității activității de audit intern

Programul de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern elaborat de șeful SAPI - care are, totodată, responsabilitatea privind implementarea și monitorizarea acestuia, garantează că activitatea de audit intern se desfășoară în conformitate cu normele, instrucțiunile și Codul privind conduita etică a auditorului intern și contribuie la îmbunătățirea activității Serviciului audit public intern.

Pentru anul 2016, a fost întocmit Planul de acțiune privind asigurarea și îmbunătățirea calității activității de audit intern în care au fost înscrise obiectivele specifice ale SAPI, activitățile și acțiunile desfășurate, rezultatele așteptate, indicatorii de performanță, termene și responsabilități, menite să asigure îmbunătățirea calității activității de audit intern.

Personalul SAPI are experiență în domeniul auditului public intern de 7 – 17 ani. Șeful SAPI este membru CAFR, iar un auditor intern este stagiar CAFR, în această calitate efectuând cursuri de pregătire profesională structurată cu lectori desemnați de CAFR. În anul 2016, auditorii interni au participat la cursuri de pregătire/perfecționare profesională în domeniul auditului intern, controlului intern managerial, antifraudă și investigare financiară.

4. Realizarea evaluării externe

În anul 2016, activitatea de audit public intern desfășurată în cadrul ANRE a fost evaluată de o echipă de auditori de la Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern din cadrul Ministerului

Finanțelor Publice. Principalele obiective au fost: Evaluarea gradului de conformitate a activității de audit intern cu cadrul normativ în vigoare și Evaluarea calității activității de audit intern. Concluzia echipei de evaluare a fost aceea că activitatea de audit intern de la nivelul ANRE prezintă *un grad de conformitate ridicat cu cadrul normativ în vigoare, precum și un grad de calitate ridicat al activității desfășurate*.

5. Realizarea misiunilor de audit

În anul 2016 au fost realizate 2 misiuni de asigurare în domeniile: IT (tehnologia informațiilor și comunicațiilor) și al funcțiilor specifice (activității autorizării și atestate în domeniul eficienței energetice) și 2 misiuni de consiliere în domeniile: proiectelor finanțate din fonduri externe nerambursabile și al ducerii la îndeplinire a măsurilor dispuse de Curtea de Conturi a României. În anul 2015 au fost realizate 4 misiuni de audit intern, din care 3 de asigurare în domeniile: managementului (evaluarea sistemului de control intern/managerial la nivelul ANRE), al funcțiilor specifice (evaluarea activității de autorizare în domeniul gazelor naturale), 1 misiune de follow-up și o misiune de consiliere ad-hoc cu tema „Transpunerea prevederilor legislației naționale și europene privind profesia reglementată și serviciile în cadrul pieței interne în regulamentele pentru autorizarea persoanelor fizice și juridice care desfășoară activitate în domeniul gazelor naturale”.

Cu ocazia misiunilor de asigurare au fost formulate, în total, 75 recomandări iar, în anul 2016, a fost urmărit stadiul implementării a 47 de recomandări.

Procesul de urmărire a recomandărilor constă în evaluarea caracterului adecvat, eficacitatea și oportunitatea acțiunilor întreprinse de către conducerea entității/structurii auditate, pentru implementarea recomandărilor din raportul de audit public intern, dar și pentru a determina plusvaloarea adusă de auditul intern structurilor auditate/consiliate.

În misiunile de audit intern desfășurate nu s-au constatat aspecte de natura iregularităților sau posibilelor prejudicii și nu au existat recomandări formulate în rapoartele de audit intern și neînsușite de către președintele autorității, cu ocazia avizării.

6. Concluzii privind activitatea de audit intern desfășurată la nivelul ANRE

6.1. Puncte tari

Adăugarea de valoare instituției publice

Prin misiunile de asigurare și consiliere desfășurate de Serviciul audit public intern în anul 2016, s-au dat asigurări cu privire la organizarea și funcționarea activității Serviciului IT și a Serviciului autorizării și atestate în domeniul eficienței energetice și a conformității sistemului de control intern managerial implementat la acest nivel, precum și consiliere în vederea îmbunătățirii activității de derulare a proiectelor finanțate din fonduri externe nerambursabile și de ducere la îndeplinire a măsurilor dispuse de Curtea de Conturi a României. Astfel, în anul 2016, gradul de *conformitate cu prevederile legale și*

cadrul procedural privind modul de organizare și desfășurare a activității structurilor auditate s-a situat la un nivel mediu. Prin implementarea recomandărilor formulate și a soluțiilor propuse în consecința constatărilor efectuate și a problemelor identificate, Serviciul audit public intern a contribuit la creșterea eficienței și funcționalității activităților auditate/consiliate, ca urmare a îmbunătățirii cadrului organizatoric, procedural și a sistemului de control intern.

Îmbunătățirea controlului intern

În misiunile de audit intern desfășurate în anul 2016, Serviciul audit public intern a evaluat standardele de control intern aplicabile și controalele interne existente la nivelul structurilor auditate pentru a verifica dacă acestea funcționează corespunzător, dacă sunt/nu sunt suficiente și dacă sunt înțelese corect de cei care trebuie să le aplice, pentru a asigura protejarea și utilizarea eficientă a resurselor.

Prin implementarea recomandărilor formulate în acest sens, auditul intern contribuie la implementarea standardelor de control intern/managerial la nivelul structurilor auditate/ consiliate și la nivelul autorității. Astfel, *sistemul de control intern/managerial la nivelul structurilor auditate în anul 2016 a fost parțial conform.*

Îmbunătățirea procesului de guvernanță sau de conducere

Rolul auditului intern în acest proces este de a ajuta organizația să își atingă obiectivele, abordând într-un mod sistematic și metodic evaluarea și îmbunătățirea eficacității proceselor de gestiune a riscurilor, control și guvernanță.

Pentru o bună guvernanță, managementul de vârf trebuie să aibă preocupări deosebite pentru realizarea de strategii, elaborarea de politici de control intern cu ajutorul cărora să stabilească și să evalueze riscurile organizației. În acest sens, în anul 2016, urmare concluziilor și recomandărilor auditului intern, acțiunea de elaborare a unei strategii la nivelul ANRE este în curs de finalizare; strategia în domeniul IT a fost aprobată, iar în domeniul achizițiilor publice s-a îmbunătățit substanțial; obiectivele generale ale entității au fost revizuite și, în consecință, și obiectivele specifice ale compartimentelor. Totodată, conducerea structurilor auditate a inițiat acțiuni pentru îmbunătățirea procesului de management al riscului și de control.

Conștientizarea managementului privind necesitatea consolidării auditului intern

Activitatea desfășurată de auditorii interni în anul 2016, a fost apreciată prin prisma recomandărilor formulate în rapoartele de audit întocmite, prin a căror implementare s-a adus o importantă contribuție la îmbunătățirea sistemelor de control intern, ajutând entitatea în îndeplinirea obiectivelor, dar și prin propunerile de soluții formulate în urma consilierii managementului în domeniile sale de competență.

6.2. Puncte slabe

Volumul și complexitatea activității instituției și cultura organizației reprezintă o vulnerabilitate dar și o provocare pentru auditorii interni care, prin experiența și profesionalismul lor, încearcă acoperirea

tuturor domeniilor de competență și respectarea principiilor de auditare. Pentru a reuși însă, este necesară alocarea unui volum mai mare de resurse de personal competent și de timp.

X. CONCLUZII ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE ÎN PERSPECTIVĂ

ANRE are în vedere continuarea procesului de armonizare și implementare a legislației secundare adecvate dezvoltării unei piețe interne de energie. În acest sens, autoritatea va urmări aplicarea celor mai bune practici europene în domeniu, adaptate la specificul național, în cadrul unui proces consultativ obligatoriu la nivelul transparenței decizionale.

ANRE va dezvolta și adapta sistemul de reglementări existent pentru a răspunde atât exigențelor impuse de liberalizarea piețelor de energie, cât și cerințelor privind asigurarea unui cadru de reglementare predictibil și a unui climat investițional stabil, fără a neglija aspectele privind securitatea energetică și de dezvoltare durabilă.

ANRE va acționa în direcția promovării eficienței, concurenței și protecției consumatorilor din sectorul energetic din România, în context regional și european.

Evoluții în sectorul energiei electrice

În urma procesului de monitorizare lunară a activității producătorilor deținători de unități dispecerizabile pe piața de energie electrică a rezultat faptul că în anul 2016, **a fost livrată în rețele o cantitate de energie electrică de 57,93 TWh** (aceasta incluzând consumul propriu al unor producători și energia electrică vândută direct la barele centralelor), **cu cca. 1% mai puțin decât în anul precedent.**

Conform rezultatelor obținute din procesul de realizare a etichetei naționale de energie electrică, cantitatea totală de energie electrică produsă în unități dispecerizabile și nedispecerizabile a fost în anul 2016 de 64,15 TWh.

Sectorul de producere al energiei electrice este dominat în continuare de producătorii de energie din surse convenționale; cote de piață peste 5% din cantitatea totală produsă înregistrează primii 4 producători însumând cca. 75% din energia produsă în unitățile dispecerizabile. Cantități de energie electrică peste 1 TWh înregistrează un număr de 8 producători, care reprezintă cumulativ cca. 86%, situație asemănătoare celei din anul precedent.

Cel mai important producător din punct de vedere al cantității de energie electrică produsă și livrată în rețea a fost și în acest an Hidroelectrică, cu o pondere crescută cu aproape 3 puncte procentuale față de cea din 2015 (de la 27,11% la 29,83%). Ierhia celorlalți 2 producători din clasamentul producătorilor în funcție de cantitatea produsă și livrată s-a menținut aceeași comparativ cu cea din anul anterior,

cotele de piață individuale fiind însă ușor modificate. La nivel de an, grupul primilor trei producători a reprezentat un procent de 68,94% din totalul cantității de energie electrică livrată, aproape egal cu valoarea înregistrată în 2015.

Scăderi de cantități s-au înregistrat în special la producția pe bază de cărbune, combustibil nuclear (determinată de perioadele de opriri programate ale ambelor unități nucleare) și sursă eoliană, în timp ce producția din sursă hidroenergetică a crescut cu aproape 1,5 TWh (reprezentând un procent de creștere cu 9% față de nivelul din 2015), pe fondul creșterii față de cea din anul precedent a rezervei de energie în principalele lacuri de acumulare. Scăderea producției pe bază de cărbune poate fi explicată în contextul dificultăților financiare cu care s-a confruntat CE Hunedoara, a intrării în insolvență și ulterior a declanșării procedurii de faliment pentru RAAN, a dispariției Electrocentrale Oradea (înlocuit la nivel local de Termoficare Oradea, producător axat pe gaze) și de problemele de contractate a energiei electrice întâmpinate de CE Oltenia.

Piața angro de energie electrică

În anul 2016, predominantă a fost tranzacționarea pe piețele centralizate de contracte bilaterale de energie electrică organizate la nivelul Opcom SA (PCCB-LE, PCCB-NC și PC-OTC), care asigură în special tranzacțiile pe contracte încheiate pe termen mediu sau lung, urmate de PZU și PI în cazul tranzacțiilor pe termen scurt. În contextul legislativ impus de legislația primară, tranzacțiile realizate pe platforme de brokeraj au fost practic sistate în 2014, participanții îndreptându-și atenția către piața centralizată cu negociere dublă continuă de la nivelul Opcom SA, cu instrumente de tranzacționare variate, iar volumul celor realizate pe contracte negociate a fost în continuă scădere, atingând în 2016 cea mai mică pondere raportat la consumul intern (cca. 2,4%).

În anul 2016 s-au înregistrat diferențe mari între energia electrică efectiv livrată de operatorii economici care exploatează comercial centrale eoliene și fotovoltaice și notificările lor fizice, diferențe care au condus la necesitatea echilibrării balanței producție – consum, dar spre deosebire de anul anterior acestea au implicat tranzacționarea unor volume mai mici de energie electrică pe piața de echilibrare. Facem precizarea că piața de energie electrică pentru clienții finali mari este în continuare inactivă, până la sfârșitul anului 2016 nefiind depusă nicio ofertă inițitoare.

Din comparația cu anul 2015, în 2016 se remarcă diminuarea în continuare a cantității de energie electrică vândute pe contracte reglementate; aceasta este o consecință a creșterii gradului de dereglementare stabilit prin Memorandum-ul de Înțelegere aprobat de Guvernul României în martie 2012, în conformitate cu obligațiile asumate în relația cu FMI, Banca Mondială și Comisia Europeană privind aprobarea calendarului de eliminare treptată a tarifelor reglementate de energie electrică la consumatorii finali care nu uzează de dreptul de eligibilitate. Ca și în anul trecut, singurii producători care au avut cantități și prețuri reglementate prin decizii ANRE au fost producătorii Hidroelectrică SA și SN Nuclearelectrică SA.

Analiza comparativă a prețurilor medii anuale rezultate din tranzacțiile încheiate pe componente ale pieței angro în anul 2016, față de anul precedent, indică următoarele:

- scăderea prețurilor medii anuale pe toate componentele pieței angro, cu excepția celui

înregistrat pe PI și a celui mediu de deficit de pe Piața de Echilibrare; scăderi semnificative au fost înregistrate pe PZU (7,6%) și PCCB-NC (7%), iar cea mai mică scădere a fost cea a prețului pe PCCB-LE;

- scăderea prețurilor medii pe piețele centralizate poate fi explicată în principal prin creșterea cantității de energie electrică din producția centralelor hidroelectrice comercializată pe piața concurențială; un alt factor de influență îl reprezintă menținerea ponderii producției din surse regenerabile la un nivel apropiat de cel înregistrat în 2015 și a tendinței de scădere a ofertei de preț pentru aceasta, corelată cu vânzarea certificatelor verzi (CV) pe piețele centralizate organizate la Opcom SA, în condițiile actualei perioade de viață a CV, și a limitării numărului de CV permise la tranzacționare;
- prețul mediu anual pe contractele bilaterale negociate, rezultat al tranzacțiilor negociate direct încheiate înainte de intrarea în vigoare a Legii, valabile în anul 2016, a înregistrat o valoare mult mai mică decât cele înregistrate pe contractele încheiate pe piețele centralizate administrate de OPCOM SA;
- prețul mediu de vânzare pe Piața Centralizată pentru Serviciul Universal a înregistrat o scădere de cca. 4% comparativ cu anul anterior, fiind în continuare cel mai mare preț mediu înregistrat pe platformele centralizate administrate de operatorul de piață; acesta reflectă politica de ofertare a participanților pe acest segment de piață, dar este influențat, probabil, și de tipul/numărul produselor tranzacționate.

Piața concurențială Volumul tranzacțiilor cu energie electrică derulate pe piața concurențială a crescut cu **12,7% comparativ cu cel realizat în anul 2015**. Piața concurențială include tranzacțiile derulate pe Piețele Centralizate de Contracte Bilaterale, Piața Centralizată cu Negociere Dublă Continuă, PCSU, PZU, PI și PE, dar și piața contractelor bilaterale negociate direct.

Volumele tranzacțiilor cu energie electrică derulate pe bază de contracte de import/și export sunt semnificativ mai mici decât volumele lunare tranzacționate în 2015.

Pe ansamblu, vânzările producătorilor dispecerizabili pe piața concurențială au reprezentat în 2016 o cantitate de aproape 59 TWh, tranzacționată la prețul mediu anual de 157,56 lei/MWh (în care este inclusă componenta TG a tarifului de transport); comparativ cu valorile anului 2015, se remarcă o creștere cu 7,8% a cantităților de energie electrică vândute și o scădere cu 4,5% a prețului mediu anual.

Piața pentru ziua următoare – PZU Volumul de energie electrică tranzacționat pe PZU în 2016 a crescut cu **cca. 14,7% față de cel tranzacționat în anul anterior**. Ponderea lunară a tranzacțiilor derulate pe PZU din consumul intern a variat între 43,4% (înregistrat în luna februarie 2016) și 54,8% (înregistrat în luna august 2016), înregistrându-se la nivel de an o creștere față de anul 2015 (48,8% comparativ cu 44,3%).

Prețul mediu de închidere a PZU (calculat ca medie aritmetică a prețurilor zilnice de închidere a pieței) a scăzut cu **cca. 7,5% față de media anului 2015**.

Piața intrazilnică Cu toate că este încă insuficient utilizată de participanții la piață, piața intrazilnică a cunoscut o evoluție pozitivă față de anul precedent în ceea ce privește volumele lunare tranzacționate, ajungând ca la sfârșitul anului să se înregistreze un volum total de 131 GWh, cu cca. 73% mai mult decât cel din 2015, valoarea anuală a tranzacțiilor fiind de cca. 16.563 mii lei.

Cu un număr de 118 de titulari de licență care au semnat convenția de participare la piața intrazilnică, gradul lunar de participare (numărul participanților care au introdus oferte din totalul celor înscriși) a variat între 38% (luna martie 2016) și 47% (atins în luna noiembrie 2016).

Piața de echilibrare – PE La începutul lunii decembrie 2016, pe această piață operau 119 producători cu 232 unități dispecerizabile în exploatare comercială și 99 de Părți Responsabile cu Echilibrarea. Se constată scăderea cu cca. 17% a volumului energiei electrice tranzacționate pe piața de echilibrare față de cel din 2015.

În anul 2016, valoarea suplimentară lunară rezultată din piața de echilibrare și din decontarea dezechilibrelor PRE a avut în 4 luni din valori negative, cu semnificația de cost, valoarea cumulată pe întreaga perioadă însă reprezentând un venit de 0,50 mil. lei.

Alocarea capacităților de interconexiune La nivelul anului 2016, cele mai mari valori medii anuale ale gradului de utilizare a capacității totale alocate pe o graniță și direcție în urma licitațiilor (calculat ca raport dintre energia aferentă schimburilor comerciale notificate și energia corespunzătoare capacității totale alocată de partea română și vecină către toți participanții) s-au înregistrat la export, pe granițele cu: Bulgaria (77,54%), Serbia (71,11%) și Ungaria (65,84%). La import, utilizarea a fost mai redusă indiferent de graniță, cea mai mare valoare medie anuală înregistrându-se pe granița cu Ungaria (33,33%).

Piața cu amănuntul de energie electrică

În anul 2016, pe piața cu amănuntul au activat 105 de furnizori, dintre care 21 dețin și licență de producere și 5 furnizori de ultimă instanță (FUI).

Energia electrică furnizată de FUI a fost de 13533 GWh, înregistrând o scădere de 4,2% față de anul 2015, în condițiile creșterii consumului final total cu cca. 1,3%. În anul 2016, consumul casnic a crescut cu 0,4% față de anul 2015, dar și-a menținut ponderea în structura de consum. Consumul clienților noncasnici care și-au schimbat furnizorul a crescut cu cca 3,8% față de anul 2015 și totodată a crescut ponderea acestuia în consumul final. Consumul clienților noncasnici alimentați în regim de serviciu universal și de ultimă instanță a scăzut cu cca. 30,3% în anul 2016 față de anul 2015.

În decembrie 2016, pe piața concurențială erau prezenți 136046 de clienți noncasnici, energia electrică furnizată lor în anul 2016 fiind de 33344 GWh.

Pentru asigurarea unor prețuri rezonabile, transparente, ușor comparabile și nediscriminatorii, pentru clienții finali care beneficiază de Serviciul universal precum și în scopul eliminării diferențelor dintre prețurile de achiziție a energiei electrice contractate de furnizorii de ultimă instanță pentru acoperirea consumului facturat la tarife CPC (Componenta de Piață Concurențială), ANRE a elaborat în iulie 2014 cadrul de reglementare al PCSU, iar operatorul pieței de energie electrică, Opcom SA, a implementat

mecanismul corespunzător de tranzacționare. Începând cu trimestrul II 2015, achiziția necesarului de energie electrică prognozat pentru facturare la tarife CPC se realizează trimestrial, centralizat pe platforma PCSU, diferențele orare față de consumul realizat fiind tranzacționate pe PZU și PI precum și la preț de dezechilibru rezultat din PE. Pentru acoperirea consumului clienților finali alimentați în regim de ultimă instanță, energia electrică necesară se achiziționează de pe platformele centralizate PCCB-LE, PCCB-NC, PC-OTC, PZU și PI precum și la preț de dezechilibru rezultat din PE.

Tarife de rețea

Una dintre cele mai importante activități ale ANRE o reprezintă reglementarea activităților cu caracter de monopol natural, în principal transportul și distribuția energiei electrice. Tarifele reglementate pentru serviciile publice de transport și distribuție rețea pe care ANRE le aprobă sunt percepute de operatorii de rețea pe baza contractelor reglementate pentru racordarea la rețea, respectiv pentru prestarea serviciului de transport și de sistem, precum și pentru serviciul de distribuție a energiei electrice. Trebuie subliniat trendul de scădere a tarifelor de transport și distribuție din ultimii ani, pe fondul înăsprii de către ANRE a instrumentelor de monitorizare a performanțelor tehnice și economice ale operatorilor de rețea precum și procesului de derulare a programelor investiționale asumate de aceștia.

Scăderea cu 10,8 % a tarifului mediu de transport, începând cu 1 iulie 2016, față de tariful aprobat pentru perioada tarifară 1 iulie 2015 – 30 iunie 2016, s-a datorat atât creșterii consumului de energie electrică și a exportului, cât și aplicării de către ANRE a corecțiilor metodologice, aferente închiderii anului tarifar 1 iulie 2014 – 30 iunie 2015 și estimării realizărilor din al doilea an al perioadei de reglementare.

În ceea ce privește **tariful pentru serviciul de sistem**, acesta a înregistrat o scădere de cca. 6,3% pe fondul îmbunătățirii procedurilor de achiziție a serviciilor tehnologice de sistem de către operatorul de transport și sistem.

De asemenea, ANRE a scăzut în 2016 și tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice: variație de - 4,59 % la înaltă tensiune, - 5,73 % la medie tensiune, - 6,65 % la joasă tensiune, relevant pentru clienții casnici. În plus, **tariful mediu pe țară pentru anul 2017, de 101,80 lei/MWh**, a înregistrat o scădere de cca 5,77 % față de tariful mediu pe țară din anul 2016, în valoare de 108,03 lei/MWh.

Tariful practicat de operatorul pieței de energie electrică

Ca urmare a monitorizării veniturilor și costurilor operatorului, ANRE a procedat la revizuirea valorii componentelor tarifului reglementat începând cu data de 1 august 2016 pentru încadrarea profitului realizat de operatorul pieței de energie electrică din activitatea reglementată în marja de variație stabilită prin metodologie, adică în intervalul (3% ÷ 7%).

Producerea energiei electrice și termice în cogenerare

Prin HG nr. 494/2014 pentru modificarea HG nr.1215/2009 *privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică* se prevede scutirea de la plata contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență, respectiv a tarifului unitar, plătit lunar, exprimat în lei/kWh, a furnizorilor care livrează energie electrică la export.

Pentru anul 2017, prin prevederile Ordinului ANRE nr. 68/2016 s-au stabilit *prețul de referință și prețurile reglementate pentru energia electrică livrată din centrale de cogenerare care beneficiază de schema de sprijin pentru cogenerare*, iar prin prevederile Ordinului ANRE nr. 78/2016 s-au stabilit *valorile bonusurilor de referință pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și ale prețurilor de referință pentru energia termică produsă în cogenerare, aplicabile în anul 2017*. Prin Ordinul ANRE nr. 69/2016 s-au aprobat pentru anul 2017 *valorile prețurilor de referință pentru energia termică livrată în SACET din centrale cu unități de cogenerare care nu beneficiază de scheme de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență*.

În conformitate cu programul de reglementări pentru anul 2016, au fost elaborate:

- Ordinul ANRE nr. 4/2016 *privind modificarea și completarea Metodologiei de determinare și monitorizare a supracompensării activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de schema de sprijin de tip bonus aprobată prin Ordinul ANRE nr. 84/2013;*
- Ordinul ANRE nr. 28/2016 *privind modificarea și completarea Procedurii de avizare a proiectelor noi sau de retehnologizare ale centralelor de cogenerare, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 115/2013;*
- Ordinul ANRE nr. 48/2016 *privind abrogarea Ordinului ANRE nr. 38/2012 pentru aprobarea valorilor de referință armonizate ale eficienței pentru producerea separată de energie electrică, respectiv de energie termică și a factorilor de corecție aplicabili la nivel național;*
- Ordinul ANRE nr. 49/2016 *privind modificarea și completarea Regulamentului de calificare a producției de energie electrică în cogenerare de înaltă eficiență și de verificare și monitorizare a consumului de combustibil și a producțiilor de energie electrică și energie termică utilă, în cogenerare de înaltă eficiență aprobat prin Ordinul ANRE nr. 114/2013.*

ANRE aprobă anual, prin ordin, valoarea contribuției pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență. În cazul unor variații mai mari de $\pm 2,5 \%$, prin ordin ANRE, această valoare poate fi modificată semestrial.

Valoarea contribuției pentru semestrul II din anul 2016 s-a modificat, prin evaluarea din luna iunie 2016 a costurilor și veniturilor schemei de sprijin realizate precum și a celor prognozate pentru semestrul II 2016 și este de 13,81 lei/MWh, exclusiv TVA, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 24/2016. Un factor decisiv în diminuarea contribuției față de valoarea de stabilită de 15,82 lei/MWh,

exclusiv TVA, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 95/2015, l-a constituit luarea în calcul a cuantumului supracompensării aferente perioadei de evaluare 01.01.2015-31.12.2015.

Valoarea contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență aplicabilă în anul 2017 s-a aprobat prin a Ordinul ANRE nr. 117/2016 pentru modificarea Ordinului ANRE nr. 119/2013 *privind aprobarea contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență și a unor prevederi privind modul de facturare a acesteia*.

Începând cu 1 ianuarie 2017 valoarea contribuției pentru cogenerare este 13,01 lei/MWh, exclusiv TVA.

Producerea energiei electrice din surse regenerabile

ANRE a acreditat până la 31 decembrie 2016 capacități de producere a energiei din surse regenerabile cu o putere instalată totală de 4.794,7 MW. Din total, 2.963,2 de MW sunt turbine eoliene, 1.359,5 MW — panouri fotovoltaice și 124,2 MW — biomasă, biogaz și gaz de fermentare a deșeurilor. Totodată, 347,8 MW reprezintă hidrocentrale mici, sub 10 MW, din care 268,8 MW în centrale noi și 79 MW în centrale re tehnologizate.

Ca număr, există 71 de operatori economici acreditați pentru producția de energie eoliană, 576 pentru energia solară, 103 pentru energia hidro și 28 pentru biomasă și biogaz.

În conformitate cu art. 14 alin. (6) din *Legea nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, cu modificările și completările ulterioare*, așa cum acesta a fost modificat prin art. I pct. 23 din *OUG nr. 24 din 31.03.2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie și pentru modificarea unor acte normative (OUG 24/2017)*, „persoanele fizice care dețin unități de producere a energiei electrice din surse regenerabile cu putere instalată sub 100 kW pe loc de consum, pot vinde energia electrică produsă și livrată în rețeaua electrică aparținând operatorilor de distribuție concesionari, în vederea acoperirii consumului propriu tehnologic al rețelei electrice, la un preț stabilit conform reglementărilor ANRE”.

Totodată, în conformitate cu art. XIV din OUG 24/2017, „Ministerul Finanțelor Publice elaborează și supune spre aprobare Guvernului cadrul legal necesar pentru a asigura comercializarea energiei electrice produse și livrate în rețeaua electrică de centralele electrice aparținând persoanelor fizice prevăzute la art. 14 alin. (6) din *Legea nr. 220/2008, cu modificările și completările ulterioare*, în termen de 150 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență”.

În consecință, după ce va fi creat cadrul legal necesar pentru asigurarea comercializării energiei electrice produsă în centralele electrice aparținând persoanelor fizice și livrată în rețeaua electrică și în condițiile stabilite de acesta, persoanele fizice care dețin centrale de producere a energiei electrice din

surse regenerabile cu putere instalată sub 100 kW pe loc de consum vor putea încheia contracte de vânzare a energiei electrice produse și livrată în rețeaua electrică cu operatorul de distribuție concesionar din zona în care este amplasată centrala electrică respectivă.

De asemenea, în conformitate cu art. 14 alin. (2) din OUG 24/2017, "energia electrică produsă din surse regenerabile de energie în centrale electrice aparținând autorităților publice și care sunt realizate, parțial sau total, din fonduri structurale, în proiecte care nu sunt « generatoare de venit» în sensul prevederilor art. 55 din Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1.260/1990 poate fi vândută furnizorilor de energie electrică cu care acestea au încheiat contract de furnizare, la prețuri negociate”.

În plus, în conformitate cu art. 14 alin. (6¹) din OUG 24/2017 " autoritățile publice care dețin capacități de producere a energiei electrice din surse regenerabile realizate, parțial sau total, din fonduri structurale beneficiază din partea furnizorilor cu care au contract de furnizare a energiei electrice, la cerere, de serviciul de regularizare financiară între energia livrată și energia consumată din rețea."

Evoluții în sectorul gazelor naturale

În anul 2016, consumul total de gaze naturale la nivelul pieței românești a fost de 124,12 TWh. Din acest consum, consumul clienților finali a fost de 111,7 TWh, din care 80 TWh a reprezentat consumul clienților noncasnici (71,65%), iar 31,7 TWh a reprezentat consumul clienților casnici (28,35%).

Numărul total de clienți înregistrat la finalul anului 2016 a fost de 3.596.574, din care 188.253 clienți noncasnici (5,23%) și 3.408.321 clienți casnici (94,77%).

Consumul de gaze naturale este acoperit din producția internă și din import. Producția internă a fost de aproximativ 108,6 TWh, iar importul de 15,5 TWh.

Numărul de participanți pe piața gazelor naturale din România a crescut constant pe măsură ce piața a fost liberalizată, mai ales în sectorul furnizării de gaze naturale, cuprinzând, în anul 2016:

- un operator al Sistemului National de Transport – Transgaz;
- 7 producători: Romgaz, OMV Petrom, Amromco Energy, Raffles Energy, Foraj Sonde, Stratum Energy și HUNT OIL Company;
- 5 furnizori externi care aduc gaze naturale din surse externe în Romania: Engie Energy Management, Imex Oil, MET International AG, Alpiq Energy SE și Wier AG Elveția;
- 2 operatori de înmagazinare: Romgaz, Depomureș;
- 39 de operatori de distribuție - cei mai mari fiind Distrigaz Sud Rețele și E.ON Gaz Distribuție, 38 de distribuitori începând cu data de 30 septembrie 2016, deoarece distribuitorul Intergaz Est a intrat în faliment, zonele de distribuție deservite de acesta fiind preluate de către Grup Dezvoltare Rețele;

- 87 de furnizori activi prezenți pe piața concurențială de gaze naturale, din care 38 de furnizori activează pe piața reglementată de gaze naturale, 37 de furnizori începând cu data de 30 septembrie 2016 deoarece furnizorul Intergaz Est a intrat în faliment, clienții reglementați ai acestuia fiind preluați de către Grup Dezvoltare Rețele în calitate de FUI pentru o perioadă de 3 luni.

Numărul operatorilor de furnizare care activează pe piața reglementată este diferit față de cel al operatorilor de distribuție, deoarece operatorul Coni Mănești a ales să efectueze doar serviciul de distribuție gaze naturale, furnizarea în zona deservită de către acesta fiind realizată de către un alt furnizor licențiat.

Producția internă de gaze naturale în anul 2016, producția curentă și extrasă din înmagazinare, ce a intrat în consum a reprezentat aproximativ 87,5% din totalul surselor. Primii doi producători (Romgaz și OMV Petrom) au acoperit împreună aproximativ 93,5% din această sursă.

Importul ce a intrat în consum în 2016, import curent și extras din înmagazinare, a reprezentat 12,5%. Primii trei importatori - furnizori interni - au realizat împreună aproximativ 90% din aceste cantități.

În anul 2016, producția de gaze naturale din România, a fost asigurată de un număr de 7 producători de gaze naturale: SNGN Romgaz SA, S.C. OMV Petrom SA, S.C. Amromco Energy SRL, S.C. Raffles Energy SRL, S.C. Foraj Sonde SA, S.C. Stratum Energy LLC și Hunt Oil Company.

După cum este reflectat și în datele anterioare privind consumul total, care a crescut comparativ cu anul precedent, producția internă nu reușește să suplinească cererea curentă, fiind necesare cantități de gaze naturale și din alte surse, altele decât gazele naturale din producția internă curentă și cele înmagazinate în cursul ciclurilor de injecție. Sursa tradițională este reprezentată de importurile din Federația Rusă, prin intermediul a 6 importatori în cursul anului 2016 fiind importată o cantitate totală de gaze naturale de aproximativ 15,5 TWh.

În anul 2016 pe piața cu amănuntul de gaze naturale au activat 82 de furnizori, din care:

- 38 de furnizori care activează pe piața reglementată de gaze naturale;
- 79 de furnizori care activează pe piața concurențială de gaze naturale.

Numărul total de clienți finali de gaze naturale la nivelul lunii decembrie 2016 a fost de aproximativ 3.596.574, din care 188.253 clienți noncasnici (cca. 5,23%) și 3.408.321 clienți casnici (cca. 94,77%).

În anul 2016, **pe piața reglementată de gaze naturale** au activat 38 de furnizori. Numărul total de clienți reglementați în decembrie 2016, a fost de 3.395.841, aceștia reprezentând doar clienții casnici aflați în regim reglementat.

La nivelul anului 2016, prețurile reglementate pentru clienții casnici au înregistrat o scădere în medie de aproximativ 4%.

La data de 11 octombrie 2016, a fost aprobată Ordonanța de Urgență nr. 64/2016 pentru modificarea și completarea Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 181 alin. (5) din Lege, prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă pentru clienții casnici și producătorii de energie termică, numai pentru cantitățile de gaze naturale utilizate la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinate consumului populației se stabilește prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministerului de resort, până la data de 31 martie 2017.

Evoluții în domeniul eficienței energetice

Activitatea de atestare manageri energetici, autorizare auditori energetici, la sfârșitul anului 2016 erau atestați : 443 manageri energetici, 209 auditori energetici persoane fizice, 71 auditori energetici persoane juridice din care 17 auditori energetici PFA, 72 societăți prestatoare de servicii energetice agreeate (din care 19 PFA).

Au fost primite și centralizate rapoartele de activitate ale auditorilor energetici, persoane juridice (inclusiv persoane fizice autorizate PFA), privind auditurile energetice elaborate în anul 2016. Toate cele 70 persoane juridice autorizate ca auditori energetici, care erau înregistrate în baza de date a ANRE au transmis Raportul de elaborare a auditurilor energetice pentru anul 2016.

Astfel: **20 persoane juridice (din care 7 PFA)** nu au desfășurat activitate de auditare energetică în anul 2016 iar **50 persoane juridice (din care 16 PFA)** au realizat audituri energetice. O parte dintre măsurile de eficiență energetică recomandate de auditorii energetici au fost concentrate pe rețehnologizarea instalațiilor motiv pentru care valoarea investițiilor aferente are o valoare destul de ridicată comparativ cu valorile corespondente ale anilor anteriori.

În ceea ce privește costurile cu implementarea măsurilor de eficiență energetică recomandate de auditorii energetici se remarcă o valoare mare a investițiilor propuse în industria energetică și industria prelucrătoare. În aceste domenii auditorii energetici au inclus o serie de măsuri privind înlocuirea echipamentelor vechi cu altele mai performante energetic, soluții care implică valori mari ale investițiilor pentru implementare.

Comparativ cu anul 2015 numărul autorizațiilor de auditori energetici persoane juridice nu a crescut. În anul 2016 un număr de 9 persoane juridice au solicitat obținerea autorizației de auditor energetic , dintre acestea 6 persoane juridice fiind la prima solicitare de acest tip.

În anul 2016 au fost atestați **12 manageri energetici pentru localități** astfel încât la sfârșitul anului erau înregistrați în baza de date a ANRE un număr de **17 specialiști atestați ca manageri energetici pentru localități**. Activitatea de atestare a acestor specialiști a început în anul 2015.

Reglementarea și monitorizarea implementării sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice

În conformitate cu prevederile din Ordinul ANRE nr. 145/2014, privind implementarea sistemelor de măsurare inteligentă (SMI) a energiei electrice, cu modificările ulterioare, ANRE a avizat în anul 2015, 18 proiecte pilot în valoare de 69.639.770 lei, pentru cei 8 operatori de distribuție a energiei electrice concesionari.

Pe baza concluziilor evidențiate în procesul de monitorizare a proiectelor-pilot, s-a apreciat ca fiind oportun și necesar ca în anul 2016 abordarea implementării SMI să rămână la faza de testare prin proiecte pilot, extinzându-se domeniul de aplicare pentru situația rețelelor electrice de distribuție neretehnologizate din zone rurale și urbane, având în vedere că gradul de reetnologizare a rețelelor de joasă tensiune a rezultat ca fiind aproximativ 10%, conform informațiilor transmise de operatorii de distribuție.

De asemenea, s-a apreciat că este necesară o perioadă de monitorizare de cel puțin 6 luni a proiectelor pilot realizate pentru obținerea unor date care să ofere premise elocvente pentru fundamentarea deciziilor referitoare la implementarea pe scară largă a SMI.

Un alt aspect evidențiat a fost modul de abordare și rezultatele analizelor cost-beneficiu transmise de operatorii de distribuție care nu au permis realizarea unei analize comparative a rezultatelor și a rezultat necesitatea realizării unei analize cost beneficiu de către ANRE pentru toți operatorii de distribuție, prin intermediul unui consultant/ audit de terță parte, în scopul evitării acuzațiilor de lipsă de netransparență sau lipsă de obiectivitate.

Astfel, în data de 26 februarie 2016, s-a aprobat Ordinul ANRE nr. 6/2016 pentru modificarea și completarea Ordinului ANRE nr. 145/2014 privind implementarea sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice, prin care s-au avut în vedere prevederi referitoare la următoarele aspecte:

- Pentru anul 2016 se continuă monitorizarea proiectelor pilot realizate în anul 2015, astfel încât să se poată utiliza un set de informații relevante în analizele ulterioare,
- S-a stabilit realizarea, în anul 2016, de proiecte pilot în zone de rețele electrice de joasă tensiune neretehnologizate prin care se va testa gradul de realizare a funcționalităților de bază ale sistemelor de măsurare inteligente în acest tip de rețele fără lucrări de modernizare și, totodată, se va identifica și evalua necesarul de lucrări care ar trebui realizate în acest tip de rețele pentru a se putea crea condițiile pentru a implementa sistemele de măsurare inteligente cu performanțe de funcționare satisfăcătoare,

- Au fost decalate termenele prevăzute pentru elaborarea planului național și a calendarului național de implementare a sistemelor de măsurare inteligentă, corelat cu propunerile de mai sus,
- Pentru anul 2017 s-a stabilit menținerea nivelului valoric al investițiilor în sisteme de măsurare inteligentă la 10% din valoarea programului anual de investiții aprobată conform metodologiei de stabilire a tarifelor de distribuție a energiei electrice, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 72/2013 cu modificările și completările ulterioare,
- S-a stabilit realizarea analizei cost-beneficiu de către ANRE, în scopul utilizării unui singur model de analiză și pentru asigurarea verificării și validării datelor într-un mod unitar pentru toți operatorii de distribuție, pe baza unui studiu elaborat de un consultant independent de specialitate,
- Au fost definiți indicatori pentru evaluarea sistemelor de măsurare inteligentă – care reprezintă un instrument de monitorizare/evaluare a proiectelor de implementare a sistemelor de măsurare inteligentă.

În conformitate cu prevederile din **Ordinul ANRE nr. 145/2014 privind implementarea sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice**, cu modificările și completările ulterioare, pe baza criteriilor de analiză stabilite, ANRE a avizat în luna aprilie 2016, 22 proiecte pilot, pentru 6 operatori de distribuție, în valoare estimată de 67.855.333 lei, incluzând un număr de 187.693 consumatori. Dintre acestea, au fost realizate doar 18 proiecte pilot de către 5 operatori de distribuție, operatorul economic Distribuție Oltenia, renunțând la realizarea proiectelor pilot, datorită limitării costurilor de investiție.

Principalele aspecte evidențiate în procesul de monitorizare efectuat în anul 2016 asupra rezultatelor proiectelor-pilot pentru implementarea SMI realizate în anii 2015 și 2016, în conformitate cu prevederile reglementărilor în vigoare sunt:

- nivelul și variația costurilor unitare de investiție (lei/consumator) în SMI - față de proiectele pilot avizate de ANRE în anul 2015, costul unitar al investițiilor în SMI din proiectele pilot avizate de ANRE în anul 2016, a scăzut cu 52%, în condițiile în care doar 5 operatori au realizat proiecte pilot, 4 dintre aceștia aplicând aceeași soluție tehnică;
- având în vedere costul unitar al investiției din studiul A.T. Kearney pentru care analiza cost-beneficiu a avut un rezultat pozitiv (99 euro/client), rezultă că proiectele pilot implementate de operatorii de distribuție conform avizelor emise de ANRE din anul 2016 se încadrează în limita respectivă;
- având în vedere: perioada scurtă de monitorizare (1-1,5 ani), lipsa datelor de referință (inițiale) necesare cuantificării beneficiilor, precum și lipsa de experiență în gestionarea și urmărirea unor astfel de proiecte, a rezultat că nu toate beneficiile estimate pot fi confirmate la nivelul estimat în studiul A. T. Kearney;

- unele soluții tehnice implementate s-au dovedit nefiababile și costisitoare - de exemplu, în cazul unor soluții tehnice de realizare a comunicației între contoare și concentrator, a fost necesară montarea unui număr semnificativ de dispozitive auxiliare (repetoare, filtre de semnal) pentru asigurarea comunicației, ceea ce a condus la creșterea costului investiției spre valori care nu se susțin din punct de vedere economic;
- pentru atingerea obiectivelor privind beneficiile estimate pentru consumatori, este necesară o informare eficientă a acestora.

Pe baza concluziilor din rapoartele de analiză a rezultatelor proiectelor-pilot, întocmite pe parcursul celor doi ani, 2015 și 2016, ANRE va stabili în anul 2017 condițiile-cadru pentru implementarea sistemelor de măsurare inteligentă în România și a calendarului de implementare.

Activități privind monitorizarea în domeniul eficienței energetice s-a axat pe două coordonate principale:

- Monitorizarea conformării cu prevederile Legii nr 121/2014, cu modificările și completările ulterioare, pentru principalele categorii de consumatori de energie: operatori economici și autorități locale,
- Monitorizarea economiilor de energie realizate prin aplicarea Planului Național de Acțiune pentru Eficiență Energetică.
- În cursul anului 2016 au fost monitorizați (conform Raportului de monitorizare a consumatorilor finali de energie pe anul 2015) **714 agenți economici cu consumuri mai mari de 1.000 tep/an**, din care:
 - consumatori finali de energie peste 50.000 tep/an - 4,9%
 - consumatori finali de energie 5.000 - 50.000 tep/an - 25,9%
 - consumatori finali de energie 1.000 - 5.000 tep/an - 69,2%.

Din analiza **programelor de îmbunătățire a eficienței energetice**, pentru categoria de consum peste 1.000 tep/an rezultă că în trei domenii de activitate (B, C și D) au fost raportate **1.220 măsuri de eficiență energetică, reprezentând 81,2% din totalul de 1.503**. Aceste trei domenii concentrează circa 87% din totalul aferent consumatorilor finali de energie din categoria peste 1.000 tep/an.

Se constată un interes scăzut al **autorităților locale** pentru respectarea prevederilor legale privind întocmirea și transmiterea programelor de îmbunătățire a eficienței energetice. În acest context, ANRE a desfășurat ample acțiuni de informare pentru impulsivarea acestei activități la nivel local.

Sinteza monitorizării stadiului implementării PNAEE III și a economiilor de energie realizate în perioada 2014 – 2015 a relevat următoarele aspecte:

- Consumul de energie primară se află sub curba prognozată, fapt care denotă că ținta de 42,9 mil. tep în 2020 poate fi atinsă, prin efectul conjugat generat de reducerea consumului ca urmare a restructurării economiei, criza economică globală și politica de eficiență energetică.

- Evoluția pe piața serviciilor energetice este una extrem de slabă, în special în ceea ce privește Companiile de Servicii Energetice de tip ESCO, fiind identificate principalele obstacole în implementarea Contractelor de Performanță Energetică.
- Economii rezultate prin programul de promovare a cogenerării de înaltă eficiență reprezintă o contribuție majoră la atingerea țintei naționale de reducere a consumului de energie primară.
- Au fost constatate câteva probleme în ceea ce privește SACET-urile și sectorul clădiri, atât cele ale administrației publice centrale, ale administrației publice locale, cât și blocurile de apartamente.
- Pentru un număr important de componente ale PNAEE, evaluarea economiei de energie este dificilă, deoarece nu există date raportate în acest sens.

Participarea ANRE în proiecte europene dedicate eficienței energetice permite cunoașterea și aplicarea celor mai bune practici în domeniu, totodată contribuind la rezolvarea problemelor întâmpinate la nivel național.

Activitatea de control și protecție a consumatorilor de energie

O contribuție importantă la asigurarea funcționării sectorului energetic în condiții de eficiență și siguranță o reprezintă activitatea de control și protecție a consumatorilor de energie, desfășurată de autoritatea de reglementare.

În anul 2016, s-au efectuat 684 acțiuni **de control de tip inspecție**. Activitatea de control a fost realizată conform programului anual de control și a fost desfășurată în baza atribuțiilor stabilite de legislația în vigoare.

În afara acțiunilor de control de tip inspecție, prevăzute în programul de control aferent anului 2016, au fost efectuate suplimentar: 309 acțiuni de control de tip verificare și 377 de acțiuni de control de tip supraveghere.

În urma acțiunilor de control efectuate, în anul 2016, au fost întocmite **767** procese-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor, fiind aplicate pentru neregulile constatate un număr de **1358** sancțiuni contravenționale. Din totalul de 767 procese-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor, 10 au fost aplicate unor persoane fizice și 757 au fost aplicate unor agenți economici. Prin procesele – verbale de constatare și sancționare a contravențiilor, au fost aplicate amenzi în cuantum total de **22.374.242,42 lei**.

În anul 2016 au fost înregistrate și soluționate un număr de 4668 petiții, formulate de către persoane fizice și juridice beneficiare/solicitante a serviciilor prestate de către operatorii economici din sectoarele energiei electrice, gazelor naturale și energiei termice. Din numărul total, în sectorul energiei electrice și termice au fost înregistrate 2979 petiții iar în sectorul gazelor naturale 1689 petiții.

Referitor la **soluționarea neînțelegerilor precontractuale**, în anul 2016, 2 cereri au fost soluționate în sectorul energiei electrice și alte 2 cereri au fost soluționate prin mediere în sectorul gazelor naturale. De asemenea, un număr de 3 cereri au fost soluționate referitoare la **plângeri împotriva operatorilor de rețea din sectorul energiei electrice**. În cursul anului 2016 au fost primite 14 cereri de soluționare a disputelor în sectorul gazelor naturale și 6 pentru sectorul energiei electrice.

Situația curentă a litigiilor aflate pe rolul instanțelor judecătorești a fost următoarea: din numărul total de dosare finalizate în anul 2016, respectiv 206, un număr de 167 de cauze (adică 81%) au fost soluționate favorabil ANRE.

PROGRESE SUBSTANȚIALE REALIZATE PE PIAȚA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI GAZE NATURALE ÎN PERIOADA 2013-2016.

În această perioadă s-a încheiat procesul de liberalizare a piețelor de energie electrică și gaze naturale pentru clienții noncasnici, odată cu finalizarea implementării etapelor calendarului de eliminare a prețurilor reglementate pentru această categorie de clienți, la 1 ianuarie 2014, pentru clienții noncasnici de energie electrică și la 1 ianuarie 2015 pentru clienții noncasnici de gaze naturale.

ANRE a îmbunătățit nivelul de concurență și nediscriminare pe piața contractelor de energie electrică pe termen mediu-lung, prin revizuirea regulamentului care reglementează funcționarea piețelor centralizate pe care se încheie astfel de contracte, în acord cu cerințele Legii energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2012, care prevede că tranzacționarea energiei electrice se realizează centralizat, transparent, public și nediscriminatoriu, răspunzând astfel atât necesității de a diminua riscul încheierii unor contracte preferențiale, la alte prețuri decât cel al pieței, cât și cerințelor Comisiei Europene.

A fost modificată legislația secundară pentru a permite implementarea efectivă a pieței intrazilnice de energie electrică, destinată ajustării de ultim moment a pozițiilor participanților la piață și facilitării integrării producerii energiei electrice pe bază de resurse regenerabile.

De asemenea, ANRE a revizuit regulile aferente funcționării pieței de echilibrare în ceea ce privește corelarea prețurilor de pe această piață cu prețul de închidere pe piața pentru ziua următoare (cerință a Legii energiei electrice), precum și pentru includerea unor reguli care să permită dispacherizarea cu prioritate a energiei electrice produse pe bază de resurse regenerabile sau cogenerare, după epuizarea criteriului bazat pe prețul ofertat.

Totodată, ANRE a revizuit reglementările care stabilesc programul de desfășurare a activităților de măsurare, decontare și plată a obligațiilor participanților pe piața de echilibrare, astfel încât acestea să se încadreze în termenul maxim de o lună stabilit prin lege, ceea ce are drept scop fluidizarea fluxurilor

financiare, diminuarea garanțiilor necesare și a incidentelor de plată și în ultimă instanță, crearea unui mediu economic mai stabil și sănătos pe piața de energie electrică.

ANRE a analizat și aprobat regulile armonizate de alocare pe termen mediu-lung a capacităților de interconexiune (HAR), contribuind astfel la aplicarea în avans a prevederilor Regulamentului FCA (alocarea capacităților pe termen mediu-lung), nr. 1719/2016.

În conformitate cu prevederile legii naționale, tot în această perioadă a fost elaborată legislația secundară aplicabilă în situații de criză pe piața de energie electrică, care presupune suspendarea aplicării regulilor de piață normale. Regulile aprobate sunt conforme cu prevederile preliminare ale proiectului ENTSO-E al Codului de Rețea referitor la situații de urgență și restaurare (Emergency and Restoration).

Totodată, ANRE a urmărit procesul de elaborare și analiză în cadrul grupurilor de lucru al Codurilor de rețea elaborate de ENTSO-E în baza Regulamentului CE nr. 714/2009 și se află în plin proces de analiză a metodologiilor elaborate de toți OTS, respectiv toți OPEED, în aplicarea prevederilor codurilor de rețea deja aprobate.

Începând cu trimestrul II 2015, a fost implementat un mecanism de piață pe bază de sesiuni trimestriale de licitații simultane cu preț descrescător, pentru achiziția de către furnizorii de ultimă instanță a energiei electrice destinate clienților beneficiari de serviciu universal. S-au desfășurat până în prezent 9 sesiuni de licitație, cu rezultate bune din punct de vedere al transparentizării, rezonabilității, comparabilității și nediscriminării în ceea ce privește costurile de achiziție transferate în prețurile plătite pentru energia electrică de clienții beneficiari ai serviciului universal.

Este în curs de proiectare un mecanism de selecție și desemnare pe criterii concurențiale a furnizorilor de ultimă instanță, care urmează a fi implementat.

Începând cu luna mai 2014, a fost lansată platforma over the counter (OTC), care la ora actuală a devenit cea mai lichidă piață din România, cu un volum tranzacționat în 2016 de 30.890.000 Mwh, ce reprezintă 58,4 % din consumul intern.

ANRE a desfășurat o activitate continuă de monitorizare a pieței de energie electrică în vederea aprecierii nivelului de concurență și a prevenirii abuzului de poziție dominantă pe piața de energie electrică, pornind de la legislația primară din domeniul energiei electrice și al concurenței. Rezultatele procesului de monitorizare, materializate în rapoarte publice lunare, au relevat modul în care sunt respectate prevederile legale privind funcționarea în condiții de transparență, concurență și nediscriminare a pieței, evoluția indicatorilor de structură și eficiență, fiind sesizate și sancționate ca atare practici anticoncurențiale identificate în rândul participanților la piață. Procesul de monitorizare a pieței se realizează, conform legislației naționale, prin colectarea unor tipuri de date privind tranzacționarea cu energie electrică direct de la participanții la piață și de la diferitele tipuri de operatori de rețea sau piață.

În această perioadă, în contextul implementării la nivel național a prevederilor Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului privind integritatea și transparența pieței angro de energie (REMIT), ANRE a demarat procesul de adaptare a cadrului secundar de reglementare privind activitatea de monitorizare a pieței de energie electrică la cerințele REMIT. Activitățile desfășurate au vizat urmărirea evoluției procesului de implementare, în vederea pregătirii etapelor de aplicare a obligațiilor de raportare conform Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 1348/2014 al Comisiei și îndeplinirea tuturor celorlalte obligații ce revin atât Autorității naționale de reglementare, cât și participanților la piața angro.

Au fost introduse tarife pentru prestarea serviciilor de transport al gazelor naturale pe tipuri de servicii, pe punct/grup de puncte de intrare/ieșire diferențiate pe termen lung (cu durata de un an) și pe termen scurt (zi, lună, trimestru) – (tarife entry-exit).

Începând cu anul 2014 a avut loc implementarea funcțională a platformelor de tranzacționare a gazelor naturale - ajungându-se la nivelul anului 2016 la un volum tranzacționat pe piețele centralizate în mod transparent de circa 15,5 Twh, reprezentând circa 22% din total consum piață concurențială (consum piață concurențială circa 70,6 Twh).

Începând cu data de 1 noiembrie 2016 (data intrării în vigoare a legislației secundare emise de ANRE) s-a făcut implementarea regimului de echilibrare zilnică pentru Sistemul Național de Transport al gazelor naturale.

S-au aprobat modalități de alocare transfrontalieră a costurilor aferente proiectelor de interes comun inițiate de Societatea Națională de Transport Gaze Naturale Transgaz S.A. din România și Földgázszállító Zártkörűen Működő Részvénytársaság (FGSZ) din Ungaria (BRUA).

A fost emisă legislația secundară necesară în vederea aplicării prevederilor Regulamentului (UE) nr. 984/2013 de stabilire a unui cod al rețelei privind mecanismele de alocare a capacității în sistemele de transport al gazelor (CAM NC) la toate punctele de interconectare (PI) ale Sistemului național de transport al gazelor naturale din România cu sistemele de transport din statele membre UE învecinate, după cum urmează:

- a. implementare timpurie a CAM NC la nivelul PI Csanadpalota (între sistemele de transport din România și Ungaria) – începând cu 10 decembrie 2014;
- b. aplicare prevederi CAM NC la nivelul PI Negru Vodă I – începând cu 25 iulie 2016;
- c. utilizare produse standard de capacitate (cu excepția produselor pentru aceeași zi) la nivelul tuturor PI cu sistemele de transport ale statelor membre U.E. – începând cu 25 noiembrie 2016.

Mai trebuie menționat că ANRE se află în continuă colaborare cu ACER, pe multiple planuri, în special în cele legate de desfășurarea etapelor de analiză și investigație a cazurilor notificate, iar la

nivel național cu reprezentanți ai Autorității de Supraveghere Financiară și Consiliului Concurenței, în virtutea protocoalelor de colaborare încheiate de Autoritate cu cele două instituții.

DIRECȚII DE ACȚIUNE ÎN PERSPECTIVĂ

Pentru anul 2017, ANRE își propune îmbunătățirea continuă a activității de reglementare prin utilizarea la maximum a resurselor umane de care dispune, în vederea dezvoltării unui cadru modern de reglementare, unitar și simplu de aplicat pentru toți participanții la piață, de la micul consumator casnic până la marile corporații active în sectorul energiei electrice și al gazelor naturale.

Prin activitățile avute în vedere în cadrul Programului de Reglementări pentru anul 2017, ANRE contribuie la **obiectivele generale strategice** prezentate mai jos:

- **promovarea unei piețe interne europene de energie electrică și gaze naturale sigură, competitivă și durabilă din punct de vedere al mediului și al unei deschideri efective a acestora în beneficiul tuturor clienților și furnizorilor din Uniunea Europeană, precum și garantarea condițiilor adecvate pentru funcționarea eficientă și sigură a rețelelor de energie electrică și gaze naturale, în principal prin 41 reglementări care vizează:**

- revizuirea regulamentului pentru acordarea autorizațiilor de înființare și a licențelor în sectorul gazelor naturale și a condițiilor de valabilitate;
- completarea cadrului de reglementare referitor la tranzacționarea energiei electrice și gazelor naturale pe piață;
- revizuirea calculului consumului tehnologic al sistemului de transport, respectiv de distribuție a gazelor naturale;
- asigurarea accesului terților la sistemele de distribuție a gazelor naturale;
- revizuirea metodologiilor de stabilire a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport și serviciul de distribuție al energiei electrice;
- revizuirea regulamentului de funcționare și decontare a pieței de echilibrare și de calcul și decontare a dezechilibrelor părților responsabile cu echilibrarea;
- aprobarea regulilor de alocare a capacităților de interconexiune pe piața de energie electrică;
- aprobarea de termenilor, condițiilor și a metodologiilor privind implementarea la nivel național a prevederilor Regulamentelor (UE) nr. 1222/2015 și nr. 1719/2016.

- **protecția consumatorului, inclusiv prin informarea cât mai corectă și completă a consumatorilor, în principal prin 14 reglementări care vizează:**

- finalizarea procedurii privind schimbarea furnizorului de gaze naturale de către clienții finali;
- revizuirea contractului-cadru pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale;

- adaptarea cadrului de reglementare aferent pieței cu amănuntul de gaze naturale la modificările legislative privind structura pieței gazelor naturale din România ca urmare a implementării calendarului de liberalizare a prețurilor;

- stabilirea calendarului de implementare a tarifelor de tip binom pentru serviciul de transport și distribuție energie electrică;

- revizuirea standardelor de performanță pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei electrice;

- revizuirea regulamentelor de desemnarea pe criterii concurențiale a furnizorilor de ultimă instanță în sectorul energiei electrice, precum și a celui de preluare de către furnizorii de ultimă instanță a locurilor de consum ale clienților finali care nu au asigurată furnizarea energiei electrice din nici o altă sursă, precum și a metodologiei de stabilire a tarifelor aplicate de furnizorii de ultimă instanță clienților finali.

- **dezvoltarea unui sistem energetic național sigur, fiabil și eficient, orientat către consumator, care să permită promovarea eficienței energetice și integrarea surselor regenerabile de energie, precum și a producției distribuite atât în rețeaua de transport, cât și în rețeaua de distribuție, în principal prin 31 reglementări care vizează:**

- revizuirea regulamentului de conducere și organizare a activității de mentenanță;

- stabilirea calendarului de implementare a Regulamentului nr. 1447/2016 al Comisiei din 26.08.2016 de instituire a unui cod de rețea privind cerințele pentru racordarea la rețea a sistemelor de înaltă tensiune în curent continuu și a modulelor generatoare din centrală conectate în curent continuu;

- susținerea contorizării inteligente și a modalităților practice de utilizare eficientă a energiei;

- îmbunătățirea cadrului de reglementare aferent schemelor de sprijin pentru promovarea energiei electrice produse din surse regenerabile de energie și a cogenerării de înaltă eficiență;

- aplicarea prevederilor Legii nr. 121/2014, cu modificările și completările ulterioare, privind eficiența energetică referitoare la auditul energetic și elaborarea contractului-cadru pentru prestarea serviciului de management energetic;

- aprobarea de reglementări privind implementarea la nivel național a Regulamentelor (UE) nr 631/2016 și 1388/2016.

- **creșterea gradului de transparență prin respectarea de către operatorii economici din sectorul energiei și gazelor naturale a obligațiilor ce le revin, în principal prin 8 reglementări care vizează:**

- revizuirea activității de monitorizare a piețelor de energie electrică și gaze naturale;

- stabilirea regulilor de întocmire și raportare a evidențelor contabile reglementate realizate de operatorii licențiați în sectorul gazelor naturale pe baza regulilor proprii de alocare a activului și pasivului, a cheltuielilor și veniturilor;

- stabilirea modului și regulilor pentru desfășurarea de investigații în domeniul energiei aplicabile tranzacțiilor cu produse energetice angro.

- **facilitarea accesului la rețea pentru capacitățile noi de producție, în special prin eliminarea obstacolelor care împiedică accesul noilor participanți la piața de energie electrică și gaze naturale sau utilizarea surselor regenerabile de energie, în principal prin 6 reglementări care vizează:**

- dezvoltarea cadrului de reglementare privind racordarea utilizatorilor la sistemul de transport și distribuție a gazelor naturale;
- norme tehnice pentru proiectarea, executarea și exploatarea sistemelor de alimentare cu gaze naturale,
- stabilirea prețurilor reglementate și a condițiilor de comercializare a energiei electrice produse din surse regenerabile de energie pentru centrale cu puteri instalate mai mici de 500 kW.

- **creșterea eficienței funcționării sistemelor de transport și distribuție a energiei pentru a accelera integrarea în piață pe baza asigurării de stimulente operatorilor de rețea electrică/sisteme de gaze naturale și celorlalți utilizatori de rețele electrice/sisteme de gaze naturale, în principal prin 6 reglementări care vizează:**

- stabilirea modului de calcul al tarifelor reglementate pentru serviciile de înmagazinare;
- stabilirea ratei reglementate a rentabilității capitalului investit în a patra perioadă de reglementare pentru activitățile de transport, distribuție, înmagazinare subterană și furnizare reglementată a gazelor naturale, precum și a tarifelor reglementate pentru serviciile de transport și distribuție în sectorul gazelor naturale pentru această perioadă.

ANEXE

ANEXA nr.1

**ORDINE ȘI DECIZII EMISE DE ANRE ÎN DOMENIUL ENERGIEI ELECTRICE ȘI
GAZELOR NATURALE, ULTERIOR DATEI DE 01.01.2016 ȘI PUBLICATE ÎN
MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI, PARTEA I**

Nr. crt.	Act normativ	Publicat
1.	Ordinul ANRE nr. 1/2016 privind stabilirea unor măsuri provizorii referitoare la implementarea Codului rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 16/2013.	M.O. nr. 43 din 20.01.2016
2.	Ordinul ANRE nr. 2/2016 privind modificarea și completarea Metodologiei de stabilire a cotelor anuale obligatorii de energie electrică produsă din surse regenerabile de energie care beneficiază de sistemul de promovare prin certificate verzi și a celor de achiziție de certificate verzi, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 101/2015	M.O. nr. 66 din 29.01.2016
3.	Ordinul ANRE nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Metodologiei de determinare și monitorizare a supracompensării activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de schema de sprijin de tip bonus, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 84/2013	M.O. nr. 128 din 18.02.2016
4.	Ordinul ANRE nr. 3/2016 privind aprobarea valorilor-limită de tranzacționare a certificatelor verzi și a contravalorii unui certificat verde neachiziționat	M.O. nr. 131 din 19.02.2016
5.	Ordinul ANRE nr. 5/2016 privind stabilirea cotei obligatorii de achiziție de certificate verzi aferentă anului 2015	M.O. nr. 152 din 29.02.2016
6.	Ordinul ANRE nr. 6/2016 pentru modificarea și completarea Ordinului președintelui ANRE nr. 145/2014 privind implementarea sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice	M.O. nr. 157 din 01.03.2016
7.	Ordinul ANRE nr. 7/2016 privind completarea anexei la Ordinul ANRE nr. 22/2012 de aprobare a Metodologiei pentru aprobarea prețurilor și stabilirea tarifelor	M.O. nr. 199 din 17.03.2016

	reglementate în sectorul gazelor naturale	
8.	Ordinul ANRE nr. 9/2016 pentru prelungirea duratei de aplicare a Ordinului ANRE nr. 58/2015 privind stabilirea tarifului reglementat pentru prestarea serviciului de înmagazinare subterană a gazelor naturale de către Societatea Națională de Gaze Naturale „Romgaz” – S.A. Mediaș	M.O. nr. 229 din 29.03.2016
9.	Ordinul ANRE nr. 8/2016 pentru aprobarea Procedurii privind elaborarea și aprobarea programelor de investiții ale operatorilor economici concesionari ai serviciului de distribuție a energiei electrice.	M.O. nr. 232 din 29.03.2016
10.	Ordinul ANRE nr. 13/2016 privind stabilirea tarifului reglementat pentru prestarea serviciului de înmagazinare subterană a gazelor naturale de către Societatea "Depomureș" - S.A. Târgu Mureș	M.O. nr. 239 din 31.03.2016
11.	Ordinul nr. 14/2016 privind stabilirea unor măsuri provizorii referitoare la implementarea Codului rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 16/2013	M.O. nr. 239 din 31.03.2016
12.	Ordinul ANRE nr. 10/2016 pentru modificarea Metodologiei de stabilire a compensațiilor bănești între utilizatorii racordați în etape diferite, prin instalație comună, la rețele electrice de interes public, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 180/2015	M.O. nr. 263 din 7.04.2016
13.	Ordinul ANRE nr. 12/2016 privind aprobarea Standardului de performanță pentru serviciul de transport al energiei electrice și pentru serviciul de sistem	M.O. nr. 279 din 13.04.2016
14.	Ordinul ANRE nr. 11/2016 privind aprobarea Standardului de performanță pentru serviciul de distribuție a energiei electrice	M.O. nr. 291 din 18.04.2016
15.	Ordinul ANRE nr. 15/2016 privind stabilirea unor masuri pentru rezervarea capacității de transport în punctul de interconectare a Sistemului național de transport al gazelor naturale din România cu sistemul de transport al gazelor naturale din Ungaria de la Csanadpalota	M.O. nr. 322 din 27.04.2016
16.	Ordinul ANRE nr. 16/2016 privind modificarea și completarea Metodologiei de stabilire a cotelor anuale obligatorii de energie electrică produsă din surse regenerabile de energie care beneficiază de sistemul de promovare prin certificate verzi și a celor de achiziție de	M.O. nr. 323 din 27.04.2016

	certIFICATE verzi, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 101/2015	
17.	Ordinul ANRE nr. 17/2016 privind modificarea Regulamentului de organizare și funcționare a pieței de certificate verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 60/2015	M.O. nr. 323 din 27.04.2016
18.	Ordinul ANRE nr. 18/2016 pentru modificarea art. 2 din Ordinul ANRE nr. 3/2016 privind aprobarea valorilor - limită de tranzacționare a certificatelor verzi și a contravalorii unui certificat verde neachiziționat	M.O. nr. 329 din 28.04.2016
19.	Ordinul ANRE nr. 19/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale realizat de Societatea DISTRIGAZ SUD REȚELE S.R.L	M.O. nr. 329 din 28.04.2016
20.	Ordinul ANRE nr. 20/2016 privind aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizată de Societatea ENGIE ROMÂNIA - S.A	M.O. nr. 329 din 28.04.2016
21.	Ordinul ANRE nr. 21/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale realizat de Societatea E.ON DISTRIBUȚIE ROMÂNIA - S.A	M.O. nr. 329 din 28.04.2016
22.	Ordinul ANRE nr. 22/2016 privind aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizată de Societatea E.ON ENERGIE ROMÂNIA - S.A.	M.O. nr. 329 din 28.04.2016
23.	Ordinul ANRE nr. 23/2016 pentru aprobarea Regulamentului privind suspendarea funcționării pieței angro de energie electrică și regulile comerciale aplicabile	M.O. nr. 377 din 17.05.2016
24.	Ordinul ANRE nr. 24/2016 pentru modificarea Ordinului ANRE nr. 119/2013 privind aprobarea contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență și a unor prevederi privind modul de facturare a acestora	M.O. nr. 475 din 24.06.2016
25.	Ordinul ANRE nr. 27/2016 privind aprobarea tarifului mediu pentru serviciul de transport, a tarifului pentru serviciul de sistem, a tarifelor zonale aferente serviciului de transport și a prețului reglementat pentru energia electrică reactivă, practicate de Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” – S.A.	M.O. nr. 477 din 27.06.2016
26.	Ordinul ANRE nr. 30/2016 pentru modificarea ordinelor ANRE privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale	M.O. nr. 491 din 30.06.2016
27.	Ordinul ANRE nr. 25/2016 privind aprobarea	M.O. nr. 504 din 5.07.2016

	Metodologiei pentru emiterea avizelor de amplasament de către operatorii de rețea	
28.	Ordinul ANRE nr. 29/2016 pentru aprobarea Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale la clienții finali	M.O. nr. 510 din 7.07.2016
29.	Ordinul ANRE nr. 31/2016 privind modificarea și completarea Metodologiei de stabilire a venitului reglementat, a venitului total și a tarifelor reglementate pentru activitatea de transport al gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 32/2014	M.O. nr. 511 din 7.07.2016
30.	Ordinul ANRE nr. 28/2016 privind modificarea și completarea Procedurii de avizare a proiectelor noi sau de re tehnologizare ale centralelor de cogenerare, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 115/2013	M.O. nr. 534 din 15.07.2016
31.	Ordinul ANRE nr. 26/2016 pentru aprobarea Normei tehnice energetice privind determinarea consumului propriu tehnologic în rețelele electrice de interes public – NTE 013/16/00	M.O. nr. 536 din 18.07.2016
32.	Ordinul ANRE nr. 36/2016 privind stabilirea modalității de determinare anuală a nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de operare a sistemelor de transport al gazelor naturale	M.O. nr. 551 din 21.07.2016
33.	Ordinul ANRE nr. 35/2016 pentru aprobarea Metodologiei privind determinarea anuală a nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de furnizare a gazelor naturale	M.O. nr. 552 din 21.07.2016
34.	Ordinul ANRE nr. 33/2016 pentru completarea Ordinului ANRE nr. 27/2016 privind aprobarea tarifului mediu pentru serviciul de transport, a tarifului pentru serviciul de sistem, a tarifelor zonale aferente serviciului de transport și a prețului reglementat pentru energia electrică reactivă, practicate de Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” – S.A	M.O. nr. 558 din 25.07.2016
35.	Ordinul ANRE nr. 34/2016 privind aprobarea Metodologiei de rezervare a capacității de transport și de stabilire a tarifelor pentru activitatea de prestare a serviciilor de transport al gazelor naturale prin conductele de transport Isaccea – Negru Vodă	M.O. nr. 560 din 25.07.2016
36.	Ordinul ANRE nr. 37/2016 privind modificarea anexei la Ordinul ANRE nr. 167/2015 pentru aprobarea tarifului	M.O. nr. 576 din 28.07.2016

	reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică	
37.	Ordinul ANRE nr. 32/2016 privind aprobarea Metodologiei de întocmire a Raportului anual de către titularii de licențe din sectorul energiei electrice și privind modificarea unor ordine ANRE	M.O. nr. 594 din 4.08.2016
38.	Ordinul ANRE nr. 38/2016 privind stabilirea calendarului de desfășurare a procesului de rezervare de capacitate de transport în punctele de intrare/ieșire în / din Sistemul național de transport al gazelor naturale pentru anul gazier 2016 – 2017	M.O. nr. 599 din 5.08.2016
39.	Ordinul ANRE nr. 39/2016 privind aprobarea venitului reglementat, a venitului total și a tarifelor de transport pentru activitatea de transport al gazelor naturale prin Sistemul național de transport	M.O. nr. 617 din 11.08.2016
40.	Ordinul ANRE nr. 40/2016 privind aprobarea venitului total și a tarifelor de transport pentru activitatea de transport al gazelor naturale pe conductele de transport gaze naturale Isaccea 1- Negru Vodă 1	M.O. nr. 617 din 11.08.2016
41.	Ordinul ANRE nr. 43/2016 pentru modificarea Ordinului președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei nr. 40/2016 privind aprobarea venitului total și a tarifelor de transport pentru activitatea de transport al gazelor naturale pe conductele de transport gaze naturale Isaccea 1 – Negru Vodă 1	M.O. nr. 654 din 25.08.2016
42.	Ordinul ANRE nr. 44/2016 pentru prorogarea termenului prevăzut la art. 1 – 4, art. 10 și 11 din Ordinul ANRE nr. 14/2016 privind stabilirea unor măsuri provizorii referitoare la implementarea Codului rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 16/2013	M.O. nr. 662 din 29.08.2016
43.	Decizia ANRE nr. 1.423/2016 privind desemnarea Societății Comerciale GRUP DEZVOLTARE REȚELE – S.A. în vederea operării sistemului de distribuție a gazelor naturale în localitatea Zimnicea, aparținătoare municipiului Zimnicea, județul Teleorman	M.O. nr. 667 din 30.08.2016
44.	Ordinul ANRE nr. 42/2016 privind aprobarea Metodologiei de monitorizare a pieței reglementate de energie electrică	M.O. nr. 673 din 31.08.2016
45.	Ordinul ANRE nr. 47/2016 privind stabilirea prețurilor	M.O. nr. 704 din 09.09.2016

	pentru furnizarea de ultimă instanță realizată de Societatea GRUP DEZVOLTARE REȚELE S.A. pentru clienții finali de gaze naturale ai societății INTERGAZ-EST S.R.L.	
46.	Decizia ANRE nr. 1.471/2016 privind desemnarea Societății GRUP DEZVOLTARE REȚELE S.A. ca furnizor de ultimă instanță pentru clienții finali de gaze naturale ai Societății INTERGAZ - EST S.R.L.	M.O. nr. 704 din 09.09.2016
47.	Ordinul ANRE nr. 46/2016 pentru aprobarea Contractului-cadru pentru utilizarea Sistemului electroenergetic național pentru schimburile de energie electrică programate cu țările perimetrice, între Compania Națională de Transport al Energiei Electrice "Transelectrica" - S.A. și beneficiar	M.O. nr. 716 din 16.09.2016
48.	Ordinul ANRE nr. 45/2016 privind aprobarea Regulamentului pentru atestarea operatorilor economici care proiectează, execută și verifică instalații electrice	M.O. nr. 730 din 21.09.2016
49.	Ordinul ANRE nr. 41/2016 pentru aprobarea Metodologiei de stabilire a cotelor anuale obligatorii de energie electrică produsă din surse regenerabile de energie care beneficiază de sistemul de promovare prin certificate verzi și a celor de achiziție de certificate verzi	M.O. nr. 734 din 22.09.2016
50.	Ordinul ANRE nr. 53/2016 privind prorogarea termenelor prevăzute la art. 5 alin. (2) lit.b) și lit. c) și art. 7 alin. (1) și alin. (3) lit.b) din Procedura de avizare a proiectelor noi sau de re tehnologizare a centralelor de cogenerare, aprobată prin Ordinul ANRE nr.115/2013	M.O. nr. 759 din 29.09.2016
51.	Ordinul ANRE nr. 59/2016 pentru modificarea ordinelor ANRE privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale	M.O. nr. 759 din 29.09.2016
52.	Ordinul ANRE nr. 54/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea CPL CONCORDIA FILIALA CLUJ ROMÂNIA – S.R.L.	M.O. nr. 762 din 29.09.2016
53.	Ordinul ANRE nr. 55/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea GAZ EST – SA	M.O. nr. 762 din 29.09.2016
54.	Ordinul ANRE nr. 56/2016 privind stabilirea tarifelor	M.O. nr. 762 din 29.09.2016

	reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea M.M. DATA – S.R.L.	
55.	Ordinul ANRE nr. 57/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea PROGAZ P&D – SA	M.O. nr. 762 din 29.09.2016
56.	Ordinul ANRE nr. 58/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea Națională de Gaze Naturale “ROMGAZ” - S.A.	M.O. nr. 762 din 29.09.2016
57.	Ordinul ANRE nr. 48/2016 privind abrogarea Ordinului ANRE nr. 38/2012 pentru aprobarea valorilor de referință armonizate ale eficienței pentru producerea separată de energie electrică, respectiv energie termică și a factorilor de corecție aplicabili la nivel național	M.O. nr. 767 din 30.09.2016
58.	Ordinul ANRE nr. 50/2016 privind aprobarea tarifului reglementat pentru schimburile de energie electrică cu țările perimetrice perceput de operatorul de transport și de sistem pentru utilizarea Sistemului electroenergetic național pentru schimburile de energie electrică programate cu țările perimetrice	M.O. nr. 767 din 30.09.2016
59.	Ordinul ANRE nr. 49/2016 privind modificarea și completarea Regulamentului de calificare a producției de energie electrică în cogenerare de înaltă eficiență și de verificare și monitorizare a consumului de combustibil și a producțiilor de energie electrică și energie termică utilă, în cogenerare de înaltă eficiență, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 114/2013	M.O. nr. 772 din 3.10.2016
60.	Ordinul ANRE nr. 51/2016 privind modificarea și completarea unor ordine ANRE	M.O. nr. 778 din 4.10.2016
61.	Ordinul ANRE nr. 52/2016 pentru aprobarea Metodologiei de monitorizare a sistemului de promovare a energiei electrice din surse regenerabile de energie prin certificate verzi	M.O. nr. 800 din 11.10.2016
62.	Decizia ANRE nr. 1.626/2016 pentru aprobarea modalității de alocare transfrontalieră a costurilor aferente	M.O. nr. 834 din 21.10.2016

	proiectului de interes comun nr. 3.8.4 – ”Linie internă între Cernavodă și Stâlpu”, parte a grupului de proiecte 3.8 Bulgaria – România – Creștere de capacitate, inițiat de Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” – S.A.	
63.	Ordinul ANRE nr. 60/2016 pentru aprobarea Regulamentului privind racordarea la conductele de alimentare din amonte și de abrogare a Ordinului ANRE nr. 36/2013 pentru aprobarea Procedurii privind alimentarea cu gaze naturale a consumatorului izolat tip A și a Ordinului ANRE nr. 44/2013 pentru aprobarea Procedurii privind alimentarea cu gaze naturale a consumatorului izolat tip B	M.O. nr. 835 din 21.10.2016
64.	Ordinul ANRE nr. 61/2016 pentru aprobarea Regulamentului de etichetare a energiei electrice	M.O. nr. 836 din 21.10.2016
65.	Ordinul ANRE nr. 62/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea B.E.R.G. SISTEM GAZ – S.A.	M.O. nr. 850 din 26.10.2016
66.	Ordinul ANRE nr. 63/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea CORDUN GAZ – S.A.	M.O. nr. 850 din 26.10.2016
67.	Ordinul ANRE nr. 64/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea INSTANT CONSTRUCT COMPANY – S.A.	M.O. nr. 850 din 26.10.2016
68.	Ordinul ANRE nr. 65/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea OLIGOPOL–S.R.L.	M.O. nr. 850 din 26.10.2016
69.	Ordinul ANRE nr. 66/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea SALGAZ– S.A.	M.O. nr. 850 din 26.10.2016
70.	Ordinul ANRE nr. 67/2016 privind stabilirea tarifelor	M.O. nr. 850 din 26.10.2016

	reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea TULCEA GAZ – S.A.	
71.	Ordinul ANRE nr. 74/2016 pentru aprobarea modului de alocare a cantităților de gaze naturale rezultate din activitatea de producție necesare acoperirii consumului clienților casnici și producătorilor de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice, destinată consumului populației, pentru perioada 1 noiembrie 2016 – 31 martie 2017.	M.O. nr. 858 din 27.10.2016
72.	Ordinul ANRE nr. 70/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea GAZ VEST – S.A.	M.O. nr. 860 din 28.10.2016
73.	Ordinul ANRE nr. 71/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și modificarea Ordinului ANRE nr. 131/2014 privind aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizată de Societatea Comercială MIHOC OIL – S.R.L. și pentru abrogarea lit. b) din anexa nr. 1 și a anexei nr. 3 la Ordinul ANRE nr. 8/2009 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de S. C. MIHOC OIL – S.R.L.	M.O. nr. 860 din 28.10.2016
74.	Ordinul ANRE nr. 72/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea TEHNOLOGICA RADION – S.R.L.	M.O. nr. 860 din 28.10.2016
75.	Ordinul ANRE nr. 73/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea Măcin Gaz – S.R.L.	M.O. nr. 860 din 28.10.2016
76.	Ordinul ANRE nr. 68/2016 privind aprobarea prețului de referință și a prețurilor reglementate pentru energia electrică, aplicabile în anul 2017 producătorilor de energie electrică și termică în cogenerare, care beneficiază de	M.O. nr. 866 din 31.10.2016

	bonus	
77.	Ordinul ANRE nr. 69/2016 privind aprobarea valorilor prețurilor de referință pentru energia termică livrată în SACET din centrale cu unități de cogenerare care nu beneficiază de scheme de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență	M.O. nr. 866 din 31.10.2016
78.	Ordinul ANRE nr. 75/2016 privind modificarea și completarea Codului rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 16/2013	M.O. nr. 866 din 31.10.2016
79.	Ordinul ANRE nr. 76/2016 pentru modificarea și completarea Metodologiei privind stabilirea obligațiilor de plată a energiei electrice reactive și a prețului reglementat pentru energia electrică reactivă, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 33/2014.	M.O. nr. 893 din 08.11.2016
80.	Ordinul ANRE nr. 78/2016 privind aprobarea valorilor bonusurilor de referință pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și ale prețurilor de referință pentru energia termică produsă în cogenerare, aplicabile în anul 2017	M.O. nr. 910 din 11.11.2016
81.	Ordinul ANRE nr. 86/2016 privind aprobarea Convenției – cadru încheiate între operatorul de transport și de sistem și participanții la tranzacționarea gazelor naturale până la intrarea în Sistemul național de transport al gazelor naturale	M.O. nr. 933 din 21.11.2016
82.	Ordinul ANRE nr. 79/2016 pentru aprobarea clasificării unităților generatoare și a centralelor electrice	M.O. nr. 941 din 23.11.2016
83.	Ordinul ANRE nr. 80/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea AMARAD DISTRIBUȚIE - SRL	M.O. nr. 942 din 23.11.2016
84.	Ordinul ANRE nr. 81/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea DESIGN PROIECT - SRL	M.O. nr. 942 din 23.11.2016
85.	Ordinul ANRE nr. 82/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a	M.O. nr. 942 din 23.11.2016

	gazelor naturale realizate de Societatea GAZ NORD EST - SA	
86.	Ordinul ANRE nr. 83/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea GAZMIR IAȘI - SRL	M.O. nr. 942 din 23.11.2016
87.	Ordinul ANRE nr. 84/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea NOVA POWER & GAS - SRL	M.O. nr. 942 din 23.11.2016
88.	Ordinul ANRE nr. 88/2016 privind stabilirea unor măsuri pentru rezervarea capacității de transport în punctele de interconectare a Sistemului național de transport al gazelor naturale din România cu sistemele de transport al gazelor naturale din statele membre ale Uniunii Europene învecinate României	M.O. nr. 948 din 24.11.2016
89.	Ordinul ANRE nr. 89/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea HARGAZ HARGHITA GAZ – S.A.	M.O. nr. 953 din 25.11.2016
90.	Ordinul ANRE nr. 90/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea VEGA 93 – S.R.L.	M.O. nr. 953 din 25.11.2016
91.	Ordinul ANRE nr. 91/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea EURO SEVEN INDUSTRY – S.A.	M.O. nr. 953 din 25.11.2016
92.	Ordinul ANRE nr. 92/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea MEGA CONSTRUCT – S.A.	M.O. nr. 953 din 25.11.2016
93.	Ordinul ANRE nr. 93/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a	M.O. nr. 953 din 25.11.2016

	gazelor naturale realizate de Societatea TIMGAZ – S.A.	
94.	Ordinul ANRE nr. 94/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea DISTRIGAZ VEST – S.A.	M.O. nr. 953 din 25.11.2016
95.	Ordinul ANRE nr. 95/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea NORD GAZ – S.R.L.	M.O. nr. 953 din 25.11.2016
96.	Ordinul ANRE nr. 96/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea PRISMA SERV COMPANY – S.R.L.	M.O. nr. 953 din 25.11.2016
97.	Ordinul ANRE nr. 97/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea OTTO GAZ – S.R.L.	M.O. nr. 955 din 25.11.2016
98.	Ordinul ANRE nr. 98/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea PREMIER ENERGY – S.R.L.	M.O. nr. 955 din 25.11.2016
99.	Ordinul ANRE nr. 99/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea COVI CONSTRUCT 2000 – S.R.L.	M.O. nr. 955 din 25.11.2016
100.	Ordinul ANRE nr. 100/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea MEHEDINȚI GAZ – S.A.	M.O. nr. 955 din 25.11.2016
101.	Ordinul ANRE nr. 101/2016 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea WIROM GAS –	M.O. nr. 955 din 25.11.2016

	S.A.	
102.	Ordinul ANRE nr. 77/2016 privind modificarea și completarea Regulamentului de acreditare a producătorilor de energie electrică din surse regenerabile de energie pentru aplicarea sistemului de promovare prin certificate verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 48/2014	M.O. nr. 957 din 28.11.2016
103.	Ordinul ANRE nr. 87/2016 pentru modificarea și completarea Metodologiei de stabilire a tarifului reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 67/2013	M.O. nr. 957 din 28.11.2016
104.	Ordinul ANRE nr. 106/2016 pentru aprobarea tarifului reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică	M.O. nr. 1009 din 15.12.2016
105.	Ordinul ANRE nr. 104/2016 privind modificarea și completarea Regulamentului pentru atestarea verficatorilor de proiecte și a experților tehnici pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 22/2013	M.O. nr. 1011 din 16.12.2016
106.	Ordinul ANRE nr. 105/2016 privind modificarea și completarea Regulamentului pentru autorizarea persoanelor fizice care desfășoară activități în sectorul gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 83/2014	M.O. nr. 1011 din 16.12.2016
107.	Ordinul ANRE nr. 107/2016 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețului pentru energia electrică reactivă, pentru Societatea E – Distribuție Muntenia - S.A.	M.O. nr. 1016 din 19.12.2016
108.	Ordinul ANRE nr. 108/2016 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețului pentru energia electrică reactivă, pentru Societatea Enel Distribuție Banat – S.A.	M.O. nr. 1016 din 19.12.2016
109.	Ordinul ANRE nr. 109/2016 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețului pentru energia electrică reactivă, pentru Societatea Enel Distribuție Dobrogea – S.A.	M.O. nr. 1016 din 19.12.2016
110.	Ordinul ANRE nr. 110/2016 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețului pentru energia electrică reactivă, pentru Societatea CEZ Distribuție – S.A.	M.O. nr. 1016 din 19.12.2016
111.	Ordinul ANRE nr. 111/2016 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice	M.O. nr. 1016 din 19.12.2016

	și a prețului pentru energia electrică reactivă, pentru Societatea E.ON Distribuție România – S.A.	
112.	Ordinul ANRE nr. 112/2016 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețului pentru energia electrică reactivă, pentru Filiala de Distribuție a Energiei Electrice „Electrica Distribuție Muntenia Nord” – S.A.	M.O. nr. 1016 din 19.12.2016
113.	Ordinul ANRE nr. 113/2016 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețului pentru energia electrică reactivă, pentru Societatea „Filiala de Distribuție a Energiei Electrice Electrica Distribuție Transilvania Nord” – S.A	M.O. nr. 1016 din 19.12.2016
114.	Ordinul ANRE nr. 114/2016 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețului pentru energia electrică reactivă, pentru Societatea „Filiala de Distribuție a Energiei Electrice Electrica Distribuție Transilvania Sud” – S.A	M.O. nr. 1016 din 19.12.2016
115.	Ordinul ANRE nr. 115/2016 privind modificarea Ordinului ANRE nr. 176/2015 pentru aprobarea tarifelor reglementate de energie electrică aplicate de furnizorii de ultimă instanță clienților casnici care nu și-au exercitat dreptul de eligibilitate, precum și a condițiilor de aplicare a tarifelor reglementate și a tarifelor componenta de piață concurențială	M.O. nr. 1016 din 19.12.2016
116.	Ordinul ANRE nr. 102/2016 pentru aprobarea Metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice de operatori, alții decât operatorii de distribuție concesionari	M.O. nr. 1017 din 19.12.2016
117.	Ordinul ANRE nr. 103/2016 privind modificarea și completarea Regulamentului pentru autorizarea operatorilor economici care desfășoară activități în domeniul gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 98/2015	M.O. nr. 1033 din 22.12.2016
118.	Ordinul ANRE nr. 117/2016 pentru modificarea Ordinului ANRE nr. 119/2013 privind aprobarea contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență și a unor prevederi privind modul de facturare a acesteia	M.O. nr. 1057 din 28.12.2016
119.	Ordinul ANRE nr. 118/2016 privind aprobarea tarifelor și contribuțiilor bănești percepute de ANRE în anul 2017	M.O. nr. 1057 din 28.12.2016
120.	Ordinul ANRE nr. 119/2016 privind stabilirea cotei	M.O. nr. 1069 din 30.12.2016

	obligatorii estimate de achiziție de certificate verzi aferentă anului 2017	
121.	Ordinul ANRE nr. 116/2016 pentru modificarea anexei la Ordinul ANRE nr. 11/2013 privind aprobarea Regulamentului pentru autorizarea electricienilor, verficatorilor de proiecte, responsabililor tehnici cu execuția, precum și a experților tehnici de calitate și extrajudiciari în domeniul instalațiilor electrice	M.O. nr. 9 din 05.01.2017

Total: Ordine: 118

Decizii: 3

(Numărul 85 a fost anulat)

Anexa nr.2

**RAPORT DE EVALUARE
A IMPLEMENTĂRII LEGII NR. 544/2001 ÎN ANUL 2016**

Numărul total de solicitări de informații de interes public:		1468
a. În funcție de solicitant	a) de la persoane fizice	1200
	b) de la persoane juridice	268
b. După modalitatea de adresare	a) pe suport hârtie	13
	b) pe suport electronic	1444
	c) verbal	11
Departajare pe domenii de interes		
a. Utilizarea banilor publici (contracte, investiții, cheltuieli etc.)		2
b. Modul de îndeplinire a atribuțiilor instituției publice		-
c. Acte normative, reglementări		734
d. Activitatea liderilor instituției		-
e. Informații privind modul de aplicare a Legii nr. 544/2001, cu modificările și completările ulterioare		-
f. Altele, cu menționarea acestora: (examene autorizare electricieni/instalatori gaze, autorizare/atestare operatori economic , autorizare/atestare auditori/manageri energetici, eliberare autorizatii/atestare, cursuri pregatire, liste operatori economici atestati/autorizati, societati atestate/autorizate, detinatori licente, informatii ce nu fac parte din domeniul de activitate al institutiei)		732
Număr total de solicitări soluționate favorabil		1468
	a) Soluționate favorabil în termen de 10 zile	1326

a. Termen de răspuns	b) Soluționate favorabil în termen de 30 zile	142
	c) Solicitări pentru care termenul a fost depășit	0
b. Modul de comunicare	a) Comunicare electronică	1444
	b) Comunicare în format hârtie	13
	c) Comunicare verbală	11
c. Departajate pe domenii de interes	a) Utilizarea banilor publici (contracte, investiții, cheltuieli etc.)	2
	b) Modul de îndeplinire a atribuțiilor instituției publice	0
	c) Acte normative, reglementări	734
	d) Activitatea liderilor instituției	0
	e) Informații privind modul de aplicare a Legii nr. 544/2001, cu modificările și completările ulterioare	0
	f) Altele	732
Număr total de solicitări respinse		
a. Motivul respingerii	a) Exceptate, conform legii	0
	b) Informații inexistente	0
	c) Alte motive (cu precizarea acestora)	0
b. Departajate pe domenii de interes	a) Utilizarea banilor publici (contracte, investiții, cheltuieli etc.)	0
	b) Modul de îndeplinire a atribuțiilor instituției publice	0
	c) Acte normative, reglementări	0
	d) Activitatea liderilor instituției	0
	e) Informații privind modul de aplicare a Legii nr. 544/2001, cu modificările și completările ulterioare	0
	f) Altele	0
Reclamații administrative și plângeri în instanță		
a. Numărul de reclamații administrative la adresa instituției publice în baza Legii nr. 544/2001, cu modificările și completările ulterioare	a) Soluționate favorabil	-
	b) Respinse	-
	c) În curs de soluționare	-
	d) Total	-
b. Numărul de plângeri în instanță la adresa instituției în baza	a) Soluționate favorabil	2
	b) Respinse	1
	c) În curs de soluționare	1
	d) Total	4
Managementul procesului de comunicare a informațiilor de interes public		
a. Costuri	Contravaloarea serviciului de copiere (lei/pagină)	0

RAPORT DE EVALUARE A IMPLEMENTĂRII LEGII NR. 52/2003 ÎN ANUL 2016
AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

<i>INDICATORI</i>	<i>cod</i>	<i>RASPUNS</i>
A. Procesul de elaborare a actelor normative		
1. Numărul proiectelor de acte normative adoptate în 2016	A1	121
2. Numărul proiectelor de acte normative care au fost anunțate în mod public	A2	107
Dintre acestea, au fost anunțate în mod public:		
pe pagina de internet proprie	A2_1	107
prin afișare la sediul propriu	A2_2	-
c. prin mass-media	A2_3	-
3. Numărul de cereri primite pentru furnizarea de informații referitoare la proiecte de acte normative	A3	-
Din care, solicitate de:		
a. persoane fizice	A3_1	-
b. asociații de afaceri sau alte asociații legal constituite	A3_2	-
4. Numărul proiectelor transmise persoanelor fizice care au depus o cerere pentru primirea informațiilor referitoare la proiectul de act normativ	A4	0
5. Numărul proiectelor transmise asociațiilor de afaceri și altor asociații legal constituite	A5	120
6. Numărul persoanelor responsabile pentru relația cu societatea civilă	A6	2
7. Numărul total al recomandărilor primite	A7	5157
8. Numărul total al recomandărilor incluse în proiectele de acte normative	A8	1685
9. Numărul întâlnirilor organizate la cererea asociațiilor legal constituite	A9	4
10. Numărul proiectelor de acte normative adoptate în anul 2016 în procedura de urgență	A10	16
B. Procesul de luare a deciziilor		
1. Numărul total al ședințelor publice	B1	47
2. Numărul ședințelor publice anunțate prin:		
a. afișare la sediul propriu	B2_1	-
b. publicare pe pagina de internet proprie	B2_2	47
c. mass-media	B2_3	-
3. Numărul estimat al persoanelor care au participat efectiv la ședințele publice (exclusiv funcționarii)	B3	30
4. Numărul ședințelor publice desfășurate în prezența mass-media	B4	-
5. Numărul ședințelor Consiliului Consultativ		34

6. Numărul total al observațiilor și recomandărilor exprimate în cadrul ședințelor publice	B5	-
7. Numărul total al recomandărilor incluse în deciziile luate	B6	-
8. Numărul ședințelor care nu au fost publice, cu motivația restricționării accesului: 0		
a. informații exceptate	B7_1	-
b. vot secret	B7_2	-
c. alte motive (care ?)	B7_3	-
9. Numărul total al proceselor verbale (minuta) ședințelor publice	B8	47
10. Numărul proceselor verbale (minuta) făcute publice	B9	-
C. Cazurile în care autoritatea publică a fost acționată în justiție		
1. Numărul acțiunilor în justiție pentru nerespectarea prevederilor legii privind transparența decizională intentate: 3		administrației publice
a. rezolvate favorabil reclamantului	C1_1	-
b. rezolvate favorabil instituției	C1_2	3
c. în curs de soluționare	C1_3	-

